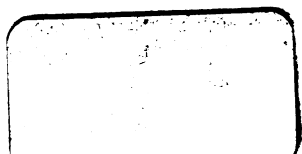

VE RI
TAS

ΛΟΓΙΟΣ ΕΡΜΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΔΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

Κ. Σ. ΚΟΝΤΟΥ.

ΤΟΜΟΣ Ε΄. — ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΘΡΑΣΥΒ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ
("Οπισθεν τῶν ἁγίων Θεοδώρων ἀριθ. 517).

1876

ΛΟΓΙΟΣ ἙΡΜΗ͂Σ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚῸΝ

ΔῚΣ ΤΟΥ͂ ἜΤΟΥΣ ἘΚΔΙΔΌΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

Κ. Σ. ΚΟΝΤΟΥ.

ΤΟΜΟΣ Ε΄. — ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

ἘΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΘΡΑΣΥΒ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ
(Ὄπισθεν τῶν ἁγίων Θεοδώρων ἀριθ. 517).

1876

1885, Oct. 21,
Gift of
Rev J. H. Allen.

ΚΑΡΟΛΩι ΓΑΒΡΙΗΛ ΚΟΒΗΤΩι

ΤΩΙ

ΠΡΥΤΑΝΕΙ ΤΩΝ ΚΡΙΤΙΚΩΝ

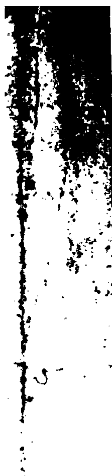
ΤΟΝ

ΛΟΓΙΟΝ ΕΡΜΗΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ΑΥΤΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σ. ΚΟΝΤΟΣ.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΝΕΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΓΛΩΣΣΑΝ

ΥΠΟ

ΕΥΘΥΡΡΗΜΟΝΟΣ ΠΑΡΡΗΣΙΑΔΟΥ

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΥΣ ΠΡΩΤΗ

---

§ 1. Καθομιλουμένη γλῶσσα.

Ἰσχυρῶς ἀποδοκιμαστέον τὸ συνήθως λεγόμενον καθομιλουμένη γλῶσσα ἀντὶ τοῦ καθωμιλημένη γλῶσσα. Ὅτι τὸ ὀρθὸν εἶνε καθωμιλημένη οὐδεὶς γράμματα μαθὼν καὶ νοῦν ἔχων δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ· ἄπορον δὲ φαίνεται πῶς ἐπεκράτησε τὸ παντελῶς ἄτοπον καθομιλουμένη. Ἂν ἡ κατ' ἐνεστῶτα ἐκφερομένη μετοχὴ δηλοῖ τὴν γινομένην κοινήν, ἡ δὲ κατὰ παρακείμενον τὴν γεγονυῖαν ἤδη καὶ οὖσαν κοινήν, φανερὸν ὑπάρχει ὅτι οὐχὶ τοῦ ἐνεστῶτος ἀλλὰ τοῦ παρακειμένου ἁρμόζει χρῆσις νὰ γίνηται. Ματαιολογοῦσιν οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι, ὡς λέγεται ὁμιλουμένη γλῶσσα, οὕτως ὀφείλει νὰ λέγηται καὶ καθομιλουμένη γλῶσσα. Ἡ ἁπλῆ μετοχὴ ὁμιλουμένη ἰσοδύναμος οὖσα κατὰ τὴν κοινὴν συνή·

θειαν τῇ λαλουμένῃ ἔχει κάλλιστα καὶ ἀμεμπτότατα· ἀλλ' ἡ σύνθετος καθομιλουμένη οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνουσα ἢ τὴν καθισταμένην δημώδη ἥκις' ἀποδείκνυται ἐπιτηδεία νὰ τίθηται πρὸς δήλωσιν τῆς καθεστώσης ἤδη τοῦ ὁμίλου καὶ δημώδους καθόλου οὔσης. Τὴν ἀνάγκην τῆς κατὰ παρακείμενον ἐκφορᾶς εὐκόλως τις κατανοεῖ καὶ ἂν ἀποβλέψῃ εἰς τὰς συνήθεις ταύτας χρήσεις, κοινὴ καὶ τετριμμένη λέξις, κοινὴ καὶ πεπατημένη λέξις, κοινὴ καὶ καθημαξευμένη λέξις, ἐν αἷς οὐδένα τόπον ἔχει ὁ ἐνεστώς.

Ἱκανά, νομίζομεν, περὶ τοῦ προκειμένου ἐλέχθησαν ὡς ἐν συντάγματι πρὸς κοινὴν παρεσκευασμένῳ διδασκαλίαν καὶ παραγγελματικῷ μᾶλλον ἢ σχολικῷ ὄντι, ἐν ᾧ καθάπερ τινὰ ὑποτύπωσιν καὶ σύνοψιν ὧν ἔχομεν μακρῶν ὑπομνημάτων ποιούμενοι ἐπὶ κεφαλαίων ὡς τὰ πολλὰ μέλλομεν τὰς παρατηρήσεις νὰ ἐκφέρωμεν. Μετὰ πολλῆς ἀκριβείας σκοποῦμεν ἀλλαχοῦ τὸ πρᾶγμα νὰ ἐξετάσωμεν περιφανῶς πλημμελῆ καὶ ἀσύστατα ἀποδεικνύντες τὰ σοβαρῶς ὑπὸ δοξοσόφων τινῶν χάριν τοῦ *καθομιλουμένη* νομοθετούμενα, σφόδρα μὲν ἀποδεχομένων τὸν οὐδενὶ παλαιῷ μαρτυρίῳ πιστούμενον ἐνεστῶτα, διωθουμένων δ' ἐκ παντὸς τρόπου ὡς ἀνάρμοστον τὸν παρακείμενον, οὗτινος πολλὰ ἡμεῖς παραδείγματα ἐξ ἀρχαίων βιβλίων ἔχοντες νὰ καταλέξωμεν ἀρκούμεθα τὰ νῦν μνημονεύοντες μόνα τὰ ἐκ τῆς Φωτίου Βιβλιοθήκης «μήτε πρὸς τὴν *καθωμιλημένην* νεύων παντελῶς» καὶ «ἅτε καὶ τῷ ἀττικισμῷ τὸ *καθωμιλημένον* μιγνύντος» καὶ «τὸ ἁπλούστερον καὶ *καθωμιλημένον* τῶν τε λέξεων καὶ τῆς συνθήκης» καὶ «τῶν τε *καθωμιλημένων* αὐτῷ καὶ ἐπιπολαζουσῶν αἱ λέξεις» καὶ τὰ ἐκ τῶν Βεκκήρου Ἀνεκδότων «τὸ μὲν οὖν ἀνάπηρος *καθωμίληται*, τὸ δ' ἀναπηρία σπάνιον» καὶ «τὸ δὲ περίαπτον κατὰ μόνας *καθωμίληται*» καὶ «παρὰ γὰρ τοῖς πολλοῖς *καθωμίληται* τὸ αὐτόκρατον ἐπὶ τοῦ συμμέτρως κεκραμένου» καὶ «τὸ δὲ ἀπαιδαγώγητος *καθωμίληται*» καὶ «τοῦτο καινόν, *καθωμιλημένον* τὸ ἔξωρον» καὶ «ἔστι μὲν καὶ τὸ τητινὸν ἀπὸ τοῦ τῆτες πεποιημένον, τὸ δ' ἐπέτειον *καθωμίληται*» καὶ «τὸ μὲν γὰρ θαυμάζω σου καὶ ἄγαμαί σου *καθωμίληται*, τὸ δὲ ἀγανακτῶ σου καινὸν καὶ σπάνιον».

§ 2. Καταχωρῶ τι, καταχωρεῖταί τι, κατεχωρήθη τι, κτλ., καταχώρησίς τινος.

Δεινῶς σφάλλονται οἱ μεταχειριζόμενοι ταῦτα. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μὴ βαρβαροφωνῶσιν ὀφείλουσι νὰ λέγωσι καὶ νὰ γράφωσι καταχωρίζω τι, καταχωρίζεταί τι, κτλ., καταχώρισις ἢ καταχωρισμός τινος. Ὡς ἐκ τοῦ ἐν χειρὶ τίθημι γίνεται τὸ ἐγχειρίζω καὶ ἐκ τοῦ διὰ χειρὸς (ἢ διὰ χειρῶν) ἔχω τὸ διαχειρίζω-διαχειρίζομαι καὶ ἐκ τοῦ μετὰ χεῖρας ἔχω τὸ μεταχειρίζω-μεταχειρίζομαι καὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ στόμα βάλλω τὸ ἐπιστομίζω καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ στόματος λέγω τὸ ἀποστοματίζω καὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ κόρρης τύπτω τὸ ἐπικορρίζω καὶ ἐκ τοῦ ἐς κόρακας πέμπω τὸ σκορακίζω (ἀποσκορακίζω) κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ Ε, κτλ., περὶ ὧν μετ' ἀκριβείας ἀλλαχοῦ, οὕτως ἐκ τοῦ κατὰ χώραν τίθημι σχηματίζεται τὸ καταχωρίζω.

Δύναται δέ τις νὰ ποιῆται χρῆσιν τοῦ κατεχώρισά τι εἴς τι καὶ κατεχωρίσθη τι εἴς τι, κτλ. ἢ τοῦ κατεχώρισά τι ἔν τινι καὶ κατεχωρίσθη τι ἔν τινι, κτλ. Ἀμφότερα εἶνε ὀρθὰ καὶ ἀνεπίληπτα.

§ 3. Ἀποτίω τὸ χρέος, ἀποτίω τὴν ζημίαν, κτλ.

Μεμπτὴ εἶνε ἡ συνήθεια καθ' ἣν ἀντὶ τοῦ ἀποτίνω παραλαμβάνεται τὸ ἀποτίω. Τὴν ἔννοιαν τοῦ κοινῶς λεγομένου πληρώνω ἢ πλερώνω παρίστων οἱ Ἕλληνες οὐχὶ διὰ τοῦ τίω ἀλλὰ διὰ τοῦ τίνω, ὅπερ ἐν τῷ πεζῷ τῶν Ἀττικῶν λόγῳ ἐξεφέρετο συνήθως μετὰ τῆς ἈΠΟ ἢ ἘΚ προθέσεως, ἀποτίνω ἢ ἐκτίνω. Ἐλέγετο δὲ παρὰ τοῖς παλαιοῖς καὶ ἀντιτίνω, ἀνταποτίνω, ἀντεκτίνω, προσαποτίνω, προσεκτίνω, συναποτίνω, συνεκτίνω, ἐξαποτίνω, ἐναποτίνω, προεκτίνω, ὑπεραποτίνω. Ἐπάναγκες λοιπὸν ὑπάρχει νὰ ἐξελαθῇ τὸ ὑπ' ἀμαθίας παρεισηγμένον ἀποτίω καὶ ἀποτίε-

ται, νὰ γίνηται δὲ χρῆσις μόνου τοῦ ἀποτίνω καὶ ἀποτίνεται, οὗ ὁ ἀόριστος ἀπέτισα ἤτοι ἐπλήρωσα καὶ ἀπετίσθη ἤγουν ἐπληρώθη. Ἀντὶ τοῦ πληρωμένος ἢ πλερωμένος δύναται νὰ λέγηται ἀποτετισμένος, μετοχὴ παθητικοῦ παρακειμένου κατὰ τὸν αὐτὸν ἐσχηματισμένη τρόπον τῇ ἰσοδυνάμῳ ἐκτετισμένος, οἷον εἶνε ἤδη τὸ χρέος ἀποτετισμένον=εἶνε πλέον τὸ χρέος πληρωμένον. Καλὸν δ' ἡμῖν φαίνεται νὰ ἐγκριθῶσιν εἰς τὴν ἀστειοτέραν καὶ φιλόλογον συνήθειαν καὶ τὸ προαποτίνω (=προεκτίνω), προαπέτισα, προαποτίνεται, προαπετίσθη, προαποτετισμένος ἀντὶ τοῦ προπληρώνω, κτλ. καὶ τὸ προαπότισις ἀντὶ τοῦ προπληρωμή καὶ τὸ προαποτιςέον ἀντὶ τοῦ προπληρωτέον.

§ 4. Ἀλεξανδρινός, Βυζαντινός.

Ὁ τονισμὸς οὗτος οὐδένα ἔχει λόγον. Ἀδαμαντίνως πᾶς τις ἐπιμελῶς τὰ τοιαῦτα ζητῶν πείθεται ὅτι οὐχὶ Ἀλεξανδρινός οὐδὲ Βυζαντινός παρὰ τοῖς παλαιοτέροις προὐφέρετο ἀλλ' Ἀλεξανδρῖνος καὶ Βυζαντῖνος. Εἶνε δὲ παραδεδομένον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὅτι τὸν τύπον Ἀλεξανδρῖνος ἐκύρου Νικάνωρ ὁ Ἑρμείου ἐν τῇ περὶ Ἀλεξανδρείας πρώτῃ. Οὐ μόνον δ' Ἀλεξανδρῖνος καὶ Βυζαντῖνος εὔλογον νομίζομεν νὰ λέγηται ἀλλὰ καὶ Φλωρεντῖνος ἀντὶ τοῦ Φλωρεντινός καὶ Παρισῖνος ἀντὶ τοῦ Παρισινός, κτλ. Προσηκόντως τονίζεται τὸ ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ σύνηθες Τριεστῖνος. Οὐδεὶς δ' ἴσως θὰ ὀκνήσῃ τοῦ ὀξυτόνου Ἀλγερινός νὰ προκρίνῃ τὸ προπερισπώμενον Ἀλγερῖνος.

§ 5. Ὑπὸ μανδραγόραν τις καθεύδει.

Οὐδὲν ἄλλο ὑπὸ τῆς ῥήσεως ταύτης σημαίνεται ἢ ὅτι κοιμᾶταί τις ὑποκάτω μανδραγόρου. Ἀλλ' οἱ γινώσκοντες τὸ φυ-

τὸν τὸ καλούμενον μανδραγόραν κατανοοῦσιν ὅτι παντελῶς ἀδύνατον εἶνε νὰ κοιμᾶταί τις ὑπ' αὐτὸ ἢ ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ. Ἂν τις φιλοτιμῆται ὑγιῶς καὶ ἀπταίςως νὰ διαλέγηται, ὀφείλει μετὰ γενικῆς τὴν πρόθεσιν συντάττων νὰ λέγῃ ὑπὸ μανδραγόρα τις καθεύδει ἢ ὑπὸ μανδραγόρου τις καθεύδει, τουτέστι μανδραγόραν τις πιὼν καὶ ναρκωθεὶς ἢ καρωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ κοιμᾶται. Ἐκφέρεται δὲ καὶ μετὰ τῆς ἘΚ προθέσεως ἡ γενική, οἷον ἐκ μανδραγόρου τις καθεύδει. Ἄξιον δὲ μνείας μάλις' εἶνε τὸ Δημοσθενικὸν χωρίον «Ἡμεῖς δ' οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκαμεν ἀνθρώποις», τουτέςιν «ἀλλ' ὑπὸ μανδραγόρου καθεύδουσιν ἤ τινος φαρμάκου ἄλλου τοιούτου ἐοίκαμεν ἀνθρώποις», ἤτοι: ἀλλ' ἐοίκαμεν ἀνθρώποις ὑπὸ μανδραγόρου καθεύδουσιν ἢ ὑπ' ἄλλου τινὸς φαρμάκου τοιούτου.

§ 6. Ἔννατος, ἐννενήκοντα.

Ἐκ πολλῶν ἀποδείκνυται ὅτι ἓν μόνον Ν εἶχον τὸ πάλαι αἱ φωναὶ ἔνατος (ἐναταῖος, ἐνάκις, ἐνακόσιοι, ἐνακοσιοστός) καὶ ἐνενήκοντα. Οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν ἂν ἀμαθεῖς τινες τῶν μεταγενεστέρων ἐδιπλασίασαν ἐν αὐταῖς τὸ ἀμετάβολον ἐκ τοῦ διὰ δύο ΝΝ γραφομένου ἐννέα πλανηθέντες. Εἰς τὴν ἀψευδῆ χρῆσιν ἡμεῖς ἀποβλέποντες καὶ οὐδαμῶς τῇ κατ' ἐπίφασιν ἀναλογίᾳ προσέχοντες ἀπορρίπτομεν ὡς ἡμαρτημένην τὴν διὰ δύο ΝΝ γραφὴν ἔννατος καὶ ἐννενήκοντα. Ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου φέρεται «ὡς ἀπὸ τοῦ ἕνατος, ὅπερ οἱ μὲν λόγιοι δι' ἑνὸς Ν γράφουσιν— οἱ δὲ χύδην βάζοντες διπλασιάζουσι καὶ ἐν τῷ ἔνατος δι' ἀναλογίαν τὸ ἀμετάβολον», ἐν δὲ τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις «ἐννέα δύο Ν, ἔνατος ἕν». Πλείονα περὶ τοῦ προκειμένου ἀλλαχοῦ.

§ 7. Ἐξασθενεῖ τινά τι, ἐξασθενεῖταί τις, εἶνέ τις ἐξη-σθενημένος.

Τὸ ῥῆμα ἐξασθενέω-ῶ ἐκ τῆς προθέσεως ἘΚ καὶ τοῦ ἀσθενέω-ῶ συγκείμενον διαφέρει τοῦ ἁπλοῦ μόνον κατὰ τὴν ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας, οὐδέποτε δὲ σημαίνει μεταβατικῶς καθιστῶ τινα ἀσθενῆ ἤτοι ἀδύνατον. Ὁ τύπος, δι' οὗ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐμφαίνεται ἡ ἐνέργεια, εἶνε ἀσθενόω-ῶ, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα ἀσθένωσις (Πρβ. ἀκριβής-ἀκριβόω-ἀκρίβωσις, πλήρης-πληρόω-πλήρωσις, κτλ.). Ἔχομεν δὲ μαρτύρια τοῦ μὲν ῥήματος τὸ παρὰ Ξενοφῶντι «εἰ μή τις αὐτοὺς φθάσας ἀσθενώσοι» καὶ τὸ παρὰ Δίωνι τῷ Κασσίῳ «συγκρούειν τε αὐτοὺς ἀλλήλοις κἀκ τούτου καὶ ἀσθενώσειν ἤλπισαν» καὶ «τὰ τῶν ἐναντίων ἀσθενώσειν δωροδοκίαις ἤλπιζε», τοῦ δ' ὀνόματος τὸ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις «ἅπερ ἀσθενώσιος σημεῖα».

Δυνάμεθα λοιπὸν ἐπ' ἐνεργητικῆς διαθέσεως νὰ λέγωμεν ἐξασθενοῖ τινά τι καὶ ἐπὶ παθητικῆς ἐξασθενοῦταί τις καὶ εἶνέ τις ἐξησθενωμένος ἀντὶ τῶν ἀτόπων ἐξασθενεῖ τινά τι, ἐξασθενεῖταί τις καὶ εἶνέ τις ἐξησθενημένος. Ὑπομνηστέον δ' ὅτι ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ μὲν ἁπλοῦν ἀσθενέω-ῶ λαμβάνεται ἀείποτ' ἐπ' ἀρρωστίας ἤτοι νόσου, τὸ δὲ σύνθετον ἐξασθενέω-ῶ ἐπ' ἐλαττώσεως ἢ καὶ ἐπιλείψεως τῆς δυνάμεως ἤγουν ἐπ' ἀδυναμίας.

Ὡς ἐνεργητικόν τινες μεταχειρίζονται τὸ ἐξασθενίζω, ἐξησθένισα, θὰ ἐξασθενίσω, κτλ., οὗ τὸ παθητικὸν ἐξασθενίζομαι, εἶμαι ἐξησθενισμένος, κτλ. (Πρβ. εὐγενής-εὐγενίζω καὶ ἐξευγενίζω, εὐτελής-εὐτελίζω καὶ ἐξευτελίζω, κτλ.). Ἡμεῖς προτιμῶμεν τὸ ἐξασθενόω-ῶ, ἐξησθένωσα, θὰ ἐξασθενώσω, ἐξασθενόομαι-οῦμαι, εἶμαι ἐξησθενωμένος, κτλ.

Τοῦ *ἐξασθενέω-ῶ* οὐκ ὀλίγα παραδείγματα ἔχει τις ἐκ τῆς παλαιᾶς καθόλου γλώσσης νὰ προενέγκῃ. Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις κεῖται «καὶ

ἰέναι καὶ πρήσσειν τι ὑπομένομεν καὶ οὐκ *ἐξασθενέομεν* τελείως ὑπὸ κενώματος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ», παρὰ δὲ Θεοφράστῳ «ἐναντίως δὲ τοῖς *ἐξησθενηκόσι* διὰ τὴν ἔνδειαν ἡ κατεργασία καὶ ἡ ἄλλη θεραπεία τήν τε δύναμιν ἅμα καὶ τὴν εὐτροφίαν ἀποδίδωσι» καὶ «τὸ δὲ γεγηρακὸς *ἐξασθενεῖ* δι' ἔνδειαν θερμότητος», παρὰ δὲ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ «καὶ πρὶν ἐπιφανῆναί σφισι τοὺς πολεμίους *ἐξασθενήσειν* τὰ σώματα δίψει καὶ κόπῳ» καὶ «καὶ κατὰ τὴν προαίρεσίν ποτε τῶν λόγων ἁμαρτάνοντα καὶ κατὰ τὴν δύναμιν *ἐξασθενοῦντα*», παρὰ δὲ Στράβωνι «*ἐξασθενησάντων* τῶν διαδεξαμένων τὴν Λακωνικήν», παρὰ δὲ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ «*ἐξησθένησε* τοῖς λογισμοῖς οὐδὲν τῶν γενομένων περὶ Διονύσιον τὸν τύραννον μνησθείς», παρὰ δὲ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ «τὴν δὲ τῶν λογίων ἀκριβῆ σαφήνειαν λεπτουργεῖν καὶ κατακλεκίνειν *ἐξασθενοῦντας*», παρὰ δὲ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ «ἵνα μὴ προλαβὼν τὰ δεινὰ φύγῃ τὴν θεραπείαν ἢ *ἐξασθενήσας* ἀπείπῃ πρὸς αὐτήν» καὶ «ἵνα μὴ καθάπερ οἱ θηλυδρίαι κεκλασμένοι καὶ παρειμένοι καὶ προαναπίπτοντες μετ' ἐκλύσεως ψυχικῶν δυνάμεων *ἐξασθενῶμεν*» καὶ «πρὸς οὕτω καρτερὰν ἰσχὺν *ἐξασθενοῦντος*» καὶ ἄλλα, παρὰ δὲ Σωρανῷ «ἵνα μή, τοῦ σώματος *ἐξασθενοῦντος* διὰ τὴν ὑφαίρεσιν τοῦ οἴνου καὶ τῆς τροφῆς, καὶ ἡ μήτρα συνατονήσῃ» καὶ «ἤδη δὲ καὶ εἰς τὸ μὴ ῥᾳδίως πρὸς τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰς νυκτερινὰς φροντίδας *ἐξασθενεῖν*». Φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς εἰς Ὅμηρον Σχολίοις «ὅταν γὰρ *ἐξασθενήσῃ* τὸ κινοῦν πνεῦμα, βαρέα γίνεται τὰ μέλη» καὶ ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα «ἀμενηνόν: *ἐξησθενηκότα* τῷ κόπῳ». Ὁ Σουΐδας μνημονεύων τὴν μετοχὴν *ἐξησθενηκότας* γράφει «*Ἐξησθενηκότας*: τεταλαιπωρηκότας, παρειμένους· *οἱ δὲ Κελτοὶ ἰδόντες τοὺς Ῥωμαίους μάχεσθαι παρεσκευασμένους καὶ δόξαντες ἐξησθενηκότας τὰ σώματα ὑπὸ λιμοῦ τὸν τάχιστον αἱρεῖσθαι τῶν θανάτων*».

Ἐπειδὴ δ' οὐδὲν πολλάκις τοῦ *ἀσθενῶ* διαφέρει τὸ *ἀδυνατῶ*, ὡς παρετηρήθη καὶ ὑπὸ παλαιοῦ τινος παρὰ Γαληνῷ διηγουμένῳ ὅτι «καὶ τὸν ἐκλελυμένον καὶ νωχελῆ τὸν οἷον ἄρρωστον ἔλεγεν· ἐκλελύσθαι γὰρ καὶ *ἀδυνατεῖν* καὶ *ἀσθενεῖν* ταὐτὸν δηλοῦν», φανερὸν γίνεται ὅτι τὴν αὐτὴν τῷ *ἐξασθενῶ* δύναμιν ἔχει τὸ *ἐξαδυνατῶ*, οὗ ποιεῖται χρῆσιν ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Θεόφραστος καὶ ἄλλοι. Ὡς δὲ λέγεται ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις *Ἐξασθενέομεν ΤΕΛΕΙΩΣ*, οὕτω παρὰ Πολυ-

βίῳ *'ΕΝΤΕΛΩΣ 'ΕΞαδυνατήσαντα*. Εὑρίσκονται δὲ καὶ μετὰ τῆς προθέσεως ΠΡΟ συντεθειμένα τό τε *ἐξασθενῶ* καὶ τὸ *ἐξαδυνατῶ*, οἷον παρ' Ἰωσήπῳ «ὡς τῶν κατιδεῖν πειρωμένων τὰς ὄψεις *προεξασθενεῖν* τοῦ βάθους» καὶ παρὰ Ψευδαριστοτέλει «ὅπως μὴ *προεξησθενηκότι* ἡ φλεγμασία ἐπιπίπτῃ» καὶ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις «αἱ *προεξαδυνατησάντων* παραφροσύναι κάκισται». Γίνεται δὲ περὶ τοῦ *προεξαδυνατησάντων* ἡ ἑξῆς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ παρατήρησις· «Μέγεθος γάρ τι τῆς κατὰ τὴν δύναμιν ἀρρωστίας ἐνδείκνυται τὸ *προεξαδυνατησάντων* ὄνομα, προσκειμένης τῆς 'ΕΞ προθέσεως τῷ *προαδυνατησάντων*, ὃ καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ βλάβην ἱκανὴν σημαίνει τῆς δυνάμεως, καὶ κατά τινα τῶν ἀντιγράφων οὕτως εὑρίσκεται γεγραμμένον». 'Αλλαχοῦ λέγει ὁ Γαληνὸς «καὶ τοῖς ἰδιώταις δῆλον ὑπάρχει τὸ τὰ μεγάλα πάθη τοῖς προκεκμηκόσι τὴν δύναμιν ὀλέθρια γίνεσθαι· ἀλλ' ὅπερ ἐκεῖ *προεξαδυνατησάντων*, τοῦτο ἐνταῦθα μετὰ ἐκλύσεως εἶπε». Σημειωτέον δ' ὅμως ὅτι προκρίνουσί τινες τὴν παρ' Ἐρωτιανῷ γραφὴν *προαπαυδησάντων* ὡς γνησιωτέραν τῆς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ γινωσκομένης καὶ ἑρμηνευομένης. Γράφει δ' ὁ Ἐρωτιανὸς «*Προαπαυδησάντων*: προαφωνησάντων, ἐξ οὗ δηλοῦται τὸ κεκακωμένον τῆς δυνάμεως· φησὶ γὰρ *προαπαυδησάντων παραφροσύναι κάκισται*· ἀντὶ τοῦ ἐπ' ἀσθενεῖ τῇ δυνάμει γενόμεναι φρενίτιδες κακόν».

Οὐ μόνον δὲ τὸ *ἐξασθενεῖν* ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ τοῦ *ἀσθενεῖν* σύνθετα ἀμετάβατον ἔχουσι σημασίαν, οἷον *'ΕΝασθενεῖν*, *ΚΑΤασθενεῖν*, *ΠΡΟασθενεῖν*, *ΣΥΝασθενεῖν*, *'ΥΠασθενεῖν*. 'Αλλὰ παρὰ Φίλωνι ἀντὶ τοῦ «Ὅρος δὲ ὁ τῶν ἀνωτάτω βαθμῶν ἀκμή, πρὸς ὃν φθάσας τις οὐκέτι πρόεισιν. 'Αλλ' ὥσπερ οἱ διαυλοδρομοῦντες ἐπανακάμπτουσι τὴν αὐτὴν ὁδόν, ὅσα παρ' ἰσχυούσης νεότητος ἔλαβεν, ἀποδιδοὺς *ἐνασθενεῖ* γήρᾳ» ἀναγνωστέον πάντως «—οὐκέτι πρόεισιν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ διαυλοδρομοῦντες *ἐπανακάμπτει* τὴν αὐτὴν ὁδόν, ὅσα παρ' ἰσχυούσης νεότητος ἔλαβεν ἀποδιδοὺς *ἐν ἀσθενεῖ* γήρᾳ». Οὐδαμῶς δ' ὀκνοῦμεν τὸ ἐν 'Αδεσπότῳ 'Επιγράμματι ἀπαντῶν:

> χυμοὺς κατασπᾷ (τὸ λουτρόν), φλέγματος λύει πάχος,
> χολῆς περιττὸν ἐκκενοῖ τῶν ἐγκάτων,
> τὰς θελξιπίκρους κνησμονὰς κ α τ α σ θ ε ν ε ῖ.

νὰ μετατυπώσωμεν εἰς τὸ *κατασθενοῖ*, παντάπασιν ἀπίθανον νομί-

ζοντες ὅτι ἐπ' ἐνεργείας ὁ ποιητὴς τοῦ ἐπιγράμματος παρέλαβε τὸ ῥῆμα *κατασθενεῖν*, οὐδὲν ἄλλο προδήλως σημαῖνον ἢ *τελέως ἀσθενεῖν*, ὡς ἐν τῷ τοῦ Σωρανοῦ «εἰ δὲ μὴ *κατησθένηκεν* ἡ δύναμις τοῦ σώματος» καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἐρωτιανοῦ «Κατηπέδανον: *κατησθενηκός*».

Παρὰ Γαληνῷ ἐν Λόγῳ Ξ' τοῦ περὶ Χρείας Μορίων ἀναγινώσκεται «Οὕτω τοι καὶ Ἱπποκράτης ἔλεγε· γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα ἐκ τῶν μαστῶν πολὺ ῥυὲν *ἀσθενέει* τὸ ἔμβρυον», ἐν δ' Ὑπομνήματι Δ' εἰς τὸ Ἱπποκράτους περὶ Τροφῆς «Διὰ ταῦτα γέγραφεν αὐτὸς ἐν τοῖς Ἀφορισμοῖς — καὶ ἑτέρωθί που· ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα ἐκ μαστῶν πολὺ ῥυὲν *ἀσθενοῖ* τὸ ἔμβρυον». Ἀλλ' οὔτε αὕτη οὔτ' ἐκείνη εἶνε ἡ ἀληθὴς τῆς ῥήσεως ἀνάγνωσις. Ἐν τοῖς Ἀφορισμοῖς εὑρίσκεται γεγραμμένον «*Ἢν* γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πουλὺ ἐκ τῶν μαζῶν *ῥυῇ*, *ἀσθενὲς* τὸ ἔμβρυον· ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μασθοὶ ἔωσι, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον». Φέρεται δὲ καὶ ἐν Ἐπιδημιῶν Β' «Ἢν πολλὸν ῥέῃ γάλα, ἀνάγκη ἀσθενέειν τὸ ἐν γαστρί· ἢν στερεώτεροι ἔωσι οἱ τιτθοί, ὑγιηρότερον τὸ ἔμβρυον».

Ἀδόκιμον εἶνε τὸ *ἀσθενοποιεῖν* ἀντὶ τοῦ *ἀσθενοῦν* ἢ *ἀσθενῆ ποιεῖν* καὶ τὸ *σθενοῦν* ἀντὶ τοῦ *ἰσχυρὸν ποιεῖν*, ἀνθ' οὗ οἱ μεταγενέστεροι λέγουσι καὶ *ἰσχυροποιεῖν* καὶ *ἰσχυροῦν*. Ἐν τῇ Μακεδονικῇ τοῦ Ἀππιανοῦ κεῖται «*ἀσθενοποιοῦντες* ἀεὶ τὸν Φίλιππον», ἐν δὲ τῇ Α' Ἐπιστολῇ τοῦ Πέτρου «ὀλίγον παθόντας αὐτοὺς καταρτίσει, στηρίξει, *σθενώσει*». Ἡσύχιος «*Σθενώσει*: ἐνισχύσει, δυναμώσει». Καὶ τὸ *δυναμοῦν* δὲ καὶ *ἐνδυναμοῦν* εἶνε τοῦ πονηροῦ κόμματος. Τῷ *ἀσθενοῦν* συνωνυμεῖ τὸ ποιητικὸν *ἀμενηνοῦν*, οὗ ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου εἰπόντος «*ἀμενήνωσεν* δέ οἱ αἰχμὴν κυανοχαῖτα Ποσειδάων». Ἡσύχιος «*Ἀμενήνωσεν*: ἀσθενῆ ἐποίησεν». Ὡς δ' ἐκ τοῦ *ἀσθενὴς* ἐσχηματίσθη τὸ *ἀσθενεῖν*, οὕτως ἐκ τοῦ *εὐσθενὴς* τὸ *εὐσθενεῖν* καὶ ἐκ τοῦ *ἰσοσθενὴς* τὸ *ἰσοσθενεῖν*.

Παρατηρητέον ἐν τέλει ὅτι ἐν τοῖς εἰς Ὀππιανὸν Σχολίοις φέρεται «ἀμβλύνων: *ἐξασθενῶν*, ἐλαττῶν, ἀφανίζων καὶ σβεννύων». Παντοδαπὰ μὲν περὶ τὴν γλῶσσαν ἁμαρτήματα ἐπιπολάζουσιν ἐν τοῖς σχολίοις τούτοις· ἀλλὰ τίς τολμᾷ παγίως νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ *ἐξασθενῶν* εἶνε μετοχὴ τοῦ *ἐξασθενεῖν* καὶ οὐχὶ τοῦ *ἐξασθενοῦν*;

§ 8. Τοῦθ' ἕνεκα.

Ἐκ πλήρους τοῦτο γραφόμενον γίνεται τοῦτο ἕνεκα. Καίτοι δὲ παντάπασιν ἀλλοκότου οὔσης τῆς μετ' αἰτιατικῆς συντάξεως τοῦ ἕνεκα, ὅμως συχνάκις τις ἀκούει λεγόμενον καὶ βλέπει γραφόμενον τὸ τοῦθ' ἕνεκα ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων, παρ' οἷς ὀλίγον μὲν εἶνε τὸ περὶ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀληθείας ταλαίπωρον, οὐδεμία δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φροντὶς γίνεται περὶ τῆς κακουμένης ἑκάςοτε καὶ ἀθλίως διατιθεμένης γλώσσης.

Φιληδοῦσι δὲ μάλιστα τῷ δεινῷ τούτῳ καὶ ἀφορήτῳ σολοικισμῷ θαυμάσιοί τινες ἄνθρωποι, ὅλως μὲν ἀτριβεῖς τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς ὄντες καὶ σαθρὰ ἀεὶ φθεγγόμενοι, ὑπερφυῶς δ' ἐπὶ λεκτικῇ δεινότητι σεμνυνόμενοι καὶ περιττῶς τὴν περὶ τοὺς τύπους καὶ τὴν σύνταξιν καινότητα, μᾶλλον δὲ τερατείαν, διώκοντες, ὡς εὐσταλῆ δῆθεν καὶ εὐπάρυφον τὸν λόγον ἀποφαίνουσαν. Τὸ ὀρθὸν *τούτου ἕνεκα*, ἀηδὲς πάντως καὶ ἄχαρι διὰ τὴν χασμῳδίαν προσπίπτον ταῖς εὐαισθήτως τῆς καλλιφωνίας ἐχούσαις ἀκοαῖς, ἥκιστα προσφυὲς ὑπολαμβάνουσι τῷ μετὰ φιλοκαλίας ἐκτενισμένῳ καὶ διηνθισμένῳ λόγῳ. Τὴν εὐφωνίαν δ' ἐν παντὶ οἱ χαρίεντες οὗτοι αὐτοσχεδιασταὶ προβαλλόμενοι διατείνονται ὅτι μόνα τὰ ὦτα δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἀσφαλῆ τοῦ πρέποντος ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τοῦ μὴ πρέποντος κριτήρια, οἱ δὲ κανόνες οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ψόφος καὶ κόμπος κενῶν ὀνομάτων, ἀργῶν σχολαστικῶν περιέργως τὰ πάντα ἐξονυχιζόντων *σκαλαθυρμάτια*, τίμια μὲν ἴσως τοῖς εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶσι παισίν, οὐδενὸς δ' ἄξια τοῖς φύσει δεξιοῖς καὶ θυμοσόφοις ἀνδράσι, τοῖς μὴ διεστραμμένοις ὑπὸ τῆς παιδείας μηδὲ διεφθαρμένοις ὑπὸ τῶν βιβλίων. Δυσανασχετοῦσι δὲ πρὸς πάντα ἔλεγχον καὶ ἀγρίως δάκνουσι τὸν πειρώμενον ὁπωσδήποτε νὰ παύσῃ αὐτοὺς τῆς κορύζης οὐδαμῶς συμπεριφερόμενοι τοῖς πρὸς σωφρονισμὸν αὐτῶν λεγομένοις. Χαλεπώτατον τῇ ἀληθείᾳ ἔργον ἀναλαμβάνει ὁ ἐπιχειρῶν νὰ νουθετήσῃ καὶ μεταδιδάξῃ τοιούτους ἀνθρώπους, ὧν οὐδὲν δυσμεταχειριςότερον, ταχέως δ' ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι *μωρὸν οὔτε πεῖσαι οὔτε ῥῆξαι ἔστι*. Τὸ ὑπὸ τοῦ Πλάτω-

νος ἐν Θεαιτήτῳ ἀστειότατ' εἰρημένον «ἄν τινά τι ἔρῃ, ὥσπερ ἐκ φαρέτρας ῥηματίσκια αἰνιγματώδη ἀνασπῶντες ἀποτοξεύουσι· κἂν τούτου ζητῇς λόγον λαβεῖν, τί εἴρηκεν, ἑτέρῳ πεπλήξει καινῶς μετωνομασμένῳ, περανεῖς δὲ οὐδέποτ' οὐδὲν πρὸς οὐδένα αὐτῶν» βραχύ τι μεταβαλλόμενον καὶ γινόμενον «ἄν τινά τι ἐλέγξῃς, ὥσπερ ἐκ φαρέτρας ῥηματίσκια αἰνιγματώδη ἢ βάρβαρα ἀνασπῶντες ἀποτοξεύουσι· κἂν τούτου ζητῇς λόγον λαβεῖν, τί ἢ πῶς εἴρηκεν, ἑτέρῳ πεπλήξει καινῶς καὶ τερατωδῶς ἐσχηματισμένῳ, περανεῖς δὲ οὐδέποτ' οὐδὲν πρὸς οὐδένα αὐτῶν» δύναται εὐκαιρότατα καὶ εὐαρμοςότατα νὰ λεχθῇ πρὸς τὸν ἐπιβαλλόμενον παρ' ἡμῖν νὰ ἐλέγξῃ τινὰ τῶν ἀτοπωτάτων τούτων ἀνθρώπων, οἵτινες ἅμα μὲν ἐσχάτως ἀνεπιστήμονες καὶ ὅλως Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἰδιῶται ὄντες ἅμα δὲ βαρὺ φρόνημα καὶ θράσος ἀκάθεκτον ἔχοντες ἕτοιμοι εἶνε ν' ἀπαντῶσι προπετῶς καὶ ὑπεροπτικῶς εἰς πάντα ἔλεγχον, παιδαριωδῶς βατταρίζοντες καὶ τοιαῦτά τινα μιξοβάρβαρα προφερόμενοι, ὁποῖα ἀδυνατεῖ νὰ ὑπομένῃ ὁ μὴ λιθίνην ἢ σιδηρᾶν ψυχὴν ἔχων.

§ 9. Ἀπεκδύεται τοῦ ἐνδύματος, ἀπεκδύεται τῆς εὐθύνης, κτλ., ἀπεκδύεται τοῦ ἀνθοσκεποῦς καὶ μὲ ταινίας κεκοσμημένου ἐνδύματός του, ἀπεξεδύσατο πάσης εὐθύνης ἀπέναντι τοῦ Σουλτάνου, κτλ.

Τὸ ῥῆμα ἀπεκδύομαι (προσαπεκδύομαι, συναπεκδύομαι), οὗτινος ἀγνώστου τοῖς παλαιοῖς ὄντος μόνοι οἱ μεταγενέστεροι ποιοῦνται ἐνίοτε χρῆσιν, συντάττεται μετ' αἰτιατικῆς πτώσεως, καθάπερ καὶ τὸ ἀποδύομαι καὶ τὸ ἐκδύομαι. Ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀπαντᾷ «ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας» καὶ «ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον». Φευκτέον λοιπὸν τὴν μετὰ γενικῆς ἐκφορὰν ἀπεκδύεται τοῦ ἐνδύματος, ἀπεκδύεται τῆς εὐθύνης, κτλ. καὶ λεκτέον ἀεὶ κατ' αἰτιατικὴν ἀπεκδύεται τὸ ἔνδυμα, ἀπεκδύεται τὴν εὐθύνην, κτλ.

§ 10. Δημόσιος ἀσφάλεια, δημόσιος παιδεία, κτλ.

Προκριτέον πάντως εἶνε τὸ δημοσίᾳ ἀσφάλεια, δημοσίᾳ παιδεία, κτλ. Δημοσίᾳ ἐλέγετο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ, πάντοτε μὲν ὑπὸ τῶν δοκίμων, συνήθως δ' ὑπὸ τῶν ἀδοκίμων. Συχνάκις δ' εὑρίσκεται παρ' ἀμφοτέροις ἡ δοτικὴ δημοσίᾳ τελοῦσα τὰ τοῦ ἐπιρρήματος. Τοῦ θηλυκοῦ δημόσιος, ὅπερ οὐχὶ σπανίως μεταχειρίζεται ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς, ὀλίγιστα παραδείγματα παρέχουσιν ἡμῖν οἱ μεταγενέστεροι. Ἀλλὰ τίς δὲν θὰ νομίσῃ ἀσπαστοτέραν τὴν συνήθη μὲν παρ' αὐτοῖς χρῆσιν, διηνεκῆ δὲ παρὰ τοῖς παλαιοτέροις;

§ 11. Λιμοκτονῶ, ἐκινδύνευσα νὰ λιμοκτονήσω, ὑπῆρχεν ἐλπὶς νὰ λιμοκτονήσωσιν οἱ Τοῦρκοι, κτλ.

Τὸ λιμῷ κτείνομαι ἢ ἀποθνήσκω ἐκφέρεται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ λιμοκτονοῦμαι, οὗ ὁ ἀόριστος ἐλιμοκτονήθην. Εἶνε δὲ τὸ λιμοκτονοῦμαι παθητικὸν τοῦ λιμοκτονῶ, ὑφ' οὗ οὐδὲν ἄλλο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ δηλοῦται ἢ τὸ λιμῷ κτείνω, ὡς ὑπὸ τοῦ ξιφοκτονῶ σημαίνεται τὸ ξίφει κτείνω. Σουΐδας «Ξιφοκτονεῖν: ξίφεσιν ἀναιρεῖν». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται ξενοκτονῶ ἀντὶ τοῦ κτείνω τοὺς ξένους, πατροκτονῶ ἀντὶ τοῦ κτείνω τὸν πατέρα καὶ μητροκτονῶ ἀντὶ τοῦ κτείνω τὴν μητέρα. Πρβ. καὶ ἀνδροκτονῶ, ἀνθρωποκτονῶ, θηροκτονῶ, λυκοκτονῶ, παιδοκτονῶ, ταυροκτονῶ, τεκνοκτονῶ, τυραννοκτονῶ, φθειροκτονῶ, κτλ. Ἔτι δὲ ἀλληλοκτονῶ καὶ αὐτοκτονῶ. Τῷ λιμοκτονῶ συνωνυμεῖ τὸ λιμαγχῶ ἢ λιμαγχονῶ, τουτέστι λιμῷ ἄγχω ἢ πνίγω, ἔχον παθητικὸν λιμαγχοῦμαι ἢ λιμαγχονοῦμαι.

Ἐπάναγκες λοιπὸν φαίνεται νὰ λέγωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πάθους λιμοκτονοῦμαι καὶ ἐλιμοκτονήθην, ἤγουν ἀποθνήσκω ὑπὸ (τοῦ) λιμοῦ καὶ ἀπέθανον ὑπὸ (τοῦ) λιμοῦ ἢ ἀποθνή-

σχω ὑπὸ (τῆς) πείνης καὶ ἀπέθανον ὑπὸ (τῆς) πείνης, μόνον δ' ἐπ' ἐνεργείας τὸ λιμοκτονῶ καὶ ἐλιμοκτόνησα νὰ μεταχειριζώμεθα. Δυνάμεθα δὲ νὰ ποιώμεθα χρῆσιν καὶ τοῦ λιμώττω ἤτοι λιμῷ τρύχομαι, λιμῷ παρατείνομαι, λιμῷ πιέζομαι, κτλ. Γαληνὸς «Λιμώττειν ἐκείνους φαμέν, ὅσοι δι' ἀπορίαν σιτίων εἰς ἄκρον ἥκουσι πείνης». Ἐν τοῖς τοῦ Ἡροδότου φέρεται ὁ τύπος λιμαίνω-ἐλίμηνα. Εἶπε δὲ καὶ ὁ Ἀππιανὸς «ἐλίμαινεν οὖν ὁ ϛρατὸς αὐτῷ καὶ τὴν πόαν ἠρτοποίουν».

Τὸ ὄνομα εἶνε λιμοκτονία, ὡς ἀλληλοκτονία, ἀνθρωποκτονία, αὐτοκτονία, βρεφοκτονία, ζῳοκτονία, θεοκτονία, θηροκτονία, κυνοκτονία, λιθοκτονία, μητροκτονία, ξενοκτονία, παιδοκτονία, παρθενοκτονία, πατροκτονία, συοκτονία, τεκνοκτονία, τυραννοκτονία, φονοκτονία, κτλ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ ἀδόκιμος τύπος λιμοκτόνησις.

Τοῦ ἐνεργητικοῦ *λιμοκτονῶ* ποιεῖται χρῆσιν ὁ Πλάτων λέγων «τὸν δὲ ἄνθρωπον *λιμοκτονεῖν* καὶ ποιεῖν ἀσθενῆ» καὶ ὁ Γαληνὸς γράφων «οὓς ὁ σοφώτατος Θεσσαλὸς—ἐταρίχευσεν ἂν ὅλαις, οἶμαι, τρισὶ *λιμοκτονήσας* ἡμέραις» καὶ ἄλλοι. Περὶ τῶν Κασπίων ἱστορεῖ ὁ Στράβων ἐν τῷ ΙΑ' βιβλίῳ ὅτι «τοὺς ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη *λιμοκτονήσαντες* εἰς τὴν ἐρημίαν ἐκτιθέασιν». Κεῖται δὲ καὶ ἐν ταῖς Παροιμίαις τοῦ Σολομῶντος «οὐ *λιμοκτονήσει* κύριος ψυχὴν δικαίαν» καὶ ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις «ὡς *λιμοκτονήσασα αὐτὴν* ἀπώλεσε».

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀπαντᾷ οὐ μόνον τὸ ἐνεργητικὸν ἀλλὰ καὶ τὸ παθητικόν, οἷον «ἢν δὲ αἷμά τινι ξυμφέρῃ ἀφαιρέειν, στερεὴν πρότερον ποιέειν τὴν κοιλίην καὶ οὕτως ἀφαιρέειν καὶ *λιμοκτονέειν*» καὶ «ἐν τῇ θεραπείῃ δὲ προσαιονᾶν ὕδατι πολλῷ θερμῷ καὶ *λιμοκτονέειν*» καὶ «ἐμέτοισι χρῆσθαι—καὶ αὖτις *λιμοκτονέεσθαι*» καὶ «τῷ τοῦ Θυνοῦ, ὃς σφόδρα ἐν πυρετῷ καυσώδεϊ *ἐλιμοκτονήθη*». Φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Στράβωνος «τοὺς γὰρ γονέας, ἐπειδὰν ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότες τυγχάνωσιν, ἐγκλεισθέντας *λιμοκτονεῖσθαι*». Γραπτέον δ' ἴσως καὶ παρ' Ἀλκίφρονι «ἐγὼ δὲ ἀποσκλῆναι κινδυνεύω *λιμοκτονούμενος*» ἀντὶ τοῦ «ἀποσκλῆναι κινδυνεύω *τῷ λιμῷ κεντούμενος*».

Σημαῖνον δὲ τὸ *λιμοκτονῶ* καὶ *λιμοκτονοῦμαι* κυρίως *λιμῷ ἀποκτείνω* καὶ *λιμῷ ἀποκτείνομαι* ἢ *ἀποθνήσκω* λαμβάνεται συνήθως κατά τινα ὑπερβολὴν ἐπὶ τῆς δι' ἀσιτίας γινομένης μεγάλης ἀσθενώσεως καὶ οἱονεὶ ἀπονεκρώσεως. Ὁ Γαληνὸς ἐντῷ Δ' Ὑπομνήματι εἰς τὸ περὶ Διαίτης Ὀξέων Νοσημάτων Βιβλίον τοῦ Ἱπποκράτους γράφει «Δόξει δὲ ταῦτα μάχεσθαι τῷ χρῆναι λιμοκτονεῖν. *Ἡ γὰρ λιμοκτονία μάλιστα μὲν ἀσιτίαν παντελῆ σημαίνει· εἰ δ' οὔ, ἀλλὰ τήν γε ἐπὶ τοῖς πόμασι μόνοις δίαιταν.* Οὕτω δὲ καὶ μελίκρατον καὶ χυλὸν πτισάνης συνεχώρησε δίδοσθαι. Δοκεῖ δέ μοι διὰ τοῦτο λιμοκτονεῖν λέγειν αὐτούς, ὅτι χρονίζουσι τὰς ἐπανέσεις τῶν πυρετῶν ἴσχοντες εὐφορωτάτας, ὡς ἐξαπατηθέντας τινὰς τροφὴν ἰσχυροτέραν δοῦναι καὶ μάλιστα διὰ τὴν λειποθυμίαν (Γρ. *Λιποθυμίαν*). Ὡς πρὸς τοιαύτην οὖν δίαιταν ἡ διὰ τοῦ μελικράτου τε καὶ τοῦ χυλοῦ γιγνομένη ἐν πολλαῖς ἡμέραις εἴρηται ὀρθῶς λιμοκτονία».

Εὑρίσκεται καὶ σύνθετον *προλιμοκτονεῖσθαι-προλιμοκτονηθῆναι* παρ' Ἀριστοτέλει λέγοντι «πιαίνεται δὲ *προλιμοκτονηθεῖσα* ἡμέρας τρεῖς σχεδὸν δὲ καὶ τἄλλα πάντα *προλιμοκτονούμενα* πιαίνεται» καὶ «παχύνεται δὲ καὶ ταῦτα μᾶλλον *προλιμοκτονηθέντα* τρεῖς ἡμέρας». Ὁ δ' Αἰσχύλος εἶπε *λιμοθνής* ἀντὶ τοῦ *λιμοκτονουμένη* ἐν Ἀγαμέμνονι «πτωχός, τάλαινα, *λιμοθνὴς* ἠνεσχόμην».

Ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου ἀναγινώσκεται «*Ἀποτῆξαι λιμῷ*: οἷον ἀποκτεῖναι». Περὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ πράγματος ὁ μὲν Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς λέγει «Μόσσυνοι τὸν ἑαυτῶν βασιλέα τρέφουσιν ἐν πύργῳ κατάκλειστον· ἐὰν δέ τις δόξῃ κακῶς ποτε βεβουλεῦσθαι, *τῷ λιμῷ* αὐτὸν *ἀποκτείνουσι*», ὁ δὲ Σχολιαστὴς Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου «Ἱστορεῖ Ἔφορος καὶ Νυμφόδωρος περὶ τούτων ὅτι τὸν βασιλέα αὐτῶν ἄδικόν τι κρίναντα ἐγκλείουσι καὶ *λιμαγχονοῦσιν*». Τῆς μετὰ τοῦ ἄρθρου χρήσεως *ΤΩ λιμῷ ἀποκτείνειν* παρέχει ἡμῖν παράδειγμα καὶ ὁ Λυκοῦργος, ὅστις ποιούμενος μνείαν τοῦ θανάτου τοῦ Παυσανίου ἐν τῷ κατὰ Λεωκράτους λόγῳ γράφει «τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν ὀροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες οὐ πρότερον ἀπῆλθον πρὶν ἢ *τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν*». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται καὶ *τῷ λιμῷ ἀποθνήσκειν*, *τῷ λιμῷ ἀπόλλυσθαι*, ἢ *ὑπὸ τοῦ λιμοῦ ἀποθνήσκειν*, *ὑπὸ τοῦ λιμοῦ ἀπόλλυσθαι*. Ὁ Θουκυδίδης ἱστορῶν τὰ κατὰ

τὸν θάνατον τοῦ Παυσανίου γράφει «μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον καὶ τὰς θύρας ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν καὶ ἀπολαβόντες ἔσω ἀπῳκοδόμησαν, προσκαθεζόμενοί τε *ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ*· καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν, ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοί τε ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντα καὶ ἐξαχθεὶς ἀπέθανε παραχρῆμα».

Εἴπομεν ὅτι συνώνυμον τῷ *λιμοκτονῶ* καὶ *λιμοκτονοῦμαι* εἶνε τὸ *λιμαγχονῶ* καὶ *λιμαγχονοῦμαι* ἢ *λιμαγχῶ* καὶ *λιμαγχοῦμαι*. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐπίθετον *λιμαγχικός* ἐμφερῶς ἔχον τῷ *συναγχικός* καὶ *κυναγχικός*, κτλ. καὶ ὄνομα *λιμαγχία*, *λιμαγχονία* καὶ *λιμαγχόνησις*.

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀναγινώσκεται «παρὰ πάσας δὲ τὰς τῶν ἄρθρων ἐμβολὰς δεῖ ἰσχναίνειν καὶ *λιμαγχονέειν* ἄχρι ἑβδόμης» καὶ «πρῶτον μὲν οὖν ὁ *λιμαγχεόμενος* εἰ πλείονα φάγοι καὶ πίοι τούτοισι δῆλος ἔσται» καὶ «αἱ σάρκες τῶν μὴ ἀπὸ τέχνης ὀρθῶς *λελιμαγχημένων*». Τὴν αὐτὴν γραφὴν τῆς τελευταίας ταύτης ῥήσεως βλέπει τις καὶ ἐν τῷ τοῦ Γαληνοῦ Α' Ὑπομνήματι εἰς τὸ περὶ Ἄρθρων Βιβλίον τοῦ Ἱπποκράτους· ἀλλ' ἐν οἷς αὐτὸς ὁ Γαληνὸς γράφει ὑπομνηματιζόμενος τὰ τοῦ Ἱπποκράτους φέρεται «καθάπερ τοῖς *ὑπὸ* τέχνης ὀρθῶς λελιμαγχημένοις» ἀντὶ τοῦ *ἀπὸ τέχνης*.

Παρὰ Γαληνῷ ἀπαντᾷ «τίνος δὲ χάριν τὰ φλεγμαίνοντα *λιμαγχονεῖς*;» καὶ «ὅ τι γὰρ ἂν ἐθελήσῃς ἐπὶ πλεῖστον *λιμαγχονήσας* ἀνατέμνειν» καὶ «καὶ μαστιγούμενοι καὶ *λιμαγχονούμενοι* καὶ ἀτιμαζόμενοι πρὸς τῶν δεσποτῶν οὐκ ὀργίζονται» καὶ «διὰ τὴν φλεγμονὴν *λιμαγχονουμένου* τἀνθρώπου» καὶ «ὥσθ' ἧττον οὗτοι βλαβήσονται *λιμαγχούμενοι* ὑπὸ τῶν διατριταρίων ἰατρῶν».

Κεῖται δὲ καὶ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ «καὶ ἐκάκωσέ σε καὶ *ἐλιμαγχόνησέ* σε καὶ ἐψώμισέ σε τὸ μάννα» καὶ ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις «καὶ εἰς ἄντρον ἐμβαλόντες καὶ τὴν εἴσοδον κλείσαντες *ἐλιμαγχόνησαν*». Ἐν τοῖς εἰς Λουκιανὸν Σχολίοις καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη λέγεται περὶ τοῦ Τροφωνίου ὅτι «ποιήσας ἐν Λεβαδείᾳ τῆς Βοιωτίας ὑπόγειον οἴκημα εἰσελθὼν ἐμαντεύετο καὶ *λιμαγχονηθεὶς* ἀπέθανεν». Κάλλιστον δὲ τὸ ἐν Στοβαίου Ἀνθολογίῳ φερόμενον «Τὰς μὴ κατὰ θύρας, φησὶν ὁ Ἀντισθένης, εἰσιούσας ἀπολαύσεις δεήσει ἢ σχασθῆ-

ναι ἢ ἐλλεβορισθῆναι ἢ πάντως *λιμαγχονηθῆναι* κακὰς ἀμοιβὰς ἐκτίνοντα τῆς προγεγενημένης ἀπληστίας ἕνεκα μικρᾶς καὶ ὀλιγοχρονίου ἡδονῆς». Γραπτέον δ' ἴσως, ἵνα μὴ ἀσύντακτος ὁ λόγος ὑπάρχῃ, «*Διὰ* τὰς μὴ κατὰ θύρας, κτέ.».

Παρατιθέμεθα ἐν τέλει ἐκ τοῦ Γαληνοῦ χωρίον, ἐν ᾧ ἀμφοτέρων τῶν παραπλησιωτάτην δύναμιν ἐχόντων ὀνομάτων *λιμοκτονία* καὶ *λιμαγχονία* γίνεται χρῆσις. «Λοιπὸν ἄρα τὴν ἐπίπονον καὶ μοχθηρὰν ὄντως ὥσπερ τινὰ ἱερὰν ἄγκυραν εἰς ἅπαντα τὰ πάθη διαρκῆ παραληψόμεθα *λιμοκτονίαν*. Εἶτα δηλαδὴ σκώψομεν Ἀπολλώνιον καὶ Δέξιππον ἐπὶ *λιμαγχονίᾳ*;»

§ 12. Μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ἡ πυρκαϊὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν, μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ὁ στρατὸς ν'ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης, κτλ.

Ἐσχάτως σόλοικος εἶνε ἡ σύνταξις αὕτη. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ λέγηται ἢ μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν κατέστρεψεν ἡ πυρκαϊὰ τὴν πόλιν καὶ μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ἀπέθανεν ὁ στρατὸς ὑπὸ τῆς πείνης ἢ μικροῦ (ὀλίγου) ἐδέησεν ἡ πυρκαϊὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν καὶ μικροῦ (ὀλίγου) ἐδέησεν ὁ στρατὸς ν'ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης.

Οὐδαμῶς κρεῖττον ἔχει ἡ σύνταξις, καθ' ἣν λέγεται παρ' ὀλίγον νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος. Οἱ μὴ ἀρεσκόμενοι τοῖς κολοβοῖς ἢ ἀναπήροις λόγοις ὀφείλουσι νὰ προφέρωνται τὸ ἄρτιον παρ' ὀλίγον ἦλθε νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος ἢ νὰ μεταχειρίζωνται τὸ παρ' ὀλίγον ἐπνίγη ὁ ἄνθρωπος ἐμφερέςατον ὂν τῷ ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους γεγραμμένῳ «σχολαστικὸς κολυμβῶν παρὰ μικρὸν ἐπνίγη». Τὸ τῆς κοινῆς συνηθείας ὀλίγον ἔλειψε νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος οὐδεὶς δύναται νὰ ψέξῃ ὡς ἀτελῶς ἐξενηνεγμένον ἢ πλημμελῶς συντεταγμένον. Πολλῷ δὲ τῇ ἀληθείᾳ κάλλιον εἶνε ν' ἀσπάζηταί τις τὰ κοινολεκτούμενα ἢ σπουδάζων περὶ τὰ χαριέστερα νὰ σολοικίζῃ δεινότατα.

§ 13. Δημοκράτης, ἀριστοκράτης.

Ἀντὶ τοῦ δημοκράτης-δημοκράτου καὶ ἀριστοκράτης-ἀριστοκράτου προσῆκον εἶνε νὰ λέγηται δημοκρατικός καὶ ἀριστοκρατικός, ἅπερ μόνα οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο παντάπασιν ἀγνοοῦντες τὰ παρὰ τοὺς νόμους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐσχηματισμένα δημοκράτης καὶ ἀριστοκράτης. Οὐ μόνον δ' ὁ σχηματισμὸς τῶν λέξεων τούτων εἶνε ἀνελλήνιστος ἀλλὰ καὶ ἡ σημασία καθ' ἣν παρελήφθησαν ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀτοπώτατ' ἔχει. Οὐδὲν ἄλλο τὸ δημοκράτης καὶ ἀριστοκράτης δύνανται φυσικῶς νὰ ἐμφαίνωσιν ἢ τὸν κρατοῦντα τοῦ δήμου καὶ τὸν κρατοῦντα τῶν ἀρίστων. Τοῦ ἀδοκίμου δημοκράτης ἐπὶ τῆς κατὰ φύσιν ἐννοίας ἐγίνετο ἐνίοτε χρῆσις ἐν τῷ Βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ. Εὐλογώτατα παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὁ ἄνθρωπος τῆς δημοκρατίας, τουτέστιν ὁ δημοκρατίᾳ συζῶν ἢ ὁ τὴν δημοκρατίαν αἱρούμενος, ὠνομάζετο δημοκρατικὸς καὶ ὁ τῆς ἀριστοκρατίας ἀριστοκρατικός. Ὅμοια τούτοις ὑπάρχουσι τὸ τιμοκρατικός καὶ τὸ χειροκρατικός.

§ 14. Ἀποθανατίζω, ἀπεθανάτισα, ἀπεθανατίσθην.

Μόνοι σχεδὸν οἱ κίβδηλοι οὗτοι τύποι κυκλοῦνται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ὑπ' ἀγνοίας εἰς αὐτὴν παρεισδύντες ἀντὶ τῶν γνησίων ἀπαθανατίζω, ἀπηθανάτισα, ἀπηθανατίσθην. Τὸ ποιῶ τινα ἀθάνατον καὶ γίνομαι ἀθάνατος ἐδηλοῦτο ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ διὰ τοῦ ἐκ τοῦ ἀθάνατος παρηγμένου ῥήματος ἀθανατίζω καὶ ἀθανατίζομαι, ὅπερ συντιθέμενον μετὰ τῆς ἈΠΟ προθέσεως γίνεται ἀπαθανατίζω (συναπαθανατίζω) καὶ ἀπαθανατίζομαι, ὅθεν ἀπαθανατισμός καὶ ἀπαθανάτισις. Κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ ἀθανατίζω τρόπον ἐσχηματίσθη τὸ ἀφθαρτίζω, τουτέστι ποιῶ ἄφθαρτον (Πρβ. καὶ συνετίζω). Νεώτερον δὲ τοῦ ἀθανατίζω-ἀπαθανατίζω καὶ

§ 8. Τοῦθ' ἕνεκα.

Ἐκ πλήρους τοῦτο γραφόμενον γίνεται τοῦτο ἕνεκα. Καίτοι δὲ παντάπασιν ἀλλοκότου οὔσης τῆς μετ' αἰτιατικῆς συντάξεως τοῦ ἕνεκα, ὅμως συχνάκις τις ἀκούει λεγόμενον καὶ βλέπει γραφόμενον τὸ τοῦθ' ἕνεκα ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων, παρ' οἷς ὀλίγον μὲν εἶνε τὸ περὶ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀληθείας ταλαίπωρον, οὐδεμία δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φροντὶς γίνεται περὶ τῆς κακουμένης ἑκάστοτε καὶ ἀθλίως διατιθεμένης γλώσσης.

Φιληδοῦσι δὲ μάλιστα τῷ δεινῷ τούτῳ καὶ ἀφορήτῳ σολοικισμῷ θαυμάσιοί τινες ἄνθρωποι, ὅλως μὲν ἀτριβεῖς τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς ὄντες καὶ σαθρὰ ἀεὶ φθεγγόμενοι, ὑπερφυῶς δ' ἐπὶ λεκτικῇ δεινότητι σεμνυνόμενοι καὶ περιττῶς τὴν περὶ τοὺς τύπους καὶ τὴν σύνταξιν καινότητα, μᾶλλον δὲ τερατείαν, διώκοντες, ὡς εὐσταλῆ δῆθεν καὶ εὐπάρυφον τὸν λόγον ἀποφαίνουσαν. Τὸ ὀρθὸν *τούτου ἕνεκα*, ἀηδὲς πάντως καὶ ἄχαρι διὰ τὴν χασμωδίαν προσπίπτον ταῖς εὐαισθήτως τῆς καλλιφωνίας ἐχούσαις ἀκοαῖς, ἥκιστα προσφυὲς ὑπολαμβάνουσι τῷ μετὰ φιλοκαλίας ἐκτενισμένῳ καὶ διηνθισμένῳ λόγῳ. Τὴν εὐφωνίαν δ' ἐν παντὶ οἱ χαρίεντες οὗτοι αὐτοσχεδιασταὶ προβαλλόμενοι διατείνονται ὅτι μόνα τὰ ὦτα δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἀσφαλῆ τοῦ πρέποντος ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τοῦ μὴ πρέποντος κριτήρια, οἱ δὲ κανόνες οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ψόφος καὶ κόμπος κενῶν ὀνομάτων, ἀργῶν σχολαστικῶν περιέργως τὰ πάντα ἐξονυχιζόντων *σκαλαθυρμάτια*, τίμια μὲν ἴσως τοῖς εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶσι παισίν, οὐδενὸς δ' ἄξια τοῖς φύσει δεξιοῖς καὶ θυμοσόφοις ἀνδράσι, τοῖς μὴ διεστραμμένοις ὑπὸ τῆς παιδείας μηδὲ διεφθαρμένοις ὑπὸ τῶν βιβλίων. Δυσανασχετοῦσι δὲ πρὸς πάντα ἔλεγχον καὶ ἀγρίως δάκνουσι τὸν πειρώμενον ὁπωσδήποτε νὰ παύσῃ αὐτοὺς τῆς κορύζης οὐδαμῶς συμπεριφερόμενοι τοῖς πρὸς σωφρονισμὸν αὐτῶν λεγομένοις. Χαλεπώτατον τῇ ἀληθείᾳ ἔργον ἀναλαμβάνει ὁ ἐπιχειρῶν νὰ νουθετήσῃ καὶ μεταδιδάξῃ τοιούτους ἀνθρώπους, ὧν οὐδὲν δυσμεταχειριστότερον, ταχέως δ' ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι *μωρὸν οὔτε πεῖσαι οὔτε ῥῆξαι ἐστι*. Τὸ ὑπὸ τοῦ Πλάτω-

νος ἐν Θεαιτήτῳ ἀστειότατ' εἰρημένον «ἂν τινά τι ἔρῃ, ὥσπερ ἐκ φαρέτρας ῥηματίσκια αἰνιγματώδη ἀνασπῶντες ἀποτοξεύουσι· κἂν τούτου ζητῇς λόγον λαβεῖν, τί εἴρηκεν, ἑτέρῳ πεπλήξει καινῶς μετωνομασμένῳ, περανεῖς δὲ οὐδέποτ' οὐδὲν πρὸς οὐδένα αὐτῶν» βραχύ τι μεταβαλλόμενον καὶ γινόμενον «ἂν τινά τι ἐλέγξῃς, ὥσπερ ἐκ φαρέτρας ῥηματίσκια αἰνιγματώδη ἢ βάρβαρα ἀνασπῶντες ἀποτοξεύουσι· κἂν τούτου ζητῇς λόγον λαβεῖν, τί ἢ πῶς εἴρηκεν, ἑτέρῳ πεπλήξει καινῶς καὶ τερατωδῶς ἐσχηματισμένῳ, περανεῖς δὲ οὐδέποτ' οὐδὲν πρὸς οὐδένα αὐτῶν» δύναται εὐκαιρότατα καὶ εὐαρμοςότατα νὰ λεχθῇ πρὸς τὸν ἐπιβαλλόμενον παρ' ἡμῖν νὰ ἐλέγξῃ τινὰ τῶν ἀτοπωτάτων τούτων ἀνθρώπων, οἵτινες ἅμα μὲν ἐσχάτως ἀνεπιστήμονες καὶ ὅλως Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἰδιῶται ὄντες ἅμα δὲ βαρὺ φρόνημα καὶ θράσος ἀκάθεκτον ἔχοντες ἕτοιμοι εἶνε ν' ἀπαντῶσι προπετῶς καὶ ὑπεροπτικῶς εἰς πάντα ἔλεγχον, παιδαριωδῶς βατταρίζοντες καὶ τοιαῦτά τινα μιξοβάρβαρα προφερόμενοι, ὁποῖα ἀδυνατεῖ νὰ ὑπομένῃ ὁ μὴ λιθίνην ἢ σιδηρᾶν ψυχὴν ἔχων.

§ 9. Ἀπεκδύεται τοῦ ἐνδύματος, ἀπεκδύεται τῆς εὐθύνης, κτλ., ἀπεκδύεται τοῦ ἀνθοσκεποῦς καὶ μὲ ταινίας κεκοσμημένου ἐνδύματός του, ἀπεξεδύσατο πάσης εὐθύνης ἀπέναντι τοῦ Σουλτάνου, κτλ.

Τὸ ῥῆμα ἀπεκδύομαι (προσαπεκδύομαι, συναπεκδύομαι), οὗτινος ἀγνώστου τοῖς παλαιοῖς ὄντος μόνοι οἱ μεταγενέστεροι ποιοῦνται ἐνίοτε χρῆσιν, συντάττεται μετ' αἰτιατικῆς πτώσεως, καθάπερ καὶ τὸ ἀποδύομαι καὶ τὸ ἐκδύομαι. Ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀπαντᾷ «ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας» καὶ «ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον». Φευκτέον λοιπὸν τὴν μετὰ γενικῆς ἐκφορὰν ἀπεκδύεται τοῦ ἐνδύματος, ἀπεκδύεται τῆς εὐθύνης, κτλ. καὶ λεκτέον ἀεὶ κατ' αἰτιατικὴν ἀπεκδύεται τὸ ἔνδυμα, ἀπεκδύεται τὴν εὐθύνην, κτλ.

§ 10. Δημόσιος ἀσφάλεια, δημόσιος παιδεία, κτλ.

Προκριτέον πάντως εἶνε τὸ δημοσία ἀσφάλεια, δημοσία παιδεία, κτλ. Δημοσία ἐλέγετο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ, πάντοτε μὲν ὑπὸ τῶν δοκίμων, συνήθως δ' ὑπὸ τῶν ἀδοκίμων. Συχνάκις δ' εὑρίσκεται παρ' ἀμφοτέροις ἡ δοτικὴ δημοσίᾳ τελοῦσα τὰ τοῦ ἐπιρρήματος. Τοῦ θηλυκοῦ δημόσιος, ὅπερ οὐχὶ σπανίως μεταχειρίζεται ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς, ὀλίγιστα παραδείγματα παρέχουσιν ἡμῖν οἱ μεταγενέστεροι. Ἀλλὰ τίς δὲν θὰ νομίσῃ ἀσπαστοτέραν τὴν συνήθη μὲν παρ' αὐτοῖς χρῆσιν, διηνεκῆ δὲ παρὰ τοῖς παλαιοτέροις;

§ 11. Λιμοκτονῶ, ἐκινδύνευσα νὰ λιμοκτονήσω, ὑπῆρχεν ἐλπὶς νὰ λιμοκτονήσωσιν οἱ Τοῦρκοι, κτλ.

Τὸ λιμῷ κτείνομαι ἢ ἀποθνήσκω ἐκφέρεται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ λιμοκτονοῦμαι, οὗ ὁ ἀόριστος ἐλιμοκτονήθην. Εἶνε δὲ τὸ λιμοκτονοῦμαι παθητικὸν τοῦ λιμοκτονῶ, ὑφ' οὗ οὐδὲν ἄλλο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ δηλοῦται ἢ τὸ λιμῷ κτείνω, ὡς ὑπὸ τοῦ ξιφοκτονῶ σημαίνεται τὸ ξίφει κτείνω. Σουΐδας «Ξιφοκτονεῖν: ξίφεσιν ἀναιρεῖν». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται ξενοκτονῶ ἀντὶ τοῦ κτείνω τοὺς ξένους, πατροκτονῶ ἀντὶ τοῦ κτείνω τὸν πατέρα καὶ μητροκτονῶ ἀντὶ τοῦ κτείνω τὴν μητέρα. Πρβ. καὶ ἀνδροκτονῶ, ἀνθρωποκτονῶ, θηροκτονῶ, λυκοκτονῶ, παιδοκτονῶ, ταυροκτονῶ, τεκνοκτονῶ, τυραννοκτονῶ, φθειροκτονῶ, κτλ. Ἔτι δὲ ἀλληλοκτονῶ καὶ αὐτοκτονῶ. Τῷ λιμοκτονῶ συνωνυμεῖ τὸ λιμαγχῶ ἢ λιμαγχονῶ, τουτέστι λιμῷ ἄγχω ἢ πνίγω, ἔχον παθητικὸν λιμαγχοῦμαι ἢ λιμαγχονοῦμαι.

Ἐπάναγκες λοιπὸν φαίνεται νὰ λέγωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πάθους λιμοκτονοῦμαι καὶ ἐλιμοκτονήθην, ἤγουν ἀποθνήσκω ὑπὸ (τοῦ) λιμοῦ καὶ ἀπέθανον ὑπὸ (τοῦ) λιμοῦ ἢ ἀποθνή-

σκω ὑπὸ (τῆς) πείνης καὶ ἀπέθανον ὑπὸ (τῆς) πείνης, μόνον δ' ἐπ' ἐνεργείας τὸ λιμοκτονῶ καὶ ἐλιμοκτόνησα νὰ μεταχειριζώμεθα. Δυνάμεθα δὲ νὰ ποιώμεθα χρῆσιν καὶ τοῦ λιμώττω ἤτοι λιμῷ τρύχομαι, λιμῷ παρατείνομαι, λιμῷ πιέζομαι, κτλ. Γαληνὸς «Λιμώττειν ἐκείνους φαμέν, ὅσοι δι' ἀπορίαν σιτίων εἰς ἄκρον ἥκουσι πείνης». Ἐν τοῖς τοῦ Ἡροδότου φέρεται ὁ τύπος λιμαίνω-ἐλίμηνα. Εἶπε δὲ καὶ ὁ Ἀππιανὸς «ἐλίμαινεν οὖν ὁ ςρατὸς αὐτῷ καὶ τὴν πόαν ἠρτοποίουν».

Τὸ ὄνομα εἶνε λιμοκτονία, ὡς ἀλληλοκτονία, ἀνθρωποκτονία, αὐτοκτονία, βρεφοκτονία, ζῳοκτονία, θεοκτονία, θηροκτονία, κυνοκτονία, λιθοκτονία, μητροκτονία, ξενοκτονία, παιδοκτονία, παρθενοκτονία, πατροκτονία, συοκτονία, τεκνοκτονία, τυραννοκτονία, φονοκτονία, κτλ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ ἀδόκιμος τύπος λιμοκτόνησις.

Τοῦ ἐνεργητικοῦ *λιμοκτονῶ* ποιεῖται χρῆσιν ὁ Πλάτων λέγων «τὸν δὲ ἄνθρωπον *λιμοκτονεῖν* καὶ ποιεῖν ἀσθενῆ» καὶ ὁ Γαληνὸς γράφων «οὓς ὁ σοφώτατος Θεσσαλὸς—ἐταρίχευσεν ἂν ὅλαις, οἶμαι, τρισὶ *λιμοκτονήσας* ἡμέραις» καὶ ἄλλοι. Περὶ τῶν Κασπίων ἱστορεῖ ὁ Στράβων ἐν τῷ ΙΑ' βιβλίῳ ὅτι «τοὺς ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη *λιμοκτονήσαντες* εἰς τὴν ἐρημίαν ἐκτιθέασιν». Κεῖται δὲ καὶ ἐν ταῖς Παροιμίαις τοῦ Σολομῶντος «οὐ *λιμοκτονήσει* κύριος ψυχὴν δικαίαν» καὶ ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις «ὡς *λιμοκτονήσασα αὐτὴν* ἀπώλεσε».

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀπαντᾷ οὐ μόνον τὸ ἐνεργητικὸν ἀλλὰ καὶ τὸ παθητικόν, οἷον «ἢν δὲ αἷμά τινι ξυμφέρῃ ἀφαιρέειν, στερεὴν πρότερον ποιέειν τὴν κοιλίην καὶ οὕτως ἀφαιρέειν καὶ *λιμοκτονέειν*» καὶ «ἐν τῇ θεραπείῃ δὲ προσαιονᾶν ὕδατι πολλῷ θερμῷ καὶ *λιμοκτονέειν*» καὶ «ἐμέτοισι χρῆσθαι—καὶ αὖτις *λιμοκτονέεσθαι*» καὶ «τῷ τοῦ Θυνοῦ, ὃς σφόδρα ἐν πυρετῷ καυσώδει *ἐλιμοκτονήθη*». Φέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Στράβωνος «τοὺς γὰρ γονέας, ἐπειδὰν ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότες τυγχάνωσιν, ἐγκλεισθέντας *λιμοκτονεῖσθαι*». Γραπτέον δ' ἴσως καὶ παρ' Ἀλκίφρονι «ἐγὼ δὲ ἀποσκλῆναι κινδυνεύω *λιμοκτονούμενος*» ἀντὶ τοῦ «ἀποσκλῆναι κινδυνεύω *τῷ λιμῷ κεντούμενος*».

Σημαῖνον δὲ τὸ *λιμοκτονῶ* καὶ *λιμοκτονοῦμαι* κυρίως *λιμῷ ἀποκτείνω* καὶ *λιμῷ ἀποκτείνομαι* ἢ *ἀποθνήσκω* λαμβάνεται συνήθως κατά τινα ὑπερβολὴν ἐπὶ τῆς δι' ἀσιτίας γινομένης μεγάλης ἀσθενώσεως καὶ οἱονεὶ ἀπονεκρώσεως. Ὁ Γαληνὸς ἐν τῷ Δ' Ὑπομνήματι εἰς τὸ περὶ Διαίτης Ὀξέων Νοσημάτων Βιβλίον τοῦ Ἱπποκράτους γράφει «Δόξει δὲ ταῦτα μάχεσθαι τῷ χρῆναι λιμοκτονεῖν. *Ἡ γὰρ λιμοκτονία μάλιστα μὲν ἀσιτίαν παντελῆ σημαίνει· εἰ δ' οὔ, ἀλλὰ τήν γε ἐπὶ τοῖς πόμασι μόνοις δίαιταν*. Οὕτω δὲ καὶ μελίκρατον καὶ χυλὸν πτισάνης συνεχώρησε δίδοσθαι. Δοκεῖ δέ μοι διὰ τοῦτο λιμοκτονεῖν λέγειν αὐτούς, ὅτι χρονίζουσι τὰς ἐπανέσεις τῶν πυρετῶν ἴσχοντες εὐφορωτάτας, ὡς ἐξαπατηθέντας τινὰς τροφὴν ἰσχυροτέραν δοῦναι καὶ μάλιστα διὰ τὴν λειποθυμίαν (Γρ. *Ἀποθυμίαν*). Ὡς πρὸς τοιαύτην οὖν δίαιταν ἡ διὰ τοῦ μελικράτου τε καὶ τοῦ χυλοῦ γιγνομένη ἐν πολλαῖς ἡμέραις εἴρηται ὀρθῶς λιμοκτονία».

Εὑρίσκεται καὶ σύνθετον *προλιμοκτονεῖσθαι-προλιμοκτονηθῆναι* παρ' Ἀριστοτέλει λέγοντι «πιαίνεται δὲ *προλιμοκτονηθεῖσα* ἡμέρας τρεῖς σχεδὸν δὲ καὶ τἆλλα πάντα *προλιμοκτονούμενα* πιαίνεται» καὶ «παχύνεται δὲ καὶ ταῦτα μᾶλλον *προλιμοκτονηθέντα* τρεῖς ἡμέρας». Ὁ δ' Αἰσχύλος εἶπε *λιμοθνὴς* ἀντὶ τοῦ *λιμοκτονουμένη* ἐν Ἀγαμέμνονι «πτωχός, τάλαινα, *λιμοθνὴς* ἠνεσχόμην».

Ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου ἀναγινώσκεται «*Ἀποτῆξαι λιμῷ*: οἷον ἀποκτεῖναι». Περὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ πράγματος ὁ μὲν Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς λέγει «Μόσσυνοι τὸν ἑαυτῶν βασιλέα τρέφουσιν ἐν πύργῳ κατάκλειστον· ἐὰν δέ τις δόξῃ κακῶς ποτε βεβουλεῦσθαι, *τῷ λιμῷ* αὐτὸν *ἀποκτείνουσι*», ὁ δὲ Σχολιαστὴς Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου «Ἱστορεῖ Ἔφορος καὶ Νυμφόδωρος περὶ τούτων ὅτι τὸν βασιλέα αὐτῶν ἄδικόν τι κρίναντα ἐγκλείουσι καὶ *λιμαγχονοῦσιν*». Τῆς μετὰ τοῦ ἄρθρου χρήσεως *ΤΩ λιμῷ ἀποκτείνειν* παρέχει ἡμῖν παράδειγμα καὶ ὁ Λυκοῦργος, ὅστις ποιούμενος μνείαν τοῦ θανάτου τοῦ Παυσανίου ἐν τῷ κατὰ Λεωκράτους λόγῳ γράφει «τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν ὀροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες οὐ πρότερον ἀπῆλθον πρὶν ἢ *τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν*». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται καὶ *τῷ λιμῷ ἀποθνήσκειν*, *τῷ λιμῷ ἀπόλλυσθαι*, ἢ *ὑπὸ τοῦ λιμοῦ ἀποθνήσκειν*, *ὑπὸ τοῦ λιμοῦ ἀπόλλυσθαι*. Ὁ Θουκυδίδης ἱστορῶν τὰ κατὰ

τὸν θάνατον τοῦ Παυσανίου γράφει «μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον καὶ τὰς θύρας ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν καὶ ἀπολαβόντες ἔσω ἀπῳκοδόμησαν, προσκαθεζόμενοί τε *ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ*· καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν, ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοί τε ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντα καὶ ἐξαχθεὶς ἀπέθανε παραχρῆμα».

Εἴπομεν ὅτι συνώνυμον τῷ *λιμοκτονῶ* καὶ *λιμοκτονοῦμαι* εἶνε τὸ *λιμαγχονῶ* καὶ *λιμαγχονοῦμαι* ἢ *λιμαγχῶ* καὶ *λιμαγχοῦμαι*. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐπίθετον *λιμαγχικός* ἐμφερῶς ἔχον τῷ *συναγχικός* καὶ *κυναγχικός*, κτλ. καὶ ὄνομα *λιμαγχία*, *λιμαγχονία* καὶ *λιμαγχόνησις*.

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀναγινώσκεται «παρὰ πάσας δὲ τὰς τῶν ἄρθρων ἐμβολὰς δεῖ ἰσχναίνειν καὶ *λιμαγχονέειν* ἄχρι ἑβδόμης» καὶ «πρῶτον μὲν οὖν ὁ *λιμαγχεόμενος* εἰ πλείονα φάγοι καὶ πίοι τούτοισι δῆλος ἔσται» καὶ «αἱ σάρκες τῶν μὴ ἀπὸ τέχνης ὀρθῶς *λελιμαγχημένων*». Τὴν αὐτὴν γραφὴν τῆς τελευταίας ταύτης ῥήσεως βλέπει τις καὶ ἐν τῷ τοῦ Γαληνοῦ Α′ Ὑπομνήματι εἰς τὸ περὶ Ἄρθρων Βιβλίον τοῦ Ἱπποκράτους· ἀλλ' ἐν οἷς αὐτὸς ὁ Γαληνὸς γράφει ὑπομνηματιζόμενος τὰ τοῦ Ἱπποκράτους φέρεται «καθάπερ τοῖς *ὑπὸ* τέχνης ὀρθῶς λελιμαγχημένοις» ἀντὶ τοῦ *ἀπὸ τέχνης*.

Παρὰ Γαληνῷ ἀπαντᾷ «τίνος δὲ χάριν τὰ φλεγμαίνοντα *λιμαγχονεῖς;*» καὶ «ὅ τι γὰρ ἂν ἐθελήσῃς ἐπὶ πλεῖστον *λιμαγχονήσας* ἀνατέμνειν» καὶ «καὶ μαστιγούμενοι καὶ *λιμαγχονούμενοι* καὶ ἀτιμαζόμενοι πρὸς τῶν δεσποτῶν οὐκ ὀργίζονται» καὶ «διὰ τὴν φλεγμονὴν *λιμαγχονουμένου* τἀνθρώπου» καὶ «ὥσθ' ἧττον οὗτοι βλαβήσονται *λιμαγχούμενοι* ὑπὸ τῶν διατριταρίων ἰατρῶν».

Κεῖται δὲ καὶ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ «καὶ ἐκάκωσέ σε καὶ *ἐλιμαγχόνησέ* σε καὶ ἐψώμισέ σε τὸ μάννα» καὶ ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις «καὶ εἰς ἄντρον ἐμβαλόντες καὶ τὴν εἴσοδον κλείσαντες *ἐλιμαγχόνησαν*». Ἐν τοῖς εἰς Λουκιανὸν Σχολίοις καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη λέγεται περὶ τοῦ Τροφωνίου ὅτι «ποιήσας ἐν Λεβαδείᾳ τῆς Βοιωτίας ὑπόγειον οἴκημα εἰσελθὼν ἐμαντεύετο καὶ *λιμαγχονηθεὶς* ἀπέθανεν». Κάλλιστον δὲ τὸ ἐν Στοβαίου Ἀνθολογίῳ φερόμενον «Τὰς μὴ κατὰ θύρας, φησὶν ὁ Ἀντισθένης, εἰσιούσας ἀπολαύσεις δεήσει ἢ σχασθῆ-

ναι ἢ ἐλλεβορισθῆναι ἢ πάντως *λιμαγχονηθῆναι* κακὰς ἀμοιβὰς ἐκτίνοντα τῆς προγεγενημένης ἀπληστίας ἕνεκα μικρᾶς καὶ ὀλιγοχρονίου ἡδονῆς». Γραπτέον δ' ἴσως, ἵνα μὴ ἀσύντακτος ὁ λόγος ὑπάρχῃ, «*Διὰ* τὰς μὴ κατὰ θύρας, κτέ.».

Παρατιθέμεθα ἐν τέλει ἐκ τοῦ Γαληνοῦ χωρίον, ἐν ᾧ ἀμφοτέρων τῶν παραπλησιωτάτην δύναμιν ἐχόντων ὀνομάτων *λιμοκτονία* καὶ *λιμαγχονία* γίνεται χρῆσις. «Λοιπὸν ἄρα τὴν ἐπίπονον καὶ μοχθηρὰν ὄντως ὥσπερ τινὰ ἱερὰν ἄγκυραν εἰς ἅπαντα τὰ πάθη διαρκῆ παραληψόμεθα *λιμοκτονίαν*. Εἶτα δηλαδὴ σκώψομεν Ἀπολλώνιον καὶ Δέξιππον ἐπὶ *λιμαγχονίᾳ*;»

§ 12. Μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ἡ πυρκαϊὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν, μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ὁ στρατὸς ν' ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης, κτλ.

Ἐσχάτως σόλοικος εἶνε ἡ σύνταξις αὕτη. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ λέγηται ἢ μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν κατέστρεψεν ἡ πυρκαϊὰ τὴν πόλιν καὶ μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ἀπέθανεν ὁ στρατὸς ὑπὸ τῆς πείνης ἢ μικροῦ (ὀλίγου) ἐδέησεν ἡ πυρκαϊὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν καὶ μικροῦ (ὀλίγου) ἐδέησεν ὁ στρατὸς ν' ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης.

Οὐδαμῶς κρεῖττον ἔχει ἡ σύνταξις, καθ' ἣν λέγεται παρ' ὀλίγον νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος. Οἱ μὴ ἀρεσκόμενοι τοῖς κολοβοῖς ἢ ἀναπήροις λόγοις ὀφείλουσι νὰ προφέρωνται τὸ ἄρτιον παρ' ὀλίγον ἦλθε νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος ἢ νὰ μεταχειρίζωνται τὸ παρ' ὀλίγον ἐπνίγη ὁ ἄνθρωπος ἐμφερέςατον ὃν τῷ ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους γεγραμμένῳ «σχολαστικὸς κολυμβῶν παρὰ μικρὸν ἐπνίγη». Τὸ τῆς κοινῆς συνηθείας ὀλίγον ἔλειψε νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος οὐδεὶς δύναται νὰ ψέξῃ ὡς ἀτελῶς ἐξενηνεγμένον ἢ πλημμελῶς συντεταγμένον. Πολλῷ δὲ τῇ ἀληθείᾳ κάλλιον εἶνε ν' ἀσπάζηταί τις τὰ κοινολεκτούμενα ἢ σπουδάζων περὶ τὰ χαριέστερα νὰ σολοικίζῃ δεινότατα.

§ 13. Δημοκράτης, ἀριστοκράτης.

Ἀντὶ τοῦ δημοκράτης-δημοκράτου καὶ ἀριστοκράτης-ἀριστοκράτου προσῆκον εἶνε νὰ λέγηται δημοκρατικός καὶ ἀριστοκρατικός, ἅπερ μόνα οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο παντάπασιν ἀγνοοῦντες τὰ παρὰ τοὺς νόμους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐσχηματισμένα δημοκράτης καὶ ἀριστοκράτης. Οὐ μόνον δ' ὁ σχηματισμὸς τῶν λέξεων τούτων εἶνε ἀνελλήνιστος ἀλλὰ καὶ ἡ σημασία καθ' ἣν παρελήφθησαν ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀτοπώτατ' ἔχει. Οὐδὲν ἄλλο τὸ δημοκράτης καὶ ἀριστοκράτης δύνανται φυσικῶς νὰ ἐμφαίνωσιν ἢ τὸν κρατοῦντα τοῦ δήμου καὶ τὸν κρατοῦντα τῶν ἀρίστων. Τοῦ ἀδοκίμου δημοκράτης ἐπὶ τῆς κατὰ φύσιν ἐννοίας ἐγίνετο ἐνίοτε χρῆσις ἐν τῷ Βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ. Εὐλογώτατα παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὁ ἄνθρωπος τῆς δημοκρατίας, τουτέστιν ὁ δημοκρατίᾳ συζῶν ἢ ὁ τὴν δημοκρατίαν αἱρούμενος, ὠνομάζετο δημοκρατικὸς καὶ ὁ τῆς ἀριστοκρατίας ἀριστοκρατικός. Ὅμοια τούτοις ὑπάρχουσι τὸ τιμοκρατικός καὶ τὸ χειροκρατικός.

§ 14. Ἀποθανατίζω, ἀπεθανάτισα, ἀπεθανατίσθην.

Μόνοι σχεδὸν οἱ κίβδηλοι οὗτοι τύποι κυκλοῦνται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ὑπ' ἀγνοίας εἰς αὐτὴν παρεισδύντες ἀντὶ τῶν γνησίων ἀπαθανατίζω, ἀπηθανάτισα, ἀπηθανατίσθην. Τὸ ποιῶ τινα ἀθάνατον καὶ γίνομαι ἀθάνατος ἐδηλοῦτο ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ διὰ τοῦ ἐκ τοῦ ἀθάνατος παρηγμένου ῥήματος ἀθανατίζω καὶ ἀθανατίζομαι, ὅπερ συντιθέμενον μετὰ τῆς ἈΠΟ προθέσεως γίνεται ἀπαθανατίζω (συναπαθανατίζω) καὶ ἀπαθανατίζομαι, ὅθεν ἀπαθανατισμός καὶ ἀπαθανάτισις. Κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ ἀθανατίζω τρόπον ἐσχηματίσθη τὸ ἀφθαρτίζω, τουτέστι ποιῶ ἄφθαρτον (Πρβ. καὶ συνετίζω). Νεώτερον δὲ τοῦ ἀθανατίζω-ἀπαθανατίζω καὶ

πολλῷ αὐτοῦ σπανιώτερον εἶνε τὸ ἀθανατῶ-ἀπαθανατῶ ἔχον ἀνάλογα τὸ ἀϊστόω ἐκ τοῦ ἄϊστος καὶ τὸ ἀφαντόω ἐκ τοῦ ἄφαντος καὶ τὸ ἀχρηστόω ἐκ τοῦ ἄχρηστος (Πρβ. καὶ ἀναστατόω, πιστόω, θαυμαστόω, κτλ.). Παρ' Εὐσταθίῳ κεῖται «εἴη δ' ἂν κατ' αὐτὸν γελοῖος καὶ ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος, ὃς ὑγιεινὴν παραδιδοὺς δίαιταν ηὔχησε δι' αὐτῆς ἀπαθανατίσαι ἢ κατά τινας ἀπαθανατῶσαι ἄνθρωπον».

Οὐδὲν τοῦ *ἀποθανατίζω* ἐπαινετώτερον νομίζομεν τὸ ἐν τῷ Χαριδήμῳ τοῦ Ψευδολουκιανοῦ ἀναγινωσκόμενον «ὅπως *ἀπΟσχολούμενοι* περὶ ταύτην ἀμελοῖεν τῆς ἱππικῆς», ὅπερ μεταβλητέον εἰς τὸ *ἀπΑσχολούμενοι*. Εὕρομεν δὲ καὶ *'Εφθαρτοποιήθη* γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ *Ἠφθαρτοποιήθη* ἐκ τοῦ *ἀφθαρτοποιοῦμαι* καὶ *προαπΕφρισμένον* ἀντὶ τοῦ *προαπΗφρισμένον* ἐκ τοῦ *προαπαφρίζομαι*.

Καὶ ἄλλας δ' οὐκ ὀλίγας ἡ ἀπαιδευσία προσῆψε κῆρας τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ οὐχὶ μετρίως αὐτὴν ῥυπαινούσας, οἷον ἀπΕσβολώθην ἀντὶ τοῦ ἀπΗσβολώθην ἐκ τοῦ ἀπασβολοῦμαι καὶ ἀντΕμείφθην ἀντὶ τοῦ ἀντΗμείφθην ἐκ τοῦ ἀνταμείβομαι καὶ συγκατΕριθμήθην ἀντὶ τοῦ συγκατΗριθμήθην ἐκ τοῦ συγκαταριθμοῦμαι καὶ ὑπΕπτευσα ἀντὶ τοῦ ὑπΩπτευσα ἐκ τοῦ ὑποπτεύω, κτλ.

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ μακαρίτης 'Ασώπιος, *ὁ σοφὸς τοῦ ἔθνους διδάσκαλος καὶ πρύτανις τῶν 'Ελληνικῶν γραμμάτων*, οὐ μόνον τοῦ *ἀποθανατίσαντα* ἀντὶ τοῦ *ἀπαθανατίσαντα* χρῆσιν ἐποιήσατο ἀλλὰ καὶ τοῦ *κατΕστηρίσθη* ἀντὶ τοῦ *κατΗστερίσθη* ἐκ τοῦ *καταστερίζομαι* (κατ-αστερίζομαι). Καὶ ὁ 'Ραγκαβῆς δέ, μεγάλως καὶ αὐτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοξῶν ὡς ἔξοχος φιλόλογος καὶ δεινὸς περὶ τὸν Ἕλληνα λόγον, ἔγραψε «*διΕνύσαμεν* δύω εὐαρεστοτάτας ὥρας» ἀντὶ τοῦ *διΗνύσαμεν* ἐκ τοῦ *διανύω*.

Πόσα δ' ἄλλα περὶ τὴν γλῶσσαν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἠσχημόνησαν, ὑφ' ὧν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπαιδεύετο τὸ 'Ελληνικὸν ἔθνος ὑπερβαλλόντως αὐτοὺς εἰς λόγον γραμμάτων τιμῶν καὶ ὅλως ἐκ τοῦ νεύματος

αὐτῶν ἐν παντὶ φιλολογικῷ ζητήματι ἐκκρεμάμενον; Βλέποντες δὲ τοὺς ἱεροφάντας καὶ δᾳδούχους τοῦ ἑλληνισμοῦ, παρ' ὧν πᾶς τις ἀξιοῖ ν' ἀκούῃ λόγον ἀπηρτισμένως Ἑλληνικόν, οὕτως ἔκφυλα καὶ ἀλλόκοτα λαλοῦντας καὶ τὸ καθεστηκὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παρακόπτοντας, πῶς δὲν δυνάμεθα εὐλόγως νὰ ἐπιφωνήσωμεν: *Ὅταν τὸ ὕδωρ πνίγῃ, τί ἐπιρροφήσομεν; Εἰ οἱ διδάσκαλοι ἁμαρτάνουσι τοιαῦτα, πρὸς τίνα πορευθῶμεν; Τίς ἡμῖν ἐπανορθώσεται τὰ τούτων σφάλματα;*

§ 15. Πολεμῶ μετά τινος.

Τὸ πολεμῶ μετά τινος ἢ σύν τινι κατὰ τὴν δόκιμον χρῆσιν ἰσοδυναμεῖ τῷ συμπολεμῶ τινι ἢ μετά τινος καὶ σημαίνει ἀείποτε συμμαχίαν καὶ βοήθειαν, καθάπερ καὶ τὸ μάχομαι σύν τινι ἢ μετά τινος ἤγουν συμμάχομαί τινι. Ἡ ἐχθρικὴ σχέσις ἑρμηνεύεται παρὰ τοῖς ἐνδόξοις συνήθως διὰ τοῦ πολεμῶ τινι ἢ πρός τινα. Καλὸν εἶνε λοιπὸν τῆς δοκίμου ἀντεχόμενοι χρήσεως νὰ λέγωμεν πολεμῶ πρός τινα, πολεμῶ μετά τινος πρός τινα (=πολεμῶ συμμαχῶν τινι πρός τινα), κτλ., νὰ ἐκκλίνωμεν δ' ἐπ' ἐχθρικῆς ἐννοίας τὸ πολεμῶ μετά τινος.

Καὶ ἀντὶ τοῦ πόλεμος μετά τινος καὶ μάχη μετά τινος, ἂν μὴ περὶ ἐπικουρίας ἢ φιλικῆς κοινωνίας πρόκειται, ῥητέον πόλεμος πρός τινα καὶ μάχη πρός τινα. Παντὶ δὲ φανερὸν γίνεται ὅτι εὐσημότατα ἥ τε κατὰ συμμαχίαν καὶ ἡ κατ' ἔχθραν σχέσις δηλοῦται ἐν τῇ ῥήσει πόλεμος ἢ μάχη μετά τινος πρός τινα, τουτέστι: πόλεμος ἢ μάχη μετά τινος, ἀρωγοῦ ἢ συναγωνιστοῦ ὄντος, πρός τινα, ἐναντιούμενον ἢ τῇ προσβολῇ ἐκκείμενον.

Παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις εὑρίσκεται ἐνίοτε τὸ *πολεμῶ μετά τινος* ἀντὶ τοῦ *πολεμῶ τινι* ἢ *πρός τινα* παρειλημμένον, ὡς καὶ τὸ *μάχομαι μετά τινος* ἀντὶ τοῦ *μάχομαί τινι* ἢ *πρός τινα*· ἔτι δὲ τὸ *ἀγωνι-*

ζομαι μετά τινος καὶ τὸ *παλαίω μετά τινος* καὶ τὸ *μονομαχῶ μετά τινος* ἀντὶ τοῦ *ἀγωνίζομαι πρός τινα*, κτλ. Καὶ ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ φέρεται *πολεμῶ* ἢ *πολεμάω μὲ τὸν τάδε, πολεμάει μὲ τὴν Τουρκιά*, κτλ., *παλαίβω μὲ τὸν τάδε, ἐπάλαιψα μὲ τὸν Χάρο*, κτλ.

§ 16. Διένεξις.

Τὸ δύστηνον τοῦτο λεξείδιον κομψότερον ὑπό τινων καὶ τιμιώτερον τοῦ κοινοῦ καὶ πεπατημένου διαφορά νομιζόμενον λίαν προσφιλὲς καὶ ἀσμενιστὸν αὐτοῖς ὑπάρχει. Ἀδυνατοῦμεν τῇ ἀληθείᾳ νὰ μὴ χακίσωμεν τὸ πρᾶγμα ἐμφανῶς παρατηροῦντες ὅτι ἄδικον καὶ ἀπρεπὲς εἶνε τὸ ἐκ τοῦ ἐσχάτως παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ λεξείδιον νὰ προκρίνηται ὡς γλαφυρώτερον τῆς καλλίστης καὶ δοκιμωτάτης λέξεως, ἣν μόνην ἥ τε παλαιὰ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς βίος γινώσκει. Θαυμάζομεν δὲ πῶς δὲν ἐφάνη εὔλογον τοῖς ἐρασταῖς τῆς δοξοκαλίας νὰ μεταχειρίζωνται καὶ τὰ ἀδελφὰ τοῦ διένεξις, οἷον τὸ προένεξις ἀντὶ τοῦ προφορά καὶ τὸ προσένεξις ἀντὶ τοῦ προσφορά καὶ τὸ κατένεξις ἀντὶ τοῦ καταφορά. Τοῦ αὐτοῦ κόμματος εἶνε καὶ τὸ συνένεξις. Φέρεται δὲ παρ' Εὐσταθίῳ καὶ «ἡ τῶν ἄνωθεν κατασκηπτόντων εἰς γῆν πυρωδῶν κατένεγξις» καὶ ἐν τοῖς εἰς Πλάτωνα Σχολίοις «εἰσαγωγαί εἰσιν αἱ εἰς τὰ δικαστήρια εἰσενέγξεις».

Ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις ἀναγινώσκεται πλημμελῶς «κατὰ τὰς ἰδίας διαφοράς τε καὶ *διενίξας*» ἀντὶ τοῦ *διενέξεις*.

Δὲν εἶνε παράδοξον ὑπερμαχῶν τις τοῦ μοχθηροῦ *διένεξις* νὰ εἴπῃ ὅτι, ἂν κυρώσωμεν τὴν λέξιν ταύτην, θὰ ἔχωμεν τὸ μέγα τοῦτο πλεονέκτημα, οὗ στερεῖται ἥ τε παλαιὰ γλῶσσα καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἡμῶν συνήθεια, νὰ ἐμφανίζωμεν δι' ἰδίου μὲν ὀνόματος τὴν ἔννοιαν τοῦ *διαφέρειν* ἤτοι διὰ τοῦ *διαφορά*, δι' ἰδίου δὲ τὴν τοῦ *διαφέρεσθαι* ἤτοι διὰ τοῦ *διένεξις*. Ἀλλ' ἐκ τῶν συμφραζομένων ἱκανῶς ἑκάστοτε δηλοῦται ἂν τὸ *διαφορά* εἶνε ἐμφαντικὸν τοῦ *διαφέρειν* ἢ τοῦ *διαφέρε*-

σθαι, οὐδεμία δὲ χρεία ἑτέρου τύπου φαίνεται. Περὶ τοῦ προκειμένου μέλλομεν πολλὰ ἄλλοτε νὰ γράψωμεν.

§ 17. Σχεδιόγραμμα.

Μόνον σχεδιογράφημα δύναται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης νὰ σχηματισθῇ, ὡς δελτογράφημα, ζωγράφημα, ἀναζωγράφημα, λογογράφημα, σκιαγράφημα, στηλογράφημα, συμβολογράφημα, χειρογράφημα, ψευδογράφημα. Τὸ σχεδιόγραμμα εἶνε νόθον καὶ παρακεκομμένον, καθάπερ καὶ τὸ ῥῆμα σχεδιογράφω.

Μεγάλη ἄλλοτ' ἔρις ἐγένετο ἂν πρέπῃ νὰ λέγηται *τηλέγραμμα* ἢ *τηλεγράφημα*. Καίτοι δὲ προφανῶς παρασήμου τῆς πρώτης λέξεως οὔσης, ὅμως σφοδρότατά τινες, ὡς συμβαίνει συνήθως ἐν Ἑλλάδι, συνηγόρησαν αὐτῇ, οὐδὲν μὲν ὑγιὲς λέγοντες, πολλῇ δὲ φλυαρίᾳ καταντλοῦντες τοὺς ἀποφαινομένους ὅτι ὁ ὀρθὸς τύπος εἶνε *τηλεγράφημα*. Ἀλλ' οὐδεὶς σχεδὸν τὰ νῦν ὑπάρχει μὴ ἀποτρεπόμενος τὸ ἄκρως βάρβαρον *τηλέγραμμα*. Εὐκόλως δ' ἐκ τούτου πειθόμεθα ὅτι, ἄν τις μεγαλόφρων καὶ ἀταπείνωτος ὢν μὴ τρέμῃ πρὸς τὰς ἀντιλογίας τῶν φωνασκούντων συρφάκων μηδ' ἀποκάμνῃ ὑφηγούμενος τὰ ἀληθῆ καὶ ἀκίβδηλα, δὲν θ' ἀποβῇ αὐτῷ ἀδύνατον ν' ἀποτρίψῃ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης πολλοὺς δεινῶς αὐτὴν καταισχύνοντας ῥύπους.

§ 18. Ζωσιμάδων ἐκ τοῦ Ζωσιμάδαι, Ῥιζάρων ἐκ τοῦ Ῥιζάραι, Καπλάνων ἐκ τοῦ Καπλάναι, κτλ.

Ἵνα μὴ πλημμέλεια γίνηται περὶ τὸν τονισμὸν τῶν γενικῶν τούτων, καταβιβαστέον τὸν τόνον καὶ προενεκτέον κατὰ περισπωμένην τάσιν Ζωσιμαδῶν, Ῥιζαρῶν, Καπλανῶν, κτλ. Ἐὰν αἱ ὀνομαστικαὶ εἶνε Ζωσιμάδαι, Ῥιζάραι, Καπλάναι, κτλ., δὲν δύνανται αἱ γενικαὶ νὰ ἔχωσι τὸν τόνον ἐν τῇ παρεσχάτῃ.

Ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῶν παλαιῶν βλέπει τις ἐνίοτε καὶ τοὺς παροξυνομένους τύπους *Ἀλευάδων*, *Σκοπάδων*, *Βορεάδων*, *Ἀλωϊάδων*, κτλ. Ἀλλ' ἐπανορθοῦσιν αὐτοὺς οἱ ἀκριβεῖς ἐκδόται μετατιθέντες εἰς τοὺς περισπωμένους *Ἀλευαδῶν*, κτλ. Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα γραφικὰ σφάλματα οὐκ ὀλίγα ἐσημειωσάμεθα, περὶ ὧν θὰ γράψωμεν τὰ δέοντα ἐν οἰκειοτέρῳ τόπῳ. Ἓν τούτων εἶνε τὸ *Λαπίθων*, ὅπερ κακῶς τινες ὀρθὸν ἀποφαίνονται συγκαταλέγοντες τοῖς γνωστοῖς ἐξηρημένοις *χρήστων*, κτλ. Οἱ κυροῦντες τονισμὸν ὃν φέρουσι μὲν τἀντίγραφα ἀλλ' οὐδεὶς λόγος ὑπαγορεύει, ἂν μὴ ἀξιόχρεων μάρτυρα ἢ βεβαιωτὴν αὐτοῦ παράγωσιν, ὀλίγους ἔχουσιν ὁμοψήφους.

§ 19. Ἐμφοροῦμαι ὑπὸ φιλικῆς διαθέσεως, ἐμφοροῦμαι ὑπὸ γενναίου φρονήματος, κτλ., λέγει ταῦτα ἐμφορούμενος ὑπὸ φθόνου, κτλ.

Ἄτοπος καὶ γελοία χρῆσις, ἧς ἐμφοροῦνται οὐ μόνον οἱ ἀπαίδευτοι καὶ γραμμάτων ἰδιῶται, οἱ κακοῦντες ἑκάστοτε καὶ ἐπιτρίβοντες τὰ τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς ὑπ' ἀμουσίας καὶ θρασύτητος, ἀλλὰ καὶ τῶν πεπαιδευμένων οὐκ ὀλίγοι, ἀμελέστερον μὲν περὶ τὴν γλῶσσαν διά τινα ὄκνον καὶ ἀδράνειαν τοῦ λογισμοῦ ἔχοντες, εὐχερῶς δ' εἰς τὰς μοχθηρὰς καὶ παρεγγράπτους χρήσεις ὑποσυρόμενοι καὶ αἰσχρῶς ἐν τῷ βορβόρῳ τῶν ἀμαθῶν καλινδούμενοι. Δὲν λέγεται ἑλληνιστὶ ἐμφοροῦμαι ὑπό τινος ἀλλὰ χωρὶς τῆς ΥΠΟ προθέσεως ἐμφοροῦμαί τινος. Ἄνευ δὲ δυσκολίας θὰ μάθῃ πᾶς τις ἐπὶ τίνων προσήκει νὰ παραλαμβάνηται τὸ ῥῆμα ἐμφορεῖσθαι ἐπιστήσας τὴν διάνοιαν τοῖς εὐθὺς ἐπιφερομένοις.

Ὡς ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων *εἰσφέρεσθαι* καὶ *προσφέρεσθαι* ἀντὶ τοῦ εἰσφέρειν εἰς ἑαυτὸν καὶ προσφέρειν ἑαυτῷ, ὅμοια ὄντα τῷ *προσαίρεσθαι* καὶ *ἐντίθεσθαι* ἤγουν προσαίρειν ἑαυτῷ καὶ ἐντιθέναι ἑαυτῷ (Πρβ. *πρόσαρσις–πρόσαρμα* καὶ *ἔνθεσις*), οὕτως ἐλέγετο καὶ *ἐμφορεῖσθαι* οἱονεὶ ἐμφορεῖν ἑαυτῷ ἤτοι πυκνῶς εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀφθόνως πως

εἰσφέρειν. Ἐτίθετο λοιπὸν τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀντὶ τοῦ *πληροῦσθαι*, *ἐμπίμπλασθαι*, *μεστοῦσθαι*, ἄλλοτε μὲν κυρίως, ἄλλοτε δὲ τροπικῶς, οἷον *ἐμφορεῖσθαι σίτου καὶ οἴνου*, τουτέστιν ἀνέδην ἐσθίειν καὶ πίνειν, *ἐμφορεῖσθαι κρεῶν*, *ἀνθρωπείων σαρκῶν ἐμφορεῖσθαι*, *θερμῆς τῆς θήρας ἐμφορεῖσθαι*, *ἀκράτου ἐμφορεῖσθαι*, κτλ. καὶ *ἀνοίας ἐμφορεῖσθαι* ἤγουν ἀνοίας ἔμπλεων γίγνεσθαι, κτλ. Συνήθης δὲ μάλις' ἦτο ἡ μεταφορικὴ αὐτοῦ χρῆσις καθ' ἣν ἐλαμβάνετο ἐπὶ τοῦ ἀφειδέστερον ἢ κατακορέστερον χρῆσθαί τινι, λίαν ἀπολαύειν τινός, ἐντρυφᾶν τινι, κτλ., οἷον *ἐμφορεῖσθαι τοῦ μαντείου*, *ἐμφορεῖσθαι τῆς ἀρχαιολογίας*, *ἐμφορεῖσθαι τῶν κατὰ τῆς ὀλιγαρχίας λόγων*, *ἐμφορεῖσθαι τῶν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡδονῶν*, *ἐμφορεῖσθαι μουσικῆς*, *ὕβρεως*, *τιμωρίας*, *ἐξουσίας*, κτλ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ *ὑπὸ λαιμαργίας ἐμφορεῖσθαι*, *ἄγαν ἐμφορεῖσθαι*, *χανδὸν ἐμφορεῖσθαι*, *ἄδην ἐμφορεῖσθαι*, *ἀφειδῶς ἐμφορεῖσθαι*, *ἀκολάστως ἐμφορεῖσθαι*, *ἀμέτρως καὶ ἀσχημόνως ἐμφορεῖσθαι*, κτλ. Ἔτι δὲ *ὑπερεμφορεῖσθαι* (Πρβ. *ὑπερπίμπλασθαι*, *ὑπερεμπίμπλασθαι*, *ὑπερπληροῦσθαι*, *ὑπεργέμειν*). Συνάπτεται δὲ καὶ μετὰ τοῦ *ἀπολαύειν* χάριν ἐμφάσεως τὸ *ἐμφορεῖσθαι*, οἷον *καὶ ἀπολαύει καὶ ἐμφορεῖται τοῦ ἀνελπίστου θεάματος*. Γινομένης δ' ἀντιθέσεως τοῦ ἐν τῷ λόγῳ ὑποκειμένου ῥήματος πρὸς τὸ *γεύεσθαι* ἢ *ἐνδεέστερον ἐσθίειν*, λέγεται *οὐ γεύεται μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμφορεῖται* καὶ *ὁ μέν τις ἐνδεέστερον ἐσθίει γευόμενος αὐτῶν*, *ὁ δὲ καὶ ἐμφορεῖται*.

Ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα λ. *σαρκάζων* φέρεται «οἱ τὰ ὀστέα περιτρώγοντες καὶ οὐκ ἔχοντες ἐμφορηθῆναι *ὑπ' αὐτῶν* τῷ δοκεῖν ἐσθίουσι». Ἀλλ' ἡ σύνταξις αὕτη, ἂν ἀδιαφθόρως ἔχῃ ἡ γραφή, οὐδεμιᾶς τιμῆς οὐδ' ἀποδοχῆς ἀξία ἡμῖν φαίνεται. Ἴσως δ' εἶνε κάλλιον ν' ἀναγνωσθῇ *ἀπ' αὐτῶν* ἀντὶ τοῦ *ὑπ' αὐτῶν*. Τοῦ *ἐμφορεῖσθαι ἀπό τινος* παρέχει ἡμῖν παράδειγμα ὁ Ἐπιφάνιος λέγων «ἐπειδὴ καὶ ὁ ἅγιος Μωϋσῆς *ἀπὸ* πνεύματος ἁγίου ἐμφορούμενος γράφει»

Περὶ τῆς μετ' αἰτιατικῆς συντάξεως τοῦ *ἐμφορεῖσθαι*, οἷον *ἐμφορεῖσθαι ἄκρατον*, κτλ., καὶ περὶ τῆς μετὰ δοτικῆς, οἷον *πνεύματι ἁγίῳ ἐμφορεῖσθαι*, κτλ., θὰ μιλήσωμεν ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ὡς καὶ περὶ τῆς χρήσεως τοῦ *ἐμφορεῖν* ἀντὶ τοῦ *ἐμφορεῖσθαι*.

ναι ἢ ἐλλεβορισθῆναι ἢ πάντως *λιμαγχονηθῆναι* κακὰς ἀμοιβὰς ἐκτίνοντα τῆς προγεγενημένης ἀπληστίας ἕνεκα μικρᾶς καὶ ὀλιγοχρονίου ἡδονῆς». Γραπτέον δ' ἴσως, ἵνα μὴ ἀσύντακτος ὁ λόγος ὑπάρχῃ, «*Διὰ* τὰς μὴ κατὰ θύρας, κτέ.».

Παρατιθέμεθα ἐν τέλει ἐκ τοῦ Γαληνοῦ χωρίον, ἐν ᾧ ἀμφοτέρων τῶν παραπλησιωτάτην δύναμιν ἐχόντων ὀνομάτων *λιμοκτονία* καὶ *λιμαγχονία* γίνεται χρῆσις. «Λοιπὸν ἄρα τὴν ἐπίπονον καὶ μοχθηρὰν ὄντως ὥσπερ τινὰ ἱερὰν ἄγκυραν εἰς ἅπαντα τὰ πάθη διαρκῆ παραληψόμεθα *λιμοκτονίαν*. Εἶτα δηλαδὴ σκώψομεν Ἀπολλώνιον καὶ Δέξιππον ἐπὶ *λιμαγχονίᾳ*;»

§ 12. Μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ἡ πυρκαϊὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν, μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ὁ στρατὸς ν'ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης, κτλ.

Ἐσχάτως σόλοικος εἶνε ἡ σύνταξις αὕτη. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ λέγηται ἢ μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν κατέστρεψεν ἡ πυρκαϊὰ τὴν πόλιν καὶ μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ἀπέθανεν ὁ στρατὸς ὑπὸ τῆς πείνης ἢ μικροῦ (ὀλίγου) ἐδέησεν ἡ πυρκαϊὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν καὶ μικροῦ (ὀλίγου) ἐδέησεν ὁ στρατὸς ν'ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης.

Οὐδαμῶς κρεῖττον ἔχει ἡ σύνταξις, καθ' ἣν λέγεται παρ' ὀλίγον νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος. Οἱ μὴ ἀρεσκόμενοι τοῖς κολοβοῖς ἢ ἀναπήροις λόγοις ὀφείλουσι νὰ προφέρωνται τὸ ἄρτιον παρ' ὀλίγον ἦλθε νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος ἢ νὰ μεταχειρίζωνται τὸ παρ' ὀλίγον ἐπνίγη ὁ ἄνθρωπος ἐμφερέςατον ὂν τῷ ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους γεγραμμένῳ «σχολαστικὸς κολυμβῶν παρὰ μικρὸν ἐπνίγη». Τὸ τῆς κοινῆς συνηθείας ὀλίγον ἔλειψε νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος οὐδεὶς δύναται νὰ ψέξῃ ὡς ἀτελῶς ἐξενηνεγμένον ἢ πλημμελῶς συντεταγμένον. Πολλῷ δὲ τῇ ἀληθείᾳ κάλλιον εἶνε ν' ἀσπάζηταί τις τὰ κοινολεκτούμενα ἢ σπουδάζων περὶ τὰ χαριέστερα νὰ σολοικίζῃ δεινότατα.

§ 13. Δημοκράτης, ἀριστοκράτης.

Ἀντὶ τοῦ δημοκράτης-δημοκράτου καὶ ἀριστοκράτης-ἀριστοκράτου προσῆκον εἶνε νὰ λέγηται δημοκρατικός καὶ ἀριστοκρατικός, ἅπερ μόνα οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο παντάπασιν ἀγνοοῦντες τὰ παρὰ τοὺς νόμους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐσχηματισμένα δημοκράτης καὶ ἀριστοκράτης. Οὐ μόνον δ' ὁ σχηματισμὸς τῶν λέξεων τούτων εἶνε ἀνελλήνιστος ἀλλὰ καὶ ἡ σημασία καθ' ἣν παρελήφθησαν ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀτοπώτατ' ἔχει. Οὐδὲν ἄλλο τὸ δημοκράτης καὶ ἀριστοκράτης δύνανται φυσικῶς νὰ ἐμφαίνωσιν ἢ τὸν κρατοῦντα τοῦ δήμου καὶ τὸν κρατοῦντα τῶν ἀρίστων. Τοῦ ἀδοκίμου δημοκράτης ἐπὶ τῆς κατὰ φύσιν ἐννοίας ἐγίνετο ἐνίοτε χρῆσις ἐν τῷ Βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ. Εὐλογώτατα παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὁ ἄνθρωπος τῆς δημοκρατίας, τουτέστιν ὁ δημοκρατίᾳ συζῶν ἢ ὁ τὴν δημοκρατίαν αἱρούμενος, ὠνομάζετο δημοκρατικὸς καὶ ὁ τῆς ἀριστοκρατίας ἀριστοκρατικός. Ὅμοια τούτοις ὑπάρχουσι τὸ τιμοκρατικός καὶ τὸ χειροκρατικός.

§ 14. Ἀποθανατίζω, ἀπεθανάτισα, ἀπεθανατίσθην.

Μόνοι σχεδὸν οἱ κίβδηλοι οὗτοι τύποι κυκλοῦνται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ὑπ' ἀγνοίας εἰς αὐτὴν παρεισδύντες ἀντὶ τῶν γνησίων ἀπαθανατίζω, ἀπηθανάτισα, ἀπηθανατίσθην. Τὸ ποιῶ τινα ἀθάνατον καὶ γίνομαι ἀθάνατος ἐδηλοῦτο ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ διὰ τοῦ ἐκ τοῦ ἀθάνατος παρηγμένου ῥήματος ἀθανατίζω καὶ ἀθανατίζομαι, ὅπερ συντιθέμενον μετὰ τῆς ἈΠΟ προθέσεως γίνεται ἀπαθανατίζω (συναπαθανατίζω) καὶ ἀπαθανατίζομαι, ὅθεν ἀπαθανατισμός καὶ ἀπαθανάτισις. Κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ ἀθανατίζω τρόπον ἐσχηματίσθη τὸ ἀφθαρτίζω, τουτέστι ποιῶ ἄφθαρτον (Πρβ. καὶ συνετίζω). Νεώτερον δὲ τοῦ ἀθανατίζω-ἀπαθανατίζω καὶ

πολλῷ αὐτοῦ σπανιώτερον εἶνε τὸ ἀθανατῶ-ἀπαθανατῶ ἔχον ἀνάλογα τὸ ἀϊστόω ἐκ τοῦ ἄϊστος καὶ τὸ ἀφαντόω ἐκ τοῦ ἄφαντος καὶ τὸ ἀχρηστόω ἐκ τοῦ ἄχρηστος (Πρβ. καὶ ἀναστατόω, πιστόω, θαυμαστόω, κτλ.). Παρ' Εὐσταθίῳ κεῖται «εἴη δ' ἂν κατ' αὐτὸν γελοῖος καὶ ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος, ὃς ὑγιεινὴν παραδιδοὺς δίαιταν ηὔχησε δι' αὐτῆς ἀπαθανατίσαι ἢ κατά τινας ἀπαθανατῶσαι ἄνθρωπον».

Οὐδὲν τοῦ *ἀποθανατίζω* ἐπαινετώτερον νομίζομεν τὸ ἐν τῷ Χαριδήμῳ τοῦ Ψευδολουκιανοῦ ἀναγινωσκόμενον «ὅπως *ἀπΟσχολούμενοι* περὶ ταύτην ἀμελοῖεν τῆς ἱππικῆς», ὅπερ μεταβλητέον εἰς τὸ *ἀπΑσχολούμενοι*. Εὕρομεν δὲ καὶ *Ἐφθαρτοποιήθη* γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ *Ἠφθαρτοποιήθη* ἐκ τοῦ *ἀφθαρτοποιοῦμαι* καὶ *προαπΕφρισμένον* ἀντὶ τοῦ *προαπΗφρισμένον* ἐκ τοῦ *προαπαφρίζομαι*.

Καὶ ἄλλας δ' οὐκ ὀλίγας ἡ ἀπαιδευσία προσῆψε κῆρας τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ οὐχὶ μετρίως αὐτὴν ῥυπαινούσας, οἷον ἀπΕσβολώθην ἀντὶ τοῦ ἀπΗσβολώθην ἐκ τοῦ ἀπασβολοῦμαι καὶ ἀντΕμείφθην ἀντὶ τοῦ ἀντΗμείφθην ἐκ τοῦ ἀνταμείβομαι καὶ συγκατΕριθμήθην ἀντὶ τοῦ συγκατΗριθμήθην ἐκ τοῦ συγκαταριθμοῦμαι καὶ ὑπΕπτευσα ἀντὶ τοῦ ὑπΩπτευσα ἐκ τοῦ ὑποπτεύω, κτλ.

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος, *ὁ σοφὸς τοῦ ἔθνους διδάσκαλος καὶ πρύτανις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων*, οὐ μόνον τοῦ *ἀποθανατίσαντα* ἀντὶ τοῦ *ἀπαθανατίσαντα* χρῆσιν ἐποιήσατο ἀλλὰ καὶ τοῦ *κατΕστηρίσθη* ἀντὶ τοῦ *κατΗστερίσθη* ἐκ τοῦ *καταστερίζομαι* (κατ-αστερίζομαι). Καὶ ὁ Ῥαγκαβῆς δέ, μεγάλως καὶ αὐτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοξῶν ὡς ἔξοχος φιλόλογος καὶ δεινὸς περὶ τὸν Ἕλληνα λόγον, ἔγραψε «*διΕνύσαμεν* δύω εὐαρεστοτάτας ὥρας» ἀντὶ τοῦ *διΗνύσαμεν* ἐκ τοῦ *διανύω*.

Πόσα δ' ἄλλα περὶ τὴν γλῶσσαν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἠσχημόνησαν, ὑφ' ὧν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπαιδεύετο τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπερβαλλόντως αὐτοὺς εἰς λόγον γραμμάτων τιμῶν καὶ ὅλως ἐκ τοῦ νεύματος

αὐτῶν ἐν παντὶ φιλολογικῷ ζητήματι ἐκκρεμάμενον; Βλέποντες δὲ τοὺς ἱεροφάντας καὶ δᾳδούχους τοῦ ἑλληνισμοῦ, παρ' ὧν πᾶς τις ἀξιοῖ ν' ἀκούῃ λόγον ἀπηρτισμένως Ἑλληνικόν, οὕτως ἔκφυλα καὶ ἀλλόκοτα λαλοῦντας καὶ τὸ καθεστηκὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παρακόπτοντας, πῶς δὲν δυνάμεθα εὐλόγως νὰ ἐπιφωνήσωμεν: *Ὅταν τὸ ὕδωρ πνίγῃ, τί ἐπιρροφήσομεν; Εἰ οἱ διδάσκαλοι ἁμαρτάνουσι τοιαῦτα, πρὸς τίνα πορευθῶμεν; Τίς ἡμῖν ἐπανορθώσεται τὰ τούτων σφάλματα;*

§ 15. Πολεμῶ μετά τινος.

Τὸ πολεμῶ μετά τινος ἢ σύν τινι κατὰ τὴν δόκιμον χρῆσιν ἰσοδυναμεῖ τῷ συμπολεμῶ τινι ἢ μετά τινος καὶ σημαίνει ἀείποτε συμμαχίαν καὶ βοήθειαν, καθάπερ καὶ τὸ μάχομαι σύν τινι ἢ μετά τινος ἤγουν συμμάχομαί τινι. Ἡ ἐχθρικὴ σχέσις ἑρμηνεύεται παρὰ τοῖς ἐνδόξοις συνήθως διὰ τοῦ πολεμῶ τινι ἢ πρός τινα. Καλὸν εἶνε λοιπὸν τῆς δοκίμου ἀντεχόμενοι χρήσεως νὰ λέγωμεν πολεμῶ πρός τινα, πολεμῶ μετά τινος πρός τινα (=πολεμῶ συμμαχῶν τινι πρός τινα), κτλ., νὰ ἐκκλίνωμεν δ' ἐπ' ἐχθρικῆς ἐννοίας τὸ πολεμῶ μετά τινος.

Καὶ ἀντὶ τοῦ πόλεμος μετά τινος καὶ μάχη μετά τινος, ἂν μὴ περὶ ἐπικουρίας ἢ φιλικῆς κοινωνίας πρόκειται, ῥητέον πόλεμος πρός τινα καὶ μάχη πρός τινα. Παντὶ δὲ φανερὸν γίνεται ὅτι εὐσημότατα ἥ τε κατὰ συμμαχίαν καὶ ἡ κατ' ἔχθραν σχέσις δηλοῦται ἐν τῇ ῥήσει πόλεμος ἢ μάχη μετά τινος πρός τινα, τουτέστι: πόλεμος ἢ μάχη μετά τινος, ἀρωγοῦ ἢ συναγωνιςοῦ ὄντος, πρός τινα, ἐναντιούμενον ἢ τῇ προσβολῇ ἐκκείμενον.

Παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις εὑρίσκεται ἐνίοτε τὸ *πολεμῶ μετά τινος* ἀντὶ τοῦ *πολεμῶ τινι* ἢ *πρός τινα* παρειλημμένον, ὡς καὶ τὸ *μάχομαι μετά τινος* ἀντὶ τοῦ *μάχομαί τινι* ἢ *πρός τινα*· ἔτι δὲ τὸ *ἀγωνι-*

ζομαι μετά τινος καὶ τὸ *παλαίω μετά τινος* καὶ τὸ *μονομαχῶ μετά τινος* ἀντὶ τοῦ *ἀγωνίζομαι πρός τινα*, κτλ. Καὶ ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ φέρεται *πολεμῶ* ἢ *πολεμάω μὲ τὸν τάδε*, *πολεμάει μὲ τὴν Τουρκιά*, κτλ., *παλαίβω μὲ τὸν τάδε*, *ἐπάλαιψα μὲ τὸν Χάρο*, κτλ.

§ 16. Διένεξις.

Τὸ δύστηνον τοῦτο λεξείδιον κομψότερον ὑπό τινων καὶ τιμιώτερον τοῦ κοινοῦ καὶ πεπατημένου διαφορά νομιζόμενον λίαν προσφιλὲς καὶ ἀσμενιστὸν αὐτοῖς ὑπάρχει. Ἀδυνατοῦμεν τῇ ἀληθείᾳ νὰ μὴ καχίσωμεν τὸ πρᾶγμα ἐμφανῶς παρατηροῦντες ὅτι ἄδικον καὶ ἀπρεπὲς εἶνε τὸ ἐκ τοῦ ἐσχάτως παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ λεξείδιον νὰ προκρίνηται ὡς γλαφυρώτερον τῆς καλλίστης καὶ δοκιμωτάτης λέξεως, ἣν μόνην ἥ τε παλαιὰ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς βίος γινώσκει. Θαυμάζομεν δὲ πῶς δὲν ἐφάνη εὔλογον τοῖς ἐρασταῖς τῆς δοξοχαλίας νὰ μεταχειρίζωνται καὶ τὰ ἀδελφὰ τοῦ διένεξις, οἷον τὸ προένεξις ἀντὶ τοῦ προφορά καὶ τὸ προσένεξις ἀντὶ τοῦ προσφορά καὶ τὸ κατένεξις ἀντὶ τοῦ καταφορά. Τοῦ αὐτοῦ κόμματος εἶνε καὶ τὸ συνένεξις. Φέρεται δὲ παρ' Εὐσταθίῳ καὶ «ἡ τῶν ἄνωθεν κατασκηπτόντων εἰς γῆν πυρωδῶν κατένεγξις» καὶ ἐν τοῖς εἰς Πλάτωνα Σχολίοις «εἰσαγωγαί εἰσιν αἱ εἰς τὰ δικαστήρια εἰσενέγξεις».

Ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις ἀναγινώσκεται πλημμελῶς «κατὰ τὰς ἰδίας διαφοράς τε καὶ *διενίξας*» ἀντὶ τοῦ *διενέξεις*.

Δὲν εἶνε παράδοξον ὑπερμαχῶν τις τοῦ μοχθηροῦ *διένεξις* νὰ εἴπῃ ὅτι, ἂν κυρώσωμεν τὴν λέξιν ταύτην, θὰ ἔχωμεν τὸ μέγα τοῦτο πλεονέκτημα, οὗ στερεῖται ἥ τε παλαιὰ γλῶσσα καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἡμῶν συνήθεια, νὰ ἐμφανίζωμεν δι' ἰδίου μὲν ὀνόματος τὴν ἔννοιαν τοῦ *διαφέρειν* ἤτοι διὰ τοῦ *διαφορά*, δι' ἰδίου δὲ τὴν τοῦ *διαφέρεσθαι* ἤτοι διὰ τοῦ *διένεξις*. Ἀλλ' ἐκ τῶν συμφραζομένων ἱκανῶς ἑκάστοτε δηλοῦται ἂν τὸ *διαφορά* εἶνε ἐμφαντικὸν τοῦ *διαφέρειν* ἢ τοῦ *διαφέρε-*

σθαι, οὐδεμία δὲ χρεία ἑτέρου τύπου φαίνεται. Περὶ τοῦ προκειμένου μέλλομεν πολλὰ ἄλλοτε νὰ γράψωμεν.

§ 17. Σχεδιόγραμμα.

Μόνον σχεδιογράφημα δύναται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης νὰ σχηματισθῇ, ὡς δελτογράφημα, ζωγράφημα, ἀναζωγράφημα, λογογράφημα, σκιαγράφημα, στηλογράφημα, συμβολογράφημα, χειρογράφημα, ψευδογράφημα. Τὸ σχεδιόγραμμα εἶνε νόθον καὶ παρακεκομμένον, καθάπερ καὶ τὸ ῥῆμα σχεδιογράφω.

Μεγάλη ἄλλοτ' ἔρις ἐγένετο ἂν πρέπῃ νὰ λέγηται *τηλέγραμμα* ἢ *τηλεγράφημα*. Καίτοι δὲ προφανῶς παρασήμου τῆς πρώτης λέξεως οὔσης, ὅμως σφοδρότατά τινες, ὡς συμβαίνει συνήθως ἐν Ἑλλάδι, συνηγόρησαν αὐτῇ, οὐδὲν μὲν ὑγιὲς λέγοντες, πολλῇ δὲ φλυαρίᾳ καταντλοῦντες τοὺς ἀποφαινομένους ὅτι ὁ ὀρθὸς τύπος εἶνε *τηλεγράφημα*. Ἀλλ' οὐδεὶς σχεδὸν τὰ νῦν ὑπάρχει μὴ ἀποτρεπόμενος τὸ ἄκρως βάρβαρον *τηλέγραμμα*. Εὐκόλως δ' ἐκ τούτου πειθόμεθα ὅτι, ἄν τις μεγαλόφρων καὶ ἀταπείνωτος ὢν μὴ τρέμῃ πρὸς τὰς ἀντιλογίας τῶν φωνασκούντων συρφάκων μηδ' ἀποκάμνῃ ὑφηγούμενος τὰ ἀληθῆ καὶ ἀκίβδηλα, δὲν θ' ἀποβῇ αὐτῷ ἀδύνατον ν' ἀποτρίψῃ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης πολλοὺς δεινῶς αὐτὴν καταισχύνοντας ῥύπους.

§ 18. Ζωσιμάδων ἐκ τοῦ Ζωσιμάδαι, Ῥιζάρων ἐκ τοῦ Ῥιζάραι, Καπλάνων ἐκ τοῦ Καπλάναι, κτλ.

Ἵνα μὴ πλημμέλεια γίνηται περὶ τὸν τονισμὸν τῶν γενικῶν τούτων, καταβιβαστέον τὸν τόνον καὶ προενεκτέον κατὰ περισπωμένην τάσιν Ζωσιμαδῶν, Ῥιζαρῶν, Καπλανῶν, κτλ. Ἐὰν αἱ ὀνομαστικαὶ εἶνε Ζωσιμάδαι, Ῥιζάραι, Καπλάναι, κτλ., δὲν δύνανται αἱ γενικαὶ νὰ ἔχωσι τὸν τόνον ἐν τῇ παρεσχάτῃ.

ναι ἢ ἐλλεβορισθῆναι ἢ πάντως *λιμαγχονηθῆναι* κακὰς ἀμοιβὰς ἐκτίνοντα τῆς προγεγενημένης ἀπληστίας ἕνεκα μικρᾶς καὶ ὀλιγοχρονίου ἡδονῆς». Γραπτέον δ' ἴσως, ἵνα μὴ ἀσύντακτος ὁ λόγος ὑπάρχῃ, «*Διὰ* τὰς μὴ κατὰ θύρας, κτέ.».

Παρατιθέμεθα ἐν τέλει ἐκ τοῦ Γαληνοῦ χωρίον, ἐν ᾧ ἀμφοτέρων τῶν παραπλησιωτάτην δύναμιν ἐχόντων ὀνομάτων *λιμοκτονία* καὶ *λιμαγχονία* γίνεται χρῆσις. «Λοιπὸν ἄρα τὴν ἐπίπονον καὶ μοχθηρὰν ὄντως ὥσπερ τινὰ ἱερὰν ἄγκυραν εἰς ἅπαντα τὰ πάθη διαρκῆ παραληψόμεθα *λιμοκτονίαν*. Εἶτα δηλαδὴ σκώψομεν Ἀπολλώνιον καὶ Δέξιππον ἐπὶ *λιμαγχονίᾳ*;»

§ 12. Μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ἡ πυρκαϊὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν, μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ὁ στρατὸς ν'ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης, κτλ.

Ἐσχάτως σόλοικος εἶνε ἡ σύνταξις αὕτη. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ λέγηται ἢ μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν κατέστρεψεν ἡ πυρκαϊὰ τὴν πόλιν καὶ μικροῦ (ὀλίγου) δεῖν ἀπέθανεν ὁ στρατὸς ὑπὸ τῆς πείνης ἢ μικροῦ (ὀλίγου) ἐδέησεν ἡ πυρκαϊὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν καὶ μικροῦ (ὀλίγου) ἐδέησεν ὁ στρατὸς ν'ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης.

Οὐδαμῶς χρεῖττον ἔχει ἡ σύνταξις, καθ' ἣν λέγεται παρ' ὀλίγον νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος. Οἱ μὴ ἀρεσκόμενοι τοῖς κολοβοῖς ἢ ἀναπήροις λόγοις ὀφείλουσι νὰ προφέρωνται τὸ ἄρτιον παρ' ὀλίγον ἦλθε νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος ἢ νὰ μεταχειρίζωνται τὸ παρ' ὀλίγον ἐπνίγη ὁ ἄνθρωπος ἐμφερέστατον ὂν τῷ ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους γεγραμμένῳ «σχολαστικὸς κολυμβῶν παρὰ μικρὸν ἐπνίγη». Τὸ τῆς κοινῆς συνηθείας ὀλίγον ἔλειψε νὰ πνιγῇ ὁ ἄνθρωπος οὐδεὶς δύναται νὰ ψέξῃ ὡς ἀτελῶς ἐξενηνεγμένον ἢ πλημμελῶς συντεταγμένον. Πολλῷ δὲ τῇ ἀληθείᾳ κάλλιον εἶνε ν' ἀσπάζηταί τις τὰ κοινολεκτούμενα ἢ σπουδάζων περὶ τὰ χαριέστερα νὰ σολοικίζῃ δεινότατα.

§ 13. Δημοκράτης, ἀριστοκράτης.

Ἀντὶ τοῦ δημοκράτης-δημοκράτου καὶ ἀριστοκράτης-ἀριστοκράτου προσῆκον εἶνε νὰ λέγηται δημοκρατικός καὶ ἀριστοκρατικός, ἅπερ μόνα οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο παντάπασιν ἀγνοοῦντες τὰ παρὰ τοὺς νόμους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐσχηματισμένα δημοκράτης καὶ ἀριστοκράτης. Οὐ μόνον δ' ὁ σχηματισμὸς τῶν λέξεων τούτων εἶνε ἀνελλήνιστος ἀλλὰ καὶ ἡ σημασία καθ' ἣν παρελήφθησαν ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀτοπώτατ' ἔχει. Οὐδὲν ἄλλο τὸ δημοκράτης καὶ ἀριστοκράτης δύνανται φυσικῶς νὰ ἐμφαίνωσιν ἢ τὸν κρατοῦντα τοῦ δήμου καὶ τὸν κρατοῦντα τῶν ἀρίστων. Τοῦ ἀδοκίμου δημοκράτης ἐπὶ τῆς κατὰ φύσιν ἐννοίας ἐγίνετο ἐνίοτε χρῆσις ἐν τῷ Βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ. Εὐλογώτατα παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὁ ἄνθρωπος τῆς δημοκρατίας, τουτέστιν ὁ δημοκρατίᾳ συζῶν ἢ ὁ τὴν δημοκρατίαν αἱρούμενος, ὠνομάζετο δημοκρατικὸς καὶ ὁ τῆς ἀριστοκρατίας ἀριστοκρατικός. Ὅμοια τούτοις ὑπάρχουσι τὸ τιμοκρατικός καὶ τὸ χειροκρατικός.

§ 14. Ἀποθανατίζω, ἀπεθανάτισα, ἀπεθανατίσθην.

Μόνοι σχεδὸν οἱ κίβδηλοι οὗτοι τύποι κυκλοῦνται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ὑπ' ἀγνοίας εἰς αὐτὴν παρεισδύντες ἀντὶ τῶν γνησίων ἀπαθανατίζω, ἀπηθανάτισα, ἀπηθανατίσθην. Τὸ ποιῶ τινα ἀθάνατον καὶ γίνομαι ἀθάνατος ἐδηλοῦτο ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ διὰ τοῦ ἐκ τοῦ ἀθάνατος παρηγμένου ῥήματος ἀθανατίζω καὶ ἀθανατίζομαι, ὅπερ συντιθέμενον μετὰ τῆς ἈΠΟ προθέσεως γίνεται ἀπαθανατίζω (συναπαθανατίζω) καὶ ἀπαθανατίζομαι, ὅθεν ἀπαθανατισμός καὶ ἀπαθανάτισις. Κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ ἀθανατίζω τρόπον ἐσχηματίσθη τὸ ἀφθαρτίζω, τουτέστι ποιῶ ἄφθαρτον (Πρβ. καὶ συνετίζω). Νεώτερον δὲ τοῦ ἀθανατίζω-ἀπαθανατίζω καὶ

πολλῷ αὐτοῦ σπανιώτερον εἶνε τὸ ἀθανατῶ-ἀπαθανατῶ ἔχον ἀνάλογα τὸ ἀϊστόω ἐκ τοῦ ἄϊστος καὶ τὸ ἀφαντόω ἐκ τοῦ ἄφαντος καὶ τὸ ἀχρηστόω ἐκ τοῦ ἄχρηστος (Πρβ. καὶ ἀναστατόω, πιστόω, θαυμαστόω, κτλ.). Παρ' Εὐσταθίῳ κεῖται «εἴη δ' ἂν κατ' αὐτὸν γελοῖος καὶ ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος, ὃς ὑγιεινὴν παραδιδοὺς δίαιταν ηὔχησε δι' αὐτῆς ἀπαθανατίσαι ἢ κατά τινας ἀπαθανατῶσαι ἄνθρωπον».

Οὐδὲν τοῦ *ἀποθανατίζω* ἐπαινετώτερον νομίζομεν τὸ ἐν τῷ Χαριδήμῳ τοῦ Ψευδολουκιανοῦ ἀναγινωσκόμενον «ὅπως *ἀπΟσχολούμενοι* περὶ ταύτην ἀμελοῖεν τῆς ἱππικῆς», ὅπερ μεταβλητέον εἰς τὸ *ἀπΑσχολούμενοι*. Εὕρομεν δὲ καὶ *Ἐφθαρτοποιήθη* γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ *Ἠφθαρτοποιήθη* ἐκ τοῦ *ἀφθαρτοποιοῦμαι* καὶ *προαπΕφρισμένον* ἀντὶ τοῦ *προαπΗφρισμένον* ἐκ τοῦ *προαπαφρίζομαι*.

Καὶ ἄλλας δ' οὐκ ὀλίγας ἡ ἀπαιδευσία προσῆψε κῆρας τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ οὐχὶ μετρίως αὐτὴν ῥυπαινούσας, οἷον ἀπΕσβολώθην ἀντὶ τοῦ ἀπΗσβολώθην ἐκ τοῦ ἀπασβολοῦμαι καὶ ἀντΕμείφθην ἀντὶ τοῦ ἀντΗμείφθην ἐκ τοῦ ἀνταμείβομαι καὶ συγκατΕριθμήθην ἀντὶ τοῦ συγκατΗριθμήθην ἐκ τοῦ συγκαταριθμοῦμαι καὶ ὑπΕπτευσα ἀντὶ τοῦ ὑπΩπτευσα ἐκ τοῦ ὑποπτεύω, κτλ.

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος, *ὁ σοφὸς τοῦ ἔθνους διδάσκαλος καὶ πρύτανις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων*, οὐ μόνον τοῦ *ἀποθανατίσαντα* ἀντὶ τοῦ *ἀπαθανατίσαντα* χρῆσιν ἐποιήσατο ἀλλὰ καὶ τοῦ *κατΕστηρίσθη* ἀντὶ τοῦ *κατΗστερίσθη* ἐκ τοῦ *καταστερίζομαι* (κατ-αστερίζομαι). Καὶ ὁ Ῥαγκαβῆς δέ, μεγάλως καὶ αὐτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοξῶν ὡς ἔξοχος φιλόλογος καὶ δεινὸς περὶ τὸν Ἕλληνα λόγον, ἔγραψε «*διΕνύσαμεν* δύω εὐαρεστοτάτας ὥρας» ἀντὶ τοῦ *διΗνύσαμεν* ἐκ τοῦ *διανύω*.

Πόσα δ' ἄλλα περὶ τὴν γλῶσσαν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἠσχημόνησαν, ὑφ' ὧν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπαιδεύετο τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπερβαλλόντως αὐτοὺς εἰς λόγον γραμμάτων τιμῶν καὶ ὅλως ἐκ τοῦ νεύματος

αὐτῶν ἐν παντὶ φιλολογικῷ ζητήματι ἐκκρεμάμενον; Βλέποντες δὲ τοὺς ἱεροφάντας καὶ δᾳδούχους τοῦ ἑλληνισμοῦ, παρ' ὧν πᾶς τις ἀξιοῖ ν' ἀκούῃ λόγον ἀπηρτισμένως Ἑλληνικόν, οὕτως ἔκφυλα καὶ ἀλλόκοτα λαλοῦντας καὶ τὸ καθεστηκὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παρακόπτοντας, πῶς δὲν δυνάμεθα εὐλόγως νὰ ἐπιφωνήσωμεν: *Ὅταν τὸ ὕδωρ πνίγῃ, τί ἐπιρροφήσομεν; Εἰ οἱ διδάσκαλοι ἁμαρτάνουσι τοιαῦτα, πρὸς τίνα πορευθῶμεν; Τίς ἡμῖν ἐπανορθώσεται τὰ τούτων σφάλματα;*

§ 15. Πολεμῶ μετά τινος.

Τὸ πολεμῶ μετά τινος ἢ σύν τινι κατὰ τὴν δόκιμον χρῆσιν ἰσοδυναμεῖ τῷ συμπολεμῶ τινι ἢ μετά τινος καὶ σημαίνει ἀείποτε συμμαχίαν καὶ βοήθειαν, καθάπερ καὶ τὸ μάχομαι σύν τινι ἢ μετά τινος ἤγουν συμμάχομαί τινι. Ἡ ἐχθρικὴ σχέσις ἑρμηνεύεται παρὰ τοῖς ἐνδόξοις συνήθως διὰ τοῦ πολεμῶ τινι ἢ πρός τινα. Καλὸν εἶνε λοιπὸν τῆς δοκίμου ἀντεχόμενοι χρήσεως νὰ λέγωμεν πολεμῶ πρός τινα, πολεμῶ μετά τινος πρός τινα (=πολεμῶ συμμαχῶν τινι πρός τινα), κτλ., νὰ ἐκκλίνωμεν δ' ἐπ' ἐχθρικῆς ἐννοίας τὸ πολεμῶ μετά τινος.

Καὶ ἀντὶ τοῦ πόλεμος μετά τινος καὶ μάχη μετά τινος, ἂν μὴ περὶ ἐπικουρίας ἢ φιλικῆς κοινωνίας πρόκειται, ῥητέον πόλεμος πρός τινα καὶ μάχη πρός τινα. Παντὶ δὲ φανερὸν γίνεται ὅτι εὐσημότατα ἥ τε κατὰ συμμαχίαν καὶ ἡ κατ' ἔχθραν σχέσις δηλοῦται ἐν τῇ ῥήσει πόλεμος ἢ μάχη μετά τινος πρός τινα, τουτέστι: πόλεμος ἢ μάχη μετά τινος, ἀρωγοῦ ἢ συναγωνιστοῦ ὄντος, πρός τινα, ἐναντιουμένου ἢ τῇ προσβολῇ ἐκκειμένου.

Παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις εὑρίσκεται ἐνίοτε τὸ *πολεμῶ μετά τινος* ἀντὶ τοῦ *πολεμῶ τινι* ἢ *πρός τινα* παρειλημμένον, ὡς καὶ τὸ *μάχομαι μετά τινος* ἀντὶ τοῦ *μάχομαί τινι* ἢ *πρός τινα*· ἔτι δὲ τὸ *ἀγωνι-*

ζομαι μετά τινος καὶ τὸ *παλαίω μετά τινος* καὶ τὸ *μονομαχῶ μετὰ τινος* ἀντὶ τοῦ *ἀγωνίζομαι πρός τινα*, κτλ. Καὶ ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ φέρεται *πολεμῶ* ἢ *πολεμάω μὲ τὸν τάδε, πολεμάει μὲ τὴν Τουρκιά*, κτλ., *παλαίβω μὲ τὸν τάδε, ἐπάλαιψα μὲ τὸν Χάρο*, κτλ.

§ 16. Διένεξις.

Τὸ δύστηνον τοῦτο λεξείδιον κομψότερον ὑπό τινων καὶ τιμιώτερον τοῦ κοινοῦ καὶ πεπατημένου διαφορά νομιζόμενον λίαν προσφιλὲς καὶ ἀσμενιστὸν αὐτοῖς ὑπάρχει. Ἀδυνατοῦμεν τῇ ἀληθείᾳ νὰ μὴ χαχίσωμεν τὸ πρᾶγμα ἐμφανῶς παρατηροῦντες ὅτι ἄδικον καὶ ἀπρεπὲς εἶνε τὸ ἐκ τοῦ ἐσχάτως παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ λεξείδιον νὰ προκρίνηται ὡς γλαφυρώτερον τῆς καλλίστης καὶ δοκιμωτάτης λέξεως, ἣν μόνην ἥ τε παλαιὰ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς βίος γινώσκει. Θαυμάζομεν δὲ πῶς δὲν ἐφάνη εὔλογον τοῖς ἐρασταῖς τῆς δοξοκαλίας νὰ μεταχειρίζωνται καὶ τὰ ἀδελφὰ τοῦ διένεξις, οἷον τὸ προένεξις ἀντὶ τοῦ προφορά καὶ τὸ προσένεξις ἀντὶ τοῦ προσφορά καὶ τὸ κατένεξις ἀντὶ τοῦ καταφορά. Τοῦ αὐτοῦ κόμματος εἶνε καὶ τὸ συνένεξις. Φέρεται δὲ παρ' Εὐσταθίῳ καὶ «ἡ τῶν ἄνωθεν κατασκηπτόντων εἰς γῆν πυρωδῶν κατένεγξις» καὶ ἐν τοῖς εἰς Πλάτωνα Σχολίοις «εἰσαγωγαί εἰσιν αἱ εἰς τὰ δικαστήρια εἰσενέγξεις».

Ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις ἀναγινώσκεται πλημμελῶς «κατὰ τὰς ἰδίας διαφοράς τε καὶ *διενίξας*» ἀντὶ τοῦ *διενέξεις*.

Δὲν εἶνε παράδοξον ὑπερμαχῶν τις τοῦ μοχθηροῦ *διένεξις* νὰ εἴπῃ ὅτι, ἂν κυρώσωμεν τὴν λέξιν ταύτην, θὰ ἔχωμεν τὸ μέγα τοῦτο πλεονέκτημα, οὗ στερεῖται ἥ τε παλαιὰ γλῶσσα καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἡμῶν συνήθεια, νὰ ἐμφανίζωμεν δι' ἰδίου μὲν ὀνόματος τὴν ἔννοιαν τοῦ *διαφέρειν* ἤτοι διὰ τοῦ *διαφορά*, δι' ἰδίου δὲ τὴν τοῦ *διαφέρεσθαι* ἤτοι διὰ τοῦ *διένεξις*. Ἀλλ' ἐκ τῶν συμφραζομένων ἱκανῶς ἑκάστοτε δηλοῦται ἂν τὸ *διαφορά* εἶνε ἐμφαντικὸν τοῦ *διαφέρειν* ἢ τοῦ *διαφέρε-*

σθαι, οὐδεμία δὲ χρεία ἑτέρου τύπου φαίνεται. Περὶ τοῦ προκειμένου μέλλομεν πολλὰ ἄλλοτε νὰ γράψωμεν.

§ 17. Σχεδιόγραμμα.

Μόνον σχεδιογράφημα δύναται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης νὰ σχηματισθῇ, ὡς δελτογράφημα, ζωγράφημα, ἀναζωγράφημα, λογογράφημα, σκιαγράφημα, στηλογράφημα, συμβολογράφημα, χειρογράφημα, ψευδογράφημα. Τὸ σχεδιόγραμμα εἶνε νόθον καὶ παρακεκομμένον, καθάπερ καὶ τὸ ῥῆμα σχεδιογράφω.

Μεγάλη ἄλλοτ' ἔρις ἐγένετο ἂν πρέπῃ νὰ λέγηται *τηλέγραμμα* ἢ *τηλεγράφημα*. Καίτοι δὲ προφανῶς παρασήμου τῆς πρώτης λέξεως οὔσης, ὅμως σφοδρότατά τινες, ὡς συμβαίνει συνήθως ἐν Ἑλλάδι, συνηγόρησαν αὐτῇ, οὐδὲν μὲν ὑγιὲς λέγοντες, πολλῇ δὲ φλυαρίᾳ καταντλοῦντες τοὺς ἀποφαινομένους ὅτι ὁ ὀρθὸς τύπος εἶνε *τηλεγράφημα*. Ἀλλ' οὐδεὶς σχεδὸν τὰ νῦν ὑπάρχει μὴ ἀποτρεπόμενος τὸ ἄκρως βάρβαρον *τηλέγραμμα*. Εὐκόλως δ' ἐκ τούτου πειθόμεθα ὅτι, ἄν τις μεγαλόφρων καὶ ἀταπείνωτος ὢν μὴ τρέμῃ πρὸς τὰς ἀντιλογίας τῶν φωνασκούντων συρφάκων μηδ' ἀποκάμνῃ ὑφηγούμενος τὰ ἀληθῆ καὶ ἀκίβδηλα, δὲν θ' ἀποβῇ αὐτῷ ἀδύνατον ν' ἀποτρίψῃ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης πολλοὺς δεινῶς αὐτὴν καταισχύνοντας ῥύπους.

§ 18. Ζωσιμάδων ἐκ τοῦ Ζωσιμάδαι, Ῥιζάρων ἐκ τοῦ Ῥιζάραι, Καπλάνων ἐκ τοῦ Καπλάναι, κτλ.

Ἵνα μὴ πλημμέλεια γίνηται περὶ τὸν τονισμὸν τῶν γενικῶν τούτων, καταβιβαστέον τὸν τόνον καὶ προενεκτέον κατὰ περισπωμένην τάσιν Ζωσιμαδῶν, Ῥιζαρῶν, Καπλανῶν, κτλ. Ἐὰν αἱ ὀνομαστικαὶ εἶνε Ζωσιμάδαι, Ῥιζάραι, Καπλάναι, κτλ., δὲν δύνανται αἱ γενικαὶ νὰ ἔχωσι τὸν τόνον ἐν τῇ παρεσχάτῃ.

Ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῶν παλαιῶν βλέπει τις ἐνίοτε καὶ τοὺς παροξυνομένους τύπους *Ἀλευάδων, Σκοπάδων, Βορεάδων, Ἀλωϊάδων*, κτλ. Ἀλλ' ἐπανορθοῦσιν αὐτοὺς οἱ ἀκριβεῖς ἐκδόται μετατιθέντες εἰς τοὺς περισπωμένους *Ἀλευαδῶν*, κτλ. Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα γραφικὰ σφάλματα οὐκ ὀλίγα ἐσημειωσάμεθα, περὶ ὧν θὰ γράψωμεν τὰ δέοντα ἐν οἰκειοτέρῳ τόπῳ. Ἓν τούτων εἶνε τὸ *Λαπίθων*, ὅπερ κακῶς τινες ὀρθὸν ἀποφαίνονται συγκαταλέγοντες τοῖς γνωστοῖς ἐξῃρημένοις *χρήστων*, κτλ. Οἱ κυροῦντες τονισμὸν ὃν φέρουσι μὲν τἀντίγραφα ἀλλ' οὐδεὶς λόγος ὑπαγορεύει, ἂν μὴ ἀξιόχρεων μάρτυρα ἢ βεβαιωτὴν αὐτοῦ παράγωσιν, ὀλίγους ἔχουσιν ὁμοψήφους.

§ 19. Ἐμφοροῦμαι ὑπὸ φιλικῆς διαθέσεως, ἐμφοροῦμαι ὑπὸ γενναίου φρονήματος, κτλ., λέγει ταῦτα ἐμφορούμενος ὑπὸ φθόνου, κτλ.

Ἄτοπος καὶ γελοία χρῆσις, ἧς ἐμφοροῦνται οὐ μόνον οἱ ἀπαίδευτοι καὶ γραμμάτων ἰδιῶται, οἱ κακοῦντες ἑκάστοτε καὶ ἐπιτρίβοντες τὰ τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς ὑπ' ἀμουσίας καὶ θρασύτητος, ἀλλὰ καὶ τῶν πεπαιδευμένων οὐκ ὀλίγοι, ἀμελέστερον μὲν περὶ τὴν γλῶσσαν διά τινα ὄκνον καὶ ἀδράνειαν τοῦ λογισμοῦ ἔχοντες, εὐχερῶς δ' εἰς τὰς μοχθηρὰς καὶ παρεγγράπτους χρήσεις ὑποσυρόμενοι καὶ αἰσχρῶς ἐν τῷ βορβόρῳ τῶν ἀμαθῶν καλινδούμενοι. Δὲν λέγεται ἑλληνιστὶ ἐμφοροῦμαι ὑπό τινος ἀλλὰ χωρὶς τῆς ΥΠΟ προθέσεως ἐμφοροῦμαί τινος. Ἄνευ δὲ δυσκολίας θὰ μάθῃ πᾶς τις ἐπὶ τίνων προσήκει νὰ παραλαμβάνηται τὸ ῥῆμα ἐμφορεῖσθαι ἐπιστήσας τὴν διάνοιαν τοῖς εὐθὺς ἐπιφερομένοις.

Ὡς ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων *εἰσφέρεσθαι* καὶ *προσφέρεσθαι* ἀντὶ τοῦ εἰσφέρειν εἰς ἑαυτὸν καὶ προσφέρειν ἑαυτῷ, ὅμοια ὄντα τῷ *προσαίρεσθαι* καὶ *ἐντίθεσθαι* ἤγουν προσαίρειν ἑαυτῷ καὶ ἐντιθέναι ἑαυτῷ (Πρβ. *πρόσαρσις-πρόσαρμα* καὶ *ἔνθεσις*), οὕτως ἐλέγετο καὶ *ἐμφορεῖσθαι* οἱονεὶ ἐμφορεῖν ἑαυτῷ ἤτοι πυκνῶς εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀφθόνως πως

εἰσφέρειν. Ἐτίθετο λοιπὸν τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀντὶ τοῦ *πληροῦσθαι, ἐμπίμπλασθαι, μεστοῦσθαι*, ἄλλοτε μὲν κυρίως, ἄλλοτε δὲ τροπικῶς, οἷον *ἐμφορεῖσθαι σίτου καὶ οἴνου*, τουτέστιν ἀνέδην ἐσθίειν καὶ πίνειν, *ἐμφορεῖσθαι κρεῶν, ἀνθρωπείων σαρκῶν ἐμφορεῖσθαι, θερμῆς τῆς θήρας ἐμφορεῖσθαι, ἀκράτου ἐμφορεῖσθαι*, κτλ. καὶ *ἀνοίας ἐμφορεῖσθαι* ἤγουν ἀνοίας ἔμπλεων γίγνεσθαι, κτλ. Συνήθης δὲ μάλιςʼ ἦτο ἡ μεταφορικὴ αὐτοῦ χρῆσις καθʼ ἣν ἐλαμβάνετο ἐπὶ τοῦ ἀφειδέστερον ἢ κατακορέστερον χρῆσθαί τινι, λίαν ἀπολαύειν τινός, ἐντρυφᾶν τινι, κτλ., οἷον *ἐμφορεῖσθαι τοῦ μαντείου, ἐμφορεῖσθαι τῆς ἀρχαιολογίας, ἐμφορεῖσθαι τῶν κατὰ τῆς ὀλιγαρχίας λόγων, ἐμφορεῖσθαι τῶν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡδονῶν, ἐμφορεῖσθαι μουσικῆς, ὕβρεως, τιμωρίας, ἐξουσίας*, κτλ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ *ὑπὸ λαιμαργίας ἐμφορεῖσθαι, ἄγαν ἐμφορεῖσθαι, χανδὸν ἐμφορεῖσθαι, ἄδην ἐμφορεῖσθαι, ἀφειδῶς ἐμφορεῖσθαι, ἀκολάστως ἐμφορεῖσθαι, ἀμέτρως καὶ ἀσχημόνως ἐμφορεῖσθαι*, κτλ. Ἔτι δὲ *ὑπερεμφορεῖσθαι* (Πρβ. *ὑπερπίμπλασθαι, ὑπερεμπίμπλασθαι, ὑπερπληροῦσθαι, ὑπεργέμειν*). Συνάπτεται δὲ καὶ μετὰ τοῦ *ἀπολαύειν* χάριν ἐμφάσεως τὸ *ἐμφορεῖσθαι*, οἷον *καὶ ἀπολαύει καὶ ἐμφορεῖται τοῦ ἀνελπίστου θεάματος*. Γινομένης δʼ ἀντιθέσεως τοῦ ἐν τῷ λόγῳ ὑποκειμένου ῥήματος πρὸς τὸ *γεύεσθαι* ἢ *ἐνδεέστερον ἐσθίειν*, λέγεται *οὐ γεύεται μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμφορεῖται* καὶ *ὁ μέν τις ἐνδεέστερον ἐσθίει γευόμενος αὐτῶν, ὁ δὲ καὶ ἐμφορεῖται*.

Ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοφάνη Σχολίοις καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα λ. *σαρκάζων* φέρεται «οἱ τὰ ὀστέα περιτρώγοντες καὶ οὐκ ἔχοντες ἐμφορηθῆναι *ὑπʼ αὐτῶν* τῷ δοκεῖν ἐσθίουσι». Ἀλλʼ ἡ σύνταξις αὕτη, ἂν ἀδιαφθόρως ἔχῃ ἡ γραφή, οὐδεμιᾶς τιμῆς οὐδʼ ἀποδοχῆς ἀξία ἡμῖν φαίνεται. Ἴσω δʼ εἶνε κάλλιον νʼ ἀναγνωσθῇ *ἀπʼ αὐτῶν* ἀντὶ τοῦ *ὑπʼ αὐτῶν*. Τοῦ *ἐμφορεῖσθαι ἀπό τινος* παρέχει ἡμῖν παράδειγμα ὁ Ἐπιφάνιος λέγων «ἐπειδὴ καὶ ὁ ἅγιος Μωϋσῆς *ἀπὸ* πνεύματος ἁγίου ἐμφορούμενος γράφει»

Περὶ τῆς μετʼ αἰτιατικῆς συντάξεως τοῦ *ἐμφορεῖσθαι*, οἷον *ἐμφορεῖσθαι ἄκρατον*, κτλ., καὶ περὶ τῆς μετὰ δοτικῆς, οἷον *πνεύματι ἁγίῳ ἐμφορεῖσθαι*, κτλ., θὰ λαλήσωμεν ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ὡς καὶ περὶ τῆς χρήσεως τοῦ *ἐμφορεῖν* ἀντὶ τοῦ *ἐμφορεῖσθαι*.

§ 20. Τ' ἀκόλουθα, τ' ἀγαθά, τ' ἄστρα, τ' ἄλλα, κτλ.

Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ τ' εἶνε ὁ σύνδεσμος τε ἐστερημένος τοῦ ε κατ' ἔκθλιψιν, οὐχὶ δὲ τὸ ἄρθρον τά, ὅπερ οὐδαμῶς ἔκθλιψιν ἐπιδεχόμενον ἀείποτε κατὰ κρᾶσιν συναλείφεται, οἷον τὰ ἀκόλουθα-τἀκόλουθα, τὰ ἀγαθά-τἀγαθά, τὰ ἄστρα-τἄστρα, τὰ ἄλλα-τἄλλα, κτλ. Τὰ κεχραμένα λοιπὸν ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ μεταχειριζώμεθα ἀπεχόμενοι τῶν κατ' ἔκθλιψιν ἐκφερομένων τ' ἀκόλουθα, τ' ἀγαθά, τ' ἄστρα, τ' ἄλλα, κτλ., ὧν τὰ τέλεια κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἶνε τε ἀκόλουθα, τε ἀγαθά, τε ἄστρα, τε ἄλλα, κτλ.

Καὶ οἱ γράφοντες τ' ἄκρον ἀντὶ τοῦ τἄκρον καὶ τ' ἄςρον ἀντὶ τοῦ τἄςρον, κτλ. παρανομοῦσιν ἄντικρυς εἰς τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις οὔτε συγχωρεῖ οὔτ' ἀνέχεται ἄλως τὴν κατ' ἔκθλιψιν συναλοιφὴν τοῦ ἄρθρου.

§ 21. Μετεμφιεσμένος.

Ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἡ πρόθεσις μετά, ὑπολείπεται τὸ ἐμφιεσμένος, ὅπερ δὲν δύναται εἰς ἄλλον ἐνεστῶτα ν' ἀναφέρηται ἢ τὸν ἐμφιέννυμαι. Ἀλλ' ὁ ἐνεστὼς οὗτος παντελῶς τερατώδης ὢν οὐδὲ Σκυθικῶν ςομάτων φαίνεται ἄξιος. Ἀναγκαίως ἔχει ἀντὶ τοῦ βαρβάρου καὶ ἀλλοκότου μετΕμφιεσμένος νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ καλλίστου καὶ ὀρθοτάτου μεἰΗμφιεσμένος ἐκ τοῦ μετ-αμφι-έννυμαι.

Τοῦ αὐτοῦ κόμματος εἶνε καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου μετΕμφιεσθείς, ἧς ὁ τύπος γίνεται ἀνέγκλητος, ἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ συλλαβῇ ἀποκαταςῇ τὸ Α τῆς προθέσεως ἀμφί, οἷον μετ-αμφιεσθείς.

Ἔγραψε δὲ «*μετεμφιεσθεὶς* εἰς ποιμένα» ἐκυμαστός τις καὶ περίβλεπτός ποτε ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων ἐπὶ παιδείᾳ γενόμενος ἀνήρ, διὰ

στόματος ἀεὶ ἐχόντων τὴν δυσπαράβλητον αὐτοῦ δεινότητα καὶ θεσπεσίαν καλλιρρημοσύνην, *τὸ Πλατωνικὸν νᾶμα τὸ τὰς μεγάλας κατασκευὰς καχλάζον καὶ τὸ ὑπερφυὲς ὕψος τὸ τὰ πράγματα δίκην σκηπτοῦ διαφοροῦν*· καὶ νῦν δ' ἔτι πολλοὶ αὐτόν, καίτοι ἱκανῶς διαπτυχθέντα καὶ περιφανῶς ἀμαθέστατον καὶ ἀκριτώτατον ἀποδειχθέντα, νομοθέτην τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀνακηρύττουσι, σφόδρα λυπούμενοι ὅτι πράγματα ἀεὶ ὑπὸ μιαρῶν τινων ἔχων καὶ ταῖς ἀπαύστοις σκευωρίαις ἀπορῶν καὶ δυσχρηστούμενος ἀπῆλθεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἔρημον τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον θρόνον καταλιπών, ἐφ' οὗ σεμνῶς ἄλλοτε καθήμενος ἐκόσμει καὶ ἐρρύθμιζε καὶ διέταττε τὰ τῆς φιλολογίας καὶ πάσης ἄλλης μαθήσεως.

Πηγὴ γάρ ἐστι παγκάλων σοφῶν λόγων,
οἷς ἄρδεται νοῦς καὶ ποτίζονται φρένες
καὶ κόσμον ἤθη τὸν πρέποντα λαμβάνει·
πάσας γὰρ ἔνδον τὰς ἐπιστήμας φέρει
κατὰ τρόπον πρέποντα συντεταγμένας
νοῦν γῆθεν ἀνυψούσας εἰς πόλου πλάτη.

§ 22. Ἅμα ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν, ἀναπαύεται· ἅμα λαμβάνει χρήματα, τρέχει εἰς τὰ καπηλεῖα, κτλ. ἅμα ἦλθεν, ἐπεχείρησε τὸ ἔργον· ἅμα ἐπλησίασεν, ὥρμησε ταχέως· ἅμα ἤκουσε τὴν πρώτην λέξιν, ἀνεχώρησεν· ἅμα ἔπιε τὸ φάρμακον, ἀπέθανε, κτλ.

Τὸ ἅμα ἐπίρρημα ὂν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἑρμηνεῦον κακῶς παραλαμβάνεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ὡς σύνδεσμος συνάπτων τὰς συγχρονοῦντα πράγματα δηλούσας προτάσεις. Οἱ Ἕλληνες τιθέντες μεταξὺ τὸν ἀναγκαῖον σύνδεσμον λέγουσιν «ἅμ' ἠλέηται καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις» καὶ «ἅμα γὰρ πλουτοῦσι καὶ ὑμᾶς μισοῦσι» καὶ «ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται καὶ πάλιν κλύζονται» καὶ «οὐχ ἅμα Τίμαρχον ἀπολῦσαι ὁμολογήσετε καὶ τὴν κοινὴν παιδείαν ἀνατρέψετε;», κτλ. καὶ «ἅμα γοῦν ἔπεσεν ἡ ὕσπληγξ κἀγὼ ἤδη ἀνακηρύττομαι νενικηκώς» καὶ «ἅμα τῆς

θαλάσσης ἥψαντο καὶ τῶν κατὰ Σαρδόνα πραγμάτων ἀντείχοντο», κτλ. καὶ «ἅμα δὲ ταῦτα ὁ Κλεόδημος εἰρήκει καὶ ἐπεισέπαισεν ὁ κυνικὸς Ἀλκιδάμας ἄκλητος», κτλ. Γίνεται δ' ἐνίοτε παρ' αὐτοῖς ἡ σύνδεσις διὰ τοῦ τε-καί, οἷον «ἅμα τε ᾔσθετο τοῦ ζώου τοῦ προσιόντος καὶ τῆς εὐνῆς ἐξεπήδησε καὶ θεῖ» καὶ «ἅμα τε διήνυσαν τὸν προκείμενον δρόμον καὶ ἀποβάντες νέμεσθαι ἰᾶσι», κτλ. Τότε δὲ μόνον παραλείπουσιν ὡς περιττὸν τὸ καί ἢ τὸ τε-καί, ὅταν κατὰ μετοχὴν τὴν πρώτην ἐκφέρωσι πρότασιν, οἷον «ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη» καὶ «τῆς ἀγγελίας ἅμα ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπεβοήθουν», κτλ.

Τῇ τῶν παλαιῶν συνηθείᾳ καὶ ἡμεῖς στοιχοῦντες ὀφείλομεν ἐν τῇ καθαρᾷ γλώσσῃ νὰ μεταχειριζώμεθα τὰ διὰ τοῦ καί συνδεδεμένα «ἅμα ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀναπαύεται» καὶ «ἅμα λαμβάνει χρήματα καὶ τρέχει εἰς τὰ καπηλεῖα», κτλ. καὶ «ἅμα ἦλθε καὶ ἐπεχείρησε τὸ ἔργον», κτλ. ἢ τὸ πρῶτον ῥῆμα εἰς μετοχὴν τρέποντες νὰ λέγωμεν «ἅμα ἐλθὼν ἐπεχείρησε τὸ ἔργον» καὶ «ἅμα πιὼν τὸ φάρμακον ἀπέθανε», κτλ.

Ὑπάρχει δ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ καὶ ἄλλος τρόπος συντάξεως, οἷον «τὴν δ' ἑτέραν ἅμα *τῷ λαμπρὰν ἡμέραν γενέσθαι* συντάξας προῆγεν ἐκ τοῦ χάρακος ὡς εἰς μάχην» καὶ «καταπλεύσας εἰς Ἰταλίαν *ἅμα τῷ καταλυθῆναι τὸν πόλεμον*», κτλ. Τὸ δὲ τῆς χυδαίας λαλιᾶς *σηκώνεται ἅμα βγαίνει ὁ ἥλιος καὶ πλαγιάζει ἅμα βασιλεύει* εἰς τὴν παλαιὰν γλῶσσαν μεταφερόμενον γίνεται *ἀνίσταται* ἢ *ἐγείρεται ἅμ' ἡλίῳ ἀνατέλλοντι* ἢ *ἀνέχοντι* (ἀνίσχοντι, ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι) *καὶ κοιμᾶται ἅμα δυομένῳ*. Πρβ. καὶ *ἅμα ἕῳ γιγνομένῃ, ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, ἅμα πλειάσι δυομέναις, ἅμα τῇ ὥρᾳ διαγελώσῃ, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι, ἅμα τῷ βότρυϊ περκάζοντι*, κτλ.

Περὶ τοῦ *εὐθὺς ἅμα* καὶ τοῦ *ἅμα—εὐθύς* ἢ *ἅμα—εὐθέως* ἢ *ἅμα—παραυτίκα* θὰ ῥηθῶσι τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

Παρὰ τοῖς ἐσχάτοις τῶν μεταγενεστέρων ἀπαντῶσι καὶ χωρία σολοίκως συντεταγμένα, ἄνευ τοῦ συμπλεκτικοῦ συνδέσμου, οἷον: *ἅμα δὲ ἐβασίλευσεν, προσεφώνησεν τῷ παντὶ στρατῷ*, καὶ: *ἅμα δὲ τῷ θρόνῳ ἐπέβη, παραυτίκα ἡ αὐτοῦ κακοπιστία ἐδείκνυτο*, καὶ: *καὶ δὴ ἐρχομέ-*

νης τῆς Εὐρυδίκης, ἅμα ἐθεώρησεν ὁ Ἀντίοχος, γέγονεν ἡ ἀρτηρία αὐτοῦ ἐν ἀνωμαλίᾳ, κτλ. Εὑρίσκεται δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ *ἅμα τις καταδικασθῇ, ὑπόκειται τῇ ἀπὸ τῶν νόμων ποινῇ*, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, περὶ ὧν θὰ διαλάβωμεν ἑτέρωθι. Τὸ ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις «ἐὰν δὲ ἔχευαν, οἱ προσήκοντες τῷ Αἰγίσθῳ *ἅμα* δηλονότι ἐκώλυσεν αὐτοὺς ὁ Μενέλαος» τρεπτέον εἰς τὸ «οἱ προσήκοντες τῷ Αἰγίσθῳ· *ἀλλὰ* δηλονότι κτέ.». Συχνὴ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις εἶνε ἡ σύγχυσις τοῦ *ΑΛΛΑ* καὶ *ΑΜΑ*.

§ 23. Εὔγνωμον, ἄγνωμον, μεγαλοπράγμον, πολυπράγμον, φιλοθεάμον.

Οὕτω γράφουσι πολλοὶ τὰ οὐδέτερα τῶν συνθέτων ἐπιθέτων εὐγνώμων, ἀγνώμων, μεγαλοπράγμων, πολυπράγμων, φιλοθεάμων. Ἀλλ' ὁ ὀρθὸς τονισμὸς εἶνε εὔγνωμον, ἄγνωμον, μεγαλόπραγμον, πολύπραγμον, φιλοθέαμον. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν καί:

συγγνώμων—σύγγνωμον,
μεγαλογνώμων—μεγαλόγνωμον,
ὁμογνώμων—ὁμόγνωμον,
ἀνεπιγνώμων—ἀνεπίγνωμον,
ὀλιγογνώμων—ὀλιγόγνωμον,
ἀπράγμων—ἄπραγμον,
ἀπολυπράγμων—ἀπολύπραγμον,
φιλοπράγμων—φιλόπραγμον,
εὐδαίμων—εὔδαιμον,
δεισιδαίμων—δεισίδαιμον,
ἀσχήμων—ἄσχημον,
εὐσχήμων—εὔσχημον,
ἑτεροσχήμων—ἑτερόσχημον,
ὁμοιοσχήμων—ὁμοιόσχημον,
ἐγκύμων—ἔγκυμον,
φιλειδήμων—φιλείδημον,

φιλεγκλήμων—φιλέγκλημον,
φιλαπεχθήμων—φιλαπέχθημον,
φιλοικτίρμων—φιλοίκτιρμον,
καταπύγων—κατάπυγον,
παγκαταπύγων—παγκατάπυγον,
ἀτεράμων—ἀτέραμον.

Πολλὰ περὶ τούτων καὶ ἄλλων τινῶν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν πρὸς σαφηνισμὸν τοῦ πράγματος καὶ βεβαίωσιν ἧς ἀποφαινόμεθα γνώμης, ἀλλὰ δὲν εἶνε καιρὸς νῦν.

Ἀναγκαῖον δὲ νομίζομεν νὰ δηλωθῇ ὅτι, καὶ ἂν ἀμετακίνητον τὸν τόνον τῶν ἐπιθέτων μεγαλοπράγμων καὶ πολυπράγμων καὶ φιλοθεάμων ἐφύλαττε τὸ οὐδέτερον γένος, πάλιν ἡ κατ' ὀξεῖαν τάσιν ἐκφορὰ αὐτοῦ μεγαλοπράγμον καὶ πολυπράγμον καὶ φιλοθεάμον ἀδύνατος θ' ἀπέβαινε διὰ τὴν μακρότητα τῆς παρατελευταίας. Ἀλλὰ τί δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ τοῖς νέοις Ἕλλησι, παρ' οἷς οὐ μόνον οὐδεμιᾶς φροντίδος ἡ ὀρθογραφία ἀξιοῦται ἀλλὰ καὶ πολλαχῶς ἡ περὶ αὐτὴν ἐπιμέλεια διασύρεται ὡς φανερὰ μικρολογία ἥκιστα τοῖς σπουδαίοις ἀνδράσι καὶ φιλοκάλοις συγγραφεῦσι πρέπουσα; Καὶ τῶν φιλολόγων δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ἔνιοι, συγγραφεῖς τε γραμματικῶν ὄντες καὶ ἐπ' ἐμπειρίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μεγαλαυχούμενοι, οὐδαμῶς ὀκνοῦσιν, ἄν ποτε φωρῶνται περὶ τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα σφαλλόμενοι, νὰ χλευάζωσι κακοήθως τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδὴν καὶ νὰ καταγελῶσιν ἀγροίκως τῶν ἐλεγχόντων αὐτούς, ἄκοσμά τε πολλὰ καὶ ἄκαιρα προχειριζόμενοι καὶ περὶ παντὸς ἄλλου μᾶλλον ἢ περὶ ὧν ἐλέγχονται ἀπολογούμενοι. Εὔλογον δ' ἴσως εἶνε, καὶ ἄν τις ἀληθῶς περὶ μεγάλα ἀσχολῆται καὶ εἰς ὕψος μετεωρίζηται, νὰ μὴ καταφρονῇ λίαν τῶν φαινομένων μικρῶν καὶ εὐτελῶν ἐνθυμούμενος ὅτι καὶ ἐλάχιστα πολλάκις μόρια εἶνε ἀναγκαιότατα πρὸς κατόρθωσιν ὅλου τινὸς ἀπηρτισμένου καὶ ἀπηκριβωμένου· οὐδὲ γὰρ ἄνευ σμικρῶν τοὺς μεγάλους φασὶν οἱ λιθολόγοι λίθους εὖ κεῖσθαι.

§ 24. Οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι.

Κοινὴ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ἡ ῥῆσις αὕτη κατέστη ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης ληφθεῖσα. 'Αλλ' ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφάτου κλῖναι ὁ ἀκραιφνὴς ἑλληνισμὸς ἀπαιτεῖ τὴν ὑποτακτικὴν κλίνῃ, καθὰ καὶ ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίῳ φέρεται «ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ».

Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδείγματα τῆς κατὰ τρόπον ἐχούσης συντάξεως δύναταί τις ἔκ τε τῶν δοκίμων καὶ τῶν ἀδοκίμων νὰ προενέγκῃ, οἷον: οὐκ ἔχεις *ποῦ τεθῇς*, οὐκ ἔχων *ποῦ φάγῃ*, οὐκ ἔχει *πόθεν φάγῃ*, μὴ ἔχοντα *ποῦ προσπέσωσι*, οὐχ ἕξει *πῇ κλιθῇ*, κτλ. διὰ τὸ μὴ ἔχειν *ὅπου προσκαθίζηται* τὰ νέφη, οὐκ ἔχειν *ὅποι* τὰ ἑαυτοῦ *ῥίπτῃ*, οὐχ ἕξουσιν ἐκεῖνοι *ὅποι φύγωσιν*, οὐκ ἔχων *ὅπως* τῶν εἰρημένων ἔτι *ἐξαπαλλαγῇ*, κτλ. οὐκ ἔχω *τί λέγω*, οὐκ ἔχω *ὅ τι δῶ*, οὐκ ἔχοντες *ὅ τι γένωνται*, μὴ ἔχωσι πρὸς *ὅ τι ἀντιτάξωνται*, κτλ. Γνωστότατον δ' εἶνε τὸ Σοφόκλειον:

καὶ φημὶ κἀπόφημι κοὐκ ἔχω τί φῶ.

Παρ' Ἐπιφανίῳ ἀνεγινώσκεται «δός μοι τοῦτον τὸν ἑκούσιον ξένον, τὸν μὴ ἔχοντα ὧδέ *που* τὴν κεφαλὴν *κλῖναι*», ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῷ: *τὸν μὴ δυνάμενον κλῖναι τὴν κεφαλὴν ἐνθάδε που*. Ἐπειδὴ δ' ἡ ἔννοια αὕτη εἶνε ἀνοίκειος, μεταβλητέον τὸ ἀόριστον *που* εἰς τὸ ἐρωτηματικὸν *ποῦ*. Καὶ ἴσως μὲν τὸ *κλῖναι* εἶνε γραφικὸν σφάλμα ἀντὶ τοῦ *κλίνῃ*, ἴσως δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἐπιφάνιος ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς ἀπαρεμφάτου, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις τόποις λέγων «ὅπερ ζεῦγος ἀδρυνθὲν ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ μὴ ἔχον *πόθεν γεννηθῆναι* τὴν πλευρὰν τῆς μητρὸς τιτρώσκειν (φασί)» καὶ «μὴ εὑρίσκον *ποῦ* τὴν εἰσαγωγὴν *ποιήσασθαι*». Μετ' ἀκριβείας δὲ τὴν σύνταξιν ταύτην θὰ ἐξετάσωμεν ἄλλοτε.

§ 24. Ἐπὶ μάτην.

Οὐδέποτ' ἐν τῇ γνησίᾳ τῶν Ἑλλήνων γλώσσῃ λέγεται ἐπὶ μάτην ἀλλ' ἀείποτε μάτην, ἀνθ' οὗ παρὰ τοῖς μεταγενεσέ-

ροις γίνεται ἐνίατε χρῆσις τοῦ εἰς μάτην, οἷον εἰς μάτην γίγνεσθαι τοὺς λόγους, διαγνούς τε εἰς μάτην τιμωρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, ἦν δ' ἂν εἰς μάτην βουλευτικός, κτλ. Ὀφείλομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς παραπέμποντες τὸ παντάπασιν ἄχρηστον ἐπὶ μάτην νὰ μεταχειριζώμεθα ἢ τὸ τῶν μεταγενεστέρων εἰς μάτην ἤ, ὅπερ καὶ κάλλιον, τὸ τῶν ἐνδόξων μάτην. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐπίρρημα ματαίως, οἷον ματαίως ἀκούσεται καὶ ἀνωφελῶς, κτλ.

Ἡ σύνταξις τῆς ἐπί μετὰ τῆς δοτικῆς ματαίῳ ἐν τῷ γνωστῷ «οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ», τουτέστιν ἐπὶ ματαίῳ πράγματι, ἐγένετο ἴσως αἰτία τῆς πλάνης, καθ' ἣν συνάπτεται ἡ πρόθεσις καὶ μετὰ τοῦ ἐπιρρήματος μάτην, ἐπὶ μάτην.

§ 25. Τῶν στάχεων, τοὺς στάχεις.

Ἡ λέξις στάχυς, ἧς φέρεται καὶ τύπος ἀνάττικος ἄσταχυς, κλίνεται οὐχὶ διὰ τοῦ Ε στάχυς-στάχεως, ἀλλὰ διὰ τοῦ Υ στάχυς-στάχυος. Ὅθεν ἡ γενικὴ τῶν πληθυντικῶν σχηματίζεται σταχύων, οὐχὶ στάχεων, καὶ ἡ αἰτιατικὴ στάχυς ἐκ τοῦ στάχυας, οὐχὶ στάχεις ἐκ τοῦ στάχεας.

Πλημμελῶς παρὰ Διοσκορίδῃ ἀναγινώσκεται «πλείονάς τε ἔχουσα τοὺς *στάχεις* ἀπὸ τῆς αὐτῆς ῥίζης». Ἀλλ' ἐν ἄλλοις αὐτοῦ χωρίοις ἔμεινεν ἀβλαβὴς ὁ τύπος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος πληθυντικῆς αἰτιατικῆς. Εἶνε δὲ καὶ ἐν τοῖς εἰς Θεόκριτον Σχολίοις γεγραμμένον «ἡ τοὺς *στάχεις* τέμνουσα» καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἡσίοδον «εἰς τὴν ἅλω τοὺς *ἀστάχεις* κομίζοντες» βαρβάρως ἀντὶ τοῦ *στάχυς* καὶ *ἀστάχυς*.

§ 26 Κώδηξ-κώδηκος, πρίγκηψ-πρίγκηπος.

Ἁμαρτάνουσιν οἱ τὰ ὀνόματα ταῦτα διὰ τοῦ Η γράφοντες.

Ἡ ἀληθὴς αὐτῶν γραφή, ὡς πᾶς τις ἀνενδοιάστως πείθεται ἀκριβῆ τοῦ πράγματος ζήτησιν ποιούμενος, εἶνε κῶδιξ-κώδικος (κωδίκιον, κωδίκιλλος, κωδικίλλιον, κωδίκελλος, κωδικέλλιον) καὶ πρίγκιψ-πρίγκιπος (πριγκίπειος, πριγκιπᾶτον, τὰ πριγκίπια). Πολλῷ δὲ κρεῖττον ἔχουσι τὰ περιττοσυλλάβως κλινόμενα κῶδιξ-κος καὶ πρίγκιψ-πος ἢ τὰ ἰσοσυλλάβως κώδικος-ου καὶ πρίγκιπος-ου.

Τὸ θηλυκὸν τοῦ πρίγκιψ πρέπει νὰ σχηματίζηται πριγκίπισσα κατ' ἀναλογίαν ἄλλων οὐκ ὀλίγων συνήθων μάλιστ' ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ, περὶ ὧν ἀλλαχοῦ.

Τῷ *πρίγκιψ-ιπος* (princeps-ĭpis) ὅμοιον εἶνε τὸ *μάγκιψ-ιπος* (manceps-ĭpis), οὗ χεῖρον τὸ *μάγκιπος-ου*, τῷ δὲ *κῶδιξ-ικος* (codex-ĭcis) τὸ *ἴνδιξ-ικος* (index-ĭcis) καὶ τὸ *Σίμπλιξ-ικος* (Simplex-ĭcis) καὶ τὸ *Οὐίνδιξ* ἢ *Βίνδιξ-ικος* (Vindex-ĭcis). Λέγεται δὲ καὶ *ποντίφιξ* ἢ *ποντίφεξ* καὶ πληθυντικῶς *ποντίφικες* (pontifex-pontifices), πρὸς ὃ παραβλητέον τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ κατὰ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ἐξενηνεγμένον *αὔσπικας* (auspices ἐκ τοῦ auspex). Τὸν αὐτὸν τῷ *ποντίφεξ* τύπον ἔχει τὸ παρ' Ἡσυχίῳ κατὰ τὸν Μουσοῦρον ἀναγινωσκόμενον «*Ἴλεξ*: ἡ πρῖνος, ὡς Ῥωμαῖοι καὶ Μακεδόνες», λατινιστὶ ilex-ĭcis. Ἀλλ' ὁ νέος τοῦ Ἡσυχίου ἐκδότης προὔκρινε τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος *ἴλαξ*. Εἰκότως γράφεται διὰ τοῦ Η τὸ ἐκ τοῦ rex-rēgis γενόμενον *ῥήξ-ῥηγός* (ῥήγας, ῥήγισσα, ῥηγᾶτον), καθάπερ καὶ τὸ *ἰντέρρηξ-ηγος*= interrex-ēgis.

Ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ γινομένου λόγου περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐχόντων τὴν διὰ τοῦ Ι γραφομένην κατάληξιν ΙΞ καὶ ΙΨ, μνημονεύονται οὐ μόνον Ἑλληνικὰ ὀνόματα ἀλλὰ καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ *κῶδιξ*, *ἴνδιξ* καὶ *πρίγκιψ*. Τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν *πρίγκιπα* βλέπει τις ἐν ἐπιγράμματι τῆς Παλατίνης Ἀνθολογίας:

αἴλουρον εἶδον χρυσίου τὸν πρίγκιπα.

Τὴν δ' ὀνομαστικὴν διὰ τοῦ Ν ἀντὶ τοῦ Γ γεγραμμένην *πρίνκιψ* ἐν ἐπιγραφῇ.

Παρὰ Πολυβίῳ ἀλλαχοῦ μὲν φέρουσι τἀντίγραφα τὴν ὀρθὴν γραφὴν *πρίγκιπας*, ἀλλαχοῦ δὲ τὴν ἡμαρτημένην *πριγκήπων*. Καὶ τὸ

§ 20. Τ' ἀκόλουθα, τ' ἀγαθά, τ' ἄστρα, τ' ἄλλα, κτλ.

Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ τ' εἶνε ὁ σύνδεσμος τε ἐστερημένος τοῦ ε κατ' ἔκθλιψιν, οὐχὶ δὲ τὸ ἄρθρον τά, ὅπερ οὐδαμῶς ἔκθλιψιν ἐπιδεχόμενον ἀείποτε κατὰ κρᾶσιν συναλείφεται, οἷον τὰ ἀκόλουθα-τἀκόλουθα, τὰ ἀγαθά-τἀγαθά, τὰ ἄστρα-τἄστρα, τὰ ἄλλα-τἄλλα, κτλ. Τὰ κεχραμένα λοιπὸν ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ μεταχειριζώμεθα ἀπεχόμενοι τῶν κατ' ἔκθλιψιν ἐκφερομένων τ' ἀκόλουθα, τ' ἀγαθά, τ' ἄστρα, τ' ἄλλα, κτλ., ὧν τὰ τέλεια κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἶνε τε ἀκόλουθα, τε ἀγαθά, τε ἄστρα, τε ἄλλα, κτλ.

Καὶ οἱ γράφοντες τ' ἄκρον ἀντὶ τοῦ τἄκρον καὶ τ' ἄςρον ἀντὶ τοῦ τἄςρον, κτλ. παρανομοῦσιν ἄντικρυς εἰς τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις οὔτε συγχωρεῖ οὔτ' ἀνέχεται ὅλως τὴν κατ' ἔκθλιψιν συναλοιφὴν τοῦ ἄρθρου.

§ 21. Μετεμφιεσμένος.

Ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἡ πρόθεσις μετά, ὑπολείπεται τὸ ἐμφιεσμένος, ὅπερ δὲν δύναται εἰς ἄλλον ἐνεστῶτα ν' ἀναφέρηται ἢ τὸν ἐμφιέννυμαι. Ἀλλ' ὁ ἐνεστὼς οὗτος παντελῶς τερατώδης ὢν οὐδὲ Σκυθικῶν ςομάτων φαίνεται ἄξιος. Ἀναγκαίως ἔχει ἀντὶ τοῦ βαρβάρου καὶ ἀλλοκότου μετΕμφιεσμένος νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ καλλίστου καὶ ὀρθοτάτου μεΤΗμφιεσμένος ἐκ τοῦ μετ-αμφι-έννυμαι.

Τοῦ αὐτοῦ κόμματος εἶνε καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου μετΕμφιεσθείς, ἧς ὁ τύπος γίνεται ἀνέγκλητος, ἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ συλλαβῇ ἀποκαταςῇ τὸ Α τῆς προθέσεως ἀμφί, οἷον μετ-αμφιεσθείς.

Ἔγραψε δὲ «*μετεμφιεσθεὶς* εἰς ποιμένα» ἐνδοξοτάτος(?) τις καὶ περίβλεπτός ποτε ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων ἐπὶ παιδείᾳ γενόμενος ἀνήρ, διὰ

στόματος ἀεὶ ἐχόντων τὴν δυσπαράβλητον αὐτοῦ δεινότητα καὶ θεσπεσίαν καλλιρρημοσύνην, *τὸ Πλατωνικὸν νᾶμα τὸ τὰς μεγάλας κατασκευὰς καχλάζον καὶ τὸ ὑπερφυὲς ὕψος τὸ τὰ πράγματα δίκην σκηπτοῦ διαφοροῦν*· καὶ νῦν δ' ἔτι πολλοὶ αὐτόν, καίτοι ἱκανῶς διαπτυχθέντα καὶ περιφανῶς ἀμαθέστατον καὶ ἀκριτώτατον ἀποδειχθέντα, νομοθέτην τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀνακηρύττουσι, σφόδρα λυπούμενοι ὅτι πράγματα ἀεὶ ὑπὸ μικρῶν τινων ἔχων καὶ ταῖς ἀπαύστοις σκευωρίαις ἀπορῶν καὶ δυσχρηστούμενος ἀπῆλθεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἔρημον τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον θρόνον καταλιπών, ἐφ' οὗ σεμνῶς ἄλλοτε καθήμενος ἐκόσμει καὶ ἐρρύθμιζε καὶ διέταττε τὰ τῆς φιλολογίας καὶ πάσης ἄλλης μαθήσεως.

Πηγὴ γάρ ἐστι παγκάλων σοφῶν λόγων,
οἷς ἄρδεται νοῦς καὶ ποτίζονται φρένες
καὶ κόσμον ἤθη τὸν πρέποντα λαμβάνει·
πάσας γὰρ ἔνδον τὰς ἐπιστήμας φέρει
κατὰ τρόπον πρέποντα συντεταγμένας
νοῦν γῆθεν ἀνυψούσας εἰς πόλου πλάτη.

§ 22. Ἅμα ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν, ἀναπαύεται· ἅμα λαμβάνει χρήματα, τρέχει εἰς τὰ καπηλεῖα, κτλ. ἅμα ἦλθεν, ἐπεχείρησε τὸ ἔργον· ἅμα ἐπλησίασεν, ὥρμησε ταχέως· ἅμα ἤκουσε τὴν πρώτην λέξιν, ἀνεχώρησεν· ἅμα ἔπιε τὸ φάρμακον, ἀπέθανε, κτλ.

Τὸ ἅμα ἐπίρρημα ὂν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἑρμηνεῦον κακῶς παραλαμβάνεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ὡς σύνδεσμος συνάπτων τὰς συγχρονοῦντα πράγματα δηλούσας προτάσεις. Οἱ Ἕλληνες τιθέντες μεταξὺ τὸν ἀναγκαῖον σύνδεσμον λέγουσιν «ἅμ' ἠλέηται καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις» καὶ «ἅμα γὰρ πλουτοῦσι καὶ ὑμᾶς μισοῦσι» καὶ «ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται καὶ πάλιν κλύζονται» καὶ «οὐχ ἅμα Τίμαρχον ἀπολῦσαι ὁμολογήσετε καὶ τὴν κοινὴν παιδείαν ἀνατρέψετε;», κτλ. καὶ «ἅμα γοῦν ἔπεσεν ἡ ὕσπληγξ κἀγὼ ἤδη ἀνακηρύττομαι νενικηκώς» καὶ «ἅμα τῆς

θαλάσσης ἥψαντο καὶ τῶν κατὰ Σαρδόνα πραγμάτων ἀντείχοντο», κτλ. καὶ «ἅμα δὲ ταῦτα ὁ Κλεόδημος εἰρήκει καὶ ἐπεισέπαισεν ὁ κυνικὸς Ἀλκιδάμας ἄκλητος», κτλ. Γίνεται δ' ἐνίοτε παρ' αὐτοῖς ἡ σύνδεσις διὰ τοῦ τε-καί, οἷον «ἅμα τε ᾔσθετο τοῦ ζώου τοῦ προσιόντος καὶ τῆς εὐνῆς ἐξεπήδησε καὶ θεῖ» καὶ «ἅμα τε διήνυσαν τὸν προκείμενον δρόμον καὶ ἀποβάντες νέμεσθαι ἴασι», κτλ. Τότε δὲ μόνον παραλείπουσιν ὡς περιττὸν τὸ καί ἢ τὸ τε-καί, ὅταν κατὰ μετοχὴν τὴν πρώτην ἐκφέρωσι πρότασιν, οἷον «ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη» καὶ «τῆς ἀγγελίας ἅμα ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπεβοήθουν», κτλ.

Τῇ τῶν παλαιῶν συνηθείᾳ καὶ ἡμεῖς στοιχοῦντες ὀφείλομεν ἐν τῇ καθαρᾷ γλώσσῃ νὰ μεταχειριζώμεθα τὰ διὰ τοῦ καί συνδεδεμένα «ἅμα ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀναπαύεται» καὶ «ἅμα λαμβάνει χρήματα καὶ τρέχει εἰς τὰ καπηλεῖα», κτλ. καὶ «ἅμα ἦλθε καὶ ἐπεχείρησε τὸ ἔργον», κτλ. ἢ τὸ πρῶτον ῥῆμα εἰς μετοχὴν τρέποντες νὰ λέγωμεν «ἅμα ἐλθὼν ἐπεχείρησε τὸ ἔργον» καὶ «ἅμα πιὼν τὸ φάρμακον ἀπέθανε», κτλ.

Ὑπάρχει δ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ καὶ ἄλλος τρόπος συντάξεως, οἷον «τὴν δ' ἑτέραν ἅμα τῷ *λαμπρὰν ἡμέραν γενέσθαι* συντάξας προῆγεν ἐκ τοῦ χάρακος ὡς εἰς μάχην» καὶ «καταπλεύσας εἰς Ἰταλίαν *ἅμα τῷ καταλυθῆναι τὸν πόλεμον*», κτλ. Τὸ δὲ τῆς χυδαίας λαλιᾶς *σηκώνεται ἅμα βγαίνει ὁ ἥλιος καὶ πλαγιάζει ἅμα βασιλεύει* εἰς τὴν παλαιὰν γλῶσσαν μεταφερόμενον γίνεται *ἀνίσταται* ἢ *ἐγείρεται ἅμ' ἡλίῳ ἀνατέλλοντι* ἢ *ἀνέχοντι* (ἀνίσχοντι, ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι) *καὶ κοιμᾶται ἅμα δυομένῳ*. Πρβ. καὶ *ἅμα ἕῳ γιγνομένῃ, ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, ἅμα πλειάσι δυομέναις, ἅμα τῇ ὥρᾳ διαγελώσῃ, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι, ἅμα τῷ βότρυϊ περκάζοντι*, κτλ.

Περὶ τοῦ *εὐθὺς ἅμα* καὶ τοῦ *ἅμα—εὐθύς* ἢ *ἅμα—εὐθέως* ἢ *ἅμα—παραυτίκα* θὰ ῥηθῶσι τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

Παρὰ τοῖς ἐσχάτοις τῶν μεταγενεστέρων ἀπαντῶσι καὶ χωρία σολοίκως συντεταγμένα, ἄνευ τοῦ συμπλεκτικοῦ συνδέσμου, οἷον: *ἅμα δὲ ἐβασίλευσεν, προσεφώνησεν τῷ παντὶ στρατῷ*, καὶ: *ἅμα δὲ τῷ θρόνῳ ἐπέβη, παραυτίκα ἡ αὐτοῦ κακοπιστία ἐδείκνυτο*, καὶ: *καὶ δὴ ἐρχομέ-*

νης τῆς Εὐρυδίκης, ἅμα ἐθεώρησεν ὁ Ἀντίοχος, γέγονεν ἡ ἀρτηρία αὐτοῦ ἐν ἀνωμαλίᾳ, κτλ. Εὑρίσκεται δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ *ἅμα τις καταδικασθῇ, ὑπόκειται τῇ ἀπὸ τῶν νόμων ποινῇ*, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, περὶ ὧν θὰ διαλάβωμεν ἑτέρωθι. Τὸ ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις «ἐὰν δὲ ἔχευαν, οἱ προσήκοντες τῷ Αἰγίσθῳ *ἅμα* δηλονότι ἐκώλυσεν αὐτοὺς ὁ Μενέλαος» τρεπτέον εἰς τὸ «οἱ προσήκοντες τῷ Αἰγίσθῳ· *ἀλλὰ* δηλονότι κτέ.». Συχνὴ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις εἶνε ἡ σύγχυσις τοῦ *ΑΛΛΑ* καὶ *ΑΜΑ*.

§ 23. Εὐγνῶμον, ἀγνῶμον, μεγαλοπράγμον, πολυπράγμον, φιλοθεάμον.

Οὕτω γράφουσι πολλοὶ τὰ οὐδέτερα τῶν συνθέτων ἐπιθέτων εὐγνώμων, ἀγνώμων, μεγαλοπράγμων, πολυπράγμων, φιλοθεάμων. Ἀλλ' ὁ ὀρθὸς τονισμὸς εἶνε εὔγνωμον, ἄγνωμον, μεγαλόπραγμον, πολύπραγμον, φιλοθέαμον. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν καί:

συγγνώμων—σύγγνωμον,
μεγαλογνώμων—μεγαλόγνωμον,
ὁμογνώμων—ὁμόγνωμον,
ἀνεπιγνώμων—ἀνεπίγνωμον,
ὀλιγογνώμων—ὀλιγόγνωμον,
ἀπράγμων—ἄπραγμον,
ἀπολυπράγμων—ἀπολύπραγμον,
φιλοπράγμων—φιλόπραγμον,
εὐδαίμων—εὔδαιμον,
δεισιδαίμων—δεισίδαιμον,
ἀσχήμων—ἄσχημον,
εὐσχήμων—εὔσχημον,
ἑτεροσχήμων—ἑτερόσχημον,
ὁμοιοσχήμων—ὁμοιόσχημον,
ἐγχύμων—ἔγχυμον,
φιλειδήμων—φιλείδημον,

φιλεγκλήμων—φιλέγκλημον,
φιλαπεχθήμων—φιλαπέχθημον,
φιλοικτίρμων—φιλοίκτιρμον,
καταπύγων—κατάπυγον,
παγκαταπύγων—παγκατάπυγον,
ἀτεράμων—ἀτέραμον.

Πολλὰ περὶ τούτων καὶ ἄλλων τινῶν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν πρὸς σαφηνισμὸν τοῦ πράγματος καὶ βεβαίωσιν ἧς ἀποφαινόμεθα γνώμης, ἀλλὰ δὲν εἶνε καιρὸς νῦν.

Ἀναγκαῖον δὲ νομίζομεν νὰ δηλωθῇ ὅτι, καὶ ἂν ἀμετακίνητον τὸν τόνον τῶν ἐπιθέτων μεγαλοπράγμων καὶ πολυπράγμων καὶ φιλοθεάμων ἐφύλαττε τὸ οὐδέτερον γένος, πάλιν ἡ κατ' ὀξεῖαν τάσιν ἐκφορὰ αὐτοῦ μεγαλοπράγμον καὶ πολυπράγμον καὶ φιλοθεάμον ἀδύνατος θ' ἀπέβαινε διὰ τὴν μακρότητα τῆς παρατελευταίας. Ἀλλὰ τί δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ τοῖς νέοις Ἕλλησι, παρ' οἷς οὐ μόνον οὐδεμιᾶς φροντίδος ἡ ὀρθογραφία ἀξιοῦται ἀλλὰ καὶ πολλαχῶς ἡ περὶ αὐτὴν ἐπιμέλεια διασύρεται ὡς φανερὰ μικρολογία ἥκιστα τοῖς σπουδαίοις ἀνδράσι καὶ φιλοκάλοις συγγραφεῦσι πρέπουσα; Καὶ τῶν φιλολόγων δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ἔνιοι, συγγραφεῖς τε γραμματικῶν ὄντες καὶ ἐπ' ἐμπειρίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μεγαλαυχούμενοι, οὐδαμῶς ὀκνοῦσιν, ἂν ποτε φωρῶνται περὶ τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα σφαλλόμενοι, νὰ χλευάζωσι κακοήθως τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα σπουδὴν καὶ νὰ καταγελῶσιν ἀγροίκως τῶν ἐλεγχόντων αὐτούς, ἄκοσμά τε πολλὰ καὶ ἄκαιρα προχειριζόμενοι καὶ περὶ παντὸς ἄλλου μᾶλλον ἢ περὶ ὧν ἐλέγχονται ἀπολογούμενοι. Εὔλογον δ' ἴσως εἶνε, καὶ ἄν τις ἀληθῶς περὶ μεγάλα ἀσχολῆται καὶ εἰς ὕψος μετεωρίζηται, νὰ μὴ καταφρονῇ λίαν τῶν φαινομένων μικρῶν καὶ εὐτελῶν ἐνθυμούμενος ὅτι καὶ ἐλάχιστα πολλάκις μόρια εἶνε ἀναγκαιότατα πρὸς κατόρθωσιν ὅλου τινὸς ἀπηρτισμένου καὶ ἀπηκριβωμένου· οὐδὲ γὰρ ἄνευ σμικρῶν τοὺς μεγάλους φασὶν οἱ λιθολόγοι λίθους εὖ κεῖσθαι.

§ 24. Οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι.

Κοινὴ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ ἡ ῥῆσις αὕτη κατέστη ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης ληφθεῖσα. Ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφάτου κλῖναι ὁ ἀκραιφνὴς ἑλληνισμὸς ἀπαιτεῖ τὴν ὑποτακτικὴν κλίνῃ, καθὰ καὶ ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίῳ φέρεται «ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ».

Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδείγματα τῆς κατὰ τρόπον ἐχούσης συντάξεως δύναταί τις ἔκ τε τῶν δοκίμων καὶ τῶν ἀδοκίμων νὰ προενέγκῃ, οἷον: οὐκ ἔχεις *ποῦ τεθῇς*, οὐκ ἔχων *ποῦ φάγῃ*, οὐκ ἔχει *πόθεν φάγῃ*, μὴ ἔχοντα *ποῦ προσπέσωσι*, οὐχ ἕξει *πῇ κλιθῇ*, κτλ. διὰ τὸ μὴ ἔχειν *ὅπου προσκαθίζηται* τὰ νέφη, οὐκ ἔχειν *ὅποι* τὰ ἑαυτοῦ *ῥίπτῃ*, οὐχ ἕξουσιν ἐκεῖνοι *ὅποι φύγωσιν*, οὐκ ἔχων *ὅπως* τῶν εἰρημένων ἔτι *ἐξαπαλλαγῇ*, κτλ. οὐκ ἔχω *τί λέγω*, οὐκ ἔχω *ὅ τι δῶ*, οὐκ ἔχοντες *ὅ τι γένωνται*, μὴ ἔχωσι πρὸς *ὅ τι ἀντιτάξωνται*, κτλ. Γνωστότατον δ' εἶνε τὸ Σοφόκλειον:

καὶ φημὶ κἀπόφημι κοὐκ ἔχω τί φῶ.

Παρ' Ἐπιφανίῳ ἀναγινώσκεται «δός μοι τοῦτον τὸν ἑκούσιον ξένον, τὸν μὴ ἔχοντα ὧδέ *που* τὴν κεφαλὴν *κλῖναι*», ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῷ: *τὸν μὴ δυνάμενον κλῖναι τὴν κεφαλὴν ἐνθάδε που*. Ἐπειδὴ δ' ἡ ἔννοια αὕτη εἶνε ἀνοίκειος, μεταβλητέον τὸ ἀόριστον *που* εἰς τὸ ἐρωτηματικὸν *ποῦ*. Καὶ ἴσως μὲν τὸ *κλῖναι* εἶνε γραφικὸν σφάλμα ἀντὶ τοῦ *κλίνῃ*, ἴσως δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἐπιφάνιος ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς ἀπαρεμφάτου, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις τόποις λέγων «ὅπερ ζεῦγος ἁδρυνθὲν ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ μὴ ἔχον *πόθεν γεννηθῆναι* τὴν πλευρὰν τῆς μητρὸς τιτρώσκειν (φασί)» καὶ «μὴ εὑρίσκον *ποῦ* τὴν εἰσαγωγὴν *ποιήσασθαι*». Μετ' ἀκριβείας δὲ τὴν σύνταξιν ταύτην θὰ ἐξετάσωμεν ἄλλοτε.

§ 24. Ἐπὶ μάτην.

Οὐδέποτ' ἐν τῇ γνησίᾳ τῶν Ἑλλήνων γλώσσῃ λέγεται ἐπὶ μάτην ἀλλ' ἀείποτε μάτην, ἀνθ' οὗ παρὰ τοῖς μεταγενεςέ-

ροις γίνεται ἐνίοτε χρῆσις τοῦ εἰς μάτην, οἷον εἰς μάτην γίγνεσθαι τοὺς λόγους, διαγνούς τε εἰς μάτην τιμωρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, ἣν δ' ἂν εἰς μάτην βουλευτικός, κτλ. Ὀφείλομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς παραπέμποντες τὸ παντάπασιν ἄχρηστον ἐπὶ μάτην νὰ μεταχειριζώμεθα ἢ τὸ τῶν μεταγενεστέρων εἰς μάτην ἤ, ὅπερ καὶ κάλλιον, τὸ τῶν ἐνδόξων μάτην. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐπίρρημα ματαίως, οἷον ματαίως ἀκούσεται καὶ ἀνωφελῶς, κτλ.

Ἡ σύνταξις τῆς ἐπί μετὰ τῆς δοτικῆς ματαίῳ ἐν τῷ γνωστῷ «οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ», τουτέστιν ἐπὶ ματαίῳ πράγματι, ἐγένετο ἴσως αἰτία τῆς πλάνης, καθ' ἣν συνάπτεται ἡ πρόθεσις καὶ μετὰ τοῦ ἐπιρρήματος μάτην, ἐπὶ μάτην.

§ 25. Τῶν στάχεων, τοὺς στάχεις.

Ἡ λέξις στάχυς, ἧς φέρεται καὶ τύπος ἀνάττικος ἄσταχυς, κλίνεται οὐχὶ διὰ τοῦ Ε στάχυς-στάχεως, ἀλλὰ διὰ τοῦ Υ στάχυς-στάχυος. Ὅθεν ἡ γενικὴ τῶν πληθυντικῶν σχηματίζεται σταχύων, οὐχὶ στάχεων, καὶ ἡ αἰτιατικὴ στάχυς ἐκ τοῦ στάχυας, οὐχὶ στάχεις ἐκ τοῦ στάχεας.

Πλημμελῶς παρὰ Διοσκορίδῃ ἀναγινώσκεται «πλείονάς τε ἔχουσα τοὺς *στάχεις* ἀπὸ τῆς αὐτῆς ῥίζης». Ἀλλ' ἐν ἄλλοις αὐτοῦ χωρίοις ἔμεινεν ἀβλαβὴς ὁ τύπος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος πληθυντικῆς αἰτιατικῆς. Εἶνε δὲ καὶ ἐν τοῖς εἰς Θεόκριτον Σχολίοις γεγραμμένον «ἡ τοὺς *στάχεις* τέμνουσα» καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἡσίοδον «εἰς τὴν ἅλω τοὺς *ἀστάχεις* κομίζοντες» βαρβάρως ἀντὶ τοῦ *στάχυς* καὶ *ἀστάχυς*.

§ 26 Κώδηξ-κώδηκος, πρίγκηψ-πρίγκηπος.

Ἁμαρτάνουσιν οἱ τὰ ὀνόματα ταῦτα διὰ τοῦ Η γράφοντες.

Ἡ ἀληθὴς αὐτῶν γραφή, ὡς πᾶς τις ἀνενδοιάστως πείθεται ἀκριβῆ τοῦ πράγματος ζήτησιν ποιούμενος, εἶνε κῶδιξ-κώδιχος (κωδίκιον, κωδίκιλλος, κωδικίλλιον, κωδίκελλος, κωδικέλλιον) καὶ πρίγκιψ-πρίγκιπος (πριγκίπειος, πριγκιπᾶτον, τὰ πριγκίπια). Πολλῷ δὲ κρεῖττον ἔχουσι τὰ περιττοσυλλάβως κλινόμενα κῶδιξ-κος καὶ πρίγκιψ-πος ἢ τὰ ἰσοσυλλάβως κώδικος-ου καὶ πρίγκιπος-ου.

Τὸ θηλυκὸν τοῦ πρίγκιψ πρέπει νὰ σχηματίζηται πριγκίπισσα κατ' ἀναλογίαν ἄλλων οὐκ ὀλίγων συνήθων μάλιστ' ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ, περὶ ὧν ἀλλαχοῦ.

Τῷ *πρίγκιψ-ιπος* (princeps-ĭpis) ὅμοιον εἶνε τὸ *μάγκιψ-ιπος* (manceps-ĭpis), οὗ χεῖρον τὸ *μάγκιπος-ου*, τῷ δὲ *κῶδιξ-ικος* (codex-ĭcis) τὸ *ἴνδιξ-ικος* (index-ĭcis) καὶ τὸ *Σίμπλιξ-ικος* (Simplex-ĭcis) καὶ τὸ *Οὔινδιξ* ἢ *Βίνδιξ-ικος* (Vindex-ĭcis). Λέγεται δὲ καὶ *ποντίφιξ* ἢ *ποντίφεξ* καὶ πληθυντικῶς *ποντίφικες* (pontifex-pontifices), πρὸς ὃ παραβλητέον τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ κατὰ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ἐξενηνεγμένον *αὔσπικας* (auspices ἐκ τοῦ auspex). Τὸν αὐτὸν τῷ *ποντίφεξ* τύπον ἔχει τὸ παρ' Ἡσυχίῳ κατὰ τὸν Μουσοῦρον ἀναγινωσκόμενον «*Ἴλεξ*: ἡ πρῖνος, ὡς Ῥωμαῖοι καὶ Μακεδόνες», λατινιστὶ ilex-ĭcis. Ἀλλ' ὁ νέος τοῦ Ἡσυχίου ἐκδότης προὔκρινε τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος *ἴλαξ*. Εἰκότως γράφεται διὰ τοῦ Η τὸ ἐκ τοῦ rex-rēgis γενόμενον *ῥήξ-ῥηγός* (ῥήγας, ῥήγισσα, ῥηγᾶτον), καθάπερ καὶ τὸ *ἰντέρρηξ-ηγος*= interrex-ēgis.

Ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ γινομένου λόγου περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐχόντων τὴν διὰ τοῦ Ι γραφομένην κατάληξιν ΙΞ καὶ ΙΨ, μνημονεύονται οὐ μόνον Ἑλληνικὰ ὀνόματα ἀλλὰ καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ *κῶδιξ*, *ἴνδιξ* καὶ *πρίγκιψ*. Τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν *πρίγκιπα* βλέπει τις ἐν ἐπιγράμματι τῆς Παλατίνης Ἀνθολογίας:

αἴλουρον εἶδον χρυσίου τὸν πρίγκιπα.

Τὴν δ' ὀνομαστικὴν διὰ τοῦ Ν ἀντὶ τοῦ Γ γεγραμμένην *πρίνκιψ* ἐν ἐπιγραφῇ.

Παρὰ Πολυβίῳ ἀλλαχοῦ μὲν φέρουσι τἀντίγραφα τὴν ὀρθὴν γραφὴν *πρίγκιπας*, ἀλλαχοῦ δὲ τὴν ἡμαρτημένην *πριγκήπων*. Καὶ τὸ

μάγκιψ δὲ καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παραφθείρονται ἐνίοτε ὑπὸ τῶν μεταγραφέων.

§ 27. Θὰ εἴπω παρακατιόν, θὰ εἴπωμεν παρακατιόν, θὰ λεχθῇ παρακατιόν, περὶ ὧν παρακατιόν, ἡ ποιήτρια μνημονεύει παρακατιόν, κτλ.

Ἐν τῇ κοινῇ καλουμένῃ καὶ ἀνὰ χεῖρας ὁμιλίᾳ γίνεται χρῆσις τοῦ θὰ εἴπω (εἰπῶ, πῶ) παρακάτω ἢ θὰ γράψω παρακάτω, κτλ. Ἀκούοντες δέ τινες λεγόμενον ἐνίοτ' ἀντ' αὐτοῦ παρὰ τὴν τῶν πολλῶν συνήθειαν θὰ εἴπω παρακατιών ἢ θὰ γράψω παρακατιών, κτλ. καὶ ὑπολαμβάνοντες ἁπλῶς καὶ ἀσκέπτως ὅτι τὸ παρακατιών οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ Ἑλληνικωτέρα τοῦ ἐπιρρήματος παρακάτω παράστασις οὐδαμῶς ὤκνησαν ὑπὸ ζήλου καὶ ἔρωτος πρὸς τὸ χαριέστερον νὰ γράψωσιν οὐ μόνον θὰ εἴπω παρακατιόν, κτλ. ἀλλὰ καὶ θὰ εἴπωμεν παρακατιόν, θὰ λεχθῇ παρακατιόν, περὶ ὧν θὰ γείνῃ λόγος παρακατιόν, ἡ ποιήτρια μνημονεύει παρακατιόν, κτλ. Ἡ διὰ τοῦ Ο μικροῦ γραφὴ παρακατιόν ἐφάνη αὐτοῖς προσφυεστέρα τῇ ἐπιρρηματικῇ τῆς λέξεως δυνάμει.

Ἐν μόναις ταῖς οὐδέτερον ὑποκείμενον ἐχούσαις προτάσεσι δύναται εὐλόγως νὰ παραλαμβάνηται τὸ παρακατιόν, οἷον λέγει δὲ τὸ ἀνθρωπάριον παρακατιόν, κτλ. Ὅπου δ' ἂν ἀλλαχοῦ τίθηται, κάκιστα τίθεται καὶ δεινῶς τὸν λόγον ταράττον σολοικότατον αὐτὸν ποιεῖ. Ὅθεν τὸ μὲν θὰ εἴπω παρακατιόν μετατυπωτέον εἰς τὸ θὰ εἴπω παρακατιών, τὸ δὲ θὰ εἴπωμεν παρακατιόν εἰς τὸ θὰ εἴπωμεν παρακατιόντες, τὸ δὲ ἡ ποιήτρια μνημονεύει παρακατιόν εἰς τὸ ἡ ποιήτρια μνημονεύει παρακατιοῦσα. Ἀντὶ δὲ τοῦ θὰ λεχθῇ παρακατιόν καὶ τοῦ περὶ ὧν παρακατιόν γραπτέον θὰ λεχθῇ κατωτέρω καὶ περὶ ὧν κατωτέρω.

Τὸ *παρακατιὼν* εἶνε μετοχὴ τοῦ ῥήματος *παρακατιέναι*, ἐξ οὗ οὐδὲν ἄλλο ἦλθεν εἰς χρῆσιν πλὴν τῆς παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ἀπαντώσης μετοχῆς, παρ' οἷς εὑρίσκεται καὶ *ὑποκατιών*. Λέγεται καὶ ἄνευ τῆς πρώτης προθέσεως *κατιὼν* ἢ τῆς ΠΡΟ ἀντὶ τῆς ΚΑΤΑ τιθεμένης *προϊών*. Καθ' ὅμοιον τρόπον παραλαμβάνονται αἱ μετοχαὶ *ὑποβάς* καὶ *ὑποκαταβάς*, κτλ. Ἐν τῇ Ῥητορικῇ Τέχνῃ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως φέρεται «*προβὰς* ἐρεῖ μαρτύριον—πάλιν *προελθὼν* ἐρεῖ—καὶ πάλιν *προελθών*». Ἀλλ' ἀκριβῶς περὶ πάντων τούτων ἄλλοτε.

§ 28. Γονυκλιτής, γονυκλιτῶς.

Ἐπίθετον γονυκλιτής οὔτε ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ οὔτ' εἶνε δυνατὸν κατὰ τοὺς κανόνας αὐτῆς νὰ σχηματισθῇ. Μόνον γονυκλινής εὑρίσκεται ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ, ἔχον ἀνάλογα τὸ ἑτεροκλινής, ὁμοκλινής, πολυκλινής, ταυτοκλινής καὶ χαμαικλινής. Ὡσαύτως λέγεται ἀκλινής, ἀποκλινής, ἐκκλινής, ἐπικλινής, κατακλινής, περικλινής, προσκλινής, ἀπροσκλινής, συγκλινής, ὑποκλινής.

Τὸ ῥῆμα εἶνε οὐ μόνον γονυκλινῶ, ὡς κεφαλοκλινῶ καὶ ἑτεροκλινῶ, ἀλλὰ καὶ γονυκλιτῶ-συγγονυκλιτῶ. Πρβ. καὶ γονυκλισία καὶ κεφαλοκλισία. Οὐδὲν δὲ τῶν ῥημάτων καὶ ὀνομάτων τούτων γινώσκει ἡ δόκιμος τῶν παλαιῶν συνήθεια.

Δύναται λοιπὸν ὁ ἀσμενίζων ταῖς ἐκ τοῦ γόνυ καὶ κλίνειν γενομέναις λέξεσι νὰ λέγῃ γονυκλινῶ ἢ γονυκλιτῶ καὶ γονυκλισία, ἀλλ' ὀφείλει ν' ἀπέχηται τοῦ ἐπιθέτου γονυκλιτής καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐπιρρήματος γονυκλιτῶς ποιούμενος χρῆσιν τοῦ γονυκλινής καὶ γονυκλινῶς.

Ὀνόματα εἰς *κλίτης* μνημονεύει ὁ Πολυδεύκης γράφων «Καὶ *προκλίτης* μὲν ὁ τῆς ἑστιάσεως πρωτοστάτης, ὁ δὲ παρακατακείμενός τινι

συμπότης συγκλίτης, παρακλίτης». Τὸ παρακλίτης κεῖται παρὰ Ξενοφῶντι. Ποιητικὸς δ' αὐτοῦ τύπος εἶνε τὸ *παρακλίντωρ*. Παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ ἀναγινώσκεται «Ἦν δέ, φασί, καὶ *ἐκκλίτης* καὶ τὰ τῆς σχολῆς ἀδιάφορος».

Ἵνα μή τις τυχὸν παραβάλῃ τὸ *γονυκλιτής* πρὸς τὸ *γονυπετής*, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐπίθετον τοῦτο, ἐξ οὗ τὸ ῥῆμα *γονυπετῶ*, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ *γόνυ* καὶ τῆς τοῦ *πίπτω* ῥίζης *πετ* (ἀόρ. *ἔπετον*= ἔπεσον), ὡς τὸ *διιπετής* ἢ *διοπετής*, *οὐρανοπετής*, *ποσειδωνοπετής*, *χαμαιπετής*, *κλινοπετής*, *εὐπετής* καὶ ἄλλα πολλά. Περὶ τοῦ *χαλκοβατές*, *χαλκοβατὲς δῶ*, καὶ τοῦ *κατακλινοβατής* θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

§ 29. Λογίδριον.

Ὀρθῶς μὲν ἔχει ἡ διὰ τοῦ Ι γραφὴ τοῦ ὀνόματος λογίδιον τοῦ καὶ παρὰ τοῖς ἐνδόξοις ἀπαντῶντος, καθάπερ καὶ τὸ λογάριον, πλημμελῶς δ' ἀντὶ τοῦ λογύδριον, ὅπερ ἄγνωστον τοῖς παλαιοῖς ὃν μόνοι οἱ μεταγενέστεροι μεταχειρίζονται ἐνίοτε, γράφεται λογίδριον.

Ὑποκοριστικὴ κατάληξις ιδριον διὰ τοῦ Ι γραφομένη οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

Ἐν τοῖς Κανόσι τοῦ Θεογνώστου φέρεται «Τὰ διὰ τοῦ *υδριον* τὴν δευτέραν ἀπὸ τέλους ἔχει διὰ τοῦ Ι καὶ τὴν πρὸ αὐτῆς διὰ τοῦ Υ, οἷον *τρωγλύδριον*, *Πριαμιλλύδριον*, *νεανισκύδριον*». Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδείγματα τοῦ εἰς *υδριον* ὑποκοριστικοῦ τύπου δύναταί τις ἔκ τε τῶν δοκίμων καὶ τῶν ἀδοκίμων νὰ κατταλέξῃ, οἷον *αὐλύδριον*, *ἑλκύδριον*, *κωμύδριον*, *λεξύδριον*, *ληκύδριον*, *μελύδριον*, *μονύδριον*, *μυθύδριον*, (*ναρκύδριον*), *νεφύδριον*, *νησύδριον*, *ξενύδριον*, *ξιφύδριον* καὶ δωριστὶ *σκιφύδριον*, *σκελύδριον*, *σκηνύδριον*, *σχολύδριον*, *τειχύδριον*, *τεχνύδριον*, *χερύδριον*. Τὸ ἐν τοῖς Προγυμνάσμασι τοῦ Νικηφόρου «κοινὸν *πολεμύδριον*» ἐπηνωρθώθη μεταβληθὲν εἰς τὸ *πολυάνδριον*.

§ 30. Ὠθοῦσιν οἱ μὲν τοὺς ἄλλους, ὠθοῦνται οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἄλλων, κτλ.

Οὐδέποτε, ἂν μὴ σφαλλώμεθα, οὐδὲν τούτων ἢ τῶν ὁμοίων τούτοις ἐλέχθη ὑπὸ παλαιοῦ συγγραφέως ἢ ποιητοῦ. Τὸ παρ' Ἐπιφανίῳ ἀναγινωσκόμενον «κἄν τε ὑπερτεταλάντισται τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου» φαίνεται ὅτι εἶνε πλημμελὴς γραφὴ τοῦ «τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου». Εἶπε δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Ἐπιφάνιος «ἅλυσίν τινα οἱ σκορπίοι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον δεσμοῦντες» καὶ «οὐδὲ διαφέρεσθαι τὴν μίαν πρὸς τὴν ἄλλην δυνατόν».

Ἐπειδὴ οὐδαμῶς εὐοδεῖ ἡ χρῆσις τοῦ «οἱ μὲν τοὺς ἄλλους», ὅπερ δὲν δύναται εἰς ἄλλο νὰ μεταληφθῇ ἢ εἰς τὸ «οὗτοι ΜΕΝ τοὺς ἄλλους», πρέπον εἶνε, ἐξελαυνομένου μὲν τοῦ ὅλως ἀργοῦ συνδέσμου, παραλαμβανομένων δὲ τῶν προσηκουσῶν ἀντωνυμιῶν, νὰ λέγηται «ὠθοῦσιν οὗτοι ἐκείνους» καὶ «ὠθοῦνται οὗτοι ὑπ' ἐκείνων», κτλ. ἢ «ὠθοῦσιν ἄλλοι ἄλλους» καὶ «ὠθοῦνται ἄλλοι ὑπ' ἄλλων», κτλ.

§ 31. Ἀγαπῶ τὸν μέν, μισῶ τὸν δέ, κτλ. ψεύδονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, οὔτε οἱ μὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν οὔτε οἱ δέ, γράφει καὶ κατὰ τῶν μὲν καὶ κατὰ τῶν δέ, οὔτε ὑπὲρ τῶν μὲν ἀποφαίνεται οὔτε ὑπὲρ τῶν δέ, κτλ. θὰ τιμωρήσωμεν ἢ τοὺς μὲν ἢ τοὺς δέ, θὰ ἐγκρίνωμεν ἢ τὰ τῶν μὲν ἢ τὰ τῶν δέ, κτλ. ἕλκουσιν οἱ μὲν τοὺς δέ, ἐπαινοῦσιν οἱ μὲν τοὺς δέ, χείρονες οἱ μὲν τῶν δέ, κτλ.

Ἡ ἀτοπία τῶν ῥήσεων τούτων, ὧν αἱ πλείονες διὰ διττοῦ ζεύγους συνδέσμων χάριν μείζονος πάντως καὶ ἀσφαλεστέρας συναρμογῆς εἶνε συγκεκολλημέναι, γίνεται συμφανής, ἂν τὸ ἀντωνυμικὴν δύναμιν ἔχον ἄρθρον μεταβληθῇ εἰς ἀντωνυμίαν, οἷον «ἀγαπῶ τοῦτον μέν, μισῶ ἐκεῖνον δέ», «ψεύδον-

ται καὶ οὗτοι μὲν καὶ ἐκεῖνοι δέ», «οὔτε οὗτοι μὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν οὔτ' ἐκεῖνοι δέ», «γράφει καὶ κατὰ τούτων μὲν καὶ κατ' ἐκείνων δέ», «οὔτε ὑπὲρ τούτων μὲν ἀποφαίνεται οὔτε ὑπὲρ ἐκείνων δέ», «θὰ τιμωρήσωμεν ἢ τούτους μὲν ἢ ἐκείνους δέ», «θὰ ἐγκρίνωμεν ἢ τὰ τούτων μὲν ἢ τὰ ἐκείνων δέ», «ἕλκουσιν οὗτοι μὲν ἐκείνους δέ», «ἐπαινοῦσιν οὗτοι μὲν ἐκείνους δέ», «χείρονες οὗτοι μὲν ἐκείνων δέ».

Προῆλθε δ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πλημμελὴς σύνταξις ἐκ πλάνης ἢ ἀνεπιστασίας. Ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ὁ μὲν—ὁ δέ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ φωνῇ γίνεται συνήθως χρῆσις τοῦ ἄνευ τῶν συνδέσμων τοῦτος—(ἐ)κεῖνος ἢ ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος. Ἐπειδὴ δὲ τάσσονται ταῦτα καὶ ἐν τέλει, οἷον «ἔρχεται οὗτος, φεύγει ἐκεῖνος» ἢ «ἔρχεται ὁ ἕνας, φεύγει ὁ ἄλλος», λέγεται δὲ καὶ μετὰ συμπλεκτικῶν ἢ διαζευκτικῶν συνδέσμων «καὶ τοῦτος—καὶ ἐκεῖνος» ἢ «καὶ ὁ ἕνας—καὶ ὁ ἄλλος» καὶ «οὔτε τοῦτος—οὔτε ἐκεῖνος» ἢ «οὔτε ὁ ἕνας—οὔτε ὁ ἄλλος» καὶ «ἢ τοῦτος—ἢ ἐκεῖνος» ἢ «ἢ ὁ ἕνας—ἢ ὁ ἄλλος», πολλοὶ ἀταλαίπωροι ὄντες καὶ οὐδεμίαν ἀπέμφασιν ἢ ὑπεναντιότητα αἰσθανόμενοι ἐν τῇ κατὰ πᾶσαν περίστασιν χρήσει τοῦ ὁ μέν ἀντὶ τοῦ τοῦτος ἢ ὁ ἕνας καὶ τοῦ ὁ δέ ἀντὶ τοῦ ἐκεῖνος ἢ ὁ ἄλλος, ὑπέλαβον ὅτι ἠδύναντο ἁπλούστατα καὶ ἀπονώτατα τὰ παλαιὰ εἰς τὸν τόπον τῶν παρ' ἡμῖν δημωδῶν τιθέντες νὰ λέγωσιν «ἔρχεται ὁ μέν, ἀναχωρεῖ ὁ δέ», κτλ. καὶ «ἀγαπῶ τὸν μέν, μισῶ τὸν δέ», κτλ. καὶ «ψεύδονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ», κτλ.

Ἱκανῶς τῆς ἀτοπίας τῶν ἐν χερσὶ ῥήσεων ἐμφανισθείσης, ἐλπίζομεν ὅτι πάντες οἱ μὴ δυσαπάλλακτον νόσον νοσοῦντες θ' ἀποτρέπωνται μὲν αὐτάς, ὡς εἰκός, μεταχειριζόμενοι δὲ τὰς καταλλήλους ἀντωνυμίας καὶ παραλείποντες τοὺς περιττοὺς συνδέσμους θὰ λέγωσιν «ἀγαπῶ τοῦτον, μισῶ ἐκεῖνον» (ἀγαπῶ μὲν τοῦτον, μισῶ δ' ἐκεῖνον) καὶ «ψεύδονται καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι», κτλ.

Ἂν ἐπιχειρήσωμεν μετ' ἀκριβείας τὴν παρὰ τοῖς παλαιοῖς συνήθειαν νὰ ἐπεξέλθωμεν, θ' ἀναγκασθῶμεν μακρὸν ν' ἀποτείνωμεν λό-

γον, ὅπερ οὐδαμῶς συνᾴδει τῇ προθέσει ἡμῶν. Ὅθεν εἰς ἄλλον καιρὸν τὴν κατὰ διέξοδον τοῦ πράγματος ἐξέτασιν ἀναβαλλόμενοι παρατιθέμεθα ἐν τῷ παρόντι ὑποδείγματα τῶν μάλιστα σημειωτέων χρήσεων, οἷον:

Ἐκ τοῦ Ὁμήρου «σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε *πρὸ ὁ τοῦ* ἐνόησεν» = ὁ πρὸ τοῦ ἐνόησεν, ἤγουν κατὰ τὸν Εὐστάθιον «*ὅδε πρὸ τούτου ἐνόησεν*».

Ἐκ τοῦ Πινδάρου «Ζεὺς *τά τε καὶ* τὰ νέμει, Ζεὺς ὁ πάντων κύριος» καὶ «σέο δ' ἀμφὶ τρόπῳ *τῶν τε καὶ τῶν* χρήσιες» καὶ «φυᾷ δ' ἕκαστος διαφέρομεν βιοτὰν λαχόντες, *ὁ μὲν τά, τὰ δ' ἄλλοι*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Θεόγνιδος «τὸν δ' ἀγαθὸν τολμᾶν χρὴ *τά τε καὶ τὰ* φέρειν» καὶ «ἄλλοτε *τοῖς*, ἄλλοτε *τοῖσι* φιλεῖν», ἀνθ' οὗ γράφεται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν: *τοῖσι φίλος* ἢ: *τοῖς φίλος εἶ*, κτλ.

Ἐκ τοῦ Αἰσχύλου «*ἢ τοῖσιν ἢ τοῖς* πόλεμον αἴρεσθαι μέγαν πᾶσ' ἔστ' ἀνάγκη» καὶ «συμβαίνει γὰρ οὐ *τὰ μέν, τὰ δ' οὔ*».

Ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων «οὔτε ἐξαπίνης οἷόν τε ὅλῳ τῷ πρήγματι μεταβάλλειν *οὔτε ἐπὶ τὰ οὔτε ἐπὶ τά*» καὶ «ἢν δὲ ἁμαρτάνῃς τοῦ καιροῦ *ἢ ἐπὶ τὰ ἢ ἐπὶ τά*», κτλ. καὶ «διψώδεες *οἱ μέν, οἱ δ' οὔ*» καὶ «ἄπυρος *τὰ μέν, τὰ δ' οὔ*» καὶ «πυρετοὶ *τοῖσι μέν, τοῖσι δ' οὔ*» καὶ «*τοῖσι* καὶ μετὰ προφάσιος, *τοῖσι δ' οὔ*» καὶ «εἰ δὲ *τὰ μὲν* (προσγένοιτο), *τὰ δὲ μή*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Πλάτωνος «ἐπὶ δὲ τὸ ἄκρον ἀγαγόντων ἑκατέρων, τῶν μὲν δουλείας, τῶν δὲ τοὐναντίου, οὐ συνήνεγκεν *οὔτε τοῖς οὔτε τοῖς*» καὶ «οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τιμᾶν, ἀλλὰ *τὰς μέν, τὰς δ' οὔ*, οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ *τῶν μέν, τῶν δ' οὔ;*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος «ἔπειτα φωνὴν πᾶσαν ἀκούοντες ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν *ἐκ τῆς*, τοῦτο δὲ *ἐκ τῆς*» καὶ «οὐδὲ τἄλλα δύο ἢ τρία μιᾷ πόλει, ἀλλὰ *τὸ μὲν τῇ, τὸ δὲ τῇ*». Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Ψευδοπλάτωνι «ἆρ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὅτι *τὰ μὲν πρὸς τοῦ* δεξιά ἐστι, *τὰ δὲ πρὸς τοῦ* ἀριστερά;» καὶ παρὰ Φιλοστράτῳ «ἀλλ' *ὁ μὲν τό, ὁ δὲ τὸ* ἐπαινεῖ τἀνδρός».

Ἐκ τοῦ Ἡροδότου «οὐ *τὰ μὲν τὰ δ' οὔ, ἀλλὰ πάντα* ὁμοίως» καὶ «οὐκ *ὁ μὲν ὁ δ' οὔ, ἀλλὰ πάντες*». Κεῖται δὲ καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ

«οὐ *τὰ μὲν τὰ δ' οὐχί, πάντα δ' ὁμαλῶς ἐπιτρέψαντες*». Περίφημον δ' εἶνε τὸ τοῦ Φωκυλίδου «Λέριοι κακοί· οὐχ *ὁ μὲν ὃς δ' οὔ· πάντες*, πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλέης Λέριος».

Ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους «ἀλλ' *ἐν μὲν τοῖς* ἐλάττων, *ἐν δὲ τοῖς* πλείων» καὶ «εἰ δ' ἄκεντροι ἄμφω ἢ κέντρα ἔχοντες ἢ *ὁ μέν, ὁ δ' οὔ*, οὔπω ὦπται» καὶ «ταύτης δὲ τῆς πραγματείας οὐ *τὸ μὲν ἦν, τὸ δ' οὐκ ἦν* προεξειργασμένον, ἀλλ' οὐδὲ παντελῶς ὑπῆρχεν».

Ἐκ τοῦ Θεοφράστου «μανότεραι *αἱ μέν, αἱ δ' οὔ*», ἂν ὑγιῶς ἔχῃ ἡ γραφή.

Ἐκ τοῦ Αἰλιανοῦ «ἐπηλύγασεν ἱματίοις *καὶ τὸν καὶ τήν*» καὶ «ἐρίῳ κατειλήσαντες *καὶ τὸ καὶ τό*» καὶ «γίνεται τοίνυν ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ μάχη καρτερὰ καὶ φόνος *καὶ τῶν καὶ τῶν*» καὶ «οἱ δὲ ἀνὰ κράτος διώκουσι καὶ ἑλόντες *ἢ τὸν ἢ τὴν* ἔχουσιν κτέ.» καὶ «*πρὸς τὸν* ἀπέβλεψαν *ἢ πρὸς τόν*».

Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις ἀναγινώσκεται «*Δέ*: περισσὸν ἢ μᾶλλον ὑπερβεβηκός. Δίωνος δωδεκάτῳ βιβλίῳ *τεθνᾶσι δὲ οἱ μέν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν οἵ γε καὶ λόγου τινὸς ἄξιοι*. Ἀντὶ τοῦ *οἱ δὲ λόγου ἄξιοι οἱ μὲν τεθνᾶσιν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν*». Ἐν τῇ Τευβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Δίωνος εἶνε γεγραμμένον *ἑαλώκεσαν* ἀντὶ τοῦ *ἑαλώκασιν*.

§ 32. Ἀνθοπῶλις, ἀρτοπῶλις· κοσκινομάντις.

Ὁ ἐπὶ τῆς παραληγούσης τονισμὸς τῶν προκειμένων λέξεων εἶνε ἡμαρτημένος. Προπαροξυτόνως ἀείποτ' ἐξεφέροντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ εἰς π ω λ ι ς καὶ μ α ν τ ι ς ὀνόματα, οἷον ἀλφιτόπωλις, ἀρτόπωλις, βελονόπωλις, γελγόπωλις, ζῳόπωλις, κτλ. καὶ ἀγνόμαντις, ἀλευρόμαντις, ἀληθόμαντις, ἀλφιτόμαντις, ἀντίμαντις, ἀριστόμαντις, ἀστραγαλόμαντις, ἀστρόμαντις, κτλ. Ἡρῳδιανὸς ἐν τῷ περὶ Ἰλιακῆς Προσῳδίας «Ἡεραφοῖτις: Τὰ εἰς ΙΣ παρώνυμα θηλυκά, παρακείμενα τοῖς εἰς ΗΣ ἀρσενικοῖς βαρυτόνοις, προπερισπᾶται, εἰ φύσει μακρᾷ παραλήγοιτο· πρωθῆβις, πολῖτις, ἀλεῖτις, πλανῆτις, πρεσβῦτις· οὕτως δὲ

καὶ ἱεροφοῖτις. Ὅσα δὲ παρὰ τὸ πωλεῖν ἐστιν ἀνεβίβασε τὸν τόνον· ἀρτόπωλις, ἀλφιτόπωλις· ἀλλ' οὖν καὶ ὅσα παρὰ τὸ κοῖτος· παράκοιτις, ἄκοιτις. Τὸ μέντοι δολόμητις οὐκ ἔστι θηλυκὸν ἀλλὰ καὶ ἀρσενικόν, καὶ ἴσως τὸ μῆτις ἔγκειται, ὡς τὸ πολύμητις, δολόμητις. Καὶ ἔςι σύνθετον».

§ 33. Ὀφέλη ἢ ὠφέλη.

Καὶ ἐν ταῖς κατ' ἐπιτομὴν συντεταγμέναις γραμματικαῖς διδάσκεται ὅτι τοῦ ὀνόματος ὄφελος οὐδεμίαν ἄλλην πτῶσιν οἱ Ἕλληνες γινώσκουσιν πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τῶν ἑνικῶν. Καὶ ὅμως πολλοὶ παρ' ἡμῖν αὐτοί τε ἑαυτοὺς τρίβωνας τῆς γλώσσης νομίζοντες καὶ ὑπ' ἄλλων τοιοῦτοι ὑπολαμβανόμενοι οὐδαμῶς διευλαβοῦνται τὸ πληθυντικὸν ὀφέλη, ὅπερ μοχθηρὸν καὶ οὕτως ὂν ἔτι μοχθηρότερον ἀποβαίνει διὰ τοῦ Ω μεγάλου γραφόμενον, ὠφέλη.

Ἔχομεν ἐν χερσὶ φύλλον μικρᾶς ἐφημερίδος ὑπὸ μουσικωτάτου ἀνδρὸς παρεσκευασμένης, ὅστις χαμαιδιδάσκαλος τὸ πρῶτον ὢν καὶ νηπίοις παισὶ τὸ ἄλφα καὶ βῆτα λέγων, ὑποβολεὺς δ' ἔπειτα θεάτρου γενόμενος καὶ θεατρικῆς ἀναιδείας ἀμέτρως ἐμφορηθείς, ἐπήδησεν αἴφνης ἐπὶ τὴν σύνταξιν ἐφημερίδος καὶ παντοῖα ἐν αὐτῇ τερετίσματα προφερόμενος, *θορύβῳ τε πίσυνος κἀμαθεῖ παρρησίᾳ*, ταχέως παρὰ τοῖς *χαυνοπολίταις* διεβοήθη ἐπὶ ἁδρότητι νοημάτων καὶ γλαφυρότητι ῥημάτων. Ὁ λίαν φιλοκάλως ὑπ' αὐτοῦ καὶ φιλοτέχνως ἐπιτηδευόμενος περὶ τὴν φράσιν ὡραϊσμὸς διὰ προσφορωτάτων ἀεὶ λέξεων καὶ ῥήσεων, οἷον *ἀπολυτισμός, δεσποτισμός, ἀντισυνταγματισμός, κομματισμός, ἀτομισμός, ἱπποτισμός, κοσμοπολιτισμός, κοινωνισμός, μυστικισμός, νεπωτισμός, ἀπογοήτευσις, ἀποσύνθεσις, φαντασμαγορία, Οὐτοπία* ἢ *Εὐτοπία*, κτλ., *ἡ Ἐριννὺς τῆς ἀναρχίας, ὁ λαῖλαψ τῆς μακρᾶς ἀνομίας, ὁ λαῖλαψ τῶν παθῶν, ἡ αὔρα τῆς φιλοπατρίας, ὁ σκώληξ τῆς ἀπαθείας, ὁ Λίβυς τῆς ἀνομίας, ὁ Λίβυς τῶν φατριασμῶν, τοῦ μανδραγόρα ἡ σκιά, ὁ μανδραγόρας τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀμα-*

μάγκιψ δὲ καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παραφθείρονται ἐνίοτε ὑπὸ τῶν μεταγραφέων.

§ 27. Θὰ εἴπω παρακατιόν, θὰ εἴπωμεν παρακατιόν, θὰ λεχθῇ παρακατιόν, περὶ ὧν παρακατιόν, ἡ ποιήτρια μνημονεύει παρακατιόν, κτλ.

Ἐν τῇ κοινῇ καλουμένῃ καὶ ἀνὰ χεῖρας ὁμιλίᾳ γίνεται χρῆσις τοῦ θὰ εἴπω (εἰπῶ, πῶ) παρακάτω ἢ θὰ γράψω παρακάτω, κτλ. Ἀκούοντες δέ τινες λεγόμενον ἐνίοτ' ἀντ' αὐτοῦ παρὰ τὴν τῶν πολλῶν συνήθειαν θὰ εἴπω παρακατιών ἢ θὰ γράψω παρακατιών, κτλ. καὶ ὑπολαμβάνοντες ἁπλῶς καὶ ἀσκέπτως ὅτι τὸ παρακατιών οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ Ἑλληνικωτέρα τοῦ ἐπιρρήματος παρακάτω παράστασις οὐδαμῶς ὤκνησαν ὑπὸ ζήλου καὶ ἔρωτος πρὸς τὸ χαριέστερον νὰ γράψωσιν οὐ μόνον θὰ εἴπω παρακατιόν, κτλ. ἀλλὰ καὶ θὰ εἴπωμεν παρακατιόν, θὰ λεχθῇ παρακατιόν, περὶ ὧν θὰ γείνῃ λόγος παρακατιόν, ἡ ποιήτρια μνημονεύει παρακατιόν, κτλ. Ἡ διὰ τοῦ Ο μικροῦ γραφὴ παρακατιόν ἐφάνη αὐτοῖς προσφυεστέρα τῇ ἐπιρρηματικῇ τῆς λέξεως δυνάμει.

Ἐν μόναις ταῖς οὐδέτερον ὑποκείμενον ἐχούσαις προτάσεσι δύναται εὐλόγως νὰ παραλαμβάνηται τὸ παρακατιόν, οἷον λέγει δὲ τὸ ἀνθρωπάριον παρακατιόν, κτλ. Ὅπου δ' ἂν ἀλλαχοῦ τίθηται, κάκιστα τίθεται καὶ δεινῶς τὸν λόγον ταράττον σολοικότατον αὐτὸν ποιεῖ. Ὅθεν τὸ μὲν θὰ εἴπω παρακατιόν μετατυπωτέον εἰς τὸ θὰ εἴπω παρακατιών, τὸ δὲ θὰ εἴπωμεν παρακατιόν εἰς τὸ θὰ εἴπωμεν παρακατιόντες, τὸ δὲ ἡ ποιήτρια μνημονεύει παρακατιόν εἰς τὸ ἡ ποιήτρια μνημονεύει παρακατιοῦσα. Ἀντὶ δὲ τοῦ θὰ λεχθῇ παρακατιόν καὶ τοῦ περὶ ὧν παρακατιόν γραπτέον θὰ λεχθῇ κατωτέρω καὶ περὶ ὧν κατωτέρω.

Τὸ *παρακατιὼν* εἶνε μετοχὴ τοῦ ῥήματος *παρακατιέναι*, ἐξ οὗ οὐδὲν ἄλλο ἦλθεν εἰς χρῆσιν πλὴν τῆς παρὰ τοῖς μεταγενεςέροις ἀπαντώσης μετοχῆς, παρ' οἷς εὑρίσκεται καὶ *ὑποκατιών*. Λέγεται καὶ ἄνευ τῆς πρώτης προθέσεως *κατιὼν* ἢ τῆς ΠΡΟ ἀντὶ τῆς ΚΑΤΑ τιθεμένης *προϊών*. Καθ' ὅμοιον τρόπον παραλαμβάνονται αἱ μετοχαὶ *ὑποβάς* καὶ *ὑποκαταβάς*, κτλ. Ἐν τῇ Ῥητορικῇ Τέχνῃ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως φέρεται «*προβὰς* ἐρεῖ μαρτύριον—πάλιν *προελθὼν* ἐρεῖ—καὶ πάλιν *προελθών*». Ἀλλ' ἀκριβῶς περὶ πάντων τούτων ἄλλοτε.

§ 28. Γονυκλιτής, γονυκλιτῶς.

Ἐπίθετον γονυκλιτής οὔτε ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ οὔτ' εἶνε δυνατὸν κατὰ τοὺς κανόνας αὐτῆς νὰ σχηματισθῇ. Μόνον γονυκλινής εὑρίσκεται ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ, ἔχον ἀνάλογα τὸ ἑτεροκλινής, ὁμοκλινής, πολυκλινής, ταυτοκλινής καὶ χαμαικλινής. Ὡσαύτως λέγεται ἀκλινής, ἀποκλινής, ἐκκλινής, ἐπικλινής, κατακλινής, περικλινής, προσκλινής, ἀπροσκλινής, συγκλινής, ὑποκλινής.

Τὸ ῥῆμα εἶνε οὐ μόνον γονυκλινῶ, ὡς κεφαλοκλινῶ καὶ ἑτεροκλινῶ, ἀλλὰ καὶ γονυκλιτῶ-συγγονυκλιτῶ. Πρβ. καὶ γονυκλισία καὶ κεφαλοκλισία. Οὐδὲν δὲ τῶν ῥημάτων καὶ ὀνομάτων τούτων γινώσκει ἡ δόκιμος τῶν παλαιῶν συνήθεια.

Δύναται λοιπὸν ὁ ἀσμενίζων ταῖς ἐκ τοῦ γόνυ καὶ κλίνειν γενομέναις λέξεσι νὰ λέγῃ γονυκλινῶ ἢ γονυκλιτῶ καὶ γονυκλισία, ἀλλ' ὀφείλει ν' ἀπέχηται τοῦ ἐπιθέτου γονυκλιτής καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐπιρρήματος γονυκλιτῶς ποιούμενος χρῆσιν τοῦ γονυκλινής καὶ γονυκλινῶς.

Ὀνόματα εἰς *κλίτης* μνημονεύει ὁ Πολυδεύκης γράφων «Καὶ *προκλίτης* μὲν ὁ τῆς ἑστιάσεως πρωτοστάτης, ὁ δὲ παρακατακείμενός τινι

συμπότης συγκλίτης, παρακλίτης». Τὸ *παρακλίτης* κεῖται παρὰ Ξενοφῶντι. Ποιητικὸς δ' αὐτοῦ τύπος εἶνε τὸ *παρακλίντωρ*. Παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ ἀναγινώσκεται «Ἦν δέ, φασί, καὶ *ἐκκλίτης* καὶ τὰ τῆς σχολῆς ἀδιάφορος».

Ἵνα μή τις τυχὸν παραβάλῃ τὸ *γονυκλιτής* πρὸς τὸ *γονυπετής*, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐπίθετον τοῦτο, ἐξ οὗ τὸ ῥῆμα *γονυπετῶ*, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ *γόνυ* καὶ τῆς τοῦ *πίπτω* ῥίζης *πετ* (ἀόρ. *ἔπετον*= ἔπεσον), ὡς τὸ *διιπετής* ἢ *διοπετής*, *οὐρανοπετής*, *ποσειδωνοπετής*, *χαμαιπετής*, *κλινοπετής*, *εὐπετής* καὶ ἄλλα πολλά. Περὶ τοῦ *χαλκοβατές*, *χαλκοβατὲς δῶ*, καὶ τοῦ *κατακλινοβατής* θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

§ 29. Λογίδριον.

Ὀρθῶς μὲν ἔχει ἡ διὰ τοῦ Ι γραφὴ τοῦ ὀνόματος λογίδιον τοῦ καὶ παρὰ τοῖς ἐνδόξοις ἀπαντῶντος, καθάπερ καὶ τὸ λογάριον, πλημμελῶς δ' ἀντὶ τοῦ λογύδριον, ὅπερ ἄγνωστον τοῖς παλαιοῖς ὂν μόνοι οἱ μεταγενέστεροι μεταχειρίζονται ἐνίοτε, γράφεται λογίδριον.

Ὑποκοριστικὴ κατάληξις ιδριον διὰ τοῦ Ι γραφομένη οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

Ἐν τοῖς Κανόσι τοῦ Θεογνώστου φέρεται «Τὰ διὰ τοῦ *υδριον* τὴν δευτέραν ἀπὸ τέλους ἔχει διὰ τοῦ Ι καὶ τὴν πρὸ αὐτῆς διὰ τοῦ Υ, οἷον *τρωγλύδριον*, *Πριαμιλλύδριον*, *νεανισκύδριον*». Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδείγματα τοῦ εἰς *υδριον* ὑποκοριστικοῦ τύπου δύναταί τις ἔκ τε τῶν δοκίμων καὶ τῶν ἀδοκίμων νὰ καταλέξῃ, οἷον *αὐλύδριον*, *ἑλκύδριον*, *κωμύδριον*, *λεξύδριον*, *λημύδριον*, *μελύδριον*, *μονύδριον*, *μυθύδριον*, (*νακύδριον*), *νεφύδριον*, *νησύδριον*, *ξενύδριον*, *ξιφύδριον* καὶ δωριστὶ *σκιφύδριον*, *σκελύδριον*, *σκηνύδριον*, *σχολύδριον*, *τειχύδριον*, *τεχνύδριον*, *χερύδριον*. Τὸ ἐν τοῖς Προγυμνάσμασι τοῦ Νικηφόρου «κοινὸν *πολεμύδριον*» ἐπηνωρθώθη μεταβληθὲν εἰς τὸ *πολυάνδριον*.

§ 30. Ὠθοῦσιν οἱ μὲν τοὺς ἄλλους, ὠθοῦνται οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἄλλων, κτλ.

Οὐδέποτε, ἂν μὴ σφαλλώμεθα, οὐδὲν τούτων ἢ τῶν ὁμοίων τούτοις ἐλέχθη ὑπὸ παλαιοῦ συγγραφέως ἢ ποιητοῦ. Τὸ παρ' Ἐπιφανίῳ ἀναγινωσκόμενον «κἂν τε ὑπερτεταλάντισται τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου» φαίνεται ὅτι εἶνε πλημμελὴς γραφὴ τοῦ «τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου». Εἶπε δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Ἐπιφάνιος «ἅλυσίν τινα οἱ σκορπίοι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον δεσμοῦντες» καὶ «οὐδὲ διαφέρεσθαι τὴν μίαν πρὸς τὴν ἄλλην δυνατόν».

Ἐπειδὴ οὐδαμῶς εὐοδεῖ ἡ χρῆσις τοῦ «οἱ μὲν τοὺς ἄλλους», ὅπερ δὲν δύναται εἰς ἄλλο νὰ μεταληφθῇ ἢ εἰς τὸ «οὗτοι ΜΕΝ τοὺς ἄλλους», πρέπον εἶνε, ἐξελαυνομένου μὲν τοῦ ὅλως ἀργοῦ συνδέσμου, παραλαμβανομένων δὲ τῶν προσηκουσῶν ἀντωνυμιῶν, νὰ λέγηται «ὠθοῦσιν οὗτοι ἐκείνους» καὶ «ὠθοῦνται οὗτοι ὑπ' ἐκείνων», κτλ. ἢ «ὠθοῦσιν ἄλλοι ἄλλους» καὶ «ὠθοῦνται ἄλλοι ὑπ' ἄλλων», κτλ.

§ 31. Ἀγαπῶ τὸν μέν, μισῶ τὸν δέ, κτλ. ψεύδονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, οὔτε οἱ μὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν οὔτε οἱ δέ, γράφει καὶ κατὰ τῶν μὲν καὶ κατὰ τῶν δέ, οὔτε ὑπὲρ τῶν μὲν ἀποφαίνεται οὔτε ὑπὲρ τῶν δέ, κτλ. θὰ τιμωρήσωμεν ἢ τοὺς μὲν ἢ τοὺς δέ, θὰ ἐγκρίνωμεν ἢ τὰ τῶν μὲν ἢ τὰ τῶν δέ, κτλ. ἕλκουσιν οἱ μὲν τοὺς δέ, ἐπαινοῦσιν οἱ μὲν τοὺς δέ, χείρονες οἱ μὲν τῶν δέ, κτλ.

Ἡ ἀτοπία τῶν ῥήσεων τούτων, ὧν αἱ πλείονες διὰ διττοῦ ζεύγους συνδέσμων χάριν μείζονος πάντως καὶ ἀσφαλεστέρας συναρμογῆς εἶνε συγκεκολλημέναι, γίνεται συμφανής, ἂν τὸ ἀντωνυμικὴν δύναμιν ἔχον ἄρθρον μεταβληθῇ εἰς ἀντωνυμίαν, οἷον «ἀγαπῶ τοῦτον μέν, μισῶ ἐκεῖνον δέ», «ψεύδον-

ται καὶ οὗτοι μὲν καὶ ἐκεῖνοι δὲ», «οὔτε οὗτοι μὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν οὔτ' ἐκεῖνοι δὲ», «γράφει καὶ κατὰ τούτων μὲν καὶ κατ' ἐκείνων δὲ», «οὔτε ὑπὲρ τούτων μὲν ἀποφαίνεται οὔτε ὑπὲρ ἐκείνων δὲ», «θὰ τιμωρήσωμεν ἢ τούτους μὲν ἢ ἐκείνους δὲ», «θὰ ἐγκρίνωμεν ἢ τὰ τούτων μὲν ἢ τὰ ἐκείνων δὲ», «ἕλκουσιν οὗτοι μὲν ἐκείνους δὲ», «ἐπαινοῦσιν οὗτοι μὲν ἐκείνους δὲ», «χείρονες οὗτοι μὲν ἐκείνων δὲ».

Προῆλθε δ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πλημμελὴς σύνταξις ἐκ πλάνης ἢ ἀνεπιςασίας. Ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ὁ μὲν—ὁ δὲ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ φωνῇ γίνεται συνήθως χρῆσις τοῦ ἄνευ τῶν συνδέσμων τοῦτος—(ἐ)κεῖνος ἢ ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος. Ἐπειδὴ δὲ τάσσονται ταῦτα καὶ ἐν τέλει, οἷον «ἔρχεται οὗτος, φεύγει ἐκεῖνος» ἢ «ἔρχεται ὁ ἕνας, φεύγει ὁ ἄλλος», λέγεται δὲ καὶ μετὰ συμπλεκτικῶν ἢ διαζευκτικῶν συνδέσμων «καὶ τοῦτος—καὶ ἐκεῖνος» ἢ «καὶ ὁ ἕνας—καὶ ὁ ἄλλος» καὶ «οὔτε τοῦτος—οὔτε ἐκεῖνος» ἢ «οὔτε ὁ ἕνας—οὔτε ὁ ἄλλος» καὶ «ἢ τοῦτος—ἢ ἐκεῖνος» ἢ «ἢ ὁ ἕνας—ἢ ὁ ἄλλος», πολλοὶ ἀταλαίπωροι ὄντες καὶ οὐδεμίαν ἀπέμφασιν ἢ ὑπεναντιότητα αἰσθανόμενοι ἐν τῇ κατὰ πᾶσαν περίςασιν χρήσει τοῦ ὁ μέν ἀντὶ τοῦ τοῦτος ἢ ὁ ἕνας καὶ τοῦ ὁ δέ ἀντὶ τοῦ ἐκεῖνος ἢ ὁ ἄλλος, ὑπέλαβον ὅτι ἠδύναντο ἁπλούστατα καὶ ἀπονώτατα τὰ παλαιὰ εἰς τὸν τόπον τῶν παρ' ἡμῖν δημωδῶν τιθέντες νὰ λέγωσιν «ἔρχεται ὁ μέν, ἀναχωρεῖ ὁ δέ», κτλ. καὶ «ἀγαπῶ τὸν μέν, μισῶ τὸν δέ», κτλ. καὶ «ψεύδονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ», κτλ.

Ἱκανῶς τῆς ἀτοπίας τῶν ἐν χερσὶ ῥήσεων ἐμφανισθείσης, ἐλπίζομεν ὅτι πάντες οἱ μὴ δυσαπάλλακτον νόσον νοσοῦντες θ' ἀποτρέπωνται μὲν αὐτάς, ὡς εἰκός, μεταχειριζόμενοι δὲ τὰς καταλλήλους ἀντωνυμίας καὶ παραλείποντες τοὺς περιττοὺς συνδέσμους θὰ λέγωσιν «ἀγαπῶ τοῦτον, μισῶ ἐκεῖνον» (ἀγαπῶ μὲν τοῦτον, μισῶ δ' ἐκεῖνον) καὶ «ψεύδονται καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι», κτλ.

Ἂν ἐπιχειρήσωμεν μετ' ἀκριβείας τὴν παρὰ τοῖς παλαιοῖς συνήθειαν νὰ ἐπεξέλθωμεν, θ' ἀναγκασθῶμεν μακρὸν ν' ἀποτείνωμεν λό-

γον, ὅπερ οὐδαμῶς συνᾴδει τῇ προθέσει ἡμῶν. Ὅθεν εἰς ἄλλον καιρὸν τὴν κατὰ διέξοδον τοῦ πράγματος ἐξέτασιν ἀναβαλλόμενοι παρατιθέμεθα ἐν τῷ παρόντι ὑποδείγματα τῶν μάλιστα σημειωτέων χρήσεων, οἷον:

Ἐκ τοῦ Ὁμήρου «σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε *πρὸ ὁ τοῦ* ἐνόησεν» = ὁ πρὸ τοῦ ἐνόησεν, ἤγουν κατὰ τὸν Εὐστάθιον «*ὅδε πρὸ τούτου* ἐνόησεν».

Ἐκ τοῦ Πινδάρου «Ζεὺς *τά τε καὶ τὰ* νέμει, Ζεὺς ὁ πάντων κύριος» καὶ «σέο δ' ἀμφὶ τρόπῳ *τῶν τε καὶ τῶν* χρήσιες» καὶ «φυᾷ δ' ἕκαστος διαφέρομεν βιοτὰν λαχόντες, *ὁ μὲν τά, τὰ δ' ἄλλοι*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Θεόγνιδος «τὸν δ' ἀγαθὸν τολμᾶν χρὴ *τά τε καὶ τὰ* φέρειν» καὶ «ἄλλοτε *τοῖς*, ἄλλοτε *τοῖσι* φιλεῖν», ἀνθ' οὗ γράφεται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν: *τοῖσι φίλος* ἢ: *τοῖς φίλος εἶ*, κτλ.

Ἐκ τοῦ Αἰσχύλου «*ἢ τοῖσιν ἢ τοῖς* πόλεμον αἴρεσθαι μέγαν πᾶσ' ἔστ' ἀνάγκη» καὶ «συμβαίνει γὰρ οὐ *τὰ μέν, τὰ δ' οὔ*».

Ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων «οὔτε ἐξαπίνης οἷόν τε ὅλῳ τῷ πρήγματι μεταβάλλειν *οὔτε ἐπὶ τὰ οὔτε ἐπὶ τά*» καὶ «ἢν δὲ ἁμαρτάνῃς τοῦ καιροῦ *ἢ ἐπὶ τὰ ἢ ἐπὶ τά*», κτλ. καὶ «διψώδεες *οἱ μέν, οἱ δ' οὔ*» καὶ «ἄπυρος *τὰ μέν, τὰ δ' οὔ*» καὶ «πυρετοὶ *τοῖσι μέν, τοῖσι δ' οὔ*» καὶ «*τοῖσι* καὶ μετὰ προφάσιος, *τοῖσι δ' οὔ*» καὶ «εἰ δὲ *τὰ μὲν* (προσγένοιτο), *τὰ δὲ μή*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Πλάτωνος «ἐπὶ δὲ τὸ ἄκρον ἀγαγόντων ἑκατέρων, τῶν μὲν δουλείας, τῶν δὲ τοὐναντίου, οὐ συνήνεγκεν *οὔτε τοῖς οὔτε τοῖς*» καὶ «οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τιμᾶν, ἀλλὰ *τὰς μέν, τὰς δ' οὔ*, οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ *τῶν μέν, τῶν δ' οὔ*;», κτλ.

Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος «ἔπειτα φωνὴν πᾶσαν ἀκούοντες ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν *ἐκ τῆς*, τοῦτο δὲ *ἐκ τῆς*» καὶ «οὐδὲ τἄλλα δύο ἢ τρία μιᾷ πόλει, ἀλλὰ *τὸ μὲν τῇ, τὸ δὲ τῇ*». Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Ψευδοπλάτωνι «ἆρ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὅτι *τὰ μὲν πρὸς τοῦ* δεξιά ἐστι, *τὰ δὲ πρὸς τοῦ* ἀριστερά;» καὶ παρὰ Φιλοστράτῳ «ἀλλ' *ὁ μὲν τό, ὁ δὲ τὸ* ἐπαινεῖ τἀνδρός».

Ἐκ τοῦ Ἡροδότου «οὐ *τὰ μὲν τὰ δ' οὔ, ἀλλὰ πάντα* ὁμοίως» καὶ «οὐκ *ὁ μὲν ὁ δ' οὔ, ἀλλὰ πάντες*». Κεῖται δὲ καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ

«οὐ *τὰ μὲν τὰ δ' οὐχί, πάντα δ'* ὁμαλῶς ἐπιτρέψαντες». Περίφημον δ' εἶνε τὸ τοῦ Φωκυλίδου «Λέριοι κακοί· οὐχ *ὁ μὲν ὃς δ' οὔ· πάντες*, πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλέης Λέριος».

Ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους «ἀλλ' *ἐν μὲν τοῖς* ἐλάττων, *ἐν δὲ τοῖς* πλείων» καὶ «εἰ δ' ἄκεντροι ἄμφω ἢ κέντρα ἔχοντες ἢ *ὁ μέν, ὁ δ' οὔ*, οὔπω ὦπται» καὶ «ταύτης δὲ τῆς πραγματείας οὐ *τὸ μὲν ἦν, τὸ δ' οὐκ ἦν* προεξειργασμένον, ἀλλ' οὐδὲ παντελῶς ὑπῆρχεν».

Ἐκ τοῦ Θεοφράστου «μανότεραι *αἱ μέν, αἱ δ' οὔ*», ἂν ὑγιῶς ἔχῃ ἡ γραφή.

Ἐκ τοῦ Αἰλιανοῦ «ἐπηλύγασεν ἱματίοις *καὶ τὸν καὶ τήν*» καὶ «ἐρίῳ κατειλήσαντες *καὶ τὸ καὶ τό*» καὶ «γίνεται τοίνυν ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ μάχη καρτερὰ καὶ φόνος *καὶ τῶν καὶ τῶν*» καὶ «οἱ δὲ ἀνὰ κράτος διώκουσι καὶ ἑλόντες *ἢ τὸν ἢ τὴν* ἔχουσιν κτέ.» καὶ «*πρὸς τὸν* ἀπέβλεψαν *ἢ πρὸς τόν*».

Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις ἀναγινώσκεται «*Δέ*: περισσὸν ἢ μᾶλλον ὑπερβεβηκός. Δίωνος δωδεκάτῳ βιβλίῳ *τεθνᾶσι δὲ οἱ μέν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν οἵ γε καὶ λόγου τινὸς ἄξιοι*. Ἀντὶ τοῦ *οἱ δὲ λόγου ἄξιοι οἱ μὲν τεθνᾶσιν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν*». Ἐν τῇ Τευβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Δίωνος εἶνε γεγραμμένον *ἑαλώκεσαν* ἀντὶ τοῦ *ἑαλώκασιν*.

§ 32. Ἀνθοπῶλις, ἀρτοπῶλις· κοσκινομάντις.

Ὁ ἐπὶ τῆς παραληγούσης τονισμὸς τῶν προκειμένων λέξεων εἶνε ἡμαρτημένος. Προπαροξυτόνως ἀείποτ' ἐξεφέροντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ εἰς πωλις καὶ μαντις ὀνόματα, οἷον ἀλφιτόπωλις, ἀρτόπωλις, βελονόπωλις, γελγόπωλις, ζῳόπωλις, κτλ. καὶ ἀγνάμαντις, ἀλευρόμαντις, ἀληθόμαντις, ἀλφιτόμαντις, ἀντίμαντις, ἀριστόμαντις, ἀστραγαλόμαντις, ἀστρόμαντις, κτλ. Ἡρῳδιανὸς ἐν τῷ περὶ Ἰλιακῆς Προσῳδίας «Ἠεραφοῖτις: Τὰ εἰς ΙΣ παρώνυμα θηλυκά, παρακείμενα τοῖς εἰς ΗΣ ἀρσενικοῖς βαρυτόνοις, προπερισπᾶται, εἰ φύσει μακρᾷ παραλήγοιτο· πρωθῆβις, πολιῆτις, ἀλεῖτις, πλανῆτις, πρεσβῦτις· οὕτως δὲ

καὶ ἱεροφοῖτις. Ὅσα δὲ παρὰ τὸ πωλεῖν ἐστιν ἀνεβίβασε τὸν τόνον· ἀρτόπωλις, ἀλφιτόπωλις· ἀλλ' οὖν καὶ ὅσα παρὰ τὸ κοῖτος· παράκοιτις, ἄκοιτις. Τὸ μέντοι δολόμητις οὐκ ἔστι θηλυκὸν ἀλλὰ καὶ ἀρσενικόν, καὶ ἴσως τὸ μῆτις ἔγκειται, ὡς τὸ πολύμητις, δολόμητις. Καὶ ἔςι σύνθετον».

§ 33. Ὀφέλη ἢ ὠφέλη.

Καὶ ἐν ταῖς κατ' ἐπιτομὴν συντεταγμέναις γραμματικαῖς διδάσκεται ὅτι τοῦ ὀνόματος ὄφελος οὐδεμίαν ἄλλην πτῶσιν οἱ Ἕλληνες γινώσκουσιν πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τῶν ἑνικῶν. Καὶ ὅμως πολλοὶ παρ' ἡμῖν αὐτοί τε ἑαυτοὺς τρίβωνας τῆς γλώσσης νομίζοντες καὶ ὑπ' ἄλλων τοιοῦτοι ὑπολαμβανόμενοι οὐδαμῶς διευλαβοῦνται τὸ πληθυντικὸν ὀφέλη, ὅπερ μοχθηρὸν καὶ οὕτως ὂν ἔτι μοχθηρότερον ἀποβαίνει διὰ τοῦ Ω μεγάλου γραφόμενον, ὠφέλη.

Ἔχομεν ἐν χερσὶ φύλλον μικρᾶς ἐφημερίδος ὑπὸ μουσικωτάτου ἀνδρὸς παρεσκευασμένης, ὅστις χαμαιδιδάσκαλος τὸ πρῶτον ὢν καὶ νηπίοις παισὶ τὸ ἄλφα καὶ βῆτα λέγων, ὑποβολεὺς δ' ἔπειτα θεάτρου γενόμενος καὶ θεατρικῆς ἀναιδείας ἀμέτρως ἐμφορηθείς, ἐπήδησεν αἴφνης ἐπὶ τὴν σύνταξιν ἐφημερίδος καὶ παντοῖα ἐν αὐτῇ τερετίσματα προφερόμενος, *θορύβῳ τε πίσυνος κἀμαθεῖ παρρησίᾳ*, ταχέως παρὰ τοῖς *χαυνοπολίταις* διεβοήθη ἐπὶ ἀδρότητι νοημάτων καὶ γλαφυρότητι ῥημάτων. Ὁ λίαν φιλοκάλως ὑπ' αὐτοῦ καὶ φιλοτέχνως ἐπιτηδευόμενος περὶ τὴν φράσιν ὡραϊσμὸς διὰ προσφορωτάτων ἀεὶ λέξεων καὶ ῥήσεων, οἷον *ἀπολυτισμός*, *δεσποτισμός*, *ἀντισυνταγματισμός*, *κομματισμός*, *ἀτομισμός*, *ἱπποτισμός*, *κοσμοπολιτισμός*, *κοινωνισμός*, *μυστικισμός*, *νεπωτισμός*, *ἀπογοήτευσις*, *ἀποσύνθεσις*, *φαντασμαγορία*, *Οὐτοπία* ἢ *Εὐτοπία*, κτλ., *ἡ Ἐριννὺς τῆς ἀναρχίας*, *ὁ λαῖλαψ τῆς μακρᾶς ἀνομίας*, *ὁ λαῖλαψ τῶν παθῶν*, *ἡ αὔρα τῆς φιλοπατρίας*, *ὁ σκώληξ τῆς ἀπαθείας*, *ὁ Λίβυς τῆς ἀνομίας*, *ὁ Λίβυς τῶν φατριασμῶν*, *τοῦ μανδραγόρα ἡ σκιά*, *ὁ μανδραγόρας τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀμα-*

θείας, ἡ σύρτις τῆς ἀντιλογίας, ἡ σύρτις διηνεκῶν ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν, ἡ χιὼν τῆς ἀναλγησίας καὶ ὁ ἥλιος τῶν αἰσθημάτων, τὸ φῶς τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἡ αἴγλη τῶν αἰσθημάτων, κτλ., ὑπερφυῶς τοὺς νέους Ἕλληνας ἐξέπληξε καὶ παντελῶς αὐτοῖς ἀόρατον κατέστησε τὴν συμβαίνουσαν τῇ γλώσσῃ δεινὴν κάκωσιν ἐξ ὅλως βαρβάρων καὶ σολοίκων χρήσεων, οἷον *μερίμνει, μελαγχολεῖ, μεμψιμοιροῖ, ἀξιοῖτε, προαλοίφεται προαλοίφονται, εἰς ἀφώνους ἰχθεῖς, δασείας ὀφρεῖς, τοὺς στάχεις, Λογίους Ἑρμῆς, τὸν μέλαινα πέπλον, ἠγνόει, ἀπεκαθήλωσε, ἐνεκαθίδρυσαν, συνεθηκολόγησε, ὀπισθεχώρησε, πλαστογεγραμμένα, εὗρέ σύ, ἀλλ' εἶπε σύ, ἐστὲ ἀδελφοί, ἐστὲ βέβαιοι* (προστακτικῶς), *ἐπιῤῥωθεῖσα, ἀπυσβεθήσεται, συγκεκριμμένος διακεκριμμένος, ἐπιτραπείτω, ἀνεμίγει, ἀπέστειλλε περιστείλλας, ἐγγυόμεθα, ἐλαυνώμενος ἐλαυνωμένη, σηπώμενος σηπωμένη, διωρισθέντων, ἐξωμαλύνει ἐξωμαλυνθέντων, ἔχει ἀπωλέσει, λοιδωρῶ, ὀνειροπωλῶ, εὐαρμοστόν, ἐν Κλωπηδῶν ἢ μᾶλλον ἐν Ἀπληστηδῶν, τὴν Μεγαίραν τῆς ἀναρχίας, αἱ εὐπροσήγοραι, αἱ ἐπέρασται, αὐθωρεῖ, πανδημεῖ, Τιτάνες, ἐρυθρᾶν, σιδηράν, κοιλᾶσι, Σποράσι, ἀναγνώστα, ἐπιβᾶται, ἡ Ἐριννῦς, αὖρα, ἅλμα, πλᾶσμα, χᾶσμα, Βενθῦλος, ποικῖλος, αἱ γαλαί, ἡ εὐρεία, ἡ γυναικεῖα, Κρῆσαι, μάγισαι, ἐπικρεμμάμενα, σκήμνους, ἀνιλεής, Αἰγινίτης, περιοπή, σχεδιάγραμμα, ἡ μακαρίτης, δρᾶξ Ἑλλήνων, ἐντιμώτερος προτιμώτερος ἀτιμώτερος, αἰφνήδιος, ἀλύσσεις, ἀῤῥωγή, ψωῤῥαλέος, ἀλλαλαγμός, κράμμα, Παρισσίων, Σαμοσσατεύς, ὑπερβαλόντως, ἱεροκρατεία, λεοφορίον, κώνιον, φορτεῖον, καταγώγειον, ἐπισόδειον, σιαγῶνα, ἀλεκτριῶνα, ὀρυόμενοι ὡς κῦνες, ἐμηκᾶτο καὶ ὀρύετο, Ἡρώστρατος, λιμῶνα, ἐπενέχθησαν τροποποιήσεις, μεγαλούπολις, τηλεσίγραφον, ἐπίμων, ἀναλίσσομεν, ὀλίγα ψυχία, ἔνιοι ἔνιαι, τὰς γῦπας, ὑποπτύσσω* (ἀντὶ τοῦ ζαρώνω, μαζώνομαι), *χειμερική, αἱ ἀποκρέω τῶν ἀποκρέω ταῖς ἀποκρέω τὰς ἀποκρέω, τί μέλλει αὐτόν; τί μὲ μέλλει; μελλοδραματικὴ ἑταιρία, ἀνεῤῥυθριάστως, τοῦθ' ἕνεκα, Ζήνων ὁ Ἐλαιάτης, ἀλληλοϋπεράσπισις, οὐδένα ἂς διαλανθάνῃ, οὐδένα ἂς παραξενεύῃ, οὐδέποτε ἂς ἐπέλθῃ, ὅστις πάθει, ὅ,τι τύχει, πρὶν τὸν καταφάγει, πρὶν τὸ καταπίει, οἱ ὑπουργοὶ βασανίζοντες καὶ δυστυχοῦντες ὑπάλληλόν τινα, ἀποθρώσκων τὴν ἑαυτοῦ λάβαν, ἐκ προδοτικῶν σχεδίων ἀπηρτυμέναι, σάκ-*

κον ἔνδυσε καὶ θρήνει, ἐκ τῆς διωρύξεως τοῦ Ἀρσινοΐκοῦ Ἰσθμοῦ, καταγρασθεὶς τοῦ ἀποῤῥήτου τῶν ἐπιστολῶν, μόλις ὑπερβᾶσα τὸ οὖδὸν τῆς μέσης ἡλικίας, κτλ. κτλ. κτλ. Ἄπειρον πλῆθος ἀτόπων καὶ διαστρόφων χρήσεων προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀχαλίνου στόματος τοῦ ἐμπύου τούτου καὶ φθισιῶντος τὴν ψυχὴν ἀνθρωπαρίου, τοῦ ἀηδίᾳ καὶ ἀναισθησίᾳ ἀποκναίοντος πάντα συνετὸν καὶ χαρίεντα ἄνθρωπον, ἀποβλεπομένου δ' ὅμως καὶ μακαριζομένου ὑπὸ πλείστων συρφάκων,

ὧν τὸ κέαρ
παλῷ σέσακται καὶ δυσεκνίπτω τρυγός.

Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι ἀπό τινος χρόνου τὰ πάντα ἄνω κάτω φερόμενα εἰς κυκεῶνα συνειλοῦνται καὶ

πᾶς ὃς ἂν ᾖ πτωχὸς καὶ ἀγράμματος οὐκέτ' ἀλήθει,
ὡς τὸ πρίν, οὐδ' αἴρει φορτία μισθαρίου,

ἀλλ' ἐφημερίδα Ἑλληνικοῖς στοιχείοις ἐκτυπῶν καὶ προπετέστατ' ἐν αὐτῇ περί τε προσώπων καὶ πραγμάτων ἀποφαινόμενος

τῆς ἀρετῆς εἶναί φησιν ὁ πρωτοκύων.

Εὔκολον δ' εἶνε νὰ ἐκστήσῃ τις τερατολογῶν τὴν διάνοιαν τῶν νέων Ἑλλήνων καὶ νὰ θαυμασθῇ μεγάλως ὑπ' αὐτῶν, ἂν μετὰ κόμπου μὲν καὶ ἀλαζονείας ἐκφέρῃ τὰ ἐξ ἀήθων καὶ ἀλλοκότων ῥημάτων συγκεκαττυμένα δύστηνα λογάρια, δογματικῶς δὲ περὶ παντὸς ἀποφθέγγηται φρυαττόμενος ἅμα καὶ σεμνά τινα ὀνόματα ἀνατεινόμενος, φυσᾷ δ' ἀεὶ μέγα ὡς ἐκ τιμιωτέρου πηλοῦ αὐτὸς πεπλασμένος ἢ οὐχὶ *τῶν ἐπιγείων τις καὶ χαμαὶ ἐρχομένων* ὤν, φορτικῶς δ' ἑαυτὸν ἐγκωμιάζων ἐπιφανῶς τῶν ἄλλων κατασοβαρεύηται. Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν ὅθεν παρεξέβημεν.

Ἐν τῷ προκειμένῳ φύλλῳ, ὅπερ γέμει, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, παιδαριώδους κουφολογίας καὶ ἰδιωτικῆς φλυαρίας καὶ διθυραμβικῆς σκευωρίας καὶ βωμολοχικῆς ψυχρότητος, εἶνε καὶ ἄλλα πολλὰ ἀμαθῶς γεγραμμένα, οἷον *ἰσχύει* δοτικὴ τοῦ *ἰσχύς* ἀντὶ τοῦ *ἰσχύϊ*, *ἐξωμαλύνασα* ἀντὶ τοῦ *ἐξομαλύνασα*, *σιδηρὰ* ἀντὶ τοῦ *σιδηρᾶ*, *κολιοὶ* ἀντὶ τοῦ *κολοιοί*, *πυρεττὸς* καὶ *πυρεττοῦ* ἀντὶ τοῦ *πυρετὸς* καὶ *πυρετοῦ*, *ἐκ ποδῶν* κατὰ διάστασιν ἀντὶ τοῦ *ἐκποδών*, *Γαδαρινῶν* ἀντὶ τοῦ *Γαδαρηνῶν*, *ἴσως ἀπέλθει* ἀντὶ τοῦ *ἴσως ἀπέλθῃ*, *ἐπανωφόρειον* ἀντὶ τοῦ *ἐπανωφόριον*, *ἐπαναστᾶται* ἀντὶ τοῦ *ἐπαναστάται*, κτλ., καὶ

συμπότης *συγκλίτης, παρακλίτης*». Τὸ *παρακλίτης* κεῖται παρὰ Ξενοφῶντι. Ποιητικὸς δ' αὐτοῦ τύπος εἶνε τὸ *παρακλίντωρ*. Παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ ἀναγινώσκεται «Ἦν δέ, φασί, καὶ *ἐκκλίτης* καὶ τὰ τῆς σχολῆς ἀδιάφορος».

Ἵνα μή τις τυχὸν παραβάλῃ τὸ *γονυκλιτής* πρὸς τὸ *γονυπετής*, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐπίθετον τοῦτο, ἐξ οὗ τὸ ῥῆμα *γονυπετῶ*, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ *γόνυ* καὶ τῆς τοῦ *πίπτω* ῥίζης *πετ* (ἀόρ. *ἔπετον*= ἔπεσον), ὡς τὸ *διιπετής* ἢ *διοπετής, οὐρανοπετής, ποσειδωνοπετής, χαμαιπετής, κλινοπετής, εὐπετής* καὶ ἄλλα πολλά. Περὶ τοῦ *χαλκοβατές, χαλκοβατὲς δῶ*, καὶ τοῦ *κατακλινοβατής* θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

§ 29. Λογίδριον.

Ὀρθῶς μὲν ἔχει ἡ διὰ τοῦ Ι γραφὴ τοῦ ὀνόματος λογίδιον τοῦ καὶ παρὰ τοῖς ἐνδόξοις ἀπαντῶντος, καθάπερ καὶ τὸ λογάριον, πλημμελῶς δ' ἀντὶ τοῦ λογύδριον, ὅπερ ἄγνωστον τοῖς παλαιοῖς ὂν μόνοι οἱ μεταγενέστεροι μεταχειρίζονται ἐνίοτε, γράφεται λογίδριον.

Ὑποκοριστικὴ κατάληξις ιδριον διὰ τοῦ Ι γραφομένη οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

Ἐν τοῖς Κανόσι τοῦ Θεογνώστου φέρεται «Τὰ διὰ τοῦ *υδριον* τὴν δευτέραν ἀπὸ τέλους ἔχει διὰ τοῦ Ι καὶ τὴν πρὸ αὐτῆς διὰ τοῦ Υ, οἷον *τρωγλύδριον, Πριαμιλλύδριον, νεανισκύδριον*». Οὐκ ὀλίγα δὲ παραδείγματα τοῦ εἰς *υδριον* ὑποκοριστικοῦ τύπου δύναταί τις ἔκ τε τῶν δοκίμων καὶ τῶν ἀδοκίμων νὰ κατταλέξῃ, οἷον *αὐλύδριον, ἐλκύδριον, κωμύδριον, λεξύδριον, λημύδριον, μελύδριον, μονύδριον, μυθύδριον, (νακύδριον), νεφύδριον, νησύδριον, ξενύδριον, ξιφύδριον* καὶ δωριστὶ *σκιφύδριον, σκελύδριον, σκηνύδριον, σχολύδριον, τειχύδριον, τεχνύδριον, χερύδριον*. Τὸ ἐν τοῖς Προγυμνάσμασι τοῦ Νικηφόρου «κοινὸν *πολεμύδριον*» ἐπηνωρθώθη μεταβληθὲν εἰς τὸ *πολυάνδριον*.

§ 30. Ὠθοῦσιν οἱ μὲν τοὺς ἄλλους, ὠθοῦνται οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἄλλων, κτλ.

Οὐδέποτε, ἂν μὴ σφαλλώμεθα, οὐδὲν τούτων ἢ τῶν ὁμοίων τούτοις ἐλέχθη ὑπὸ παλαιοῦ συγγραφέως ἢ ποιητοῦ. Τὸ παρ' Ἐπιφανίῳ ἀναγινωσκόμενον «κἄν τε ὑπερτεταλάντισται τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου» φαίνεται ὅτι εἶνε πλημμελὴς γραφὴ τοῦ «τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου». Εἶπε δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Ἐπιφάνιος «ἄλυσίν τινα οἱ σκορπίοι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον δεσμοῦντες» καὶ «οὐδὲ διαφέρεσθαι τὴν μίαν πρὸς τὴν ἄλλην δυνατόν».

Ἐπειδὴ οὐδαμῶς εὐοδεῖ ἡ χρῆσις τοῦ «οἱ μὲν τοὺς ἄλλους», ὅπερ δὲν δύναται εἰς ἄλλο νὰ μεταληφθῇ ἢ εἰς τὸ «οὗτοι ΜΕΝ τοὺς ἄλλους», πρέπον εἶνε, ἐξελαυνομένου μὲν τοῦ ὅλως ἀργοῦ συνδέσμου, παραλαμβανομένων δὲ τῶν προσηκουσῶν ἀντωνυμιῶν, νὰ λέγηται «ὠθοῦσιν οὗτοι ἐκείνους» καὶ «ὠθοῦνται οὗτοι ὑπ' ἐκείνων», κτλ. ἢ «ὠθοῦσιν ἄλλοι ἄλλους» καὶ «ὠθοῦνται ἄλλοι ὑπ' ἄλλων», κτλ.

§ 31. Ἀγαπῶ τὸν μέν, μισῶ τὸν δέ, κτλ. ψεύδονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, οὔτε οἱ μὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν οὔτε οἱ δέ, γράφει καὶ κατὰ τῶν μὲν καὶ κατὰ τῶν δέ, οὔτε ὑπὲρ τῶν μὲν ἀποφαίνεται οὔτε ὑπὲρ τῶν δέ, κτλ. θὰ τιμωρήσωμεν ἢ τοὺς μὲν ἢ τοὺς δέ, θὰ ἐγκρίνωμεν ἢ τὰ τῶν μὲν ἢ τὰ τῶν δέ, κτλ. ἕλκουσιν οἱ μὲν τοὺς δέ, ἐπαινοῦσιν οἱ μὲν τοὺς δέ, χείρονες οἱ μὲν τῶν δέ, κτλ.

Ἡ ἀτοπία τῶν ῥήσεων τούτων, ὧν αἱ πλείονες διὰ διττοῦ ζεύγους συνδέσμων χάριν μείζονος πάντως καὶ ἀσφαλεστέρας συναρμογῆς εἶνε συγκεκολλημέναι, γίνεται συμφανής, ἂν τὸ ἀντωνυμικὴν δύναμιν ἔχον ἄρθρον μεταβληθῇ εἰς ἀντωνυμίαν, οἷον «ἀγαπῶ τοῦτον μέν, μισῶ ἐκεῖνον δέ», «ψεύδον-

ται καὶ οὗτοι μὲν καὶ ἐκεῖνοι δέ», «οὔτε οὗτοι μὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν οὔτ' ἐκεῖνοι δέ», «γράφει καὶ κατὰ τούτων μὲν καὶ κατ' ἐκείνων δέ», «οὔτε ὑπὲρ τούτων μὲν ἀποφαίνεται οὔτε ὑπὲρ ἐκείνων δέ», «θὰ τιμωρήσωμεν ἢ τούτους μὲν ἢ ἐκείνους δέ», «θὰ ἐγκρίνωμεν ἢ τὰ τούτων μὲν ἢ τὰ ἐκείνων δέ», «ἕλκουσιν οὗτοι μὲν ἐκείνους δέ», «ἐπαινοῦσιν οὗτοι μὲν ἐκείνους δέ», «χείρονες οὗτοι μὲν ἐκείνων δέ».

Προῆλθε δ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πλημμελὴς σύνταξις ἐκ πλάνης ἢ ἀνεπιςασίας. Ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ὁ μὲν—ὁ δὲ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ φωνῇ γίνεται συνήθως χρῆσις τοῦ ἄνευ τῶν συνδέσμων τοῦτος—(ἐ)κεῖνος ἢ ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος. Ἐπειδὴ δὲ τάσσονται ταῦτα καὶ ἐν τέλει, οἷον «ἔρχεται οὗτος, φεύγει ἐκεῖνος» ἢ «ἔρχεται ὁ ἕνας, φεύγει ὁ ἄλλος», λέγεται δὲ καὶ μετὰ συμπλεκτικῶν ἢ διαζευκτικῶν συνδέσμων «καὶ τοῦτος—καὶ ἐκεῖνος» ἢ «καὶ ὁ ἕνας—καὶ ὁ ἄλλος» καὶ «οὔτε τοῦτος—οὔτε ἐκεῖνος» ἢ «οὔτε ὁ ἕνας—οὔτε ὁ ἄλλος» καὶ «ἢ τοῦτος—ἢ ἐκεῖνος» ἢ «ἢ ὁ ἕνας—ἢ ὁ ἄλλος», πολλοὶ ἀταλαίπωροι ὄντες καὶ οὐδεμίαν ἀπέμφασιν ἢ ὑπεναντιότητα αἰσθανόμενοι ἐν τῇ κατὰ πᾶσαν περίςασιν χρήσει τοῦ ὁ μὲν ἀντὶ τοῦ τοῦτος ἢ ὁ ἕνας καὶ τοῦ ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ ἐκεῖνος ἢ ὁ ἄλλος, ὑπέλαβον ὅτι ἠδύναντο ἁπλούστατα καὶ ἀπονώτατα τὰ παλαιὰ εἰς τὸν τόπον τῶν παρ' ἡμῖν δημωδῶν τιθέντες νὰ λέγωσιν «ἔρχεται ὁ μέν, ἀναχωρεῖ ὁ δέ», κτλ. καὶ «ἀγαπῶ τὸν μέν, μισῶ τὸν δέ», κτλ. καὶ «ψεύδονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ», κτλ.

Ἱκανῶς τῆς ἀτοπίας τῶν ἐν χερσὶ ῥήσεων ἐμφανισθείσης, ἐλπίζομεν ὅτι πάντες οἱ μὴ δυσαπάλλακτον νόσον νοσοῦντες θ' ἀποτρέπωνται μὲν αὐτάς, ὡς εἰκός, μεταχειριζόμενοι δὲ τὰς καταλλήλους ἀντωνυμίας καὶ παραλείποντες τοὺς περιττοὺς συνδέσμους θὰ λέγωσιν «ἀγαπῶ τοῦτον, μισῶ ἐκεῖνον» (ἀγαπῶ μὲν τοῦτον, μισῶ δ' ἐκεῖνον) καὶ «ψεύδονται καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι», κτλ.

Ἂν ἐπιχειρήσωμεν μετ' ἀκριβείας τὴν παρὰ τοῖς παλαιοῖς συνήθειαν νὰ ἐπεξέλθωμεν, θ' ἀναγκασθῶμεν μακρὸν ν' ἀποτείνωμεν λό-

γον, ὅπερ οὐδαμῶς συνᾴδει τῇ προθέσει ἡμῶν. Ὅθεν εἰς ἄλλον καιρὸν τὴν κατὰ διέξοδον τοῦ πράγματος ἐξέτασιν ἀναβαλλόμενοι παρατιθέμεθα ἐν τῷ παρόντι ὑποδείγματα τῶν μάλιστα σημειωτέων χρήσεων, οἷον:

Ἐκ τοῦ Ὁμήρου «σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε *πρὸ ὁ τοῦ* ἐνόησεν» = ὁ πρὸ τοῦ ἐνόησεν, ἤγουν κατὰ τὸν Εὐστάθιον «*ὅδε πρὸ τούτου* ἐνόησεν».

Ἐκ τοῦ Πινδάρου «Ζεὺς *τά τε καὶ τὰ* νέμει, Ζεὺς ὁ πάντων κύριος» καὶ «σέο δ' ἀμφὶ τρόπῳ *τῶν τε καὶ τῶν* χρήσιες» καὶ «φυᾷ δ' ἕκαστος διαφέρομεν βιοτὰν λαχόντες, *ὁ μὲν τά, τὰ δ' ἄλλοι*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Θεόγνιδος «τὸν δ' ἀγαθὸν τολμᾶν χρὴ *τά τε καὶ τὰ* φέρειν» καὶ «ἄλλοτε *τοῖς*, ἄλλοτε *τοῖσι* φιλεῖν», ἀνθ' οὗ γράφεται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν: *τοῖσι φίλος* ἢ: *τοῖς φίλος εἶ*, κτλ.

Ἐκ τοῦ Αἰσχύλου «*ἢ τοῖσιν ἢ τοῖς* πόλεμον αἴρεσθαι μέγαν πᾶσ' ἔστ' ἀνάγκη» καὶ «συμβαίνει γὰρ οὐ *τὰ μέν, τὰ δ' οὔ*».

Ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων «οὔτε ἐξαπίνης οἷόν τε ὅλῳ τῷ πρήγματι μεταβάλλειν *οὔτε ἐπὶ τὰ οὔτε ἐπὶ τά*» καὶ «ἢν δὲ ἁμαρτάνῃς τοῦ καιροῦ *ἢ ἐπὶ τὰ ἢ ἐπὶ τά*», κτλ. καὶ «διψώδεες *οἱ μέν, οἱ δ' οὔ*» καὶ «ἄπυρος *τὰ μέν, τὰ δ' οὔ*» καὶ «πυρετοὶ *τοῖσι μέν, τοῖσι δ' οὔ*» καὶ «*τοῖσι* καὶ μετὰ προφάσιος, *τοῖσι δ' οὔ*» καὶ «εἰ δὲ *τὰ μὲν* (προσγένοιτο), *τὰ δὲ μή*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Πλάτωνος «ἐπὶ δὲ τὸ ἄκρον ἀγαγόντων ἑκατέρων, τῶν μὲν δουλείας, τῶν δὲ τοὐναντίου, οὐ συνήνεγκεν *οὔτε τοῖς οὔτε τοῖς*» καὶ «οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τιμᾶν, ἀλλὰ *τὰς μέν, τὰς δ' οὔ*, οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ *τῶν μέν, τῶν δ' οὔ*;», κτλ.

Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος «ἔπειτα φωνὴν πᾶσαν ἀκούοντες ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν *ἐκ τῆς*, τοῦτο δὲ *ἐκ τῆς*» καὶ «οὐδὲ τἄλλα δύο ἢ τρία μιᾷ πόλει, ἀλλὰ *τὸ μὲν τῇ, τὸ δὲ τῇ*». Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Ψευδοπλάτωνι «ἆρ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὅτι *τὰ μὲν πρὸς τοῦ* δεξιά ἐστι, *τὰ δὲ πρὸς τοῦ* ἀριστερά;» καὶ παρὰ Φιλοστράτῳ «ἀλλ' *ὁ μὲν τό, ὁ δὲ τὸ* ἐπαινεῖ τἀνδρός».

Ἐκ τοῦ Ἡροδότου «οὐ *τὰ μὲν τὰ δ' οὔ, ἀλλὰ πάντα* ὁμοίως» καὶ «οὐκ *ὁ μὲν ὁ δ' οὔ, ἀλλὰ πάντες*». Κεῖται δὲ καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ

«οὐ *τὰ μὲν τὰ δ' οὐχί, πάντα δ'* ὁμαλῶς ἐπιτρέψαντες». Περίφημον δ' εἶνε τὸ τοῦ Φωκυλίδου «Λέριοι κακοί· οὐχ *ὁ μὲν ὃς δ' οὔ· πάντες*, πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλέης Λέριος».

Ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους «ἀλλ' *ἐν μὲν τοῖς* ἐλάττων, *ἐν δὲ τοῖς* πλείων» καὶ «εἰ δ' ἄκεντροι ἄμφω ἢ κέντρα ἔχοντες ἢ *ὁ μέν, ὁ δ' οὔ*, οὔπω ὦπται» καὶ «ταύτης δὲ τῆς πραγματείας οὐ *τὸ μὲν ἦν, τὸ δ' οὐκ ἦν* προεξειργασμένον, ἀλλ' οὐδὲ παντελῶς ὑπῆρχεν».

Ἐκ τοῦ Θεοφράστου «μανότεραι *αἱ μέν, αἱ δ' οὔ*», ἂν ὑγιῶς ἔχῃ ἡ γραφή.

Ἐκ τοῦ Αἰλιανοῦ «ἐπηλύγασεν ἱματίοις *καὶ τὸν καὶ τήν*» καὶ «ἐρίῳ κατειλήσαντες *καὶ τὸ καὶ τό*» καὶ «γίνεται τοίνυν ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ μάχη καρτερὰ καὶ φόνος *καὶ τῶν καὶ τῶν*» καὶ «οἱ δὲ ἀνὰ κράτος διώκουσι καὶ ἑλόντες *ἢ τὸν ἢ τὴν* ἔχουσιν κτέ.» καὶ «*πρὸς τὸν* ἀπέβλεψαν *ἢ πρὸς τόν*».

Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις ἀναγινώσκεται «*Δέ*: περισσὸν ἢ μᾶλλον ὑπερβεβηκός. Δίωνος δωδεκάτῳ βιβλίῳ *τεθνᾶσι δὲ οἱ μέν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν οἵ γε καὶ λόγου τινὸς ἄξιοι*. Ἀντὶ τοῦ *οἱ δὲ λόγου ἄξιοι οἱ μὲν τεθνᾶσιν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν*». Ἐν τῇ Τευβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Δίωνος εἶνε γεγραμμένον *ἑαλώκεσαν* ἀντὶ τοῦ *ἑαλώκασιν*.

§ 32. Ἀνθοπῶλις, ἀρτοπῶλις· κοσκινομάντις.

Ὁ ἐπὶ τῆς παραληγούσης τονισμὸς τῶν προκειμένων λέξεων εἶνε ἡμαρτημένος. Προπαροξυτόνως ἀείποτ' ἐξεφέραντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ εἰς πωλις καὶ μαντις ὀνόματα, οἷον ἀλφιτόπωλις, ἀρτόπωλις, βελονόπωλις, γελγόπωλις, ζῳόπωλις, κτλ. καὶ ἀγνάμαντις, ἀλευρόμαντις, ἀληθόμαντις, ἀλφιτόμαντις, ἀντέμαντις, ἀριστόμαντις, ἀστραγαλόμαντις, ἀστρόμαντις, κτλ. Ἡρῳδιανὸς ἐν τῷ περὶ Ἰλιακῆς Προσῳδίας «Ἠεραφοῖτις: Τὰ εἰς ΙΣ παρώνυμα θηλυκά, παρακείμενα τοῖς εἰς ΗΣ ἀρσενικοῖς βαρυτόνοις, προπερισπᾶται, εἰ φύσει μακρᾷ παραλήγοιτο· πρωθῆβις, πολιῆτις, ἀλεῖτις, πλανῆτις, πρεσβῦτις· οὕτως δὲ

καὶ ἡεροφοῖτις. Ὅσα δὲ παρὰ τὸ πωλεῖν ἐστιν ἀνεβίβασε τὸν τόνον· ἀρτόπωλις, ἀλφιτόπωλις· ἀλλ' οὖν καὶ ὅσα παρὰ τὸ κοῖτος· παράκοιτις, ἄκοιτις. Τὸ μέντοι δολόμητις οὐκ ἔστι θηλυκὸν ἀλλὰ καὶ ἀρσενικόν, καὶ ἴσως τὸ μῆτις ἔγκειται, ὡς τὸ πολύμητις, δολόμητις. Καὶ ἔςι σύνθετον».

§ 33. Ὀφέλη ἢ ὠφέλη.

Καὶ ἐν ταῖς κατ' ἐπιτομὴν συντεταγμέναις γραμματικαῖς διδάσκεται ὅτι τοῦ ὀνόματος ὄφελος οὐδεμίαν ἄλλην πτῶσιν οἱ Ἕλληνες γινώσκουσιν πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τῶν ἑνικῶν. Καὶ ὅμως πολλοὶ παρ' ἡμῖν αὐτοί τε ἑαυτοὺς τρίβωνας τῆς γλώσσης νομίζοντες καὶ ὑπ' ἄλλων τοιοῦτοι ὑπολαμβανόμενοι οὐδαμῶς διευλαβοῦνται τὸ πληθυντικὸν ὀφέλη, ὅπερ μοχθηρὸν καὶ οὕτως ὂν ἔτι μοχθηρότερον ἀποβαίνει διὰ τοῦ Ω μεγάλου γραφόμενον, ὠφέλη.

Ἔχομεν ἐν χερσὶ φύλλον μικρᾶς ἐφημερίδος ὑπὸ μουσικωτάτου ἀνδρὸς παρεσκευασμένης, ὅστις χαμαιδιδάσκαλος τὸ πρῶτον ὢν καὶ νηπίοις παισὶ τὸ ἄλφα καὶ βῆτα λέγων, ὑποβολεὺς δ' ἔπειτα θεάτρου γενόμενος καὶ θεατρικῆς ἀναιδείας ἀμέτρως ἐμφορηθείς, ἐπήδησεν αἴφνης ἐπὶ τὴν σύνταξιν ἐφημερίδος καὶ παντοῖα ἐν αὐτῇ τερετίσματα προφερόμενος, *θορύβῳ τε πίσυνος κἀμαθεῖ παρρησίᾳ*, ταχέως παρὰ τοῖς *χαυνοπολίταις* διεβοήθη ἐπὶ ἁβρότητι νοημάτων καὶ γλαφυρότητι ῥημάτων. Ὁ λίαν φιλοκάλως ὑπ' αὐτοῦ καὶ φιλοτέχνως ἐπιτηδευόμενος περὶ τὴν φράσιν ὡραϊσμὸς διὰ προσφορωτάτων ἀεὶ λέξεων καὶ ῥήσεων, οἷον *ἀπολυτισμός, δεσποτισμός, ἀντισυνταγματισμός, κομματισμός, ἀτομισμός, ἱπποτισμός, κοσμοπολιτισμός, κοινωνισμός, μυστικισμός, νεπωτισμός, ἀπογοήτευσις, ἀποσύνθεσις, φαντασμαγορία, Οὐτοπία* ἢ *Εὐτοπία*, κτλ., *ἡ Ἐριννὺς τῆς ἀναρχίας, ὁ λαῖλαψ τῆς μακρᾶς ἀνομίας, ὁ λαῖλαψ τῶν παθῶν, ἡ αὔρα τῆς φιλοπατρίας, ὁ σκώληξ τῆς ἀπαθείας, ὁ Λίβυς τῆς ἀνομίας, ὁ Λίβυς τῶν φατριασμῶν, τοῦ μανδραγόρα ἡ σκιά, ὁ μανδραγόρας τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀμα-*

θείας, ἡ σύρτις τῆς ἀντιλογίας, ἡ σύρτις διηνεκῶν ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν, ἡ χιὼν τῆς ἀναλγησίας καὶ ὁ ἥλιος τῶν αἰσθημάτων, τὸ φῶς τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἡ αἴγλη τῶν αἰσθημάτων, κτλ., ὑπερφυῶς τοὺς νέους Ἕλληνας ἐξέπληξε καὶ παντελῶς αὐτοῖς ἀόρατον κατέστησε τὴν συμβαίνουσαν τῇ γλώσσῃ δεινὴν κάκωσιν ἐξ ὅλως βαρβάρων καὶ σολοίκων χρήσεων, οἷον *μερίμνει, μελαγχολεῖ, μεμψιμοιροῖ, ἀξιοῖτε, προαλοίφεται προαλοίφονται, εἰς ἀφώνους ἰχθεῖς, δασείας ὀφρεῖς, τοὺς στάχεις, Λογίους Ἑρμῆς, τὸν μέλαινα πέπλον, ἠγνόει, ἀπεκαθήλωσε, ἐνεκαθίδρυσαν, συνεθηκολόγησε, ὀπισθεχώρησε, πλαστογεγραμμένα, εὗρε σύ, ἀλλ' εἶπε σύ, ἐστὲ ἀδελφοί, ἐστὲ βέβαιοι* (προσταχτικῶς), *ἐπιῤῥωθεῖσα, ἀποσβεθήσεται, συγκεκριμμένος διακεκριμμένος, ἐπιτραπείτω, ἀνεμίγει, ἀπέστειλλε περιστείλλας, ἐγγυόμεθα, ἐλαυνώμενος ἐλαυνωμένη, σηπώμενος σηπωμένη, διωρισθέντων, ἐξωμαλύνει ἐξωμαλυνθέντων, ἔχει ἀπωλέσει, λοιδωρῶ, ὀνειροπωλῶ, εὐαρμοστόν, ἐν Κλωπηδῶν ἢ μᾶλλον ἐν Ἀπληστηδῶν, τὴν Μεγαίραν τῆς ἀναρχίας, αἱ εὐπροσήγοραι, αἱ ἐπέρασται, αὐθωρεῖ, πανδημεῖ, Τιτάνες, ἐρυθρᾶν, σιδηράν, κοιλᾶσι, Σποράσι, ἀναγνῶστα, ἐπιβᾶται, ἡ Ἐριννῦς, αὖρα, ἅλμα, πλᾶσμα, χᾶσμα, Βενθῦλος, ποικῖλος, αἱ γαλαί, ἡ εὐρεία, ἡ γυναικεῖα, Κρῆσαι, μάγισαι, ἐπικρεμμάμενα, σκήμνους, ἀνιλεής, Αἰγινίτης, περιοπή, σχεδιάγραμμα, ἡ μακαρίτης, δρᾶξ Ἑλλήνων, ἐντιμώτερος προτιμώτερος ἀτιμώτερος, αἰφνήδιος, ἀλύσσεις, ἀῤῥωγή, ψωῤῥαλέος, ἀλλαλαγμός, κράμμα, Παρισσίων, Σαμοσσατεύς, ὑπερβαλόντως, ἱεροκρατεία, λεοφορίον, κώνιον, φορτεῖον, καταγώγειον, ἐπισόδειον, σιαγῶνα, ἀλεκτριῶνα, ὀρυόμενοι ὡς κῦνες, ἐμηκᾶτο καὶ ὠρύετο, Ἡρώστρατος, λιμῶνα, ἐπενέχθησαν τροποποιήσεις, μεγαλούπολις, τηλεσίγραφον, ἐπίμων, ἀναλίσσομεν, ὀλίγα ψυχία, ἔνιοι ἔνιαι, τὰς γῦπας, ὑποπτύσσω* (ἀντὶ τοῦ *ζαρώνω, μαζώνομαι*), *χειμερική, αἱ ἀποκρέω τῶν ἀποκρέω ταῖς ἀποκρέω τὰς ἀποκρέω, τί μέλλει αὐτόν; τί μὲ μέλλει; μελλοδραματικὴ ἑταιρία, ἀνεῤῥυθριάστως, τοῦθ' ἕνεκα, Ζήνων ὁ Ἐλαιάτης, ἀλληλοϋπεράσπισις, οὐδένα ἂς διαλανθάνῃ, οὐδένα ἂς παραξενεύῃ, οὐδέποτε ἂς ἐπέλθῃ, ὅστις πάθει, ὅ,τι τύχει, πρὶν τὸν καταφάγει, πρὶν τὸ καταπίει, οἱ ὑπουργοὶ βασανίζοντες καὶ δυστυχοῦντες ὑπάλληλόν τινα, ἀποθρώσκων τὴν ἑαυτοῦ λάβαν, ἐκ προδοτικῶν σχεδίων ἀπηρτυμέναι, σάκ-*

κον ἔνδυσε καὶ θρήνει, ἐκ τῆς διωρύξεως τοῦ 'Αρσινοΐκοῦ 'Ισθμοῦ, καταχρασθεὶς τοῦ ἀποῤῥήτου τῶν ἐπιστολῶν, μόλις ὑπερβᾶσα τὸ οὐδὸν τῆς μέσης ἡλικίας, κτλ. κτλ. κτλ. Ἄπειρον πλῆθος ἀτόπων καὶ διαστρόφων χρήσεων προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀχαλίνου στόματος τοῦ ἐμπύου τούτου καὶ φθισιῶντος τὴν ψυχὴν ἀνθρωπαρίου, τοῦ ἀηδίᾳ καὶ ἀναισθησίᾳ ἀποκναίοντος πάντα συνετὸν καὶ χαρίεντα ἄνθρωπον, ἀποβλεπομένου δ' ὅμως καὶ μακαριζομένου ὑπὸ πλείστων συρφάκων,

ὧν τὸ κέαρ
παλῶ σέσακται καὶ δυσεκνίπτω τρυγός.

Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι ἀπό τινος χρόνου τὰ πάντα ἄνω κάτω φερόμενα εἰς κυκεῶνα συνειλοῦνται καὶ

πᾶς ὅς ἂν ᾖ πτωχὸς καὶ ἀγράμματος οὐκέτ' ἀλήθει,
ὡς τὸ πρίν, οὐδ' αἴρει φορτία μισθαρίου,

ἀλλ' ἐφημερίδα Ἑλληνικοῖς στοιχείοις ἐκτυπῶν καὶ προπετέστατ' ἐν αὐτῇ περί τε προσώπων καὶ πραγμάτων ἀποφαινόμενος

τῆς ἀρετῆς εἶναί φησιν ὁ πρωτοκόων.

Εὔκολον δ' εἶνε νὰ ἐκστήσῃ τις τερατολογῶν τὴν διάνοιαν τῶν νέων Ἑλλήνων καὶ νὰ θαυμασθῇ μεγάλως ὑπ' αὐτῶν, ἂν μετὰ κόμπου μὲν καὶ ἀλαζονείας ἐκφέρῃ τὰ ἐξ ἀήθων καὶ ἀλλοκότων ῥημάτων συγκεκαττυμένα δύστηνα λογάρια, δογματικῶς δὲ περὶ παντὸς ἀποφθέγγηται φρυαττόμενος ἅμα καὶ σεμνά τινα ὀνόματα ἀνατεινόμενος, φυσᾷ δ' ἀεὶ μέγα ὡς ἐκ τιμιωτέρου πηλοῦ αὐτὸς πεπλασμένος ἢ οὐχὶ *τῶν ἐπιγείων τις καὶ χαμαὶ ἐρχομένων* ὤν, φορτικῶς δ' ἑαυτὸν ἐγκωμιάζων ἐπιφανῶς τῶν ἄλλων κατασοβαρεύηται. Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν ὅθεν παρεξέβημεν.

Ἐν τῷ προκειμένῳ φύλλῳ, ὅπερ γέμει, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, παιδαριώδους κουφολογίας καὶ ἰδιωτικῆς φλυαρίας καὶ διθυραμβικῆς σκευωρίας καὶ βωμολοχικῆς ψυχρότητος, εἶνε καὶ ἄλλα πολλὰ ἀμαθῶς γεγραμμένα, οἷον *ἰσχύει* δοτικὴ τοῦ *ἰσχύς* ἀντὶ τοῦ *ἰσχύϊ*, *ἐξωμαλύνασα* ἀντὶ τοῦ *ἐξομαλύνασα*, *σιδηρὰ* ἀντὶ τοῦ *σιδηρᾶ*, *κολιοὶ* ἀντὶ τοῦ *κολοιοί*, *πυρεττὸς* καὶ *πυρεττοῦ* ἀντὶ τοῦ *πυρετὸς* καὶ *πυρετοῦ*, *ἐκ ποδῶν* κατὰ διάστασιν ἀντὶ τοῦ *ἐκποδών*, *Γαδαρινῶν* ἀντὶ τοῦ *Γαδαρηνῶν*, *ἴσως ἀπέλθει* ἀντὶ τοῦ *ἴσως ἀπέλθῃ*, *ἐπανωφόρειον* ἀντὶ τοῦ *ἐπανωφόριον*, *ἐπαναστᾶται* ἀντὶ τοῦ *ἐπαναστάται*, κτλ., καὶ

τὸ θαυμασιώτατον δὴ τοῦτο «'Ακατάβλητον ἐπιμονὴν ἀποδεικνύουσα, διατίθεισι (Γρ. διατίθησι διὰ τοῦ Η) μετ' ἀφειδίας τὰ δημόσια καὶ πᾶν μέσον κυβερνητικόν, ὅπως καρπωθῇ ἐπ' ἄπειρον τὴν τιμὴν καὶ τὰ *ὠφέλη* τῆς ὑψηλῆς λειτουργίας κτέ.».

'Αποσκορακιςέον τὸ παντελῶς ἔκθεσμον ὀφέλη ἢ ὠφέλη, ῥητέον δ' ἀντ' αὐτοῦ ὠφελήματα ἢ ὠφέλειαι-ὠφελείας.

§ 34. 'Ορέστεία.

'Ο παροξύτονος τύπος 'Ορεστεία ἔχει πλημμελῶς. Ὑπὸ τῶν 'Ελλήνων ἐτονίζετο 'Ορέστεια, ὡς 'Οδύσσεια, Πατρόκλεια, Δολώνεια, Τηλεγόνεια, 'Ηράκλεια, Γιγάντεια, κτλ. 'Εν ταῖς εἰς 'Όμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου λέγεται «Κοινὴ δὲ ἥδε· Νυκτεγερσία καὶ Δολωνοφονία, καθ' ἣν δηλαδὴ ὁ Δόλων πεφόνευται. Πολλοὶ δὲ τῶν παλαιῶν καὶ Δολώνειαν ταύτην ἐκάλεσαν, ὥσπερ καὶ Πατρόκλειαν ἐν τοῖς ἐφεξῆς, ἐν οἷς τὰ κατὰ Πάτροκλον γράφονται. Προπαροξύνονται δὲ καὶ ἄμφω αἱ τοιαῦται λέξεις, ὥσπερ καὶ Τηλεγόνεια κατὰ τὴν παλαιὰν ὀρθογραφίαν ἡ κατὰ Τηλέγονον πραγματεία καὶ 'Ηράκλεια ἡ κατὰ 'Ηρακλέα καὶ 'Οδύσσεια ἡ κατὰ 'Οδυσσέα καὶ 'Ορέστεια, ἧς καὶ ὁ κωμικὸς μέμνηται, ἡ κατὰ 'Ορέστην».

§ 35. 'Ελλειπής, ἀνελλειπής· λειποτάκτης, λειποτακτῶ, λειποταξία.

'Αντὶ τοῦ ἐλλειπής καὶ ἀνελλειπής γραπτέον ἐλλιπής καὶ ἀνελλιπής, ἀνυποστάτου οὔσης τῆς διὰ διφθόγγου γραφῆς. Φέρεται δ' ἐν τῇ 'Ελληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἀλιπής, ἐκλιπής, ἀνεκλιπής, ἐπιλιπής, θυμολιπής (=λιπόθυμος), περιλιπής, σαρκολιπής (=λιπόσαρχος), ὑπολιπής, ψυ-

χολιπής. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶνε ἐσχηματισμένα καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστιβής, εὐστιβής, ἡλιοστιβής, μονοστιβής, νιφοςιβής, ὁμοστιβής, πεδοστιβής, πλανοστιβής, χθονοστιβής (στείβω) καὶ ἀειλιβής, φονολιβής (λείβω) καὶ ἀνηλιφής, διηλιφής, μιλτηλιφής, ὑπηλιφής, ἀνυπηλιφής, πισσαλιφής (ἀλείφω) καὶ ὁμοστιχής (στείχω).

Μάτην δ' ὑπερμαχοῦσί τινες τοῦ λειποτάκτης καὶ λειποτακτῶ καὶ λειποταξία ἢ ἁπλῶς δογματίζοντες ἢ ἥκιστα πειστικοὺς λόγους προβαλλόμενοι. Ἡ μαρτυρία τῶν ἀντιγράφων, ὅταν ἀπορία περὶ τῆς γραφῆς λέξεώς τινος ἀνακύπτῃ, ὀλίγου ἀξία ὑπάρχει, οἱ δὲ προχείρως αὐτοῖς πιστεύοντες οὐδὲν σχεδὸν διαφέρουσι τῶν τυφλοῖς ὁδηγοῖς ἀκολουθούντων. Σαφῶς καὶ ἄλλοθεν καὶ ἐκ τῆς τῶν ποιητῶν χρήσεως δηλοῦται ὅτι καὶ προτασσόμενον τὸ λείπω ἐν συνθέσει ἀείποτε κατὰ συστολὴν ἐξεφέρετο, οἷον λιποτάξιον, λιπόξυλος, λιποναύτης, λίπουρος, λίφαιμος, λιποψυχῶ, λιποτελῶ, κτλ.

Ἐν τῇ Ὀρθογραφίᾳ τοῦ Χοιροβοσκοῦ ἀναγινώσκεται «Λείπω. Λέγει ὁ Ὦρος ὅτι πάντα (τὰ) παρὰ τὸ λείπω διὰ τῆς ΕΙ διφθόγγου γράφεται, οἷον *λειπάνεως*, *λειποταξία*, *λειποτάξιον*, *λειποστράτιον*. Ὁ δὲ Ὠριγένης διὰ τοῦ Ι λέγει γράφεσθαι, οἷον *λιποτρόφια* παρὰ Νεοπτολέμῳ, *ἐλλιπέες* παρ' Εὐφορίωνι, *λιποκτέανος*, *λιποναῦται*, *λιποταξίου* παρ' Ἀριστοφάνει». Ἀντὶ τοῦ *Ἀριστοφάνει* εἴκασεν ὁ Μεινέκιος *Ἀντιφάνει*.

Μετὰ πολλῆς ἀκριβείας θὰ πραγματευθῶμεν περὶ τοῦ προκειμένου ἐν ἄλλῳ τόπῳ ποιούμενοι τὸν πρέποντα λόγον καὶ περὶ τοῦ κυρίου ὀνόματος *Λειπεφίλη*.

§ 36. Δύσνους, μαθητὴς δύσνους, κτλ. ἡ σήμερον σπουδάζουσα νεολαία οὔτε δύσνους εἶνε οὔτε ὀψιμαθής, κτλ.

Γελοία, μᾶλλον δὲ καταγέλαστος, εἶνε ἡ πολλάκις γινομένη χρῆσις τοῦ ἐπιθέτου δύσνους ἀντὶ τοῦ δημώδους βαρυ-

ται καὶ οὗτοι μὲν καὶ ἐκεῖνοι δέ», «οὔτε οὗτοι μὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν οὔτ' ἐκεῖνοι δέ», «γράφει καὶ κατὰ τούτων μὲν καὶ κατ' ἐκείνων δέ», «οὔτε ὑπὲρ τούτων μὲν ἀποφαίνεται οὔτε ὑπὲρ ἐκείνων δέ», «θὰ τιμωρήσωμεν ἢ τούτους μὲν ἢ ἐκείνους δέ», «θὰ ἐγκρίνωμεν ἢ τὰ τούτων μὲν ἢ τὰ ἐκείνων δέ», «ἕλκουσιν οὗτοι μὲν ἐκείνους δέ», «ἐπαινοῦσιν οὗτοι μὲν ἐκείνους δέ», «χείρονες οὗτοι μὲν ἐκείνων δέ».

Προῆλθε δ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πλημμελὴς σύνταξις ἐκ πλάνης ἢ ἀνεπιςασίας. Ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ὁ μέν—ὁ δέ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ φωνῇ γίνεται συνήθως χρῆσις τοῦ ἄνευ τῶν συνδέσμων τοῦτος—(ἐ)κεῖνος ἢ ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος. Ἐπειδὴ δὲ τάσσονται ταῦτα καὶ ἐν τέλει, οἷον «ἔρχεται οὗτος, φεύγει ἐκεῖνος» ἢ «ἔρχεται ὁ ἕνας, φεύγει ὁ ἄλλος», λέγεται δὲ καὶ μετὰ συμπλεκτικῶν ἢ διαζευκτικῶν συνδέσμων «καὶ τοῦτος—καὶ ἐκεῖνος» ἢ «καὶ ὁ ἕνας—καὶ ὁ ἄλλος» καὶ «οὔτε τοῦτος—οὔτε ἐκεῖνος» ἢ «οὔτε ὁ ἕνας—οὔτε ὁ ἄλλος» καὶ «ἢ τοῦτος—ἢ ἐκεῖνος» ἢ «ἢ ὁ ἕνας—ἢ ὁ ἄλλος», πολλοὶ ἀταλαίπωροι ὄντες καὶ οὐδεμίαν ἀπέμφασιν ἢ ὑπεναντιότητα αἰσθανόμενοι ἐν τῇ κατὰ πᾶσαν περίςασιν χρήσει τοῦ ὁ μέν ἀντὶ τοῦ τοῦτος ἢ ὁ ἕνας καὶ τοῦ ὁ δέ ἀντὶ τοῦ ἐκεῖνος ἢ ὁ ἄλλος, ὑπέλαβον ὅτι ἠδύναντο ἁπλούστατα καὶ ἀπονώτατα τὰ παλαιὰ εἰς τὸν τόπον τῶν παρ' ἡμῖν δημωδῶν τιθέντες νὰ λέγωσιν «ἔρχεται ὁ μέν, ἀναχωρεῖ ὁ δέ», κτλ. καὶ «ἀγαπῶ τὸν μέν, μισῶ τὸν δέ», κτλ. καὶ «ψεύδονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ», κτλ.

Ἱκανῶς τῆς ἀτοπίας τῶν ἐν χερσὶ ῥήσεων ἐμφανισθείσης, ἐλπίζομεν ὅτι πάντες οἱ μὴ δυσαπάλλακτον νόσον νοσοῦντες θ' ἀποτρέπωνται μὲν αὐτάς, ὡς εἰκός, μεταχειριζόμενοι δὲ τὰς καταλλήλους ἀντωνυμίας καὶ παραλείποντες τοὺς περιττοὺς συνδέσμους θὰ λέγωσιν «ἀγαπῶ τοῦτον, μισῶ ἐκεῖνον» (ἀγαπῶ μὲν τοῦτον, μισῶ δ' ἐκεῖνον) καὶ «ψεύδονται καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι», κτλ.

Ἂν ἐπιχειρήσωμεν μετ' ἀκριβείας τὴν παρὰ τοῖς παλαιοῖς συνήθειαν νὰ ἐπεξέλθωμεν, θ' ἀναγκασθῶμεν μακρὸν ν' ἀποτείνωμεν λό-

γον, ὅπερ οὐδαμῶς συνᾴδει τῇ προθέσει ἡμῶν. Ὅθεν εἰς ἄλλον καιρὸν τὴν κατὰ διέξοδον τοῦ πράγματος ἐξέτασιν ἀναβαλλόμενοι παρατιθέμεθα ἐν τῷ παρόντι ὑποδείγματα τῶν μάλιστα σημειωτέων χρήσεων, οἷον:

Ἐκ τοῦ Ὁμήρου «σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε *πρὸ ὁ τοῦ* ἐνόησεν» = ὁ πρὸ τοῦ ἐνόησεν, ἤγουν κατὰ τὸν Εὐστάθιον «*ὅδε πρὸ τούτου* ἐνόησεν».

Ἐκ τοῦ Πινδάρου «Ζεὺς *τά τε καὶ τὰ* νέμει, Ζεὺς ὁ πάντων κύριος» καὶ «σέο δ' ἀμφὶ τρόπῳ *τῶν τε καὶ τῶν* χρήσιες» καὶ «φυᾷ δ' ἕκαστος διαφέρομεν βιοτὰν λαχόντες, *ὁ μὲν τά, τὰ δ' ἄλλοι*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Θεόγνιδος «τὸν δ' ἀγαθὸν τολμᾶν χρὴ *τά τε καὶ τὰ* φέρειν» καὶ «ἄλλοτε *τοῖς*, ἄλλοτε *τοῖσι* φιλεῖν», ἀνθ' οὗ γράφεται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν: *τοῖσι φίλος* ἦ: *τοῖς φίλος εἶ*, κτλ.

Ἐκ τοῦ Αἰσχύλου «*ἢ τοῖσιν ἢ τοῖς* πόλεμον αἴρεσθαι μέγαν πᾶσ' ἔστ' ἀνάγκη» καὶ «συμβαίνει γὰρ οὐ *τὰ μέν, τὰ δ' οὔ*».

Ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων «οὔτε ἐξαπίνης οἷόν τε ὅλῳ τῷ πρήγματι μεταβάλλειν *οὔτε ἐπὶ τὰ οὔτε ἐπὶ τά*» καὶ «ἢν δὲ ἁμαρτάνῃς τοῦ καιροῦ *ἢ ἐπὶ τὰ ἢ ἐπὶ τά*», κτλ. καὶ «διψώδεες *οἱ μέν, οἱ δ' οὔ*» καὶ «ἄπυρος *τὰ μέν, τὰ δ' οὔ*» καὶ «πυρετοὶ *τοῖσι μέν, τοῖσι δ' οὔ*» καὶ «*τοῖσι* καὶ μετὰ προφάσιος, *τοῖσι δ' οὔ*» καὶ «εἰ δὲ *τὰ μὲν* (προσγένοιτο), *τὰ δὲ μή*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Πλάτωνος «ἐπὶ δὲ τὸ ἄκρον ἀγαγόντων ἑκατέρων, τῶν μὲν δουλείας, τῶν δὲ τοὐναντίου, οὐ συνήνεγκεν *οὔτε τοῖς οὔτε τοῖς*» καὶ «οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τιμᾶν, ἀλλὰ *τὰς μέν, τὰς δ' οὔ*, οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ *τῶν μέν, τῶν δ' οὔ;*», κτλ.

Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος «ἔπειτα φωνὴν πᾶσαν ἀκούοντες ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν *ἐκ τῆς*, τοῦτο δὲ *ἐκ τῆς*» καὶ «οὐδὲ τἄλλα δύο ἢ τρία μιᾷ πόλει, ἀλλὰ *τὸ μὲν τῇ, τὸ δὲ τῇ*». Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Ψευδοπλάτωνι «ἆρ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὅτι *τὰ μὲν πρὸς τοῦ* δεξιά ἐστι, *τὰ δὲ πρὸς τοῦ* ἀριστερά;» καὶ παρὰ Φιλοστράτῳ «ἀλλ' *ὁ μὲν τό, ὁ δὲ τὸ* ἐπαινεῖ τἀνδρός».

Ἐκ τοῦ Ἡροδότου «οὐ *τὰ μὲν τὰ δ' οὔ, ἀλλὰ πάντα* ὁμοίως» καὶ «οὐκ *ὁ μὲν ὁ δ' οὔ, ἀλλὰ πάντες*». Κεῖται δὲ καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ

«οὐ *τὰ μὲν τὰ δ' οὐχί, πάντα δ'* ὁμαλῶς ἐπιτρέψαντες». Περίφημον δ' εἶνε τὸ τοῦ Φωκυλίδου «Λέριοι κακοί· οὐχ *ὁ μὲν ὃς δ' οὔ*· *πάντες*, πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλέης Λέριος».

Ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους «ἀλλ' *ἐν μὲν τοῖς* ἐλάττων, *ἐν δὲ τοῖς* πλείων» καὶ «εἰ δ' ἄκεντροι ἄμφω ἢ κέντρα ἔχοντες ἢ *ὁ μέν, ὁ δ' οὔ*, οὔπω ὦπται» καὶ «ταύτης δὲ τῆς πραγματείας οὐ *τὸ μὲν ἦν, τὸ δ' οὐκ ἦν* προεξειργασμένον, ἀλλ' οὐδὲ παντελῶς ὑπῆρχεν».

Ἐκ τοῦ Θεοφράστου «μανότεραι *αἱ μέν, αἱ δ' οὔ*», ἂν ὑγιῶς ἔχῃ ἡ γραφή.

Ἐκ τοῦ Αἰλιανοῦ «ἐπηλύγασεν ἱματίοις *καὶ τὸν καὶ τὴν*» καὶ «ἐρίῳ κατειλήσαντες *καὶ τὸ καὶ τό*» καὶ «γίνεται τοίνυν ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ μάχη καρτερὰ καὶ φόνος *καὶ τῶν καὶ τῶν*» καὶ «οἱ δὲ ἀνὰ κράτος διώκουσι καὶ ἑλόντες *ἢ τὸν ἢ τὴν* ἔχουσιν κτέ.» καὶ «*πρὸς τὸν* ἀπέβλεψαν *ἢ πρὸς τόν*».

Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις ἀναγινώσκεται «*Δέ*: περισσὸν ἢ μᾶλλον ὑπερβεβηκός. Δίωνος δωδεκάτῳ βιβλίῳ *τεθνᾶσι δὲ οἱ μέν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν οἵ γε καὶ λόγου τινὸς ἄξιοι*. Ἀντὶ τοῦ *οἱ δὲ λόγου ἄξιοι οἱ μὲν τεθνᾶσιν, οἱ δὲ ἑαλώκασιν*». Ἐν τῇ Τεϋβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Δίωνος εἶνε γεγραμμένον *ἑαλώκεσαν* ἀντὶ τοῦ *ἑαλώκασιν*.

§ 32. Ἀνθοπῶλις, ἀρτοπῶλις· κοσκινομάντις.

Ὁ ἐπὶ τῆς παραληγούσης τονισμὸς τῶν προκειμένων λέξεων εἶνε ἡμαρτημένος. Προπαροξυτόνως ἀείποτ' ἐξεφέροντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ εἰς πωλις καὶ μαντις ὀνόματα, οἷον ἀλφιτόπωλις, ἀρτόπωλις, βελονόπωλις, γελγόπωλις, ζῳόπωλις, κτλ. καὶ ἀγνάμαντις, ἀλευρόμαντις, ἀληθόμαντις, ἀλφιτόμαντις, ἀντίμαντις, ἀριστόμαντις, ἀστραγαλόμαντις, ἀστρόμαντις, κτλ. Ἡρῳδιανὸς ἐν τῷ περὶ Ἰλιακῆς Προσῳδίας «Ἠεραφοῖτις: Τὰ εἰς ΙΣ παρώνυμα θηλυκά, παρακείμενα τοῖς εἰς ΗΣ ἀρσενικοῖς βαρυτόνοις, προπερισπᾶται, εἰ φύσει μακρᾷ παραλήγοιτο· πρωθῆβις, πολιῆτις, ἀλεῖτις, πλανῆτις, πρεσβῦτις· οὕτως δὲ

καὶ ἡεροφοῖτις. Ὅσα δὲ παρὰ τὸ πωλεῖν ἐστιν ἀνεβίβασε τὸν τόνον· ἀρτόπωλις, ἀλφιτόπωλις· ἀλλ' οὖν καὶ ὅσα παρὰ τὸ κοῖτος· παράκοιτις, ἄκοιτις. Τὸ μέντοι δολόμητις οὐκ ἔστι θηλυκὸν ἀλλὰ καὶ ἀρσενικόν, καὶ ἴσως τὸ μῆτις ἔγκειται, ὡς τὸ πολύμητις, δολόμητις. Καὶ ἐςι σύνθετον».

§ 33. Ὀφέλη ἢ ὠφέλη.

Καὶ ἐν ταῖς κατ' ἐπιτομὴν συντεταγμέναις γραμματικαῖς διδάσκεται ὅτι τοῦ ὀνόματος ὄφελος οὐδεμίαν ἄλλην πτῶσιν οἱ Ἕλληνες γινώσκουσιν πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τῶν ἑνικῶν. Καὶ ὅμως πολλοὶ παρ' ἡμῖν αὐτοί τε ἑαυτοὺς τρίβωνας τῆς γλώσσης νομίζοντες καὶ ὑπ' ἄλλων τοιοῦτοι ὑπολαμβανόμενοι οὐδαμῶς διευλαβοῦνται τὸ πληθυντικὸν ὀφέλη, ὅπερ μοχθηρὸν καὶ οὕτως ὂν ἔτι μοχθηρότερον ἀποβαίνει διὰ τοῦ Ω μεγάλου γραφόμενον, ὠφέλη.

Ἔχομεν ἐν χερσὶ φύλλον μικρᾶς ἐφημερίδος ὑπὸ μουσικωτάτου ἀνδρὸς παρεσκευασμένης, ὅστις χαμαιδιδάσκαλος τὸ πρῶτον ὢν καὶ νηπίοις παισὶ τὸ ἄλφα καὶ βῆτα λέγων, ὑποβολεὺς δ' ἔπειτα θεάτρου γενόμενος καὶ θεατρικῆς ἀναιδείας ἀμέτρως ἐμφορηθείς, ἐπήδησεν αἴφνης ἐπὶ τὴν σύνταξιν ἐφημερίδος καὶ παντοῖα ἐν αὐτῇ τερετίσματα προφερόμενος, *θορύβῳ τε πίσυνος κἀμαθεῖ παρρησίᾳ*, ταχέως παρὰ τοῖς *χαυνοπολίταις* διεβοήθη ἐπὶ ἁδρότητι νοημάτων καὶ γλαφυρότητι ῥημάτων. Ὁ λίαν φιλοκάλως ὑπ' αὐτοῦ καὶ φιλοτέχνως ἐπιτηδευόμενος περὶ τὴν φράσιν ὡραϊσμὸς διὰ προσφορωτάτων ἀεὶ λέξεων καὶ ῥήσεων, οἷον *ἀπολυτισμός, δεσποτισμός, ἀντισυνταγματισμός, κομματισμός, ἀτομισμός, ἱπποτισμός, κοσμοπολιτισμός, κοινωνισμός, μυστικισμός, νεπωτισμός, ἀπογοήτευσις, ἀποσύνθεσις, φαντασμαγορία, Οὐτοπία* ἢ *Εὐτοπία*, κτλ., *ἡ Ἐριννὺς τῆς ἀναρχίας, ὁ λαῖλαψ τῆς μακρᾶς ἀνομίας, ὁ λαῖλαψ τῶν παθῶν, ἡ αὖρα τῆς φιλοπατρίας, ὁ σκώληξ τῆς ἀπαθείας, ὁ Λίβυς τῆς ἀνομίας, ὁ Λίβυς τῶν φατριασμῶν, τοῦ μανδραγόρα ἡ σκιά, ὁ μανδραγόρας τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀμα-*

θείας, ἡ σύρτις τῆς ἀντιλογίας, ἡ σύρτις διηνεκῶν ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν, ἡ χιὼν τῆς ἀναλγησίας καὶ ὁ ἥλιος τῶν αἰσθημάτων, τὸ φῶς τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἡ αἴγλη τῶν αἰσθημάτων, κτλ., ὑπερφυῶς τοὺς νέους Ἕλληνας ἐξέπληξε καὶ παντελῶς αὐτοῖς ἀόρατον κατέστησε τὴν συμβαίνουσαν τῇ γλώσσῃ δεινὴν κάκωσιν ἐξ ὅλως βαρβάρων καὶ σολοίκων χρήσεων, οἷον μερίμνει, μελαγχολεῖ, μεμψιμοιροῖ, ἀξιοῖτε, προαλοίφεται προαλοίφονται, εἰς ἀφώνους ἰχθεῖς, δασείας ὀφρεῖς, τοὺς στάχεις, Λογίους Ἑρμῆς, τὸν μέλαινα πέπλον, ἠγνόει, ἀπεκαθήλωσε, ἐνεκαθίδρυσαν, συνεθηκολόγησε, ὀπισθεχώρησε, πλαστογεγραμμένα, εὗρέ σύ, ἀλλ' εἶπε σύ, ἐστὲ ἀδελφοί, ἐστὲ βέβαιοι (προστακτικῶς), ἐπιῤῥωθεῖσα, ἀπυσβεθήσεται, συγκεκριμμένος διακεκριμμένος, ἐπιτραπείτω, ἀνεμίγει, ἀπέστειλλε περιστείλλας, ἐγγυόμεθα, ἐλαυνώμενος ἐλαυνωμένη, σηπώμενος σηπωμένη, διωρισθέντων, ἐξωμαλύνει ἐξωμαλυνθέντων, ἔχει ἀπωλέσει, λοιδωρῶ, ὀνειροπωλῶ, εὐαρμοστόν, ἐν Κλωπηδῶν ἢ μᾶλλον ἐν Ἀπληστηδῶν, τὴν Μεγαίραν τῆς ἀναρχίας, αἱ εὐπροσήγοραι, αἱ ἐπέρασται, αὐθωρεῖ, πανδημεῖ, Τιτάνες, ἐρυθρᾶν, σιδηράν, κοιλᾶσι, Σποράσι, ἀναγνῶστα, ἐπιβᾶται, ἡ Ἐριννῦς, αὖρα, ἅλμα, πλᾶσμα, χᾶσμα, Βενθῦλος, ποικῖλος, αἱ γαλαί, ἡ εὐρεία, ἡ γυναικεῖα, Κρῆσαι, μάγισαι, ἐπικρεμμάμενα, σκήμνους, ἀνιλεής, Αἰγινίτης, περιοπή, σχεδιάγραμμα, ἡ μακαρίτης, δρᾶξ Ἑλλήνων, ἐντιμώτερος προτιμώτερος ἀτιμώτερος, αἰφνήδιος, ἀλύσσεις, ἀῤῥωγή, ψωῤῥαλέος, ἀλλαλαγμός, κράμμα, Παρισσίων, Σαμοσσατεύς, ὑπερβαλόντως, ἱεροκρατεία, λεοφορίον, κώνιον, φορτεῖον, καταγώγειον, ἐπισόδειον, σιαγῶνα, ἀλεκτριῶνα, ὀρυόμενοι ὡς κῦνες, ἐμηκᾶτο καὶ ὠρύετο, Ἡρώστρατος, λιμῶνα, ἐπενέχθησαν τροποποιήσεις, μεγαλοὔπολις, τηλεσίγραφον, ἐπίμων, ἀναλίσσομεν, ὀλίγα ψυχία, ἔνιοι ἔνιαι, τὰς γῦπας, ὑποπτύσσω (ἀντὶ τοῦ ζαρώνω, μαζώνομαι), χειμερική, αἱ ἀποκρέω τῶν ἀποκρέω ταῖς ἀποκρέω τὰς ἀποκρέω, τί μέλλει αὐτόν; τί μὲ μέλλει; μελλοδραματικὴ ἑταιρία, ἀνεῤῥυθριάστως, τοῦθ' ἕνεκα, Ζήνων ὁ Ἐλαιάτης, ἀλληλοϋπεράσπισις, οὐδένα ἂς διαλανθάνῃ, οὐδένα ἂς παραξενεύῃ, οὐδέποτε ἂς ἐπέλθῃ, ὅστις πάθει, ὅ,τι τύχει, πρὶν τὸν καταφάγει, πρὶν τὸ καταπίει, οἱ ὑπουργοὶ βασανίζοντες καὶ δυστυχοῦντες ὑπάλληλόν τινα, ἀποθρώσκων τὴν ἑαυτοῦ λάβαν, ἐκ προδοτικῶν σχεδίων ἀπηρτυμέναι, σάκ-

κον ἔνδυσε καὶ θρήνει, ἐκ τῆς διωρύξεως τοῦ 'Αρσινοϊκοῦ 'Ισθμοῦ, καταχρασθεὶς τοῦ ἀποῤῥήτου τῶν ἐπιστολῶν, μόλις ὑπερβᾶσα τὸ οὐδὸν τῆς μέσης ἡλικίας, κτλ. κτλ. κτλ. Ἄπειρον πλῆθος ἀτόπων καὶ διαστρόφων χρήσεων προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀχαλίνου στόματος τοῦ ἐμπύου τούτου καὶ φθισιῶντος τὴν ψυχὴν ἀνθρωπαρίου, τοῦ ἀηδίᾳ καὶ ἀναισθησίᾳ ἀποκναίοντος πάντα συνετὸν καὶ χαρίεντα ἄνθρωπον, ἀποβλεπομένου δ' ὅμως καὶ μακαριζομένου ὑπὸ πλείστων συρφάκων,

ὧν τὸ κέαρ
παλῷ σέσακται καὶ δυσεκνίπτῳ τρυγός.

Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι ἀπό τινος χρόνου τὰ πάντα ἄνω κάτω φερόμενα εἰς κυκεῶνα συνειλοῦνται καὶ

πᾶς ὃς ἂν ᾖ πτωχὸς καὶ ἀγράμματος οὐκέτ' ἀλήθει,
ὡς τὸ πρίν, οὐδ' αἴρει φορτία μισθαρίου,

ἀλλ' ἐφημερίδα Ἑλληνικοῖς στοιχείοις ἐκτυπῶν καὶ προπετέστατ' ἐν αὐτῇ περί τε προσώπων καὶ πραγμάτων ἀποφαινόμενος

τῆς ἀρετῆς εἶναί φησιν ὁ πρωτοκύων.

Εὔκολον δ' εἶνε νὰ ἐκστήσῃ τις τερατολογῶν τὴν διάνοιαν τῶν νέων Ἑλλήνων καὶ νὰ θαυμασθῇ μεγάλως ὑπ' αὐτῶν, ἂν μετὰ κόμπου μὲν καὶ ἀλαζονείας ἐκφέρῃ τὰ ἐξ ἀήθων καὶ ἀλλοκότων ῥημάτων συγκεκαττυμένα δύστηνα λογάρια, δογματικῶς δὲ περὶ παντὸς ἀποφθέγγηται φρυαττόμενος ἅμα καὶ σεμνά τινα ὀνόματα ἀνατεινόμενος, φυσᾷ δ' ἀεὶ μέγα ὡς ἐκ τιμιωτέρου πηλοῦ αὐτὸς πεπλασμένος ἢ οὐχὶ *τῶν ἐπιγείων τις καὶ χαμαὶ ἐρχομένων* ὤν, φορτικῶς δ' ἑαυτὸν ἐγκωμιάζων ἐπιφανῶς τῶν ἄλλων κατασοβαρεύηται. Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν ὅθεν παρεξέβημεν.

Ἐν τῷ προκειμένῳ φύλλῳ, ὅπερ γέμει, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, παιδαριώδους κουφολογίας καὶ ἰδιωτικῆς φλυαρίας καὶ διθυραμβικῆς σκευωρίας καὶ βωμολοχικῆς ψυχρότητος, εἶνε καὶ ἄλλα πολλὰ ἀμαθῶς γεγραμμένα, οἷον *ἰσχύει* δοτικὴ τοῦ *ἰσχύς* ἀντὶ τοῦ *ἰσχύϊ*, *ἐξωμαλύνασα* ἀντὶ τοῦ *ἐξομαλύνασα*, *σιδηρὰ* ἀντὶ τοῦ *σιδηρᾶ*, *κολιοὶ* ἀντὶ τοῦ *κολοιοί*, *πυρεττὸς* καὶ *πυρεττοῦ* ἀντὶ τοῦ *πυρετὸς* καὶ *πυρετοῦ*, *ἐκ ποδὼν* κατὰ διάστασιν ἀντὶ τοῦ *ἐκποδών*, *Γαδαρινῶν* ἀντὶ τοῦ *Γαδαρηνῶν*, *ἴσως ἀπέλθει* ἀντὶ τοῦ *ἴσως ἀπέλθῃ*, *ἐπανωφόρειον* ἀντὶ τοῦ *ἐπανωφόριον*, *ἐπαναστᾶται* ἀντὶ τοῦ *ἐπαναστάται*, κτλ., καὶ

τὸ θαυμασιώτατον δὴ τοῦτο «Ἀκατάβλητον ἐπιμονὴν ἀποδεικνύουσα, *διατίθεισι* (Γρ. *διατίθησι* διὰ τοῦ Η) μετ' ἀφειδίας τὰ δημόσια καὶ πᾶν μέσον κυβερνητικὸν, ὅπως καρπωθῇ ἐπ' ἄπειρον τὴν τιμὴν καὶ τὰ *ὠφέλη* τῆς ὑψηλῆς λειτουργίας κτέ.».

Ἀποσκορακιστέον τὸ παντελῶς ἔκθεσμον ὀφέλη ἢ ὠφέλη· ῥητέον δ' ἀντ' αὐτοῦ ὠφελήματα ἢ ὠφέλειαι-ὠφελείας.

§ 34. Ὀρεστεία.

Ὁ παροξύτονος τύπος Ὀρεστεία ἔχει πλημμελῶς. Ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐτονίζετο Ὀρέστεια, ὡς Ὀδύσσεια, Πατρόκλεια, Δολώνεια, Τηλεγόνεια, Ἡράκλεια, Γιγάντεια, κτλ. Ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου λέγεται «Κοινὴ δὲ ἥδε· Νυκτεγερσία καὶ Δολωνοφονία, καθ' ἣν δηλαδὴ ὁ Δόλων πεφόνευται. Πολλοὶ δὲ τῶν παλαιῶν καὶ Δολώνειαν ταύτην ἐκάλεσαν, ὥσπερ καὶ Πατρόκλειαν ἐν τοῖς ἐφεξῆς, ἐν οἷς τὰ κατὰ Πάτροκλον γράφονται. Προπαροξύνονται δὲ καὶ ἄμφω αἱ τοιαῦται λέξεις, ὥσπερ καὶ Τηλεγόνεια κατὰ τὴν παλαιὰν ὀρθογραφίαν ἡ κατὰ Τηλέγονον πραγματεία καὶ Ἡράκλεια ἡ κατὰ Ἡρακλέα καὶ Ὀδύσσεια ἡ κατὰ Ὀδυσσέα καὶ Ὀρέστεια, ἧς καὶ ὁ κωμικὸς μέμνηται, ἡ κατὰ Ὀρέστην».

§ 35. Ἐλλειπής, ἀνελλειπής· λειποτάκτης, λειποτακτῶ, λειποταξία.

Ἀντὶ τοῦ ἐλλειπής καὶ ἀνελλειπής γραπτέον ἐλλιπής καὶ ἀνελλιπής, ἀνυποστάτου οὔσης τῆς διὰ διφθόγγου γραφῆς. Φέρεται δ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἀλιπής, ἐκλιπής, ἀνεκλιπής, ἐπιλιπής, θυμολιπής (=λιπόθυμος), περιλιπής, σαρκολιπής (=λιπόσαρκος), ὑπολιπής, ψυ-

χολιπής. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶνε ἐσχηματισμένα καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστιβής, εὐστιβής, ἡλιοστιβής, μονοστιβής, νιφοστιβής, ὁμοστιβής, πεδοστιβής, πλανοστιβής, χθονοστιβής (στείβω) καὶ ἀειλιβής, φονολιβής (λείβω) καὶ ἀνηλιφής, διηλιφής, μιλτηλιφής, ὑπηλιφής, ἀνυπηλιφής, πισσαλιφής (ἀλείφω) καὶ ὁμοστιχής (στείχω).

Μάτην δ' ὑπερμαχοῦσί τινες τοῦ λειποτάκτης καὶ λειποτακτῶ καὶ λειποταξία ἢ ἁπλῶς δογματίζοντες ἢ ἥκιστα πειστικοὺς λόγους προβαλλόμενοι. Ἡ μαρτυρία τῶν ἀντιγράφων, ὅταν ἀπορία περὶ τῆς γραφῆς λέξεώς τινος ἀνακύπτῃ, ὀλίγου ἀξία ὑπάρχει, οἱ δὲ προχείρως αὐτοῖς πιστεύοντες οὐδὲν σχεδὸν διαφέρουσι τῶν τυφλοῖς ὁδηγοῖς ἀκολουθούντων. Σαφῶς καὶ ἄλλοθεν καὶ ἐκ τῆς τῶν ποιητῶν χρήσεως δηλοῦται ὅτι καὶ προτασσόμενον τὸ λείπω ἐν συνθέσει ἀείποτε κατὰ συστολὴν ἐξεφέρετο, οἷον λιποτάξιον, λιπόξυλος, λιποναύτης, λίπουρος, λίφαιμος, λιποψυχῶ, λιποτελῶ, κτλ.

Ἐν τῇ Ὀρθογραφίᾳ τοῦ Χοιροβοσκοῦ ἀναγινώσκεται «Λείπω. Λέγει ὁ Ὧρος ὅτι πάντα (τὰ) παρὰ τὸ λείπω διὰ τῆς ΕΙ διφθόγγου γράφεται, οἷον *λειπάνεως, λειποταξία, λειποτάξιον, λειποστράτιον*. Ὁ δὲ Ὠριγένης διὰ τοῦ Ι λέγει γράφεσθαι, οἷον *λιποτρόφια* παρὰ Νεοπτολέμῳ, *ἐλλιπέες* παρ' Εὐφορίωνι, *λιποκτέανος*, *λιποναῦται*, *λιποταξίου* παρ' Ἀριστοφάνει». Ἀντὶ τοῦ *Ἀριστοφάνει* εἴκασεν ὁ Μεινέκιος *Ἀντιφάνει*.

Μετὰ πολλῆς ἀκριβείας θὰ πραγματευθῶμεν περὶ τοῦ προκειμένου ἐν ἄλλῳ τόπῳ ποιούμενοι τὸν πρέποντα λόγον καὶ περὶ τοῦ κυρίου ὀνόματος *Λειπεφίλη*.

§ 36. Δύσνους, μαθητὴς δύσνους, κτλ. ἡ σήμερον σπουδάζουσα νεολαία οὔτε δύσνους εἶνε οὔτε ὀψιμαθής, κτλ.

Γελοία, μᾶλλον δὲ καταγέλαστος, εἶνε ἡ πολλάκις γινομένη χρῆσις τοῦ ἐπιθέτου δύσνους ἀντὶ τοῦ δημώδους βαρυ-

κέφαλος καὶ τοῦ ἀγροικοτέρου μὲν ἀλλ' ἐμφαντικωτέρου χονδροκέφαλος ἢ χοντροκέφαλος, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ κακόνους ἐνίοτ' ἀντὶ τοῦ κακοκέφαλος ἢ στραβοκέφαλος. Οὐδὲν ἄλλο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ σημαίνει τὸ δύσνους καὶ κακόνους ἢ τὸ ἐναντίον τοῦ εὔνους, οἷον εὔνους τινί, ἤγουν εὐμενής τινι, καὶ δύσνους ἢ κακόνους τινί, τουτέςι δυσμενής τινι. Ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ τοῦ Σοφοκλέους κεῖται «τὸν τῇδε δύσνουν καὶ τὸν εὐμενῆ πόλει», ἐν δὲ τῇ Κύρου Παιδείᾳ τοῦ Ξενοφῶντος «πῶς ἂν τοῖς μὲν εὔνοις κάλλιςα ἰδεῖν ποιοῖτο τὴν ἐξέλασιν, τοῖς δὲ δυσμενέσι φοβερώτατα» καὶ «ὥσπερ οὐ ῥᾴδιόν ἐστι φιλεῖν τοὺς μισεῖν δοκοῦντας οὐδ' εὐνοεῖν τοῖς κακόνοις», παρὰ δὲ Δημοσθένει «καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις». Ὡς δὲ λέγεται εὔνοια ἀντὶ τοῦ εὐμένεια, οὕτω καὶ δύσνοια ἢ κακόνοια ἀντὶ τοῦ δυσμένεια. Τὰ ἐπιρρήματα εὔνως, δύσνως καὶ κακόνως παρ' οὐδενὶ τῶν ἐνδόξων ἀπαντῶσι. Συνωνυμεῖ δὲ τὸ μὲν εὔνως τῷ εὐμενῶς, οἷον εὔνως ἔχω τινὶ ἢ πρός τινα, εὔνως διάκειμαι πρός τινα, τὸ δὲ δύσνως καὶ κακόνως τῷ δυσμενῶς, οἷον δύσνως ἢ κακόνως ἔχω τινί ἢ πρός τινα, κτλ.

Ὑπάρχουσι δ' οὐκ ὀλίγα ὅμοια τῷ:

εὔνους—δύσνους καὶ *κακόνους*,

οἷον:

εὐδαίμων—δυσδαίμων	καὶ	*κακοδαίμων*,
εὐτυχής—δυστυχής	καὶ	*κακοτυχής*,
εὔποτμος—δύσποτμος	καὶ	*κακόποτμος*,
εὔβουλος—δύσβουλος	καὶ	*κακόβουλος*,
εὐώδης—δυσώδης	καὶ	*κακώδης*,
εὔοσμος—δύσοσμος	καὶ	*κάκοσμος*,
εὐνομία—δυσνομία	καὶ	*κακονομία*,
εὐφυής—δυσφυής	καὶ	*κακοφυής*,
εὔφωνος—δύσφωνος	καὶ	*κακόφωνος*,

εὔμορφος—δύσμορφος	καὶ	*κακόμορφος,*
εὐβλαστής—δυσβλαστής	καὶ	*κακοβλαστής,*
εὔκριτος—δύσκριτος	καὶ	*κακόκριτος,*
εὔφρων—δύσφρων	καὶ	*κακόφρων,*
εὔφημος—δύσφημος	καὶ	*κακόφημος,*
εὐπραγῶ—δυσπραγῶ	καὶ	*κακοπραγῶ,*

κτλ. Πρβ. καί:

εὔτεκνος—δύστεκνος,		
εὐτεκνία—δυστεκνία	καὶ	*κακοτεκνία,*
εὐψυχία—		*κακοψυχία,*
εὐανδρία—		*κακανδρία,*
εὔδοξος—		*κακόδοξος,*

κτλ. Περὶ τοῦ *δυσθάνατος-κακοθάνατος, δυσμήχανος-κακομήχανος, δυσξύνετος-κακοξύνετος, δυσελπιστῶ-κακελπιστῶ,* κτλ. θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

Τὸ χονδροκέφαλος ἰσοδυναμεῖ προφανῶς τῷ παχὺς τὸν νοῦν ἢ παχύνους, ἀνθ' οὗ λέγεται καὶ παχύφρων ὑπό τε τοῦ Ἡσυχίου καὶ τοῦ Τζέτζου. Οὐκ ὀλίγα δ' ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, δι' ὧν δύναταί τις νὰ παραστήσῃ καθόλου τὸν βαρυκέφαλον ἢ χονδροκέφαλον, οἷον ἀφυής, νωθής ἢ νωθρός, βραδύς (τὸν νοῦν, τὴν γνώμην, τὴν διάνοιαν), ἀμβλύς (τὸν νοῦν), παχύς (τὴν ψυχήν), κτλ. Τὸ βαρυκέφαλος δὲν εἶνε ὅλως νέα λέξις. Μνημονεύει δ' ὁ Πλούταρχος καὶ βαρυεγκεφάλους.

Παρὰ Φιλοδήμῳ ἀναγινώσκεται «ὡς ταχὺ συνῆκας· ἀλλ' ἀφυὴς ἐγὼ καὶ βραδὺς καὶ δυσαίσθητος», παρὰ δ' Ἰουλιανῷ «τίς οὕτω παχύς ἐστι καὶ ἀρχαῖος, ὦ Καῖσαρ, ὥστε καὶ παίζειν πεφροντισμένα;», παρὰ δ' Ὠριγένει «τῶν μὴ πάνυ ἀμβλέων μυρία ὅσα τοιαῦτα δυναμένων συναγαγεῖν», παρὰ δὲ Γαληνῷ «ὡς καὶ τοὺς ἀμβλεῖς τὴν διάνοιαν ἕπεσθαι τοῖς λεγομένοις» καὶ «διὰ δὲ τοὺς νωθροτέρους τὴν διάνοιαν οὐκ ὀκνήσω κτέ.» καὶ «ὅσοι σκαιότεροί τέ εἰσι καὶ ἀργοὶ τὴν διάνοιαν» καὶ «τελέως ἀργοῦ τὴν διάνοιαν ἀνθρώπου» καὶ «ἀπαιδεύ-

των τοὐπίπαν καὶ οὕτως ὀνωδῶν τε καὶ παχέων τὴν ψυχήν, ὥσπερ καὶ τὸ σῶμα»· παρὰ δὲ Λουκιανῷ «ἀνθρώπων δεῖν παχέων καὶ ἠλιθίων» καὶ «παχέσι καὶ ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις» καὶ «ἀπειρόκαλος καὶ παχύδερμος ἄνθρωπος», παρὰ δ' Ἀριστοφάνει «ὡς ἀμαθὴς εἶ καὶ παχύς» καὶ «ὡς ἄγροικος εἶ καὶ δυσμαθής», παρὰ δ' Ἱπποκράτει «ἐς τὰς τέχνας παχέες, οὐ λεπτοὶ οὐδ' ὀξέες» καὶ ἐν ταῖς ψευδεπιγράφοις οὔσαις Ἐπιστολαῖς «νωθὴς τὸν νόον ὑπάρχεις», παρὰ δὲ Πλάτωνι «ἥττων δὲ ἀμαθὴς σοφοῦ, ἀδύνατος εἰπεῖν ῥητορικοῦ, βραδὺς ἀγχίνου». Ἄλλα παραδείγματα κρίνομεν περιττὸν νὰ καταλέξωμεν. Τὸ σύνθετον *βραδύνους* εὑρίσκεται παρὰ Φωτίῳ λέγοντι «ὅτι Εὐνόϊος ὁ ῥήτωρ βραδύνους ἦν» καὶ παρ' ἄλλοις μεταγενεστέροις, τὸ δὲ *βραδύνοια* ὡς ἀντίθετον τῷ *ἀγχίνοια* παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ. Τοῖς φρονοῦσιν ὅτι παχυνομένου τοῦ σώματος γίνεται καὶ ἡ ψυχὴ παχεῖα ὑπάρχει πρόχειρον τό:

παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

Λέγεται καὶ *βαρυκάρδιος*, *βαρὺς τῇ καρδίᾳ*. Ὠριγένης «Καὶ γὰρ ἔθος τοὺς διδασκομένους καὶ μὴ παρακολουθοῦντας τοῖς λεγομένοις βαρυκαρδίους καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν διδασκόντων διὰ τὸ παχὺ τῆς καρδίας». Οὐδεὶς δ' ἀγνοεῖ τὸ τοῦ Ἡσαΐου «ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου κτέ.». Ὁ Ὠριγένης ἐξηγούμενος τὸ τοῦ Ψαλμοῦ «Διὰ τοῦτο ηὐφράνθη ἡ καρδία μου κτέ.» γράφει «Ἀντὶ τοῦ *ὁ νοῦς μου*· ἔθος γὰρ τῇ θείᾳ γραφῇ ἀντὶ τοῦ νοῦ τὴν καρδίαν λαμβάνειν». Περὶ τούτου πλείονα ἀλλαχοῦ.

Ἐν τῷ Ἱστορικῷ Συντίπα τοῦ Φιλοσόφου φέρεται «τὸν δὲ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον ἄνθρωπον ἄγνωστον καὶ ἄφρονα παντελῶς ὀνομάζειν πρέπει ἀλλ' οὐδαμῶς *καλόνουν* καὶ γνωστικόν». Ὁ καλὸν νοῦν ἔχων ὠνομάσθη *καλόνους* κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν μεταγενεστέρων λεγόντων καὶ *καλόφρων*, *καλοήθης*, *καλόφθαλμος*, *καλόψυχος*, *καλόφιλος*, *καλοΰφαντος*, κτλ. Ὡς ἐναντίον τοῦ *καλόνους* ἐλαμβάνετο ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἑλληνισμῷ τὸ *κακόνους* ἢ *κακονούσης*, περὶ οὗ γράφει ὁ Κοραῆς «Κακόνους, Σ. Κακονούσης, Δ. (d' un esprit pesant, lent), βραδύνους, Ἑλλ. Κακὰ τὸ ἐξηγεῖ ὁ Δ. διὰ τοῦ *Δυσκατάληπτος* (πλὴν ἂν ἐνόησε διὰ τούτου, ἐνεργητικῶς, τὸν δύσκολα καταλαμβάνοντα). Ἡ σύνθεσίς του εἶναι ἀπὸ τὸ *Κακὸς* καὶ *Νοῦς*. Τὸ δὲ θηλυκὸν *Κα-*

κονοῦσα (γρ. Κακονοῦσα), Σ. εἶναι ἡ μετοχὴ *Κακονοοῦσα*, συγκομμένη εἰς τὸ *Κακονοῦσα*». Περὶ τοῦ τελευταίου σφάλλεται ὁ ἀοίδιμος ἀνήρ. *Καλονοησία* εἶπεν ὁ Δωρόθεος.

Τὸ ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους «φρόνιμος, συνετός, *εὔνους* (ὁ γὰρ νοήμων ποιητικόν), δεξιός, εὐμαθής» νομίζομεν πλημμελῆ ἀνάγνωσιν τοῦ *ἔννους*, εἰ καὶ παρ' Ἡσυχίῳ κεῖται «Εὔνουν: *συνετόν*, γνήσιον· ἢ φίλον». Εὕρομεν δὲ καὶ *εὐγενής* γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ *ἐγγενής* καὶ *ἑαυτῷ* ἀντὶ τοῦ *ἐάν τῳ*.

Ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου λέγεται «Καθ' αὐτὸ γὰρ σημαίνει τὸ *εὖ* τὸ καλῶς καὶ ὁ *νοῦς* τὸ λογιστικόν, ἡ δὲ σύνθεσις ἄλλην ἔχει σημασίαν· *εὔνους* γάρ ἐστιν ὁ πρός τινα φιλικῶς διακείμενος καὶ τοῦ νοὸς ἔχων εὖ καὶ καλῶς πρὸς ἐκεῖνον». Ὁ Φίλων ποιούμενος λόγον περὶ εὐνοίας γράφει «εὔνοια γάρ ἐστι βούλησις τοῦ τῷ πλησίον εἶναι τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ χάριν ἐκείνου». Ἀλλὰ μεταγραπτέον «*αὐτΟΥ* χάριν ἐκείνου», καθὰ καὶ παρὰ τῷ Κλήμεντι ἀναγινώσκεται λέγοντι «εὔνοια δέ ἐστι βούλησις ἀγαθῶν ἑτέρῳ ἕνεκεν *αὐτοῦ* ἐκείνου» καὶ «εὔνοια δὲ οὐδὲν ἀλλ' ἢ βούλησίς ἐστιν ἀγαθοῦ τῷ πλησίον *αὐτοῦ* χάριν ἐκείνου». Ἐν τοῖς Νικομαχείοις Ἠθικοῖς τοῦ Ἀριστοτέλους φέρεται «τῷ δὲ φίλῳ φασὶ δεῖν βούλεσθαι τἀγαθὰ ἐκείνου ἕνεκα· τοὺς δὲ βουλομένους οὕτω τἀγαθὰ εὔνους λέγουσιν, ἐὰν μὴ ταὐτὸ καὶ παρ' ἐκείνων γίγνηται».

§ 37. Καιροφυλακτῶ, ἐκαιροφυλάκτουν, κτλ.

Ὁ τύπος καιροφυλακτῶ εἶνε ἀλλότριος τοῦ καθαροῦ καὶ ἀνεγκλήτου ἑλληνισμοῦ γινώσκοντος μόνον τὸν γνησίως ἐσχηματισμένον καιροφυλακῶ. Τὸν κατὰ φύσιν σχηματισμὸν παρατηροῦμεν καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων ῥημάτων, τῶν μὲν παρὰ τοῖς ἀδοκίμοις μόνοις ἀπαντώντων, τῶν δὲ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς δοκίμοις, οἷον γαζοφυλακῶ, εἰρηνοφυλακῶ, εἰρκτοφυλακῶ, ἡμεροφυλακῶ (οὗ καὶ γραμματικοὶ ποιοῦνται χρῆσιν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ἡμερωρῶ), θαλασσοφυλακῶ, θησαυροφυλακῶ, ἱματιοφυλακῶ, καστροφυλακῶ,

κλειδοφυλακῶ, ναυφυλακῶ ἢ νεωφυλακῶ[1], νομοφυλακῶ, νυκτοφυλακῶ, ὁδοφυλακῶ, οἰκοφυλακῶ, ὀπισθοφυλακῶ, πολιτοφυλακῶ, σιτοφυλακῶ, σωματοφυλακῶ, τειχοφυλακῶ, χρυσοφυλακῶ, ᾠοφυλακῶ. Διάφορον τούτων εἶνε τὸ ἀφυλακτῶ ἐκ τοῦ ἀφύλακτος (Πρβ. ἀτακτῶ-εὐτακτῶ, κτλ.).

Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἐσχηματίσθη καὶ ῥῆμα *δυσφυλακτῶ*, οὗ παρέχει ἡμῖν μαρτύριον ὁ Εὐστάθιος γράφων «τὸ δὲ δυσωρεῖν παρῆκται μὲν ὁμοίως τῷ ἀρκυωρεῖν—δηλοῖ δὲ τὸ *δυσφυλακτεῖν* ἤγουν κακοπαθεῖν ἐν τῷ φυλάσσειν». Ἐν τῷ Λεξικῷ Ἀπολλωνίου τοῦ Σοφιστοῦ κεῖται «Δυσωρήσωσι: *δυσφυλακτήσωσι* καὶ κακὴν νύκτα διαγάγωσιν». Μόνος δ' ὁ Ἀπολλώνιος διέσωσε τὴν ὀρθὴν γραφὴν τῆς παρ' Ὁμήρῳ λέξεως. Οἱ κώδικες φέρουσιν:

ὡς δὲ κύνες περὶ μῆλα δυσωρήσονται ἐν αὐλῇ,

ἐν δὲ τοῖς Σχολίοις λέγεται «ἅμα δὲ καὶ ἐξηγεῖται τὸ *δυσωρήσονται*». Καὶ παρ' Ἡσυχίῳ δὲ καὶ παρὰ Σουΐδᾳ καὶ ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ τὴν πλημμελῆ ταύτην ἀνάγνωσιν βλέπομεν.

Παρὰ Θουκυδίδῃ ἀπαντᾷ «ὅπως φύλακές τε ἅμα εἶεν—καὶ τοῖς Βοιωτοῖς *καιρὸν φυλάξαντες* ἐπιγένοιντο ἐν τῇ μάχῃ», τουτέστι *καιροφυλακήσαντες*. Ἐν τῇ παρηκμακυίᾳ γλώσσῃ εὑρίσκεται ἐνίοτε καὶ τὸ ῥῆμα *καιροτηρῶ*, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα *καιροτήρησις*. Κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ *καιροτηρῶ* τρόπον εἶνε ἐσχηματισμένον τὸ παρ' Ἀριστοφάνει *πρωκτοτηρῶ*.

§ 38. Καλλιώτερος.

Τοῦ συγκριτικοῦ τούτου ἐπιθέτου τοῦ ἐκ τοῦ συγκριτικοῦ καλλίων γενομένου εὑρίσκονταί τινα παραδείγματα παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις. Ἀλλ', ἂν εὐλόγως ἔχῃ ἡ γνώμη ὅτι ἡ

[1] Εὐστάθιος «καὶ νεωρεῖν φασι τὸ ναυφυλακεῖν». Φώτιος «Νεωρεῖν: νεωφυλακεῖν». Ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου εἶνε πλημμελῶς γεγραμμένον «Νεωρεῖν: νεΟφυλακΤεῖν».

ὀρθογραφία τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπάναγκες εἶνε κατὰ τὴν Ἀττικὴν μάλιστα διάλεκτον, τὴν μητέρα τῆς λεγομένης κοινῆς, νὰ ρυθμίζηται, ὀφείλουσιν οἱ ἀσμενίζοντες τῇ ἀδοκίμῳ ταύτῃ λέξει διὰ τοῦ Ο μικροῦ αὐτὴν νὰ γράφωσι, καλλιότερος, οὐχὶ διὰ τοῦ Ω μεγάλου, καλλιώτερος, ἅτε μακροῦ κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς τοῦ ἰῶτα ὄντος. Ὅμοια τῷ καλλιότερος (καλλιώτερος) εἶνε τὸ κακιότερος (κακιώτερος), βελτιότερος, βραδιότερος, γλυκιότερος, ἐγγιότερος (ἐγγιώτερος). Πρβ. καὶ ἐλαττότερος, κρειττότερος, μειζότερος, κτλ., περὶ ὧν μετ' ἀκριβείας ἀλλαχοῦ.

Ἐν τῷ περὶ Διχρόνων τοῦ Ἡρωδιανοῦ ἀναγινώσκεται «Τὰ εἰς ΩΝ λήγοντα καθαρὰ συγκριτικά, ὁπότε παραλήγοιτο τῷ Ι, ἐκτεταμένῳ αὐτῷ παραλήγονται· *καλλίων*, *ἡδίων*, *βελτίων*, *γλυκίων*, *κακίων*. Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Ἀττικαῖς λέξεσιν Ἀττικοὺς ἱστορεῖ προφέρεσθαι ἐκτεταμένως».

§ 39. Ἡ ζυγός.

Πολλοὶ πειθόμενοι τῷ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν συνήθει γραμματικῇ λεγομένῳ «Πολλὰ ὀνόματα, ἀλλάζοντα τὸ γένος, ἀλλάζουσι καὶ τὴν σημασίαν· οἷον, ὁ ζυγὸς (ζυγός), ἡ ζυγὸς (ζυγαριά), ὁ ἵππος (ἄλογον), ἡ ἵππος (ἡ φοράδα καὶ τὸ ἱππικόν)» ποιοῦνται χρῆσιν τοῦ θηλυκοῦ ἡ ζυγός, ὁσάκις σκοποῦσι νὰ δηλώσωσι τὴν κοινῶς καλουμένην ζυγαριάν. Ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης τὸ ἀρσενικὸν ὁ ζυγός κεῖται καὶ παρὰ Πλάτωνι καὶ παρ' Ἀριστοτέλει καὶ παρὰ Γαληνῷ καὶ παρ' Ἐπικτήτῳ καὶ παρὰ Σέξτῳ τῷ Ἐμπειρικῷ καὶ παρ' Ἰουλιανῷ καὶ παρ' ἄλλοις, τὸ δὲ θηλυκὸν ἡ ζυγός παρ' οὐδενὶ τῶν παλαιῶν. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον «παροιμιάζεται τὸ ζυγὸς δόλιος». Γελῶμεν δ' ἐνθυμούμενοι τὸ γεγραμμένον ὑπό τινος ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Ἀθηναίῳ «Οὐδεὶς ἀναιρεῖ τὴν ῥηθεῖσαν διάκρισιν ὁ ζυγὸς καὶ ἡ ζυγός· συμφέρει δὲ αὕτη τοῖς ἐπιστήμοσι πρὸς διάκρισιν τῶν ἐννοιῶν». Δὲν φαίνεται δ' ἀπίθανον νὰ δυσα-

νασχετῇ ὁ νέος οὗτος Ἀρίσταρχος, διότι δὲν λέγεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὁ πούς καὶ ἡ πούς, ὁ δάκτυλος καὶ ἡ δάκτυλος, ὁ πῆχυς καὶ ἡ πῆχυς, κτλ. πρὸς διάκρισιν τῶν ἐννοιῶν. Εἰς μεγάλην δὲ πάντως θὰ ἐμπέσῃ ἀπορίαν, ἂν ἐρωτηθῇ τί φρονεῖ περὶ τῶν ἄνευ ἄρθρου ἐκφερομένων «ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν» ἢ «μηδὲ ζυγὸν ὑπερβαίνειν» καὶ «ζυγῷ ἱστάναι», κτλ. Ἀλλὰ περὶ τῶν τοιούτων θὰ διαλάβωμεν ἀλλαχοῦ διεξοδικῶς.

Ἐν ταῖς εἰς τὰς Ἐπικτήτου Διατριβὰς Σημειώσεσι τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ φέρεται «Ἕν σοι ζυγόν: Ἀνωτέρω δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος κεφαλαίου *τὸν ζυγὸν*, ἀρσενικῶς εἴρηκε. Λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως· τὸ δὲ οὐδέτερον τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ μᾶλλόν ἐστιν, οἷον καὶ τὸ παρὰ τοῖς Ἑβδομήκοντα *Ζυγὰ δίκαια, καὶ στάθμια δίκαια*. Παρὰ τὸ ὑποκοριστικὸν *Ζυγάριον* ἔπλασεν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ *Ζυγαρία* (balance)· τὸ δὲ καθιέμενον εἰς θάτερον τοῦ ζυγοῦ μέρος βαρύ τι σῶμα ἐκ μετάλλου ἤ τινος ἑτέρας ὕλης, ᾧ παραβάλλεται τὸ σταθμώμενον, δι' ἑτέρου ὑποκοριστικοῦ σημαίνει, τοῦ *Ζύγιον* (poids)». Ὁ Ἀμμώνιος διδάσκει «*Ζυγός:* ἀρσενικῶς μὲν ἐπὶ τῶν βοῶν, θηλυκῶς δὲ ἐπὶ τῶν σταθμῶν», ὁ δὲ Μάγιστρος «*Ζυγός:* ἀρσενικῶς ἐπὶ ἁμάξης, ἐπὶ δὲ σταθμοῦ οὐ *ζυγὸς* ἀλλὰ *τὰ ζυγά* οὐδετέρως πληθυντικῶς· τὸ γὰρ *ζυγὸν* ἀδόκιμον», ὁ δὲ Μοσχόπουλος «*Ζυγός:* ὁ τῶν βοῶν, *ζυγὸν* δὲ οὐδετέρως τὸ ζύγιον». Περὶ πάντων τούτων ἀκριβῶς θὰ πραγματευθῶμεν ἐν ἑτέρῳ καιρῷ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος παρατηροῦμεν μόνον ὅτι τὸ τοῦ Ἀμμωνίου δίδαγμα εἶνε ἀνάληθες, ἂν μὴ ὑποληφθῇ κατὰ τὸν Βαλκενάριον ὅτι παρεφθάρη τὸ ὑπ' αὐτοῦ γραφέν.

§ 40. Μετὰ καὶ ἄνευ προθέσεως, κτλ. μετὰ ἢ ἄνευ ἀρνήσεως, κτλ. πρὸ καὶ μετὰ μεσημβρίαν, κτλ. πρὸ ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον, κτλ. οὔτε πρὸ οὔτε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, κτλ. ἀνίσταται ἄλλοτε μὲν πρὸ ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, κτλ.

Ἀντὶ τῶν ἀνελληνίστων τούτων ῥήσεων, ὧν πολλοὶ παρ'

ἡμῖν ἀνυπόπτως ποιοῦνται χρῆσιν, ἀναγκαίως ἔχει νὰ παραλαμβάνωνται αἱ Ἑλληνικοῖς στόμασι πρέπουσαι «μετὰ προθέσεως καὶ ἄνευ προθέσεως» καὶ «μετ' ἀρνήσεως ἢ ἄνευ ἀρνήσεως» καὶ «πρὸ μεσημβρίας καὶ μετὰ μεσημβρίαν» καὶ «πρὸ τοῦ δείπνου ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον» καὶ «οὔτε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως οὔτε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν» καὶ «ἀνίσταται ἄλλοτε μὲν πρὸ τῆς ἀνατολῆς ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου».

Οὐδὲν δὲ πολλάκις κωλύει νὰ τίθηται ἀντωνυμία ἐν τῷ δευτέρῳ, ἵνα μὴ ἐπαναλαμβάνηται τὸ ὄνομα, οἷον «πρὸ μεσημβρίας καὶ μετ' αὐτήν» καὶ «πρὸ τοῦ δείπνου ἢ μετ' αὐτό», κτλ. Ἀλλ' ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν παλαιῶν εἶνε πολλῷ συχνοτέρα ἡ κατ' ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματος ἐκφορά.

Ὁσάκις δὲ προστίθεται τῷ ὀνόματι ἐπίθετον ἢ μετοχή, δύναται νὰ μὴ ἐκφέρηται διαρρήδην ἐν τῷ πρώτῳ, οἷον «μετὰ τοῦ μορίου ἢ ἄνευ τοῦ μορίου τοῦ ἀποφατικοῦ» καὶ «πρὸ τῆς ὥρας ἢ μετὰ τὴν ὥραν τὴν ὡρισμένην», κτλ. ἢ νὰ λέγηται «ἄλλοτε μὲν ἔρχεται πρὸ τῆς ὡρισμένης ὥρας, ἄλλοτε δὲ μετ' αὐτήν», κτλ. Καλῶς δ' ἔχει καὶ τὸ «μετὰ τοῦ ἀποφατικοῦ ἢ ἄνευ τοῦ ἀποφατικοῦ μορίου», κτλ.

Ἵνα σαφῶς τὴν τῶν παλαιῶν καθόλου συνήθειαν ἐμφανίσωμεν, παρατιθέμεθα ποικίλα ἐξ αὐτῶν παραδείγματα, οἷον:

Ἐκ τοῦ Ὁμήρου «ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο πάμπαν, ἐκπέρσειν πτολίεθρον *ἄνευ ἕθεν* οὐδὲ *σὺν αὐτῷ*».

Ἐκ τοῦ Πινδάρου «τῶν δὲ πεπραγμένων *ἐν δίκᾳ* τε καὶ *παρὰ δίκαν* ἀποίητον οὐδ' ἂν χρόνος ὁ πάντων πατὴρ δύναιτο θέμεν ἔργων τέλος».

Ἐκ τοῦ Σοφοκλέους «οὐ *παρ' αὐτοῖς* ἀλλ' *ἐν αὐτοῖσιν* *κακοῖς* τοῖσιν μεγίστοις ὄντες».

Ἐκ τοῦ Ἀριστοφάνους «οὔτε *σὺν πανωλέθροισιν* οὔτ' *ἄνευ πανωλέθρων*».

Ἐκ τοῦ Πλάτωνος «οἶνος *ἄνευ* τε *παίδων* καὶ *μετὰ παίδων* ἦν ἀληθής» καὶ «μήτε *ἐν μέτρῳ* μήτε *ἄνευ μέτρου* μυθολογοῦντα». Περιβόητον δὲ κατέστη τὸ ἐν τοῖς Νόμοις ὑπ' αὐτοῦ ῥηθὲν «πᾶς γὰρ ὅ τ'

ἐπὶ γῆς καὶ *ὑπὸ γῆς* χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος»· ἀλλὰ λέγεται καὶ *ὑπὲρ γῆς* ἀντὶ τοῦ *ἐπὶ γῆς*.

Ἐκ τοῦ Λυσίου «οὔτε *πρὸ τῆς συμφορᾶς* οὔτε *μετὰ τὴν συμφοράν*».

Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος «πονήσαντα καὶ κινδυνεύσαντα καὶ *ἐν τῷ μέρει* καὶ *παρὰ τὸ μέρος*».

Ἐκ τοῦ Δημοσθένους «σκοπείσθω πότερον *παρὰ τοὺς νόμους* ἢ *κατ' αὐτοὺς* εἴρηται».

Ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους «μνῆμαι *ἐν μέτροις* καὶ *ἄνευ μέτρων*» καὶ «οἱ μὲν *ἐκ τοῦ Πόντου* καὶ *εἰς τὸν Πόντον* μεταβάλλουσιν» καὶ «διὸ καὶ καλοῦνται—ἀλκυονίδες ἡμέραι, ἑπτὰ μὲν *πρὸ τροπῶν*, ἑπτὰ δὲ *μετὰ τροπάς*» καὶ «ἀλλὰ τό γ' εἰθισμένον γίνεσθαι *πρὸ τοῦ πράγματος* ἢ *ἅμα τῷ πράγματι* ἢ *μετὰ τὸ πρᾶγμα*».

Ἐκ τοῦ Θεοφράστου «ὅταν πνεύσῃ μικρὸν *πρὸ τροπῶν* ἢ *μετὰ τροπὰς χειμερινὰς* ψυχρός» καὶ «τὸ δὲ σκόροδον φυτεύεται μὲν μικρὸν *πρὸ τροπῶν* ἢ *μετὰ τροπάς*» καὶ «ἐνταῦθα δὴ *πρὸ τούτων* ἢ *μετὰ τούτους* εἰκὸς τὴν φυτείαν ἁρμόττειν» καὶ «τέμνουσι γὰρ δὴ νῦν τοῦ σκιροφοριῶνος καὶ ἑκατομβαιῶνος ὥσπερ *πρὸ τροπῶν* μικρὸν ἢ *ὑπὸ τροπάς*» καὶ «ἁπλῶς ὅσα *πρὸ τῶν καρπῶν* ἢ *ἅμα* γίνεται *τοῖς καρποῖς*» καὶ «ὅσους δὴ τρόπους ἄλλους τεθεωρήκαμεν εἴθ' *ὑπὲρ γῆς* γινομένων εἴτ' *ἐπὶ γῆς* εἴθ' *ὑπὸ γῆς*»· ἔτι δὲ «*πρὸς ὃ* καὶ *ἐν ᾧ* ἡ φορά» καὶ «*ἐν οἷς* καὶ *δι' ὧν* αἱ τέχναι ποιοῦνται τὰ τέλη» καὶ «διότι θερμὸς ὁ τόπος καὶ *ἐξ οὗ* καὶ *εἰς ὃν* ῥεῖ» καὶ «*καθ' οὓς* καὶ *πρὸς οὓς* αἱ πνοαί» καὶ «*ἐξ ὧν* καὶ *δι' ὧν* ὁ ἱδρώς».

Ἐκ τοῦ Ἱπποκράτους ἢ Ψευδιπποκράτους «αὐτὸ τὸ νόσημα ἐς τοῦτο κατέσκηψε *ἄνευ τε πυρετῶν* καὶ *ἐν πυρετοῖσι*» καὶ «ἀλλὰ καὶ *ἄνευ τύχης* καὶ *ξὺν τύχῃ*» καὶ «ἤν τε *ξὺν πυρετῷ* ἤν τε *ἄνευ πυρετοῦ*».

Ἐκ τοῦ Πολυβίου «τὴν αἰτίαν εὑρεῖν, *ἐξ ἧς* καὶ *δι' ἣν* ἐγένετο τὸ συμβαῖνον».

Ἐκ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως «τριῶν τε ὄντων, *ἐν οἷς* καὶ *περὶ ἃ* τὴν ἀρχὴν ταύτην συμβέβηκεν εἶναι».

Ἐκ τοῦ Στράβωνος «οἱ *κατ' αὐτὸν* ἢ μικρὸν *πρὸ αὐτοῦ* μέχρι Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν τὴν ἐκ Βοσπόρου πᾶσαν» καὶ «ἢ μικρὸν *πρὸ αὐτοῦ* τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον ἢ *κατ' αὐτὸν* ἀναγράφοντες» καὶ «καὶ γὰρ *καθ' Ὅμηρον* ἢ μικρὸν *πρὸ αὐτοῦ* λέγουσι τὴν τῶν Κιμμε-

ρίων ἔφοδον γενέσθαι» καὶ «τῇ τε *ὑπὲρ γῆς* καὶ τῇ *ὑπὸ γῆς*» καὶ «ὁτὲ μὲν *ὑπὲρ γῆς* τοῦ ἡλίου φερομένου ὁτὲ δ' *ὑπὸ γῆν*» καὶ «τοτὲ μὲν *ὑπὸ γῆς* ὄντος τοτὲ δὲ *ὑπὲρ γῆς* φαινομένου» καὶ «ῥεῖν δὲ τὸν Ὦχον οἱ μὲν *διὰ τῆς Βακτριανῆς* φασιν, οἱ δὲ *παρ' αὐτήν*» καὶ «*εἰς ὃν* καὶ *ἐξ οὗ* τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται» καὶ «*εἰς ἣν* καὶ *ἐξ ἧς* οἱ καμηλέμποροι—ὁδεύουσιν ἀσφαλῶς καὶ εὐπόρως *ἐκ Πέτρας* καὶ *εἰς Πέτραν*».

Ἐκ τοῦ Ἀριστείδου «εἰ τοίνυν οὐκ *ἐπὶ Θηβαίους* ἀλλ' *ὑπὲρ Θηβαίων* τότ' ἐξήλθετε».

Ἐκ τοῦ Διοσκορίδου «καὶ πρὸς τούτοις ἱδρωτοποιία καὶ *πρὸ τροφῆς* καὶ *μετὰ τροφήν*».

Ἐκ τοῦ Γαληνοῦ «τῷ δὲ *μετὰ ῥίγους* ἢ μὴ *σὺν ῥίγει* καὶ *σὺν ἐμέτοις τισὶ καὶ ἱδρῶσιν* ἢ *ἄνευ τούτων* γίνεσθαι διαφέρουσι» καὶ «*ἐφ' ᾗ* ἢ *ἐν ᾗ* γίνεται τὸ τέλος» καὶ «*ὑφ' ὧν* ἢ *δι' ὧν* γίνεται τὸ τέλος».

Ἐκ τοῦ Φιλοστράτου «δουλωσάμενον ταῖς ναυσὶ τοὺς *ἐπὶ θαλάττῃ* τε καὶ *ἐν θαλάττῃ*».

Ἐκ τοῦ Ἡλιοδώρου «ὁ δέ με *πρὸ πάντων* καὶ *ἐπὶ πᾶσιν* ἐξήλαυνεν».

Ἐκ τοῦ σοφιστοῦ Νικολάου «ὅτι ἡ μὲν *ἄνευ περιστάσεως*, ἡ δὲ *μετὰ περιστάσεως* συνίσταται».

Ἐκ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Θεοκρίτου «ἑπτὰ *πρὸ τῆς γεννήσεως* καὶ ἑπτὰ *μετὰ τὴν γέννησιν*».

Ἐκ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Ἀριστείδου «εἰς τρία γὰρ διαιρεῖ καὶ λέγει τὰ *πρὸ τοῦ πράγματος*, τὰ *ἐν τῷ πράγματι*, τὰ *μετὰ τὸ πρᾶγμα*».

Καὶ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀναγινώσκεται «γῆ *ἐξ ὕδατος* καὶ *δι' ὕδατος* συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ» καὶ «ὅτι *ἐξ αὐτοῦ* καὶ *δι' αὐτοῦ* καὶ *εἰς αὐτὸν* τὰ πάντα», κτλ.

Ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῷ περὶ Ζεύγους προτιθέμενος νὰ παραστήσῃ τέσσαρας πρὸς τὰ αὐτὰ πρόσωπα σχέσεις παραλαμβάνει τετράκις τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν μετὰ τῆς προσηκούσης ἑκάστοτε προθέσεως, οἷον «κινδυνεύει τὰ μὲν *ὑφ' ὑμῶν*, τὰ δὲ *δι' ὑμᾶς*, τὰ δ' *ὑπὲρ ὑμῶν*, τὰ δὲ *μεθ' ὑμῶν*».

Οὐχὶ δὲ παντελῶς ἀνωφελὲς φαίνεται νὰ προστεθῶσι τοῖς κατειλεγμένοις παραδείγμασι τὰ ἐν ταῖς πρὸς Δημόνικον Παραινέσεσιν ἀπαντῶντα «ῥώμη δὲ *μετὰ* μὲν *φρονήσεως* ὠφέλησεν, *ἄνευ* δὲ *ταύτης*

πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε» καὶ «τέρψις γὰρ *σὺν τῷ καλῷ* μὲν ἄριστον, *ἄνευ δὲ τούτου* κάκιστον» καὶ τὸ παρὰ Δημοσθένει «οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι *πρὸ τῶν πραγμάτων* εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ *μετὰ τὰ πράγματα*» καὶ τὸ παρ' Ἀριστοτέλει «ἀλλ' ὅμως οὐκ *ἄνευ* μὲν *τούτων* γέγονεν, οὐ μέντοι *διὰ ταῦτα* πλὴν ὡς δι' ὕλην», ᾧ ἐμφερὲς τὸ θρυλούμενον «οὔτε *διὰ τοῦτο* οὔτ' *ἄνευ τούτου*», καὶ τὸ παρὰ Στράβωνι «Εὐθύδημε, κακὸν εἶ τῆς πόλεως ἀναγκαῖον· οὔτε γὰρ *μετὰ σοῦ* δυνάμεθα ζῆν οὔτ' *ἄνευ σοῦ*». Ἐν ταῖς Κωακαῖς Προγνώσεσι φέρεται «φῦσαν δὲ *ἄνευ ψόφου* περδήσιος διεξιέναι βέλτιστον· κρέσσον δὲ καὶ *ξὺν ψόφῳ* διελθεῖν ἢ αὐτοῦ ἀνειλέεσθαι», ἐν δὲ τῷ Προγνωστικῷ «φῦσαν δὲ ἄνευ ψόφου ΚΑΙ περδήσιος διεξιέναι ἄριστον, κτέ.» ἢ «ἄνευ ψόφου ΜΕΝ ΚΑΙ περδήσιος κτέ.». Ἀλλὰ τὸ *περδήσιος* ἢ *καὶ περδήσιος* εἶνε πάντως παρεμβεβλημένον.

Παρατηρητέον δ' ὅτι, ἂν ἐν τῷ δευτέρῳ ἀντὶ τῆς προθέσεως γίνηται χρῆσις ἐπιρρήματος, ἄλλοτε μὲν πρόσκειται αὐτῷ ἡ προσήκουσα πτῶσις, ὡς παρ' Ἡσιόδῳ «μήτ' *ἐν ὁδῷ* μήτ' *ἐκτὸς ὁδοῦ* προβάδην οὐρήσῃς», ἄλλοτε δὲ παραλείπεται συνεξακουομένη, ὡς παρὰ Θεοφράστῳ «ἢ *πρὸ αὐτῶν* ἢ *ὕστερον* μικρῷ» καὶ παρὰ Στράβωνι «ὁ μηδενὶ συμμίξας τῶν Ἑλλήνων μήτε *κατὰ τὴν πλάνην* μήθ' *ὕστερον*» καὶ «τὰ μὲν *πρὸ τῆς πόλεως* ἐν τοῖς κήποις τὰ δὲ *ἐντός*» καὶ «τὰς μὲν *σὺν ἐνθουσιασμῷ* τὰς δὲ *χωρίς*, καὶ τὰς μὲν μετὰ μουσικῆς τὰς δὲ μή» καὶ «ὅτι δὲ πλάνητες καὶ *μετ' ἐκείνων* καὶ *χωρὶς* καὶ ἐκ παλαιοῦ καὶ αἱ Ἀριστοτέλους Πολιτεῖαι δηλοῦσιν».

Ἀλλ', ἂν ἐν τῷ πρώτῳ γίνηται χρῆσις ἐπιρρήματος ἀντὶ τῆς προθέσεως, ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ἔλλειψις, ὡς ἄλλα τε παραδείγματα μηνύουσι καὶ τὸ ἐκ τοῦ Στράβωνος «πόλεις δ' εἰσὶν *ἐντὸς τοῦ Πάδου* καὶ *περὶ τὸν Πάδον*» καὶ τὸ ἐκ τοῦ Γαληνοῦ «ἀλλ' οἱ μὲν νέοι *χωρὶς κακοχυμίας*, οἱ παλαιοὶ δὲ καὶ *σὺν ταύτῃ*». Παράδοξον φαίνεται τὸ τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνῃ «ἀλλ' ἡ γὰρ *ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας* χαρὰ κτέ.», εἰς ὃ φέρεται σχόλιον «τὸ *ἐκτός* καὶ τὸ *παρά* ἐκ παραλλήλου». Προσυπακούεται δὲ συνήθως ἡ γενικὴ *ἐλπίδος* ἢ *ἐλπίδων*· *ἡ γὰρ ἐκτὸς ἐλπίδων καὶ παρ' ἐλπίδας χαρά*. Ἀλλ' ὑπό τινων μεταγράφεται «ἡ γὰρ ἄτοπος καὶ παρ' ἐλπίδας χαρά» ἢ «ἡ γὰρ ἐκτὸς *ἐλπίδος πολλὴ* χαρά». Τὸ παρ' Ὀρειβασίῳ ἀναγινωσκόμενον «ἀλλὰ γὰρ καὶ τῆς

βιαίου καὶ συντόνου ἐνεργείας καὶ *χωρίς* τε καὶ *διὰ τούτων*, ὡς εἰκός, ὀλιγωφελέστερός ἐστι» τρεπτέον ἴσως εἰς τὸ «τῆς βιαίου καὶ συντόνου ἐνεργείας *κΕχώριστΑΙ* (=ἀπήλλακται, ἐστέρηται) καὶ διὰ *τοῦτΟ*, ὡς εἰκός, κτέ.».

Πολλάκις δ' ἐκφέρεται ἅπαξ ἡ πτῶσις, εἴτ' ἐν τῷ πρώτῳ τιθεμένη εἴτ' ἐν τῷ δευτέρῳ, ἂν ἐν ἀμφοτέροις ἐπίρρημα ἀντὶ τῆς προθέσεως παραλαμβάνηται, ὡς παρ' Ἀριστοτέλει «καὶ ὅλως οἵ τ' *ἐπέκεινα Μαλέας* καὶ οἱ *ἐντὸς* διαφέρουσι μαλακότητι καὶ σκληρότητι» καὶ παρὰ Στράβωνι «τὸ μὲν *ἐντὸς τοῦ Ταύρου* τὸ δὲ *ἐκτός*» καὶ «τοῖς τε *ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου* καὶ τοῖς *ἐντός*» καὶ «τῆς τε *ἐντὸς Ἰσθμοῦ* καὶ τῆς *ἐκτός*» καὶ «καλεῖται τὸ μὲν *ἐντὸς τοῦ Πάδου* τὸ δὲ *πέραν*», κτλ. καὶ «τὰ μὲν *ἐντὸς* τὰ δὲ *ἐκτὸς τῆς συμπάσης οἰκουμένης*» καὶ «τήν τε *ἐντὸς* καὶ τὴν *ἐκτὸς στηλῶν*» καὶ «τὰ μὲν *ἐντὸς* οἰκεῖ τὰ δὲ *ἐκτὸς τοῦ δρυμοῦ*» καὶ «ἡ *πέραν* καὶ ἡ *ἐντὸς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ*», κτλ. Καθ' ὅμοιον τρόπον λέγεται ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου «οἱ Ἀθήνησι *ἐπὶ τάδε* πέρδικες *τοῦ Κορυδαλλοῦ* πρὸς τὸ ἄστυ κακκαβίζουσιν, οἱ δ' *ἐπέκεινα* τιττυβίζουσιν» καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὑπ' ἄλλων. Τῆς ἀνελλιπῶς ἐχούσης συντάξεως, καθ' ἣν ἐφ' ἑκατέρου ἐπιρρήματος ἐκφέρεται διαρρήδην ἡ πτῶσις, μνημονεύομεν δύο μόνα μαρτύρια, τὸ ἐκ τοῦ Στράβωνος «*ἔξω* μὲν *στηλῶν* Γάδειρά τε καὶ Καττιτερίδες καὶ Βρεττανικαί, *ἐντὸς* δὲ *στηλῶν* αἵ τε Γυμνήσιαι καὶ ἄλλα νησίδια» καὶ τὸ ἐκ τοῦ ψηφίσματος τοῦ κειμένου ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου λόγῳ τοῦ Δημοσθένους «κατακομίζειν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν πάντα τὴν ταχίστην, τὰ μὲν *ἐντὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν* εἰς ἄστυ καὶ Πειραιᾶ, τὰ δὲ *ἐκτὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν* εἰς Ἐλευσῖνα καὶ Φυλὴν κτέ.».

Εὐκόλως δέ, νομίζομεν, ἐκ τῶν εἰρημένων κατανοεῖται πῶς δύναταί τις νὰ κατασκευάσῃ τὸν λόγον, ἂν τρεῖς σχέσεις σκοπῇ νὰ παραστήσῃ εἴτε διὰ δύο προθέσεων καὶ ἑνὸς ἐπιρρήματος εἴτε διὰ δύο ἐπιρρημάτων καὶ μιᾶς προθέσεως. Ἀλλ' οὐδὲν κωλύει νὰ παρατεθῶσι καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ Στράβωνος χωρία· «ἢ γὰρ *ἐπὶ ταύταις* ἢ *παρὰ ταύταις* ἢ *μεταξὺ* ἵδρυνται» καὶ «οὔτ' *ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων* οὔτ' *ἐν αὐταῖς* οὔτ' *ἐντός*».

Ἐν τῷ Σοφιστῇ τοῦ Πλάτωνος ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις «δεῖ δὲ ἀεὶ παντὸς πέρι τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μᾶλλον *διὰ λόγΩΝ* ἢ τοὔνομα μόνον συνωμολογῆσθαι *χωρὶς λόγΟΥ*» εἴκασεν ὁ Στέφανος *διὰ λό-*

γΟΥ, ἵνα συμφωνῇ κατ' ἀριθμὸν τῷ ἐπ' ἐναντίας σχέσεως ἐπιφερομένῳ *χωρὶς λόγΟΥ*. Ἀλλ' οὐδαμῶς ἡ κειμένη γραφὴ ἀτοπίας μετέχουσα ὀφείλει νὰ μένῃ ἀκίνητος. Ἀμφιβάλλομεν δ' ἂν τὸ αὐτὸ ἁρμόζῃ νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ Ποιητικῇ τοῦ Ἀριστοτέλους «εἴη γὰρ ἂν τὰ Ἡροδότου εἰς *μέτρα* τεθῆναι, καὶ οὐδὲν ἧττον ἂν εἴη ἱστορία τις *μετὰ μέτρΟΥ ἢ ἄνευ μέτρΩΝ*». Ὀρθότατα δὲ καὶ παντάπασιν ἀνυπόπτως ἔχει τὸ «Παῦλος ἀπόστολος οὐκ *ἀπ' ἀνθρώπΩΝ* οὐδὲ *δι' ἀνθρώπΟΥ*». Ὁ Στράβων τῶν συνωνύμων χρῆσιν ποιούμενος γράφει «καὶ *μέλους χωρὶς* καὶ *μετ' ᾠδῆς* ἔργα θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν τῶν ἀρίστων ἀναδιδόντες».

Παρ' Ἀθηναίῳ λέγεται «Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ταραντῖνος ζητεῖ πότερον *προπαρατίθεσθαι* δεῖ τὰ τραγήματα—ἢ οὔ, ἀλλὰ *μετὰ τὸ δεῖπνον*». Ἠδύνατο δὲ νὰ ῥηθῇ ἀντ' αὐτοῦ «πότερον *πρὸ τοῦ δείπνου* παρατίθεσθαι δεῖ τὰ τραγήματα ἢ *μετὰ τὸ δεῖπνον*». Πρὸς τὸ ἐκ τοῦ Ἀθηναίου παρατεθὲν χωρίον ἔχει ἐμφέρειαν τὸ παρὰ Θεοφράστῳ «τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν φιλεῖ *πρωϊοπορεῖσθαι*, τὰ δὲ *ὀψὲ* διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν τοὺς χειμῶνας».

Παρασημειωτέον δ' ὅτι οὐδὲ δύο διάφοροι πτώσεις μετὰ τῆς αὐτῆς προθέσεως ἅπαξ τιθεμένης συνετάττοντο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Τὸ τοῦ Ἡροδότου «οἱ Πέρσαι ἐδίωκον *πρὸς ἠῶ* τε καὶ *τοῦ Ταναΐδος*» φαίνεται ὅτι εἶνε πλημμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ «*Ἰθὺ* Τανάϊδος» (Ι=Τ καὶ Θ=Ο).

Ἐν τέλει μνημονεύομεν τὸ ὑπὸ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως ἐν τοῖς Στρωματεῦσι γεγραμμένον «ὅπερ τῶν *κατὰ* ἢ *πρός τί* πως ἔχειν ὠνομασμένων ἐστί», δι' οὗ ἐμφαίνεται ὅτι ἀδιαφόρως ἐν τῷ προκειμένῳ γίνεται χρῆσις τῆς ΚΑΤΑ ἢ τῆς ΠΡΟΣ προθέσεως. Κατανοεῖται δὲ κάλλιστα τὸ πρᾶγμα, ἂν γραφῇ «τῶν *κατά* (ἢ *πρός*) τί πως ἔχειν ὠνομασμένων».

§ 41. Ἐπεσημασμένος, ἐπεσωρευμένος, ἀνεσυρμένος, προϋπελογισμένος, ἐβρασμένος, ἀπεκρυσταλλωμένος, κτλ. καὶ ἀποκεκτηνωμένος, καταπεπτοημένος, κτλ.

Καλῶς μὲν οἱ πρῶτοι τύποι προηνέχθησαν ἄνευ ἀναδιπλα-

σιασμοῦ, κακῶς δ' οἱ δεύτεροι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ. Δίκαιον δ' εἶνε νὰ προστεθῇ μὲν ἐκείνοις ὡς παρὰ φύσιν ἐλλείπων, ν' ἀφαιρεθῇ δ' ἀπὸ τούτων ὡς ἀθέσμως προσκεκολλημένος. Σχηματίζονται δ' οὕτω τὰ κανονικὰ καὶ ἀνεγκλήτως ἔχοντα ἐπισεσημασμένος, ἐπισεσωρευμένος, ἀνασεσυρμένος, προϋπολελογισμένος, βεβρασμένος, ἀποκεκρυςαλλωμένος, κτλ. καὶ ἀπεκτηνωμένος, κατεπτοημένος, κτλ.

§ 42. Ἀπελπισία.

Παρ' οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων εὕρομεν τὴν λέξιν ἀπελπισία. Ὁ Πολύβιος ἐν μὲν τῇ τρίτῃ λέγει «τηλικοῦτον γὰρ προενεβεβλήκει κατελπισμὸν τοῖς ὄχλοις», ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ πρώτῃ «καί τις οἷον ἀπελπισμὸς ὑπέδραμε τοὺς ἀνθρώπους». Τῆς λέξεως ἀπελπισμός ποιοῦνται ἐνίοτε καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς χρῆσιν, οἷον Ἰωάννης ὁ Χρυσόςομος, Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ ἄλλοι. Ἐπαινετὸν δ' ἴσως ἔργον θὰ πράξωμεν, ἂν ἐγκρίνωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν καθαρεύουσαν γλῶσσαν τὸν παλαιὸν τύπον ἀπελπισμός ἀποδιοπομπούμενοι τὸν νεωτερικὸν ἢ παραπεποιημένον ἀπελπισία. Δυνάμεθα δὲ κατὰ τὸ ἀπελπισμός καὶ κατελπισμός νὰ λέγωμεν καὶ ἐπελπισμός ἐκ τοῦ ἐπελπίζω.

Ἐν τῷ ἐσχάτως παρηκμακότι ἑλληνισμῷ εὑρίσκεται καὶ τύπος *ἀπελπιστία*, ὃν οὐδαμῶς ἀποδεκτὸν νομίζομεν. Περὶ τῶν ῥηματικῶν ὀνομάτων τῶν διὰ τῆς καταλήξεως ΜΟΣ ἐσχηματισμένων θὰ πραγματευθῶμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐν τῷ καθήκοντι χρόνῳ.

§ 43. Καταχρῶμαί τινος, καταχρῶμαι τῆς φιλίας, καταχρῶμαι τῆς ἀγαθότητος, τῆς εὐπιστίας, κτλ.

Πρὸ πολλοῦ ἐπεισεκώμασε τῇ καθ' ἡμᾶς συνηθείᾳ ἡ παντε-

ψασχετῇ ὁ νέος οὗτος Ἀρίσταρχος, διότι δὲν λέγεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὁ πούς καὶ ἡ πούς, ὁ δάκτυλος καὶ ἡ δάκτυλος, ὁ πῆχυς καὶ ἡ πῆχυς, κτλ. πρὸς διάκρισιν τῶν ἐννοιῶν. Εἰς μεγάλην δὲ πάντως θὰ ἐμπέσῃ ἀπορίαν, ἂν ἐρωτηθῇ τί φρονεῖ περὶ τῶν ἄνευ ἄρθρου ἐκφερομένων «ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν» ἢ «μηδὲ ζυγὸν ὑπερβαίνειν» καὶ «ζυγῷ ἱστάναι», κτλ. Ἀλλὰ περὶ τῶν τοιούτων θὰ διαλάβωμεν ἀλλαχοῦ διεξοδικῶς.

Ἐν ταῖς εἰς τὰς Ἐπικτήτου Διατριβὰς Σημειώσεσι τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ φέρεται «Ἕν σοι ζυγόν: Ἀνωτέρω δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος κεφαλαίου *τὸν ζυγὸν*, ἀρσενικῶς εἴρηκε. Λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως· τὸ δὲ οὐδέτερον τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ μᾶλλόν ἐστιν, οἷον καὶ τὸ παρὰ τοῖς Ἑβδομήκοντα *Ζυγὰ δίκαια, καὶ στάθμια δίκαια*. Παρὰ τὸ ὑποκοριστικὸν *Ζυγάριον* ἔπλασεν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τὸ *Ζυγαρία* (balance)· τὸ δὲ καθιέμενον εἰς θάτερον τοῦ ζυγοῦ μέρος βαρύ τι σῶμα ἐκ μετάλλου ἤ τινος ἑτέρας ὕλης, ᾧ παραβάλλεται τὸ σταθμώμενον, δι' ἑτέρου ὑποκοριστικοῦ σημαίνει, τοῦ *Ζύγιον* (poids)». Ὁ Ἀμμώνιος διδάσκει «*Ζυγός:* ἀρσενικῶς μὲν ἐπὶ τῶν βοῶν, θηλυκῶς δὲ ἐπὶ τῶν σταθμῶν», ὁ δὲ Μάγιστρος «*Ζυγός:* ἀρσενικῶς ἐπὶ ἁμάξης, ἐπὶ δὲ σταθμοῦ οὐ *ζυγός* ἀλλὰ *τὰ ζυγά* οὐδετέρως πληθυντικῶς· τὸ γὰρ *ζυγὸν* ἀδόκιμον», ὁ δὲ Μοσχόπουλος «*Ζυγός:* ὁ τῶν βοῶν, *ζυγὸν* δὲ οὐδετέρως τὸ ζύγιον». Περὶ πάντων τούτων ἀκριβῶς θὰ πραγματευθῶμεν ἐν ἑτέρῳ καιρῷ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος παρατηροῦμεν μόνον ὅτι τὸ τοῦ Ἀμμωνίου δίδαγμα εἶνε ἀνάληθες, ἂν μὴ ὑποληφθῇ κατὰ τὸν Βαλκενάριον ὅτι παρεφθάρη τὸ ὑπ' αὐτοῦ γραφέν.

§ 40. **Μετὰ καὶ ἄνευ προθέσεως, κτλ. μετὰ ἢ ἄνευ ἀρνήσεως, κτλ. πρὸ καὶ μετὰ μεσημβρίαν, κτλ. πρὸ ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον, κτλ. οὔτε πρὸ οὔτε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, κτλ. ἀνίσταται ἄλλοτε μὲν πρὸ ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, κτλ.**

Ἀντὶ τῶν ἀνελληνίστων τούτων ῥήσεων, ὧν πολλοὶ παρ'

ἡμῖν ἀνυπόπτως ποιοῦνται χρῆσιν, ἀναγκαίως ἔχει νὰ παραλαμβάνωνται αἱ Ἑλληνικοῖς στόμασι πρέπουσαι «μετὰ προθέσεως καὶ ἄνευ προθέσεως» καὶ «μετ' ἀρνήσεως ἢ ἄνευ ἀρνήσεως» καὶ «πρὸ μεσημβρίας καὶ μετὰ μεσημβρίαν» καὶ «πρὸ τοῦ δείπνου ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον» καὶ «οὔτε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως οὔτε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν» καὶ «ἀνίσταται ἄλλοτε μὲν πρὸ τῆς ἀνατολῆς ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου».

Οὐδὲν δὲ πολλάκις κωλύει νὰ τίθηται ἀντωνυμία ἐν τῷ δευτέρῳ, ἵνα μὴ ἐπαναλαμβάνηται τὸ ὄνομα, οἷον «πρὸ μεσημβρίας καὶ μετ' αὐτήν» καὶ «πρὸ τοῦ δείπνου ἢ μετ' αὐτό», κτλ. Ἀλλ' ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν παλαιῶν εἶνε πολλῷ συχνοτέρα ἡ κατ' ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματος ἐκφορά.

Ὁσάκις δὲ προστίθεται τῷ ὀνόματι ἐπίθετον ἢ μετοχή, δύναται νὰ μὴ ἐκφέρηται διαρρήδην ἐν τῷ πρώτῳ, οἷον «μετὰ τοῦ μορίου ἢ ἄνευ τοῦ μορίου τοῦ ἀποφατικοῦ» καὶ «πρὸ τῆς ὥρας ἢ μετὰ τὴν ὥραν τὴν ὡρισμένην», κτλ. ἢ νὰ λέγηται «ἄλλοτε μὲν ἔρχεται πρὸ τῆς ὡρισμένης ὥρας, ἄλλοτε δὲ μετ' αὐτήν», κτλ. Καλῶς δ' ἔχει καὶ τὸ «μετὰ τοῦ ἀποφατικοῦ ἢ ἄνευ τοῦ ἀποφατικοῦ μορίου», κτλ.

Ἵνα σαφῶς τὴν τῶν παλαιῶν καθόλου συνήθειαν ἐμφανίσωμεν, παρατιθέμεθα ποικίλα ἐξ αὐτῶν παραδείγματα, οἷον:

Ἐκ τοῦ Ὁμήρου «ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο πάμπαν, ἐκπέρσειν πτολίεθρον *ἄνευ ἔθεν* οὐδὲ *σὺν αὐτῷ*».

Ἐκ τοῦ Πινδάρου «τῶν δὲ πεπραγμένων *ἐν δίκᾳ* τε καὶ *παρὰ δίκαν* ἀποίητον οὐδ' ἂν χρόνος ὁ πάντων πατὴρ δύναιτο θέμεν ἔργων τέλος».

Ἐκ τοῦ Σοφοκλέους «οὐ *παρ' αὐτοῖς* ἀλλ' *ἐν αὐτοῖσιν κακοῖς* τοῖσιν μεγίστοις ὄντες».

Ἐκ τοῦ Ἀριστοφάνους «οὔτε *σὺν πανωλέθροισιν* οὔτ' *ἄνευ πανωλέθρων*».

Ἐκ τοῦ Πλάτωνος «οἶνος *ἄνευ* τε *παίδων* καὶ *μετὰ παίδων* ἦν ἀληθής» καὶ «μήτε *ἐν μέτρῳ* μήτε *ἄνευ μέτρου* μυθολογοῦντα». Περιβόητον δὲ κατέστη τὸ ἐν τοῖς Νόμοις ὑπ' αὐτοῦ ῥηθὲν «πᾶς γάρ ὅ τ'

ἐπὶ γῆς καὶ *ὑπὸ γῆς* χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος»· ἀλλὰ λέγεται καὶ *ὑπὲρ γῆς* ἀντὶ τοῦ *ἐπὶ γῆς*.

Ἐκ τοῦ Λυσίου «οὔτε *πρὸ τῆς συμφορᾶς* οὔτε *μετὰ τὴν συμφοράν*».

Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος «πονήσαντα καὶ κινδυνεύσαντα καὶ *ἐν τῷ μέρει* καὶ *παρὰ τὸ μέρος*».

Ἐκ τοῦ Δημοσθένους «σκοπείσθω πότερον *παρὰ τοὺς νόμους* ἢ *κατ' αὐτοὺς* εἴρηται».

Ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους «μνῆμαι *ἐν μέτροις* καὶ *ἄνευ μέτρων*» καὶ «οἱ μὲν *ἐκ τοῦ Πόντου* καὶ *εἰς τὸν Πόντον* μεταβάλλουσιν» καὶ «διὸ καὶ καλοῦνται—ἀλκυονίδες ἡμέραι, ἑπτὰ μὲν *πρὸ τροπῶν*, ἑπτὰ δὲ *μετὰ τροπάς*» καὶ «ἀλλὰ τό γ' εἰθισμένον γίνεσθαι *πρὸ τοῦ πράγματος* ἢ *ἅμα τῷ πράγματι* ἢ *μετὰ τὸ πρᾶγμα*».

Ἐκ τοῦ Θεοφράστου «ὅταν πνεύσῃ μικρὸν *πρὸ τροπῶν* ἢ *μετὰ τροπὰς χειμερινὰς* ψυχρός» καὶ «τὸ δὲ σκόροδον φυτεύεται μὲν μικρὸν *πρὸ τροπῶν* ἢ *μετὰ τροπάς*» καὶ «ἐνταῦθα δὴ *πρὸ τούτων* ἢ *μετὰ τούτους* εἰκὸς τὴν φυτείαν ἁρμόττειν» καὶ «τέμνουσι γὰρ δὴ νῦν τοῦ σκιροφοριῶνος καὶ ἑκατομβαιῶνος ὥσπερ *πρὸ τροπῶν* μικρὸν ἢ *ὑπὸ τροπάς*» καὶ «ἁπλῶς ὅσα *πρὸ τῶν καρπῶν* ἢ *ἅμα* γίνεται *τοῖς καρποῖς*» καὶ «ὅσους δὴ τρόπους ἄλλους τεθεωρήκαμεν εἴθ' *ὑπὲρ γῆς* γινομένων εἴτ' *ἐπὶ γῆς* εἴθ' *ὑπὸ γῆς*»· ἔτι δὲ «*πρὸς ὃ* καὶ *ἐν ᾧ* ἡ φορά» καὶ «*ἐν οἷς* καὶ *δι' ὧν* αἱ τέχναι ποιοῦνται τὰ τέλη» καὶ «διότι θερμὸς ὁ τόπος καὶ *ἐξ οὗ* καὶ *εἰς ὃν* ῥεῖ» καὶ «*καθ' οὓς* καὶ *πρὸς οὓς* αἱ πνοαί» καὶ «*ἐξ ὧν* καὶ *δι' ὧν* ὁ ἱδρώς».

Ἐκ τοῦ Ἱπποκράτους ἢ Ψευδιπποκράτους «αὐτὸ τὸ νόσημα ἐς τοῦτο κατέσκηψε *ἄνευ τε πυρετῶν* καὶ *ἐν πυρετοῖσι*» καὶ «ἀλλὰ καὶ *ἄνευ τύχης* καὶ *ξὺν τύχῃ*» καὶ «ἤν τε *ξὺν πυρετῷ* ἤν τε *ἄνευ πυρετοῦ*».

Ἐκ τοῦ Πολυβίου «τὴν αἰτίαν εὑρεῖν, *ἐξ ἧς* καὶ *δι' ἣν* ἐγένετο τὸ συμβαῖνον».

Ἐκ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως «τριῶν τε ὄντων, *ἐν οἷς* καὶ *περὶ ἃ* τὴν ἀρχὴν ταύτην συμβέβηκεν εἶναι».

Ἐκ τοῦ Στράβωνος «οἱ *κατ' αὐτὸν* ἢ μικρὸν *πρὸ αὐτοῦ* μέχρι Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν τὴν ἐκ Βοσπόρου πᾶσαν» καὶ «ἢ μικρὸν *πρὸ αὐτοῦ* τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον ἢ *κατ' αὐτὸν* ἀναγράφοντες» καὶ «καὶ γὰρ *καθ' Ὅμηρον* ἢ μικρὸν *πρὸ αὐτοῦ* λέγουσι τὴν τῶν Κιμμε-

ρίων ἔφοδον γενέσθαι» καὶ «τῇ τε *ὑπὲρ γῆς* καὶ τῇ *ὑπὸ γῆς*» καὶ «ὁτὲ μὲν *ὑπὲρ γῆς* τοῦ ἡλίου φερομένου ὁτὲ δ' *ὑπὸ γῆν*» καὶ «τοτὲ μὲν *ὑπὸ γῆς* ὄντος τοτὲ δὲ *ὑπὲρ γῆς* φαινομένου» καὶ «ῥεῖν δὲ τὸν Ὦχον οἱ μὲν *διὰ τῆς Βακτριανῆς* φασιν, οἱ δὲ *παρ' αὐτήν*» καὶ «*εἰς ὃν* καὶ *ἐξ οὗ* τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται» καὶ «*εἰς ἣν* καὶ *ἐξ ἧς* οἱ καμηλέμποροι—ὁδεύουσιν ἀσφαλῶς καὶ εὐπόρως *ἐκ Πέτρας* καὶ *εἰς Πέτραν*».

Ἐκ τοῦ Ἀριστείδου «εἰ τοίνυν οὐκ *ἐπὶ Θηβαίους* ἀλλ' *ὑπὲρ Θηβαίων* τότ' ἐξήλθετε».

Ἐκ τοῦ Διοσκορίδου «καὶ πρὸς τούτοις ἱδρωτοποιία καὶ *πρὸ τροφῆς* καὶ *μετὰ τροφήν*».

Ἐκ τοῦ Γαληνοῦ «τῷ δὲ *μετὰ ῥίγους* ἢ μὴ *σὺν ῥίγει* καὶ *σὺν ἐμέτοις τισὶ καὶ ἱδρῶσιν* ἢ *ἄνευ τούτων* γίνεσθαι διαφέρουσι» καὶ «*ἐφ' ᾗ* ἢ *ἐν ᾗ* γίνεται τὸ τέλος» καὶ «*ὑφ' ὧν* ἢ *δι' ὧν* γίνεται τὸ τέλος».

Ἐκ τοῦ Φιλοστράτου «δουλωσάμενον ταῖς ναυσὶ τοὺς *ἐπὶ θαλάττῃ* τε καὶ *ἐν θαλάττῃ*».

Ἐκ τοῦ Ἡλιοδώρου «ὃ δέ με *πρὸ πάντων* καὶ *ἐπὶ πᾶσιν* ἐξήλαυνεν».

Ἐκ τοῦ σοφιστοῦ Νικολάου «ὅτι ἡ μὲν *ἄνευ περιστάσεως*, ἡ δὲ *μετὰ περιστάσεως* συνίσταται».

Ἐκ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Θεοκρίτου «ἑπτὰ *πρὸ τῆς γεννήσεως* καὶ ἑπτὰ *μετὰ τὴν γέννησιν*».

Ἐκ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Ἀριστείδου «εἰς τρία γὰρ διαιρεῖ καὶ λέγει τὰ *πρὸ τοῦ πράγματος*, τὰ *ἐν τῷ πράγματι*, τὰ *μετὰ τὸ πρᾶγμα*».

Καὶ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀναγινώσκεται «γῆ *ἐξ ὕδατος* καὶ *δι' ὕδατος* συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ» καὶ «ὅτι *ἐξ αὐτοῦ* καὶ *δι' αὐτοῦ* καὶ *εἰς αὐτὸν* τὰ πάντα», κτλ.

Ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῷ περὶ Ζεύγους προτιθέμενος νὰ παραστήσῃ τέσσαρας πρὸς τὰ αὐτὰ πρόσωπα σχέσεις παραλαμβάνει τετράκις τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν μετὰ τῆς προσηκούσης ἑκάστοτε προθέσεως, οἷον «κινδυνεύει τὰ μὲν *ὑφ' ὑμῶν*, τὰ δὲ *δι' ὑμᾶς*, τὰ δ' *ὑπὲρ ὑμῶν*, τὰ δὲ *μεθ' ὑμῶν*».

Οὐχὶ δὲ παντελῶς ἀνωφελὲς φαίνεται νὰ προστεθῶσι τοῖς κατειλεγμένοις παραδείγμασι τὰ ἐν ταῖς πρὸς Δημόνικον Παραινέσεσιν ἀπαντῶντα «ῥώμη δὲ *μετὰ* μὲν *φρονήσεως* ὠφέλησεν, *ἄνευ* δὲ *ταύτης*

πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε» καὶ «τέρψις γὰρ *σὺν τῷ καλῷ* μὲν ἄριστον, *ἄνευ δὲ τούτου* κάκιστον» καὶ τὸ παρὰ Δημοσθένει «οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι *πρὸ τῶν πραγμάτων* εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ *μετὰ τὰ πράγματα*» καὶ τὸ παρ' Ἀριστοτέλει «ἀλλ' ὅμως οὐκ *ἄνευ* μὲν *τούτων* γέγονεν, οὐ μέντοι *διὰ ταῦτα* πλὴν ὡς δι' ὕλην», ᾧ ἐμφερὲς τὸ θρυλούμενον «οὔτε *διὰ τοῦτο* οὔτ' *ἄνευ τούτου*», καὶ τὸ παρὰ Στράβωνι «Εὐθύδημε, κακὸν εἶ τῆς πόλεως ἀναγκαῖον· οὔτε γὰρ *μετὰ σοῦ* δυνάμεθα ζῆν οὔτ' *ἄνευ σοῦ*». Ἐν ταῖς Κωακαῖς Προγνώσεσι φέρεται «φῦσαν δὲ *ἄνευ ψόφου* περδήσιος διεξιέναι βέλτιστον· κρέσσον δὲ καὶ *ξὺν ψόφῳ* διελθεῖν ἢ αὐτοῦ ἀνειλέεσθαι», ἐν δὲ τῷ Προγνωστικῷ «φῦσαν δὲ ἄνευ ψόφου ΚΑΙ περδήσιος διεξιέναι ἄριστον, κτέ.» ἢ «ἄνευ ψόφου ΜΕΝ ΚΑΙ περδήσιος κτέ.». Ἀλλὰ τὸ *περδήσιος* ἢ *καὶ περδήσιος* εἶνε πάντως παρεμβεβλημένον.

Παρατηρητέον δ' ὅτι, ἂν ἐν τῷ δευτέρῳ ἀντὶ τῆς προθέσεως γίνηται χρῆσις ἐπιρρήματος, ἄλλοτε μὲν πρόσκειται αὐτῷ ἡ προσήκουσα πτῶσις, ὡς παρ' Ἡσιόδῳ «μήτ' *ἐν ὁδῷ* μήτ' *ἐκτὸς ὁδοῦ* προβάδην οὐρήσῃς», ἄλλοτε δὲ παραλείπεται συνεξακουομένη, ὡς παρὰ Θεοφράστῳ «ἢ *πρὸ αὐτῶν* ἢ *ὕστερον* μικρῷ» καὶ παρὰ Στράβωνι «ὁ μηδενὶ συμμίξας τῶν Ἑλλήνων μήτε *κατὰ τὴν πλάνην* μήθ' *ὕστερον*» καὶ «τὰ μὲν *πρὸ τῆς πόλεως* ἐν τοῖς κήποις τὰ δὲ *ἐντός*» καὶ «τὰς μὲν *σὺν ἐνθουσιασμῷ* τὰς δὲ *χωρίς*, καὶ τὰς μὲν μετὰ μουσικῆς τὰς δὲ μή» καὶ «ὅτι δὲ πλάνητες καὶ *μετ' ἐκείνων* καὶ *χωρὶς* καὶ ἐκ παλαιοῦ καὶ αἱ Ἀριστοτέλους Πολιτεῖαι δηλοῦσιν».

Ἀλλ', ἂν ἐν τῷ πρώτῳ γίνηται χρῆσις ἐπιρρήματος ἀντὶ τῆς προθέσεως, ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ἔλλειψις, ὡς ἄλλα τε παραδείγματα μηνύουσι καὶ τὸ ἐκ τοῦ Στράβωνος «πόλεις δ' εἰσὶν *ἐντὸς τοῦ Πάδου* καὶ *περὶ τὸν Πάδον*» καὶ τὸ ἐκ τοῦ Γαληνοῦ «ἀλλ' οἱ μὲν νέοι *χωρὶς κακοχυμίας*, οἱ παλαιοὶ δὲ καὶ *σὺν ταύτῃ*». Παράδοξον φαίνεται τὸ τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνῃ «ἀλλ' ἡ γὰρ *ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας* χαρὰ κτέ.», εἰς ὃ φέρεται σχόλιον «τὸ *ἐκτός* καὶ τὸ *παρά* ἐκ παραλλήλου». Προσυπακούεται δὲ συνήθως ἡ γενικὴ *ἐλπίδος* ἢ *ἐλπίδων*· *ἡ γὰρ ἐκτὸς ἐλπίδων καὶ παρ' ἐλπίδας χαρά*. Ἀλλ' ὑπό τινων μεταγράφεται «ἡ γὰρ *ἄτοπος* καὶ παρ' ἐλπίδας χαρά» ἢ «ἡ γὰρ ἐκτὸς *ἐλπίδος πολλὴ* χαρά». Τὸ παρ' Ὀρειβασίῳ ἀναγινωσκόμενον «ἀλλὰ γὰρ καὶ τῆς

βιαίου καὶ συντόνου ἐνεργείας καὶ *χωρίς* τε καὶ *διὰ τούτων*, ὡς εἰκός, ὀλιγωφελέστερός ἐστι» τρεπτέον ἴσως εἰς τὸ «τῆς βιαίου καὶ συντόνου ἐνεργείας *κΕχώριστΑΙ* (=ἀπήλλακται, ἐστέρηται) καὶ διὰ *τοῦτΟ*, ὡς εἰκός, κτέ.».

Πολλάκις δ' ἐκφέρεται ἅπαξ ἡ πτῶσις, εἴτ' ἐν τῷ πρώτῳ τιθεμένη εἴτ' ἐν τῷ δευτέρῳ, ἂν ἐν ἀμφοτέροις ἐπίρρημα ἀντὶ τῆς προθέσεως παραλαμβάνηται, ὡς παρ' Ἀριστοτέλει «καὶ ὅλως οἵ τ' *ἐπέκεινα Μαλέας* καὶ οἱ *ἐντὸς* διαφέρουσι μαλακότητι καὶ σκληρότητι» καὶ παρὰ Στράβωνι «τὸ μὲν *ἐντὸς τοῦ Ταύρου* τὸ δὲ *ἐκτός*» καὶ «τοῖς τε *ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου* καὶ τοῖς *ἐντός*» καὶ «τῆς τε *ἐντὸς Ἰσθμοῦ* καὶ τῆς *ἐκτός*» καὶ «καλεῖται τὸ μὲν *ἐντὸς τοῦ Πάδου* τὸ δὲ *πέραν*», κτλ. καὶ «τὰ μὲν *ἐντὸς* τὰ δὲ *ἐκτὸς τῆς συμπάσης οἰκουμένης*» καὶ «τήν τε *ἐντὸς* καὶ τὴν *ἐκτὸς στηλῶν*» καὶ «τὰ μὲν *ἐντὸς* οἰκεῖ τὰ δὲ *ἐκτὸς τοῦ δρυμοῦ*» καὶ «ἡ *πέραν* καὶ ἡ *ἐντὸς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ*», κτλ. Καθ' ὅμοιον τρόπον λέγεται ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου «οἱ Ἀθήνησι *ἐπὶ τάδε* πέρδικες *τοῦ Κορυδαλλοῦ* πρὸς τὸ ἄστυ κακκαβίζουσιν, οἱ δ' *ἐπέκεινα* τιττυβίζουσιν» καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὑπ' ἄλλων. Τῆς ἀνελλιπῶς ἐχούσης συντάξεως, καθ' ἣν ἐφ' ἑκατέρου ἐπιρρήματος ἐκφέρεται διαρρήδην ἡ πτῶσις, μνημονεύομεν δύο μόνα μαρτύρια, τὸ ἐκ τοῦ Στράβωνος «*ἔξω* μὲν *στηλῶν* Γάδειρά τε καὶ Καττιτερίδες καὶ Βρεττανικαί, *ἐντὸς* δὲ *στηλῶν* αἵ τε Γυμνήσιαι καὶ ἄλλα νησίδια» καὶ τὸ ἐκ τοῦ ψηφίσματος τοῦ κειμένου ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου λόγῳ τοῦ Δημοσθένους «κατακομίζειν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν πάντα τὴν ταχίστην, τὰ μὲν *ἐντὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν* εἰς ἄστυ καὶ Πειραιᾶ, τὰ δὲ *ἐκτὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν* εἰς Ἐλευσῖνα καὶ Φυλὴν κτέ.».

Εὐκόλως δέ, νομίζομεν, ἐκ τῶν εἰρημένων κατανοεῖται πῶς δύναταί τις νὰ κατασκευάσῃ τὸν λόγον, ἂν τρεῖς σχέσεις σκοπῇ νὰ παραστήσῃ εἴτε διὰ δύο προθέσεων καὶ ἑνὸς ἐπιρρήματος εἴτε διὰ δύο ἐπιρρημάτων καὶ μιᾶς προθέσεως. Ἀλλ' οὐδὲν κωλύει νὰ παρατεθῶσι καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ Στράβωνος χωρία· «ἢ γὰρ *ἐπὶ ταύταις* ἢ *παρὰ ταύταις* ἢ *μεταξὺ* ἵδρυνται» καὶ «οὔτ' *ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων* οὔτ' *ἐν αὐταῖς* οὔτ' *ἐντός*».

Ἐν τῷ Σοφιστῇ τοῦ Πλάτωνος ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις «δεῖ δὲ ἀεὶ παντὸς πέρι τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μᾶλλον *διὰ λόγΩΝ* ἢ τοὔνομα μόνον συνωμολογῆσθαι *χωρὶς λόγΟΥ*» εἴκασεν ὁ Στέφανος *διὰ λό-*

γΟΥ, ἵνα συμφωνῇ κατ' ἀριθμὸν τῷ ἐπ' ἐναντίας σχέσεως ἐπιφερομένῳ *χωρὶς λόγΟΥ*. Ἀλλ' οὐδαμῶς ἡ κειμένη γραφὴ ἀτοπίας μετέχουσα ὀφείλει νὰ μένῃ ἀκίνητος. Ἀμφιβάλλομεν δ' ἂν τὸ αὐτὸ ἁρμόζῃ νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ Ποιητικῇ τοῦ Ἀριστοτέλους «εἴη γὰρ ἂν τὰ Ἡροδότου εἰς *μέτρα* τεθῆναι, καὶ οὐδὲν ἧττον ἂν εἴη ἱστορία τις *μετὰ μέτρΟΥ* ἢ *ἄνευ μέτρΩΝ*». Ὀρθότατα δὲ καὶ παντάπασιν ἀνυπόπτως ἔχει τὸ «Παῦλος ἀπόστολος οὐκ *ἀπ' ἀνθρώπΩΝ* οὐδὲ *δι' ἀνθρώπΟΥ*». Ὁ Στράβων τῶν συνωνύμων χρῆσιν ποιούμενος γράφει «καὶ *μέλους χωρὶς* καὶ *μετ' ᾠδῆς* ἔργα θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν τῶν ἀρίστων ἀναδιδόντες».

Παρ' Ἀθηναίῳ λέγεται «Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ταραντῖνος ζητεῖ πότερον *προπαρατίθεσθαι* δεῖ τὰ τραγήματα—ἢ οὔ, ἀλλὰ *μετὰ τὸ δεῖπνον*». Ἠδύνατο δὲ νὰ ῥηθῇ ἀντ' αὐτοῦ «πότερον *πρὸ τοῦ δείπνου* παρατίθεσθαι δεῖ τὰ τραγήματα ἢ *μετὰ τὸ δεῖπνον*». Πρὸς τὸ ἐκ τοῦ Ἀθηναίου παρατεθὲν χωρίον ἔχει ἐμφέρειαν τὸ παρὰ Θεοφράστῳ «τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν φιλεῖ *πρωϊοπορεῖσθαι*, τὰ δὲ *ὀψὲ* διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν τοὺς χειμῶνας».

Παρασημειωτέον δ' ὅτι οὐδὲ δύο διάφοροι πτώσεις μετὰ τῆς αὐτῆς προθέσεως ἅπαξ τιθεμένης συνετάττοντο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Τὸ τοῦ Ἡροδότου «οἱ Πέρσαι ἐδίωκον *πρὸς ἠῶ* τε καὶ *τοῦ Ταναΐδος*» φαίνεται ὅτι εἶνε πλημμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ «*Ἰθὺ* Ταναΐδος» (Ι=Τ καὶ Θ=Ο).

Ἐν τέλει μνημονεύομεν τὸ ὑπὸ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως ἐν τοῖς Στρωματεῦσι γεγραμμένον «ὅπερ τῶν *κατὰ* ἢ *πρός τί* πως ἔχειν ὠνομασμένων ἐστί», δι' οὗ ἐμφαίνεται ὅτι ἀδιαφόρως ἐν τῷ προκειμένῳ γίνεται χρῆσις τῆς ΚΑΤΑ ἢ τῆς ΠΡΟΣ προθέσεως. Κατανοεῖται δὲ κάλλιστα τὸ πρᾶγμα, ἂν γραφῇ «τῶν *κατά* (ἢ *πρός*) τί πως ἔχειν ὠνομασμένων».

§ 41. Ἐπεσημασμένος, ἐπεσωρευμένος, ἀνεσυρμένος, προϋπελογισμένος, ἐβρασμένος, ἀπεχρυσταλλωμένος, κτλ. καὶ ἀποκεχτηνωμένος, καταπεπτοημένος, κτλ.

Κακῶς μὲν οἱ πρῶτοι τύποι προηνέχθησαν ἄνευ ἀναδιπλα-

σιασμοῦ, κακῶς δ' οἱ δεύτεροι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ. Δίκαιον δ' εἶνε νὰ προστεθῇ μὲν ἐκείνοις ὡς παρὰ φύσιν ἐλλείπων, ν' ἀφαιρεθῇ δ' ἀπὸ τούτων ὡς ἀθέσμως προσκεκολλημένος. Σχηματίζονται δ' οὕτω τὰ κανονικὰ καὶ ἀνεγκλήτως ἔχοντα ἐπισεσημασμένος, ἐπισεσωρευμένος, ἀνασεσυρμένος, προϋπολελογισμένος, βεβρασμένος, ἀποκεκρυςαλλωμένος, κτλ. καὶ ἀπεκτηνωμένος, κατεπτοημένος, κτλ.

§ 42. Ἀπελπισία.

Παρ' οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων εὕρομεν τὴν λέξιν ἀπελπισία. Ὁ Πολύβιος ἐν μὲν τῇ τρίτῃ λέγει «τηλικοῦτον γὰρ προενεβεβλήκει κατελπισμὸν τοῖς ὄχλοις», ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ πρώτῃ «καί τις οἷον ἀπελπισμὸς ὑπέδραμε τοὺς ἀνθρώπους». Τῆς λέξεως ἀπελπισμός ποιοῦνται ἐνίοτε καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς χρῆσιν, οἷον Ἰωάννης ὁ Χρυσόςομος, Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ ἄλλοι. Ἐπαινετὸν δ' ἴσως ἔργον θὰ πράξωμεν, ἂν ἐγκρίνωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν καθαρεύουσαν γλῶσσαν τὸν παλαιὸν τύπον ἀπελπισμός ἀποδιοπομπούμενοι τὸν νεωτερικὸν ἢ παραπεποιημένον ἀπελπισία. Δυνάμεθα δὲ κατὰ τὸ ἀπελπισμός καὶ κατελπισμός νὰ λέγωμεν καὶ ἐπελπισμός ἐκ τοῦ ἐπελπίζω.

Ἐν τῷ ἐσχάτως παρηκμακότι ἑλληνισμῷ εὑρίσκεται καὶ τύπος *ἀπελπιστία*, ὃν οὐδαμῶς ἀποδεκτὸν νομίζομεν. Περὶ τῶν ῥηματικῶν ὀνομάτων τῶν διὰ τῆς καταλήξεως ΜΟΣ ἐσχηματισμένων θὰ πραγματευθῶμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐν τῷ καθήκοντι χρόνῳ.

§ 43. Καταχρῶμαί τινος, καταχρῶμαι τῆς φιλίας, καταχρῶμαι τῆς ἀγαθότητος, τῆς εὐπιστίας, κτλ.

Πρὸ πολλοῦ ἐπεισεκώμασε τῇ καθ' ἡμᾶς συνηθείᾳ ἡ παντε-

λῶς ὀθνεία καὶ ἔκφυλος τοῦ καταχρῶμαι μετὰ γενικῆς σύνταξις, μόνη δὲ σχεδὸν αὕτη ἐπιπολάζει τὰ νῦν ἐν αὐτῇ, διότι ὀλίγιστοι τῶν νέων Ἑλλήνων προθυμοῦνται νὰ ἐπισκοπῶσι μετὰ σπουδῆς τὴν φύσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ νὰ προσέχωσιν ἐγρηγορότες τῇ ἀδόλῳ αὐτῆς χρήσει. Τὸ ῥῆμα καταχρῶμαι δηλοῦν κυρίως ὅλως ἢ ὁλοσχερῶς χρῶμαι, σφόδρα καὶ ὑπερβαλλόντως χρῶμαι, δαψιλῶς καὶ ἀφειδῶς χρῶμαι, ἄνευ τινὸς δυσκολίας μεθίσταται εἰς τὴν σημασίαν τοῦ κακῶς καὶ ἀνοικείως χρῶμαι ἤτοι ἀνάρμοστον καὶ ἀπροσδιόνυσον χρῆσιν ποιοῦμαι. Οὐδένα δὲ δύναται νὰ λανθάνῃ ὅτι τῇ ὑπὸ τῆς προθέσεως ΚΑΤΑ ἐμφανιζομένῃ ἐννοίᾳ τῆς ὑπερβολῆς καὶ ἀφειδίας ἀναγκαίως πως παρομαρτεῖ ἢ παραφύεται ἡ τῆς κακίας καὶ διαστροφῆς ἢ τῆς πλημμελείας καὶ ἀτοπίας. Ὁ Συνέσιος ἀντιδιαιρῶν τὸ καταχρῶμαι πρὸς τὸ χρῶμαι σαφῶς τὴν διαφορὰν αὐτῶν παρέστησεν ἐν τῇ ῥήσει «χρῆσθαι ταῖς φιλίαις, οὐ καταχρῆσθαι». Ὡς δὲ τὸ ἁπλοῦν ῥῆμα συνετάττετο μετὰ δοτικῆς, οἷον χρῶμαι τῷ καιρῷ, τῇ ἐξουσίᾳ, κτλ. χρῶμαι τῇ λέξει, τῷ ὀνόματι, κτλ., οὕτω καὶ τὸ σύνθετον, οἷον καταχρῶμαι τῷ καιρῷ, καταχρῶμαι τῇ σαρκί, καταχρῶμαι τῇ τρυφῇ, κτλ. καταχρῶμαι τῇ λέξει, τῷ ὀνόματι, κτλ., οὐδεμίαν ῥοπὴν ἐχούσης τῆς ἐπὶ τοιαύτης ἐννοίας παρειλημμένης προθέσεως εἰς μεταβολὴν τῆς συντάξεως. Ἀλλοία εἶνε ἡ δύναμις τῆς προθέσεως ἐπὶ τῶν ῥημάτων καταγελῶ, καταβοῶ, καταφρονῶ καὶ ἄλλων πολλῶν· φυσικῶς δὲ ταῦτα καὶ εὐλόγως φέρονται διὰ τὴν πρόθεσιν ἐπὶ γενικήν. Ἀλλ' ἡ τοῦ καταχρῶμαι μετὰ τῆς πτώσεως ταύτης ἐκφορὰ ἀποβαίνει κατὰ πάντα τρόπον ἀδύνατος, πλὴν ἐὰν τις δοξάζῃ ὅτι εὐοδοῦται τὸ προφανῶς ξενίζον καταχρῶμαι τῆς φιλίας ἢ τῆς ἀγαθότητος ἐκλαμβανόμενον ἰσοδύναμον τῷ χρῶμαι κατὰ τῆς φιλίας ἢ τῆς ἀγαθότητος!

Εὑρίσκεται καὶ μετ' αἰτιατικῆς τὸ ῥῆμα καταχρῶμαι ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ συντεταγμένον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ φθείρω, ἀναλίσκω ἢ καταναλίσκω, σπαθῶ ἢ κατασπα-

θῶ, κτλ. Λέγεται δὲ καὶ καταχρῶμαί τινα (προκαταχρῶμαί τινα, προσκαταχρῶμαί τινα) ἀντὶ τοῦ ἀπόλλυμί τινα, ἀποκτείνω ἢ φονεύω τινά, καθάπερ καὶ διαχρῶμαί τινα καὶ ἀποχρῶμαί τινα.

Μάρτυρας τῆς τοῦ *καταχρῶμαι* μετὰ δοτικῆς συντάξεως οὐκ ὀλίγους ἔχομεν νὰ παραγάγωμεν ἔκ τε τῶν δοκίμων καὶ τῶν ἀδοκίμων· ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι παρεχόμεθα δύο μόνους, τὸν Λουκιανὸν καὶ τὸν Γαληνόν, ὧν ὁ μὲν λέγει «τοῦ ταῦ *καταχρωμένου τοῖς ἐμοῖς*» καὶ «ὡς δὲ *κατεχρῆτό* μου *τῇ* περὶ παιδείαν *φιλοτιμίᾳ*», ὁ δὲ Γαληνὸς «ὅτι μὴ κυρίως ἀλλὰ *καταχρώμενοι τῇ προσηγορίᾳ*» καὶ «ὅπερ καὶ στόμαχον ὀνομάζειν εἰθίσμεθα *καταχρώμενοι τῇ προσηγορίᾳ*» καὶ «εἰθικότες οὖν οἱ πολλοὶ *καταχρῆσθαι τοῖς ὀνόμασι* τὸ κωλυτικὸν τοῦ ψύχεσθαι θερμαῖνον ὀνομάζουσιν οὐκ ὀρθῶς» καὶ «θερμὰ λέγομεν ἐνίοτε *καταχρώμενοι τῇ προσηγορίᾳ*» καὶ «ἀντὶ τοῦ πάθους *τῷ πεπονθότι μορίῳ κατεχρήσατο*» καὶ «ὀνομάζουσι δὲ αὐτὸν ἔνιοι καὶ κύνα *καταχρώμενοι τῇ* τοῦ παντὸς ἄστρου *προσηγορίᾳ*» καὶ «ἀλλὰ *καταχρῆσθαι* μᾶλλον αὐτὸν *τῷ ῥήματι* ἀντὶ τοῦ ἰσχνοῦσθαι» καὶ «*καταχρώμενοι* δὲ *τοῖς ὀνόμασι* καὶ μέλαιναν ἔστιν ὅτε καλοῦμεν», κτλ.

Περὶ τῆς μετ' αἰτιατικῆς συντάξεως τοῦ τε συνθέτου *καταχρῶμαι*, τοῦ ἔχοντος τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπρεπῶς καὶ ἀδίκως χρῶμαι ἢ πλημμελῶς καὶ ἀτόπως, καὶ τοῦ ἁπλοῦ *χρῶμαι* πολλὰ μέλλομεν νὰ γράψωμεν ἐν εὐθέτῳ τόπῳ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, πρόδηλον γίνεται ὅτι ὀφείλομεν ἀπροφασίστως ν' ἀποτριβώμεθα μὲν τὴν ὑπ' ἀμαθίας εἰσφθαρεῖσαν εἰς τὴν γλῶσσαν σύνταξιν τοῦ καταχρῶμαι μετὰ γενικῆς, ν' ἀσπαζώμεθα δὲ τὴν νενομισμένην παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀνδράσιν ἤτοι τὴν μετὰ δοτικῆς. Δύνανται δ' οἱ ἁπλότητα ἐν τῷ λόγῳ θηρεύοντες καὶ πρὸς τὸ ἰδιωτικὸν μᾶλλον ἀποκλίνοντες νὰ ποιῶνται χρῆσιν τῆς μετ' αἰτιατικῆς ἐκφορᾶς τοῦ προκειμένου ῥήματος (καταχρῶμαι τὴν φιλίαν, τὴν ἀγαθότητα, κτλ.), ἣν καὶ ἡ φύσις τῆς νέας γλώσσης

προσδέχεται καὶ ἡ χρῆσις μεταγενεστέρων τινῶν πιστοῦται. Ἀλλ' ἀκριβέστερον περὶ τούτου ἀλλαχοῦ.

Παρατηρητέον δ' ὅτι οἱ παρ' ἡμῖν δίκην μυκήτων φυόμενοι συγγραφεῖς, οἵτινες ἀόκνως τὸν ξηρὸν χάρτην τῷ ὑγρῷ μέλανι στίζοντες ἀΐδια τῆς ἀφροσύνης ἢ ἐμπληξίας αὐτῶν μνημεῖα καταλείπουσι, καὶ τὸ ἁπλοῦν χρῶμαι πολλάκις μετὰ γενικῆς συντάττουσι λεγοντες χρῶμαι τοῦ δικαιώματος, χρῶμαι τῆς ἐξουσίας, χρῶμαι τῆς εὐκαιρίας, κτλ. ἀντὶ τοῦ χρῶμαι τῷ δικαιώματι ἢ ποιοῦμαι χρῆσιν τοῦ δικαιώματος, κτλ.

§ 44. Βιέννη, Βιέννην.

Ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος ἐν μὲν τοῖς Σουτσείοις γράφει «Εἰς τὴν Βιέννην. Τοῦτο κλίνεται ἡ Βιέννα, τῆς Βιέννης, τὴν Βιένναν, ὡς Ἄννα, Ἄννης, Ἄνναν», ἐν δὲ τῷ Ὀρθογραφικῷ, συγγράμματι παλαιοτέρῳ τῶν Σουτσείων, «Ἐκ τῶν διὰ τοῦ α ἐκφερομένων ἀνήκουσιν ἐνταῦθα τὰ γένα ἢ γέννα, βλένα ἢ βλέννα (=μύξα), ὅπερ καὶ πλένα ἢ πλέννα λέγεται, νέννα (=θεία, παρ' ἡμῖν δέ=βυζάστρα), ὡς θηλυκὸν τοῦ νέννος, τήβεννα, Βέννα ἡ πόλις τῆς Θράκης καὶ Ῥάβεννα ἡ Ἰταλικὴ (Ravenna), κατὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἡ Αὐςριακὴ μητρόπολις Βιένα ἢ Βιέννα».

Θαυμαστὸν ἡμῖν φαίνεται, ἵνα μηδὲν περὶ τῶν ἄλλων ἀτοπιῶν εἴπωμεν, ὅτι περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Βιέννης λόγον ὁ Ἀσώπιος ποιούμενος ὅλως ἐπελάθετο τῆς ὑπὸ τῶν παλαιῶν, Πλουτάρχου καὶ ἄλλων, μνημονευομένης ὁμωνύμου Γαλατικῆς πόλεως, πρὸς ἣν πρώτην, νομίζομεν, ἥρμοζε νὰ παραβληθῇ ἡ Αὐστριακή. Ἀλλὰ τῆς Γαλατικῆς πόλεως τὸ ὄνομα ἐπερατοῦτο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς βραχεῖαν συλλαβὴν καὶ ἐτονίζετο ἐν τῇ προπαραληγούσῃ, οἷον Βίεννα-Βίενναν, ὡς Ῥάβεννα-Ῥάβενναν. Παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ φέρεται καὶ «Ὕτεννα: πόλις Λυκίας».[1]

[1] Ἀκριβῶς περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν εἰς ΝΝΑ πολυσυλλάβων ὀνομάτων, οἷον

Ὁ ὀρθὸς λόγος πείθει ὅτι, ὡς οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐπὶ τῆς Γαλατικῆς πόλεως (Λατ. Vienna, Γαλλ. Vienne) μετεχειρίζοντο βραχυκατάληκτον καὶ προπαροξύτονον τύπον, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς Αὐστριακῆς (Ἰταλ. Vienna, Γαλλ. Vienne) ὀφείλομεν νὰ λέγωμεν Βίεννα (Βιέννης, Βιέννῃ) Βίενναν ὀλίγον φροντίζοντες ἂν ἐναντιῶνται μακρὰ καὶ ἀπέραντα ἐρίζοντες οἱ ἐκτόπως ταῖς πονηραῖς χρήσεσι χαίροντες καὶ ἐκθύμως αὐτῶν προκινδυνεύοντες, οἱ διὰ συνήθειαν ἁμαρτημάτων καὶ συνέχειαν ὥσπερ ἐν σκληρᾷ σαρκὶ καὶ τυλώδει τῇ ψυχῇ μώλωπα μὴ λαμβάνοντες.

Ἐκαλεῖτο δ' ἡ Αὐστριακὴ πόλις τὸ πάλαι Vindobona (ἢ Vendobona, κτλ.), τουτέστιν Οὐϊνδόβονα, ὡς Ἰουλιόβονα καὶ Οὐϊλιόβονα. Σφάλλεται ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς γράφων ἐν τῇ ἐκδόσει Μάρκου τοῦ Ἀντωνίνου «Ἀφοῦ ἔζησεν ἔτη πεντήκοντα ἐννέα ὁ θαυμάσιος οὗτος Αὐτοκράτωρ—ἀπέθανε κατὰ τὸ 180 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, εἰς ΤΟΝ ΟὐϊνδοβόΝΝαν (τὴν σήμερον Βιένναν τῆς Αὐστρίας)». Ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ τοῦ Φορβιγήρου καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Παπίου γίνεται μνεία τύπου ΟὐϊνδόβΟΥνα. Ἀλλὰ τοῦ πρὸς πίστωσιν αὐτοῦ καλουμένου μάρτυρος Ἀγαθημέρου ἢ Ψευδαγαθημέρου τὸ χωρίον εἶνε ἐν τοῖς κώδιξι γεγραμμένον «ὃν (Ἴστρον) μέχρις Οὐδούνου πόλεως Δάνουβιν καλοῦσιν», οὐχὶ «ὃν μέχρις Οὐϊνδοβούνης πόλεως Δανούβιον καλοῦσιν», ὡς ἀναγινώσκεται κοινῶς ἐξ εἰκασίας. Ὁ Κάρολος Μυλλῆρος ἐξέδωκε «μέχρι Νουϊοδούνου».

Παρὰ Πλουτάρχῳ ἀναγινώσκεται «ἐκ δὲ τῆς περὶ *Βίενναν* Γαλατίας ὁ πισσίτης οἶνος κατακομίζεται», παρὰ δ' Ἰωσήπῳ ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πολέμου «παραλαβὼν τὴν ἐθναρχίαν Ἀρχέλαος—ἔτει τῆς ἀρχῆς ἐνάτῳ φυγαδεύεται μὲν εἰς *Βίενναν* πόλιν τῆς Γαλατίας αὐτός», παρὰ δ' Ἰουλιανῷ «ἦν γὰρ ὁ μὲν περὶ τὴν *Βίενναν*, ὁ δὲ ἐν ταῖς Βρεττανίαις», παρὰ δ' Εὐσεβίῳ «ἧς μητροπόλεις ἐπίσημοι καὶ παρὰ τὰς ἄλλας τῶν αὐτόθι διαφέρουσαι βεβόηνται Λούγδουνος καὶ

Ἤριννα, Κόριννα, κτλ. θὰ διαλάβωμεν ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἐν ᾧ θὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὴν γραφὴν Δημέννα, Ἀρδουέννα, Τρασουμέννα, κτλ.

Bienna». Λέγει δ' ἑτέρωθι ὁ Εὐσέβιος «Ἱστορεῖ δὲ (ὁ Ἰώσηπος) καὶ τὸν Ἡρώδην τῆς βασιλείας ἀποπεπτωκέναι διὰ τὴν αὐτὴν Ἡρῳδιάδα — *Βίενναν* τῆς Γαλλίας οἰκεῖν καταδικασθέντα». Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ *Βίενναν* ὤφειλε νὰ εἴπῃ *Λούγδουνον*· διότι εἰς ταύτην τὴν πόλιν ἐφυγαδεύθη ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἡρώδης ὁ τετράρχης Γαλιλαίας καὶ Περαίας γενόμενος, εἰς δὲ τὴν Βίενναν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀρχέλαος, καθὰ ἱστορεῖ ὁ Ἰώσηπος γράφων ἐν μὲν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ βιβλίῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας «Καὶ ἤρετο τὸν Ἡρώδην εἰ ἀληθὴς ὁ περὶ τῶν ὅπλων λόγος. Τοῦ δὲ — εἰπόντος εἶναι τὰ ὅπλα, πιστὰ ἡγούμενος εἶναι τὰ ἐπὶ τῇ ἀποστάσει κατηγορούμενα, τὴν τετραρχίαν ἀφελόμενος αὐτὸν προσθήκην τῇ Ἀγρίππα βασιλείᾳ ποιεῖται, καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως τῷ Ἀγρίππᾳ δίδωσιν, αὐτόν τε φυγῇ ἀϊδίῳ ἐζημίωσεν ἀποδείξας οἰκητήριον αὐτοῦ *Λούγδουνον* πόλιν τῆς Γαλλίας», ἐν δὲ τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ «Καὶ ὃς ἔκπλουν ἐκ τοῦ ὀξέος ποιησάμενος καὶ ἀφικόμενος εἰς Ἰουδαίαν καταλαμβάνει τὸν Ἀρχέλαον ἐν εὐωχίᾳ ὄντα μετὰ τῶν φίλων, τήν τε διάνοιαν ἀποσημαίνει τὴν Καίσαρος καὶ ὥρμησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἔξοδον. Καὶ ὁ Καῖσαρ ἀφικομένου ἐπί τινων κατηγόρων ἀκροᾶται καὶ αὐτοῦ λέγοντος· καὶ ἐκεῖνον μὲν φυγάδα ἐλαύνει δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ *Βίενναν* πόλιν τῆς Γαλατίας, τὰ δὲ χρήματα ἀπηνέγκατο». Καὶ ὁ Φώτιος ἐπιτρέχων ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τὴν τοῦ Ἰωσήπου Ἀρχαιολογίαν μνημονεύει ἐξ αὐτῆς ὅτι «Ἀρχέλαος, ἐπεὶ ὠμῶς καὶ κατὰ τὸν πατέρα Ἰουδαίων ἦρχε, Καίσαρος δεηθέντων τῶν τυραννουμένων, δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκε καὶ *Βίενναν* οἰκεῖν τῆς Γαλλίας καταδικάζεται» καὶ ὅτι Ἀγρίππας «κατηγορήσας Ἡρώδην παρὰ Γαΐῳ Καίσαρι ὡς δύσνους εἴη Ῥωμαίοις ἀεὶ — παρασκευάζει ἀντὶ τῆς ὀνειροποληθείσης βασιλείας τῆς τε οἰκείας ἐκπεσεῖν τετραρχίας καὶ εἰς *Λούγδουνον* ἀϊδίᾳ φυγῇ ζημιωθέντα ἐλαθῆναι». Παρὰ Στράβωνι ἐν βιβλίῳ Ιϛ' φέρεται «Οὐ μέντοι εὐτύχησαν οἱ παῖδες (τοῦ βασιλέως Ἡρώδου), ἀλλ' ἐν αἰτίαις ἐγένοντο· καὶ ὁ μὲν ἐν φυγῇ διετέλει παρὰ τοῖς Ἀλλόβριξι Γαλάταις λαβὼν οἴκησιν, οἱ δὲ θεραπείᾳ πολλῇ μόλις εὕροντο κάθοδον, τετραρχίας ἀποδειχθείσης ἑκατέρῳ».

Λέγεται δ' οὐ μόνον *Βίεννα-Βιέννης*, κτλ. ἀλλὰ καὶ *Οὐΐεννα-Οὐϊέννης*, κτλ., ὡς ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος «Ἀπὸ δὲ

τοῦ Ἴσαρος εἰς *Οὐέενναν* τὴν τῶν Ἀλλοβρίγων μητρόπολιν κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ στάδιοί εἰσι τριακόσιοι εἴκοσι. Πλησίον δ' ὑπέρκειται τῆς *Οὐϊέννης* τὸ Λούγδουνον» καὶ «οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τὴν *Οὐέενναν* ἔχοντες» καὶ «πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανὸς εἰς τὴν *Οὐέενναν* φέρεται» καὶ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἱστορίᾳ Δίωνος τοῦ Κασσίου «τοὺς ἐξ *Οὐϊέννης* τῆς Ναρβωνησίας ὑπὸ τῶν Ἀλλοβρίγων ποτὲ ἐκπεσόντας». Παρὰ Πτολεμαίῳ ἐν τῇ Γεωγραφικῇ Ὑφηγήσει εὑρίσκεται καὶ ὀρθῶς γεγραμμένη ἡ ὀνομαστικὴ *Οὐέεννα* καὶ πλημμελῶς *Οὐϊέννα*. Κεῖται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «εἰς τὸ ἀπὸ μεσημβρίας *Οὐϊέννης* πόλεως μέρος ῥέουσιν ὁμοίως κτέ.».

Ὡς δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα ἔχει διττὸν τύπον *Βίεννα* καὶ *Οὐέεννα*, οὕτω καὶ τὸ *Ῥάβεννα*, ἄλλοτε μὲν διὰ τοῦ Β ἐκφερόμενον, ἄλλοτε δὲ διὰ τοῦ ΟΥ, ὡς ἐν τῷ Ε' βιβλίῳ τοῦ Στράβωνος πολλάκις. Καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει τῆς Γεωγραφικῆς Ὑφηγήσεως τοῦ Πτολεμαίου ἀναγινώσκεται «ἀντικεῖσθαι *Ῥαουέννῃ*» καὶ «τὴν δὲ *Ῥαουένναν* πρὸς χειμερινὰς ἀνατολάς» καὶ «ἀπέχειν *Ῥαουέννης*» καὶ «*Ῥαουένναν* δὲ ἐν τῷ τετάρτῳ» καὶ «μέχρι *Ῥαουέννης* ἐκτεινομένῃ», κτλ. ἀντὶ τοῦ *Ῥαβέννῃ*, κτλ. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ *Ῥαουένναν* γραπτέον *Ῥαούενναν* προπαροξυτόνως.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται *Βάλης* καὶ *Οὐάλης*, *Βαλέριος* καὶ *Οὐαλέριος*, *Βαλεντῖνος* καὶ *Οὐαλεντῖνος*, *Βάρρων* καὶ *Οὐάρρων*, *Βεργίλιος* καὶ *Οὐεργίλιος*, *Βῆρος* καὶ *Οὐῆρος*, *Βηρίσσιμος* καὶ *Οὐηρίσσιμος*, *Βίκτωρ* καὶ *Οὐίκτωρ*, *Βεσούβιος* καὶ *Οὐεσουούϊος*[1], *Βολόγαισος* καὶ *Οὐολόγαισος*, *Βήϊοι* καὶ *Οὐήϊοι*, *Σεβῆρος* (ἢ *Σευῆρος*) καὶ *Σεουῆρος*, *Φλάβιος* (ἢ *Φλαύιος*) καὶ *Φλαούϊος*, *Ἀβεντῖνος* (ἢ *Αὐεντῖνος*) καὶ *Ἀουεντῖνος*, *Πατάβιον* (ἢ *Παταύιον*) καὶ *Παταούϊον*, *Λαβίνιον* (ἢ *Λαυίνιον*)[2] καὶ *Λαουίνιον*, *Σέρβιος* καὶ *Σερούϊος*, *Σερβίλιος* καὶ

[1] Λέγεται καὶ Οὐεσούϊον καὶ Βέσβιον. Γαληνὸς ἐν Θεραπευτικῆς Μεθόδου βιβλίῳ Ε' «Συνάπτει δ' αὐτῷ κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου λόφος ἕτερος οὐ μικρός, ὃν ἔν τε τοῖς συγγράμμασιν οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι καὶ τῶν νῦν οἱ ἀκριβέστεροι Βεσούβιον ὀνομάζουσι· τὸ δ' ἔνδοξόν τε καὶ νέον ὄνομα τοῦ λόφου Βέσβιον ἅπασιν ἀνθρώποις γνώριμον διὰ τὸ κάτωθεν ἀναφερόμενον ἐκ τῆς γῆς ἐν αὐτῷ πῦρ».

[2] Πρβ. Στέφανον Βυζάντιον «Λαβίνιον — Τὸ ἐθνικὸν Λαβινιάτης. Λέγονται καὶ Λαυινιᾶται» καὶ «Αὐενιών: πόλις Μασσαλίας πρὸς τῷ Ῥοδανῷ».

Σερούλλιος, Νέρβας καὶ *Νερούας, Σιλβανὸς* καὶ *Σιλουανός, Φούλβιος* καὶ *Φουλούϊος, Σκαιβόλας* καὶ *Σκαιουόλας* (ἢ *Σκαιόλας*), *Ὀκτάβιος* καὶ *Ὀκταούϊος* (ἢ *Ὀκτάϊος*), *Λίβιος* καὶ *Λιούϊος, Ἐλβήτιοι* ἢ *Ἐλβέτιοι* καὶ *Ἐλουήτιοι*, κτλ.[1], *βρέβιον* καὶ *βρεούϊον*, *βινδίκτα* καὶ *οὐϊνδίκτα*, *βικάριος* καὶ *οὐϊκάριος*, κτλ.[2]

Κακῶς γράφεται παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ «Ῥάβεννα: πόλις Ἰταλίας. Ἕρμιππος ὁ Βηρύτιος *Ῥούενναν* αὐτὴν καλεῖ». Ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἶνε *Ῥαούενναν* τηρηθεῖσα ἀδιάφθορος ἐν λέξει *Τίκινος* «Τίκινος: πόλις Ἰταλίας περὶ *Ῥαούενναν* καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος». Ἐν λέξει *Φιδήνη* ἀναγινώσκεται «Ἔοικε καὶ Φίδηνα λέγεσθαι, ὡς *Ῥάβεννα*», ἀνθ' οὗ ὁ Μεινέκιος εἴκασε *Ῥάβηνα*. Τῆς διὰ τοῦ Β ἐκφορᾶς *Ῥάβεννα* πολλὰ δύναταί τις νὰ καταλέξῃ μαρτύρια.

§ 45. Κυριώδης, κυριωδέστερος, κυριωδέστατος.

Οἱ φυγάδες μὲν τῶν κοινῶν καὶ οἱονεὶ εὐτελῶν, ζηλωταὶ δὲ τῶν ἀηθεστέρων καὶ σεμνοτέρων δῆθεν ὄντες, ἂν ἀπείρως τῆς Ἑλληνικῆς ἔχωσι γλώσσης, εὐκόλως καταφέρονται εἰς τὴν

Φέρεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «Κορουϊών: πόλις Αἰκανῶν ἐν Ἰταλίᾳ. Διονύσιος Γ' Ῥωμαϊκῆς Ἀρχαιολογίας». Ἀλλὰ παρὰ τῷ Διονυσίῳ εὑρίσκεται διὰ τοῦ Β τὸ ὄνομα τοῦτο γεγραμμένον, οὗ ὁ Λατινικὸς τύπος εἶνε Corbio, οὐχὶ Corvio.

[1] Παρὰ Πτολεμαίῳ ἐν βιβλίῳ Γ' τῆς Γεωγραφικῆς Ὑφηγήσεως ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι Βενεούεντον, ἄλλα δὲ «Βενεούεντον ἤγουν Οὐενέβεντος».

[2] Ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Νομᾶ γράφει «ἀλλὰ οὐέτερεμ μεμόριαμ, ὅπερ ἐστὶ παλαιὰν μνήμην» (=veterem), ἐν δὲ βίῳ Λουκούλλου «τὰς περιοικίδας κώμας, ἃς οὐΐκους καλοῦσι» (=vicos), ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς Ῥωμαίων Τύχης «εἶτα Μάρκελλος τὸ Οὐϊρτοῦτις—προσαγορευόμενον» καὶ «ὃ Οὐϊρτοῦτις αὐτοὶ καλοῦσιν» (=Virtutis). Λέγεται καὶ Νοουᾶτος (=Novatus) καὶ ἠουοκᾶτος (=evocatus), κτλ. Παρὰ Στράβωνι κεῖται «τὰ καλούμενα Σαβάτων Οὔαδα, ὅπερ ἐστὶ τενάγη» (=Vada) καὶ «Οὐάτεις δὲ ἱεροποιοὶ καὶ φυσιολόγοι» (=Vates) καὶ «τὴν τῶν Κωνουενῶν, ὅ ἐστι συνηλύδων» (Κωνουέναι=Convenae) καὶ «τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νόβουμ Κώμουμ λέγεται» (=Novum Comum). Τὸ November ἐκφέρεται ἑλληνιστὶ Νουέμβριος καὶ Νοέμβριος καὶ Νοβέμβριος.

χρῆσιν ἄλλοτε μὲν παντάπασιν ὀθνείων καὶ ἀθέσμων, ἄλλοτε δ' ἀδοκίμων καὶ παρασήμων λέξεων. Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστὸν ἂν ὑπάρχωσι παρ' ἡμῖν πολλοὶ οὐδαμῶς ὀκνοῦντες ν' ἀποστέργωσι μὲν ἢ καὶ ν' ἀποτρέπωνται ὡς ἰδιωτικὸν καὶ ταπεινὸν τὸ κάλλιστον καὶ Ἑλληνικώτατον κύριος-κυριώτερος-κυριώτατος, ν' ἀσπάζωνται δὲ καὶ περιςέλλωσι τὸ ἔμφασιν μὲν ὄγκου καὶ μεγαλειότητος ἔχον κυριώδης-κυριωδέστερος-κυριωδέςατος, ἀλλ' οὐδεμιᾶς ἀληθῶς τιμῆς οὐδ' ἀποδοχῆς ἄξιον ὄν.

Χαιρέτω Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης γράφων «τοῦ γὰρ κεφαλαιωδεςέρου καὶ κυριωδεστέρου». Ἡμεῖς οὔτ' αὐτῷ οὔτε τοῖς ὁμοίοις αὐτῷ προσέχομεν, ὅταν παρὰ τὴν διηνεκῆ τῶν ἄλλων συνήθειαν προσφέρωσιν ἡμῖν ἅπαξ ἢ καὶ πλεονάκις προφανῶς παρακεχαραγμένους τύπους ἀντὶ τῶν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν ὑπαρχόντων γνησιωτάτων καὶ δοκιμωτάτων. Ἀπωθούμεθα τὰ ὑπ' αὐτῶν πεφιλοτεχνημένα καὶ τηροῦμεν μετ' εὐλαβείας τὰ ὑπὸ τῶν προγόνων παραδεδομένα ἢ ἐκ τῆς γλώσσης αὐτῶν προσηκόντως παρειλημμένα.

Περὶ τῶν εἰς *ωδης* τῶν ἐξ ἐπιθέτων ἐσχηματισμένων, οἷον *σολοικώδης*, *ἀοριστώδης*, *σωτηριώδης*, *νωθρώδης*, *στενώδης*, *φρονιμώδης*, *τραγικώδης*, *μαχιμώδης*, *ἀγροικώδης*, *ἀργώδης*, κτλ. θὰ πραγματευθῶμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἀλλαχοῦ.

§ 46. Ἀπεχθαίνομαι.

Ἀηδέστατα διατιθέμεθα καί πως καὶ ναυτιῶμεν ἀκούοντες ἢ ἀναγινώσκοντες τὸ ἀπεχθαίνομαι ἀντὶ τοῦ ἀπεχθάνομαι. Ἀποβλητέον τάχιστα τὸν βδελυρὸν τύπον, ἵνα μὴ δεινῶς μιαίνηται ἡ φωνὴ τῶν Ἑλλήνων.

Δὲν φαίνεται δ' ὅμως ἀνέλπιςον ἀκούσας τις τῶν Ἀγελαίων παρ' ἀνδρὸς γραμμάτων εἰδήμονος ὅτι ὑπάρχουσι τὰ δεῖνα ῥήματα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἰς ΑΝΩ καὶ ΑΙΝΩ περατούμενα ν' ἀπαντήσῃ πρὸς ἡμᾶς κομψευόμενος ὅτι, ὡς ἐλέ-

γετο τὸ πάλαι ἀζάνω καὶ ἀζαίνω, κυδάνω καὶ κυδαίνω, οἰδάνω καὶ οἰδαίνω, ὀλισθάνω καὶ ὀλισθαίνω[1], οὕτω δύναται καὶ νῦν νὰ λέγηται ἀπεχθάνομαι καὶ ἀπεχθαίνομαι. Πρὸς τὸν πληκτικώτατον τοῦτον καὶ νικητικώτατον ἀληθῶς λόγον οὐδαμῶς ἡμεῖς θὰ τολμήσωμεν ν' ἀντιστῶμεν. Φοβούμεθα δὲ μάλιστα μὴ καὶ τὰ τῆς δημώδους λαλιᾶς μαθαίνω (=μανθάνω), λαβαίνω (=λαμβάνω), λαχαίνω (=λαγχάνω), τυχαίνω, (ἐ)πιτυχαίνω, κτλ. (=τυγχάνω, ἐπιτυγχάνω, κτλ.), ἀξαίνω (=αὐξάνω), κτλ. παραταχθῶσιν ἐπίκουρα τῷ ἀπεχθαίνομαι, ἵνα περιφανῶς ἡττηθέντες καὶ παντελῶς καταπλαγέντες μηδαμῶς τοῦ λοιποῦ γρύξωμεν. Εὐτυχεῖς δὲ πάντως ἡμᾶς αὐτοὺς θὰ νομίζωμεν, ἂν μὴ ἀναγκασθῶμεν νὰ μεταμορφώσωμεν καὶ τὸ αἰσθάνομαι, ἐπιλανθάνομαι, κτλ. εἰς τὸ αἰσθαίνομαι, ἐπιλανθαίνομαι, κτλ. καὶ τὰ κοινολεκτούμενα μαθαίνω, λαβαίνω, λαχαίνω, τυχαίνω, ἀξαίνω, κτλ. εἰς τὰ χαρίεντα μανθαίνω, λαμβαίνω, λαγχαίνω, τυγχαίνω, αὐξαίνω, κτλ. Περὶ τῆς γενέσεως τῶν ἰδιωτικῶν τύπων μαθαίνω, λαβαίνω, κτλ. θὰ διαλάβωμεν ἐν οἰκειοτέρῳ τόπῳ.

§ 47. Ἀνατόμος, ἀνατομία.

Αἱ πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν εἰσαχθεῖσαι καὶ συνήθεις ἤδη γενόμεναι λέξεις ἀνατόμος καὶ ἀνατομία ἦσαν παντελῶς ἄχρηστοι ἐν τῇ παλαιᾷ. Τὸ παρὰ τὸ ἀνατέμνω παρηγμένον ἀνατόμος μάχεται ἄντικρυς πρὸς τοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καθ' ἣν οὐχὶ διαβόλος οὐδὲ διαδόχος καὶ ἀναδόχος οὐδὲ συνηγόρος, κτλ. λέγεται ἀλλὰ διάβολος καὶ διάδοχος καὶ ἀνάδοχος καὶ συνήγορος, κτλ. Ἀνυποστάτου δὲ τοῦ ἀνατόμος ὄντος, πῶς δύναται νὰ ἔχῃ ὑπόστασιν τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐσχηματισμένον ἀνατομία;

[1] Περὶ τῶν ῥημάτων τούτων, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἀλφάνω-ἀλφαίνω, κτλ. θὰ γράψωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

Διάφορα προφανῶς εἶνε τὸ σύντομος-συντομία καὶ ἀπότομος-ἀποτομία. Πλημμελῶς τονίζουσί τινες διατόρος καὶ ἀμφιτόμος καὶ ἀντικτόνός, ἵνα παραστήσωσιν οὕτω τὴν ἐνεργητικὴν δύναμιν, οὐδαμῶς ἐνθυμούμενοι ὅτι ἀδύνατος ὁ τονισμὸς οὗτος ἀποβαίνει ἐπὶ τῶν ἐκ προθέσεως συνθέτων. Καὶ ἡ λέξις δὲ κατάβολος ἀτοπώτατα ὑπό τινων παροξύνεται, καταβόλος.

Ὀρθῶς λέγεται ἐνεργητικῶς μὲν *ἀμαλητόμος*, *βαλλαντιοτόμος*, *βυρσοτόμος*, *βωλοτόμος*, *γατόμος* (=γητόμος)-*γεωτόμος*, *δρυοτόμος-δρυτόμος*, *ἐλεφαντοτόμος*, *ἱμαντοτόμος*, *καλαμητόμος*, *λατόμος-λιθοτόμος* (τὸ λιθοτόμον), *λινοτόμος*, *λωροτόμος*, *νευροτόμος*, *ὀμφαλητόμος-ὀμφαλοτόμος*, *ὀξυτόμος*, *ὁρκιατόμος* καὶ Ἰων. *ὁρκιητόμος*, *πετροτόμος*, *ῥιζοτόμος*, *σκυτοτόμος*, *σπλαγχνοτόμος*, *σταφυλητόμος-σταφυλοτόμος* (τὸ σταφυλοτόμον), *σταχυητόμος-σταχυοτόμος*, *στελεχητόμος*, *συριγγοτόμος* (συριγγοτόμον σπάθιον, τὸ συριγγοτόμον), *τυροτόμος* (τυροτόμος μάχαιρα, μαχαιρίῳ τυροτόμῳ), *ὑλατόμος* (=ὑλητόμος)-*ὑλοτόμος*, *φλεβοτόμος* (τὸ φλεβοτόμον), παθητικῶς δὲ *ἀκρότομος*, *γομφότομος*, *εὐθύτομος-ἰθύτομος*, *μεσότομος*, *νεότομος*. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου μνημονεύεται πληθυντικὸν ὄνομα «*Αἰγειροτόμοι*: ἰθαγενεῖς τινες Ἀθήνησιν». Τοῦ παρὰ Στράβωνι «τοὺς προσαγορευομένους Σαραπάρας, οἷον *κεφαλοτόμους*—θηριώδεις ἀνθρώπους καὶ ἀπειθεῖς, ὀρεινούς, περισκυθιστάς τε καὶ ἀποκεφαλιστάς» ἐνέργειαν ἐμφαίνοντος ἡ ὀνομαστικὴ εἶνε παροξύτονος, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ παρὰ Παυσανίᾳ «ἄγεται δὲ καὶ ἑορτὴ σφισιν ἐπέτειος, ἣν καλοῦσι *Κισσοτόμους*». Ἐν τοῖς τοῦ Θεοφράστου ἀναγινώσκεται «ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀμπέλων διαιρετέον τάς τε *πρωτοτόμους* καὶ τὰς *ὀψιτόμους* καὶ τὰς *βραχυτόμους* καὶ τὰς *μακροτόμους*»· κεῖνται δὲ προδήλως αἱ αἰτιατικαὶ αὗται ἐπὶ πάθους καὶ αἱ ὀνομαστικαὶ αὐτῶν ἔχουσι τρίτην ἀπὸ τέλους τὴν ὀξεῖαν, *πρωτότομοι*, *ὀψίτομοι*, *βραχύτομοι*, *μακρότομοι*. Ἀπαντᾷ δὲ παρὰ Θεοφράστῳ καὶ «ἀμβλοῦνται γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς *πρωτοτόμου*». Ἀλλ' ἴσως γραπτέον *πρωϊτόμου* ἀντὶ τοῦ *πρωτοτόμου* καὶ *πρωϊτόμους* ἀντὶ τοῦ *πρωτοτόμους*. Ὡς ἀντίκειται τὸ *ὀψιανθής* πρὸς τὸ *πρωϊανθής* καὶ τὸ *ὀψιβλαστής* πρὸς τὸ *πρωϊβλαστής* καὶ τὸ

προσδέχεται καὶ ἡ χρῆσις μεταγενεστέρων τινῶν πιστοῦται. Ἀλλ' ἀκριβέστερον περὶ τούτου ἀλλαχοῦ.

Παρατηρητέον δ'ὅτι οἱ παρ' ἡμῖν δίκην μυκήτων φυόμενοι συγγραφεῖς, οἵτινες ἀόκνως τὸν ξηρὸν χάρτην τῷ ὑγρῷ μέλανι στίζοντες ἀΐδια τῆς ἀφροσύνης ἢ ἐμπληξίας αὐτῶν μνημεῖα καταλείπουσι, καὶ τὸ ἁπλοῦν χρῶμαι πολλάκις μετὰ γενικῆς συντάττουσι λεγοντες χρῶμαι τοῦ δικαιώματος, χρῶμαι τῆς ἐξουσίας, χρῶμαι τῆς εὐκαιρίας, κτλ. ἀντὶ τοῦ χρῶμαι τῷ δικαιώματι ἢ ποιοῦμαι χρῆσιν τοῦ δικαιώματος, κτλ.

§ 44. Βιέννη, Βιέννην.

Ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος ἐν μὲν τοῖς Σουτσείοις γράφει «Εἰς τὴν Βιέννην. Τοῦτο κλίνεται ἡ Βιέννα, τῆς Βιέννης, τὴν Βιένναν, ὡς Ἄννα, Ἄννης, Ἄνναν», ἐν δὲ τῷ Ὀρθογραφικῷ, συγγράμματι παλαιοτέρῳ τῶν Σουτσείων, «Ἐκ τῶν διὰ τοῦ α ἐκφερομένων ἀνήκουσιν ἐνταῦθα τὰ γένα ἢ γέννα, βλένα ἢ βλέννα (=μύξα), ὅπερ καὶ πλένα ἢ πλέννα λέγεται, νέννα (=θεία, παρ' ἡμῖν δέ=βυζάστρα), ὡς θηλυκὸν τοῦ νέννος, τήβεννα, Βέννα ἡ πόλις τῆς Θρᾴκης καὶ Ῥάβεννα ἡ Ἰταλική (Ravenna), κατὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἡ Αὐστριακὴ μητρόπολις Βιένα ἢ Βιέννα».

Θαυμαστὸν ἡμῖν φαίνεται, ἵνα μηδὲν περὶ τῶν ἄλλων ἀτοπιῶν εἴπωμεν, ὅτι περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Βιέννης λόγον ὁ Ἀσώπιος ποιούμενος ὅλως ἐπελάθετο τῆς ὑπὸ τῶν παλαιῶν, Πλουτάρχου καὶ ἄλλων, μνημονευομένης ὁμωνύμου Γαλατικῆς πόλεως, πρὸς ἣν πρώτην, νομίζομεν, ἥρμοζε νὰ παραβληθῇ ἡ Αὐστριακή. Ἀλλὰ τῆς Γαλατικῆς πόλεως τὸ ὄνομα ἐπερατοῦτο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς βραχεῖαν συλλαβὴν καὶ ἐτονίζετο ἐν τῇ προπαραληγούσῃ, οἷον Βίεννα-Βίενναν, ὡς Ῥάβεννα-Ῥάβενναν. Παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ φέρεται καὶ «Ὕτεννα: πόλις Λυκίας».[1]

[1] Ἀκριβῶς περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν εἰς ΝΝΑ πολυσυλλάβων ὀνομάτων, οἷον

Ὁ ὀρθὸς λόγος πείθει ὅτι, ὡς οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐπὶ τῆς Γαλατικῆς πόλεως (Λατ. Vienna, Γαλλ. Vienne) μετεχειρίζοντο βραχυκατάληκτον καὶ προπαροξύτονον τύπον, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς Αὐστριακῆς (Ἰταλ. Vienna, Γαλλ. Vienne) ὀφείλομεν νὰ λέγωμεν Βίεννα (Βιέννης, Βιέννῃ) Βίενναν ὀλίγον φροντίζοντες ἂν ἐναντιῶνται μακρὰ καὶ ἀπέραντα ἐρίζοντες οἱ ἐκτόπως ταῖς πονηραῖς χρήσεσι χαίροντες καὶ ἐκθύμως αὐτῶν προκινδυνεύοντες, οἱ διὰ συνήθειαν ἁμαρτημάτων καὶ συνέχειαν ὥσπερ ἐν σκληρᾷ σαρκὶ καὶ τυλώδει τῇ ψυχῇ μώλωπα μὴ λαμβάνοντες.

Ἐκαλεῖτο δ' ἡ Αὐστριακὴ πόλις τὸ πάλαι Vindobona (ἢ Vendobona, κτλ.), τουτέστιν Οὐϊνδόβονα, ὡς Ἰουλιόβονα καὶ Οὐϊλιόβονα. Σφάλλεται ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς γράφων ἐν τῇ ἐκδόσει Μάρκου τοῦ Ἀντωνίνου «Ἀφοῦ ἔζησεν ἔτη πεντήκοντα ἐννέα ὁ θαυμάσιος οὗτος Αὐτοκράτωρ—ἀπέθανε κατὰ τὸ 180 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, εἰς ΤΟΝ ΟὐϊνδοβόΝΝαν (τὴν σήμερον Βιένναν τῆς Αὐστρίας)». Ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ τοῦ Φορβιγήρου καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Παπίου γίνεται μνεία τύπου ΟὐϊνδόβΟΥνα. Ἀλλὰ τοῦ πρὸς πίστωσιν αὐτοῦ καλουμένου μάρτυρος Ἀγαθημέρου ἢ Ψευδαγαθημέρου τὸ χωρίον εἶνε ἐν τοῖς κώδιξι γεγραμμένον «ὃν (Ἴστρον) μέχρις Οὐδούνου πόλεως Δάνουβιν καλοῦσιν», οὐχὶ «ὃν μέχρις Οὐϊνδοβούνης πόλεως Δανούβιον καλοῦσιν», ὡς ἀναγινώσκεται κοινῶς ἐξ εἰκασίας. Ὁ Κάρολος Μυλλῆρος ἐξέδωκε «μέχρι Νουϊοδούνου».

Παρὰ Πλουτάρχῳ ἀναγινώσκεται «ἐκ δὲ τῆς περὶ *Βίενναν* Γαλατίας ὁ πισσίτης οἶνος κατακομίζεται», παρὰ δ' Ἰωσήπῳ ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πολέμου «παραλαβὼν τὴν ἐθναρχίαν Ἀρχέλαος—ἔτει τῆς ἀρχῆς ἐνάτῳ φυγαδεύεται μὲν εἰς *Βίενναν* πόλιν τῆς Γαλατίας αὐτός», παρὰ δ' Ἰουλιανῷ «ἦν γὰρ ὁ μὲν περὶ τὴν *Βίενναν*, ὁ δὲ ἐν ταῖς Βρεττανίαις», παρὰ δ' Εὐσεβίῳ «ἧς μητροπόλεις ἐπίσημοι καὶ παρὰ τὰς ἄλλας τῶν αὐτόθι διαφέρουσαι βεβόηνται Λούγδουνος καὶ

Ἤριννα, Κόριννα, κτλ. θὰ διαλάβωμεν ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἐν ᾧ θὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὴν γραφὴν Δημέννα, Ἀρδουέννα, Τρασουμέννα, κτλ.

Bienna». Λέγει δ' ἑτέρωθι ὁ Εὐσέβιος «Ἱστορεῖ δὲ (ὁ Ἰώσηπος) καὶ τὸν Ἡρώδην τῆς βασιλείας ἀποπεπτωκέναι διὰ τὴν αὐτὴν Ἡρωδιάδα — *Bίενναν* τῆς Γαλλίας οἰκεῖν καταδικασθέντα». Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ *Bίενναν* ὤφειλε νὰ εἴπῃ *Λούγδουνον*· διότι εἰς ταύτην τὴν πόλιν ἐφυγαδεύθη ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἡρώδης ὁ τετράρχης Γαλιλαίας καὶ Περαίας γενόμενος, εἰς δὲ τὴν Βίενναν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀρχέλαος, καθὰ ἱστορεῖ ὁ Ἰώσηπος γράφων ἐν μὲν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ βιβλίῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας «Καὶ ἤρετο τὸν Ἡρώδην εἰ ἀληθὴς ὁ περὶ τῶν ὅπλων λόγος. Τοῦ δὲ — εἰπόντος εἶναι τὰ ὅπλα, πιστὰ ἡγούμενος εἶναι τὰ ἐπὶ τῇ ἀποστάσει κατηγορούμενα, τὴν τετραρχίαν ἀφελόμενος αὐτὸν προσθήκην τῇ Ἀγρίππᾳ βασιλείᾳ ποιεῖται, καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως τῷ Ἀγρίππᾳ δίδωσιν, αὐτόν τε φυγῇ ἀϊδίῳ ἐζημίωσεν ἀποδείξας οἰκητήριον αὐτοῦ *Λούγδουνον* πόλιν τῆς Γαλλίας», ἐν δὲ τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ «Καὶ ὃς ἔκπλουν ἐκ τοῦ ὀξέος ποιησάμενος καὶ ἀφικόμενος εἰς Ἰουδαίαν καταλαμβάνει τὸν Ἀρχέλαον ἐν εὐωχίᾳ ὄντα μετὰ τῶν φίλων, τήν τε διάνοιαν ἀποσημαίνει τὴν Καίσαρος καὶ ὥρμησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἔξοδον. Καὶ ὁ Καῖσαρ ἀφικομένου ἐπί τινων κατηγόρων ἀκροᾶται καὶ αὐτοῦ λέγοντος· καὶ ἐκεῖνον μὲν φυγάδα ἐλαύνει δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ *Bίενναν* πόλιν τῆς Γαλατίας, τὰ δὲ χρήματα ἀπηνέγκατο». Καὶ ὁ Φώτιος ἐπιτρέχων ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τὴν τοῦ Ἰωσήπου Ἀρχαιολογίαν μνημονεύει ἐξ αὐτῆς ὅτι «Ἀρχέλαος, ἐπεὶ ὠμῶς καὶ κατὰ τὸν πατέρα Ἰουδαίων ἦρχε, Καίσαρος δεηθέντων τῶν τυραννουμένων, δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκε καὶ *Bίενναν* οἰκεῖν τῆς Γαλλίας καταδικάζεται» καὶ ὅτι Ἀγρίππας «κατηγορήσας Ἡρώδην παρὰ Γαΐῳ Καίσαρι ὡς δύσνους εἴη Ῥωμαίοις ἀεὶ — παρασκευάζει ἀντὶ τῆς ὀνειροπποληθείσης βασιλείας τῆς τε οἰκείας ἐκπεσεῖν τετραρχίας καὶ εἰς *Λούγδουνον* ἀϊδίᾳ φυγῇ ζημιωθέντα ἐλαθῆναι». Παρὰ Στράβωνι ἐν βιβλίῳ ΙϚ' φέρεται «Οὐ μέντοι εὐτύχησαν οἱ παῖδες (τοῦ βασιλέως Ἡρώδου), ἀλλ' ἐν αἰτίαις ἐγένοντο· καὶ ὁ μὲν ἐν φυγῇ διετέλει παρὰ τοῖς Ἀλλόβριξι Γαλάταις λαβὼν οἴκησιν, οἱ δὲ θεραπείᾳ πολλῇ μόλις εὕροντο κάθοδον, τετραρχίας ἀποδειχθείσης ἑκατέρῳ».

Λέγεται δ' οὐ μόνον *Bίεννα-Bιέννης*, κτλ. ἀλλὰ καὶ *Οὐΐεννα-Οὐϊέννης*, κτλ., ὡς ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος «Ἀπὸ δὲ

τοῦ Ἴσαρος εἰς *Οὐΐενναν* τὴν τῶν Ἀλλοβρίγων μητρόπολιν κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ στάδιοί εἰσι τριακόσιοι εἴκοσι. Πλησίον δ' ὑπέρκειται τῆς *Οὐϊέννης* τὸ Λούγδουνον» καὶ «οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τὴν *Οὐΐενναν* ἔχοντες» καὶ «πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανὸς εἰς τὴν *Οὐΐενναν* φέρεται» καὶ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἱστορίᾳ Δίωνος τοῦ Κασσίου «τοὺς ἐξ *Οὐϊέννης* τῆς Ναρβωνησίας ὑπὸ τῶν Ἀλλοβρίγων ποτὲ ἐκπεσόντας». Παρὰ Πτολεμαίῳ ἐν τῇ Γεωγραφικῇ Ὑφηγήσει εὑρίσκεται καὶ ὀρθῶς γεγραμμένη ἡ ὀνομαστικὴ *Οὐΐεννα* καὶ πλημμελῶς *Οὐϊέννα*. Κεῖται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «εἰς τὸ ἀπὸ μεσημβρίας *Οὐϊέννης* πόλεως μέρος ῥέουσιν ὁμοίως κτἑ.».

Ὡς δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα ἔχει διττὸν τύπον *Βίεννα* καὶ *Οὐΐεννα*, οὕτω καὶ τὸ *Ῥάβεννα*, ἄλλοτε μὲν διὰ τοῦ Β ἐκφερόμενον, ἄλλοτε δὲ διὰ τοῦ ΟΥ, ὡς ἐν τῷ Ε' βιβλίῳ τοῦ Στράβωνος πολλάκις. Καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει τῆς Γεωγραφικῆς Ὑφηγήσεως τοῦ Πτολεμαίου ἀναγινώσκεται «ἀντικεῖσθαι *Ῥαουέννῃ*» καὶ «τὴν δὲ *Ῥαουένναν* πρὸς χειμερινὰς ἀνατολάς» καὶ «ἀπέχειν *Ῥαουέννης*» καὶ «*Ῥαουένναν* δὲ ἐν τῷ τετάρτῳ» καὶ «μέχρι *Ῥαουέννης* ἐκτεινομένη», κτλ. ἀντὶ τοῦ *Ῥαβέννῃ*, κτλ. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ *Ῥαουένναν* γραπτέον *Ῥαούενναν* προπαροξυτόνως.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται *Βάλης* καὶ *Οὐάλης*, *Βαλέριος* καὶ *Οὐαλέριος*, *Βαλεντῖνος* καὶ *Οὐαλεντῖνος*, *Βάρρων* καὶ *Οὐάρρων*, *Βεργίλιος* καὶ *Οὐεργίλιος*, *Βῆρος* καὶ *Οὐῆρος*, *Βηρίσσιμος* καὶ *Οὐηρίσσιμος*, *Βίκτωρ* καὶ *Οὐΐκτωρ*, *Βεσούβιος* καὶ *Οὐεσουούϊος*[1], *Βολόγαισος* καὶ *Οὐολόγαισος*, *Βήϊοι* καὶ *Οὐήϊοι*, *Σεβῆρος* (ἢ *Σευῆρος*) καὶ *Σεουῆρος*, *Φλάβιος* (ἢ *Φλαύιος*) καὶ *Φλαούϊος*, *Ἀβεντῖνος* (ἢ *Αὐεντῖνος*) καὶ *Ἀουεντῖνος*, *Πατάβιον* (ἢ *Παταύιον*) καὶ *Παταούϊον*, *Λαβίνιον* (ἢ *Λαυίνιον*)[2] καὶ *Λαουίνιον*, *Σέρβιος* καὶ *Σερούϊος*, *Σερβίλιος* καὶ

[1] Λέγεται καὶ Οὐεσούϊον καὶ Βέσβιον. Γαληνὸς ἐν Θεραπευτικῆς Μεθόδου βιβλίῳ Ε' «Συνάπτει δ' αὐτῷ κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου λόφος ἕτερος οὐ μικρός, ὃν ἔν τε τοῖς συγγράμμασιν οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι καὶ τῶν νῦν οἱ ἀκριβέστεροι Βεσούβιον ὀνομάζουσι· τὸ δ' ἔνδοξόν τε καὶ νέον ὄνομα τοῦ λόφου Βέσβιον ἅπασιν ἀνθρώποις γνώριμον διὰ τὸ κάτωθεν ἀναφερόμενον ἐκ τῆς γῆς ἐν αὐτῷ πῦρ».

[2] Πρβ. Στέφανον Βυζάντιον «Λαβίνιον — Τὸ ἐθνικὸν Λαβινιάτης. Λέγονται καὶ Λαυινιᾶται» καὶ «Αὐενιών: πόλις Μασσαλίας πρὸς τῷ Ῥοδανῷ».

Σερουΐλιος, *Νέρβας* καὶ *Νερούας*, *Σιλβανὸς* καὶ *Σιλουανός*, *Φούλβιος* καὶ *Φουλούϊος*, *Σκαιβόλας* καὶ *Σκαιουόλας* (ἢ *Σκαιόλας*), *Ὀκτάβιος* καὶ *Ὀκταούϊος* (ἢ *Ὀκτάϊος*), *Λίβιος* καὶ *Λιούϊος*, *Ἐλβήτιοι* ἢ *Ἐλβέτιοι* καὶ *Ἐλουήτιοι*, κτλ.[1], *βρέβιον* καὶ *βρεούϊον*, *βινδίκτα* καὶ *οὐϊνδίκτα*, *βικάριος* καὶ *οὐϊκάριος*, κτλ.[2]

Κακῶς γράφεται παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ «Ῥάβεννα: πόλις Ἰταλίας. Ἕρμιππος ὁ Βηρύτιος *Ῥούενναν* αὐτὴν καλεῖ». Ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἶνε *Ῥαούενναν* τηρηθεῖσα ἀδιάφθορος ἐν λέξει *Τίκινος* «Τίκινος: πόλις Ἰταλίας περὶ *Ῥαούενναν* καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος». Ἐν λέξει *Φιδήνη* ἀναγινώσκεται «Ἔοικε καὶ Φίδηνα λέγεσθαι, ὡς *Ῥάβεννα*», ἀνθ' οὗ ὁ Μεινέκιος εἴκασε *Ῥάβηνα*. Τῆς διὰ τοῦ Β ἐκφορᾶς *Ῥάβεννα* πολλὰ δύναταί τις νὰ καταλέξῃ μαρτύρια.

§ 45. Κυριώδης, κυριωδέστερος, κυριωδέστατος.

Οἱ φυγάδες μὲν τῶν κοινῶν καὶ οἱονεὶ εὐτελῶν, ζηλωταὶ δὲ τῶν ἀηθεστέρων καὶ σεμνοτέρων δῆθεν ὄντες, ἂν ἀπείρως τῆς Ἑλληνικῆς ἔχωσι γλώσσης, εὐκόλως καταφέρονται εἰς τὴν

Φέρεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «Κορουϊών: πόλις Αἰκανῶν ἐν Ἰταλίᾳ. Διονύσιος Γ' Ῥωμαϊκῆς Ἀρχαιολογίας». Ἀλλὰ παρὰ τῷ Διονυσίῳ εὑρίσκεται διὰ τοῦ Β τὸ ὄνομα τοῦτο γεγραμμένον, οὗ ὁ Λατινικὸς τύπος εἶνε Corbio, οὐχὶ Corvio.

[1] Παρὰ Πτολεμαίῳ ἐν βιβλίῳ Γ' τῆς Γεωγραφικῆς Ὑφηγήσεως ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι Βενεούεντον, ἄλλα δὲ «Βενεούεντον ἤγουν Οὐενέβεντος».

[2] Ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Νομᾶ γράφει «ἀλλὰ οὐέτερεμ μεμόριαμ, ὅπερ ἐστὶ παλαιὰν μνήμην» (=veterem), ἐν δὲ βίῳ Λουκούλλου «τὰς περιοικίδας κώμας, ἃς οὐΐκους καλοῦσι» (=vicos), ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς Ῥωμαίων Τύχης «εἶτα Μάρκελλος τὸ Οὐϊρτοῦτις—προσαγορευόμενον» καὶ «ὁ Οὐϊρτοῦτις αὐτοὶ καλοῦσιν» (=Virtutis). Λέγεται καὶ Νοουᾶτος (=Novatus) καὶ ἠουοκᾶτος (=evocatus), κτλ. Παρὰ Στράβωνι κεῖται «τὰ καλούμενα Σαβάτων Οὔαδα, ὅπερ ἐστὶ τενάγη» (=Vada) καὶ «Οὐάτεις δὲ ἱεροποιοὶ καὶ φυσιολόγοι» (=Vates) καὶ «τὴν τῶν Κωνουενῶν, ὅ ἐστι συνηλύδων» (Κωνουέναι=Convenae) καὶ «τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νόβουμ Κώμουμ λέγεται» (=Novum Comum). Τὸ November ἐκφέρεται ἑλληνιστὶ Νουέμβριος καὶ Νοέμβριος καὶ Νοβέμβριος.

χρῆσιν ἄλλοτε μὲν παντάπασιν ὀθνείων καὶ ἀθέσμων, ἄλλοτε δ' ἀδοκίμων καὶ παρασήμων λέξεων. Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστὸν ἂν ὑπάρχωσι παρ' ἡμῖν πολλοὶ οὐδαμῶς ὀκνοῦντες ν' ἀποστέργωσι μὲν ἢ καὶ ν' ἀποτρέπωνται ὡς ἰδιωτικὸν καὶ ταπεινὸν τὸ κάλλιστον καὶ Ἑλληνικώτατον κύριος-κυριώτερος-κυριώτατος, ν' ἀσπάζωνται δὲ καὶ περιςέλλωσι τὸ ἔμφασιν μὲν ὄγκου καὶ μεγαλειότητος ἔχον κυριώδης-κυριωδέστερος-κυριωδέςατος, ἀλλ' οὐδεμιᾶς ἀληθῶς τιμῆς οὐδ' ἀποδοχῆς ἄξιον ὄν.

Χαιρέτω Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης γράφων «τοῦ γὰρ κεφαλαιωδεςέρου καὶ κυριωδεστέρου». Ἡμεῖς οὔτ' αὐτῷ οὔτε τοῖς ὁμοίοις αὐτῷ προσέχομεν, ὅταν παρὰ τὴν διηνεκῆ τῶν ἄλλων συνήθειαν προσφέρωσιν ἡμῖν ἅπαξ ἢ καὶ πλεονάκις προφανῶς παρακεχαραγμένους τύπους ἀντὶ τῶν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν ὑπαρχόντων γνησιωτάτων καὶ δοκιμωτάτων. Ἀπωθούμεθα τὰ ὑπ' αὐτῶν πεφιλοτεχνημένα καὶ τηροῦμεν μετ' εὐλαβείας τὰ ὑπὸ τῶν προγόνων παραδεδομένα ἢ ἐκ τῆς γλώσσης αὐτῶν προσηκόντως παρειλημμένα.

Περὶ τῶν εἰς ωδης τῶν ἐξ ἐπιθέτων ἐσχηματισμένων, οἷον *σολοικώδης*, *ἀοριστώδης*, *σωτηριώδης*, *νωθρώδης*, *στενώδης*, *φρονιμώδης*, *τραγικώδης*, *μαχιμώδης*, *ἀγροικώδης*, *ἀργώδης*, κτλ. θὰ πραγματευθῶμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἀλλαχοῦ.

§ 46. Ἀπεχθαίνομαι.

Ἀηδέστατα διατιθέμεθα καί πως καὶ ναυτιῶμεν ἀκούοντες ἢ ἀναγινώσκοντες τὸ ἀπεχθαίνομαι ἀντὶ τοῦ ἀπεχθάνομαι. Ἀποβλητέον τάχιστα τὸν βδελυρὸν τύπον, ἵνα μὴ δεινῶς μιαίνηται ἡ φωνὴ τῶν Ἑλλήνων.

Δὲν φαίνεται δ' ὅμως ἀνέλπιςον ἀκούσας τις τῶν Ἀγελαίων παρ' ἀνδρὸς γραμμάτων εἰδήμονος ὅτι ὑπάρχουσι τὰ δεῖνα ῥήματα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εἰς ΑΝΩ καὶ ΑΙΝΩ περατούμενα ν' ἀπαντήσῃ πρὸς ἡμᾶς κομψευόμενος ὅτι, ὡς ἐλέ-

γετο τὸ πάλαι ἀζάνω καὶ ἀζαίνω, κυδάνω καὶ κυδαίνω, οἰδάνω καὶ οἰδαίνω, ὀλισθάνω καὶ ὀλισθαίνω[1], οὕτω δύναται καὶ νῦν νὰ λέγηται ἀπεχθάνομαι καὶ ἀπεχθαίνομαι. Πρὸς τὸν πληκτικώτατον τοῦτον καὶ νικητικώτατον ἀληθῶς λόγον οὐδαμῶς ἡμεῖς θὰ τολμήσωμεν ν' ἀντιστῶμεν. Φοβούμεθα δὲ μάλιστα μὴ καὶ τὰ τῆς δημώδους λαλιᾶς μαθαίνω (=μανθάνω), λαβαίνω (=λαμβάνω), λαχαίνω (=λαγχάνω), τυχαίνω, (ἐ)πιτυχαίνω, κτλ. (=τυγχάνω, ἐπιτυγχάνω, κτλ.), ἀξαίνω (=αὐξάνω), κτλ. παραταχθῶσιν ἐπίκουρα τῷ ἀπεχθαίνομαι, ἵνα περιφανῶς ἡττηθέντες καὶ παντελῶς καταπλαγέντες μηδαμῶς τοῦ λοιποῦ γρύξωμεν. Εὐτυχεῖς δὲ πάντως ἡμᾶς αὐτοὺς θὰ νομίζωμεν, ἂν μὴ ἀναγκασθῶμεν νὰ μεταμορφώσωμεν καὶ τὸ αἰσθάνομαι, ἐπιλανθάνομαι, κτλ. εἰς τὸ αἰσθαίνομαι, ἐπιλανθαίνομαι, κτλ. καὶ τὰ κοινολεκτούμενα μαθαίνω, λαβαίνω, λαχαίνω, τυχαίνω, ἀξαίνω, κτλ. εἰς τὰ χαρίεντα μανθαίνω, λαμβαίνω, λαγχαίνω, τυγχαίνω, αὐξαίνω, κτλ. Περὶ τῆς γενέσεως τῶν ἰδιωτικῶν τύπων μαθαίνω, λαβαίνω, κτλ. θὰ διαλάβωμεν ἐν οἰκειοτέρῳ τόπῳ.

§ 47. Ἀνατόμος, ἀνατομία.

Αἱ πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν εἰσαχθεῖσαι καὶ συνήθεις ἤδη γενόμεναι λέξεις ἀνατόμος καὶ ἀνατομία ἦσαν παντελῶς ἄχρηστοι ἐν τῇ παλαιᾷ. Τὸ παρὰ τὸ ἀνατέμνω παρηγμένον ἀνατόμος μάχεται ἄντικρυς πρὸς τοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καθ' ἣν οὐχὶ διαβόλος οὐδὲ διαδόχος καὶ ἀναδόχος οὐδὲ συνηγόρος, κτλ. λέγεται ἀλλὰ διάβολος καὶ διάδοχος καὶ ἀνάδοχος καὶ συνήγορος, κτλ. Ἀνυποστάτου δὲ τοῦ ἀνατόμος ὄντος, πῶς δύναται νὰ ἔχῃ ὑπόστασιν τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐσχηματισμένον ἀνατομία;

[1] Περὶ τῶν ῥημάτων τούτων, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἀλφάνω-ἀλφαίνω, κτλ. θὰ γράψωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

Διάφορα προφανῶς εἶνε τὸ σύντομος-συντομία καὶ ἀπότομος-ἀποτομία. Πλημμελῶς τονίζουσί τινες διατόρος καὶ ἀμφιτόμος καὶ ἀντικτόνός, ἵνα παραστήσωσιν οὕτω τὴν ἐνεργητικὴν δύναμιν, οὐδαμῶς ἐνθυμούμενοι ὅτι ἀδύνατος ὁ τονισμὸς οὗτος ἀποβαίνει ἐπὶ τῶν ἐκ προθέσεως συνθέτων. Καὶ ἡ λέξις δὲ κατάβολος ἀτοπώτατα ὑπό τινων παροξύνεται, καταβόλος.

Ὀρθῶς λέγεται ἐνεργητικῶς μὲν *ἀμαλητόμος*, *βαλλαντιοτόμος*, *βυρσοτόμος*, *βωλοτόμος*, *γατόμος* (=γητόμος)-*γεωτόμος*, *δρυοτόμος-δρυτόμος*, *ἐλεφαντοτόμος*, *ἱμαντοτόμος*, *καλαμητόμος*, *λατόμος-λιθοτόμος* (τὸ λιθοτόμον), *λινοτόμος*, *λωροτόμος*, *νευροτόμος*, *ὀμφαλητόμος-ὀμφαλοτόμος*, *ὀξυτόμος*, *ὀρκιατόμος* καὶ Ἰων. *ὀρκιητόμος*, *πετροτόμος*, *ῥιζοτόμος*, *σκυτοτόμος*, *σπλαγχνοτόμος*, *σταφυλητόμος-σταφυλοτόμος* (τὸ σταφυλοτόμον), *σταχυητόμος-σταχυοτόμος*, *στελεχητόμος*, *συριγγοτόμος* (συριγγοτόμον σπάθιον, τὸ συριγγοτόμον), *τυροτόμος* (τυροτόμος μάχαιρα, μαχαιρίῳ τυροτόμῳ), *ὑλατόμος* (=ὑλητόμος)-*ὑλοτόμος*, *φλεβοτόμος* (τὸ φλεβοτόμον), παθητικῶς δὲ *ἀκρότομος*, *γομφότομος*, *εὐθύτομος-ἰθύτομος*, *μεσότομος*, *νεότομος*. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου μνημονεύεται πληθυντικὸν ὄνομα «*Αἰγειροτόμοι*: ἰθαγενεῖς τινες Ἀθήνησιν». Τοῦ παρὰ Στράβωνι «τοὺς προσαγορευομένους Σαραπάρας, οἷον *κεφαλοτόμους*—θηριώδεις ἀνθρώπους καὶ ἀπειθεῖς, ὀρεινούς, περισκυθιστάς τε καὶ ἀποκεφαλιστάς» ἐνέργειαν ἐμφαίνοντος ἡ ὀνομαστικὴ εἶνε παροξύτονος, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ παρὰ Παυσανίᾳ «ἄγεται δὲ καὶ ἑορτή σφισιν ἐπέτειος, ἣν καλοῦσι *Κισσοτόμους*». Ἐν τοῖς τοῦ Θεοφράστου ἀναγινώσκεται «ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀμπέλων διαιρετέον τάς τε *πρωτοτόμους* καὶ τὰς *ὀψιτόμους* καὶ τὰς *βραχυτόμους* καὶ τὰς *μακροτόμους*»· κεῖνται δὲ προδήλως αἱ αἰτιατικαὶ αὗται ἐπὶ πάθους καὶ αἱ ὀνομαστικαὶ αὐτῶν ἔχουσι τρίτην ἀπὸ τέλους τὴν ὀξεῖαν, *πρωτότομοι*, *ὀψίτομοι*, *βραχύτομοι*, *μακρότομοι*. Ἀπαντᾷ δὲ παρὰ Θεοφράστῳ καὶ «ἀμβλοῦνται γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς *πρωτοτόμου*». Ἀλλ' ἴσως γραπτέον *πρωϊτόμου* ἀντὶ τοῦ *πρωτοτόμου* καὶ *πρωϊτόμους* ἀντὶ τοῦ *πρωτοτόμους*. Ὡς ἀντίκειται τὸ *ὀψιανθής* πρὸς τὸ *πρωϊανθής* καὶ τὸ *ὀψιβλαστής* πρὸς τὸ *πρωϊβλαστής* καὶ τὸ

ὀψίκαρπος πρὸς τὸ *πρωΐκαρπος* καὶ τὸ *ὀψίσπορος* πρὸς τὸ *πρωΐσπορος*· οὕτω καὶ τὸ *ὀψίτομος* πρὸς τὸ *πρωΐτομος*[1]. Γίνονται δ' Ἀττικώτερα τὸ *πρωΐσπορος*, *πρωΐκαρπος*, κτλ. κατὰ συναλοιφὴν ἐκφερόμενα, οἷον *πρῴσπορος*, *πρῴκαρπος*, κτλ. (Πρβ. *πρῴ*=πρωΐ καὶ *πρῷος*=πρώϊος). Ὁ Ἀμμώνιος διδάσκει ὅτι «*Διχότομος* καὶ *διχοτόμος* διαφέρει· *διχότομος* μὲν ὁ εἰς δύο διῃρημένος, *διχοτόμος* δὲ ὁ εἰς δύο διαιρῶν», ὁ δὲ Σουΐδας ἐν λέξει *ἀρτίτομος* γράφει «*Ἀρτίτομος* προπαροξυτόνως ὁ τεμνόμενος νεωστί, *ἀρτιτόμος* δὲ ὁ νεωστὶ τέμνων». Πρβ. *καινοτόμος* καὶ *καινότομος*, *καρατόμος* καὶ *καράτομος*, *ὀρθοτόμος* καὶ *ὀρθότομος*, *λαιμοτόμος* (Περσεύς) καὶ *λαιμότομος* (Γοργώ). Ἐν τοῖς εἰς τὴν Ἑκάβην τοῦ Εὐριπίδου Σχολίοις φέρεται «*Λαιμοτόμος* ὁ κόπτων τὸν λαιμόν, *λαιμότομος* δὲ ὁ τμηθεὶς τὸν λαιμόν», ἐν δὲ τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ «Καὶ *καράτομος* ὁ τὴν κάραν τμηθείς, *καρατόμος* δὲ ὁ τὰς κάρας τέμνων, οἷον ἐπὶ δημίου· τὰ γὰρ παροξυνόμενα σημαίνουσιν ἐνέργειαν, οἷον ἡ μὲν Γοργὼ λέγεται *καράτομος* ὡς ἀποτμηθεῖσα τὴν κεφαλήν, ὁ δὲ Περσεὺς *καρατόμος* ὁ τῆς Γοργοῦς τὴν κεφαλὴν τεμών». Ἐπισυναπτέον τούτοις καὶ τὰ ἐν τῷ περὶ Τόνων τοῦ Ἀρκαδίου κείμενα «Τὰ ἐπὶ ἐνεργείας τιθέμενα συντεθειμένα ἀπὸ τοῦ *τέμνω*, φονεύω, ὀρύσσω, κτείνω, νέμω παροξύνονται· *σκυτοτόμος*, μιαιφόνος, τοιχωρύχος, πατροκτόνος, οἰκονόμος. Τὸ δὲ *καρατόμος* καὶ πρωτοτόκος παροξυνόμενα μὲν ἐπὶ ἐνεργείας τίθενται, προπαροξυνόμενα δὲ ἐπὶ πάθους».

Ἡ προσηγορία τοῦ ἀνατέμνω ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀνατομή, ὡς ἀποτομή, διατομή, ἐκτομή, ἐντομή, ἐπιτομή, κατατομή, περιτομή, προτομή, συντομή, ὑποτομή. Εὑρίσκει δέ τις τὸ ἀνατομή-ἀνατομαί παρ' Ἀριστοτέλει, Θεοφράστῳ, Γαληνῷ, Σωρανῷ, Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ, Γρηγορίῳ τῷ Νύσσης καὶ ἄλλοις. Πάμπολλα εἶνε τὰ χωρία,

[1] Παρ' Ἡσιόδῳ ἐν Ἔργοις καὶ Ἡμέραις κεῖται:

οὕτω κ' ὀψαρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζοι.

ὅπερ ἐξηγούμενος ὁ Μοσχόπουλος γράφει «Οὕτως ὁ ὀψὲ τοῦ χρόνου ἀρόσας τὸ ἴσον ἂν φέροιτο τῷ πρωταρότῃ ἤγουν τῷ τὴν ἀρχὴν ἀρόσαντι». Ἀλλ' ἡ γραφὴ πρωτηρότῃ εἶνε λίαν ἀμφίβολος, θὰ ἐξετάσωμεν δ' αὐτὴν ἀλλαχοῦ προσηκόντως.

ἐν οἷς ὁ Γαληνὸς ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἀνατομή ἢ ἀνατομαί· παραγράφομεν δ' ἐνταῦθα μόνην τὴν ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ ἢ 'Ιατρῷ ῥῆσιν αὐτοῦ, ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τῆς σημασίας τοῦ προκειμένου ὀνόματος. «'Ανατομὴ καταχρηστικῶς μὲν λέγεται καὶ ἡ τῶν ἐκτὸς μερῶν τε καὶ μορίων τοῦ σώματος διέξοδος, ἥτις ἐστὶ διὰ λόγου διήγησις ἑκάστου μετὰ τῆς κατὰ φύσιν θέσεως αὐτῶν καὶ τάξεως καὶ χρείας, ἣν παρέχεται τῷ ζώῳ, καὶ τῆς οἰκείας ἑκάστου ὀνομασίας, περὶ ὧν ἤδη διεξήλθομεν· κυρίως δὲ λέγεται ἀνατομὴ ἡ τῶν ἐντὸς μετὰ λόγου ἀνάπτυξις».

'Εκ τοῦ ἀνατομή ἐσχηματίσθη τὸ ἐπίθετον ἀνατομικός σημαῖνον τὸν οἰκεῖον τῆς ἀνατομῆς, τὸν προσήκοντα τῇ ἀνατομῇ ἢ τὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἀνατομήν, οἷον ἀνατομικὴ διαφωνία, ἀνατομικὰ συγγράμματα, ἀνατομικαὶ ἐγχειρήσεις, κτλ.

Ὡς δὲ λέγεται γραμματικὸς (ἀνήρ), μαθηματικός, κτλ., οὕτω καὶ ἀνατομικὸς (ἀνὴρ) ὁ ἀσχολούμενος περὶ τὴν ἀνατομὴν ἢ τὰς ἀνατομάς. Πολλάκις δ' εὑρίσκεται παρὰ τῷ Γαληνῷ ὁ πληθυντικὸς αὐτοῦ ἀριθμός, ἀλλὰ συχνότερον ἄνευ τοῦ ὀνόματος ἄνδρες, οἷον «οὐ μὴν οὕτω γ' ἔπραξαν οἱ ἀνατομικοί» καὶ «σκυταλίδας τε καὶ φάλαγγας ὀνομάζουσιν οἱ ἀνατομικοὶ τὰ τῶν δακτύλων ὀστᾶ» καὶ «ἐνίοις μὲν ἔδοξε τῶν ἀνατομικῶν» καὶ «ὥσπερ οὖν εἴρηται πρὸς τῶν ἀνατομικῶν» καὶ «τοῖς ἀνατομικοῖς ἐστιν εἰρημένα», κτλ. Τῆς σπανιωτέρας χρήσεως παραδείγματα ἔστωσαν τὸ «διαπεφώνηται τοῖς ἀνατομικοῖς ἀνδράσι» καὶ τὸ «ἐναντία δόξω λέγειν τῶν ἀνατομικῶν ἀνδρῶν τοῖς ἀρίστοις».

Παρατηρητέον δ' ὅτι πρὸς τοῖς ὀνόμασι *ῥιζοτόμος* καὶ *γεωμέτρης* καὶ *ἀστρονόμος* καὶ *γεωγράφος* καὶ *ἰατρός* καὶ *χειρουργός* ἐγίνετο χρῆσις καὶ τοῦ *ῥιζοτομικός* καὶ *γεωμετρικός* καὶ *ἀστρονομικός* καὶ *γεωγραφικός* καὶ *ἰατρικός* καὶ *χειρουργικός*, περὶ ὧν μετ' ἀκριβείας ἀλλαχοῦ. Καλεῖται δ' ἐν τοῖς τοῦ Γαληνοῦ καὶ *ὑγιεινὸς* ὁ ἀνὴρ ὁ τὴν ὑγιεινὴν τέχνην μετερχόμενος καὶ *ὀφθαλμικὸς (ἰατρὸς)* ὁ τὰ νοσήματα

τῶνόφθαλμῶν ἰώμενος ἤτοι ὁ ὀφθαλμῶν ἰατρός, οἷον «φαίνεται γὰρ οὗτος (ὁ Ἐρασίςρατος) οὐ μόνον ὑγιεινήν τινα ὀνομάζων τέχνην ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀλλὰ καὶ τὸν τεχνίτην αὐτῆς *ὑγιεινόν*, ὥσπερ, οἶμαι, καὶ τὸν τῆς ἰατρικῆς ἰατρόν» καὶ «τοῦτον μὲν τὸν ὀφθαλμικὸν ἰατρὸν ἀπέλυσα» καὶ «ὀφθαλμικούς τε καὶ ὠτικοὺς καὶ ὀδοντικοὺς ἰατροὺς ὀνομάζουσιν», κτλ.

Ἐκ τῶν διειλημμένων πᾶς τις, νομίζομεν, πείθεται ὅτι ἐπάναγκες ὑπάρχει ν' ἀποσκορακίσωμεν μὲν τὰς παρεισδύσας εἰς τὴν γλῶσσαν πλημμελεῖς λέξεις ἀνατομία καὶ ἀνατόμος, νὰ παραλάβωμεν δ' ἀντ' αὐτῶν τὰς ὑγιῶς ἐχούσας καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς νενομισμένας ἀνατομή-ἀνατομαί καὶ ἀνατομικός.

Ὡς δὲ λέγεται γραμματική, ῥητορική, δικανική, ποιητική, μουσική, κιθαριςική, αὐλητική, λογιςική, ἀριθμητική, μαθηματική, ἰατρική, χειρουργική, μαιευτική, φαρμακευτική, διαιτητική, ὑγιεινή, γυμναστική, ἱππική, κυνηγετική, μαντική, οἰωνιςική, προμνηςική, χρηματιστική, κλεπτική, ληστική, πολεμική, κυβερνητική, ὀχλοκοπική, κολακευτική, συκοφαντική, χαλκευτική, τεκτονική, ἀρχιτεκτονική, ὑφαντική, ἱςουργική, ποικιλτική, βαφική, μαγειρική, ὀψαρτυτική, ὑλοτομική, σκυτική, σκυτοτομική, βυρσοδεψική, κομμωτική, καλλωπιστική, μυρεψική, κτλ. κατ' ἔλλειψιν τοῦ τέχνη ἢ ἐπιστήμη, οὕτω δύναται νὰ λέγηται καὶ ἀνατομική, ἀσχολοῦμαι ἢ σπουδάζω περὶ τὴν ἀνατομικήν, συνέγραψεν ἢ ἐξέδωκεν ἀνατομικήν, κτλ. Φέρεται δὲ παρὰ Μακροβίῳ «ut Plato vester dum nec anatomica, quae medicinae propria est, abstinet».

Πολλὰ τοιαῦτα ὀνόματα μεταχειρίζεται ὁ Πλάτων ἐν τῷ Πολιτικῷ, τὰ μὲν ἐκ τῆς συνηθείας λαβών, τὰ δ' αὐτὸς κατ' ἀναλογίαν κατασκευάσας, οἷον *κοσμητική*, *κναφευτική*, *πλυντική*, *ἀκεστική*, *ταλασιουργική*, *ξαντική*, *νητική*, *κροκονητική*, *στημονονητική*, *κερκιστική*,

κτλ., *ἀνθρωπονομικὴ* τέχνη, *γνωστικὴ* ἐπιστήμη, *ζῳοτροφική, νομευτική, χοιροτροφική, αὐτεπιτακτική, ἀγελαιοτροφική, ἀγελαιοκομική, ἐπιμελητική*, κτλ. Ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους ἀναγινώσκεται «Αἱ τέχναι αὐτῶν *θηρευτική*, θήρα, *κυνηγετική, ὀρνιθευτική*, ὀρνιθεία, *ἰξευτική, ἁλιευτική*, ἁλιεία, *ἀσπαλιευτική*, ἀγκιστρεία, *ἀγκιστρευτική, δικτυοθηρευτική, ἀμφιβληστρευτική, ἑρκοθηρευτική, κολυμβητική, δυτική*, τριοδοντία, *πληκτική, πορφυρευτική, σπογγοθηρευτική, πυρευτική*», παρὰ δὲ Διογένει τῷ Λαερτίῳ «Ἡ μὲν γὰρ *οἰκοδομικὴ* καὶ *ναυπηγικὴ* ποιητικαί εἰσιν—*Πολιτικὴ* δὲ καὶ *αὐλητικὴ* καὶ *κιθαριστικὴ* καὶ αἱ τοιαῦται πρακτικαί—Ἡ δὲ *γεωμετρικὴ* καὶ *ἁρμονικὴ* καὶ *ἀστρολογικὴ* θεωρητικαί—Τῆς *ἰατρικῆς* ἐστιν εἴδη πέντε· ἡ μὲν *φαρμακευτική*, ἡ δὲ *χειρουργική*, ἡ δὲ *διαιτητική*, ἡ δὲ *νοσογνωμονική*, ἡ δὲ *βοηθητική*. Ἡ μὲν *φαρμακευτικὴ* διὰ φαρμάκων ἰᾶται τὰ ἀρρωστίας, κτέ.».

Σημειωτέον ἐν τέλει ὅτι ὑπὸ τοῦ Ὠριγένους λέγεται «εἰ δὲ σὺ μήτε βοτανικὸς εἶ γραφῶν μήτε *ἀνατομεὺς* τῶν προφητικῶν λόγων». Τὸ *περιτομεὺς* σημαίνει ὄργανον, καθάπερ καὶ τὸ *ὑποτομεύς*. Πρβ. καὶ *τομεύς, τομεὺς σίδηρος, πέλεκυς αὐχένος τομεύς*, κτλ. Φέρεται δ' ἐν ἐπιγράμματι Ἀγαθίου τοῦ Σχολαστικοῦ καί:

Χαλκὸν ἀροτρητήν, κλασιβώλακα, ν ε ι ο τ ο μ ῆ α.

Τὸ παρὰ Πολυδεύκει «καὶ τὸ ἀκόντιον τῶν πεντάθλων καλεῖται *ἀποτομεύς*» γράφεται ἐν τοῖς κώδιξι καὶ *ἀποτομή* καὶ *ἀποτομάς*. Λέγει δ' ἑτέρωθι ὁ Πολυδεύκης «καὶ ἁλτῆρες καὶ τροχοὶ καὶ δίσκοι καὶ *ἀποτομάδες*». Καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «*Ἀποτομάδα:* σχίζαν καὶ ἀκόντιον πεντάθλου» καὶ ἐν τοῖς εἰς Πίνδαρον Σχολίοις «τὰ δόρατα, ἃ *ἀποτομάδας* καλοῦσι».

§ 48. Συνεταῖρος, ῥᾳδιοῦργος, χειροῦργος, φιλολόγος, πτυχίον, ἐμετός.

Οὐχὶ σ υ ν ε τ α ῖ ρ ο ς ἀλλὰ σ υ ν έ τ α ι ρ ο ς ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὡς φ ι λ έ τ α ι ρ ο ς (ἀφιλέταιρος), μ ι σ έ τ α ι ρ ο ς, π ε ζ έ τ α ι ρ ο ι, ἀ φ έ τ α ι ρ ο ι. Πλημμελῆ νομίζομεν τὸν τονισμὸν φι-

λεταῖρος. Ἀκριβέστερον περὶ τοῦ προκειμένου θὰ διαλάβωμεν ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἐξετάζοντες καὶ τὸ μεταγενέστερον ἀρχιεταῖρος.

Ὑπὸ ψευδοῦς ἀναλογίας οἱ νέοι Ἕλληνες ἀπατώμενοι τονίζουσι ῥᾳδιοῦργος καὶ χειροῦργος κατὰ τὸ κακοῦργος καὶ πανοῦργος. Ἀλλ' ὑπὸ τῶν παλαιῶν προὐφέρετο ῥᾳδιουργός καὶ χειρουργός, ὡς δημιουργός, λειτουργός, ἐριουργός, αὐτουργός, δακτυλιουργός, θερμουργός, τελεσιουργός, ἀνοσιουργός, μουσουργός καὶ ἄλλα πολλά. Τὴν παρὰ τοῖς παλαιοῖς νενομισμένην προσῳδίαν ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς ν' ἀποδεχώμεθα, ἂν μὴ ἐπιθυμῶμεν νὰ διαφθείρωμεν τὰ τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς.

Τὸ παροξύτονον φιλολόγος οὐδέποτ' ἐξῆλθεν ἐξ Ἑλληνικοῦ στόματος· ἂν δ' ἀληθῶς ἡ λέξις αὕτη ὑφίστατο, θὰ ἐνεφάνιζεν ἢ τὴν ἔννοιαν τοῦ φίλους συλλέγοντος, ὡς ξενολόγος, κτλ. ἢ τὴν τοῦ περὶ φίλων λέγοντος, ὡς θεολόγος, κτλ., οὐδέποτε δὲ θὰ εἶχε τὴν δύναμιν ἐφ' ἧς κοινῶς λαμβάνεται. Ὁ τοὺς λόγους φιλῶν ἑλληνιστὶ λέγεται φιλόλογος, οὗ τὸ ἐναντίον μισόλογος. Ἀμφοτέρων τούτων ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Πλάτων ἐν τῷ Λάχητι γράφων «Καὶ γὰρ ἂν δόξαιμί τῳ φιλόλογος εἶναι καὶ αὖ μισόλογος—Ὁ μὲν οὖν τοιοῦτος χαίρειν με ποιεῖ φθεγγόμενος καὶ δοκεῖν ὁτῳοῦν φιλόλογον εἶναι· οὕτω σφόδρ' ἀποδέχομαι παρ' αὐτοῦ τὰ λεγόμενα. Ὁ δὲ τἀναντία τούτου πράττων λυπεῖ με, ὅσῳ ἂν δοκῇ ἄμεινον λέγειν, τοσούτῳ μᾶλλον, καὶ ποιεῖ αὖ δοκεῖν εἶναι μισόλογον». Πρβ. καὶ φιλόσοφος-μισόσοφος, φιλόπονος-μισόπονος, κτλ. Ἐν ταῖς Ἐπικτήτου Διατριβαῖς φέρεται «ἀλλ', ἐὰν ἕνεκα δόξης αὐτὸ ποιῇ, λέγω φιλόδοξον· ἂν δ' ἕνεκα ἀργυρίου, φιλάργυρον, οὐ φιλόπονον· ἂν δὲ δι' ἐπιθυμίαν λόγου, φιλόλογον». Τῆς Στωϊκῆς περιεργίας φιλοτέχνημα εἶνε ἡ λέξις λογόφιλος παραλαμβανομένη πρὸς δήλωσιν τοῦ τοῖς λόγοις μόνοις φιληδοῦντος, οὐχὶ δὲ καὶ ἔργα σύμφωνα τοῖς λόγοις

ἐργαζομένου ἢ τὸν βίον κατὰ τοὺς λόγους ῥυθμίζοντος. Ὁ Στοβαῖος ἐν μὲν τῷ Ἀνθολογίῳ λέγει «ὁ Ζήνων τῶν μαθητῶν ἔφασκε τοὺς μὲν φιλολόγους εἶναι, τοὺς δὲ λογοφίλους», ἐν δὲ ταῖς Ἐκλογαῖς «μηδ' εἶναι φιλόλογον, λογόφιλον δὲ μᾶλλον μέχρι λαλιᾶς ἐπιπολαίου προβαίνοντα, μηκέτι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκβεβαιούμενον τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον». Φίλων ὁ Ἰουδαῖος ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ὀνόματος λογοφίλης ἀντιδιαιρῶν αὐτὸ πρὸς τὸ φρόνιμος, οἷον «οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ φρόνιμον νομίζουσι τὸν εὑρετὴν λόγων σοφιστικῶν καὶ δεινὸν ἑρμηνεῦσαι τὸ νοηθέν, Μωϋσῆς δὲ λογοφίλην μὲν αὐτὸν οἶδε, φρόνιμον δὲ οὐδαμῶς». Σύνθετα ἐκ τοῦ φιλόλογος εἶνε τὸ ἀφιλόλογος ἀπαντῶν παρὰ Πλουτάρχῳ γράφοντι «οἱ φορτικοὶ καὶ ἀφιλόλογοι» καὶ συμφιλόλογος μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Φαβωρίνου καὶ τοῦ Ζωναρᾶ διδασκόντων ὅτι «Συμφοιτητὴν τὸν συμμαθητὴν λέγει ὁ Σόλων· συμφιλολόγον (Γρ. συμφιλόλογος) δὲ δεινῶς βάρβαρον καὶ Αἰγύπτιον».

Τὸν ὀρθὸν τονισμὸν τῆς προκειμένης λέξεως παρέδωκεν ἡμῖν καὶ ὁ Ἡρῳδιανὸς ἀποφαινόμενος ὅτι «Ὅσα ἐν ἀρχῇ ἔχει τὸ φιλεῖν προπαροξύνεται· φιλόπονος, φιλόσοφος, *φιλόλογος*» καὶ «Τὰ παρὰ τὸ λέγω χωρὶς τῶν παρὰ τὸ φιλεῖν παροξύνεται· δικαιολόγος, φυσιολόγος, τερατολόγος· τὸ δὲ *φιλόλογος* ἀπὸ τοῦ λόγος καὶ φιλῶ».

Καὶ τὸ *εὑρεσίλογος* ἢ κάλλιον *εὑρησίλογος* (Πρβ. *εὑρησιεπής*), τουτέστιν εὑρίσκων λόγους, κακῶς ὑπό τινων παροξύνεται *εὑρεσιλόγος*. Καὶ ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου εἶνε γεγραμμένον κατὰ τὸν Σμιδίτιον «*Εὑρεσιλόγος:* φλύαρος». Τὸ παρ' Ἀθηναίῳ «τοῖς ἡδονικοῖς τούτοις *ἁμαρταλόγοις*» ἔχει ἑνικὴν ὀνομαστικὴν οὐχὶ *ἁμαρτολόγος*, ὡς γράφουσί τινες, ἀλλ' *ἁμαρτόλογος* ἤγουν ἁμαρτάνων ἐν τοῖς λόγοις (Πρβ. *ἁμαρτοεπής-ἀφαμαρτοεπής*). Ὀρθῶς τονίζεται *λυπησίλογος*, ὅπερ σημαίνει κατὰ τὸν Φρύνιχον *τὸν διὰ τοῦ λέγειν λυποῦντα τοὺς πέλας*, ἤτοι τὸν λυποῦντα τοῖς λόγοις. Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις φέρεται «*Ἀλεξίλογα:* οὕτω τὰ γράμματα κέκληκε Κριτίας ὁ τύραννος». Ὁ Κριτίας εἶπε

Φοίνικες δ' εὗρον γράμματ' ἀλεξίλογα.

κατὰ τὴν ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Δειπνοσοφιστοῦ γραφήν, ἣν καὶ ὁ Εὐστάθιος ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν σημειοῦται ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς «Εἶεν δ' ἂν *ἀλεξίλογα γράμματα* ἢ τὰ ἀλέγοντα ἤγουν βοηθοῦντα εἰς λόγον ἢ δι' ὧν ἀποσοβεῖται τὸ πλείω λέγειν». Ἀλλ' ὑπὸ τῶν κριτικῶν μεταγράφεται *γράμματα λεξίλογα* ἢ *δεξίλογα* ἢ *γράμματ' ἀεξίλογα*. Πλημμελῶς ἔχει τὸ ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ «ἐχέμυθος ὁ *κρυψιλόγος*» ἀντὶ τοῦ *κρυψίλογος*, τουτέστι κρύπτων καὶ οὐ φανερῶν τοὺς λόγους. Τὸ παρ' Ἐπιφανίῳ ἀναγινωσκόμενον «ἡ *ἀπειρολόγος* θεολόγος γεγεννημένη φύσις» δὲν δύναται εἰς ἄλλο νὰ μεταληφθῇ ἢ εἰς τὸ *ἄπειρα λέγουσα*. Ἀλλὰ σκοπὸς τοῦ συγγραφέως εἰπόντος πρὸ μικροῦ «τίς ἐσόφισε; τίς ἐξαίφνης *ἀπειρολόγοις δέδωκε λόγον;*» εἶνε νὰ παραστήσῃ τὴν ἄπειρον λόγου, οὐχὶ τὴν ἄπειρα λέγουσαν. Ὅθεν τρεπτέον τὸ παροξύτονον *ἀπειρολόγος* εἰς τὸ προπαροξύτονον *ἀπειρόλογος*.

Δεινῶς σφάλλεται ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος γράφων «Ὁ καυχώμενος πρωτότυπος ἐνταῦθα ἐλέγχεται προφανὴς *κλεψιλόγος*» ἀντὶ τοῦ *κλεψίλογος*.

Ὅτι δ' οὐχὶ πτυχίον καὶ ἐμετός ἀλλὰ πτύχιον καὶ ἔμετος ἐτονίζετο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ διδάσκει ὁ Ἡρῳδιανὸς λέγων «Τὰ διὰ τοῦ ιον τριβράχεα ὑποκοριστικὰ προπαροξύνεται· κτένιον, πτύχιον, πόδιον, θρόνιον» καὶ «Τούτοις ἠκολούθησε καὶ τὸ ἔμετος ὡς ἔχον τὸ Ε, ὥσπερ τὰ ἄνω» (Δηλ. Ἔχετος, κτλ.) Τὸ παρὰ Σουΐδᾳ «Ἔμετος ἡ τῶν περιττωμάτων κένωσις, ἐμετὸς δὲ αὐτὸ τὸ κενωθέν» φαίνεται ὅτι εἶνε γραμματικοῦ τινος ἐπινόημα. Κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ «ὅθεν καὶ ἐμετός τὸ ἐξέρασμα», ἀλλ' ὑπάρχει καὶ γραφὴ ἔμετος. Τὴν πρὸς δήλωσιν τοῦ ἐμέσματος χρῆσιν τῆς προκειμένης λέξεως βλέπει τις παρά τ' ἄλλοις καὶ παρ' Ἀθηναίῳ λέγοντι «καὶ ἀπολείχοντες τὸν σίαλον, ἔτι δὲ τὸν ἔμετον αὐτοῦ, μέλιτος ἔλεγον εἶναι γλυκύτερον».

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀναγινώσκεται «καὶ *ἐμεσίαι* μιν λαμβάνουσι»

καὶ «ἣν *ἐμεσίαι* μιν ἔχωσι» καὶ «μετὰ τὴν *ἔμεσιν* ἀλγέει τὸ σῶμα πᾶν». Παρὰ Γαληνῷ ἐν τῇ τῶν Ἱπποκράτους Γλωσσῶν Ἐξηγήσει φέρεται «*Ἔμιαι* (ἐμίαι): ἔμετοι. Ἀττικὸν τὸ ὄνομα». Ἀλλ' ἡ γραφὴ εἶνε ὕποπτος. Τὸ παρ' Εὐσταθίῳ «καὶ οἱ *ἔμετοι* ἐμίαι, ὡς κοχλίαι· Εὔπολις δέ, φησίν, ἐπὶ τοῦ κακοφώνου τὸν ἐμίαν τίθησιν» μετατυπωτέον εἰς τὸ «καὶ οἱ *ἐμετικοὶ* ἐμίαι». Γράφει δ' ἀλλαχοῦ ὁ Εὐστάθιος «ἰστέον δὲ ὅτι τε ἐκ τοῦ ἐμεῖν, ὅθεν ὁ ἔμετος, οὐ μόνον Ἔμεια πόλις Πελοποννησία—ἀλλὰ καὶ ἐμίας, ὡς κοχλίας, ὁ *ἐμετικὸς* ἢ εὐεμής, κτέ.».

Ὡς δ' ἐκ τοῦ *ἐμέω-ῶ* ἐγένετο τὸ *ἔμετος*, οὕτως ἐκ τοῦ *ἀλέω-ῶ* τὸ *ἄλετος*, οὗ ποιεῖται χρῆσιν ὁ Πλούταρχος λέγων «ὥσπερ φονευόμενον ἐν τῷ *ἀλέτῳ* καὶ φθειρόμενον» καὶ «τῶν πρὸς *ἄλετον* σκευῶν οὐκ εὐποροῦντος». Τὴν γραφὴν *ἀλετόν* παρέπεμψεν ὁ Βεκκῆρος καὶ ἄλλοι. Ἀνεγνώσθη δὲ καὶ παρὰ Διοσκορίδῃ «*ἀλέτῳ* εὔπνους». Ὁ Ἀθήναιος παρατιθέμενος ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἃς ὁ Τρύφων κατέλεξεν ᾠδῆς ὀνομασίας γράφει «Ἱμαῖος ἡ ἐπιμύλιος καλουμένη, ἣν παρὰ τοὺς *ἀλέτους* ᾖδον—Ἱμαλὶς δ' ἐστὶ παρὰ Δωριεῦσιν ὁ νόστος καὶ τὰ ἐπίμετρα τῶν *ἀλέτων*». Ἀλλ' ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου οὔτε ὁ τονισμὸς ἔχει ὡς παρ' Ἀθηναίῳ οὔτε ἡ πρὸ τῆς αἰτιατικῆς πρόθεσις σώζεται πανταχοῦ ἀδιάφθορος, οἷον «ὁμολογουμένως δὲ καὶ ἡ ἐπιμύλιος ᾠδή, ἣν ΠΕΡΙ τοὺς *ἀλετοὺς* ᾖδον» καὶ «ἐπιμύλιος ἡ ΠΕΡΙ τοὺς *ἀλετούς*» καὶ «ἣν ΠΑΡΑ τοὺς *ἀλΗτοὺς* ᾖδον—καὶ τὰ ἐπίμετρα τῶν *ἀλετῶν*». Εὑρίσκεται δ' ἐν αὐταῖς καὶ «τὸ ἀλήθειν καὶ *ἀλετὸν* ποιεῖν» καὶ «ἀλετρὶς δὲ γυνὴ παρὰ τὸ ἀλέω τὸ ἀλήθω, ἐξ οὗ καὶ *ἀλΗτός*, ᾧ ἡ τοιαύτη ἐπιστατεῖ» καὶ μετ' ὀλίγους στίχους «ἐκ δέ γε τῆς πρώτης, ἀφ' ἧς καὶ ὁ ῥηθεὶς *ἀλΕτός*, ἔστι καὶ περιεκτικὸν ὁ *ἀλετών*». Περὶ τοῦ *ἀλητός*, ὡς καὶ περὶ τοῦ *ἄλητον*, κτλ. θὰ διαλάβωμεν εὐκαιρότερον ἀλλαχοῦ.

Τὸ ὁμοίως τῷ *ἔμεσις* ἐσχηματισμένον ὄνομα *ἄλεσις* ἀπαντᾷ ἐν τῷ Γεωπονικῷ, ἐν ᾧ γίνεται χρῆσις καὶ τοῦ διὰ τοῦ Η γεγραμμένου, οἷον «μετὰ δὲ τὴν *ἄλησιν* σκάφαις μικραῖς τὸ ἀληθὲν μετάφερε εἰς τὴν ληνόν». Ὑπάρχει δὲ καὶ τύπος *ἀλεσμός*, οὗ μαρτύρια φέρομεν τὸ παρ' Ἰωσήπῳ «καὶ καθαρὰς πρὸς *ἀλεσμὸν* τὰς κριθὰς ποιήσαντες» καὶ τὸ παρ' Εὐσεβίῳ «*ἀλεσμοὶ* ὅλου τοῦ σώματος».

§ 49. **Δεχθῆτε τὸ δῶρον, ἀσπασθῆτε τὴν δεξιάν, σταθῆτε ὀλίγον, κτλ.**

Τὸ δεχθῆτε, ἀσπασθῆτε, φαντασθῆτε, σταθῆτε, ἑτοιμασθῆτε, ὑποσχεθῆτε, γδυθῆτε, σηκωθῆτε, κτλ. τῆς παντελῶς πεπατημένης χυδαιολογίας ὄντα ὀλίγον ἴσως ἁρμόζουσι τῷ στόματι ἢ τῷ καλάμῳ τῶν περὶ τὴν ὀρθότητα τῆς γλώσσης ὁπωσδήποτε σπουδαζόντων καὶ μὴ ὅλως αὐτῆς ὀλιγωρούντων. Ποῖος εἶνε ὁ λόγος ὁ ἀποτρέπων τῆς χρήσεως τοῦ δέχθητε, ἀσπάσθητε, φαντάσθητε, στάθητε, ὑποσχέθητε, ἐκδύθητε, κτλ.; Περὶ τῆς ἐν τῷ νενοθευμένῳ ἑλληνισμῷ χρήσεως τῆς ὑποτακτικῆς ἀντὶ τῆς προστακτικῆς θὰ γράψωμεν τὰ δέοντα ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

§ 50. Λαυριακός, Λαυριακή, Λαυριακόν· Λαυριακὸς πλοῦτος, Λαυριακὴ ὑπόθεσις, Λαυριακὸν ζήτημα, κτλ.

Ἀντὶ τοῦ κιβδήλου Λαυριακός-Λαυριακή-Λαυριακόν ὀφείλει νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ γνησίου Λαυριωτικός-Λαυριωτική-Λαυριωτικόν ἢ μᾶλλον Λαυρεωτικός-Λαυρεωτική-Λαυρεωτικόν ἐκ τοῦ Λαυρεώτης, ὅπερ μνημονεύεται ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου γράφοντος ἐν λέξει Σέρρειον «Τὸ ἐθνικὸν Σερρειεύς καὶ Σερρεώτης, ὡς τοῦ Λαύρειον Λαυρεώτης, καὶ Σερρεάτης, ὡς Λέπρειον Λεπρεάτης». Κατὰ τὸν Ἡρῳδιανὸν οὐχὶ Λαύριον διὰ τοῦ Ι ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐγράφετο ἀλλὰ Λαύρειον διὰ τῆς ΕΙ διφθόγγου, ἥτις συνεστάλη ἐν τῷ παραγώγῳ κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ ὑποτακτικοῦ φωνήεντος, ὡς ἐν τῷ Ἀλεξανδρεώτης ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρεια καὶ Ἡρακλεώτης ἐκ τοῦ Ἡράκλεια καὶ Μαρεώτης ἐκ τοῦ Μάρεια, κτλ.

Καὶ ἄλλοτ' ἀπεδοκιμάσθη ὡς ἀνελλήνιστον τὸ ἐπίθετον *Λαυριακός*-

Λαυριακή-Λαυριακόν. Ἀλλὰ μετὰ βωμολοχικῶν σκωμμάτων ἐκάκισε καὶ διέσυρε τὴν περὶ αὐτοῦ γενομένην παρατήρησιν κομψός τις καὶ ἀγχίνους ἀνὴρ ἄλλα τε γράψας καὶ τὸ θαυμασιώτατον τοῦτο: «Ὁ θέλων νὰ καταχρίνῃ τὸ *Λαυριακὸς* μόνον ὡς μὴ ἀπαντῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς, καταδεικνύει τὸ ὅτι ἀγνοεῖ τὸ πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅπερ δυστυχῶς δὲν μανθάνεται ἐν τῇ γραμματικῇ, λησμονεῖ ὅτι ὑπάρχει Ἰλιακὸς ἐκ τοῦ Ἴλιον, καὶ ἔχει χρείαν νὰ μάθῃ ὅτι ὁ Λαυριακὸς εἶναι ἑλληνικώτατον, καί τοι μὴ παραδοθὲν ὑπὸ τῶν παλαιῶν».

Οἱ μὴ διάστροφοι τὴν γνώμην καθορῶσι πάντως καὶ χωρὶς ἡμῶν τὸ σαθρὸν καὶ σφαλερόν, μᾶλλον δὲ τὸ εὔηθες καὶ ληρῶδες τοῦ λόγου τούτου. Ὁσάκις δὲ τοιούτους ἀναγινώσκομεν ὕθλους ἀτρέπτου καὶ ἀνουθετήτου ἀνθρώπου κυνὸς δίκην ἐφυλακτοῦντος τῷ εὐθέτους ποιουμένῳ παρατηρήσεις πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων, ἀναμιμνησκόμεθα τῶν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου κάλλιστ' εἰρημένων «Τῶν δεομένων ἰατρείας οἱ μὲν ὀδόντα πονοῦντες ἢ δάκτυλον αὐτόθεν βαδίζουσι πρὸς τοὺς θεραπεύοντας, οἱ δὲ πυρέττοντες οἴκαδε καλοῦσι καὶ δέονται βοηθεῖν, οἱ δ' εἰς μελαγχολίαν ἢ φρενῖτιν ἢ παρακοπὴν ἥκοντες οὐδὲ φοιτῶντας ἐνιαχοῦ[1] πρὸς αὐτοὺς ἀνέχονται, ἀλλ' ἐξελαύνουσιν ἢ φεύγουσιν, ὑπὸ τοῦ σφόδρα νοσεῖν μηδ' ὅτι νοσοῦσιν αἰσθανόμενοι. Οὕτω δὴ καὶ τῶν ἁμαρτανόντων ἀνήκεστοι μέν εἰσιν οἱ πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας καὶ νουθετοῦντας ἐχθρῶς καὶ ἀγρίως διατιθέμενοι καὶ χαλεπαίνοντες, οἱ δ' ὑπομένοντες καὶ προσιέμενοι πρᾳότερον ἔχουσι».

Ἡ κοινὴ γλῶσσα ἀγνοεῖ παντελῶς τὸ ἐπίθετον *Λαυριακός*, ἡ δὲ παλαιὰ γινώσκει μόνον τὸ *Λαυριωτικὸς* ἢ κάλλιον *Λαυρεωτικός*, οὗ τὸ θηλυκὸν κεῖται παρὰ Πλουτάρχῳ λέγοντι «τὴν *Λαυρεωτικὴν* πρόσοδον ἀπὸ τῶν ἀργυρείων μετάλλων ἔθος ἐχόντων Ἀθηναίων διανέμεσθαι» καὶ «ἐκέκτητο γὰρ ἐν τῇ *Λαυρεωτικῇ* (δηλ. *γῇ*) πολλά». Τοῦ πληθυντικοῦ *Λαυρεωτικαὶ* μαρτύριον ὑπάρχει τὸ τοῦ Ἀριστοφάνους:

γλαῦκες ὑμᾶς οὔποτ' ἐπιλείψουσι Λαυρεωτικαί.

Κατέστη δὲ παροιμιῶδες τὸ *γλαῦκες Λαυρεωτικαί*.

Ἐκ ποίας λοιπὸν Σκυθίας ἦλθεν ἡμῖν τὸ ἐπίθετον *Λαυριακός*, δύναται εὐλόγως νὰ ἐρωτήσῃ τις, ἐὰν μήτ' ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς δημώδει συνηθείᾳ φέρηται μήτ' ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν παλαιῶν; Ἐσχηματίσθη

[1] Γραπτέον ἴσως εἰ τύχοι ἀντὶ τοῦ ἐνιαχοῦ.

κατ' ἀναλογίαν τοῦ *Ἰλιακός* ἐκ τοῦ *Ἴλιον*, ἀποκρίνεται ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀγελαίων, πᾶν δὲ κατ' ἀναλογίαν ἄλλου ἐσχηματισμένον, καὶ ἂν μὴ ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς παλαιοῖς μηδ' ἀποδεικνύηται παραδεδομένον ὑπό τινος αὐτῶν, εἶνε Ἑλληνικώτατον. Ὁ τοῦ Ἀριστοφάνους Σωκράτης λέγει πρὸς τὸν Στρεψιάδην:

ἐς κόρακας, ὡς ἄγροικος εἶ καὶ δυσμαθής·
ταχὺ δ' ἂν δύναιο μανθάνειν περὶ ῥυθμῶν.

Ἡμεῖς δὲ τί νὰ εἴπωμεν πρὸς τὸν ἀπαίδευτον καὶ κορυζῶντα ἀνθρωπίσκον, ὅστις οὔτε λόγον κοινὸν οὔτε λογισμὸν ἔχων οὐδαμῶς αἰσθάνεται ὅτι βιαιότατα καὶ ματαιότατα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἕλκεται εἰς τὸ μέσον ἡ ἀναλογία οὐδὲν τὸ παράπαν ὠφελοῦσα καὶ τὸ τῆς παροιμίας συκίνη ἐπικουρία οὖσα; Ἂν μὴ εὑρίσκετο μὲν ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ ἐπίθετον *Λαυρεωτικός* μηδ' ἐμνημονεύετο ὑπό τινος ἐθνικὸν *Λαυρεώτης*, ἀναμφισβήτητος δ' ἡ διὰ τοῦ ἰῶτα γραφὴ τοῦ πρωτοτύπου ὑπῆρχε, θὰ εἶχέ τις λόγον ἐν ἀπορίᾳ ἐχόμενος νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν ἀναλογίαν καὶ νὰ ὑπολάβῃ ὅτι, ὡς οἱ παλαιοὶ ἐσχημάτισαν *Ἰλιακός* ἐκ τοῦ *Ἴλιον*, οὕτω καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν *Λαυριακός* ἐκ τοῦ *Λαύριον*. Ἀλλὰ καὶ ἡ γραφὴ *Λαύριον* ἀμφισβητεῖται, τῆς παραδόσεως συνηγορούσης μόνῃ τῇ διὰ διφθόγγου *Λαύρειον*, καὶ ἀπαντᾷ ἤδη παρὰ τοῖς παλαιοῖς κτητικὸν *Λαυρεωτικός* παρηγμένον ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ *Λαυρεώτης*, ὅπερ μνημονεύεται ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Τί λοιπὸν φαίνεται προσῆκον παντὶ φρονίμῳ ἀνδρὶ νὰ πράξῃ; Ἀναλογιζόμενος ὅτι οὐδεὶς ἔχει ἐξουσίαν νὰ δημιουργῇ κατ' ἀναλογίαν τύπους, πλὴν ἐὰν ἥ τε νέα γλῶσσα καὶ ἡ ἀρχαία στερῶνται αὐτῶν, θὰ παραλάβῃ ἀσμενέστατα τὸ παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὑρισκόμενον ἐπίθετον καὶ ἥκιστα θὰ φροντίσῃ αὐτὸς περὶ κατασκευῆς καινοῦ τινος κατ' ἀναλογίαν.

Ἡ ἀναλογία δὲν εἶνε πάντοτ' ἀσφαλὲς τοῦ ἀψευδοῦς καὶ ὀρθοῦ κριτήριον, πλειστάκις δ' ἁμαρτάνουσιν οἱ μέγιστον αὐτῇ κῦρος περιάπτοντες ἢ ὑπὸ μόνης αὐτῆς ἀξιοῦντες νὰ ποδηγῶνται. Πόσων κακῶν αἰτία καὶ πάλαι ἐγένετο καὶ νῦν γίνεται ἡ ἀναλογικὴ τέχνη διὰ τοὺς ἐπαριστέρως καὶ ἀνεπιτηδείως αὐτὴν μεταχειριζομένους, θὰ διδάξωμεν διὰ μακρῶν ἄλλοτε. Ἐν τῷ παρόντι παρατηροῦμεν ὅτι, ἂν ἡ κατεσπουδασμένη ἐκείνη ἀντίρρησις, ἣν ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀγελαίων ἐποιή-

σατο πρὸς τὸν ἀποδοκιμάσαντα τὸν τύπον *Λαυριακός*, ἐγκριθῇ ὡς ἀνανταγώνιστον δύναμιν ἔχουσα, οὐδαμῶς ἀδύνατον θὰ ὑπάρξῃ νὰ εἴπῃ τις *κύονος* ἀντὶ τοῦ *κυνός*, *κύονι* ἀντὶ τοῦ *κυνί*, κτλ., ν' ἀπαντήσῃ δ', ἂν τυχὸν ἐλεγχθῇ, ὅτι «Ὁ θέλων νὰ κατακρίνῃ τὸ *κύονος* καὶ τὸ *κύονι*, κτλ. μόνον ὡς μὴ ἀπαντῶντα παρὰ τοῖς παλαιοῖς, καταδεικνύει τὸ ὅτι ἀγνοεῖ τὸ πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅπερ δυστυχῶς δὲν μανθάνεται ἐν τῇ γραμματικῇ, λησμονεῖ ὅτι ὑπάρχει *κίονος* καὶ *κίονι*, κτλ. ἐκ τοῦ *κίων* καὶ ἔχει χρείαν νὰ μάθῃ ὅτι τὸ *κύονος* καὶ τὸ *κύονι*, κτλ. εἶναι ἑλληνικώτατα, καί τοι μὴ παραδοθέντα ὑπὸ τῶν παλαιῶν».

Καὶ εἰθισμένοι μὲν εἴμεθα νὰ ὑπομένωμεν γενναίως τοὺς τῶν *εὐφυῶν δοκούντων* γέλωτας. Λυπούμεθα δ' ὅμως σφόδρα βλέποντες ὅτι ὑπερβαλλόντως τῶν νεανίσκων τινὲς τοῖς ἀγοραίοις σκώμμασι καὶ τοῖς σοφιστικοῖς καὶ φορτικοῖς διηγήμασιν ἀρεσκόμενοι εὐκόλως τῇ μανιώδει προσκολλῶνται αἱρέσει τῶν Ἀγελαίων, *τῶν τὴν πατρίδα μᾶλλον ἢ δόγμα τι τῆς Ἀγέλης προδοῦναι πεπεισμένων*· ταχέως δ' ὑπὸ τῶν ἱεροφαντῶν τοῦ καλοῦ θιάσου διὰ γοητειῶν τινων καὶ μαγγανειῶν ἐκπληττόμενοι καὶ τῶν οἰκείων λογισμῶν ἐξιστάμενοι ἀποβαίνουσιν οὕτως ἴταμοὶ καὶ αὐθάδεις, ὥστ' ἀποτίθενται μὲν ὅλως τὴν τῇ νεαρᾷ ἡλικίᾳ πρέπουσαν σεμνότητα καὶ εὐκοσμίαν, ἀπαλλοτριούμενοι δὲ τελέως πρὸς τὴν αἰδῶ καὶ τὸν φόβον καὶ πάσης ἀναγωγίας καὶ βαναυσίας ἐμπιμπλάμενοι ἐπιφύονται ἀγρίως τοῖς τε πρεσβυτέροις καὶ ἄλλοις σεβασμίοις ἀνδράσι καὶ ἀνέδην αὐτοὺς ἐπὶ σωματικοῖς μάλιστ' ἀρρωστήμασιν ἢ φυσικοῖς ἐλαττώμασι λοιδοροῦσι καὶ προπηλακίζουσιν ἀφειδῆ χρῆσιν ποιούμενοι τῶν παρὰ τοῖς Ἀγελαίοις εὐδοκιμούντων κομψευμάτων, ὧν οὐδὲν ἀηδέστερον οὐδ' ἀνιαρότερον τοῖς πεπαιδευμένοις καὶ γενναίοις ἀνδράσιν.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ ΚΡΙΤΙΚΑ

ΥΠΟ

Κ. Σ. ΚΟΝΤΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Παρὰ Γαληνῷ ἐν Τόμ. Ε΄, σελ. 353 ἐκδ. Κυννίου ἀναγινώσκεται:

Οὐ μάχεταί μοι, φησίν, ὁ μῦθος λέγων ἐκ τῆς Διὸς κεφαλῆς (Γραπτέον «ἐκ τῆς τοῦ Διὸς κεφαλῆς», ὡς φέρεται ἔν τε ταῖς παλαιοτάταις ἐκδόσεσι καὶ ἐν τῷ Μαρκιανῷ κώδικι) γεγεννῆσθαι τὴν Ἀθηνᾶν, φρόνησιν ὑπάρχουσαν. Οὐ γὰρ αὐτὸ τοῦτο μόνον εἴρηται κατ' αὐτὸν ἀλλ' ὅτι καταπιὼν τὴν Μῆτιν ὁ Ζεὺς καὶ ὥσπερ ἐγκύμων ἐξ αὐτῆς γενόμενος τὴν γεννηθεῖσαν ἐν αὐτῷ κόρην ἀπεκύησε διὰ τῆς κεφαλῆς. Εἰρῆσθαι δ' οὕτω φησὶ τὰ κατὰ τὸν μῦθον, ἐπειδὴ τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τὸν λόγον εἰς τὸ φανερὸν ἐκφερόμενοί τινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξίασιν· ἔστι γὰρ καὶ τὸ στόμα τῆς κεφαλῆς μόριον.

Τὸ προφανῶς διεφθαρμένον καὶ ὅλως ἀδιανόητον ὑπάρχον μέρος τῆς παρατεθείσης περικοπῆς ἐπανορθοῦται, νομίζομεν, κάλλιστα καὶ παντὶ καταληπτὸν ἀποβαίνει μεταγραφόμενον: «ἐπειδὴ τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τΩν λόγΩν εἰς τὸ φανερὸν ἐκφέρομεν, οἵτινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξίασιν».

Συχνάκις δ' ἐπαναλαμβάνει ὁ Γαληνὸς μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅστις τὸ ὄνομα εἰς ὃ αὕτη ἀναφέρεται λέ-

γων «εἰς τὸν τένοντα — ὅστις τένων» καὶ «ἄλλος μῦς — ὅντινα μῦν» καὶ «συνδέσμου τινός — ὅντινα σύνδεσμον» καὶ «ὁ προσαγορευόμενος τένων — ὅστις τένων» καὶ «καυλόν τινα — ὅντινα καυλόν» καὶ «κατὰ τὴν ὀγδόην νύκτα — ἥντινα νύκτα» καὶ «λιγνύν τινα — ἥτις λιγνύς» καὶ «διὰ τῆς ῥινὸς μόνης — ἥτις ῥίς» καὶ «καμπήν τινα — ἥντινα καμπήν» καὶ «ἡ τοιαύτη κρίσις — ἥντινα κρίσιν» καὶ «ὀρθόπνοιαν — ἥτις ὀρθόπνοια», κτλ. Καὶ ἄλλοτε μὲν λόγος σαφηνείας ὑπαγορεύει τὴν ἐπανάληψιν ταύτην, ἄλλοτε δ' οὐδεμία ἀνάγκη φαίνεται αὐτῆς, ὡς ἐν τῷ ἀρτίως διορθωθέντι χωρίῳ.

Τόμ. Β', σελ. 240 «εἰς τὸν *τένοντα* δὲ οὐ μετὰ πολὺ τελευτῶν, ὅστις *τένων* παραπέφυκε τῷ προειρημένῳ μυἳ τῷ τοὺς δύο δακτύλους κινοῦντι». σελ. 246 «ἔστι δὲ καὶ ἄλλος *μῦς* ἔνδον τοῦ πήχεως — τέτακται δὲ ἐπιπολῆς ἔνδον τῆς χειρὸς ὑπὸ τῷ δέρματι μεταξὺ πήχεώς τε καὶ κερκίδος, ὅντινα *μῦν* εἰς τένοντα πλατὺν ἔφην τελευτῶντα τῷ ψιλῷ τῶν τριχῶν ὑποφύεσθαι τῆς χειρός». Πρβ. καὶ σελ. 257 καὶ σελ. 321.

Τόμ. Γ', σελ. 678 «τὰ δ' ἄνωθεν ὑπὸ λεπτοῦ μέν τινος *ὑμένος*, οὐ μὴν ἀρρώστου γε, σκέπεται συναπτομένου τοῖς γλουτίοις ἑκατέρωθεν, ὅστις *ὑμὴν* ἄχρι τῆς ὀπίσω κοιλίας ἐκτεταμένος τὸ κάτω πέρας ἐστὶ τῆς σκωληκοειδοῦς ἐπιφύσεως».

Τόμ. Δ', σελ. 585 «τί δὴ θαυμαστόν ἐστι κἀκ τῶν ὄρχεων εἰς ὅλον τὸ σῶμα διαδίδοσθαί τινα *δύναμιν*, οἷα τοῖς μὲν νεύροις αἰσθήσεώς τε καὶ κινήσεως ἐξ ἐγκεφάλου, ταῖς δ' ἀρτηρίαις τοῦ σφύζειν ἐκ καρδίας; ἥτις *δύναμις* ἐν μὲν τοῖς ἄρρεσιν εὐρωστίας τε καὶ ἀρρενότητος, ἐν δὲ τοῖς θήλεσιν αὐτῆς τῆς θηλύτητός ἐστιν αἰτία». Γραπτέον «*αὖ τῆς* θηλύτητός ἐστιν αἰτία»[1].

Τόμ. Ε', σελ. 209 «ἐκφύεται τοῦ σώματος τοῦ μυὸς ὁ προσαγορευόμενος *τένων*· οὕτω γὰρ οὐχ Ἱπποκράτης μόνον ἀλλὰ καὶ Ὅμηρος αὐτὸν ὀνομάζουσιν· ὅστις *τένων* ὀργάνων ἐκφυόμενος ἀνάλογον ἕξει τῷ

[1] Παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Γ', σελ. 46 φέρεται «ἐν δὲ τοῖς θήλεσιν αὕτη αἰτία τῆς θηλύτητός ἐστι».

τοῦ μοχλοῦ πέρατι τῷ ψαύοντι τῶν βαρῶν». Πρβ. καὶ σελ. 657.

Τόμ. Ϛ', σελ. 657 «κατὰ δὲ τὸ ἔαρ εἴωθε *καυλὸν* τινα γεννᾶν (ἡ ῥαφανὶς) εἰς ὕψος ἀνερχόμενον, ὥσπερ τἄλλα τὰ μέλλοντα καυλοφορήσειν, ὅντινα *καυλὸν* ἕψοντες ἐσθίουσι δι' ἐλαίου τε καὶ γάρου καὶ ὄξους». Ἀναγνωστέον δ' ἴσως *ἀνερχομένΗ*, τουτέστιν «εἰς ὕψος *ἀνερχομένη* (ἡ ῥαφανίς), ὥσπερ τἄλλα τὰ μέλλοντα καυλοφορήσειν (*ἀνέρχεται* δηλ.)».

Τόμ. Ζ', σελ. 361 «αὖθις ὑπήρξατο κατὰ τὴν ὀγδόην *νύκτα* δευτέρας ὥρας, ἥντινα *νύκτα* κατασχὼν ὅλην παρήκμασε κατὰ τὴν ἑξῆς ἡμέραν τὴν ἐνάτην».

Τόμ. Η', σελ. 227 «καὶ κατὰ τοῦτο *λιγνύν* τινα γεννᾶν πέφυκεν, ὥσπερ κἀν τοῖς λύχνοις τοὔλαιον, ἥτις *λιγνὺς* συνδιεκπίπτουσα τοῖς ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀφικνουμένοις ἀγγείοις αἰτία γίνεται τῶν φαντασμάτων αὐτοῖς». Πρβ. καὶ σελ. 275.

Τόμ. Θ', σελ. 324 «*καμπήν* τινα φαίνεται κατὰ τὸ ὕψος ἔχειν ὁ σφυγμός, οὐ κύκλου περιφέρειαν, ἥντινα *καμπὴν* οὐ κακῶς ὁ Ἀρχιγένης ὀνομάζει γωνίωσιν». Πρβ. καὶ σελ. 482.

Τόμ. ΙΕ', σελ. 111 «διὰ μέσης δέ τινος ἑτέρας *διαθέσεως*, ἥντινα *διάθεσιν* Ἐρασίστρατος μὲν ἑτέρως, Ἀσκληπιάδης δ' ἑτέρως, οἱ πνευματικοὶ δ' ὀνομασθέντες ἰατροὶ κατ' ἄλλον τρόπον προτίθενται (Γρ. *ΥΠΟτίθενται*) γίγνεσθαι». Πρβ. καὶ σελ. 792.

Τόμ. ΙϚ', σελ. 610 «τὸ δὲ πεπηγὸς ὄμμα διὰ τὴν *ἀκινησίαν* γίνεται τῶν κινούντων τὸν ὀφθαλμὸν μυῶν, ἥτις *ἀκινησία* διὰ παράλυσιν ἢ τάσιν ἰσόρροπον ἁπάντων αὐτοῦ γίνεται τῶν μυῶν».

Τόμ. ΙΖ', μέρ. α', σελ. 457 «γίγνεται δὲ ὁ τοιοῦτος ὕπνος ἐπὶ *ψύξει* τοῦ πρώτου αἰσθητικοῦ, τουτέστι τοῦ ἐγκεφάλου, ἥτις *ψῦξις* τὰ ληθαργικὰ πάθη ποιεῖ». Πρβ. καὶ σελ. 607.

Τόμ. ΙΗ', μέρ. α', σελ. 750 «ὁ δὲ Ἱπποκράτης νῦν ἐκ μεταφορᾶς κέχρηται τῇ προσηγορίᾳ τὰς ἐκτετμημένας (Γρ. *ἘΝτετμημένας*) τῷ βάθρῳ κοιλότητας ἑρμηνεῦσαι βουλόμενος ἕνεκα τοῦ στηρίζεσθαι κατ' αὐτὰς τοὺς μοχλούς, ἅστινας *κοιλότητας* ἀξιοῖ μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ξύλου, τουτέστι τῷ κάτω, διαγλύψαι».

Τόμ. ΙΘ', σελ. 370 «σπέρμα ἐστὶν ἡ συνεσπαρμένη *δύναμις* ἐν ὑγρῷ περιέχουσα τούτου τὸν λόγον, ἥτις *δύναμις* — ἐξαπλοῦται εἰς γένεσιν ἀνθρώπου». Μετατυπωτέον δ' ἴσως τὸ *ΣΥΝεσπαρμένη* εἰς τὸ

ἘΝεσπαρμένη, ὡς καὶ τὸ ἐν σελ. 165 «τὰ ἐν τοῖς πυρίταις πῦρ καὶ τὸ ἐν (τῇ) τιτάνῳ *ΣΥΝεσπαρμένον*» εἰς τὸ *ἘΝεσπαρμένον*. Πρβ. Τόμ. ΙΒ', σελ. 240 «τὸ δ' οὖν ὄρυγμα τοῦτο κατὰ βραχὺ διωρύχθαι παρ' αὐτῶν ἤκουον *ΣΥΝ* ἔτεσι πολλοῖς». Γραπτέον «*ἘΝ* ἔτεσι πολλοῖς». Καὶ τὸ ἐν Τόμ. ΙΔ', σελ. 15 «*ΣΥΝάμιλλος* κατ' ἀρετὴν ὑπάρχων τῷ Φαλερίνῳ» γραφικὸν ἡμῖν σφάλμα φαίνεται ἀντὶ τοῦ *ἘΝάμιλλος*. Ἴδε Στράβωνα σελ. 243 «ἤδη δὲ καὶ ὁ Συρρεντῖνος (οἶνος) *ἐνάμιλλος* καθίσταται τούτοις» καὶ σελ. 268 «οὐ Μεσσήνιον καλοῦσι τὸν οἶνον ἀλλὰ Μαμερτῖνον τοῖς ἀρίστοις *ἐνάμιλλον* ὄντα τῶν Ἰταλικῶν» καὶ σελ. 535 «ὥστε καὶ ἔλαιον φέρειν καὶ τὸν Μοναρίτην οἶνον τοῖς Ἑλληνικοῖς *ἐνάμιλλον*», κτλ.

Ἐν Τόμ. Δ', σελ. 684 κεῖται μὲν καθ' ἑνικὸν ἀριθμὸν ἡ λέξις εἰς ἣν μέλλει παρατήρησις δι' ἀναφορικοῦ κώλου νὰ ἐπενεχθῇ, ἤγουν «*ἐπικουρίας* δεῖται τῆς ἐξ ἀλλήλων»· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ δηλούμενον ὑπ' αὐτῆς εἶνε πολλαπλοῦν, γίνεται ἐν τοῖς ἔπειτα χρῆσις τοῦ πληθυντικοῦ «ἄστινας *ἐπικουρίας* ὅσαι τέ εἰσι καὶ ὁποῖαι μὴ ὅτι τῶν φιλοσόφων τις εὗρεν ἀκριβῶς ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἰατρῶν ὅσοι χωρὶς ἀνατομῆς ἐπὶ τὴν ζήτησιν αὐτῶν ἧκον». Τὸ ἐν Τόμ. Ϛ', σελ. 764 φερόμενον «οὗτοι *παχυχυμότεροι* πάντων εἰσὶ μετὰ τοῦ καὶ γλισχρότητος ὀλίγον μετέχειν, ὅντινα *χυμὸν* οἱ περὶ Πραξαγόραν τε καὶ Φιλότιμον ὀνομάζειν εἰώθασι κολλώδη» δύναται εὐλογώτατα νὰ ὑποληφθῇ ἰσοδύναμον τῷ «οὗτοι *παχύτερον πάντων χυμὸν* ἔχουσι μετὰ τοῦ καὶ γλισχρότητος ὀλίγον μετέχειν, *ὅντινα χυμὸν* κτέ.». Καθ' ὅμοιόν τινα τρόπον λέγεται ἐν Τόμ. Α', σελ. 30 «ἔνιοι δ' ἐπὶ πλεῖον ἥκουσιν ἡλικίας, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ *γηρῶσιν* οὐδέ, κἂν ἐφίκωνταί ποτε (Γρ. «*Ἀφίκωνταί* ποτε») εἰς *τοῦτο*, τῶν Ὁμηρικῶν οὐδὲν ἀπολείπονται Λιτῶν». Πολλὰ ἄλλα τῆς τοιαύτης χρήσεως παραδείγματα θὰ καταλέξωμεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ. Συνήθης δὲ τῷ Γαληνῷ ὑπάρχει ἡ σύνταξις τοῦ συγκριτικοῦ μετὰ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς *πάντων* ἢ *ἁπάντων*, ἄλλοτε μὲν καθ' ἑαυτὴν ἐκφερομένης, ἄλλοτε δὲ μετὰ τοῦ προσήκοντος ὀνόματος ἢ ἀντωνυμίας, οἷον *πάντων σχημάτων δυσπαθέστερον, πάντων τῶν ἄρτων βραδύτερον, πάντων ἐκείνων ἀκριβέστερον, τὰ γὰρ ἁπάντων λεπτομερέστερα καὶ μαλακώτερα καὶ εἰκτικώτερα*, κτλ. *τῶν ἄλλων ἁπάντων ἰχθύων μᾶλλον, πάντων γὰρ τούτων τὸ νάρδινον μόνον μᾶλλον θερ-*

μαίνει, μαλαχθῆναι δέονται πάντων μᾶλλον, ἐχρῆν γὰρ δήπου μᾶλλον ἁπάντων αὐτὸ μεταβολῆς ἀκριβοῦς τυχεῖν, κτλ.

Εἴπομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὅτι συχνὴ παρὰ τῷ Γαληνῷ εἶνε ἡ μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅστις ἐπανάληψις τοῦ ὀνόματος εἰς ὃ αὕτη ἀναφέρεται. Παρατηροῦμεν δὲ νῦν ὅτι οὐχὶ πάντοτε ἡ σύνθετος ἀντωνυμία ὅστις ὑπ' αὐτοῦ παραλαμβάνεται ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἡ ἁπλῆ ὅς, οἷον «τέτταρας τένοντας — ὑφ' ὯΝ τενόντων» καὶ «τὸ προσῆκον σχῆμα — δι' Ὃ σχῆμα» καὶ «διὰ τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως — ὋΝ τράχηλον», κτλ.

Τόμ. Β', σελ. 249 «ἡ μὲν ἑτέρα τέτταρας ἀποφύει *τένοντας* ἐμφυομένους τοῖς δακτύλοις ἅπασι πλὴν τοῦ μεγάλου κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δευτέρας φάλαγγος, ὑφ' *ὧν τενόντων* κάμπτεται τὸ δεύτερον ἄρθρον αὐτῶν».

Τόμ. Ϛ', σελ. 418 «καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην τρῖψιν ἐπὶ τὸ *λουτρὸν* ἄγων, ἐφ' *ᾧ λουτρῷ* τροφὴν μὲν εὐθέως οὐ προσέφερον».

Τόμ. Ζ', σελ. 535 «πότερον δὲ κινεῖσθαι μόνον ἐφιέμενον ἢ κἂν ἡσυχάζῃ, *σκέψεως* ἑτέρας οὐ μικρᾶς διωρισμένης ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως, ἧς ἄνευ *σκέψεως* οὔτε διάθεσιν οὔτε πεπονθότα τόπον ἀκριβῶς ἔστι διαγνῶναι κατὰ τὰς τοῦ βάρους αἰσθήσεις».

Τόμ. Η', σελ. 230 «εἰς δὲ τὰ κάτω μέρη τοῦ προσώπου πάντα τὰ καθ' ὅλον τὸ ζῷον ἀπὸ θατέρου *μέρους* τοῦ ὄπισθεν, ἐξ *οὗ μέρους* ἐστὶ καὶ ἡ συζυγία τῶν ἐπὶ τοὺς τῆς γλώττης μῦς ἀφικνουμένων νεύρων».

Τόμ. ΙΑ', σελ. 128 «ἐάν γε μόνον φυλάττῃς τὸ προσῆκον *σχῆμα* τῷ πεπονθότι μορίῳ, δι' *ὃ σχῆμα* δυνήσῃ ποτὲ καὶ τὸν ἀνάρροπον κόλπον ἐργάσασθαι κατάρροπον».

Τόμ. ΙΗ', μέρ. α', σελ. 521 «ἄλλο δὲ *ξύλον* θέσιν ἐγκαρσίαν ἔχον ὡς πρὸς τὸν ἱστόν, ἐξ *οὗ ξύλου* τὸ ἱστίον ἐξῆπται».

Τόμ. ΙΘ', σελ. 363 «κἀκεῖθεν ἐξέρχεται διὰ τοῦ *τραχήλου* τῆς κύστεως, *ὃν τράχηλον* καὶ οὐρήθραν ἐκάλουν διὰ τὸ ἐκεῖθεν φέρεσθαι τὸ οὖρον».

Ἐν Τόμ. Ϛ', σελ. 87 κεῖται «καὶ τὴν ἀλλοίωσιν ἑτοιμοτέραν καὶ

τὴν θρέψιν βελτίονα καὶ *χύσιν* ἁπάντων τῶν σωμάτων, ἐφ' ᾗ *χύσει* τὰ μὲν στερεὰ μαλάττεσθαι, τὰ δὲ ὑγρὰ λεπτύνεσθαι, τοὺς πόρους δ' εὐρεῖς γίνεσθαι συμβαίνει». Φαίνεται δ' ὅτι οὐχὶ *σωμάτων* ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ ἐγράφη ἀλλὰ *περιττωμάτων*, ὡς ἐν Τόμ. ΙΘ', σελ. 691 «καὶ ἡ βελτίων θρέψις καὶ ἡ τῶν *περιττωμάτων* χύσις, ἐφ' ᾗ χύσει τὰ μὲν στερεὰ τῶν σωμάτων μαλάττεσθαι συμβαίνει κτέ.».

Ἄξια παραθέσεως εἶνε καὶ τὰ ἐν τῷ 6' μέρει τοῦ ΙΗ' τόμου ἀπαντῶντα χωρία «ἔχεις δ' αὐτοὺς κἀν τῇ τῶν μυῶν *ἀνατομῇ* γεγραμμένους, ἐν ᾧ *βιβλίῳ* συντομώτερον ἢ ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐγχειρήσεσιν ἁπάντων τῶν ἐν τῷ σώματτι μυῶν ἡ φύσις ἑρμηνεύεται» (σελ. 361) καὶ «γίνεται *πάθος* ὃ καλεῖται θρόμβωσις, ἐξ οὗ *παθήματος* ἐγγενομένου τῷ αἵματι θρόμβος μὲν ἤδη τὸ αἷμα καλεῖται καὶ ἔστι, κτέ.» (σελ. 446).

Καὶ τοῦτο δέ τις ἐκ τῶν προκατειλεγμένων παραδειγμάτων διδάσκεται, ὅτι προσφιλὴς τῷ Γαληνῷ ὑπάρχει ἡ χρῆσις τῆς συνθέτου ἀντωνυμίας ὅστις ἀντὶ τῆς ὅς. Ἄσμενοι δὲ καὶ ἄλλα τῆς χρήσεως ταύτης μαρτύρια ἐκ τοῦ Γαληνοῦ θὰ παρετιθέμεθα, ἂν μὴ ἄκαιρον τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ παρόντι ἐνομίζομεν. Ἔχομεν δὲ πάμπολλα ἐξ αὐτοῦ συνηγμένα.

Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς ποιοῦνται ἐνίοτε μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματος πρὸς ὃ αὕτη ἔχει τὴν ἀπότασιν. Ἀρχούμεθα δὲ νῦν μνημονεύοντες ἐκ μὲν τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως τὸ «ἐφθέγξατο πολλῶν παρουσῶν γλώττῃ Λατίνῃ φωνὴν εὐσύνετόν τε καὶ γεγωνόν, ἧς ἐστι φωνῆς ἐξερμηνευόμενος ὁ νοῦς εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον τοιάσδε» καὶ τὸ «ἔν τε τῷ περὶ Συμμοριῶν ἐπιγραφομένῳ λόγῳ, ὅσπερ λόγος εἰκότως ἂν καὶ δικαίως ἐπιγράφοιτο περὶ τῶν βασιλικῶν», ἐκ δὲ τοῦ Στράβωνος τὸ «οἷς εἰς τὴν Ῥώμην πράκειται ὁδός· δύο δέ εἰσι, μία μὲν ἡμιονικὴ (ὁδὸς) διὰ Πευκετίων — καὶ Δαυνίων καὶ Σαυνιτῶν μέχρι Βενεουεντοῦ, ἐφ' ᾗ ὁδῷ Ἐγνατία πόλις, κτέ.», ἐκ δὲ τοῦ Πάππου τοῦ Ἀλεξανδρέως τὸ «κατά τι ση-

μεῖον αἰεὶ συμμεθιστάμενον αὐταῖς, ὑφ' οὗ σημείου γράφεταί τις κτέ.» καὶ τὸ «παύεται γὰρ ἡ τομὴ πρὸ τῆς ἐπὶ τὴν ΑΔ ἐφαρμογῆς, ἥπερ τομὴ πέρας αὖ ἐγένετο τῆς γραμμῆς», ἐκ δὲ τοῦ Ὠριγένους τὸ «ἡ γὰρ βασιλεία αὐτοῦ ἐστιν ἡ θεωρία πάντων τῶν γεγονότων καὶ γενησομένων αἰώνων, δι' ἧς θεωρίας καὶ οἱ ἐχθροὶ φίλοι γίνονται» καὶ τὸ «δῆλον δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ εἰς τὰ δοκοῦντα ἐνεργέστερα τῶν νομιζομένων ἱερῶν κατακλίσεις περιέργους γεγονέναι — ἅστινας κατακλίσεις οἱ τῇ τῶν δαιμόνων διὰ μαγγανείας θεραπείᾳ σχολάζοντες πεποίηνται». Εἶνε δὲ τὸ κατακλίσεις πλημμελὴς γραφὴ τοῦ κατακηλήσεις. Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις ἀναγινώσκεται «Πτολεμαῖος ὁ περιπατητικὸς καὶ ἄλλοι τινὲς ἐγκαλοῦσι Διονυσίῳ ἐμπειρίαν εἰρηκότι τὴν λογικωτάτην γραμματικήν, ἥτις, ἐμπειρία φημί, τῶν ὡσαύτως ἐχόντων πραγμάτων ἐστὶ τήρησίς τε καὶ μνήμη ἄλογος». Εὑρίσκονται δὲ καὶ τοιαῦται παρὰ τοῖς παλαιοῖς χρήσεις, ὁποῖαι αἱ τοῦ Κλήμεντος «Ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδήλωσεν εἰπών· τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Μεθ' ἣν ἔκτισιν κατὰ τὴν οἰκουρίαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν βοηθός» καὶ «Αὐτίκα οἱ στρωματεῖς ἡμῶν κατὰ τὸν γεωργὸν Τιμοκλέους τοῦ κωμικοῦ σῦκ', ἔλαιον, ἰσχάδας, μέλι προσοδεύουσι, καθάπερ ἐκ παμφόρου χωρίου. Δι' ἣν εὐκαρπίαν ἐπιφέρει, κτέ.» καὶ ἡ τοῦ Στράβωνος «πλέον δ' ἢ τριπλάσιον ἐν ἀριστερᾷ πλέοντι μέχρι τοῦ Τανάϊδος, ἐν ᾧ παράπλῳ καὶ ὁ ἰσθμὸς ἵδρυται» καὶ ἡ τοῦ Γαληνοῦ «ἐφ' οὗ μήθ' ἕλκος ἐγένετο μήτ' ὀστοῦν ἐγυμνώθη μήτ' αὐτὸ τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν πολυειδῶς συνετρίβη, ὅνπερ δὴ τρόπον κατάγματος οἱ νεώτεροι προσαγορεύουσιν ἀλφιτηδόν». Ἀναγνωστέον δὲ «μήτ' αὖ τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν» ἀντὶ τοῦ «μήτ' αὐτὸ τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν».

Παρ' Ἱπποκράτει ἐν τῷ περὶ Ἀέρων Ὑδάτων Τόπων ἀντὶ τοῦ κοινῶς φερομένου «καὶ ἀπὸ ποταμῶν μεγάλων, εἰς οὓς ποταμοὺς ἕτεροι ἐμβάλλουσι» ἐξέδωκαν ὅ τε Λιτραῖος καὶ ὁ Ἑρμερίνσιος καθ' ὑφήγησιν τοῦ Κοραῆ «εἰς οὓς ποταμοὶ

ἕτεροι ἐμβάλλουσι». Τὴν κοινὴν γραφὴν βλέπει τις καὶ παρὰ Γαληνῷ μνημονεύοντι τὴν Ἱπποκράτειον ῥῆσιν ἐν τῷ Γ' τῶν εἰς τὸ περὶ Χυμῶν Ἱπποκράτους Ὑπομνημάτων.

Ἀναγκαῖον δ' εἶνε νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἀντὶ τοῦ «ἐπειδὴ τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τὸν λόγον εἰς τὸ φανερὸν ἐκφερόμενοί τινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξίασιν» ἐν ἄλλαις ἐκδόσεσι καὶ ἐν τῷ Μαρκιανῷ κώδικι φέρεται ἐξιᾶσιν, ὅπερ παρέλαβεν ὁ νέος ἐκδότης τοῦ περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος Δογμάτων βιβλίου τοῦ Γαληνοῦ γράφων (Τόμ. Α', σελ. 46):

Etiam alio loco apice falso apposito Charterius sententiam corrupit. Pag. 354 post init. et ille et Kuehnius scripserunt: *τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τὸν λόγον εἰς τὸ φανερὸν ἐκφερόμενοί τινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξίασιν.* **MAB recte :** *ἐξιᾶσιν* **i. e. emittunt.**

Ἀλλ' οὐδεμίαν οὐδαμῶς εὔλογον ἐξήγησιν ἐπιδέχεται ἡ ἀλλοκότως προενηνεγμένη ῥῆσις «ἐπειδὴ τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τὸν λόγον εἰς τὸ φανερὸν ἐκφερόμενοί τινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξιᾶσιν», πᾶς δέ τις, νομίζομεν, ἀδυνατῶν νὰ νοῇ τὰ ἀδιανόητα ἄνευ τινὸς ὄκνου θὰ ἐγκρίνῃ τὴν ὑφ' ἡμῶν γενομένην ἀνάγνωσιν, καθ' ἣν μόνον τὸ ὑπὸ τοῦ Χαρτερίου καὶ τοῦ Κυννίου γεγραμμένον ἐξίασιν, τουτέστιν ἐξέρχονται, ἀποδείκνυται ὑγιῶς ἔχον.

Μομφῆς ἄξιος εἶνε ὁ Κύννιος ὅτι ἐν ἄλλοις τοῦ Γαληνοῦ τόποις δὲν ἀποκατέστησε τὸν προπερισπώμενον τύπον ἀλλ' ἐξέδωκε

συνίασι-σιν	ἀντὶ τοῦ	συνιᾶσι-σιν
ἐπανίασιν	ἀντὶ τοῦ	ἐπανιᾶσιν
προσενίασιν	ἀντὶ τοῦ	προσενιᾶσιν
ἐνίασιν	ἀντὶ τοῦ	ἐνιᾶσιν ἢ ἐνιᾶσι.

Τόμ. Α', σελ. 86 «εἰ μὴ συνίασιν οὕτως ἐναργοῦς πράγματος». σελ. 535 «οὐθ' ὅπως εἴρηται ταῦτα συνίασιν». Τόμ. Γ', σελ. 803 «οὐθ' ὅπως τοῦτο γίνεται συνίασιν». Τόμ. Δ',

ΣΥΜΜΙΚΤΑ ΚΡΙΤΙΚΑ

ΥΠΟ

Κ. Σ. ΚΟΝΤΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Παρὰ Γαληνῷ ἐν Τόμ. Ε', σελ. 353 ἐκδ. Κυννίου ἀναγινώσκεται:

Οὐ μάχεταί μοι, φησίν, ὁ μῦθος λέγων ἐκ τῆς Διὸς κεφαλῆς (Γραπτέον «ἐκ τῆς τοῦ Διὸς κεφαλῆς», ὡς φέρεται ἔν τε ταῖς παλαιοτάταις ἐκδόσεσι καὶ ἐν τῷ Μαρκιανῷ κώδικι) γεγεννῆσθαι τὴν Ἀθηνᾶν, φρόνησιν ὑπάρχουσαν. Οὐ γὰρ αὐτὸ τοῦτο μόνον εἴρηται κατ' αὐτὸν ἀλλ' ὅτι καταπιὼν τὴν Μῆτιν ὁ Ζεὺς καὶ ὥσπερ ἐγκύμων ἐξ αὐτῆς γενόμενος τὴν γεννηθεῖσαν ἐν αὐτῷ κόρην ἀπεκύησε διὰ τῆς κεφαλῆς. Εἰρῆσθαι δ' οὕτω φησὶ τὰ κατὰ τὸν μῦθον, ἐπειδὴ τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τὸν λόγον εἰς τὸ φανερὸν ἐκφερόμενοί τινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξίασιν· ἔςι γὰρ καὶ τὸ ςόμα τῆς κεφαλῆς μόριον.

Τὸ προφανῶς διεφθαρμένον καὶ ὅλως ἀδιανόητον ὑπάρχον μέρος τῆς παρατεθείσης περικοπῆς ἐπανορθοῦται, νομίζομεν, κάλλιστα καὶ παντὶ καταληπτὸν ἀποβαίνει μεταγραφόμενον: «ἐπειδὴ τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τΩν λόγΩν εἰς τὸ φανερὸν ἐκφέρομεν, οἵτινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξίασιν».

Συχνάκις δ' ἐπαναλαμβάνει ὁ Γαληνὸς μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅστις τὸ ὄνομα εἰς ὃ αὕτη ἀναφέρεται λέ-

γων «εἰς τὸν τένοντα — ὅστις τένων» καὶ «ἄλλος μῦς — ὅντινα μῦν» καὶ «συνδέσμου τινός — ὅντινα σύνδεσμον» καὶ «ὁ προσαγορευόμενος τένων — ὅστις τένων» καὶ «καυλόν τινα — ὅντινα καυλόν» καὶ «κατὰ τὴν ὀγδόην νύκτα — ἥντινα νύκτα» καὶ «λιγνύν τινα — ἥτις λιγνύς» καὶ «διὰ τῆς ῥινὸς μόνης — ἥτις ῥίς» καὶ «καμπήν τινα — ἥντινα καμπήν» καὶ «ἡ τοιαύτη κρίσις — ἥντινα κρίσιν» καὶ «ὀρθόπνοιαν — ἥτις ὀρθόπνοια», κτλ. Καὶ ἄλλοτε μὲν λόγος σαφηνείας ὑπαγορεύει τὴν ἐπανάληψιν ταύτην, ἄλλοτε δ' οὐδεμία ἀνάγκη φαίνεται αὐτῆς, ὡς ἐν τῷ ἀρτίως διορθωθέντι χωρίῳ.

Τόμ. Β', σελ. 240 «εἰς τὸν *τένοντα* δὲ οὐ μετὰ πολὺ τελευτῶν, ὅστις *τένων* παραπέφυκε τῷ προειρημένῳ μυῒ τῷ τοὺς δύο δακτύλους κινοῦντι». σελ. 246 «ἔστι δὲ καὶ ἄλλος *μῦς* ἔνδον τοῦ πήχεως — τέτακται δὲ ἐπιπολῆς ἔνδον τῆς χειρὸς ὑπὸ τῷ δέρματι μεταξὺ πήχεώς τε καὶ κερκίδος, ὅντινα *μῦν* εἰς τένοντα πλατὺν ἔφην τελευτῶντα τῷ ψιλῷ τῶν τριχῶν ὑποφύεσθαι τῆς χειρός». Πρβ. καὶ σελ. 257 καὶ σελ. 321.

Τόμ. Γ', σελ. 678 «τὰ δ' ἄνωθεν ὑπὸ λεπτοῦ μέν τινος *ὑμένος*, οὐ μὴν ἀρρώστου γε, σκέπεται συναπτομένου τοῖς γλουτίοις ἑκατέρωθεν, ὅστις *ὑμὴν* ἄχρι τῆς ὀπίσω κοιλίας ἐκτεταμένος τὸ κάτω πέρας ἐστὶ τῆς σκωληκοειδοῦς ἐπιφύσεως».

Τόμ. Δ', σελ. 585 «τί δὴ θαυμαστόν ἐστι κἀκ τῶν ὄρχεων εἰς ὅλον τὸ σῶμα διαδίδοσθαί τινα *δύναμιν*, οἷα τοῖς μὲν νεύροις αἰσθήσεώς τε καὶ κινήσεως ἐξ ἐγκεφάλου, ταῖς δ' ἀρτηρίαις τοῦ σφύζειν ἐκ καρδίας; ἥτις *δύναμις* ἐν μὲν τοῖς ἄρρεσιν εὐρωστίας τε καὶ ἀρρενότητος, ἐν δὲ τοῖς θήλεσιν αὐτῆς τῆς θηλύτητός ἐστιν αἰτία». Γραπτέον «*αὖ τῆς* θηλύτητός ἐστιν αἰτία»[1].

Τόμ. Ε', σελ. 209 «ἐκφύεται τοῦ σώματος τοῦ μυὸς ὁ προσαγορευόμενος *τένων*· οὕτω γὰρ οὐχ Ἱπποκράτης μόνον ἀλλὰ καὶ Ὅμηρος αὐτὸν ὀνομάζουσιν· ὅστις *τένων* ὀργάνων ἐκφυόμενος ἀνάλογον ἕξει τῷ

[1] Παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Γ', σελ. 46 φέρεται «ἐν δὲ τοῖς θήλεσιν αὕτη αἰτία τῆς θηλύτητός ἐστι».

τοῦ μοχλοῦ πέρατι τῷ ψαύοντι τῶν βαρῶν». Πρβ. καὶ σελ. 657.

Τόμ. Ϛ', σελ. 657 «κατὰ δὲ τὸ ἔαρ εἴωθε *καυλόν* τινα γεννᾶν (ἡ ῥαφανὶς) εἰς ὕψος ἀνερχόμενον, ὥσπερ τἄλλα τὰ μέλλοντα καυλοφορήσειν, ὅντινα *καυλὸν* ἕψοντες ἐσθίουσι δι' ἐλαίου τε καὶ γάρου καὶ ὄξους». Ἀναγνωστέον δ' ἴσως *ἀνερχομένΗ*, τουτέστιν «εἰς ὕψος *ἀνερχομένη* (ἡ ῥαφανίς), ὥσπερ τἄλλα τὰ μέλλοντα καυλοφορήσειν (*ἀνέρχεται* δηλ.)».

Τόμ. Ζ', σελ. 361 «αὖθις ὑπήρξατο κατὰ τὴν ὀγδόην *νύκτα* δευτέρας ὥρας, ἥντινα *νύκτα* κατασχὼν ὅλην παρήκμασε κατὰ τὴν ἑξῆς ἡμέραν τὴν ἐνάτην».

Τόμ. Η', σελ. 227 «καὶ κατὰ τοῦτο *λιγνύν* τινα γεννᾶν πέφυκεν, ὥσπερ κἀν τοῖς λύχνοις τοὔλαιον, ἥτις *λιγνὺς* συνδιεκπίπτουσα τοῖς ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀφικνουμένοις ἀγγείοις αἰτία γίνεται τῶν φαντασμάτων αὐτοῖς». Πρβ. καὶ σελ. 275.

Τόμ. Θ', σελ. 324 «*καμπήν* τινα φαίνεται κατὰ τὸ ὕψος ἔχειν ὁ σφυγμός, οὐ κύκλου περιφέρειαν, ἥντινα *καμπὴν* οὐ κακῶς ὁ Ἀρχιγένης ὀνομάζει γωνίωσιν». Πρβ. καὶ σελ. 482.

Τόμ. ΙΕ', σελ. 111 «διὰ μέσης δέ τινος ἑτέρας *διαθέσεως*, ἥντινα *διάθεσιν* Ἐρασίστρατος μὲν ἑτέρως, Ἀσκληπιάδης δ' ἑτέρως, οἱ πνευματικοὶ δ' ὀνομασθέντες ἰατροὶ κατ' ἄλλον τρόπον προτίθενται (Γρ. *ΥΠΟτίθενται*) γίγνεσθαι». Πρβ. καὶ σελ. 792.

Τόμ. ΙϚ', σελ. 610 «τὸ δὲ πεπηγὸς ὄμμα διὰ τὴν *ἀκινησίαν* γίνεται τῶν κινούντων τὸν ὀφθαλμὸν μυῶν, ἥτις *ἀκινησία* διὰ παράλυσιν ἢ τάσιν ἰσόρροπον ἁπάντων αὐτοῦ γίνεται τῶν μυῶν».

Τόμ. ΙΖ', μέρ. α', σελ. 457 «γίγνεται δὲ ὁ τοιοῦτος ὕπνος ἐπὶ *ψύξει* τοῦ πρώτου αἰσθητικοῦ, τουτέστι τοῦ ἐγκεφάλου, ἥτις *ψῦξις* τὰ ληθαργικὰ πάθη ποιεῖ». Πρβ. καὶ σελ. 607.

Τόμ. ΙΗ', μέρ. α', σελ. 750 «ὁ δὲ Ἱπποκράτης νῦν ἐκ μεταφορᾶς κέχρηται τῇ προσηγορίᾳ τὰς ἐκτετμημένας (Γρ. *ἘΝτετμημένας*) τῷ βάθρῳ κοιλότητας ἑρμηνεῦσαι βουλόμενος ἕνεκα τοῦ στηρίζεσθαι κατ' αὐτὰς τοὺς μοχλούς, ἅστινας *κοιλότητας* ἀξιοῖ μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ξύλου, τουτέστι τῷ κάτω, διαγλύψαι».

Τόμ. ΙΘ', σελ. 370 «σπέρμα ἐστὶν ἡ συνεσπαρμένη *δύναμις* ἐν ὑγρῷ περιέχουσα τούτου τὸν λόγον, ἥτις *δύναμις* — ἐξαπλοῦται εἰς γένεσιν ἀνθρώπου». Μετατυπωτέον δ' ἴσως τὸ *ΣΥΝεσπαρμένη* εἰς τὸ

ἘΝεσπαρμένη, ὡς καὶ τὸ ἐν σελ. 165 «τὰ ἐν τοῖς πυρίταις πῦρ καὶ τὸ ἐν (τῇ) τιτάνῳ *ΣΥΝεσπαρμένον*» εἰς τὸ *ἘΝεσπαρμένον*. Πρβ. Τόμ. ΙΒ', σελ. 240 «τὸ δ' οὖν ὄρυγμα τοῦτο κατὰ βραχὺ διωρύχθαι παρ' αὐτῶν ἤκουον *ΣΥΝ* ἔτεσι πολλοῖς». Γραπτέον «*ἘΝ* ἔτεσι πολλοῖς». Καὶ τὸ ἐν Τόμ. ΙΔ', σελ. 15 «*ΣΥΝάμιλλος* κατ' ἀρετὴν ὑπάρχων τῷ Φαλερίνῳ» γραφικὸν ἡμῖν σφάλμα φαίνεται ἀντὶ τοῦ *ἘΝάμιλλος*. Ἴδε Στράβωνα σελ. 243 «ἤδη δὲ καὶ ὁ Συρρεντῖνος (οἶνος) *ἐνάμιλλος* καθίσταται τούτοις» καὶ σελ. 268 «οὐ Μεσσήνιον καλοῦσι τὸν οἶνον ἀλλὰ Μαμερτῖνον τοῖς ἀρίστοις *ἐνάμιλλον* ὄντα τῶν Ἰταλικῶν» καὶ σελ. 535 «ὥστε καὶ ἔλαιον φέρειν καὶ τὸν Μοναρίτην οἶνον τοῖς Ἑλληνικοῖς *ἐνάμιλλον*», κτλ.

Ἐν Τόμ. Δ', σελ. 684 κεῖται μὲν καθ' ἑνικὸν ἀριθμὸν ἡ λέξις εἰς ἣν μέλλει παρατήρησις δι' ἀναφορικοῦ κώλου νὰ ἐπενεχθῇ, ἤγουν «*ἐπικουρίας* δεῖται τῆς ἐξ ἀλλήλων»· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ δηλούμενον ὑπ' αὐτῆς εἶνε πολλαπλοῦν, γίνεται ἐν τοῖς ἔπειτα χρῆσις τοῦ πληθυντικοῦ «ἅστινας *ἐπικουρίας* ὅσαι τέ εἰσι καὶ ὁποῖαι μὴ ὅτι τῶν φιλοσόφων τις εὗρεν ἀκριβῶς ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἰατρῶν ὅσοι χωρὶς ἀνατομῆς ἐπὶ τὴν ζήτησιν αὐτῶν ἧκον». Τὸ ἐν Τόμ. Ϛ', σελ. 764 φερόμενον «οὗτοι *παχυχυμότεροι* πάντων εἰσὶ μετὰ τοῦ καὶ γλισχρότητος ὀλίγον μετέχειν, ὅντινα *χυμὸν* οἱ περὶ Πραξαγόραν τε καὶ Φιλότιμον ὀνομάζειν εἰώθασι κολλώδη» δύναται εὐλογώτατα νὰ ὑποληφθῇ ἰσοδύναμον τῷ «οὗτοι *παχύτερον πάντων χυμὸν* ἔχουσι μετὰ τοῦ καὶ γλισχρότητος ὀλίγον μετέχειν, *ὅντινα χυμὸν* κτέ.». Καθ' ὅμοιόν τινα τρόπον λέγεται ἐν Τόμ. Α', σελ. 30 «ἔνιοι δ' ἐπὶ πλεῖον ἥκουσιν ἡλικίας, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ *γηρῶσιν* οὐδέ, κἂν ἐφίκωνταί ποτε (Γρ. «*Ἀφίκωνταί* ποτε») εἰς *τοῦτο*, τῶν Ὁμηρικῶν οὐδὲν ἀπολείπονται Λιτῶν». Πολλὰ ἄλλα τῆς τοιαύτης χρήσεως παραδείγματα θὰ καταλέξωμεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ. Συνήθης δὲ τῷ Γαληνῷ ὑπάρχει ἡ σύνταξις τοῦ συγκριτικοῦ μετὰ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς *πάντων* ἢ *ἁπάντων*, ἄλλοτε μὲν καθ' ἑαυτὴν ἐκφερομένης, ἄλλοτε δὲ μετὰ τοῦ προσήκοντος ὀνόματος ἢ ἀντωνυμίας, οἷον *πάντων σχημάτων δυσπαθέστερον*, *πάντων τῶν ἄρτων βραδύτερον*, *πάντων ἐκείνων ἀκριβέστερον*, *τὰ γὰρ ἁπάντων λεπτομερέστερα καὶ μαλακώτερα καὶ εἰκτικώτερα*, κτλ. *τῶν ἄλλων ἁπάντων ἰχθύων μᾶλλον*, *πάντων γὰρ τούτων τὸ νάρδινον μύρον μᾶλλον θερ-*

μαίνει, μαλαχθῆναι δέονται πάντων μᾶλλον, ἐχρῆν γὰρ δήπου μᾶλλον ἁπάντων αὐτὸ μεταβολῆς ἀκριβοῦς τυχεῖν, κτλ.

Εἴπομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὅτι συχνὴ παρὰ τῷ Γαληνῷ εἶνε ἡ μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅστις ἐπανάληψις τοῦ ὀνόματος εἰς ὃ αὕτη ἀναφέρεται. Παρατηροῦμεν δὲ νῦν ὅτε οὐχὶ πάντοτε ἡ σύνθετος ἀντωνυμία ὅστις ὑπ' αὐτοῦ παραλαμβάνεται ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἡ ἁπλῆ ὅς, οἷον «τέτταρας τένοντας — ὑφ' ὯΝ τενόντων» καὶ «τὸ προσῆκον σχῆμα — δι' Ὃ σχῆμα» καὶ «διὰ τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως — ὋΝ τράχηλον», κτλ.

Τόμ. Β', σελ. 249 «ἡ μὲν ἑτέρα τέτταρας ἀποφύει *τένοντας* ἐμφυομένους τοῖς δακτύλοις ἅπασι πλὴν τοῦ μεγάλου κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δευτέρας φάλαγγος, ὑφ' *ὧν τενόντων* κάμπτεται τὸ δεύτερον ἄρθρον αὐτῶν».

Τόμ. Ϛ', σελ. 418 «καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην τρῖψιν ἐπὶ τὸ *λουτρὸν* ἄγων, ἐφ' *ᾧ λουτρῷ* τροφὴν μὲν εὐθέως οὐ προσέφερον».

Τόμ. Ζ', σελ. 535 «πότερον δὲ κινεῖσθαι μόνον ἐφιέμενον ἢ κἂν ἡσυχάζῃ, *σκέψεως* ἑτέρας οὐ μικρᾶς διωρισμένης ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως, *ἧς* ἄνευ *σκέψεως* οὔτε διάθεσιν οὔτε πεπονθότα τόπον ἀκριβῶς ἔστι διαγνῶναι κατὰ τὰς τοῦ βάρους αἰσθήσεις».

Τόμ. Η', σελ. 230 «εἰς δὲ τὰ κάτω μέρη τοῦ προσώπου πάντα τὰ καθ' ὅλον τὸ ζῷον ἀπὸ θατέρου *μέρους* τοῦ ὄπισθεν, ἐξ *οὗ μέρους* ἐστὶ καὶ ἡ συζυγία τῶν ἐπὶ τοὺς τῆς γλώττης μῦς ἀφικνουμένων νεύρων».

Τόμ. ΙΑ', σελ. 128 «ἐάν γε μόνον φυλάττῃς τὸ προσῆκον *σχῆμα* τῷ πεπονθότι μορίῳ, δι' *ὃ σχῆμα* δυνήσῃ ποτὲ καὶ τὸν ἀνάρροπον κόλπον ἐργάσασθαι κατάρροπον».

Τόμ. ΙΗ', μέρ. α', σελ. 521 «ἄλλο δὲ *ξύλον* θέσιν ἐγκαρσίαν ἔχον ὡς πρὸς τὸν ἱστόν, ἐξ *οὗ ξύλου* τὸ ἱστίον ἐξῆπται».

Τόμ. ΙΘ', σελ. 363 «κἀκεῖθεν ἐξέρχεται διὰ τοῦ *τραχήλου* τῆς κύστεως, *ὃν τράχηλον* καὶ οὐρήθραν ἐκάλουν διὰ τὸ ἐκεῖθεν φέρεσθαι τὸ οὖρον».

Ἐν Τόμ. Ϛ', σελ. 87 κεῖται «καὶ τὴν ἀλλοίωσιν ἑτοιμοτέραν καὶ

τὴν θρέψιν βελτίονα καὶ *χύσιν* ἁπάντων τῶν σωμάτων, ἐφ' ᾗ *χύσει* τὰ μὲν στερεὰ μαλάττεσθαι, τὰ δὲ ὑγρὰ λεπτύνεσθαι, τοὺς πόρους δ' εὐρεῖς γίνεσθαι συμβαίνει». Φαίνεται δ' ὅτι οὐχὶ *σωμάτων* ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ ἐγράφη ἀλλὰ *περιττωμάτων*, ὡς ἐν Τόμ. ΙΘ', σελ. 691 «καὶ ἡ βελτίων θρέψις καὶ ἡ τῶν *περιττωμάτων* χύσις, ἐφ' ᾗ χύσει τὰ μὲν στερεὰ τῶν σωμάτων μαλάττεσθαι συμβαίνει κτέ.».

Ἄξια παραθέσεως εἶνε καὶ τὰ ἐν τῷ β' μέρει τοῦ ΙΗ' τόμου ἀπαντῶντα χωρία «ἔχεις δ' αὐτοὺς κἀν τῇ τῶν μυῶν *ἀνατομῇ* γεγραμμένους, ἐν ᾧ *βιβλίῳ* συντομώτερον ἢ ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐγχειρήσεσιν ἁπάντων τῶν ἐν τῷ σώματτι μυῶν ἡ φύσις ἑρμηνεύεται» (σελ. 361) καὶ «γίνεται *πάθος* ὃ καλεῖται θρόμβωσις, ἐξ οὗ *παθήματος* ἐγγενομένου τῷ αἵματι θρόμβος μὲν ἤδη τὸ αἷμα καλεῖται καὶ ἔστι, κτέ.» (σελ. 446).

Καὶ τοῦτο δέ τις ἐκ τῶν προκατειλεγμένων παραδειγμάτων διδάσκεται, ὅτι προσφιλὴς τῷ Γαληνῷ ὑπάρχει ἡ χρῆσις τῆς συνθέτου ἀντωνυμίας ὅστις ἀντὶ τῆς ὅς. Ἄσμενοι δὲ καὶ ἄλλα τῆς χρήσεως ταύτης μαρτύρια ἐκ τοῦ Γαληνοῦ θὰ παρετιθέμεθα, ἂν μὴ ἄκαιρον τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ παρόντι ἐνομίζομεν. Ἔχομεν δὲ πάμπολλα ἐξ αὐτοῦ συνηγμένα.

Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς ποιοῦνται ἐνίοτε μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματος πρὸς ὃ αὕτη ἔχει τὴν ἀπότασιν. Ἀρχούμεθα δὲ νῦν μνημονεύοντες ἐκ μὲν τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασσέως τὸ «ἐφθέγξατο πολλῶν παρουσῶν γλώττῃ Λατίνῃ φωνὴν εὐσύνετόν τε καὶ γεγωνόν, ἧς ἐστι φωνῆς ἐξερμηνευόμενος ὁ νοῦς εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον τοιάσδε» καὶ τὸ «ἔν τε τῷ περὶ Συμμοριῶν ἐπιγραφομένῳ λόγῳ, ὅσπερ λόγος εἰκότως ἂν καὶ δικαίως ἐπιγράφοιτο περὶ τῶν βασιλικῶν», ἐκ δὲ τοῦ Στράβωνος τὸ «οἷς εἰς τὴν Ῥώμην πράκειται ὁδός· δύο δέ εἰσι, μία μὲν ἡμιονικὴ (ὁδὸς) διὰ Πευκετίων — καὶ Δαυνίων καὶ Σαυνιτῶν μέχρι Βενεουεντοῦ, ἐφ' ᾗ ὁδῷ Ἐγνατία πόλις, κτέ.», ἐκ δὲ τοῦ Πάππου τοῦ Ἀλεξανδρέως τὸ «κατά τι ση-

μεῖον αἰεὶ συμμεθιστάμενον αὐταῖς, ὑφ' οὗ σημείου γράφεταί τις κτέ.» καὶ τὸ «παύεται γὰρ ἡ τομὴ πρὸ τῆς ἐπὶ τὴν ΑΔ ἐφαρμογῆς, ἥπερ τομὴ πέρας αὖ ἐγένετο τῆς γραμμῆς», ἐκ δὲ τοῦ Ὠριγένους τὸ «ἡ γὰρ βασιλεία αὐτοῦ ἐστιν ἡ θεωρία πάντων τῶν γεγονότων καὶ γενησομένων αἰώνων, δι' ἧς θεωρίας καὶ οἱ ἐχθροὶ φίλοι γίνονται» καὶ τὸ «δῆλον δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ εἰς τὰ δοκοῦντα ἐνεργέστερα τῶν νομιζομένων ἱερῶν κατακλίσεις περιέργους γεγονέναι — ἄστινας κατακλίσεις οἱ τῇ τῶν δαιμόνων διὰ μαγγανείας θεραπείᾳ σχολάζοντες πεποίηνται». Εἶνε δὲ τὸ κατακλίσεις πλημμελὴς γραφὴ τοῦ καταχηλήσεις. Ἐν τοῖς Βεκχήρου Ἀνεκδότοις ἀναγινώσκεται «Πτολεμαῖος ὁ περιπατητικὸς καὶ ἄλλοι τινὲς ἐγκαλοῦσι Διονυσίῳ ἐμπειρίαν εἰρηκότι τὴν λογικωτάτην γραμματικήν, ἥτις, ἐμπειρία φημί, τῶν ὡσαύτως ἐχόντων πραγμάτων ἐστὶ τήρησίς τε καὶ μνήμη ἄλογος». Εὑρίσκονται δὲ καὶ τοιαῦται παρὰ τοῖς παλαιοῖς χρήσεις, ὁποῖαι αἱ τοῦ Κλήμεντος «Ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδήλωσεν εἰπών· τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Μεθ' ἣν ἔκτισιν κατὰ τὴν οἰκουρίαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν βοηθός» καὶ «Αὐτίκα οἱ στρωματεῖς ἡμῶν κατὰ τὸν γεωργὸν Τιμοκλέους τοῦ κωμικοῦ σῦκ', ἔλαιον, ἰσχάδας, μέλι προσοδεύουσι, καθάπερ ἐκ παμφόρου χωρίου. Δι' ἣν εὐκαρπίαν ἐπιφέρει, κτέ.» καὶ ἡ τοῦ Στράβωνος «πλέον δ' ἢ τριπλάσιον ἐν ἀριστερᾷ πλέοντι μέχρι τοῦ Ταναΐδος, ἐν ᾧ παράπλῳ καὶ ὁ ἰσθμὸς ἵδρυται» καὶ ἡ τοῦ Γαληνοῦ «ἐφ' οὗ μήθ' ἕλκος ἐγένετο μήτ' ὀστοῦν ἐγυμνώθη μήτ' αὐτὸ τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν πολυειδῶς συνετρίβη, ὅνπερ δὴ τρόπον κατάγματος οἱ νεώτεροι προσαγορεύουσιν ἀλφιτηδόν». Ἀναγνωστέον δὲ «μήτ' αὖ τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν» ἀντὶ τοῦ «μήτ' αὐτὸ τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν».

Παρ' Ἱπποκράτει ἐν τῷ περὶ Ἀέρων Ὑδάτων Τόπων ἀντὶ τοῦ κοινῶς φερομένου «καὶ ἀπὸ ποταμῶν μεγάλων, εἰς οὓς ποταμοὺς ἕτεροι ἐμβάλλουσι» ἐξέδωκαν ὅ τε Λιτραῖος καὶ ὁ Ἑρμερίνσιος καθ' ὑφήγησιν τοῦ Κοραῆ «εἰς οὓς ποταμοὶ

ἕτεροι ἐμβάλλουσι». Τὴν κοινὴν γραφὴν βλέπει τις καὶ παρὰ Γαληνῷ μνημονεύοντι τὴν Ἱπποκράτειον ῥῆσιν ἐν τῷ Γ' τῶν εἰς τὸ περὶ Χυμῶν Ἱπποκράτους Ὑπομνημάτων.

Ἀναγκαῖον δ' εἶνε νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἀντὶ τοῦ «ἐπειδὴ τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τὸν λόγον εἰς τὸ φανερὸν ἐκφερόμενοί τινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξίασιν» ἐν ἄλλαις ἐκδόσεσι καὶ ἐν τῷ Μαρκιανῷ κώδικι φέρεται ἐξιᾶσιν, ὅπερ παρέλαβεν ὁ νέος ἐκδότης τοῦ περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος Δογμάτων βιβλίου τοῦ Γαληνοῦ γράφων (Τόμ. Α', σελ. 46):

Etiam alio loco apice falso apposito Charterius sententiam corrupit. Pag. 354 post init. et ille et Kuehnius scripserunt: τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τὸν λόγον εἰς τὸ φανερὸν ἐκφερόμενοί τινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς *ἐξίασιν*. MAB recte : *ἐξιᾶσιν* i. e. emittunt.

Ἀλλ' οὐδεμίαν οὐδαμῶς εὔλογον ἐξήγησιν ἐπιδέχεται ἡ ἀλλοκότως προενηνεγμένη ῥῆσις «ἐπειδὴ τὰς τέχνας ἁπάσας ἐν τῇ καρδίᾳ συνισταμένας διὰ τὸν λόγον εἰς τὸ φανερὸν ἐκφερόμενοί τινες λόγοι διὰ τῆς κεφαλῆς ἐξιᾶσιν», πᾶς δέ τις, νομίζομεν, ἀδυνατῶν νὰ νοῇ τὰ ἀδιανόητα ἄνευ τινὸς ὄκνου θὰ ἐγκρίνῃ τὴν ὑφ' ἡμῶν γενομένην ἀνάγνωσιν, καθ' ἣν μόνον τὸ ὑπὸ τοῦ Χαρτερίου καὶ τοῦ Κυννίου γεγραμμένον ἐξίασιν, τουτέστιν ἐξέρχονται, ἀποδείκνυται ὑγιῶς ἔχον.

Μομφῆς ἄξιος εἶνε ὁ Κύννιος ὅτι ἐν ἄλλοις τοῦ Γαληνοῦ τόποις δὲν ἀποκατέστησε τὸν προπερισπώμενον τύπον ἀλλ' ἐξέδωκε

συνίασι-σιν	ἀντὶ τοῦ	συνιᾶσι-σιν
ἐπανίασιν	ἀντὶ τοῦ	ἐπανιᾶσιν
προσενίασιν	ἀντὶ τοῦ	προσενιᾶσιν
ἐνίασιν	ἀντὶ τοῦ	ἐνιᾶσιν ἢ ἐνιᾶσι.

Τόμ. Α', σελ. 86 «εἰ μὴ συνίασιν οὕτως ἐναργοῦς πράγματος». σελ. 535 «οὐθ' ὅπως εἴρηται ταῦτα συνίασιν». Τόμ. Γ', σελ. 803 «οὐθ' ὅπως τοῦτο γίνεται συνίασιν». Τόμ. Δ',

σελ. 166 «ἀλλὰ πρῶτον μὲν οὐ συνίασιν οὗτοι δύο κινήσεων ἀρχὰς ποιοῦντες ἀλλήλαις μαχομένας». Τόμ. Ζ', σελ. 900 «καίτοι κἀνταῦθα παρακούοντές τινες ἐξ ὧν αὐτοὶ μὴ συνίασιν ἐπανορθοῦνται καὶ μεταγράφειν τὴν λέξιν τολμῶσιν». Τόμ. Η', σελ. 477 «ἐξ ὧν αὐτοὶ μὴ συνίασι τῶν ὀρθῶς λεγομένων καταγινώσκοντες». Τόμ. Ι', σελ. 136 «εἰ προστιθέντες τὸ ἢ καὶ τὸ ταύτῃ μηδ' ὧν αὐτοὶ φθέγγονται συνίασιν». σελ. 460 «καὶ ὡς οὐδὲν ὧν φθέγγονται συνίασιν ἔνιοι τῶν λογικοὺς ἑαυτοὺς ὀνομαζόντων». Τόμ. ΙΘ', σελ. 63 «εἰ μὴ συνίασιν ὅτι πλείω παραλείπουσιν ὧν διδάσκουσι». Ὀρθῶς ἀναγινώσκεται ἐν Τόμ. Η', σελ. 642 «εἰ μηδ' ὅτι περὶ ὀνόματος ἐρίζουσι συνιᾶσιν» καὶ σελ. 824 «οὗτοι δ' οὐ συνιᾶσιν αὐτοῦ» καὶ ἐν Τόμ. Θ', σελ. 168 «ἐξ ὧν αὐτοὶ (μὴ) συνιᾶσι τῶν ὀρθῶς λεγόντων (Γρ. λεγομένων) καταγινώσκοντες».

Τόμ. Ζ', σελ. 153 «ῥήγνυνται γοῦν, ἄν τ' εἰς ὑγρὸν καὶ νοτιῶδες ἄν τ' εἰς ξηρὸν καὶ αὐχμῶδες οἴκημα τεταμέναι κατατεθῶσι· καὶ διὰ τοῦτ' ἐπανίασιν αὐτὰς οἱ τεχνῖται πρὶν κατατίθεσθαι».

Τόμ. ΙΑ', σελ. 129 «τινὲς μὲν δὴ κονίαν σταχτὴν προσενίασιν ἐξελέγχοντες ἑαυτοὺς ἐφ' οἷς ἐνίεσαν ἔμπροσθεν φαρμάκοις ὑποσαρκοῦντες τὸν κόλπον».

Τόμ. ΙΒ', σελ. 285 «ἀλλὰ καὶ τοῖς αἰδοίοις, ὅταν οὕτω πάσχῃ, τὸ οὖρον ἐνίασιν καὶ τοῖς πυορροοῦσιν ὠσί».

Εὑρίσκεται δὲ γεγραμμένον ἐν τοῖς τοῦ Γαληνοῦ καὶ «βῆχες μὲν οὐδὲν ὀνίνασι τὴν κεφαλήν» (Τόμ. Ζ', σελ. 172) καὶ «ἅπασαι γὰρ ὀνίνασι τὰ πυρίκαυτα παραχρῆμα παραχριόμεναι δι' ὄξους ἢ ὀξυκράτου» (Τόμ. ΙΒ', σελ. 183) καὶ «τινὲς μὲν γὰρ τοὺς λιθιῶντας νεφροὺς ὀνίνασιν» (Τόμ. ΙΓ', σελ. 321) ἀντὶ τοῦ ὀνινᾶσι καὶ ὀνινᾶσιν (Πρβ. καὶ Τόμ. ΙΘ', σελ. 696). Ἀλλὰ περὶ τῶν τοιούτων μετὰ πολλῆς ἀκριβείας θὰ διαλάβωμεν ἀλλαχοῦ.

Παρὰ Στράβωνι σελ. 144 ὀρθῶς ἔγραψεν ὁ Μεινέκιος «καὶ δὴ καὶ

γαλᾶς ἀγρίας — τρέφουσιν ἐπίτηδες, ἂς φιμώσαντες *παριᾶσιν* εἰς τὰς ὀπάς» ἀντὶ τοῦ *παρίασιν*, ἤγουν παρέρχονται[1]. Καὶ τὸ ἐν σελ. 514 «πρὸς δὲ τῇ σμικρότητι δασεῖα καὶ ὀρεινή ἐστι καὶ ἄπορος, ὥστε διὰ τοῦτο δρόμῳ *διεξιᾶσι* τὸν ἑαυτῶν οἱ βασιλεῖς ὄχλον, οὐ δυναμένης τρέφειν τῆς χώρας οὐδ' ἐπὶ μικρόν» κακῶς ὑπὸ τῶν μεταγραφέων τονισθὲν ἐγένετο *διεξίασι (ἢ ἐξίασι)*, τουτέστι διεξέρχονται. Ἐν τοῖς εἰς Σοφοκλέα Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 351 Ὀξ. φέρεται «Οὐ μόνον διεξέρχομαι ἀλλὰ καὶ ἐξέρχομαι χωρὶς τῆς ΔΙΑ φαμέν, ὡς ἐνταῦθα· καὶ Εὐριπίδης

θνητοὶ γὰρ ἐξίασι πάντα δὴ κάλων».

Τὸ χωρίον τοῦ Εὐριπίδου κεῖται ἐν τῇ Μηδείᾳ στίχ. 278, ἡ δὲ γνησία αὐτοῦ γραφὴ εἶνε:

ἐχθροὶ γὰρ ἐξιᾶσι πάντα δὴ κάλων[2].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου φέρεται καθ' ἅπαντα τἀντίγραφα «οὐχ ἁπλοῦς οὐδ' εἷς ἀλλὰ παντοδαπός ἐστι καὶ ποικίλος εἰς ἄλλον ἐξ ἄλλου τύπον ὥσπερ τὸ μεταιρόμενον ὕδωρ περιρρέων ἀεὶ καὶ μετασχηματιζόμενος τοῖς ὑποδεχομένοις» (σελ. 52), ἀλλ' ἡ ἀληθὴς γραφὴ δηλωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λοβεκκίου ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου (σελ. 65) καὶ ἀποδεχθεῖσα ὑπὸ τῶν νέων ἐκδοτῶν εἶνε μετερώμενον ἐκ τοῦ μετερᾶσθαι, τουτέστι μεταγγίζεσθαι. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἠλλοιώθη τρόπον ὑπὸ τῶν γραφέων καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐν σελ. 1089, ἔνθα ὀρθῶς τὰ νῦν ἀναγινώσκεται «ἄνω καὶ κάτω μετερῶντες ἐκ τοῦ σώματος εἰς τὴν ψυχήν» ἀντὶ τοῦ μεταίρον-

[1] Ἴδε καὶ Κόβητον Μνημοσ. 1876, σελ. 93. Πρβ. καὶ 1858, σελ. 429.

[2] Ἴδε Ἐλμσλήϊον Εὐριπίδ. Μηδ. σελ. 123 Λειψ. Πρβ. καὶ Βαλκενάριον Διατρ. σελ. 233, γ' καὶ Κουστῆρον Ἀριστοφ. Τόμ. Γ', σελ. 498 Βεκκ.

τες, οὗτινος ἄστοχος ἐξήγησις γίνεται ὑπὸ τοῦ Βυττεμβαχίου ἐν ταῖς εἰς τὰ Ἠθικὰ τοῦ Πλουτάρχου Σημειώσεσι (Τόμ. Α', σελ. 437). Τοῦ ἀορίστου μετεράσαι ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Πλούταρχος ἐν σελ. 801 λέγων «ὥσπερ εἰς καθαρὸν ἀγγεῖον ἐκ ῥυπαροῦ μετεράσαντες», ἀνθ' οὗ οἱ βιβλιογράφοι πορίζουσιν ἡμῖν μεταχεράσαντες. Εὑρίσκεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ τὸ σύνηθες τοῖς τε ποιηταῖς καὶ τοῖς πεζολόγοις ὑπάρχον ἐξερᾶν καὶ τὸ παρ' οὐδενὶ ἑτέρῳ ἀπαντῶν διεράσθαι μετὰ τοῦ ὀνόματος διέραμα, οἷον σελ. 904 «θύραζε ἐξερᾷ» καὶ σελ. 692 «ἐξανθεῖ γὰρ καὶ ἀποπνεῖ διερωμένου πολλάκις» καὶ σελ. 1088 «διεράματι τοῦ σώματος χρῆσθαι τῇ ψυχῇ». Εἶνε δὲ τὸ διερωμένου, ἤγουν διηθουμένου, ἀνάγνωσις τοῦ Λοβεκχίου ἀντὶ τοῦ πλημμελῶς ἐν τοῖς κώδιξι γεγραμμένου διεωρωμένου.

Παρατηροῦμεν δ' ἐν παρενθήκης μέρει ὅτι, ἂν εὐλόγως ἔχῃ ἡ παραστᾶσα ἡμῖν ὑπόνοια, ἀντὶ τοῦ «*μετασχηματιζόμενος* τοῖς ὑποδεχομένοις», ὅπερ κεῖται ἐν τέλει τῆς πρώτης παρατεθείσης ῥήσεως, ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου «*ΣΥΜμετασχηματιζόμενος* τοῖς ὑποδεχομένοις» ὅμοιον ὂν τῷ ἐν σελ. 53 «οὐ δέομαι φίλου *ΣΥΜμεθισταμένου* καὶ συνεπινεύοντος» καὶ τῷ ἐν βίῳ Ἀλεξάνδρου κεφ. 47 «τῶν φίλων ἑώρα τῶν μεγίστων Ἡφαιστίωνα μὲν ἐπαινοῦντα καὶ *ΣΥΜμετακοσμούμενον* αὐτῷ». Γνωστότατον εἶνε τὸ *ΣΥΜμεταβάλλεσθαί τινι*, ἀνθ' οὗ παραλαμβάνεται καὶ τὸ *ΣΥΜμεταβάλλειν τινί*, ἀμεταβάτως ἐκφερόμενον, οἷον ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 733 «αἷς καὶ τὰ πνεύματα καὶ τὰ νάματα γηγενῆ φύσιν ἔχοντα συννοσεῖν ἀνάγκη καὶ *συμμεταβάλλειν*» καὶ ἀλλαχοῦ. Ὡς δὲ λέγεται *μεταπίπτειν* ἀντὶ τοῦ *μεταβάλλεσθαι*, οὕτω καὶ *ΣΥΜμεταπίπτειν* ἀντὶ τοῦ *ΣΥΜμεταβάλλεσθαι*. Ἀλλ' ἐν τῇ δεκάτῃ τοῦ Πολυβίου, ἐκρυείσης τῆς προθέσεως *ΜΕΤΑ*, ἀναγινώσκεται «εἰκότως ἅμα ταῖς τῶν προεστώτων μεταβολαῖς *συμπίπτουσι* καὶ τῶν ὑποταττομένων αἱ προαιρέσεις» (κεφ. λς', 7) ἀντὶ τοῦ *συμΜΕΤΑπίπτουσι* ἤτοι συμμετατίθενται. Τὸ ὑγιὲς καταφαίνεται μὲν καὶ αὐτόθεν, διδάσκεται δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐνάτῃ χωρίων «ὥστε καὶ τὰ τῶν πόλεων ἔθη ταῖς τῶν προεστώτων διαφο-

ραῖς *συμΜΕΤΑπίπτειν*» καὶ «ἀλλ' ἀναγκαζόμενοι ταῖς τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς *συμΜΕΤΑτίθεσθαι*» (κεφ. κγ', 8 καὶ 4).

Ἐν τῷ Προτρεπτικῷ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως (κεφ. Δ', 52) ἄλλοι μὲν τῶν κωδίκων παρέχουσιν «αἱ δὲ χελιδόνες καὶ τῶν ὀρνέων τὰ πλεῖστα κατεξαιροῦσιν αὐτῶν τῶν ἀγαλμάτων εἰσπετόμενα», ἄλλοι δὲ κατεξαίρουσιν ἀντὶ τοῦ κατεξερῶσιν, ὅπερ εὐστόχως ἐξιχνεύσας ὁ Συλβούργιος ἐν τῷ εἰς Κλήμεντα Πίνακι (λ. κατεξαιροῦσιν) οὐχὶ ἀτόπως ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐξεδέξατο ἐννοίας τῷ ἐν τοῖς Βατράχοις τοῦ Ἀριστοφάνους:

ἢ κατατιλᾷ τῶν Ἑκαταίων κυκλίοισι χοροῖσιν ὑπᾴδων.

Λέγεται δὲ καὶ ἐν τοῖς Ὄρνισι:

μέμνησ' ὅτε τῆς στήλης κατετίλας ἑσπέρας;

καὶ ἐν ταῖς Ἐκκλησιαζούσαις:

τί τοῦτό σοι τὸ πυρρόν ἐστιν; οὔ τί που
Κινησίας σου κατατετίληκέν ποθεν;

Ἐμφερέστατα τοῖς κατὰ τὰ Ἠθικὰ τοῦ Πλουτάρχου φωραθεῖσι σφάλμασι μεταίροντες ἀντὶ τοῦ μετερῶντες καὶ μεταιρόμενον ἀντὶ τοῦ μετερώμενον εὕρομεν παρὰ Γαληνῷ τὸ «ἔπειτα μεταίρων εἰς θυίαν[1] καὶ ἀνακόψας ἐπιμελῶς ἀνελοῦ εἰς ἀγγεῖον ὑέλινον» (Τόμ. ΙΒ', σελ. 827) καὶ τὸ «Ταχέντων δὲ τούτων κατεροῦμεν (Γρ. κατερῶμεν) κατὰ τῶν ὑπογεγραμμένων —Κατεράσαντες οὖν κατὰ τούτων καὶ ἀνακόψαντες ἐπιμελῶς μεταίρομεν εἰς ἀγγεῖον ὑελοῦν ἢ ἀργυροῦν» (Τόμ. ΙΓ', σελ. 54). Πᾶς τις, νομίζομεν, εὐκόλως κατανοεῖ ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ τεθεῖσαι λέξεις εἶνε μετερῶν καὶ μετερῶμεν, οὐχὶ μεταίρων καὶ μεταίρομεν. Ὀρθῶς ἀναγινώσκεται ἐν Τόμ. ΙΓ', σελ. 39 «καὶ λειοτριβοῦσιν αὐτὰ σὺν ὀλίγῳ γλυκεῖ καὶ ἐπικατερῶσι καὶ συνέψουσι» καὶ σελ. 491 «ψύξαντας μᾶλλον καὶ ξύοντας ἤπερ ἐπικατε-

[1] Ὁ δόκιμος τύπος εἶνε θυεία-θυείαν. Οὐ μόνον δὲ τὸ δισύλλαβον θυία ἔχει πλημμελῶς ἀλλὰ καὶ τὸ τρισύλλαβον τὸ διὰ τοῦ Ι ἐκφερόμενον, θυΐα.

ρῶντας». Καὶ τῆς προστακτικῆς δὲ μετέρα, τῆς ἀδλαδοῦς ἐν Τόμ. ΙΒ', σελ. 844 καὶ Τόμ. ΙΓ', σελ. 58 τηρηθεισης, εὑρίσκεται διὰ διφθόγγου ἡ δευτέρα συλλαβὴ γεγραμμένη ἐν Τόμ. ΙΒ', σελ. 490 «καὶ ἀνακόψας μεταίρα εἰς ἀγγεῖον ὑέλινον εὔτονον». Ὡς δὲ τὸ κατερῶμεν μετεβλήθη εἰς κατεροῦμεν, οὕτω τὸ ἀπερῷεν εἰς ἀπεροῖεν ἐν Τόμ. ΙΓ', σελ. 174 «μάλιστα εἰ καὶ ἀπεροῖεν τὰς τροφάς». Οὐκ ὀλίγα δὲ τοιαῦτα πλημμελήματα ἐσημειωσάμεθα ἐν τοῖς τοῦ Γαληνοῦ, οἷον Τόμ. ϛ', σελ. 499 «ἠρώτουν οὖν τοὺς ἀγροίκους» καὶ σελ. 620 «ὤπτουν συμμέτρως» ἀντὶ τοῦ ἠρώτΩν καὶ ὤπτΩν. Τόμ. Ι', σελ. 826 «οἱ διὰ παντὸς τοῖς ὑποχονδρίοις λωβούμενοι» ἀντὶ τοῦ λωδΩμενοι. Τόμ. ΙΑ', σελ. 189 «ἡ περιπνευμονικὴν ἔσεσθαι προσεδόκουν» καὶ σελ. 279 «εἰ μέγα τὸ νόσημα προσδοκοίημεν εἶναι» ἀντὶ τοῦ προσεδόκΩν καὶ προσδοκΩημεν. Τόμ. ΙΓ', σελ. 168 «ἔτι τε ναυτοῖεν» ἀντὶ τοῦ ναυτιΩεν. Τόμ. Ιϛ', σελ. 142 «ἔν τε πόνοις καὶ φροντίσι διαιτούμενος» καὶ σελ. 191 «ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν ὀργούντων ζῴων» καὶ σελ. 303 «τὸν ἐπὶ ταῦτα ὀργοῦντα» καὶ σελ. 325 «οἱ δὲ προσδοκοῦντες ἢ ἑαυτοὺς μόνους παθεῖν κτέ.» καὶ σελ. 398 «τὴν τοῦ φυσοῦντος πνεύματος δύναμιν» ἀντὶ τοῦ διαιτΩμενος καὶ ὀργΩντων καὶ ὀργΩντα καὶ προσδοκΩντες καὶ φυσΩντος. Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 726 «μὴ δαπανοῦσι δὲ τὸ ἐκ τῆς τροφῆς ἀθροιζόμενον αἷμα» ἀντὶ τοῦ δαπανΩσι, κτλ. Οὐδαμῶς δ' ἠδυνήθησαν τὰ τελικὰ καλούμενα μόρια νὰ σώσωσι τὰς προσηκούσας ἐγκλίσεις ἐν Τόμ. Δ', σελ. 684 καὶ Τόμ. ΙΕ', σελ. 384, ἀλλ' ἀντὶ τῶν ὑποτακτικῶν ἐπιφέρονται αὐτοῖς σολοίκως αἱ ὁριστικαὶ «ὍΠΩΣ ἀναπληροῦται τὸ κενούμενον ἐπανορθοῦταί τε (τὸ) ἀλλοιούμενον» καὶ «ἽΝΑ—τοῦτ' ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτῶν ἀναπληροῦται».

Πρὸς τὸ διὰ διφθόγγου παρὰ τῷ Γαληνῷ γεγραμμένον μεταίρα δύναται νὰ παραβληθῇ τὸ ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Ὀρειβασίου φερόμενον Τόμ. Β', σελ. 147 «τίνα τὰ ἐμούμενα δεῖπνα δεῖ εἶναι καὶ πῶς ἀπὸ τῶν ῥαφανίδων ἐξαιρᾶται» ἀντὶ τοῦ

ἐξΕρᾶται, ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ἐν σελ. 161 «πρῶτον ἐξερᾶται». Παρέχουσι δ' οἱ κώδικες καὶ ἐν σελ. 198 «μέγιστον δὴ καὶ πρῶτον εἰς ῥαστώνην ἐπὶ μετρίῳ πληρώματι ἐξαιρεῖν» (καὶ ἐξεμεῖν) ἀντὶ τοῦ ἐξερᾶν, οὗ γίνεται χρῆσις καὶ ἐν σελ. 152 «οἷς τε καιρὸς ἐπιβάλλεσθαι ἐξερᾶν ὅπως τε θιγγάνειν τῶν μερῶν».

Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Κράτητος παρ' Ἀθηναίῳ ς', 94 ἀντὶ τοῦ «τὴν χύτραν χρῆν ἐξερᾶν τὰ τεῦτλα» ἓν τῶν ἀντιγράφων φέρει «ἐξαίραντα τεῦτλα». Ἐν τοῖς ἄλλοις κεῖται ἐξάραντα, ἐξ ἆραι τά, ἐξᾆραι τά.

Τοῦ ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους Θ', 101 «καὶ μὴν καὶ ἀρτιάζειν ἀστραγάλους ἐκ φορμίσκων κατερωμένους ἐν τῷ ἀποδυτηρίῳ τοὺς παῖδας ὁ Πλάτων ἔφη» ὑπάρχει καὶ γραφὴ κατΑΙρΟμένους. Ἀλλ' ἐν τῷ Λύσιδι τοῦ Πλάτωνος σελ. 206 ἀναγινώσκεται «οἱ δέ τινες τοῦ ἀποδυτηρίου ἐν γωνίᾳ ἠρτίαζον ἀστραγάλοις παμπόλλοις, ἐκ φορμίσκων τινῶν προαιρούμενοι».

Οἱ γινώσκοντες ὅτι πλειστάκις μὲν ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων τρέπονται τὰ ἀηθέστερα καὶ ἀγνωστότερα εἰς τὰ συνηθέστερα καὶ γνωριμώτερα, πλειστάκις δὲ συγχέονται καὶ μετατυποῦνται εἰς ἄλληλα τὸ στοιχεῖον Ε καὶ ἡ δίφθογγος ΑΙ, οὐδαμῶς ξενίζονται ἐπὶ τῇ συμβάσῃ μεταβολῇ παρὰ Πλουτάρχῳ μὲν τοῦ μετΕρῶντες εἰς τὸ μετΑΙροντες καὶ τοῦ μετΕρώμενον εἰς τὸ μετΑΙρόμενον, παρὰ Κλήμεντι δὲ τοῦ κατεξΕρῶσιν εἰς τὸ κατεξΑΙροῦσιν ἢ κατεξΑΙρουσιν, παρὰ Γαληνῷ δὲ τοῦ μετΕρῶν εἰς τὸ μετΑΙρων καὶ τοῦ μετΕρῶμεν εἰς τὸ μετΑΙρομεν. Ἡ σύγχυσις τοῦ Ε καὶ ΑΙ ἐγένετο πρόξενος μυρίων διαστρόφων ἀναγνώσεων, ὧν τινες παρέσχον ἀφορμὴν εἰς ἄλλας τε ψευδοδοξίας καὶ τὴν ἐν τῷ περὶ Διαλέκτων βιβλίῳ τοῦ Μαιτταίρου (σελ. 100) κειμένην, καθ' ἣν τὸ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις κακῶς γεγραμμένον «όκόσοι τὰ σιτία ἀνερεύγονται τῇ ὑστερέῃ» ὑπολαμβάνεται Ἰωνικὸς τύπος τοῦ ὑστεραίᾳ ἢ ὑστέρᾳ.

Εἶνε δ' οὕτω συχνὴ ἡ ὑπὸ τῶν μεταγραφέων γινομένη σύγχυσις τοῦ Ε καὶ ΑΙ, ὥστ' οὐδενὶ δύσκολον καθίσταται πολλὰ αὐτῆς παραδείγματα νὰ συλλέξῃ.

Ἄλλοτε μὲν φέρεται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις κατὰ μετάπτωσιν τοῦ Ε εἰς τὸ ΑΙ:

ὡραῖος ἀντὶ τοῦ *Ὠρεός*
ἀναίδην ἀντὶ τοῦ *ἀνέδην*
Ἀλκμαίων ἀντὶ τοῦ *Ἀλκμέων*
παραίτοις ἀντὶ τοῦ *παρέτοις*
αἰνετῶς ἀντὶ τοῦ *ἐνετός* (=ἐγκάθετος)
αἰνετούς, κτλ. ἀντὶ τοῦ *Ἐνετούς*, κτλ.
αἰνεσίησιν ἀντὶ τοῦ *ἐννεσίησιν*
αἰαίλουρος ἀντὶ τοῦ *αἰέλουρος*
βλαῖννα ἀντὶ τοῦ *βλέννα*
ὑπαίρω ἀντὶ τοῦ *ὑπερῶ* (τὸν ὅρκον)
Αἰγεωνεύς ἀντὶ τοῦ *Ἐτεωνεύς* (Γ=Τ)
Κυναίγειρος ἀντὶ τοῦ *Κυνέγειρος* (ὁ κύνας ἐγείρων)
Φαινεῷ ἀντὶ τοῦ *Φενεῷ*
Νεμαίων ἀντὶ τοῦ *Νεμέων*
Τιθοραία-αιεύς ἀντὶ τοῦ *Τιθορέα-ρεύς*
Θυραίαν-Θυραιαῖς ἀντὶ τοῦ *Θυρέαν-Θυρέαις* [1]
Τεγαίαν-αίας ἀντὶ τοῦ *Τεγέαν-έας*
Κεγχραιαῖς-αιῶν ἀντὶ τοῦ *Κεγχρεαῖς-εῶν*
Ῥαφαναίας-αίαις ἀντὶ τοῦ *Ῥαφανέας-έαις*
Κιναίαν ἀντὶ τοῦ *Κινέαν*
Ἀρχαιάναξ-Ἀρχαιάνακτα ἀντὶ τοῦ *Ἀρχεάναξ-Ἀρχεάνακτα*
Ἀρχαιανακτίδαι ἀντὶ τοῦ *Ἀρχεανακτίδαι*
Ἀρχαιάνασσαν ἀντὶ τοῦ *Ἀρχεάνασσαν*
Μαραιώτης-αιῶτις ἀντὶ τοῦ *Μαρεώτης-εῶτις*
παλαιῶν ἀντὶ τοῦ *Παλέων* (ἐκ τοῦ *Παλεύς*)
Μαλιαίων ἀντὶ τοῦ *Μαλιέων* (ἐκ τοῦ *Μαλιεύς*)
Πελληναίων ἀντὶ τοῦ *Πελληνέων* (ἐκ τοῦ *Πελληνεύς*)
Σελγαίων ἀντὶ τοῦ *Σελγέων*

[1] Ἴδε Πόππον Θουκυδ. Β', 27.

Συρβηναίων χορός ἀντὶ τοῦ Συρβηνέων[1].
δρομαίων ἀντὶ τοῦ δρομέων
θυραιούς ἀντὶ τοῦ θυρεούς
θυραιοφόρους ἀντὶ τοῦ θυρεοφόρους
ἐλαίου ἀντὶ τοῦ ειλεοῦ
γρυμαία ἀντὶ τοῦ γρυμέα
μηλαίαις ἀντὶ τοῦ μηλέαις
ἀκταία ἀντὶ τοῦ ἀκτέα (ἀκτῇ)
παρδαλαίαν ἀντὶ τοῦ παρδαλέαν
γαλαῖαι ἀντὶ τοῦ γαλέαι
κεραμαῖα ἀντὶ τοῦ κεραμεᾶ
λιναίῳ-αίους ἀντὶ τοῦ λινέῳ-έους
ἡδαίων ἀντὶ τοῦ ἡδέων
παραιτηταῖοι ἀντὶ τοῦ παραιτητέοι
ἀπαταιών ἀντὶ τοῦ ἀπατεών
νηχαλαῖα ἀντὶ τοῦ νηχαλέα
θαρραλαῖος ἀντὶ τοῦ θαρραλέος
ῥωμαλαῖος ἀντὶ τοῦ ῥωμαλέος
γαιῶδες ἀντὶ τοῦ γεῶδες
ἐχραιμέτιζον ἀντὶ τοῦ ἐχρεμέτιζον
χραιμετίζοντες-τας ἀντὶ τοῦ χρεμετίζοντες-τας
χραιμετισμός ἀντὶ τοῦ χρεμετισμός
αἱρεθέν ἀντὶ τοῦ ἐνεθέν
ἀκραίμονες ἀντὶ τοῦ ἀκρέμονες
δίαισις-αίσιον ἀντὶ τοῦ δίεσις-έσιον
εὐαιρεθίστων ἀντὶ τοῦ εὐερεθίστων
Αἰλαμῖται ἀντὶ τοῦ Ἐλαμῖται
Αἰσθήρ ἀντὶ τοῦ Ἐσθήρ
Αἴγεστα-αῖοι ἀντὶ τοῦ Ἔγεστα-αῖοι
Αἰγεστέων ἀντὶ τοῦ Ἐγεσταίων[2]
ἄπαιρε ἀντὶ τοῦ ἄπερρε
αἰχμά ἀντὶ τοῦ ἔχμα

1 Ἴδε Κόβητον Ὑπερείδ. Ἐπιταφ. σελ. 46.
2 Ἴδε Κραμῆρον Στράβ. Τόμ. Α', σελ. 404.

αἴροιται ἀντὶ τοῦ *ἐρυγαί* (ΟΙ=Υ καὶ Τ=Γ)
χαῖρ' ἀντὶ τοῦ *χέρ'* (=χέρα)
ναίεσθαι ἀντὶ τοῦ *νέεσθαι*
παραναίων ἀντὶ τοῦ *παρανέων*
παιδόθεν ἀντὶ τοῦ *πεδόθεν*
παιδότριψ ἀντὶ τοῦ *πεδότριψ*
παιδοστιβής ἀντὶ τοῦ *πεδοστιβής*
προθειλοπαιδεύειν ἀντὶ τοῦ *προθειλοπεδεύειν*
παίζει ἀντὶ τοῦ *πεζῇ*[1]
ἐκπαλαιθριδίζειν ἀντὶ τοῦ *ἐκπλεθρίζειν*
αἰσθήσει ἀντὶ τοῦ *ἐσθῆσι* (ἐκ τοῦ ἐσθής)
θαίνων ἀντὶ τοῦ *θενών*
ἐπαίτιον-ἐπαίτιοι ἀντὶ τοῦ *ἐπέτειον-ἐπέτειοι*
παντοραῖκται ἀντὶ τοῦ *παντορέκται*
παῖδα ἢ *πάϊδα* ἀντὶ τοῦ *πεδά* (=μετά)
παῖδ' Ἀχιλλέα ἀντὶ τοῦ *πεδ' Ἀχιλλέα* (=μετ' Ἀχιλλέα)[2]
χαίερον παῖδα τὰς τροπάς ἀντὶ τοῦ *χλιερὸν πεδὰ τὰς τροπάς*
παιδαρτᾶν ἀντὶ τοῦ *πεδαρτᾶν* (=μεταρτᾶν)
ἐπικαίρως ἀντὶ τοῦ *ἐπὶ κέρως*
δέξαιμι ἀντὶ τοῦ *δ' ἐξεμεῖ*
ἀποτιλῶσαι ἀντὶ τοῦ *ἀποτιλῶ σε*
κατεργάσομαι δῆσαι καὶ ἀνελῶ ἀντὶ τοῦ *κατεργάσομαι δή σε*
οἴονται ἀντὶ τοῦ *οἷόν τε*
οἶμαι ἀντὶ τοῦ *οἵ με* καὶ ἀντὶ τοῦ *εἴ με*
ἐγκαιῶτις ἡμέρα ἀντὶ τοῦ *ἐν Κέῳ τίς ἡμέρα;*
ἠκύρωται ὄντα ἀντὶ τοῦ *ἀκυρωτέον τά*[3]

[1] Σχολ. Ἀριστοφάν. Σφ. 959 «παρὰ τὴν παροιμίαν· παίζει βαδίζω· νεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι». Ὀρθῶς γράφεται παρὰ Σουΐδᾳ «Πεζῇ: βάδην. Καὶ παροιμία

πεζῇ βαδίζω· νεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι.

Ἀντὶ τοῦ οὐ δύναμαι». Πρβ. καὶ Σχολ. Ἀριστοφ. Ὄρν. 1432.

[2] Ἴδε Κίδδιον εἰς Δαβησίου Σύμμικτα Κριτικὰ σελ. 124. Πρβ. καὶ Βατῆρον Ῥῆσ. σελ. 305.

[3] Παρὰ Στράβωνι Η', δ', 10 «ὥστ' ἢ ταῦτα ἠκύρωται ὄντα ἐλεγεῖα ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον τῷ φήσαντι κτὲ.» (Ἴδε Πόρσωνα Adversar. σελ. 39).

παῖδα ὄρον ἀντὶ τοῦ *πεδάορον*[1]
παῖδ' ἔχεις ἀντὶ τοῦ *πεδέχεις* (=μετέχεις)
παῖδ' ἔχουσαν ἀντὶ τοῦ *πεδέχουσαν* (=μετέχουσαν)[2].
ἀνθεραίων ἢ ἀντὶ τοῦ *ἀνθερεῶνι*
καὶ Βρῆνος ἀντὶ τοῦ *Κεβρῆνος*
πρόεισί τι καιναί ἀντὶ τοῦ *προησιτηκέναι*
ἀεὶ καὶ λίαν ἀντὶ τοῦ *ἀεικελιᾶν*
μὴ γενναίῳ ἀντὶ τοῦ *μήτε νέῳ* (ΓΕ=ΤΕ)
δικάσαι τις ἄτην ἀντὶ τοῦ *δίκας ἐτισάτην*
ἐμφαίνεο τῆς Ἀρκαδίας ἀντὶ τοῦ *ἐν Φενεῷ*
ἀμμιγαλαῖς βιασιν ἀντὶ τοῦ *ἄμμιγα Λεσβιάσιν*
ἐσδέξεται μενοῦχον ἀντὶ τοῦ *ἐσδέξαι τεμενοῦχον*[3]
οὔποτ' ἔλαιον ἀντὶ τοῦ *οὔπω τέλεον*

κτλ. Ἄλλοτε δὲ τοὐναντίον κατὰ μετάπτωσιν τοῦ ΑΙ εἰς τὸ Ε:

ἔπος ἀντὶ τοῦ *αἶπος*
Ἔπιον ἢ Ἔπειόν ἀντὶ τοῦ *Αἴπιον*
κάλλεα ἀντὶ τοῦ *κάλλαια*
εὐκτέον ἀντὶ τοῦ *εὐκταῖον*
σχολεώτερον ἀντὶ τοῦ *σχολαιότερον*
θῆρες ἀντὶ τοῦ *θήραις*
μεμέκυλα ἀντὶ τοῦ *μεμαίκυλα* (ἢ *μιμαίκυλα*)
περιδέρεα ἀντὶ τοῦ *περιδέραια*
ἐλεηρόν ἀντὶ τοῦ *ἐλαιηρόν*
φενίνδα ἀντὶ τοῦ *φαινίνδα*
Χερωνείᾳ ἀντὶ τοῦ *Χαιρωνείᾳ*
ὑπερεμοῦν ἀντὶ τοῦ *ὑπεραιμοῦν*
συνενοῦμεν ἀντὶ τοῦ *συναινοῦμεν*

Κατὰ τὸν Κόβητον (Μνημ. 1876, σελ. 54) ἔγραψεν ὁ Στράβων «ὥστε ἢ ἀκυρωτέον τὴν ἐλεγείαν ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον φήσαντι κτέ.».

[1] Ἴδε Βαλκενάριον Εὐριπ. Φοιν. στίχ. 1034, σελ. 373 καὶ Βεκκῆρον Ἀπολλων. περὶ Ἀντων. σελ. 201.

[2] Ἴδε Γαισφόρδον Ἡφαιστ. Τόμ. Α', σελ. 72 ἐκδ. 6'. Πρβ. καὶ σελ. 66.

[3] Ἴδε Βεκκῆρον Ἀπολλων. περὶ Συντάξ. σελ. 390.

ἐξεχριασθεῖσα ἀντὶ τοῦ *ἐξαιθριασθεῖσα*
ἐωρίσομεν ἀντὶ τοῦ *αἰωρήσομεν*
κατεώνισε δὲ οἱ ἀντὶ τοῦ *καταιωνῆσαι δέοι*
νίειν ἀντὶ τοῦ *ναίειν*
ἐπιρρέειν ἀντὶ τοῦ *ἐπιρραίνειν*
ἔρρεσαν ἀντὶ τοῦ *ἔρραισαν*
ἐρρέσθησαν ἀντὶ τοῦ *ἐρραίσθησαν*
ψηφοπεκτεῖν ἀντὶ τοῦ *ψηφοπαικτεῖν*
Μεσώταις ἀντὶ τοῦ *Μαιώταις*
Λέχεον-Λεχέου-Λεχέῳ ἀντὶ τοῦ *Λέχαιον-Λεχαίου-Λεχαίῳ*
Φύτεον ἢ *Φοίτεον* ἀντὶ τοῦ *Φύταιον*
Κωρύκεος ἀντὶ τοῦ *Κωρυκαῖος*
Θηρέος ἀντὶ τοῦ *Θηραῖος*
ἐφόλκεον ἀντὶ τοῦ *ἐφόλκαιον*
δεδήρεον ἢ *δὲ σιδήρεον* ἀντὶ τοῦ *δὲ σίραιον*
τὴν νοτιέα φλέβα ἀντὶ τοῦ *νωτιαίαν*
μηριέας ἀντὶ τοῦ *μηριαίας*
ἀκαριέως ἀντὶ τοῦ *ἀκαριαίως*
εἰκεότητα ἀντὶ τοῦ *εἰκαιότητα*
ἔσπερον ἢ *ἥσπερον* ἀντὶ τοῦ *ἔσπαιρον* ἢ *ἥσπαιρον*
ἐλεφέρονται ἀντὶ τοῦ *ἐλεφαίρονται*
ἐσφερωμένοις ἀντὶ τοῦ *ἐσφαιρωμένοις*
ποιμένοντες ἀντὶ τοῦ *ποιμαίνοντες*
πρωϊέτερον ἀντὶ τοῦ *πρωϊαίτερον*
προυργιέτερον ἀντὶ τοῦ *προυργιαίτερον*
ἐκκαλεῖν ἀντὶ τοῦ *αἰκάλλειν*
ἐκμάσσεται ἀντὶ τοῦ *αἰμάσσεται*
ἐγώλιος ἀντὶ τοῦ *αἰγωλιός*
ἐρωμένων ἀντὶ τοῦ *αἰρομένων*
ἡμίμνεα ἀντὶ τοῦ *ἡμίμναια*
Ἀρνέου ἀντὶ τοῦ *Ἀρναίου*
Φηγεέα ἀντὶ τοῦ *Φηγαιέα*
Οἰνοέων ἀντὶ τοῦ *Οἰνοαίων*
Κοσυέα ἀντὶ τοῦ *Κοσυαία*

Φώκεα ἢ *Φωκέα* ἀντὶ τοῦ *Φώκαια*
Ἄρκενα ἀντὶ τοῦ *Ἄλκαινα*
ἄκενα ἀντὶ τοῦ *ἄκαινα*
Οὐολόγεσος ἢ *Βολόγεσος* ἀντὶ τοῦ *Οὐολόγαισος* ἢ *Βολόγαισος*[1]
Μεκία ἀντὶ τοῦ *Μαικία*
Κελία ἀντὶ τοῦ *Καιλία*
Κεκίλιος-Κεκιλία ἀντὶ τοῦ *Καικίλιος-Καικιλία*
Κεκιλιανός ἀντὶ τοῦ *Καικιλιανός*
Κεκίνας ἀντὶ τοῦ *Καικίνας*
Κεκινητῶν ἀντὶ τοῦ *Καικινητῶν*
Ἄλεσα ἀντὶ τοῦ *Ἄλαισα*
Ἀλεσινοί ἀντὶ τοῦ *Ἀλαισῖνοι*
λεώς ἀντὶ τοῦ *λαιόν*
ἐννέοις ἀντὶ τοῦ *ἐν λαιοῖς* (Ν=Λ)
ἔξω νέων ἀντὶ τοῦ *Αἰξωνέων*
τε νεότητι ἀντὶ τοῦ *γενναιότητι* (Τ=Γ)
Πλευρῶνι ἐς ἀντὶ τοῦ *Πλευρωνίαις*
ἤδη τε ἀντὶ τοῦ *ἤδηται*
ἄπαντες εἴτε ἀντὶ τοῦ *ἀπαντασεῖται*[2]
οἷόν τε ἀντὶ τοῦ *οἴονται*
κέρας ἐών ἀντὶ τοῦ *καιροσέων*
οὐ μένειν ἀντὶ τοῦ *θυμαίνειν* (Ο=Θ)
περὶ τοῦ νέου ἀντὶ τοῦ *περιτοναίου*
ἀεί σοί με ἀντὶ τοῦ *ἀείσομαι*[3]
ἐπί κε ῥῆμα ἀντὶ τοῦ *ἐπ' ἀκαιρίμαν*[4]
τῶν μὲν εἰδῶν ἀντὶ τοῦ *τῶν μαινίδων*
ἀλλὰ φέρειν ἀντὶ τοῦ *ἀλλ' ἀφαιρεῖν*[5]

[1] Ἴδε Δινδόρφιον Λουκιαν. Τόμ. Β', σελ. VII.

[2] Στοβ. Ἀνθολ. ΞΕ', 16 «πόθως ὑπὸ νομοθέταν τοιόσδε ἅπαντας εἴτε λόγος». Εὐφυέστατα μετέγραψεν ὁ Κοίνιος (Γρηγ. Κορ. σελ. 278 Σχ.) «ποθ' ὦς (=πρὸς οὓς) ὑπὸ νομοθέτα τοιόσδε ἀπαντασεῖται λόγος».

[3] Ἴδε Βαλκενάριον Διατρ. σελ. 287, α'.

[4] Ἴδε Ἰακωβίτζιον Λουκιαν. Τόμ. Β', σελ. 33 καὶ Βαλκενάριον Διατρ. σελ. 288, γ'.

[5] Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ κωμικοῦ Φιλυλλίου παρ' Ἀθηναίῳ Θ', 75:

οὐχὶ λεκὰς εἰ ἀντὶ τοῦ *οὐχὶ λαικάσει;*

ἀγαθῶν περὶ κεφαλῶν ἀντὶ τοῦ *ἀγαθῶν πέρι καὶ φαύλων*

κτλ. Ἔτι δὲ:

ἐπιθεὶς ἀντὶ τοῦ *αἰτηθεὶς* (Ε=ΑΙ καὶ ΠΙ=ΤΗ)[1]

ἐπῶν ἀντὶ τοῦ *αἰτίων* (Ε=ΑΙ καὶ Π=ΤΙ)

Φιλύδεος ἀντὶ τοῦ *Φιλύλλιος* (ΔΕ=ΔΑΙ, ΔΑΙ=ΛΛΙ)[2]

Ἐρετριατῶν ἀντὶ τοῦ *Ἐρετριέων* (ΑΤ=ΑΙ, ΑΙ=Ε)

λόγος Ἑρμοῦ αἰκίη ἀντὶ τοῦ *λόγος ἔργου σκιή* (ΑΙ=Є, Є=C)

κτλ. Ὀλίγους δ' ἴσως λανθάνει ὅτι τῶν πλημμελῶν τούτων γραφῶν ἔνιαι, οἷον ἀκταία ἀντὶ τοῦ ἀκτέα, ἄκενα ἀντὶ τοῦ ἄκαινα, κτλ., ἦσαν οἱ συνήθεις παρὰ τοῖς ἐσχάτοις τῶν μεταγενεστέρων τύποι, παρ' οἷς καὶ συκομοραία ἐγράφετο ἀντὶ τοῦ συκομορέα καὶ ἡμιεκταῖον ἀντὶ τοῦ ἡμιεκτέον, κτλ.

Καὶ πεζαίτεροι δ' ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν μεταγραφέων ἀντὶ τοῦ πεζέταιροι καὶ ἀκαιρέου ἀντὶ τοῦ ἀκεραίου καὶ «φέρειν ᾠδήν» ἀντὶ τοῦ φαίνειν καὶ «τὰς δὲ νῦν φαινομένας οὐκ ἀληθῶς συγκεῖσθαι» ἀντὶ τοῦ φερομένας παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν βίῳ Νομᾶ κεφ. 1[3] καὶ «φαινομένων γὰρ ἔτι τῶν ῥευμάτων ἐπὶ τὸ πάθος» ἀντὶ τοῦ φερομένων παρ' Ὀρειβασίῳ Θ', 21[4] καὶ αἰτιᾶσθαι ἀντὶ τοῦ ἑστιᾶσθαι[5] καὶ αἱρετικώτερον ἀντὶ τοῦ ἐρωτικώτερον καὶ ἐξαίρετος ἢ ἐξαιρέτως ἀντὶ τοῦ ἐξ ἔρωτος, ὡς παρὰ Λουκιανῷ «μοιχίδιός εἰμι ἐξαίρετός σοι γενόμενος» (Θεῶν Διαλ. ΚΒ', 1) καὶ παρὰ

καὶ δὴ δεδειπνήκασιν αἱ γυναῖκες· ἀλλὰ φέρειν
ὥρα 'στὶν ἤδη τὰς τραπέζας, εἶτα καταχορῆσαι.

Τὴν ὀρθὴν γραφὴν ἀλλ' ἀφαιρεῖν ἀποκατέστησεν ὁ Δαβήσιος Συμμ. Κριτ. σελ. 76.

[1] Ἴδε Κόβητον Μνημοσ. Τόμ. Η', σελ. 383.

[2] Ἴδε Κόβητον Λογ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σελ. 219.

[3] Ἴδε Κόβητον Var. Lect. σελ. 121 καὶ Nov. Lect. σελ. 334. Πρβ. καὶ Λόγ. Ἑρμῆν Τόμ. Α', σελ. 169.

[4] Πρβ. καὶ ΜΗ', 2, ἔνθα φέρεται κατὰ τἀντίγραφα «οὕτω γὰρ ἀναφαίρεται παρὰ μέρος μὲν ἡ τοῦ βρόχου πλοκή, παρὰ μέρος δὲ αἱ ἀρχαί» καὶ ἀναφέρεται ἀντὶ τοῦ ἀναφαίνεται.

[5] Ἴδε Κόβητον Μνημοσ. 1874, σελ. 407.

Ξενοφῶντι τῷ Ἐφεσίῳ «ἦν δὲ καὶ τῇ Ῥόδῃ κοινωνήματα ἐξαιρέτως γενόμενα πρὸς Λεύκωνα» (Βιβλ. Β', 3). Καὶ παρὰ μὲν τῷ Λουκιανῷ διέσωσάν τινες τῶν κωδίκων τὴν ἀληθῆ γραφὴν ἐξ ἔρωτος, παρὰ δὲ τῷ Ξενοφῶντι ἀποκατέστησεν αὐτὴν ἐξ εἰκασίας ὁ Ἐμστερρούσιος[1].

Πολλάκις μετέπεσον εἰς ἀλλήλας αἱ λέξεις δέ-δαί, κε-καί, ἕτερος-ἑταῖρος, ἑτέρα-ἑταίρα, πεδία-παιδία, ἔλεον-ἔλαιον, κενός-καινός, κτλ. Ἔτι δ' οἱ εἰς Ε καὶ ΑΙ περατούμενοι ῥηματικοὶ τύποι καὶ οἱ εἰς ΕΤΕ καὶ ΑΙΤΕ, ΕΣΘΕ καὶ ΑΙΣΘΕ, ΕΟ καὶ ΑΙΟ, οἷον καλεῖτε-καλεῖται, ὁρᾶτε-ὁρᾶται, λέγετε-λέγεται, πίνετε-πίνεται, ἁμαρτάνετε-ἁμαρτάνεται, αἰτῆτε-αἰτῆται, εὑρίσκητε-εὑρίσκηται, κτλ. φοβεῖσθε-φοβεῖσθαι, ἀπεργάζεσθε-ἀπεργάζεσθαι, ἀποπροσωπίζεσθε-ἀποπροσωπίζεσθαι, ἀνέξεσθε-ἀνέξεσθαι, ἀποδράσεσθε-ἀποδράσεσθαι, κτλ.[2] ἀπένεγκε-ἀπένεγκαι, ἀπόκρινε-ἀπόκριναι, κτλ. ποιήσετε-ποιήσαιτε, ποιήσεσθε-ποιήσαισθε, κτλ. αἰσχύνεο-αἰσχύναιο, κτλ. Ἐν βιβλίῳ τρίτῳ τῶν τοῦ Ἀλκίφρονος Ἐπιστολῶν (ια', 2) ἔχουσιν οἱ κώδικες «ὧν διὰ τὸ πλῆθος ἀπολεῖσθαί μοι (ἢ: μου) τῆς μνήμης τὰ πλείονα» ἀντὶ τοῦ ἀπώλισθε (Ο=Ω, ΕΙ=Ι, ΑΙ=Ε). Ὁ Εὐστάθιος λέγων ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς «τὸ δὲ καταδύσεο ἡ μὲν κοινὴ διάλεκτος εὐκτικὸν οἶδεν, ἡ δὲ ποίησις τὸ ἐνδύσω[3] εἰς ἐνεστῶτα προά-

[1] Οὐδὲν ὑγιὲς λέγει ὁ Λοκέλλας ἐν ταῖς εἰς Ξενοφῶντα τὸν Ἐφέσιον Σεμειώσεσι (σελ. 205 Πηρλ.) συνηγορῶν τῇ γραφῇ ἐξαίρετος καὶ ἐξαιρέτως. Ἀπρεπέστατα δ' ἀντιτάσσεται πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Κοβήτου ὁ Ἰακωβίτζιος ἐν τῇ Τευβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Λουκιανοῦ (Τόμ. Α', σελ. VII).

[2] Ἴδε Κόβητον Μνημοσ. 1875, σελ. 421. Πρβ. καὶ Πόρσωνα Adversar. σελ. 39 καὶ Ἀριςοφ. σελ. 204. Βοισσονάδην Νικ. Εὐγεν. Τόμ. Β', σελ. 223, κλπ. Παρὰ Πολυβίῳ ΙΕ', α', 13 ἀντὶ τοῦ «οὐ συμβάντος, ποίους ἐπικαλέσεσθε, ἔφη, θεούς; ποίοις δὲ χρώμενοι λόγοις τὸν ἐκ τῶν κρατούντων ἔλεον ἐπισπάσεσθε πρὸς τὰς ἑαυτῶν συμφοράς;» πορίζουσι τἀντίγραφα ἐπικαλέσασθε-ἐπικαλέσασθαι-ἐπικαλέσεσθαι καὶ ἐπισπάσασθε-ἐπισπάσασθαι-ἐπισπάσεσθαι.

[3] Γραπτέον ἴσως «τὸν μέλλοντα δύσω».

γουσα ὡς παθητικοῦ ἐνεστῶτος προστακτικὸν ἐκεῖθεν προάγει αὐτό» (σελ. 1135) φανερὸς γίνεται οὐδεμίαν διάκρισιν ποιούμενος τοῦ ψιλογραφουμένου καταδύσΕο καὶ τοῦ διφθογγογραφουμένου καταδύσΑΙο. Ἀτοπώτατα δ' ἐκφέρεται παρ' αὐτῷ τὸ κάλλαια διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ ὑπολαμβανόμενον πληθυντικὸν τοῦ κάλλος, οἷον «ὃ δὴ κάλλος ὁμώνυμον εἶναι δηλοῖ καὶ ὁ γράψας ὅτι τὸ κάλλος καὶ ἐπὶ ἀλεκτρυόνος λέγεται ἐν τῷ τέτραξ ὁ μείζων μέγεθός ἐστιν ὑπὲρ τὸν ἀλεκτρυόνα τὸν μέγιστον ἔχων ἑκατέρωθεν τῶν ὤτων κρεμάμενα ὡς καὶ οἱ ἀλεκτρυόνες τὰ κάλλεα» (σελ. 1205). Ἡ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου μνημονευομένη ῥῆσις εἶνε εἰλημμένη ἐκ τοῦ ἐνάτου βιβλίου τῶν Δειπνοσοφιστῶν τοῦ Ἀθηναίου, παρ' ᾧ καθ' ἅπαντα σχεδὸν τἀντίγραφα φέρεται «ἦν δὲ (ὁ τέτραξ) τὸ μὲν μέγεθος ὑπὲρ ἀλεκτρυόνα τὸν μέγιστον—καὶ ἀπὸ τῶν ὤτων ἑκατέρωθεν εἶχε κρεμάμενα ὥσπερ οἱ ἀλεκτρυόνες τὰ κάλλαια». Ὀρθῶς δὲ καὶ ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ἄλλῳ τῶν Παρεκβολῶν τόπῳ «ἴσως δὲ ἐκ τούτου καὶ κάλλαια παρὰ τῷ κωμικῷ οἱ πώγωνες τῶν ἀλεκτρυόνων καὶ τὰ ἐν τῇ αὐτῶν δὲ οὐρᾷ πτερὰ κατὰ Αἴλιον Διονύσιον» (σελ. 1278). Τὸ χωρίον τοῦ κωμικοῦ κείμενον ἐν Ἱππεῦσιν ἔχει οὕτω:

χῶπως τὰ κάλλαι' ἀποφαγὼν ἥξεις πάλιν.

Σχολ. «Κάλλαια δὲ τοὺς πώγωνας τῶν ἀλεκτρυόνων». Οὐχὶ δ' ὀλιγάκις μετεβλήθη ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων τὸ κάλλαια εἰς κάλλεα, ὡς ἐδίδαξεν ὁ Πειρσὼν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Μοίριδος[1]. Τὴν ἀληθῆ γραφὴν βλέπει τις καὶ παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ς', σελ. 704 «λόφους δὲ καὶ κάλλαια τῶν ἀλεκτρυόνων οὔτ' ἐπαινέσειεν ἄν τις οὔτε ψέξειεν». Ἐν τῷ Παιδαγωγῷ τοῦ Κλήμεντος ἀντὶ τοῦ «καθάπερ κόρυσι τοῖς κάλλεσιν ἐκαλλώπισεν», εἰς ὃ φέρεται σχόλιον «κάλλεον γὰρ τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς κτενοειδὲς ἐρυθρὸν σαρκίον τῶν ἀλεκτρυόνων», ὁ μὲν Συλβούργιος ἐξέδωκε τοῖς κάλλεσιν, ὁ δὲ Κόβητος κελεύει νὰ γραφῇ τοῖς καλλαίοις[2].

[1] σελ. 209. Ἴδε καὶ Ἰακώψιον Αἴλιαν. Τόμ. Β', σελ. 174.

[2] Λογ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σελ. 483. Δὲν ἐγκρίνει τὴν τοῦ Κοβήτου ἀνάγνωσιν

Τῆς τῶν ὀνοματικῶν καταλήξεων ΑΙ καὶ Ε συγχύσεως παραδείγματα φέρομεν τὸ ἐν τῷ Φιλήβῳ τοῦ Πλάτωνος «ὦ φίλαι, εἴτε ἡδονὰς ὑμᾶς χρὴ προσαγορεύειν εἴτε ἄλλῳ ὁτῳοῦν ὀνόματι» (σελ. 63), ὅπερ εὑρίσκεται ἐν τοῖς κώδιξι γεγραμμένον καὶ ὦ φίλΕ, καὶ τὸ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου «ὦ προδοτικαὶ παραγωγΑΙ καὶ μύραινα σύ» (σελ. 280, 7), οὗ ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἶνε «ὦ προδότι καὶ παραγωγὲ κτέ.». Καὶ ἡ εἰς ΕΩΝ λήγουσα Ἰωνικὴ γενικὴ τῶν τῆς πρώτης κλίσεως πληθυντικῶν, οἷον ὡρέων, πυλέων, δυσμέων, ἀνατολέων, πηγέων, πετρέων, ἡμερέων, ἁπασέων, νησιωτέων, ἰδιωτέων, Περσέων, Σκυθέων, κτλ., ἐκφέρεται ἐνίοτε πλημμελῶς διὰ διφθόγγου, οἷον Ἀθηναίων, κτλ. Παρ' Ἱπποκράτει Τόμ. Α', σελ. 276 παρέχουσι τἀντίγραφα «καὶ ὑπὸ τούτων τῶν ἀναγκαίων οὐ πολύγονόν ἐστι τὸ γένος τὸ Σκυθικόν» ἀντὶ τοῦ ἀναγκέων ἤτοι ἀναγκῶν. Ἐμφαίνει δὲ τὴν αὐτὴν ὅλως σχέσιν τὸ ὑπὸ τούτων τῶν ἀναγκέων καὶ τὸ διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας, οὗ ποιεῖται χρῆσιν ὁ Ἱπποκράτης ἐν σελ. 274 λέγων «διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας τὰ εἴδεα αὐτῶν παχέα ἐστὶ καὶ σαρκώδεα κτέ.». Ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 614 ἡ γραφὴ τῶν κωδίκων εἶνε «ἐριδανταίων δὲ κατὰ Δημόκριτον καὶ ἱμαντελικταίων λόγους ἀφετέον». Ἀλλ' ὁ Δημόκριτος εἶπεν Ἰωνιστὶ ἐριδαντέων ἐκ τοῦ ἐριδάντης (=ἐριστικός) καὶ ἱμαντελικτέων ἐκ τοῦ ἱμαντελικτής[1]. Καὶ ἀντὶ τοῦ πελαγέων ἐκ τοῦ πέλαγος εὑρέθη πελαγαίων γεγραμμένον ἐν τῷ Αἴαντι τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 702, ὡς μηνύει τὸ εἰς τὸν στίχον τοῦτον σχόλιον «Τὸ πελαγαίων διφθογγογραφούμενον ἔν τινι τῶν παλαιῶν εὕρηται, κτέ.». Τοὐναντίον δὲ τὸ λεχαίων προηνέχθη διὰ τοῦ Ε παρ' Αἰσχύλῳ Ἑπτ. 291:

ὁ Δινδόρφιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Κλήμεντος Τόμ. Α', σελ. XLIX δοξάζων ὅτι ἐγίνετο ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων χρῆσις καὶ τοῦ περιττοσυλλάβως κλινομένου κόλλος.

[1] Ἴδε Κόβητον Nov. Lect. σελ. 506. Μνημοσ. 1876, σελ. 86 καὶ Λογ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σελ. 208.

δράκοντας ὥς τις τέκνων
ὑπερδέδοικεν λεχέων δυσευνάτορας
πάντροφος πελειάς.

Ἡ ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις ἐξήγησις «Λεχέων: τουτέστι νεμομένων ἐπὶ τῆς καλιᾶς· ταύτην γὰρ λέχος εἶπεν· οἷον τῶν ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ μενόντων καὶ μήπω δυναμένων ἵπτασθαι» ἁρμόζει θαυμασίως τῷ ἐπιθέτῳ λεχαίων. Ἐν Ὀδυσσείας Β, 87:

σοὶ δ' οὔ τι μνηστῆρες Ἀχαιῶν αἴτιοί εἰσιν,
ἀλλὰ φίλη μήτηρ.

φέρεται καὶ γραφὴ ἀχέων, περὶ ἧς γίνεται ἀγχινουστάτη ἐν τοῖς Σχολίοις παρατήρησις «Γράφεται καὶ ἀχέων ἤγουν τῶν θλίψεων. Ἡ ὀξεῖα παρὰ τῷ ποιητῇ ἐκτείνει»[1]. Οὐδαμῶς δὲ ταύτης κρείττων φαίνεται ἡ εἰς Ὀδυσσείας Υ, 379 γεγραμμένη «Ἔμπεον: ἀπὸ τοῦ παίω τὸ τύπτω. Διὰ τὸ μέτρον γράφεται ψιλὸν τὸ ΠΕ». Ὁ Εὐστάθιος συνηγορεῖ μὲν τῇ διὰ διφθόγγου γραφῇ τῆς προκειμένης λέξεως ἀλλὰ προφέρει αὐτὴν ὡς δισύλλαβον συνεκφωνῶν τὰς δύο συλλαβάς, οἷον «Ἔμπαιος δὲ ὁ ἔμπειρος καὶ ἐντριβὴς παρὰ τὸ παίω, ὁ πολλοῖς δηλαδὴ προσπεπαιχὼς πράγμασι. Καὶ νῦν μὲν ἐν ἀρχῇ στίχου ἡ λέξις κειμένη δόξοι ἂν συστέλλειν τὴν παραλήγουσαν κατὰ λόγον δακτύλου ποδός· ἐν δὲ τῇ ἑξῆς ῥαψῳδίᾳ ἐν τῷ κακῶν ἔμπαιος ἀλήτης ἔκδηλος ἡ διὰ διφθόγγου γραφή. Διὸ καὶ ἐνταῦθα οὕτω γραπτέον καὶ μετρητέον τὴν λέξιν κατὰ πόδα σπονδεῖον ἐκ συνιζήσεως» (σελ. 1986). Ἄτοπος εἶνε ἡ γνώμη τοῦ Εὐσταθίου ἀποφαινομένου ὅτι κατὰ συνίζησιν ὀφείλει τὸ ἔμπαιον νὰ ἐκφωνηθῇ, ἵνα σπονδεῖος οὕτως ἀποτελεσθῇ. Ὁ ποιητὴς συνέστειλε προδήλως τὴν δίφθογγον ΑΙ, ὡς ἐν Ἰλιάδος Π, 235:

σοὶ ναίουσ' ὑποφῆται ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι.

καὶ ἐν Ὀδυσσείας Κ, 243:

ἔδμεναι, οἷα σύες χαμαιευνάδες αἰὲν ἔδουσιν.

καὶ Ξ, 15:

πεντήκοντα σύες χαμαιευνάδες ἐρχατόωντο.

[1] Τοὐναντίον ἐν τῷ περὶ Ἀντωνυμίας Ἀπολλωνίου τοῦ Ἀλεξανδρέως σελ. 121, γ' ἔχει ὁ κῶδιξ «ἀμματέρων ἀχαιῶν» ἀντὶ τοῦ ἀχέων.

Οὐδὲν δ' ἴσως ἐκώλυε τὸν Ἡσίοδον νὰ εἴπῃ βραχύνων τὴν πρὸ φωνήεντος οὖσαν δίφθογγον:

ἠδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον ἐννοσίγαιον.

ὡς κεῖται μὲν ἐν τῇ Θεογονίᾳ αὐτοῦ στίχ. 15, ἀλλ' ἀμφιβάλλεται ὑπὸ τῶν κριτικῶν, πολλαχῶς τὴν παραδεδομένην τοῦ στίχου γραφὴν κινούντων, ἵν' ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῆς κατὰ συστολὴν ἐκφορᾶς τῆς διφθόγγου.

Ἄξιον ἐπιστάσεως εἶνε τὸ χωρίον τοῦ Θουκυδίδου τὸ ἐν βιβλίῳ Γ', κεφ. 30 ἀπαντῶν, οὗ διττὴ ἀνάγνωσις καὶ ἐξήγησις ἐν τοῖς παλαιοῖς μνημονεύεται σχολίοις. «Τὸ καινὸν τοῦ πολέμου: τὸ καινόν οἱ μὲν διὰ διφθόγγου γράψαντες οὕτως ἐνόησαν, τὸ παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ δόξαν ποιοῦν ἐν τοῖς πολέμοις νικᾶν, τουτέστι τὸ ἐπιπεσεῖν ἀφυλάκτως (Γρ. ἀφυλάκτΟΙΣ) τοῖς ἐχθροῖς· οἱ δὲ διὰ τοῦ ψιλοῦ γράψαντες οὕτως ἐξηγοῦνται, τὸ διάκενον ἔργον τοῦ πολέμου». Τὸ διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ προενηνεγμένον κενόν οὔτ' ἐν πολλοῖς οὔτ' ἐν ἀρίστοις κώδιξιν εὑρίσκεται· ἀλλὰ καὶ ἂν ἐν ἅπασιν εὑρίσκετο καὶ μηδεμία ἐν τοῖς σχολίοις μνεία τῆς ἑτέρας γραφῆς ἐγίνετο, ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ θὰ ἰσχυριζόμεθα ὅτι τὸ κυκλούμενον ἐν τῷ βίῳ πρὸς ἐμφαντικὴν δήλωσιν παντὸς παραδόξου κατὰ τὸν πόλεμον πράγματος ἢ συμπτώματος παραλαβὼν ὁ Θουκυδίδης ἔγραψε «καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι ΤΟ ΚΑΙΝΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο», οὐχὶ δὲ τὸ ἀναρμοστότατον τῷ προκειμένῳ λόγῳ καὶ παντάπασιν ἀδιανοήτως ἔχον τὸ κενὸν τοῦ πολέμου. Μάτην δ' ἀληθῶς ἐπόνησαν ὅσοι τῶν φιλολόγων προεθυμήθησαν πολλὰ καὶ κομψὰ ἐπινοοῦντες νὰ ἑρμηνεύσωσι τὸ οὐδεμίαν εὔλογον ἀπόδοσιν ἐπιδεχόμενον. Ἀναμφίλογον ἡμῖν φαίνεται ὅτι παροιμιακῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐλέγετο τὸ καινὸν τοῦ πολέμου, ὡς καὶ πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου, οὗ ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Πολύβιος γράφων ἐν ἀποσπάσματι σωθέντι παρὰ Σουΐδᾳ «Τῆς

σελήνης ἐκλιπούσης ἐπὶ Περσέως τοῦ Μακεδόνος ἐκράτησεν ἡ φήμη παρὰ τοῖς πολλοῖς ὅτι βασιλέως ἔκλειψιν σημαίνει· καὶ τοῦτο τοὺς μὲν Ῥωμαίους εὐθαρσεστέρους ἐποίησε, τοὺς δὲ Μακεδόνας ἐταπείνωσε ταῖς ψυχαῖς. Οὕτως ἀληθές ἐστι τὸ περιφερόμενον ὅτι πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου. Οὐδὲν δ' ἄλλο ἡ παροιμία αὕτη ἐνέφαινεν ἢ ὅτι πολλὰ τοῦ πολέμου οὐχὶ κατὰ τὸν συνήθη καὶ εἰκότα τρόπον γίνονται ἀλλὰ παρὰ λόγον συμβαίνουσιν, οὐχὶ ἐξ ἀρχῆς προσδοκῶνται ἀλλ' αἴφνης παραπίπτουσιν, ἀπρόοπτα ὄντα ἢ ἀνέλπιστα ἢ ἀνυπονόητα. Subita belli εἶπεν ὁ Λίβιος ϛ', 32 καὶ ὁ Τάκιτος Ἱστορ. Ε', 13. Εὐστόχως ἀπεφήνατο ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι ὁ πόλεμος οὐ τεταγμένα σιτεῖται· ἀλλὰ πολλῷ χαρακτηριστικώτερον τῆς φύσεως αὐτοῦ νομίζομεν τὸ παροιμιῶδες ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἀποβὰν πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου. Πολλὰ ἀληθῶς εἶνε τὰ καινὰ τοῦ πολέμου ἤτοι τὰ ἐξαπίνης ἐν αὐτῷ καὶ παρὰ δόξαν γινόμενα, εὐκαιρότατα δὲ καὶ προσφυέστατα δύναταί τις εἰς ταῦτα ἀποβλέπων νὰ ἐπιφωνήσῃ τὸ Εὐριπίδειον:

πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί·
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη,
τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός.

Οὐ μόνον δ' ἐν τῷ ἀποσπάσματι τοῦ Πολυβίου προκρίνομεν τὴν διὰ διφθόγγου γραφήν, ὅλως ἀπροσδιόνυσον εὑρίσκοντες τὴν διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ, ἀλλὰ καὶ παρ' Ἀριστοτέλει «Δοκεῖ δὲ ἡ ἐμπειρία ἡ περὶ ἕκαστα ἀνδρεία τις εἶναι· ὅθεν καὶ ὁ Σωκράτης ᾠήθη ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Τοιοῦτοι δὲ ἄλλοι μὲν ἐν ἄλλοις, ἐν τοῖς πολεμικοῖς δ' οἱ στρατιῶται· δοκεῖ γὰρ εἶναι *πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου*, ἃ μάλιστα συνεωράκασιν οὗτοι. Φαίνονται δὴ ἀνδρεῖοι, ὅτι οὐκ ἴσασιν οἱ ἄλλοι οἷά ἐστιν» (Ἠθικ. Νικομ. Γ', η', 6) καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ «καὶ τὸ θαυμασιώτατον, δώδεκα μυριάδας πεζῶν καὶ πεντακισχιλίους ἱππεῖς ὀλίγος ἀριθμὸς πολεμίων προσλαβόμενος ἀπάτην καὶ τόπον ἀπὸ κράτους ἥττησεν, ὥστ' ἀληθὲς εἶναι τὸ λεγόμενον ὅτι *πολλὰ τὰ καινὰ τοῦ πολέμου*» (Κ', λ', 1) καὶ «ἀληθῆ τὸν λόγον εἶναι ὅτι *πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου*· ἄγνοια γὰρ καὶ ἀπάτη πολλάκις οὐκ

ἔλαττω κατεργάζεται τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἐνεργείας» (ΚΑ', β', 3) καὶ «ὁ δ' Ἀλέξανδρος *τοῖς καινοῖς τοῦ πολέμου* καταστρατηγήσας τοὺς Ἰνδοὺς χωρὶς κινδύνου ἐκυρίευσε τῆς πέτρας» (ΙΖ', πς', 1) καὶ «αἱ μὲν οὖν δυνάμεις ἀμφότεραι τὸν εἰρημένον τρόπον ἠτύχησαν ἐξαπατηθεῖσαι κατὰ τὴν παροιμίαν *τοῖς καινοῖς τοῦ πολέμου*» (Κ', ξζ', 4) καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ «ὡς γὰρ πολέμου, καὶ ἀκροάσεως *πολλὰ τὰ καινά* ἐστι· καὶ γὰρ πολιὰ τοῦ λέγοντος καὶ πλάσμα καὶ ὀφρὺς καὶ περιαυτολογία, μάλιστα δ' αἱ κραυγαὶ καὶ οἱ θόρυβοι καὶ τὰ πηδήματα τῶν παρόντων συνεκπλήττει τὸν ἄπειρον ἀκροατὴν καὶ νέον ὥσπερ ὑπὸ ῥεύματος παραφερόμενον» (Ἠθικ. σελ. 41) καὶ παρὰ Κικέρωνι «Scis enim dici quaedam πανικά, dici item *τὰ καινὰ τοῦ πολέμου*» (Ἐπιστ. πρὸς Ἀττ. Ε', κ', 3). Παρὰ Διογενιανῷ ἀναγινώσκεται «Πολλὰ *κενὰ* (ἢ *καινὰ*) τοῦ πολέμου: ἤτοι διὰ τὸ πολλὰ καθ' ὑπόνοιαν φέρειν ἢ ὅτι Λακεδαιμόνιοι κεναῖς σφενδόναις καὶ νευραῖς ἐψόφουν πρὸς ἔκπληξιν τῶν πολεμίων» (Ζ', 8. Πρβ. καὶ Ἀποστόλ. ΙΔ', 53). Καὶ ἡ μὲν δευτέρα ἐξήγησις ἀνοητοτάτη οὖσα ἀναφέρεται προφανῶς εἰς τὴν διὰ τοῦ Ε γραφήν[1], ἡ δὲ πρώτη ὀφείλουσα πάντως ν' ἀναγνωσθῇ «διὰ τὸ πολλὰ *παρ'* ὑπόνοιαν φέρειν» δὲν δύναται ἄλλως νὰ νοηθῇ ἢ ἀναφερομένη εἰς τὴν διὰ διφθόγγου γραφήν. Ἀληθέστατον δ' εἶνε τὸ «Πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου: διὰ τὸ πολλὰ παρ' ὑπόνοιαν φέρειν». Ὡς δὲ λέγει περὶ τῆς τύχης ὁ Πολύβιος ὅτι *καινοποιεῖ* (Α', δ', 5 καὶ Δ', β', 4), οὕτω περὶ τοῦ πολέμου ὁ Ἡλιόδωρος ὅτι *καινουργὸς* ὢν θαυματουργεῖ, οἷον «καινουργὸς δὲ ὢν ἀεί πως ὁ πόλεμος τότε τι καὶ πλέον καὶ οὐδαμῶς εἰωθὸς ἐθαυματούργει ναυμάχους τειχομάχοις συμπλέξας καὶ λιμναίῳ στρατιώτῃ χερσαῖον ἐφοπλίσας» (Θ', 6), τουτέστι κατὰ τὸν Κοραῆν «παραδοξοποιός, καινὰ καὶ ἀπροσδόκητα ἐργαζόμενος».

Ἐν τοῖς Στρωματεῦσι τοῦ Κλήμεντος σελ. 493 ἀναγινώσκεται «Ζήνωνι δὲ τῷ Στωϊκῷ τὴν διδασκαλίαν μαρτυροῦσι καίτοι διασύροντες οἱ κωμικοὶ ὧδέ πως·

φιλοσοφίαν κενὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ·
πεινῆν διδάσκει καὶ μαθητὰς λαμβάνει·
εἷς ἄρτος, ὄψον ἰσχάς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ».

1 Πρβ. Βάβριον 26, 3:

ὁ δ' ἄχρι πολλοῦ σφενδόνην κενὴν σείων
ἐδίωκεν αὐτὰς τῷ ψόφῳ καταπλήσσων.

οὐχὶ λεκὰς εἶ ἀντὶ τοῦ *οὐχὶ λαικάσει;*

ἀγαθῶν περὶ κεφαλῶν ἀντὶ τοῦ *ἀγαθῶν πέρι καὶ φαύλων*

κτλ. Ἔτι δέ:

ἐπιθεὶς ἀντὶ τοῦ *αἰτηθεὶς* (Ε=ΑΙ καὶ ΠΙ=ΤΗ)[1]

ἐπῶν ἀντὶ τοῦ *αἰτίων* (Ε=ΑΙ καὶ Π=ΤΙ)

Φιλύδεος ἀντὶ τοῦ *Φιλύλλιος* (ΔΕ=ΔΑΙ, ΔΑΙ=ΛΛΙ)[2]

Ἐρετριατῶν ἀντὶ τοῦ *Ἐρετριέων* (ΑΤ=ΑΙ, ΑΙ=Ε)

λόγος Ἑρμοῦ αἰκίη ἀντὶ τοῦ *λόγος ἔργου σκιή* (ΑΙ=Є, Є=C)

κτλ. Ὀλίγους δ' ἴσως λανθάνει ὅτι τῶν πλημμελῶν τούτων γραφῶν ἔνιαι, οἷον ἀκταία ἀντὶ τοῦ ἀκτέα, ἄκενα ἀντὶ τοῦ ἄκαινα, κτλ., ἦσαν οἱ συνήθεις παρὰ τοῖς ἐσχάτοις τῶν μεταγενεστέρων τύποι, παρ' οἷς καὶ συκομοραία ἐγράφετο ἀντὶ τοῦ συκομορέα καὶ ἡμιεκταῖον ἀντὶ τοῦ ἡμιεκτέον, κτλ.

Καὶ πεζαίτεροι δ' ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν μεταγραφέων ἀντὶ τοῦ πεζέταιροι καὶ ἀκαιρέου ἀντὶ τοῦ ἀκεραίου καὶ «φέρειν ᾠδήν» ἀντὶ τοῦ φαίνειν καὶ «τὰς δὲ νῦν φαινομένας οὐκ ἀληθῶς συγκεῖσθαι» ἀντὶ τοῦ φερομένας παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν βίῳ Νομᾶ κεφ. 1 [3] καὶ «φαινομένων γὰρ ἔτι τῶν ῥευμάτων ἐπὶ τὸ πάθος» ἀντὶ τοῦ φερομένων παρ' Ὀρειβασίῳ Θ', 21 [4] καὶ αἰτιᾶσθαι ἀντὶ τοῦ ἑστιᾶσθαι[5] καὶ αἱρετικώτερον ἀντὶ τοῦ ἐρωτικώτερον καὶ ἐξαίρετος ἢ ἐξαιρέτως ἀντὶ τοῦ ἐξ ἔρωτος, ὡς παρὰ Λουκιανῷ «μοιχίδιός εἰμι ἐξαίρετός σοι γενόμενος» (Θεῶν Διαλ. ΚΒ', 1) καὶ παρὰ

καὶ δὴ δεδειπνήκασιν αἱ γυναῖκες· ἀλλὰ φέρειν
ὥρα 'στὶν ἤδη τὰς τραπέζας, εἶτα καταχορῆσαι.

Τὴν ὀρθὴν γραφὴν ἀλλ' ἀφαιρεῖν ἀποκατέστησεν ὁ Δαβήσιος Συμμ. Κριτ. σελ. 76.

[1] Ἴδε Κόβητον Μνημοσ. Τόμ. Η', σελ. 383.

[2] Ἴδε Κόβητον Λογ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σελ. 219.

[3] Ἴδε Κόβητον Var. Lect. σελ. 121 καὶ Nov. Lect. σελ. 334. Πρβ. καὶ Λόγ. Ἑρμῆν Τόμ. Α', σελ. 169.

[4] Πρβ. καὶ ΜΗ', 2, ἔνθα φέρεται κατὰ τἀντίγραφα «οὕτω γὰρ ἀναφαίρεται παρὰ μέρος μὲν ἡ τοῦ βρόχου πλοκή, παρὰ μέρος δὲ αἱ ἀρχαί» καὶ ἀναφέρεται ἀντὶ τοῦ ἀναφαίνεται.

[5] Ἴδε Κόβητον Μνημοσ. 1874, σελ. 407.

Ξενοφῶντι τῷ Ἐφεσίῳ «ἦν δὲ καὶ τῇ Ῥόδῃ κοινωνήματα ἐξαιρέτως γενόμενα πρὸς Λεύκωνα» (Βιβλ. Β', 3). Καὶ παρὰ μὲν τῷ Λουκιανῷ διέσωσάν τινες τῶν κωδίκων τὴν ἀληθῆ γραφὴν ἐξ ἔρωτος, παρὰ δὲ τῷ Ξενοφῶντι ἀποκατέστησεν αὐτὴν ἐξ εἰκασίας ὁ Ἑμστερρούσιος[1].

Πολλάκις μετέπεσον εἰς ἀλλήλας αἱ λέξεις δέ-δαί, κε-καί, ἕτερος-ἑταῖρος, ἑτέρα-ἑταίρα, πεδία-παιδία, ἔλεον-ἔλαιον, κενός-καινός, κτλ. Ἔτι δ' οἱ εἰς Ε καὶ ΑΙ περατούμενοι ῥηματικοὶ τύποι καὶ οἱ εἰς ΕΤΕ καὶ ΑΙΤΕ, ΕΣΘΕ καὶ ΑΙΣΘΕ, ΕΟ καὶ ΑΙΟ, οἷον χαλεῖτε-χαλεῖται, ὁρᾶτε-ὁρᾶται, λέγετε-λέγεται, πίνετε-πίνεται, ἁμαρτάνετε-ἁμαρτάνεται, αἰτῆτε-αἰτῆται, εὑρίσκητε-εὑρίσκηται, κτλ. φοβεῖσθε-φοβεῖσθαι, ἀπεργάζεσθε-ἀπεργάζεσθαι, ἀποπροσωπίζεσθε-ἀποπροσωπίζεσθαι, ἀνέξεσθε-ἀνέξεσθαι, ἀποδράσεσθε-ἀποδράσεσθαι, κτλ.[2] ἀπένεγκε-ἀπένεγκαι, ἀπόκρινε-ἀπόκριναι, κτλ. ποιήσετε-ποιήσαιτε, ποιήσεσθε-ποιήσαισθε, κτλ. αἰσχύνεο-αἰσχύναιο, κτλ. Ἐν βιβλίῳ τρίτῳ τῶν τοῦ Ἀλκίφρονος Ἐπιστολῶν (ια', 2) ἔχουσιν οἱ κώδικες «ὧν διὰ τὸ πλῆθος ἀπολεῖσθαί μοι (ἢ: μου) τῆς μνήμης τὰ πλείονα» ἀντὶ τοῦ ἀπώλισθε (Ο=Ω, ΕΙ=Ι, ΑΙ=Ε). Ὁ Εὐστάθιος λέγων ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς «τὸ δὲ καταδύσεο ἡ μὲν κοινὴ διάλεκτος εὐκτικὸν οἶδεν, ἡ δὲ ποίησις τὸ ἐνδύσω[3] εἰς ἐνεστῶτα προά-

[1] Οὐδὲν ὑγιὲς λέγει ὁ Λοκέλλας ἐν ταῖς εἰς Ξενοφῶντα τὸν Ἐφέσιον Σεμειώσεσι (σελ. 205 Πηρλ.) συνηγορῶν τῇ γραφῇ ἐξαίρετος καὶ ἐξαιρέτως. Ἀπρεπέστατα δ' ἀντιτάσσεται πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Κοβήτου ὁ Ἰακωβίτζιος ἐν τῇ Τευβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Λουκιανοῦ (Τόμ. Α', σελ. VII).

[2] Ἴδε Κόβητον Μνημοσ. 1875, σελ. 421. Πρβ. καὶ Πόρσωνα Adversar. σελ. 39 καὶ Ἀριςοφ. σελ. 204. Βοισσονάδην Νικ. Εὐγεν. Τόμ. Β', σελ. 223, κλπ. Παρὰ Πολυβίῳ ΙΕ', α', 13 ἀντὶ τοῦ «οὐ συμβάντος, ποίους ἐπικαλέσεσθε, ἔφη, θεούς; ποίοις δὲ χρώμενοι λόγοις τὸν ἐκ τῶν κρατούντων ἔλεον ἐπισπάσεσθε πρὸς τὰς ἑαυτῶν συμφοράς;» πορίζουσι τἀντίγραφα ἐπικαλέσασθε-ἐπικαλέσασθαι-ἐπικαλέσεσθαι καὶ ἐπισπάσασθε-ἐπισπάσασθαι-ἐπισπάσεσθαι.

[3] Γραπτέον ἴσως «τὸν μέλλοντα δύσω».

γουσα ὡς παθητικοῦ ἐνεστῶτος προστακτικὸν ἐκεῖθεν προάγει αὐτό» (σελ. 1135) φανερὸς γίνεται οὐδεμίαν διάκρισιν ποιούμενος τοῦ ψιλογραφουμένου καταδύσΕο καὶ τοῦ διφθογγογραφουμένου καταδύσΑΙο. Ἀτοπώτατα δ' ἐκφέρεται παρ' αὐτῷ τὸ κάλλαια διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ ὑπολαμβανόμενον πληθυντικὸν τοῦ κάλλος, οἷον «ὁ δὴ κάλλος ὁμώνυμον εἶναι δηλοῖ καὶ ὁ γράψας ὅτι τὸ κάλλος καὶ ἐπὶ ἀλεκτρυόνος λέγεται ἐν τῷ τέτραξ ὁ μείζων μέγεθός ἐστιν ὑπὲρ τὸν ἀλεκτρυόνα τὸν μέγιστον ἔχων ἑκατέρωθεν τῶν ὤτων κρεμάμενα ὡς καὶ οἱ ἀλεκτρυόνες τὰ κάλλεα» (σελ. 1205). Ἡ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου μνημονευομένη ῥῆσις εἶνε εἰλημμένη ἐκ τοῦ ἐνάτου βιβλίου τῶν Δειπνοσοφιστῶν τοῦ Ἀθηναίου, παρ' ᾧ καθ' ἅπαντα σχεδὸν τἀντίγραφα φέρεται «ἦν δὲ (ὁ τέτραξ) τὸ μὲν μέγεθος ὑπὲρ ἀλεκτρυόνα τὸν μέγιστον—καὶ ἀπὸ τῶν ὤτων ἑκατέρωθεν εἶχε κρεμάμενα ὥσπερ οἱ ἀλεκτρυόνες τὰ κάλλαια». Ὀρθῶς δὲ καὶ ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ἄλλῳ τῶν Παρεκβολῶν τόπῳ «ἴσως δὲ ἐκ τούτου καὶ κάλλαια παρὰ τῷ κωμικῷ οἱ πώγωνες τῶν ἀλεκτρυόνων καὶ τὰ ἐν τῇ αὐτῶν δὲ οὐρᾷ πτερὰ κατὰ Αἴλιον Διονύσιον» (σελ. 1278). Τὸ χωρίον τοῦ κωμικοῦ κείμενον ἐν Ἱππεῦσιν ἔχει οὕτω:

ὅπως τὰ κάλλαι' ἀποφαγὼν ἥξεις πάλιν.

Σχολ. «Κάλλαια δὲ τοὺς πώγωνας τῶν ἀλεκτρυόνων». Οὐχὶ δ' ὀλιγάκις μετεβλήθη ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων τὸ κάλλαια εἰς κάλλεα, ὡς ἐδίδαξεν ὁ Πειρσὼν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Μοίριδος[1]. Τὴν ἀληθῆ γραφὴν βλέπει τις καὶ παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ς', σελ. 704 «λόφους δὲ καὶ κάλλαια τῶν ἀλεκτρυόνων οὔτ' ἐπαινέσειεν ἄν τις οὔτε ψέξειεν». Ἐν τῷ Παιδαγωγῷ τοῦ Κλήμεντος ἀντὶ τοῦ «καθάπερ κόρυσι τοῖς κόλλεσιν ἐκαλλώπισεν», εἰς ὃ φέρεται σχόλιον «κόλλεον γὰρ τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς κτενοειδὲς ἐρυθρὸν σαρκίον τῶν ἀλεκτρυόνων», ὁ μὲν Συλβούργιος ἐξέδωκε τοῖς κάλλεσιν, ὁ δὲ Κόβητος κελεύει νὰ γραφῇ τοῖς καλλαίοις[2].

[1] σελ. 209. Ἴδε καὶ Ἰακώψιον Αἰλιαν. Τόμ. Β', σελ. 174.

[2] Λογ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σελ. 483. Δὲν ἐγκρίνει τὴν τοῦ Κοβήτου ἀνάγνωσιν

Τῆς τῶν ὀνοματικῶν καταλήξεων ΑΙ καὶ Ε συγχύσεως παραδείγματα φέρομεν τὸ ἐν τῷ Φιλήβῳ τοῦ Πλάτωνος «ὦ φίλαι, εἴτε ἡδονὰς ὑμᾶς χρὴ προσαγορεύειν εἴτε ἄλλῳ ὁτῳοῦν ὀνόματι» (σελ. 63), ὅπερ εὑρίσκεται ἐν τοῖς κώδιξι γεγραμμένον καὶ ὦ φίλΕ, καὶ τὸ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου «ᾧ προδοτικαὶ παραγωγΑΙ καὶ μύραινα σύ» (σελ. 280, 7), οὗ ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἶνε «ὦ προδότι καὶ παραγωγὲ κτέ.». Καὶ ἡ εἰς ΕΩΝ λήγουσα Ἰωνικὴ γενικὴ τῶν τῆς πρώτης κλίσεως πληθυντικῶν, οἷον ὡρέων, πυλέων, δυσμέων, ἀνατολέων, πηγέων, πετρέων, ἡμερέων, ἀπασέων, νησιωτέων, ἰδιωτέων, Περσέων, Σκυθέων, κτλ., ἐκφέρεται ἐνίοτε πλημμελῶς διὰ διφθόγγου, οἷον Ἀθηναίων, κτλ. Παρ' Ἱπποκράτει Τόμ. Α', σελ. 276 παρέχουσι τἀντίγραφα «καὶ ὑπὸ τούτων τῶν ἀναγκαίων οὐ πολύγονόν ἐστι τὸ γένος τὸ Σκυθικόν» ἀντὶ τοῦ ἀναγκέων ἤτοι ἀναγκῶν. Ἐμφαίνει δὲ τὴν αὐτὴν ὅλως σχέσιν τὸ ὑπὸ τούτων τῶν ἀναγκέων καὶ τὸ διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας, οὗ ποιεῖται χρῆσιν ὁ Ἱπποκράτης ἐν σελ. 274 λέγων «διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας τὰ εἴδεα αὐτῶν παχέα ἐστὶ καὶ σαρκώδεα κτέ.». Ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 614 ἡ γραφὴ τῶν κωδίκων εἶνε «ἐριδανταίων δὲ κατὰ Δημόκριτον καὶ ἱμαντελικταίων λόγους ἀφετέον». Ἀλλ' ὁ Δημόκριτος εἶπεν Ἰωνιστὶ ἐριδαντέων ἐκ τοῦ ἐριδάντης (=ἐριστικός) καὶ ἱμαντελικτέων ἐκ τοῦ ἱμαντελικτής[1]. Καὶ ἀντὶ τοῦ πελαγέων ἐκ τοῦ πέλαγος εὑρέθη πελαγαίων γεγραμμένον ἐν τῷ Αἴαντι τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 702, ὡς μηνύει τὸ εἰς τὸν στίχον τοῦτον σχόλιον «Τὸ πελαγαίων διφθογγογραφούμενον ἔν τινι τῶν παλαιῶν εὕρηται, κτέ.». Τοὐναντίον δὲ τὸ λεχαίων προηνέχθη διὰ τοῦ Ε παρ' Αἰσχύλῳ Ἑπτ. 291:

ὁ Δινδόρφιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Κλήμεντος Τόμ. Α', σελ. XLIX δοξάζων ὅτι ἐγίνετο ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων χρῆσις καὶ τοῦ περιττοσυλλάβως κλινομένου κόλλος.

[1] Ἴδε Κόβητον Nov. Lect. σελ. 506. Μνημοσ. 1876, σελ. 86 καὶ Λογ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σελ. 208.

δράκοντας ὥς τις τέκνων
ὑπερδέδοικεν λεχέων δυσευνάτορας
πάντροφος πελειάς.

Ἡ ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις ἐξήγησις «Λεχέων: τουτέστι νεμομένων ἐπὶ τῆς καλιᾶς· ταύτην γὰρ λέχος εἶπεν· οἷον τῶν ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ μενόντων καὶ μήπω δυναμένων ἵπτασθαι» ἁρμόζει θαυμασίως τῷ ἐπιθέτῳ λεχαίων. Ἐν Ὀδυσσείας Β, 87:

σοὶ δ' οὔ τι μνηστῆρες Ἀχαιῶν αἴτιοί εἰσιν,
ἀλλὰ φίλη μήτηρ.

φέρεται καὶ γραφὴ ἀχέων, περὶ ἧς γίνεται ἀγχινουστάτη ἐν τοῖς Σχολίοις παρατήρησις «Γράφεται καὶ ἀχέων ἤγουν τῶν θλίψεων. Ἡ ὀξεῖα παρὰ τῷ ποιητῇ ἐκτείνει»[1]. Οὐδαμῶς δὲ ταύτης κρείττων φαίνεται ἡ εἰς Ὀδυσσείας Υ, 379 γεγραμμένη «Ἔμπεον: ἀπὸ τοῦ παίω τὸ τύπτω. Διὰ τὸ μέτρον γράφεται ψιλὸν τὸ ΠΕ». Ὁ Εὐστάθιος συνηγορεῖ μὲν τῇ διὰ διφθόγγου γραφῇ τῆς προκειμένης λέξεως ἀλλὰ προφέρει αὐτὴν ὡς δισύλλαβον συνεκφωνῶν τὰς δύο συλλαβάς, οἷον «Ἔμπαιος δὲ ὁ ἔμπειρος καὶ ἐντριβὴς παρὰ τὸ παίω, ὁ πολλοῖς δηλαδὴ προσπεπαικὼς πράγμασι. Καὶ νῦν μὲν ἐν ἀρχῇ στίχου ἡ λέξις κειμένη δόξοι ἂν συστέλλειν τὴν παραλήγουσαν κατὰ λόγον δακτύλου ποδός· ἐν δὲ τῇ ἑξῆς ῥαψῳδίᾳ ἐν τῷ κακῶν ἔμπαιος ἀλήτης ἔκδηλος ἡ διὰ διφθόγγου γραφή. Διὸ καὶ ἐνταῦθα οὕτω γραπτέον καὶ μετρητέον τὴν λέξιν κατὰ πόδα σπονδεῖον ἐκ συνιζήσεως» (σελ. 1986). Ἄτοπος εἶνε ἡ γνώμη τοῦ Εὐσταθίου ἀποφαινομένου ὅτι κατὰ συνίζησιν ὀφείλει τὸ ἔμπαιον νὰ ἐκφωνηθῇ, ἵνα σπονδεῖος οὕτως ἀποτελεσθῇ. Ὁ ποιητὴς συνέστειλε προδήλως τὴν δίφθογγον ΑΙ, ὡς ἐν Ἰλιάδος Π, 235:

σοὶ ναίουσ' ὑποφῆται ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι.

καὶ ἐν Ὀδυσσείας Κ, 243:

ἔδμεναι, οἷα σύες χαμαιευνάδες αἰὲν ἔδουσιν.

καὶ Ξ, 15:

πεντήκοντα σύες χαμαιευνάδες ἐρχατόωντο.

[1] Τοὐναντίον ἐν τῷ περὶ Ἀντωνυμίας Ἀπολλωνίου τοῦ Ἀλεξανδρέως σελ. 121, γ' ἔχει ὁ κῶδιξ «ἀμματέρων ἀχαιῶν» ἀντὶ τοῦ ἀχέων.

Οὐδὲν δ' ἴσως ἐκώλυε τὸν Ἡσίοδον νὰ εἴπῃ βραχύνων τὴν πρὸ φωνήεντος οὖσαν δίφθογγον:

ἠδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον ἐννοσίγαιον.

ὡς κεῖται μὲν ἐν τῇ Θεογονίᾳ αὐτοῦ στίχ. 15, ἀλλ' ἀμφιβάλλεται ὑπὸ τῶν κριτικῶν, πολλαχῶς τὴν παραδεδομένην τοῦ στίχου γραφὴν κινούντων, ἵν' ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῆς κατὰ συστολὴν ἐκφορᾶς τῆς διφθόγγου.

Ἄξιον ἐπιστάσεως εἶνε τὸ χωρίον τοῦ Θουκυδίδου τὸ ἐν βιβλίῳ Γ', κεφ. 30 ἀπαντῶν, οὗ διττὴ ἀνάγνωσις καὶ ἐξήγησις ἐν τοῖς παλαιοῖς μνημονεύεται σχολίοις. «Τὸ καινὸν τοῦ πολέμου: τὸ καινόν οἱ μὲν διὰ διφθόγγου γράψαντες οὕτως ἐνόησαν, τὸ παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ δόξαν ποιοῦν ἐν τοῖς πολέμοις νικᾶν, τουτέστι τὸ ἐπιπεσεῖν ἀφυλάκτως (Γρ. ἀφυλάκτΟΙΣ) τοῖς ἐχθροῖς· οἱ δὲ διὰ τοῦ ψιλοῦ γράψαντες οὕτως ἐξηγοῦνται, τὸ διάκενον ἔργον τοῦ πολέμου». Τὸ διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ προενηνεγμένον κενόν οὔτ' ἐν πολλοῖς οὔτ' ἐν ἀρίστοις κώδιξιν εὑρίσκεται· ἀλλὰ καὶ ἂν ἐν ἅπασιν εὑρίσκετο καὶ μηδεμία ἐν τοῖς σχολίοις μνεία τῆς ἑτέρας γραφῆς ἐγίνετο, ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ θὰ ἰσχυριζόμεθα ὅτι τὸ κυκλούμενον ἐν τῷ βίῳ πρὸς ἐμφαντικὴν δήλωσιν παντὸς παραδόξου κατὰ τὸν πόλεμον πράγματος ἢ συμπτώματος παραλαβὼν ὁ Θουκυδίδης ἔγραψε «καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι ΤΟ ΚΑΙΝΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο», οὐχὶ δὲ τὸ ἀναρμοστότατον τῷ προκειμένῳ λόγῳ καὶ παντάπασιν ἀδιανοήτως ἔχον τὸ κενὸν τοῦ πολέμου. Μάτην δ' ἀληθῶς ἐπόνησαν ὅσοι τῶν φιλολόγων προεθυμήθησαν πολλὰ καὶ κομψὰ ἐπινοοῦντες νὰ ἑρμηνεύσωσι τὸ οὐδεμίαν εὔλογον ἀπόδοσιν ἐπιδεχόμενον. Ἀναμφίλογον ἡμῖν φαίνεται ὅτι παροιμιακῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐλέγετο τὸ καινὸν τοῦ πολέμου, ὡς καὶ πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου, οὗ ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Πολύβιος γράφων ἐν ἀποσπάσματι σωθέντι παρὰ Σουΐδᾳ «Τῆς

σελήνης ἐκλιπούσης ἐπὶ Περσέως τοῦ Μακεδόνος ἐκράτησεν ἡ φήμη παρὰ τοῖς πολλοῖς ὅτι βασιλέως ἔκλειψιν σημαίνει· καὶ τοῦτο τοὺς μὲν Ῥωμαίους εὐθαρσεστέρους ἐποίησε, τοὺς δὲ Μακεδόνας ἐταπείνωσε ταῖς ψυχαῖς. Οὕτως ἀληθές ἐστι τὸ περιφερόμενον ὅτι πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου». Οὐδὲν δ' ἄλλο ἡ παροιμία αὕτη ἐνέφαινεν ἢ ὅτι πολλὰ τοῦ πολέμου οὐχὶ κατὰ τὸν συνήθη καὶ εἰκότα τρόπον γίνονται ἀλλὰ παρὰ λόγον συμβαίνουσιν, οὐχὶ ἐξ ἀρχῆς προσδοκῶνται ἀλλ' αἴφνης παραπίπτουσιν, ἀπρόοπτα ὄντα ἢ ἀνέλπιστα ἢ ἀνυπονόητα. Subita belli εἶπεν ὁ Λίβιος ς', 32 καὶ ὁ Τάκιτος Ἱστορ. Ε', 13. Εὐστόχως ἀπεφήνατο ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι ὁ πόλεμος οὐ τεταγμένα σιτεῖται· ἀλλὰ πολλῷ χαρακτηριστικώτερον τῆς φύσεως αὐτοῦ νομίζομεν τὸ παροιμιῶδες ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἀποβὰν πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου. Πολλὰ ἀληθῶς εἶνε τὰ καινὰ τοῦ πολέμου ἤτοι τὰ ἐξαπίνης ἐν αὐτῷ καὶ παρὰ δόξαν γινόμενα, εὐκαιρότατα δὲ καὶ προσφυέστατα δύναταί τις εἰς ταῦτα ἀποβλέπων νὰ ἐπιφωνήσῃ τὸ Εὐριπίδειον:

πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί·
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη,
τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός.

Οὐ μόνον δ' ἐν τῷ ἀποσπάσματι τοῦ Πολυβίου προκρίνομεν τὴν διὰ διφθόγγου γραφήν, ὅλως ἀπροσδιόνυσον εὑρίσκοντες τὴν διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ, ἀλλὰ καὶ παρ' Ἀριστοτέλει «Δοκεῖ δὲ ἡ ἐμπειρία ἡ περὶ ἕκαστα ἀνδρεία τις εἶναι· ὅθεν καὶ ὁ Σωκράτης ᾠήθη ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Τοιοῦτοι δὲ ἄλλοι μὲν ἐν ἄλλοις, ἐν τοῖς πολεμικοῖς δ' οἱ στρατιῶται· δοκεῖ γὰρ εἶναι *πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου*, ἃ μάλιστα συνεωράκασιν οὗτοι. Φαίνονται δὴ ἀνδρεῖοι, ὅτι οὐκ ἴσασιν οἱ ἄλλοι οἷά ἐστιν» (Ἠθικ. Νικομ. Γ', η', 6) καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ «καὶ τὸ θαυμασιώτατον, δώδεκα μυριάδας πεζῶν καὶ πεντακισχιλίους ἱππεῖς ὀλίγος ἀριθμὸς πολεμίων προσλαβόμενος ἀπάτην καὶ τόπον ἀπὸ κράτους ἥττησεν, ὥστ' ἀληθὲς εἶναι τὸ λεγόμενον ὅτι *πολλὰ τὰ καινὰ τοῦ πολέμου*» (Κ', λ', 1) καὶ «ἀληθῆ τὸν λόγον εἶναι ὅτι *πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου*· ἄγνοια γὰρ καὶ ἀπάτη πολλάκις οὐκ

ἔλαττω κατεργάζεται τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἐνεργείας» (ΚΑ', β', 3) καὶ «τὸ δ' Ἀλέξανδρος *τοῖς καινοῖς τοῦ πολέμου* καταστρατηγήσας τοὺς Ἰνδοὺς χωρὶς κινδύνου ἐκυρίευσε τῆς πέτρας» (ΙΖ', πς', 1) καὶ «αἱ μὲν οὖν δυνάμεις ἀμφότεραι τὸν εἰρημένον τρόπον ἠτύχησαν ἐξαπατηθεῖσαι κατὰ τὴν παροιμίαν *τοῖς καινοῖς τοῦ πολέμου*» (Κ', ξζ', 4) καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ «ὡς γὰρ πολέμου, καὶ ἀκροάσεως *πολλὰ τὰ καινά* ἐστι· καὶ γὰρ πολιὰ τοῦ λέγοντος καὶ πλάσμα καὶ ὀφρὺς καὶ περιαυτολογία, μάλιστα δ' αἱ κραυγαὶ καὶ οἱ θόρυβοι καὶ τὰ πηδήματα τῶν παρόντων συνεκπλήττει τὸν ἄπειρον ἀκροατὴν καὶ νέον ὥσπερ ὑπὸ ῥεύματος παραφερόμενον» (Ἠθικ. σελ. 41) καὶ παρὰ Κικέρωνι «Scis enim dici quaedam πανικά, dici item *τὰ καινὰ τοῦ πολέμου*» (Ἐπιστ. πρὸς Ἀττ. Ε', κ', 3). Παρὰ Διογενιανῷ ἀναγινώσκεται «Πολλὰ *κενὰ* (ἢ *καινὰ*) τοῦ πολέμου: ἤτοι διὰ τὸ πολλὰ καθ' ὑπόνοιαν φέρειν ἢ ὅτι Λακεδαιμόνιοι κεναῖς σφενδόναις καὶ νευραῖς ἐψόφουν πρὸς ἔκπληξιν τῶν πολεμίων» (Ζ', 8. Πρβ. καὶ Ἀποστόλ. ΙΔ', 53). Καὶ ἡ μὲν δευτέρα ἐξήγησις ἀνοητοτάτη οὖσα ἀναφέρεται προφανῶς εἰς τὴν διὰ τοῦ Ε γραφήν[1], ἡ δὲ πρώτη ὀφείλουσα πάντως ν' ἀναγνωσθῇ «διὰ τὸ πολλὰ *παρ'* ὑπόνοιαν φέρειν» δὲν δύναται ἄλλως νὰ νοηθῇ ἢ ἀναφερομένη εἰς τὴν διὰ διφθόγγου γραφήν. Ἀληθέστατον δ' εἶνε τὸ «Πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου: διὰ τὸ πολλὰ παρ' ὑπόνοιαν φέρειν». Ὡς δὲ λέγει περὶ τῆς τύχης ὁ Πολύβιος ὅτι *καινοποιεῖ* (Α', δ', 5 καὶ Δ', β', 4), οὕτω περὶ τοῦ πολέμου ὁ Ἡλιόδωρος ὅτι *καινουργὸς* ὢν θαυματουργεῖ, οἷον «καινουργὸς δὲ ὢν ἀεί πως ὁ πόλεμος τότε τι καὶ πλέον καὶ οὐδαμῶς εἰωθὸς ἐθαυματούργει ναυμάχους τειχομάχοις συμπλέξας καὶ λιμναίῳ στρατιώτῃ χερσαῖον ἐφοπλίσας» (Θ', 6), τουτέστι κατὰ τὸν Κοραῆν «παραδοξοποιός, καινὰ καὶ ἀπροσδόκητα ἐργαζόμενος».

Ἐν τοῖς Στρωματεῦσι τοῦ Κλήμεντος σελ. 493 ἀναγινώσκεται «Ζήνωνι δὲ τῷ Στωϊκῷ τὴν διδασκαλίαν μαρτυροῦσι καίτοι διασύροντες οἱ κωμικοὶ ὧδέ πως·

φιλοσοφίαν κ ε ν ὴ ν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ·
πεινῆν διδάσκει καὶ μαθητὰς λαμβάνει·
εἷς ἄρτος, ὄψον ἰσχάς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ».

[1] Πρβ. Βάβριον 26, 3:

ὁ δ' ἄχρι πολλοῦ σφενδόνην κ ε ν ὴ ν σείων
ἐδίωκεν αὐτὰς τῷ ψόφῳ καταπλήσσων.

σελήνης ἐκλιπούσης ἐπὶ Περσέως τοῦ Μακεδόνος ἐκράτησεν ἡ φήμη παρὰ τοῖς πολλοῖς ὅτι βασιλέως ἔκλειψιν σημαίνει· καὶ τοῦτο τοὺς μὲν Ῥωμαίους εὐθαρσεστέρους ἐποίησε, τοὺς δὲ Μακεδόνας ἐταπείνωσε ταῖς ψυχαῖς. Οὕτως ἀληθές ἐστι τὸ περιφερόμενον ὅτι πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου». Οὐδὲν δ' ἄλλο ἡ παροιμία αὕτη ἐνέφαινεν ἢ ὅτι πολλὰ τοῦ πολέμου οὐχὶ κατὰ τὸν συνήθη καὶ εἰκότα τρόπον γίνονται ἀλλὰ παρὰ λόγον συμβαίνουσιν, οὐχὶ ἐξ ἀρχῆς προσδοκῶνται ἀλλ' αἴφνης παραπίπτουσιν, ἀπρόοπτα ὄντα ἢ ἀνέλπιστα ἢ ἀνυπονόητα. Subita belli εἶπεν ὁ Λίβιος ς', 32 καὶ ὁ Τάκιτος Ἱστορ. Ε', 13. Εὐστόχως ἀπεφήνατο ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι ὁ πόλεμος οὐ τεταγμένα σιτεῖται· ἀλλὰ πολλῷ χαρακτηριστικώτερον τῆς φύσεως αὐτοῦ νομίζομεν τὸ παροιμιῶδες ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἀποβὰν πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου. Πολλὰ ἀληθῶς εἶνε τὰ καινὰ τοῦ πολέμου ἤτοι τὰ ἐξαπίνης ἐν αὐτῷ καὶ παρὰ δόξαν γινόμενα, εὐκαιρότατα δὲ καὶ προσφυέστατα δύναταί τις εἰς ταῦτα ἀποβλέπων νὰ ἐπιφωνήσῃ τὸ Εὐριπίδειον:

πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί·
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη,
τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός.

Οὐ μόνον δ' ἐν τῷ ἀποσπάσματι τοῦ Πολυβίου προκρίνομεν τὴν διὰ διφθόγγου γραφήν, ὅλως ἀπροσδιόνυσον εὑρίσκοντες τὴν διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ, ἀλλὰ καὶ παρ' Ἀριστοτέλει «Δοκεῖ δὲ ἡ ἐμπειρία ἡ περὶ ἕκαστα ἀνδρεία τις εἶναι· ὅθεν καὶ ὁ Σωκράτης ᾠήθη ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Τοιοῦτοι δὲ ἄλλοι μὲν ἐν ἄλλοις, ἐν τοῖς πολεμικοῖς δ' οἱ στρατιῶται· δοκεῖ γὰρ εἶναι *πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου*, ἃ μάλιστα συνεωράκασιν οὗτοι. Φαίνονται δὴ ἀνδρεῖοι, ὅτι οὐκ ἴσασιν οἱ ἄλλοι οἷά ἐστιν» (Ἠθικ. Νικομ. Γ', η', 6) καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ «καὶ τὸ θαυμασιώτατον, δώδεκα μυριάδας πεζῶν καὶ πεντακισχιλίους ἱππεῖς ὀλίγος ἀριθμὸς πολεμίων προσλαβόμενος ἀπάτην καὶ τόπον ἀπὸ κράτους ἥττησεν, ὥστ' ἀληθὲς εἶναι τὸ λεγόμενον ὅτι *πολλὰ τὰ καινὰ τοῦ πολέμου*» (Κ', λ', 1) καὶ «ἀληθῆ τὸν λόγον εἶναι ὅτι *πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου*· ἄγνοια γὰρ καὶ ἀπάτη πολλάκις οὐκ

ἔλάττω κατεργάζεται τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἐνεργείας» (ΚΑ΄, β΄, 3) καὶ «ὁ δ' Ἀλέξανδρος *τοῖς καινοῖς τοῦ πολέμου* καταστρατηγήσας τοὺς Ἰνδοὺς χωρὶς κινδύνου ἐκυρίευσε τῆς πέτρας» (ΙΖ΄, πς΄, 1) καὶ «αἱ μὲν οὖν δυνάμεις ἀμφότεραι τὸν εἰρημένον τρόπον ἠτύχησαν ἐξαπατηθεῖσαι κατὰ τὴν παροιμίαν *τοῖς καινοῖς τοῦ πολέμου*» (Κ΄, ξζ΄, 4) καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ «ὡς γὰρ πολέμου, καὶ ἀκροάσεως *πολλὰ τὰ καινά* ἐστι· καὶ γὰρ πολιὰ τοῦ λέγοντος καὶ πλάσμα καὶ ὀφρὺς καὶ περιαυτολογία, μάλιστα δ' αἱ κραυγαὶ καὶ οἱ θόρυβοι καὶ τὰ πηδήματα τῶν παρόντων συνεκπλήττει τὸν ἄπειρον ἀκροατὴν καὶ νέον ὥσπερ ὑπὸ ῥεύματος παραφερόμενον» (Ἠθικ. σελ. 41) καὶ παρὰ Κικέρωνι «**Scis enim dici quaedam** πανικά, **dici item** *τὰ καινὰ τοῦ πολέμου*» (Ἐπιστ. πρὸς Ἀττ. Ε΄, κ΄, 3). Παρὰ Διογενιανῷ ἀναγινώσκεται «Πολλὰ *κενὰ* (ἢ *καινὰ*) τοῦ πολέμου: ἤτοι διὰ τὸ πολλὰ καθ' ὑπόνοιαν φέρειν ἢ ὅτι Λακεδαιμόνιοι κεναῖς σφενδόναις καὶ νευραῖς ἐψόφουν πρὸς ἔκπληξιν τῶν πολεμίων» (Ζ΄, 8. Πρβ. καὶ Ἀποστόλ. ΙΔ΄, 53). Καὶ ἡ μὲν δευτέρα ἐξήγησις ἀνοητοτάτη οὖσα ἀναφέρεται προφανῶς εἰς τὴν διὰ τοῦ Ε γραφήν[1], ἡ δὲ πρώτη ὀφείλουσα πάντως ν' ἀναγνωσθῇ «διὰ τὸ πολλὰ *παρ'* ὑπόνοιαν φέρειν» δὲν δύναται ἄλλως νὰ νοηθῇ ἢ ἀναφερομένη εἰς τὴν διὰ διφθόγγου γραφήν. Ἀληθέστατον δ' εἶνε τὸ «Πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου: διὰ τὸ πολλὰ παρ' ὑπόνοιαν φέρειν». Ὡς δὲ λέγει περὶ τῆς τύχης ὁ Πολύβιος ὅτι *καινοποιεῖ* (Α΄, δ΄, 5 καὶ Δ΄, β΄, 4), οὕτω περὶ τοῦ πολέμου ὁ Ἡλιόδωρος ὅτι *καινουργὸς* ὢν θαυματουργεῖ, οἷον «καινουργὸς δὲ ὢν ἀεί πως ὁ πόλεμος τότε τι καὶ πλέον καὶ οὐδαμῶς εἰωθὸς ἐθαυματούργει ναυμάχους τειχομάχοις συμπλέξας καὶ λιμναίῳ στρατιώτῃ χερσαῖον ἐφοπλίσας» (Θ΄, 6), τουτέστι κατὰ τὸν Κοραῆν «παραδοξοποιός, καινὰ καὶ ἀπροσδόκητα ἐργαζόμενος».

Ἐν τοῖς Στρωματεῦσι τοῦ Κλήμεντος σελ. 493 ἀναγινώσκεται «Ζήνωνι δὲ τῷ Στωϊκῷ τὴν διδασκαλίαν μαρτυροῦσι καίτοι διασύροντες οἱ κωμικοὶ ὧδέ πως·

φιλοσοφίαν κενὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ·
πεινῆν διδάσκει καὶ μαθητὰς λαμβάνει·
εἷς ἄρτος, ὄψον ἰσχάς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ».

[1] Πρβ. Βάβριον 26, 3:

ὁ δ' ἄχρι πολλοῦ σφενδόνην κενὴν σείων
ἐδίωκεν αὐτὰς τῷ ψόφῳ καταπλήσσων.

Οἱ στίχοι οὗτοι ἐλήφθησαν ἐκ δράματος τοῦ Φιλήμονος, ἡ δ' ἀληθὴς γραφὴ σωθεῖσα παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ (Ζ', 47) εἶνε:

φιλοσοφίαν κ**Αι**νὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ·
πεινῆν κτέ.

Πρβ. καὶ Σουΐδαν λ. *Ζήνων*. Ὀρθῶς ἐγράφη ὑπὸ μὲν τοῦ Ῥεισκίου παρ' Ἰουλιανῷ σελ. 115 «τοσούτων δὲ ἔργων μηδὲν παρασχέσθαι — τεκμήριον *κενόν* πως εἶναι δοκεῖ καὶ εἰς ἀπιστίαν ἄγειν τὸν ἔπαινον» ἀντὶ τοῦ *κΑΙνόν*[1], ὑπὸ δὲ τοῦ Βοισσονάδου παρὰ Γεωργίῳ τῷ Παχυμέρει (σελ. 175) «τὸ λόγους ἄλλως *κενοὺς* ἡγεῖσθαι τὰ νόμιμα;» ἀντὶ τοῦ *κΑΙνούς*. Ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου σελ. 48 φέρεται «*Καινὰ* ψοφεῖν: *καινῶς* κομπάζειν», ἐν δὲ τοῖς εἰς Ἱπποκράτη καὶ Γαληνὸν Σχολίοις Τόμ. Α', σελ. 58 «τὸ φάσκον ῥητὸν ὅτι τοῖς ὑπὸ τῶν νόσων κεκρατημένοις οὐ δεῖ ἐγχειρεῖν καὶ τὸ φύσεως ἀντιπραττούσης πάντα *καινά*». Προφανέστατον ὑπάρχει ὅτι μόνον τὸ «*κΕνὰ* ψοφεῖν: *κΕνῶς* κομπάζειν» καὶ τὸ «φύσεως ἀντιπραττούσης πάντα *κΕνά*» ἔχουσιν ὑγιῶς[2]. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «*Καινοτάφια:* νεκροτάφια» ἀντὶ τοῦ *κΕνοτάφια*[3], παρὰ δὲ Πολυβίῳ Γ', πα', 9 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων παρέχουσι «*κΕνοδοξία* καὶ τῦφος», ἄλλα δὲ τὸ παντελῶς ἀσύστατον *κΑΙνοδοξία* (Πρβ. καὶ Γ', ρε', 9 καὶ ΛΕ', β', 8). Οὔτε δ' ὁ Χαρίτων ἔγραψεν ἐν βιβλ. Η', 5 «ἀπώλεσέ με *καινῇ* ζηλοτυπίᾳ καὶ σύ, Βαβυλών» ἀλλὰ *κΕνῇ* οὔτε ὁ Λουκιανὸς ἐν Ἑταιρ. Διαλ. Β', 2 «*καινὰς* ζηλοτυπίας σκιαμαχοῦσα ἐξεῦρες» ἀλλὰ *κΕνάς*. Μετατυπωτέον δὲ καὶ τὸ ἐν τοῖς εἰς Ἀφθόνιον Σχολίοις[4] «καὶ τὰς μεγίστας *κενοτομίας* τῶν στοιχείων» εἰς τὸ *κΑΙνοτομίας*.

Καὶ τοῦ ἀορίστου ἔπεσε ἐγένετο πλημμελὴς ἀνάγνωσις ἔπαισε. Εἰς τὸν Ὀρέστην τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 1547 εἶνε γεγραμμένον τὸ ἑξῆς σχόλιον· «Ἔπαισε: ἐὰν μὲν διὰ τοῦ Ε τὸ

[1] Ἴδε Κόβητον Μνημ. Τόμ. Η', σελ. 381, ὅστις καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἄγειν τρέπει εἰς τὸ ὁριστικὸν ἄγει.

[2] Ἄλλα παραδείγματα τῆς τῶν προκειμένων λέξεων συγχύσεως ἴδε παρὰ Δορβιλλίῳ εἰς Χαρίτωνα σελ 626 Λειψ. καὶ παρ' Οὐαλζίῳ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἑλλήνων Ῥητόρων Τόμ. Α', σελ. 506.

[3] Πρβ. καὶ Φώτιον σελ. 124, 3. Ἴδε Κόβητον Μνημ. Τόμ. Η', σελ. 23.

[4] Ῥητ. Ἑλλ. Οὐαλζ. Τόμ. Β', σελ. 628.

ἔπεσεν, οἱονεὶ ἐπλησίασέ τις τοῖς οἴκοις φονικὸς δαίμων δι' αἱμάτων τιμωρίαν ποιούμενος τοῦ πτώματος τοῦ Μυρτίλου: ἐὰν δὲ διὰ τῆς ΑΙ διφθόγγου, ἀντὶ τοῦ ἔκρουσεν, ἐὰν ἔλθῃ ὁ Μενέλαος». Καὶ ἐν τοῖς κώδιξι φέρεται τό τε ψιλογραφούμενον ἔπεσεν ἔπεσε καὶ τὸ διφθογγογραφούμενον ἔπαισεν ἔπαισε ἢ ἔπαισ' ἔπαισε. Ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε:

μεγάλα δέ τις ἁ δύναμις· δι' ἀλάστορ'
ἔπεσ' ἔπεσε μέλαθρα τάδε δι' αἱμάτων
διὰ τὸ Μυρτίλου πέσημ' ἐκ δίφρου [1].

Τὸ παρ' Ἰσιδώρῳ τῷ Πηλουσιώτῃ ἀναγινωσκόμενον (σελ. 729) «εἰ δέ τις τὸ ἔπεσεν ἐπάταξεν ἐκλάβοι—τῆς δευτέρας συλλαβῆς διὰ διφθόγγου γραφομένης κτέ.» δηλοῖ τρανότατα ὅτι οὐχὶ δύσκολον ἦτο νὰ μεταβάλληται τὸ ἔπΕσεν εἰς τὸ ἔπΑΙσεν. Παραπήγνυμεν δ' ἐνταῦθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Θέωνος ἐν τοῖς Προγυμνάσμασι (κεφ. Δ') εἰρημένα «ἀσαφῆ δὲ τὴν ἑρμηνείαν ποιεῖ καὶ ἡ λεγομένη ἀμφιβολία πρὸς τῶν διαλεκτικῶν, παρὰ τὴν κοινὴν τοῦ ἀδιαιρέτου τε καὶ διῃρημένου, ὡς ἐν τῷ αὐλητρὶς πεσοῦσα δημοσία ἔστω· ἓν μὲν γάρ τί ἐστι τὸ ὑφ' ἓν καὶ ἀδιαίρετον, αὐλητρὶς ἔστω πΕσοῦσα δημοσία, ἕτερον δὲ τὸ διῃρημένον, αὐλητρὶς πΑΙς οὖσα ἔστω δημοσία». Ἀλλ' ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Σπεγγέλου φέρεται «ὡς ἐν τῷ ΑΥΛΗΤΡΙΣ πεσοῦσα δημοσία ἔστω· ἓν μὲν γάρ τί ἐστι τὸ ὑφ' ἓν καὶ ἀδιαίρετον, αὐλητρὶς ἔστω πεσοῦσα δημοσία, ἕτερον δὲ τὸ διῃρημένον αὐλὴ τρὶς πεσοῦσα ἔστω δημοσία». Πρβ. Διογένη Λαέρτιον Ζ', 62 «Ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθος, ὥσθ' ἅμα τὰ πλείονα ἐκδέξασθαι κατὰ ταύτην τὴν λέξιν, οἷον ΑΥΛΗΤΡΙΣ πέπτωκε· δηλοῦνται γὰρ δι' αὐτῆς τὸ μὲν τοιοῦτον, οἰκία τρὶς πέπτωκε, τὸ δὲ τοιοῦτον, αὐλήτρια πέπτωκε» [2].

Πολλῷ δὲ συχνότερον μετατυποῦται ὑπὸ τῶν γραφέων ὁ

[1] Πρβ. καὶ Σχαιφῆρον Γρηγ. Κορ. σελ. 404 καὶ Βατῆρον Ῥῆσ. σελ. 98.

[2] Ἴδε Οἰκονόμον περὶ τῆς Γνησ. Προφ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσης σελ. 257 κἑξ.

ἀόριστος τοῦ παίω, ἐν συνθέσει ἐκφερομένου καὶ ἀμεταβάτως παραλαμβανομένου, εἰς τὸν τοῦ πίπτω, οἷον:

ἐξέπΑΙσε-ἐξέπΕσε
συνέπΑΙσε-συνέπΕσε
ἐπεισέπΑΙσεν-ἐπεισέπΕσεν
διεξέπΑΙσε-διεξέπΕσε

κτλ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ βαρβαρώτατα γεγραμμένον διεκπΕσασθαι-διεξεπΕσατο-διεξεπΕσαντο ἀντὶ τοῦ διεκπΑΙσασθαι-διέξεπΑΙσατο-διεξεπΑΙσαντο καὶ ἐκπΕσάμενος ἀντὶ τοῦ ἐκπΑΙσάμενος. Πολλὰ τῶν ἐκ τοῦ παίω συνθέτων μνημονεύει Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος εὔλογον αὐτῶν ἀπόδοσιν ποιούμενος ἐν σελ. 312 «Παίω τὸ τύπτω· εἰσπαίω τὸ εἰσέρχομαι. Ἀριστοφάνης ἐν Πλούτῳ ἀγαθῶν σωρὸς εἰσπέπαικεν εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ ἐκπαίω τὸ ἐξέρχομαι, παραπαίω δὲ τὸ παρακρούω καὶ συμπαίω τὸ συγκρούω, ὑπερπαίω μέντοι τὸ ὑπερβάλλω». Ὁ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Πλούτῳ δὲν ἔγραψε τὸ ὑπὸ τοῦ Μαγίστρου παρατιθέμενον ἀλλὰ τό:

ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς ἐς τὴν οἰκίαν
ἐπεσπέπαικεν οὐδὲν ἠδικηκόσιν (στίχ. 804).

Σουΐδας «Ἐπεισπέπαικεν: εἰσεπήδησεν, εἰσῆλθε· κυρίως δὲ ἐπὶ στρατιᾶς πολεμίων. Ἀριστοφάνης Πλούτῳ

ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς εἰς τὴν οἰκίαν
ἐπεισπέπαικεν οὐδὲν ἠδικηκόσι.

Καὶ αὖθις

Μυκονίων δίκην
ἐπεισπέπαικεν εἰς τὰ συμπόσια»[1].

Τῷ παραπαίειν συνωνυμεῖ οὐ μόνον τὸ παρακρούειν ἀλλὰ καὶ τὸ παρακόπτειν, ὡς γίνεται μάλιστα φανερὸν ἐξ ὧν γράφει ὁ Γαληνὸς ἐν Τόμ. Η΄, σελ. 178 «καὶ διὰ τοῦτο παραπαῖσαι μὲν καὶ παραφρονῆσαι καὶ παρακόψαι τούτους οὐ μόνον οἱ ἰατροὶ λέγουσιν ἀλλὰ καὶ ἰδιῶται» καὶ ἐν Τόμ. Α΄, σελ. 165 «ἐάν τε διὰ ῥύσιν ἐάν τε διὰ στέγνωσιν παραπαίω-

[1] Ἴδε τὰς εἰς τὸν Πλοῦτον τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 805 σημειώσεις τοῦ Κουστήρου καὶ ἄλλων ἐν τῇ Βεκκηρείῳ ἐκδόσει τοῦ κωμικοῦ Τόμ. Ε΄, σελ. 224.

σι· τὸ γὰρ φῶς οἴονται παραύξειν τὴν παρακοπήν». Πρβ. καὶ Τόμ. Ιϛ', σελ. 493 «τὸ δ' ἐν ἀκμῇ σφοδροῦ πυρετοῦ παραφρονῆσαι παρακόψαι τε καὶ παραχθῆναι καὶ παραληρῆσαι καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο παραφρονῆσαι καλοῦσι» καὶ Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 389 «ἧς τὸ ποσὸν εἴωθεν αὐτὸς ἄλλοτε ἄλλοις ὀνόμασιν ἐνδείκνυσθαι λέγων ληρῆσαι, παραληρῆσαι, παραφρονῆσαι, παρενεχθῆναι, παρακόψαι, ἐκστῆναι, μανῆναι καὶ ἐκμανῆναι». Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἡσύχιος «Παραπαίει: παρακόπτει» καὶ «Παραίπαιμα (παράπαισμα): παρακοπή». Συχνάκις ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀπαντᾷ ὁ ἀόριςος τοῦ παρακρούειν, οἷον παρέκρουσε, πάντα παρέκρουσε, σμικρὰ παρέκρουσε, παρέκρουσε πολλά, πολλὰ παρέκρουσε (Τόμ. Α', σελ. 185. 186. 187. 188. 189, κτλ. Πρβ. καὶ Γαλην. Τόμ. Ζ', σελ. 831 κέξ.). Εὑρίσκεται δ' ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ ἐπίθετον παρακρουστικόν, ὅπερ ἐξηγούμενος ὁ Ἐρωτιανὸς γράφει «Παρακρουστικόν: παρακοπτικόν· παρακρούειν γὰρ κυρίως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἐπ' ὀλίγον παραφρονεῖν». Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις ἀναγινώσκεται «Παρακεκροῦσθαι τῶν φρενῶν ἢ τοῦ νοῦ: οἷον παραπεπαῖσθαι καὶ μὴ ἐν τῷ καθεστῶτι εἶναι» (σελ. 59), ἐν δὲ τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου «Παράπαιστος: παραπλήξ» καὶ «Παράκρουςος: μωρός» καὶ «Παρακέκοπται: παρανοεῖ».

Καὶ τὸ ἐμπαίειν δ' εἶνε παρειλημμένον ἀμεταβάτως καὶ τὸ ἀντιπαίειν καὶ τὸ ἁπλοῦν παίειν ἐν τῷ Προμηθεῖ τοῦ Αἰσχύλου στίχ. 885:

θολεροὶ δὲ λόγοι παίουσ' εἰκῇ
στυγνῆς πρὸς κύμασιν ἄτης.

Σχολ. «Τεταραγμένοι δὲ λόγοι ὡς ἔτυχε προσπαίουσι τῷ τῶν κακῶν κλύδωνι». Τὸ ἐν τῇ Ἀναβάσει τοῦ Ξενοφῶντος «οἱ φερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο» (Δ', 6', 3) μετετυπώθη ὑπὸ τοῦ Σνειδήρου εἰς τὸ πταίοντες, ὅπερ καὶ ὁ Δινδόρφιος παρέλαβε καὶ ἄλλοι. Ἀντὶ δὲ τοῦ συνήθους ὑπερπεπαικέναι μεταχειρίζεται τὸ ὑπερεκπεπαικέναι ὁ Κλήμης ἐν τῷ Παιδαγωγῷ λέγων «ὑπερεκπέπαικεν ἡ τρυφὴ καὶ τὴν ὀνομασίαν» (σελ. 239).

Ἐσχηματίσθη δ' ἐκ μὲν τοῦ ἐμπαίειν τὸ ἐπίθετον ἔμπαιος, ἐκ δὲ τοῦ προσπαίειν τὸ πρόσπαιος. Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 187:

ἐμπαίοις τύχαισι συμπνέων.

καὶ 347:

γένοιτ' ἄν, εἰ πρόσπαια μὴ τύχοι κακά.

Σχολ. «Ἐμπαίοις: ἐμπαισάσαις» καὶ «Πρόσπαια: πρόσφατα, νῦν προσπαίσαντα καὶ προσκρούσαντα αὐτοῖς». Νίκανδρ. Θηρ. 690:

εἰ δὲ σύ γε σκύλακας γαλέης ἢ μητέρα λαιδρὴν
ἀγρεύσαις πρόσπαιον.

Σχολ. «Πρόσπαιον δὲ πρόσφατον». Λυκόφρ. 211:

ᾧ θυμάτων πρόσπαιον ἐκτίνων χάριν.

Πρβ. Ἡσύχιον «Πρόσπαιον: πρόσφατον, νέον». Ἐγράφη δὲ καὶ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Σοφοκλέους παρ' Ἐρωτιανῷ σελ. 46 Κλ. ὑπό τε τοῦ Οὐαγνήρου καὶ τοῦ Σμιδιτίου[1] «δεῖμα πρόσπαιον τόδ' ἀνταίας θεοῦ» ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι προσπαίοντα ἢ προσπέοντα ἢ προσπνέοντα. Ἐκ τῶν πεζογράφων ὁ μὲν Πολύβιος εἶπεν «ἀλλ' ὥσπερ ἐκ προσπαίου τινὸς τύχης σὺν καιρῷ λάμψαντας» (ϛ', μγ', 3), ὁ δ' Ἀριστοτέλης «καὶ ἡ μὲν φίλησις μετὰ συνηθείας, ἡ δ' εὔνοια καὶ ἐκ προσπαίου, οἷον καὶ περὶ τοὺς ἀγωνιστὰς συμβαίνει· εὖνοι γὰρ αὐτοῖς γίνονται καὶ συνθέλουσιν, συμπράξαιεν δ' ἂν οὐθέν· ὅπερ γὰρ εἴπομεν, προσπαίως εὖνοι γίνονται καὶ ἐπιπολαίως στέργουσιν» (Ἠθικ. Νικομ. Θ', ε', 2)[2].

Ἐν ἀποσπάσματι ἐκ τῆς Ἀναξίλα Νεοττίδος παρ' Ἀθηναίῳ ΙΓ', 6 προσφέρουσιν οἱ κώδικες:

οὐ δύ' ἀποπνίξασ' ἑταίρους τὸν τρίτον θηρεύεται
ἔτι λαβεῖν; ἀλλ' ἐξέπεσε πορθμὶς ἐλατίνῳ πλάτῃ.

ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *ἐξέπλισε*, ὅπερ πρῶτος ἀποκατέστησεν ὁ Κασαύβονος. Καὶ τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν βίῳ Λυκούργου κεφ. ΙΑ' «τέλος δὲ βαλλόμενος ὑπὸ πολλῶν *ἐξέπεσε* τῆς ἀγορᾶς δρόμῳ» νομίζεται ὑπὸ τοῦ

[1] Ἡσυχ. Τόμ. Γ', σελ. 390.
[2] Ἴδε Κοραῆν Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Νικομ. σελ. 322.

Κοδήτου ἐσφαλμένη γραφὴ τοῦ *ἐξέπΑΙσε*[1]. Περὶ τοῦ ἐν βίῳ Ἀλκιβιάδου κεφ. ΛΘ΄ «τῇ δεξιᾷ σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον *ἐξέπεσεν* ἀπαθὴς ὑπὸ τοῦ πυρός» σημειοῦται ὁ Κοραῆς «Ἴσως γραπτέον Ἐξέπαισεν· ὡς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ὑπενόησαν»[2]. Ποιεῖται δὲ καὶ περὶ τοῦ προτέρου χωρίου παρατήρησιν ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ ἔχουσαν οὕτως· «Ἑλληνικώτερον ἂν ἔφρασεν εἰπὼν, Ἐξέπαισε, παρὰ τὸ Ἐκπαίω· καὶ ὑπενόησεν ἄν τις εἰκότως οὕτω γεγράφθαι τὸ πάλαι, εἰ μὴ πολλαχοῦ τῶν τοῦ Πλουτάρχου εὑρίσκετο ἡ τοῦ Ἐκπίπτειν τοιαύτη χρῆσις»[3].

Ἐν τῇ Ἑκάβῃ τοῦ Εὐριπίδου ἐφέρετο ἄλλοτε:

πολλῆς δ' ἔριδος συνέπεσε κλύδων (στίχ. 118).

ἀλλὰ τὰ νῦν ἀναγινώσκεται καθ' ὑφήγησιν τοῦ Μουσγραβίου *συνέπΑΙσε* ἢ *ξυνέπΑΙσε*[4]. Καὶ ἐν τῷ Ῥήσῳ στίχ. 560 πάντα σχεδὸν τἀντίγραφα ἔχουσιν:

ἀλλ' ἢ κρυπτὸν λόγον εἰσπεσὼν
διόλωλε;

ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *εἰσπΑΙσας* ἢ *ἐσπΑΙσας*[5]. Πρβ. Σοφοκλ. Οἰδ. Τυρ. 1252:

βοῶν γὰρ εἰσέπαισεν Οἰδίπους, ὑφ' οὗ
οὐκ ἦν κτέ.

καὶ Ξέναρχ. παρ' Ἀθην. Β΄, 64:

ἀλάστωρ τ' εἰσπέπαικε Πελοπιδῶν.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα καὶ τῷ τοῦ Ζωναρᾶ κεῖται «*Εἰσπεπαίκασιν:* εἰσπεπηδήκασιν», ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἡσυχίου ὀρθῶς μὲν «*Εἰσπεπαικότες:* εἰσπεπηδηκότες», πλημμελῶς δὲ «*ΠροεισπεπΤαικότες:* προεισελθόντες» ἀντὶ τοῦ *προεισπεπαικότες*.

Τὸ ἐν τῷ Συμποσίῳ τοῦ Λουκιανοῦ § 12 κοινῶς ἐκδιδόμενον «ἅμα δὲ ταῦτα ὁ Κλεόδημος εἰρήκει καὶ *ἐπεισέπεσεν* ὁ κυνικὸς Ἀλκιδάμας

[1] Var. Lect. σελ. 121.

[2] Πλουτ. Παραλλ. Μέρ. Β΄, σελ. 372. Ἴδε καὶ Βοισσονάδην Νικ. Εὐγεν. Τόμ. Β΄, σελ. 224 καὶ Ἰάκωβον Λουκιαν. Τοξάρ. σελ. 157. Ἔτι δὲ Κοίνιον Γρηγ. Κορ. σελ. 403 Σχ.

[3] Πλουτ. Παραλλ. Μέρ. Α΄, σελ. 383.

[4] Ἴδε Πόρσωνα Εὐριπ. Ἑκάβ. σελ. 14 Λειψ. καὶ Σχαιφῆρον Γρηγ. Κορ. σελ. 403.

[5] Ἴδε Βατῆρον Ῥήσ. σελ. 213 καὶ Δινδόρφιον Εὐριπίδ. Τόμ. Γ΄, σελ. 611.

ἄκλητος» ἐπηνώρθωσεν ὁ Βεργλῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀλκίφρονος (σελ. 408) μεταθεὶς εἰς τὸ *ἐπεισέπAIσεν*, ὅπερ καὶ ἐν κώδικι εὑρέθη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Βαστίου. Ἔγραψε δ' ὁ Λουκιανὸς καὶ ἐν τῷ ΙΕ' τῶν Ἑταιρικῶν Διαλόγων «τὸν κρατῆρα ἐξέχεεν *ἐπεισπαίσας*» καὶ «μετὰ μικρὸν *ἐπεισέπαισαν* ὅσον ὀκτὼ νεανίσκοι μάλα καρτεροί»[1]. Τοῦ ἐνεστῶτος σπανιωτάτου ὄντος παρατιθέμεθα μαρτύριον ἐκ τῶν Δειπνοσοφιστῶν τοῦ Ἀθηναίου «ἀκλήτου *ἐπεισπαίοντος* εἰς τὰ συμπόσια, Μυκονίων δίκην» (Α', 14).

Ἐν τῷ Ἡρωϊκῷ τοῦ Φιλοστράτου σελ. 714 πορίζουσιν οἱ κώδικες τό τε διφθογγογραφούμενον «*διεξέπAIσε* τοῦ ὁμίλου γυμνῷ τῷ ξίφει καὶ ἑτοίμῳ» καὶ τὸ ψιλογραφούμενον *διεξέπEσε*, ὅπερ δύναταί τις ἴσως νὰ προτιμήσῃ ἀποβλέπων εἰς τὸ ἐν σελ. 784 «συγχωροῦσιν ἐνίους διαφυγεῖν καὶ *διεκπεσεῖν*». Ἀλλὰ τὴν διὰ διφθόγγου γραφὴν καὶ ἄλλως ἀσπαστοτέραν ἀποδεικνυμένην ἱκανῶς πιστοῦται ἡ τοῦ ἐνεστῶτος χρῆσις ἐν σελ. 732 «τὸ δὲ στόμα τῆς αἰχμῆς ἀδάμαντός τε εἶναι καὶ παντὸς *διεκπαίειν*» καὶ ἡ τοῦ παρακειμένου ἐν σελ. 848 «καὶ ὄγκοι τοῦ βέλους μέσων *διεκπεπαίκασι* τῶν σπονδύλων». Εἶπε δὲ καὶ ὁ νεώτερος Φιλόστρατος ἐν σελ. 881 «ἡ *διεκπαίουσα* τοῦ ποταμοῦ ναῦς»[2]. Καὶ ὁ παρὰ τῷ Λουκιανῷ ἀπαντῶν ἀόριστος *διεξέπεσεν* ἐν Ἀληθοῦς Ἱστορίας Α', 30 «διὰ τῶν ἀραιωμάτων ἡ ναῦς ἐς τὸ ἔσω *διεξέπεσεν*» τρέπεται ὑπὸ τοῦ Κοβήτου εἰς τὸν *διεξέπAIσεν*[3]. Μεταχειρίζεται δ' ὁ Λουκιανὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἀορίστου τούτου ἐν τῷ Τοξάριδι § 61 «ἀράμενος τὸν ἑταῖρον κατῆλθε καὶ ἔφθη *διεκπαίσας*» καὶ ἐν τῷ Ῥητόρων διδασκάλῳ § 24 «*διεκπαίσας* ἐπὶ τῷ ἄκρῳ ἐγενόμην». Κατὰ τἀντίγραφα φέρεται καὶ *διεκπέσας* καὶ *διεκπετάσας* καὶ *διεκπεράσας*. Καὶ τὸ ἀπαρέμφατον *διεκπαῖσαι* κακῶς ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων ἀναγνωσθὲν ἐγένετο *διεκπέσαι* ἐν τοῖς Ἀχαϊκοῖς τοῦ Παυσανίου κεφ. ΙϚ', 5 «τούτῳ τότε τῷ Καλλιστράτῳ παρέστη τόλμα *διεκπέσαι* διὰ τῶν πολεμίων ἄγοντι τοὺς ἱππέας» καὶ ἐν τῷ περὶ Ζῴων τοῦ Αἰλιανοῦ βιβλ. ΙΕ', 6 «καὶ ἀφῆκεν ἐλεύθερον *διεκπέσαι* (ἢ *διεκπεσεῖν*) τὴν ἀγέ-

[1] Πρβ. καὶ Ῥέιτζιον Λουκιαν. Τόμ. Η', σελ. 534 καὶ Τόμ. Θ', σελ. 357.

[2] Σφάλλεται ὁ Ἐρίγγας Παρατηρ. Κριτ. σελ. 66.

[3] Var. Lect. σελ. 248. Πρβ. καὶ Μελλῆρον Μνημ. Τόμ. Α', σελ. 411.

λην»[1]. Ὀρθῶς γράφεται ἐν τῇ Λιβυκῇ τοῦ Ἀππιανοῦ «Ἀσδρούβας δ' εὐθὺς μὲν ἐδόκει δύνασθαι *διεκπαῖσαι* τοὺς πολεμίους» (κεφ. 72) καὶ ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πολέμου τοῦ Ἰωσήπου «*διεκπαῖσαι* πρὸς τοὺς σφετέρους βιαζόμενος» (Λόγ. Ε', ϐ', 2). Λέγεται δὲ καὶ «ὡς *διεκπαίσων* αὐτούς» παρὰ τῷ Ἀππιανῷ (Ἐμφυλ. Ε', 34) καὶ «διὰ τῆς ἀντικρὺ τῶν Ἑλένης μνημείων πύλης *διεκπαίουσι* τῆς ἵππου» παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ (Ἰουδ. Πολ. Ε', ϐ', 2). Τὸν παρατατικὸν *διεξέπαιεν* βλέπει τις ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Διωξίππου παρ' Ἀθην. Γ', 57:

τὴν στοὰν διεξέπαιεν Ἀμφικλῆς μῆτρας δύο
κρεμαμένας δείξας.

Τῆς πληθυντικῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου κακῶς διὰ τοῦ Ε γεγραμμένης γίνεται μνεία ὑπό τε τοῦ Ἡσυχίου «*Διεκπέσαντες*: διεκτρώσαντες» (Γρ. *διεκτρήσαντες*) καὶ τοῦ Σουΐδα «*Διεκπέσαντες*: διεκτρυπήσαντες, διεκδραμόντες» καὶ τοῦ Ζωναρᾶ «*Διεκπέσαντες*: διεκδραμόντες». Ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἶνε πάντως *διεκπαίσαντες*[2]. Φέρεται δ' ὅμως παρὰ τῷ Σουΐδᾳ καὶ «ΔΙΕΞΕΠΕΣΕ: *Τὰ ὅπλα ἀνελόμενος διεξέπεσε διὰ τῶν πολεμίων*. Τουτέστι διήλασε, διῆλθε, διέφυγεν», ἀπαράλλακτον σχεδὸν καὶ παρὰ τῷ Ζωναρᾷ εὑρισκόμενον, ὅπερ οὐδεὶς λόγος ἀναγκάζει νὰ ὑποληφθῇ ἡμαρτημένη ἀνάγνωσις τοῦ *διεξέπΑΙσε*, πλὴν ἐὰν πάντα τὰ ὑπογεγραμμένα παραδείγματα ἀποδειχθῶσι νοσοῦντα καὶ θεραπείας χρῄζοντα. Πλούτ. Πύρρ. 11: καὶ φοβηθεὶς κρύφα *διεξέπεσε*. Καίσ. 34: αὖθις *διεξέπεσε* πρὸς Πομπήϊον. Ἀράτ. 23: Περσαῖος δὲ τῆς ἄκρας ἁλισκομένης εἰς Κεγχρεὰς *διεξέπεσεν*. 25: ἐξ ἀγορᾶς ἀπέφυγον καὶ *διεξέπεσον* εἰς Κόρινθον. Καμίλλ. 18: καὶ *διεξέπεσον* ἀπὸ τούτων εἰς τὴν πόλιν οἱ πολλοί. Ὄθ. 12: τοὺς καθ' αὑτοὺς ἐβιάσαντο καὶ *διεξέπεσον* διὰ τῶν πολεμίων κρατούντων εἰς τὸ στρατόπεδον. Βρούτ. 6: καὶ Πομπηΐου ἐπὶ θάλασσαν *διεκπεσόντος*. Κράσσ. 18: παραβόλως τινὲς *διεκπεσόντες*. Πελοπ. 17: ὡς *διεκπεσεῖν* εἰς τοὔμπροσθεν καὶ διεκθεῖν βουλομένοις. Μαρ. 35: ἀσφαλῶς ἀποπεμφθεὶς *διεκπεσεῖν* εἰς τὸ στρατόπεδον. Δημητρ. 49: καὶ *διεκπεσεῖν* ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Κάτ. 56: τεκμαιρόμενος δὲ Πομπήϊον Μά-

[1] Ἴδε Λοβέκκιον Φρυν. σελ. 725 καὶ Ἰακώψιον Αἰλιαν. Τόμ. Β', σελ. 509.
[2] Ἴδε Ἑμστερρούσιον Ἀριστοφ. Πλοῦτ. σελ. 271 Λειψ. Σχαιφῆρον Γρηγ. Κορ. σελ. 403 καὶ Βερνάρδυν Σουΐδ. Τόμ. Α', α', σελ. 1336.

Οἱ στίχοι οὗτοι ἐλήφθησαν ἐκ δράματος τοῦ Φιλήμονος, ἡ δ' ἀληθὴς γραφὴ σωθεῖσα παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ (Ζ', 47) εἶνε:

φιλοσοφίαν κ Α ι ν ὴ ν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ·
πεινῆν κτέ.

Πρβ. καὶ Σουίδαν λ. *Ζήνων*. Ὀρθῶς ἐγράφη ὑπὸ μὲν τοῦ Ῥεισκίου παρ' Ἰουλιανῷ σελ. 115 «τοσούτων δὲ ἔργων μηδὲν παρασχέσθαι — τεκμήριον *κενόν* πως εἶναι δοκεῖ καὶ εἰς ἀπιστίαν ἄγειν τὸν ἔπαινον» ἀντὶ τοῦ *κΑΙνόν* [1], ὑπὸ δὲ τοῦ Βοισσονάδου παρὰ Γεωργίῳ τῷ Παχυμέρει (σελ. 175) «τὸ λόγους ἄλλως *κενοὺς* ἡγεῖσθαι τὰ νόμιμα;» ἀντὶ τοῦ *κΑΙνούς*. Ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου σελ. 48 φέρεται «*Καινὰ* ψοφεῖν: *καινῶς* κομπάζειν», ἐν δὲ τοῖς εἰς Ἱπποκράτη καὶ Γαληνὸν Σχολίοις Τόμ. Α', σελ. 58 «τὸ φάσκον ῥητὸν ὅτι τοῖς ὑπὸ τῶν νόσων κεκρατημένοις οὐ δεῖ ἐγχειρεῖν καὶ τὸ φύσεως ἀντιπραττούσης πάντα *καινά*». Προφανέστατον ὑπάρχει ὅτι μόνον τὸ «*κΕνὰ* ψοφεῖν: *κΕνῶς* κομπάζειν» καὶ τὸ «φύσεως ἀντιπραττούσης πάντα *κΕνά*» ἔχουσιν ὑγιῶς [2]. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «*Καινοτάφια*: νεκροτάφια» ἀντὶ τοῦ *κΕνοτάφια* [3], παρὰ δὲ Πολυβίῳ Γ', πα', 9 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων παρέχουσι «*κΕνοδοξία* καὶ τῦφος», ἄλλα δὲ τὸ παντελῶς ἀσύστατον *κΑΙνοδοξία* (Πρβ. καὶ Γ', ρε', 9 καὶ ΛΕ', Ϛ', 8). Οὔτε δ' ὁ Χαρίτων ἔγραψεν ἐν βιβλ. Η', 5 «ἀπώλεσέ με *καινὴ* ζηλοτυπία καὶ σύ, Βαβυλών» ἀλλὰ *κΕνή* οὔτε ὁ Λουκιανὸς ἐν Ἑταιρ. Διαλ. Β', 2 «*καινὰς* ζηλοτυπίας σκιαμαχοῦσα ἐξεῦρες» ἀλλὰ *κΕνάς*. Μετατυπωτέον δὲ καὶ τὸ ἐν τοῖς εἰς Ἀφθόνιον Σχολίοις [4] «καὶ τὰς μεγίστας *κενοτομίας* τῶν στοιχείων» εἰς τὸ *κΑΙνοτομίας*.

Καὶ τοῦ ἀορίστου ἔπεσε ἐγένετο πλημμελὴς ἀνάγνωσις ἔπαισε. Εἰς τὸν Ὀρέστην τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 1547 εἶνε γεγραμμένον τὸ ἑξῆς σχόλιον· «Ἔπαισε: ἐὰν μὲν διὰ τοῦ Ε τὸ

[1] Ἴδε Κόβητον Μνημ. Τόμ. Η', σελ. 381, ὅςις καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἄγειν τρέπει εἰς τὸ ὁριστικὸν ἄγει.

[2] Ἄλλα παραδείγματα τῆς τῶν προκειμένων λέξεων συγχύσεως ἴδε παρὰ Δορβιλλίῳ εἰς Χαρίτωνα σελ 626 Λειψ. καὶ παρ' Οὐαλζίῳ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἑλλήνων Ῥητόρων Τόμ. Α', σελ. 506.

[3] Πρβ. καὶ Φώτιον σελ. 124, 3. Ἴδε Κόβητον Μνημ. Τόμ. Η', σελ. 23.

[4] Ῥητ. Ἑλλ. Οὐαλζ. Τόμ. Β', σελ. 628.

ἔπεσεν, οἱονεὶ ἐπλησίασέ τις τοῖς οἴκοις φονικὸς δαίμων δι' αἱμάτων τιμωρίαν ποιούμενος τοῦ πτώματος τοῦ Μυρτίλου· ἐὰν δὲ διὰ τῆς ΑΙ διφθόγγου, ἀντὶ τοῦ ἔκρουσεν, ἐὰν ἔλθῃ ὁ Μενέλαος». Καὶ ἐν τοῖς κώδιξι φέρεται τό τε ψιλογραφούμενον ἔπεσεν ἔπεσε καὶ τὸ διφθογγογραφούμενον ἔπαισεν ἔπαισε ἢ ἔπαισ' ἔπαισε. Ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε:

μεγάλα δέ τις ἁ δύναμις· δι' ἀλάστορ'
ἔπεσ' ἔπεσε μέλαθρα τάδε δι' αἱμάτων
διὰ τὸ Μυρτίλου πέσημ' ἐκ δίφρου [1].

Τὸ παρ' Ἰσιδώρῳ τῷ Πηλουσιώτῃ ἀναγινωσκόμενον (σελ. 729) «εἰ δέ τις τὸ ἔπεσεν ἐπάταξεν ἐκλάβοι—τῆς δευτέρας συλλαβῆς διὰ διφθόγγου γραφομένης κτέ.» δηλοῖ τρανότατα ὅτι οὐχὶ δύσκολον ἦτο νὰ μεταβάλληται τὸ ἔπΕσεν εἰς τὸ ἔπΑΙσεν. Παραπήγνυμεν δ' ἐνταῦθα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Θέωνος ἐν τοῖς Προγυμνάσμασι (κεφ. Δ') εἰρημένα «ἀσαφῆ δὲ τὴν ἑρμηνείαν ποιεῖ καὶ ἡ λεγομένη ἀμφιβολία πρὸς τῶν διαλεκτικῶν, παρὰ τὴν κοινὴν τοῦ ἀδιαιρέτου τε καὶ διῃρημένου, ὡς ἐν τῷ αὐλητρὶς πεσοῦσα δημοσία ἔστω· ἓν μὲν γάρ τί ἐστι τὸ ὑφ' ἓν καὶ ἀδιαίρετον, αὐλητρὶς ἔστω πΕσοῦσα δημοσία, ἕτερον δὲ τὸ διῃρημένον, αὐλητρὶς πΑΙς οὖσα ἔστω δημοσία». Ἀλλ' ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Σπεγγέλου φέρεται «ὡς ἐν τῷ ΑΥΛΗΤΡΙΣ πεσοῦσα δημοσία ἔστω· ἓν μὲν γάρ τί ἐστι τὸ ὑφ' ἓν καὶ ἀδιαίρετον, αὐλητρὶς ἔστω πεσοῦσα δημοσία, ἕτερον δὲ τὸ διῃρημένον αὐλὴ τρὶς πεσοῦσα ἔστω δημοσία». Πρβ. Διογένη Λαέρτιον Ζ', 62 «Ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθος, ὥσθ' ἅμα τὰ πλείονα ἐκδέξασθαι κατὰ ταύτην τὴν λέξιν, οἷον ΑΥΛΗΤΡΙΣ πέπτωκε· δηλοῦνται γὰρ δι' αὐτῆς τὸ μὲν τοιοῦτον, οἰκία τρὶς πέπτωκε, τὸ δὲ τοιοῦτον, αὐλήτρια πέπτωκε» [2].

Πολλῷ δὲ συχνότερον μετατυποῦται ὑπὸ τῶν γραφέων ὁ

[1] Πρβ. καὶ Σχαιφῆρον Γρηγ. Κορ. σελ. 404 καὶ Βατῆρον Ῥήσ. σελ. 98.

[2] Ἴδε Οἰκονόμον περὶ τῆς Γνησ. Προφ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσης σελ. 257 κἑξ.

αόριστος τοῦ παίω, ἐν συνθέσει ἐκφερομένου καὶ ἀμεταβάτως παραλαμβανομένου, εἰς τὸν τοῦ πίπτω, οἷον:

ἐξέπΑΙσε-ἐξέπΕσε
συνέπΑΙσε-συνέπΕσε
ἐπεισέπΑΙσεν-ἐπεισέπΕσεν
διεξέπΑΙσε-διεξέπΕσε

κτλ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ βαρβαρώτατα γεγραμμένον διεκπΕσασθαι-διεξεπΕσατο-διεξεπΕσαντο ἀντὶ τοῦ διεκπΑΙσασθαι-διεξεπΑΙσατο-διεξεπΑΙσαντο καὶ ἐκπΕσάμενος ἀντὶ τοῦ ἐκπΑΙσάμενος. Πολλὰ τῶν ἐκ τοῦ παίω συνθέτων μνημονεύει Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος εὔλογον αὐτῶν ἀπόδοσιν ποιούμενος ἐν σελ. 312 «Παίω τὸ τύπτω· εἰσπαίω τὸ εἰσέρχομαι. Ἀριστοφάνης ἐν Πλούτῳ ἀγαθῶν σωρὸς εἰσπέπαικεν εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ ἐκπαίω τὸ ἐξέρχομαι, παραπαίω δὲ τὸ παρακρούω καὶ συμπαίω τὸ συγκρούω, ὑπερπαίω μέντοι τὸ ὑπερβάλλω». Ὁ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Πλούτῳ δὲν ἔγραψε τὸ ὑπὸ τοῦ Μαγίστρου παρατιθέμενον ἀλλὰ τό:

ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς ἐς τὴν οἰκίαν
ἐπεσπέπαικεν οὐδὲν ἠδικηκόσιν (στίχ. 804).

Σουΐδας «Ἐπεισπέπαικεν: εἰσεπήδησεν, εἰσῆλθε· κυρίως δὲ ἐπὶ στρατιᾶς πολεμίων. Ἀριστοφάνης Πλούτῳ

ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς εἰς τὴν οἰκίαν
ἐπεισπέπαικεν οὐδὲν ἠδικηκόσι.

Καὶ αὖθις

Μυκονίων δίκην
ἐπεισπέπαικεν εἰς τὰ συμπόσια»[1].

Τῷ παραπαίειν συνωνυμεῖ οὐ μόνον τὸ παρακρούειν ἀλλὰ καὶ τὸ παρακόπτειν, ὡς γίνεται μάλιστα φανερὸν ἐξ ὧν γράφει ὁ Γαληνὸς ἐν Τόμ. Η', σελ. 178 «καὶ διὰ τοῦτο παραπαῖσαι μὲν καὶ παραφρονῆσαι καὶ παρακόψαι τούτους οὐ μόνον οἱ ἰατροὶ λέγουσιν ἀλλὰ καὶ ἰδιῶται» καὶ ἐν Τόμ. Α', σελ. 165 «ἐάν τε διὰ ῥύσιν ἐάν τε διὰ στέγνωσιν παραπαίω-

[1] Ἴδε τὰς εἰς τὸν Πλοῦτον τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 805 σημειώσεις τοῦ Κουστήρου καὶ ἄλλων ἐν τῇ Βεκκηρείῳ ἐκδόσει τοῦ κωμικοῦ Τόμ. Ε', σελ. 221.

σι· τὸ γὰρ φῶς οἴονται παραύξειν τὴν παρακοπήν». Πρβ. καὶ Τόμ. Ις′, σελ. 493 «τὸ δ' ἐν ἀκμῇ σφοδροῦ πυρετοῦ παραφρονῆσαι παρακόψαι τε καὶ παραχθῆναι καὶ παραληρῆσαι καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο παραφρονῆσαι καλοῦσι» καὶ Τόμ. ΙΖ′, α′, σελ. 389 «ἧς τὸ ποσὸν εἴωθεν αὐτὸς ἄλλοτε ἄλλοις ὀνόμασιν ἐνδείκνυσθαι λέγων ληρῆσαι, παραληρῆσαι, παραφρονῆσαι, παρενεχθῆναι, παρακόψαι, ἐκστῆναι, μανῆναι καὶ ἐκμανῆναι». Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἡσύχιος «Παραπαίει: παρακόπτει» καὶ «Παραίπαιμα (παράπαισμα): παρακοπή». Συχνάκις ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀπαντᾷ ὁ ἀόριςος τοῦ παρακρούειν, οἷον παρέκρουσε, πάντα παρέκρουσε, σμικρὰ παρέκρουσε, παρέκρουσε πολλά, πολλὰ παρέκρουσε (Τόμ. Α′, σελ. 185. 186. 187. 188. 189, κτλ. Πρβ. καὶ Γαλην. Τόμ. Ζ′, σελ. 831 κἑξ.). Εὑρίσκεται δ' ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ ἐπίθετον παρακρουστικόν, ὅπερ ἐξηγούμενος ὁ Ἐρωτιανὸς γράφει «Παρακρουστικόν: παρακοπτικόν· παρακρούειν γὰρ κυρίως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἐπ' ὀλίγον παραφρονεῖν». Ἐν τοῖς Βεκκήρου Ἀνεκδότοις ἀναγινώσκεται «Παρακεκροῦσθαι τῶν φρενῶν ἢ τοῦ νοῦ: οἷον παραπεπαῖσθαι καὶ μὴ ἐν τῷ καθεστῶτι εἶναι» (σελ. 59), ἐν δὲ τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου «Παράπαιστος: παραπλήξ» καὶ «Παράκρουςος: μωρός» καὶ «Παρακέκοπται: παρανοεῖ».

Καὶ τὸ ἐμπαίειν δ' εἶνε παρειλημμένον ἀμεταβάτως καὶ τὸ ἀντιπαίειν καὶ τὸ ἁπλοῦν παίειν ἐν τῷ Προμηθεῖ τοῦ Αἰσχύλου στίχ. 885:

θολεροὶ δὲ λόγοι παίουσ' εἰκῇ
στυγνῆς πρὸς κύμασιν ἄτης.

Σχολ. «Τεταραγμένοι δὲ λόγοι ὡς ἔτυχε προσπαίουσι τῷ τῶν κακῶν κλύδωνι». Τὸ ἐν τῇ Ἀναβάσει τοῦ Ξενοφῶντος «οἱ φερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο» (Δ′, β′, 3) μετετυπώθη ὑπὸ τοῦ Σνειδήρου εἰς τὸ πταίοντες, ὅπερ καὶ ὁ Δινδόρφιος παρέλαβε καὶ ἄλλοι. Ἀντὶ δὲ τοῦ συνήθους ὑπερπεπαικέναι μεταχειρίζεται τὸ ὑπερεκπεπαικέναι ὁ Κλήμης ἐν τῷ Παιδαγωγῷ λέγων «ὑπερεκπέπαικεν ἡ τρυφὴ καὶ τὴν ὀνομασίαν» (σελ. 239).

Ἐσχηματίσθη δ' ἐκ μὲν τοῦ ἐμπαίειν τὸ ἐπίθετον ἔμπαιος, ἐκ δὲ τοῦ προσπαίειν τὸ πρόσπαιος. Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 187:

ἐμπαίοις τύχαισι συμπνέων.

καὶ 347:

γένοιτ' ἄν, εἰ πρόσπαια μὴ τύχοι κακά.

Σχολ. «Ἐμπαίοις: ἐμπαισάσαις» καὶ «Πρόσπαια: πρόσφατα, νῦν προσπαίσαντα καὶ προσκρούσαντα αὐτοῖς». Νίκανδρ. Θηρ. 690:

εἰ δὲ σύ γε σκύλακας γαλέης ἢ μητέρα λαιδρὴν
ἀγρεύσαις πρόσπαιον.

Σχολ. «Πρόσπαιον δὲ πρόσφατον». Λυκόφρ. 211:

ᾧ θυμάτων πρόσπαιον ἐκτίνων χάριν.

Πρβ. Ἡσύχιον «Πρόσπαιον: πρόσφατον, νέον». Ἐγράφη δὲ καὶ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Σοφοκλέους παρ' Ἐρωτιανῷ σελ. 46 Κλ. ὑπό τε τοῦ Οὐαγνήρου καὶ τοῦ Σμιδιτίου[1] «δεῖμα πρόσπαιον τόδ' ἀνταίας θεοῦ» ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι προσπαίοντα ἢ προσπέοντα ἢ προσπνέοντα. Ἐκ τῶν πεζογράφων ὁ μὲν Πολύβιος εἶπεν «ἀλλ' ὥσπερ ἐκ προσπαίου τινὸς τύχης σὺν καιρῷ λάμψαντας» (ϛ', μγ', 3), ὁ δ' Ἀριστοτέλης «καὶ ἡ μὲν φίλησις μετὰ συνηθείας, ἡ δ' εὔνοια καὶ ἐκ προσπαίου, οἷον καὶ περὶ τοὺς ἀγωνιστὰς συμβαίνει· εὖνοι γὰρ αὐτοῖς γίνονται καὶ συνθέλουσιν, συμπράξαιεν δ' ἂν οὐθέν· ὅπερ γὰρ εἴπομεν, προσπαίως εὖνοι γίνονται καὶ ἐπιπολαίως στέργουσιν» (Ἠθικ. Νικομ. Θ', ε', 2)[2].

Ἐν ἀποσπάσματι ἐκ τῆς Ἀναξίλα Νεοττίδος παρ' Ἀθηναίῳ ΙΓ', 6 προσφέρουσιν οἱ κώδικες:

οὐ δύ' ἀποπνίξασ' ἑταίρους τὸν τρίτον θηρεύεται
ἔτι λαβεῖν; ἀλλ' ἐξέπεσε πορθμὶς ἐλατίνῳ πλάτῃ.

ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *ἐξέπλισε*, ὅπερ πρῶτος ἀποκατέστησεν ὁ Κασαύβονος. Καὶ τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν βίῳ Λυκούργου κεφ. ΙΑ' «τέλος δὲ βαλλόμενος ὑπὸ πολλῶν *ἐξέπεσε* τῆς ἀγορᾶς δρόμῳ» νομίζεται ὑπὸ τοῦ

[1] Ἡσυχ. Τόμ. Γ', σελ. 390.
[2] Ἴδε Κοραῆν Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Νικομ. σελ. 322.

Κοβήτου ἐσφαλμένη γραφὴ τοῦ *ἐξέπΑΙσε*[1]. Περὶ τοῦ ἐν βίῳ Ἀλκιβιάδου κεφ. ΛΘ΄ «τῇ δεξιᾷ σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον *ἐξέπεσεν* ἀπαθὴς ὑπὸ τοῦ πυρός» σημειοῦται ὁ Κοραῆς «Ἴσως γραπτέον Ἐξέπαισεν· ὡς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ὑπενόησαν»[2]. Ποιεῖται δὲ καὶ περὶ τοῦ προτέρου χωρίου παρατήρησιν ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ ἔχουσαν οὕτως· «Ἑλληνικώτερον ἂν ἔφρασεν εἰπὼν, Ἐξέπαισε, παρὰ τὸ Ἐκπαίω· καὶ ὑπενόησεν ἄν τις εἰκότως οὕτω γεγράφθαι τὸ πάλαι, εἰ μὴ πολλαχοῦ τῶν τοῦ Πλουτάρχου εὑρίσκετο ἡ τοῦ Ἐκπίπτειν τοιαύτη χρῆσις»[3].

Ἐν τῇ Ἑκάβῃ τοῦ Εὐριπίδου ἐφέρετο ἄλλοτε:

πολλῆς δ' ἔριδος συνέπεσε κλύδων (στίχ. 118).

ἀλλὰ τὰ νῦν ἀναγινώσκεται καθ' ὑφήγησιν τοῦ Μουσγραβίου *συνέπΑΙσε* ἢ *ξυνέπΑΙσε*[4]. Καὶ ἐν τῷ Ῥήσῳ στίχ. 560 πάντα σχεδὸν τἀντίγραφα ἔχουσιν:

ἀλλ' ἤ κρυπτὸν λόγον εἰσπεσὼν
διόλωλε;

ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *εἰσπΑΙσας* ἢ *ἐσπΑΙσας*[5]. Πρβ. Σοφοκλ. Οἰδ. Τυρ. 1252:

βοῶν γὰρ εἰσέπαισεν Οἰδίπους, ὑφ' οὗ
οὐκ ἦν κτέ.

καὶ Ξέναρχ. παρ' Ἀθην. Β΄, 64:

ἀλάστωρ τ' εἰσπέπαικε Πελοπιδῶν.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουίδα καὶ τῷ τοῦ Ζωναρᾶ κεῖται «*Εἰσπεπαίκασιν:* εἰσπεπηδήκασιν», ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἡσυχίου ὀρθῶς μὲν «*Εἰσπεπαικότες:* εἰσπεπηδηκότες», πλημμελῶς δὲ «*ΠροεισπεπΤαικότες:* προεισελθόντες» ἀντὶ τοῦ *προεισπεπαικότες*.

Τὸ ἐν τῷ Συμποσίῳ τοῦ Λουκιανοῦ § 12 κοινῶς ἐκδιδόμενον «ἅμα δὲ ταῦτα ὁ Κλεόδημος εἰρήκει καὶ *ἐπεισέπεσεν* ὁ κυνικὸς Ἀλκιδάμας

[1] Var. Lect. σελ. 121.

[2] Πλουτ. Παραλλ. Μέρ. Β΄, σελ. 372. Ἴδε καὶ Βοισσονάδην Νικ. Εὐγεν. Τόμ. Β΄, σελ. 224 καὶ Ἰάκωβον Λουκιαν. Τοξάρ. σελ. 157. Ἔτι δὲ Κοίνιον Γρηγ. Κορ. σελ. 403 Σχ.

[3] Πλουτ. Παραλλ. Μέρ. Α΄, σελ. 383.

[4] Ἴδε Πόρσωνα Εὐριπ. Ἑκάβ. σελ. 14 Λειψ. καὶ Σχαιφῆρον Γρηγ. Κορ. σελ. 403.

[5] Ἴδε Βατῆρον Ῥήσ. σελ. 213 καὶ Δινδόρφιον Εὐριπίδ. Τόμ. Γ΄, σελ. 611.

ἔκλητος» ἐπηνώρθωσεν ὁ Βεργλῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀλκίφρονος (σελ. 408) μεταθεὶς εἰς τὸ *ἐπεισέπΑΙσεν*, ὅπερ καὶ ἐν κώδικι εὑρέθη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Βαστίου. Ἔγραψε δ' ὁ Λουκιανὸς καὶ ἐν τῷ ΙΕ' τῶν Ἑταιρικῶν Διαλόγων «τὸν κρατῆρα ἐξέχεεν *ἐπεισπαίσας*» καὶ «μετὰ μικρὸν *ἐπεισέπαισαν* ὅσον ὀκτὼ νεανίσκοι μάλα καρτεροί»[1]. Τοῦ ἐνεστῶτος σπανιωτάτου ὄντος παρατιθέμεθα μαρτύριον ἐκ τῶν Δειπνοσοφιστῶν τοῦ Ἀθηναίου «ἀκλήτου *ἐπεισπαίοντος* εἰς τὰ συμπόσια, Μυκονίων δίκην» (Α', 14).

Ἐν τῷ Ἡρωϊκῷ τοῦ Φιλοστράτου σελ. 714 πορίζουσιν οἱ κώδικες τό τε διφθογγογραφούμενον «*διεξέπΑΙσε* τοῦ ὁμίλου γυμνῷ τῷ ξίφει καὶ ἑτοίμῳ» καὶ τὸ ψιλογραφούμενον *διεξέπΕσε*, ὅπερ δύναταί τις ἴσως νὰ προτιμήσῃ ἀποβλέπων εἰς τὸ ἐν σελ. 784 «συγχωροῦσιν ἐνίους διαφυγεῖν καὶ *διεκπεσεῖν*». Ἀλλὰ τὴν διὰ διφθόγγου γραφὴν καὶ ἄλλως ἀσπαστοτέραν ἀποδεικνυμένην ἱκανῶς πιστοῦται ἡ τοῦ ἐνεστῶτος χρῆσις ἐν σελ. 732 «τὸ δὲ στόμα τῆς αἰχμῆς ἀδάμαντός τε εἶναι καὶ παντὸς *διεκπαίειν*» καὶ ἡ τοῦ παρακειμένου ἐν σελ. 848 «καὶ ὄγκοι τοῦ βέλους μέσων *διεκπεπαίκασι* τῶν σπονδύλων». Εἶπε δὲ καὶ ὁ νεώτερος Φιλόστρατος ἐν σελ. 881 «ἡ *διεκπαίουσα* τοῦ ποταμοῦ ναῦς»[2]. Καὶ ὁ παρὰ τῷ Λουκιανῷ ἀπαντῶν ἀόριστος *διεξέπεσεν* ἐν Ἀληθοῦς Ἱστορίας Α', 30 «διὰ τῶν ἀραιωμάτων ἡ ναῦς ἐς τὸ ἔσω *διεξέπεσεν*» τρέπεται ὑπὸ τοῦ Κοβήτου εἰς τὸν *διεξέπΑΙσεν*[3]. Μεταχειρίζεται δ' ὁ Λουκιανὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἀορίστου τούτου ἐν τῷ Τοξάριδι § 61 «ἀράμενος τὸν ἑταῖρον κατῆλθε καὶ ἔφθη *διεκπαίσας*» καὶ ἐν τῷ Ῥητόρων διδασκάλῳ § 24 «*διεκπαίσας* ἐπὶ τῷ ἄκρῳ ἐγενόμην». Κατὰ τἀντίγραφα φέρεται καὶ *διεκπέσας* καὶ *διεκπετάσας* καὶ *διεκπεράσας*. Καὶ τὸ ἀπαρέμφατον *διεκπαῖσαι* κακῶς ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων ἀναγνωσθὲν ἐγένετο *διεκπέσαι* ἐν τοῖς Ἀχαϊκοῖς τοῦ Παυσανίου κεφ. ΙϚ', 5 «τούτῳ τότε τῷ Καλλιστράτῳ παρέστη τόλμα *διεκπέσαι* διὰ τῶν πολεμίων ἄγοντι τοὺς ἱππέας» καὶ ἐν τῷ περὶ Ζῴων τοῦ Αἰλιανοῦ βιβλ. ΙΕ', 6 «καὶ ἀφῆκεν ἐλεύθερον *διεκπέσαι* (ἢ *διεκπεσεῖν*) τὴν ἀγέ-

[1] Πρβ. καὶ Ῥείτζιον Λουκιαν. Τόμ. Η', σελ. 534 καὶ Τόμ. Θ', σελ. 357.

[2] Σφάλλεται ὁ Ἑρίγγας Παρατηρ. Κριτ. σελ. 66.

[3] Var. Lect. σελ. 248. Πρβ. καὶ Μελλῆρον Μνημ. Τόμ. Α', σελ. 411.

λην»[1]. Ὀρθῶς γράφεται ἐν τῇ Λιβυκῇ τοῦ Ἀππιανοῦ «Ἀσδρούβας δ' εὐθὺς μὲν ἐδόκει δύνασθαι *διεκπαῖσαι* τοὺς πολεμίους» (κεφ. 72) καὶ ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πολέμου τοῦ Ἰωσήπου «*διεκπαῖσαι* πρὸς τοὺς σφετέρους βιαζόμενος» (Λόγ. Ε', Ϛ', 2). Λέγεται δὲ καὶ «ὡς *διεκπαίσων* αὐτούς» παρὰ τῷ Ἀππιανῷ (Ἐμφυλ. Ε', 34) καὶ «διὰ τῆς ἀντικρὺ τῶν Ἑλένης μνημείων πύλης *διεκπαίουσι* τῆς ἵππου» παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ (Ἰουδ. Πολ. Ε', Ϛ', 2). Τὸν παρατατικὸν *διεξέπαιεν* βλέπει τις ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Διωξίππου παρ' Ἀθην. Γ', 57:

τὴν στοὰν δ ι ε ξ έ π α ι ε ν Ἀμφικλῆς μήτρας δύο
κρεμαμένας δείξας.

Τῆς πληθυντικῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου κακῶς διὰ τοῦ Ε γεγραμμένης γίνεται μνεία ὑπό τε τοῦ Ἡσυχίου «*Διεκπέσαντες*: διεκτρώσαντες» (Γρ. *διεκτρήσαντες*) καὶ τοῦ Σουΐδα «*Διεκπέσαντες*: διεκτρυπήσαντες, διεκδραμόντες» καὶ τοῦ Ζωναρᾶ «*Διεκπέσαντες*: διεκδραμόντες». Ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἶνε πάντως *διεκπαίσαντες*[2]. Φέρεται δ' ὅμως παρὰ τῷ Σουΐδᾳ καὶ «ΔΙΕΞΕΠΕΣΕ: *Τὰ ὅπλα ἀνελόμενος διεξέπεσε διὰ τῶν πολεμίων*. Τουτέστι διήλασε, διῆλθε, διέφυγεν», ἀπαράλλακτον σχεδὸν καὶ παρὰ τῷ Ζωναρᾷ εὑρισκόμενον, ὅπερ οὐδεὶς λόγος ἀναγκάζει νὰ ὑποληφθῇ ἡμαρτημένη ἀνάγνωσις τοῦ *διεξέπΑΙσε*, πλὴν ἐὰν πάντα τὰ ὑπογεγραμμένα παραδείγματα ἀποδειχθῶσι νοσοῦντα καὶ θεραπείας χρῄζοντα. Πλούτ. Πύρρ. 11: καὶ φοβηθεὶς κρύφα *διεξέπεσε*. Καίσ. 34: αὖθις *διεξέπεσε* πρὸς Πομπήϊον. Ἀράτ. 23: Περσαῖος δὲ τῆς ἄκρας ἁλισκομένης εἰς Κεγχρεὰς *διεξέπεσεν*. 25: ἐξ ἀγορᾶς ἀπέφυγον καὶ *διεξέπεσον* εἰς Κόρινθον. Καμίλλ. 18: καὶ *διεξέπεσον* ἀπὸ τούτων εἰς τὴν πόλιν οἱ πολλοί. Ὄθ. 12: τοὺς καθ' αὑτοὺς ἐβιάσαντο καὶ *διεξέπεσον* διὰ τῶν πολεμίων κρατούντων εἰς τὸ στρατόπεδον. Βρούτ. 6: καὶ Πομπηΐου ἐπὶ θάλασσαν *διεκπεσόντος*. Κράσσ. 18: παραβόλως τινὲς *διεκπεσόντες*. Πελοπ. 17: ὡς *διεκπεσεῖν* εἰς τοὔμπροσθεν καὶ διεκθεῖν βουλομένοις. Μαρ. 35: ἀσφαλῶς ἀποπεμφθεὶς *διεκπεσεῖν* εἰς τὸ στρατόπεδον. Δημητρ. 49: καὶ *διεκπεσεῖν* ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Κάτ. 56: τεκμαιρόμενος δὲ Πομπήϊον Μά-

[1] Ἴδε Λοβέκκιον Φ ρ υ ν. σελ. 725 καὶ Ἰακώψιον Α ἰ λ ι α ν. Τόμ. Β', σελ. 509.
[2] Ἴδε Ἐμστερρούσιον Ἀ ρ ι σ τ ο φ. Π λ ο ύ τ. σελ. 271 Λειψ. Σχαιφῆρον Γ ρ η γ. Κ ο ρ. σελ. 403 καὶ Βερνάρδυν Σ ο υ ΐ δ. Τόμ. Α', α', σελ. 1336.

γνον εἰς Αἴγυπτον ἢ Λιβύην *διεκπεσεῖσθαι*. Ποπλικ. 22: καὶ μάλιστα τοῖς ἐκ τῶν στρατοπέδων ὅθ' ἡλίσκετο *διεκπίπτουσιν*. Ἀντων. 66: καὶ *διεκπίπτουσαι* ταραχὴν ἐποίουν. Ἀρριαν. Ἀναβ. Α', 8: οἱ μὲν ἱππεῖς τῶν Θηβαίων *διεκπεσόντες* διὰ τῆς πόλεως εἰς τὸ πεδίον ἐξέπιπτον. Διόδ. Σικελ. Δ', 54: καὶ *διεκπεσεῖν* εἰς Θήβας πρὸς Ἡρακλέα. ΙΒ', 56: ἔδοξε νυκτὸς βιάσασθαι τοὺς φύλακας καὶ *διεκπεσεῖν* εἰς τὰς Ἀθήνας. ΙΖ', 28: διὰ μέσων τῶν περιεστρατοπεδευκότων ἔτι νυκτὸς οὔσης *διεκπεσόντες*. ΙΖ', 34: οἱ δὲ πλεῖστοι εἰς τὰ πεδία *διεκπεσόντες*. ΙΖ', 49: *διεξέπεσον* τὴν ἄνυδρον. Ἡλιόδ. Ι', 28: *διεκπεσεῖν* μὲν τὸν περίβολον τοῦ στρατοῦ μὴ δυνάμενοι. Πορφύρ. Βί. Πυθαγ. 57: *διεκπεσόντα* δ' ἐκ τοῦ πυρὸς τὸν Πυθαγόραν.

Καὶ ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος σελ. 430 φέρεται «ὑπὸ δὲ σεισμῶν ῥήγματος γενομένου κατὰ τὰ νῦν καλούμενα Τέμπη καὶ τὴν Ὄσσαν ἀποσχίσαντος ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, *διεξέπεσε* ταύτῃ ὁ Πηνειὸς καὶ ἀνέψυξε τὴν χώραν ταύτην», ὅπερ τρέπει ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (1876, σελ. 81) εἰς τὸ *διεξέπΛΙσε*. Ἀλλ' ἡμεῖς, καίτοι λίαν σεβαστικῶς πρὸς τὸν ἔξοχον τοῦ ἑλληνισμοῦ διδάσκαλον διακείμενοι, οὗτινος μεγάλως ἀεὶ τὴν κριτικὴν δύναμιν θαυμάζομεν, ἀποφαινόμεθα μετὰ παρρησίας ὅτι δὲν εὑρίσκομεν κατὰ πάντα τρόπον ἀναγκαίαν τὴν μεταβολὴν ταύτην οὐδὲ δυνάμεθα νὰ πείσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὅτι ὅλως πλημμελὲς καὶ ἀσύστατον εἶνε τὸ *διεκπίπτειν ποταμόν*, ἰσοδυναμοῦν προφανῶς τῷ *διά τινος* ἢ *διὰ μέσου τινὸς ἐκπίπτειν*.

Φιληδεῖ δ' ὁ γεωγράφος τῷ μετὰ μόνης τῆς προθέσεως ἘΚ συντεθειμένῳ ῥήματι ἐπὶ ποταμοῦ ἢ ὕδατος, κτλ. λέγων *ἐκπίπτειν ἔκ τινος* καὶ *ἐκπίπτειν εἴς τι*, κτλ., οἷον σελ. 49: φησὶν οἴεσθαι τὸν Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι καὶ ἀνοῖξαι τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας, εἶτ' *ἐκπεσεῖν* τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. σελ. 52: ἐπεὶ οὐκ ἀπίθανον κατ' αὐτούς, οὐδ' εἰ τὴν ὅλην θάλατταν τὴν ἡμετέραν λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν *ἐκπεσεῖν* ἔξω διὰ τῶν κατὰ Στήλας στενῶν ὡς ἐκ καταρράκτου. σελ. 80: ῥυέντα διὰ Βαβυλῶνος *ἐκπίπτειν* εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. σελ. 204: εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλατταν *ἐκπίπτει* μέγι-

γιστος γενόμενος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν πλὴν τοῦ Ἴστρου. σελ. 214: καὶ πηγὰς ἑπτὰ ποταμίου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν *ἐκπίπτοντος*. σελ. 227: ἄμφω δ' *ἐκπίπτουσιν* εἰς τὸν Ἀδρίαν. σελ. 233: φέρεται δ' ἄνωθεν ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν — *ἐκπίπτει* δ' εἰς ἄλσος ἱερόν. σελ. 327: καὶ ποταμοὶ οἵ τε εἰς τὸν Ἰόνιον κόλπον *ἐκπίπτοντες* καὶ οἱ ἐπὶ τὰ νότια μέρη. σελ. 343: ἐνεχθεὶς παρ' αὐτὴν τὴν Ὀλυμπίαν ἐπὶ θάλατταν τὴν Σικελικὴν *ἐκπίπτει*. σελ. 371: δύντα δ' ὑπὸ γῆς φασι τὸν ποταμὸν τοῦτον *ἐκπίπτειν* εἰς τὴν Ἀργείαν καὶ ποιεῖν ἐπίρρυτον τὸ πεδίον. σελ. 389: πάλιν δ' ἀναστομουμένων ἄθρουν ἐκ τῶν πεδίων *ἐκπεσὸν* εἰς τὸν Λάδωνα καὶ τὸν Ἀλφειὸν ἐμβάλλειν. σελ. 498: δεχόμενος τόν τε Γλαῦκον καὶ τὸν Ἵππον ἐκ τῶν πλησίον ὀρῶν *ἐκπίπτοντας*. σελ. 500: παραλαβὼν καὶ τὸν Ἄραγον ἐκ τοῦ Καυκάσου ῥέοντα καὶ ἄλλα ὕδατα διὰ στενῆς ποταμίας εἰς τὴν Ἀλβανίαν *ἐκπίπτει*. σελ. 501: πλησίον δὲ καὶ ὁ Ἀράξης ἐμβάλλει τραχὺς ἐκ τῆς Ἀρμενίας *ἐκπίπτων*. σελ. 512: *ἐκπίπτοντα* δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις στόμασιν εἰς τὴν ἄλλην τὴν πρὸς ἄρκτοις θάλατταν, ἑνὶ δὲ μόνῳ πρὸς τὸν κόλπον τὸν Ὑρκάνιον. σελ. 571: ἄλλοι τε ποταμοὶ καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ ὁ Κέστρος ἀπὸ τῶν Σελγικῶν ὀρῶν εἰς τὴν Παμφυλίαν *ἐκπίπτοντες* θάλατταν. σελ. 729: Ὀνησίκριτος δὲ πάντας φησὶν ἐκβάλλειν εἰς τὴν λίμνην τόν τε Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν, *ἐκπεσόντα* δὲ πάλιν τὸν Εὐφράτην ἐκ τῆς λίμνης ἰδίῳ στόματι πρὸς τὴν θάλατταν συνάπτειν. Κτλ. Παραλαμβάνεται δὲ καὶ ἐπ' ἄλλων ὑποκειμένων τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ῥῆμα ὑπὸ τοῦ Στράβωνος, οἷον σελ. 57: ἀνὰ μέσον γὰρ Θήρας καὶ Θηρασίας *ἐκπεσοῦσαι* φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέτταρας. σελ. 101: τὸ ἀκρόπρῳρον ἐπυνθάνετο τῆς ἁλιάδος πόθεν *ἐκπέσοι*. σελ. 172: τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς *ἐκπίπτον*. σελ. 320: ἰσχῦσαν δὲ (τὸ ζῷον) μικρὸν *ἐκπίπτει* διὰ τοῦ στόματος ἀγεληδόν. σελ. 615: Ἀθηνᾶς δὲ προνοίᾳ τὴν λάρνακα περαιωθεῖσαν *ἐκπεσεῖν* εἰς τὸ στόμα τοῦ Καΐκου. Εὑρίσκεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «εἰ γενομένου τοῦ τείχους ἐτειχομάχουν καὶ *εἰσέπεσον* εἰς αὐτὸ τὸ ναύσταθμον» (σελ. 598) καὶ «πρῶτον μὲν οὖν *παρεισέπεσεν* εἰς Θυάτειρα, εἶτ' Ἀπολλωνίδα ἔσχεν» (σελ. 646).

Οὐδένα δ' ἔχομεν λόγον νὰ ἰσχυριζώμεθα ὅτι παντελῶς ἀδύνατον ἦτο νὰ λεχθῇ *διεξέπεσεν ὁ Πηνειός* ὑπὸ συγγραφέως συχνάκις ποιου-

μένου ἐπὶ ποταμῶν χρῆσιν τοῦ *ἐκπίπτειν*. Ἄλλως δὲ θαυμαστὸν ἡμῖν φαίνεται ν' ἀναγινώσκηται μὲν παρά τινι τὸ ρῆμα *διεκβάλλειν*, νὰ μὴ ἐγκρίνηται δὲ παρ' αὐτῷ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας τὸ *διεκπίπτειν*, ὅπερ κατὰ τὴν φύσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης δύναται κάλλιστα νὰ μεταληφθῇ εἰς ἐκεῖνο. Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι οὐδὲν πολλάκις διαφέρουσιν ἀλλήλων τὰ ἐκ τοῦ *βάλλειν* καὶ τὰ ἐκ τοῦ *πίπτειν* σύνθετα ρήματα, οἷον *ἐμβάλλειν-ἐμπίπτειν*, *προσβάλλειν-προσπίπτειν*, κτλ. Παρὰ Στράβωνι ἐν βιβλίῳ ΙΓ' ἀπαντᾷ «*συμπεσόντες* γὰρ ὅ τε Σιμόεις καὶ ὁ Σκάμανδρος ἐν τῷ πεδίῳ πολλὴν καταφέροντες ἰλὺν προσχοῦσι τὴν παραλίαν» καὶ «οἱ δὲ ποταμοὶ ὅ τε Σκάμανδρος καὶ ὁ Σιμόεις— μικρὸν ἔμπροσθεν τοῦ νῦν Ἰλίου *συμβάλλουσιν*» (σελ. 595 καὶ σελ. 597). Ἐν βιβλίῳ ΙΕ' εἰπὼν ὁ Στράβων «οὗτος μὲν οὖν (ὁ Γάγγης) καταβὰς ἐκ τῆς ὀρεινῆς—πρόεισιν ἐπὶ τὴν ταύτῃ θάλατταν καὶ *μίαν ἐκβολὴν ποιεῖται* μέγιστος ὢν τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν ποταμῶν», τουτέστιν *ἑνὶ στόματι ἐκβάλλει*, ἐπιφέρει εὐθὺς «ὁ δὲ Ἰνδὸς *δυσὶ στόμασιν* εἰς τὴν μεσημβρινὴν *ἐκπίπτει* θάλατταν» (σελ. 690). Ἀλλ' οὐδὲν ἐπείγει νὰ μακρηγορήσωμεν περὶ τοῦ πράγματος ἐνταῦθα. Τοῦ ρήματος *διεκβάλλειν* δύο ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν ἐκ τοῦ Στράβωνος παραδείγματα, τὸ ἐν σελ. 742 «ὅσον μὲν τὸ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ διέξεισι καὶ τῇ μικρᾷ, ὅσον δὲ τὸ ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας καὶ τῆς Καππαδοκίας διὰ τοῦ Ταύρου *διεκβαλὼν* ἕως Θαψάκου φέρεται» καὶ τὸ ἐν σελ. 746 «οὕτω δὲ σφοδρῶς *διεκβάλλει* τὴν λίμνην, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης, ὥστε ἁλμυρὰν αὐτὴν οὖσαν καὶ ἄνιχθυν γλυκεῖαν κατὰ τοῦτ' εἶναι τὸ μέρος καὶ ῥοώδη καὶ ἰχθύων πλήρη». Ἴσως δὲ καὶ ἐν σελ. 536 ἀναγνωστέον «*διεκβάλλων* δὲ τὰ ὄρη τοσαύτην κατάγει χοῦν εἰς τὴν θάλατταν» ἀντὶ τοῦ *διεκβαίνων* (Πρβ. καὶ σελ. 727). Ὡς δ' ἐκ τοῦ *ἐκβάλλειν* ἐσχηματίσθη τὸ *ἐκβολή*, οὕτως ἐκ τοῦ *διεκβάλλειν* τὸ *διεκβολή*, οὗ γίνεται χρῆσις ὑπὸ τοῦ γεωγράφου ἐν σελ. 443 «ἐστὶ πρὸς τῇ Ὄσσῃ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ Πηνειοῦ διὰ τῶν Τεμπῶν *διεκβολῆς*». Πᾶς δέ τις, νομίζομεν, θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ εἰπὼν «τῆς τοῦ Πηνειοῦ διὰ τῶν Τεμπῶν *διεκβολῆς*» οὐδαμῶς ἐκωλύετο νὰ εἴπῃ καὶ «*διεξέπεσε* ταύτῃ ὁ Πηνειός». Σημειωτέον δ' ὅτι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εὑρίσκεται παρὰ τῷ Στράβωνι τὸ ρῆμα *διεκπίπτειν*. Γράφεται μὲν ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου σελ. 405 «εἰς Θρᾴκην περισωθῆναι κἀκεῖθεν *διεκπεσεῖν*

εἰς τὴν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ Ἐνετικήν», ἀλλ' οἱ κώδικες τοῦ Στράβωνος φέρουσι σελ. 608 «κἀκεῖθεν *διεκπεσεῖν* εἰς τὴν λεγομένην κατὰ τὸν Ἀδρίαν Ἐνετικήν».

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 47 ἀντὶ τοῦ «ὅταν δ' ἐγκύρσῃ πλατέϊ τε καὶ ἀντικειμένῳ καί τι πρὸς αὐτὸ *ἀντιπέσῃ*» ἐξέδωκεν ὁ Ἑρμερίνσιος ἀκολουθήσας τῷ Λιτραίῳ «καὶ πρὸς αὐτὸ *ἀντιπαίσῃ*». Κεῖται δὲ καὶ μετ' ὀλίγα «ἰσχυροτέρη γίγνεται καὶ ὁρμᾷ μάλιστα πρὸς τὸ *ἀντιπαῖον*».

Ὁ Βοισσονάδης ἐν ταῖς εἰς Νικήταν τὸν Εὐγενιανὸν Σημειώσεσι (σελ. 224 κέξ.) μετετύπωσε τὸ παρὰ Δίωνι τῷ Κασσίῳ «ἐκπηδήσας ἐκ τοῦ χειμαδίου ἄφνω τούς τε προσκειμένους οἱ τῷ παραδόξῳ τοῦ τολμήματος ἐξέπληξε καὶ δι' αὐτῶν πρὸς τὰ μετέωρα *διέπεσε*» (ΛΘ', 5) εἰς τὸ *διέπΑΙσε*, ὅπερ ἐνεκρίθη καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Τοξάριδος (σελ. 157), καὶ τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ «Ἱππότας (Ἱππίτας) δὲ χωλὸς ὢν τῇ μὲν πρώτῃ *συνεξέπεσεν* ὁρμῇ προθύμως» (Κλεομ. 37) εἰς τὸ *συνεξέπΑΙσεν*. Ἀλλ' ἄνευ ἀνάγκης ἐκίνησε τὰς παραδεδομένας γραφάς. Παρὰ Πολυβίῳ ἀπαντᾷ «αἱ μὲν οὖν σημαῖαι τῶν Ῥωμαίων σωθεῖσαι *διέπεσον* εἰς τὴν Ἀσπίδα παραδόξως» (Α', λδ', 11. Πρβ. καὶ οε', 6) καὶ «ἔσπευσε πρὸς τοῦτον *διαπεσεῖν*» (Δ', πϛ', 4) καὶ «τὴν νύκτα *διαπεσόντος* εἰς τὴν Μαντίνειαν» (Θ', η', 5) καὶ «εὐθέως ἐπειρᾶτο συστραφεὶς μεθ' ὧν εἶχε περὶ αὐτὸν ξένων ἄθρους *διαπεσεῖν* διὰ τῶν ἐσκεδασμένων καὶ διωκόντων» (ΙΑ', ιζ', 4. Πρβ. καὶ Κ', ια', 4), παρὰ δὲ Πλουτάρχῳ «ἐκράτουν καὶ *συνεξέπεσον* εἰς τὸ πεδίον τοῖς φεύγουσιν» (Πελοπ. 32) καὶ «πρὸς τὰ τραχέα καὶ καρτερὰ τοῖς πολεμίοις *συνεκπεσόντες*» (Λυσ. 28) καὶ «μόνους δέ φασιν ἑξήκοντα *συνεισπεσεῖν* εἰς τὰ στρατόπεδα τῶν πολεμίων» (Ἀλεξ. 43). Λέγει δὲ καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς «ἀπεχώρησαν ἐν τῇ μάχῃ *διαπεσόντες* ἀμεληκάντων τῶν Βιθυνῶν» (Γ', β', 4) καὶ «*διαπεσεῖν* βουλόμενοι πρὸς τοὺς ἑαυτῶν συσπειραθέντες ἐχώρουν ἐρρωμένως» (Δ', γ', 18)· ἔτι δὲ «συσπειραθέντες δέ τινες τῶν Ἠλείων καὶ περί τινα συνελθόντες οἰκίαν, *ἐκπεσόντες* τ' ἐξ αὐτῆς σφαγὰς ποιοῦσι» (Γ', β', 27) καὶ «στραφέντες δρόμῳ πάλιν ἐκ τοῦ σταυρώματος *ἐξέπιπτον*» (Δ', δ', 11). Πρβ. καὶ Ἀρριαν. Ἀναβ. Ε', κγ', 5 «*ἐκπίπτοντες* ἐκ τοῦ τείχους οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἐνέκυρσαν ταῖς προφυλακαῖς τῶν ἱππέων»

καὶ Ε', κγ', 6 «ὅτι ἐν νῷ ἔχοιεν αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυκτὸς *ἐκπίπτειν* ἐκ τῆς πόλεως οἱ Ἰνδοὶ κατὰ τὴν λίμνην».

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κοβήτου[1] δὲν ἔγραψεν ὁ Κλήμης «ἵνα οὖν μή τις τούτων ἐμπεσὼν εἰς τὴν ὑπὸ σοῦ διδασκομένην γνῶσιν ἀκρατὴς γενόμενος τῆς ἀληθείας παρακούσῃ τε καὶ *παραπέσῃ*» (σελ. 678) ἀλλὰ *παραπαίσῃ*. Νομίζομεν δ' ὅμως ὅτι οὐχὶ ἀτόπως δύναται τὸ διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ γεγραμμένον νὰ μεταληφθῇ εἰς τὸ *πταίσῃ* ἢ *σφαλῇ* ἢ *ἁμάρτῃ*. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῇ «καὶ *παραπεσόντας* πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν» (Ϛ', 6)[2] καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς τοῦ Ξενοφῶντος «ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα *παραπίπτοιεν* ἐν τῷ ἀεὶ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους» (Α', ς', 4), τουτέστι: μέγιστα σφάλλοιντο ἢ πλημμελοῖεν. Ἡ τοιαύτη τοῦ *παραπίπτειν* δύναμις καθορᾶται καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι *παράπτωσις* καὶ *παράπτωμα* ἤγουν πταῖσμα, σφάλμα, κτλ.

Τὸ ῥῆμα *παραπαίειν* ἀντὶ τοῦ ἁμαρτάνειν λαμβανόμενον τίθεται μὲν καὶ καθ' ἑαυτό, ὡς παρὰ Πολυβίῳ «ἀγνοεῖν καὶ παραπαίειν τοὺς τοιαύτῃ χρωμένους ἀπεχθείᾳ καὶ πικρίᾳ» (ΙΒ', θ', 1), εὑρίσκεται δὲ καὶ μετὰ γενικῆς συντεταγμένον, ὡς παρὰ Πλουτάρχῳ «πολὺ τοῦ κατὰ λόγον οὗτοί γε παραπαίοντες» (Ἠθικ. σελ. 1028, γ'). Ἀσμενίζει δὲ μάλιστα τῇ μετὰ γενικῆς ἐκφορᾷ τοῦ ῥήματος τούτου ὁ Πολύβιος λέγων: *ἀγνοοῦντες καὶ πολὺ παραπαίοντες τοῦ δέοντος κατά γε τὴν ἐμὴν γνώμην* (Δ', λα', 2), *τίνες φανήσονται τὰ κατὰ λόγον πεποιηκότες καὶ τίνες παραπεπαικότες τοῦ καθήκοντος* (Α', ς', 3), *περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀγνοεῖν αὐτὸν ἔφη καὶ παραπαίειν ὁλοσχερῶς τοῦ σφετέρου συμφέροντος* (ΚΑ', ιϐ', 6), *εἴ τι παραπέπαικε τῆς συνηθείας* (ΙΕ', ιθ', 4. Πρϐ. ∮ 3: εἴ τι παρὰ τοὺς ἐθισμοὺς πράττει), *ἵνα μήτε παραπαίωσι τῆς ἀληθείας ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις διαβουλίοις* (Γ', κα',

[1] Λογ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σελ. 214.

[2] Ἐν τῇ Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ Κλήμεντος τοῦ Ῥώμης κεφ. 51 ἐξέδωκεν ὁ Βρυέννιος (σελ. 93) ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ σωζομένου ἐν τῇ κατὰ τὸ Φανάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἁγίου Τάφου «Ὅσα οὖν παρεπέσαμεν καὶ ἐποιήσαμεν διά τινος τῶν τοῦ ἀντικειμένου». Κατὰ τὴν ἐν Λειψίᾳ τῷ 1875 γενομένην ἔκδοσιν φέρεται «Ὅσα οὖν παρέβημεν διὰ πειρασμῶν τοῦ ἀντικειμένου». Ἀλλὰ τὸ πειρασμῶν εἶνε κατ' εἰκασίαν ἀνάγνωσις ἀντὶ τοῦ τινος τῶν.

9)[1], *διὰ τὸ τοὺς ἐξηγουμένους ὑπὲρ αὐτοῦ παραπεπαικέναι τῆς ἀληθείας* (Ι′, ϐ′, 3), *τοῖς μὲν κατ' ἄγνοιαν παραπαίουσι τῆς ἀληθείας διδόναι συγγνώμην* (ΙΒ′, ζ′, 5), *ἐὰν — ἀγνοῶν εὑρεθῇ καὶ παραπαίων τῆς ἀληθείας* (ΙΒ′, δ⁴, 4), *ἀγνοεῖν μοι δοκεῖ καὶ πολὺ παραπαίειν τῆς ἀληθείας* (ΙΖ′, ιδ′, 11). Δοξάζει δ' ὁ Κόϐητος[2] ὅτι καὶ τὸ «ὅταν δὲ ταύτης (τῆς ἀληθείας δηλ.) *παραπέσῃ*» (ΙΒ′, ζ′, 2) ὀφείλει νὰ μεταϐληθῇ εἰς τὸ *παραπΛΙσῃ* καὶ τὸ «πολύ τι *παρέπεσε* τοῦ καθήκοντος» (Η′, ιγ′, 8) εἰς τὸ *παρέπΛΙσε* καὶ τὸ «ὁ δ' Ἀριαράθης πολλοῖς ἐδόκει *παραπίπτειν* τοῦ καθήκοντος» (ΛΓ′, ιϐ′, 4) εἰς τὸ *παραπΛΙειν*, ὡς καὶ τὸ «τοῖς δ' ὅλοις πράγμασιν ἀγνοεῖν ἔφη καὶ *παραπίπτειν* αὐτόν» (ΙΗ′, ιθ′, 6), ἐπάγων ὅτι *παραπαίειν* μέν *τινος* λέγεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν *ἁμαρτάνειν τινός*, παντελῶς δ' ἄδηλον αὐτῷ ὑπάρχει πῶς δύναται νὰ λέγηται *παραπίπτειν τινός*. Πλὴν ἀλλ' ὅμως κεῖται παρὰ Πολυϐίῳ καὶ «εἰς τοιαύτην ἄγνοιαν ἢ καὶ *παράπτωσιν* τοῦ καθήκοντος ἧκεν» (ΙΕ′, κγ′, 5)· ἔτι δὲ «πᾶν τὸ *παραπεσὸν* τῆς ὁδοῦ καὶ σφαλὲν ἐφέρετο κατὰ τῶν κρημνῶν» (Γ′, νδ′, 5), ὡς γράφεται ἐξ εἰκασίας ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι *περιπεσόν*. Καὶ παρὰ Στράϐωνι δ' ἀναγινώσκεται σελ. 4 «καὶ γὰρ εἰ μὴ τρὶς ἀλλὰ δίς, τάχα τῆς ἱστορίας *παραπεσόντος* ἢ τῆς γραφῆς διημαρτημένης»· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Κοϐήτου καὶ τοῦτο μετατυποῦται εἰς τὸ *παραπαίσαντος*[3]. Ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀποτυγχάνειν καθόλου ἢ ἀστοχεῖν ποιεῖται χρῆσιν ὁ Πολύϐιος καὶ τοῦ *ἀποπίπτειν*, ἐξ οὗ τὸ *ἀπόπτωμα* ἤγουν ἀπότευγμα, καὶ τοῦ *ἐκπίπτειν* καὶ τοῦ *διαπίπτειν*, οἷον Β′, νγ′, 6: ἀποπεσὼν καὶ ταύτης τῆς ἐπιϐολῆς. Ις′, α′, 8: ἀποπεσὼν δὲ καὶ ταύτης τῆς ἐλπίδος (Πρϐ. καὶ Θ′, θ′, 3, κτλ.). ΙΒ′, ιδ′, 7: διὰ τὸ προφανῶς ἐν ταῖς λοιδορίαις ἐκπίπτειν τοῦ καθήκοντος διὰ τὴν ἔμφυτον πικρίαν[4]. Θ′, ιη′, 5: κατὰ δύο τρόπους ἥμαρτε· καὶ γὰρ τὰς κλίμακας ἐλάττους ἔχων ἦλθε τῆς χρείας καὶ τοῦ καιροῦ διέπεσε. Ι′, η′, 9: καθικόμενος μὲν τῆς ἐπιϐολῆς—διαπεσὼν δὲ τῆς προθέσεως. Πρϐ. καὶ ΙΒ′, δ⁴, 1 «Τί-

[1] Φέρεται καὶ γραφὴ παραπταίωσι. Συχνὴ δ' ἐν τοῖς ἀντιγράφοις εἶνε ἡ σύγχυσις τοῦ παίειν καὶ πταίειν καὶ τοῦ παῖσαι καὶ πταῖσαι.

[2] Μνημοσ. Τόμ. ΙΑ′, σελ. 24.

[3] Μνημοσ. 1876, σελ. 80.

[4] Πρϐ. καὶ Στράϐωνα σελ. 367 «πολὺ μᾶλλον ἐκπίπτει τῆς ἀληθείας».

μαιος πλεῖστον *ἀπολείπεσθαί* μοι δοκεῖ *τῆς ἀληθείας*» καὶ ΙΒ', η', 2 «πάντων ἐπιλανθάνεται καὶ πολύ τι *τοῦ καθήκοντος παρεκβαίνει*». Ἀναγκαῖον δ' ἡμῖν ἐν τέλει φαίνεται νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι παραπλήσιόν τι σημαίνουσι παρὰ Πολυβίῳ τὸ *ἀντιπαίειν* καὶ τὸ *ἀντιπίπτειν*, οἷον ΙΗ', κθ', 15 «τὸ μηδὲν ἐκ τῆς τύχης *ἀντιπαῖσαι* πρὸς τὴν ἐπιβολήν»[1]. Δ', μδ', 9 «διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους ἑκατέρους *ἀντιπίπτειν* πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἐπιβολάς». Α', ζ', 2 «τῶν πραγμάτων *ἀντιπεσόντων* ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτῶν ὁλοσχερῶς», κτλ. Πρβ. καὶ Ξενοφ. Ἑλλην. Β', γ', 31 «ἤν δέ τι *ἀντικόπτῃ*, εὐθὺς μεταβάλλεσθαι».

Τὴν τῶν βιβλιογράφων ἀπαιδευσίαν καὶ ἀναισθησίαν ἐμφανίζει ἐκδηλότατα ἡ γραφὴ *διεκπέσασθαι* καὶ *διεξεπέσατο* καὶ *διεξεπέσαντο*. Τὸ ῥῆμα *πίπτω* εἶχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀείποτε μέσον μὲν τὸν μέλλοντα, ἐνεργητικὸν δὲ τὸν ἀόριστον, ὁμοίως τῷ *θνήσκω-θανοῦμαι-ἔθανον* καὶ τῷ *τυγχάνω-τεύξομαι-ἔτυχον* καὶ ἄλλοις πολλοῖς. Ὁ σχηματισμὸς *ἐπεσάμην-ἐξεπεσάμην-διεξεπεσάμην* εἶνε παντελῶς ἔκφυλος καὶ ἀνελλήνιστος μόλις ἁρμόζων τῷ στόματι Σκύθου τινὸς ἢ Παφλαγόνος. Ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν μεταγενεστέρων ἐξεφέρετο τὸ ῥῆμα *διεκπαίειν* καὶ κατὰ μέσον τύπον *διεκπαίεσθαι* ἄνευ τινὸς διαφορᾶς περὶ τὴν ἔννοιαν, ὡς παρ' Ἰωσήπῳ Ἰουδ. Πολ. Ζ', ς', 5 «ὅπως τοῖς *διεκπαίεσθαι* τολμῶσι τῶν Ἰουδαίων ἄπορος ἡ φυγὴ γίνηται διὰ τοὺς ἱππέας». Τούτου ὁ ἀόριστος εἶνε *διεκπαίσασθαι*, οὗ ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Ἰώσηπος ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πολέμου «οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῶν ἐξιόντων ἔφθασαν *διεκπαίσασθαι* καὶ διέφυγον» (Ζ', ς', 4) καὶ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ «*διεκπαισάμενος* δὲ τὰς πύλας ἀνέβη τὸν ἵππον» (ΙΑ', 37) καὶ ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Σερτωρίου «σὺν οὐδενὶ πόνῳ *διεκπαισάμενος* τοὺς πολεμίους συνέμιξε τοῖς ἑαυτοῦ» (ΚΑ', 5) καὶ ὁ Ἰάμβλιχος ἐν τῷ περὶ τοῦ Πυθαγορικοῦ βίου «οὗτοι γὰρ τελεώτατοι ὄντες καὶ εὐρωστότατοι *διεξεπαίσαντο* ἔξω πως» (§ 249) καὶ ὁ Πολύαινος ἐν τοῖς Στρατηγικοῖς «καταλιπὼν τὴν λείαν κατὰ τὸ διαλεῖπον τοῦ χάρακος *διεξεπαίσατο*» (Β', β', 5) καὶ «Φίλιππος ὑποστρέψας διὰ τοῦ ὄρους *διεξεπαίσατο*» (Δ', β', 14) καὶ «πολλοὺς αὐτῶν φθείρας *διεξεπαίσατο*» (Ε', ις', 5) καὶ «ὥστε τοὺς μὲν κατέβαλον, τοὺς

[1] Ὁ Ναβῆρος (Μνημοσ. Τόμ. Ϛ', σελ. 232) εἴκασεν ἀντιπαλαῖσαι.

δὲ ἐτρέψαντο καὶ ἀθρόοι *διεξεπαίσαντο*» (Ζ', 48). Πλὴν οὐδαμοῦ σχεδὸν ἔμεινεν ἡ γραφὴ ἀβλαβής, ἀλλὰ *διεκπέσασθαι* καὶ *διεξεπέσατο* (ἢ *διεσπάσατο* ἢ *διεξιππεύσατο* ἢ *διεξιππάσατο*)[1] καὶ *διεξεπέσαντο* εὑρίσκονται ἐν τοῖς κώδιξι γεγραμμένα, ὡς παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν βίῳ Βρούτου ΝΑ', 2 «διὰ τῶν πολεμίων *ἐκπεσάμενος*» ἀντὶ τοῦ *ἐκπαισάμενος*[2]. Παρασημειωτέον δ' ὅτι ἐν ταῖς Γυναικῶν Ἀρεταῖς τοῦ Πλουτάρχου σελ. 249, ὅθεν εἶνε εἰλημμένα τὰ ἐν τῷ Ζ' βιβλίῳ τοῦ Πολυαίνου κεφ. 48, ἀναγινώσκεται «τοὺς μὲν καταβαλόντες, τοὺς δὲ τρεψάμενοι *διεξέπεσον* ἀθρόοι μετὰ τῶν γυναικῶν». Ἡ ἐν δυσὶ κώδιξι γραφὴ *ἐκπεσαμένοις* παρὰ Πολυβίῳ ϛ', λζ', 4 τεκμηριοῖ ὅτι δὲν ἔγραψεν ὁ ἱστορικὸς «τοῖς δ' *ἐκπεσοῦσιν* οὐδ' ὣς ὑπάρχει σωτηρία», ὡς φέρεται ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν κωδίκων, ἀλλ' *ἐκπαισαμένοις*. Καὶ παρὰ Στράβωνι δὲ Α', γ', 7 «ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταονίας πεδίων ἐνεχθεὶς πλωτὸς καὶ *διεκπαισάμενος* διὰ τῶν τοῦ Ταύρου στενῶν εἰς τὴν Κιλικίαν ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε καὶ τῆς Κύπρου πόρον» ἔχουσι τἀντίγραφα καὶ *διεκπεσάμενος* καὶ *διεκπεσών*. Ἴσως δὲ καὶ ἐν ΙΒ', β', 3 «διὰ μὲν οὖν τῆς πόλεως ταύτης ὁ Σάρος ῥεῖ ποταμός, καὶ διὰ τῶν συναγκειῶν τοῦ Ταύρου *διεκπεραιοῦται* πρὸς τὰ τῶν Κιλίκων πεδία καὶ τὸ ὑποκείμενον πέλαγος» ἡ γνησία γραφὴ εἶνε *διεκπαίεται*. Τὸ ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους «δι' οὗ τὴν κεφαλὴν διωθεῖ τὰ θηρία ὡς *διεκπεσόμενα*» (Ε', 28) μετετύπωσεν εἰς τὸ *διεκπΑΙσόμενα* ὁ Κουστῆρος[3]. Ἀλλ' ἐν τῇ κατὰ Βεκκῆρον ἐκδόσει (σελ. 197) εἶνε γεγραμμένον *διεκπεσούμενα*.

Ἀναλήθη διδάσκει ὁ Ψευδηρῳδιανὸς ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς λέγων σελ. 5 «Πᾶσα λέξις ἀπὸ τῆς ΒΛΕ συλλαβῆς ἀρχομένη διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ γράφεται, οἷον — βλεσσός ὁ στραβοπόδης» καὶ σελ. 217 «Ὡσαύτως καὶ τὰ τῶν δένδρων ὀνόματα ψιλοῦνται, οἷον συκέα, μηλέα, ἰτέα, ῥοδακινέα καὶ τὰ ὅμοια. Πλὴν τοῦ ἐλαία καὶ συκομοραία». Οὔτε βλεσσός ἢ βλεσός ἐγράφετο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἀλλὰ βλαισός οὔτε συκομοραία ἀλλὰ συκομορέα, ὡς καὶ τὸ ἁπλοῦν μορέα. Ἐν σελ.

[1] Ἴδε Κοραῆν Πολυαίν. σελ. 318 καὶ 361 καὶ 381.
[2] Ἴδε Κοραῆν Πλουτ. Παραλλ. Μέρ. ϛ', σελ. 431.
[3] Ἀριστοφ. Τόμ. Ε', σελ. 221 Βεκκ.

271 κεῖται «Ἔνεγκε ψιλόν· ἀπένεγκαι δέ, προσένεγκαι καὶ κατένεγκαι διφθογγογραφοῦνται» καὶ «Ἔγειραι ἀντὶ τοῦ ἐγέρθητι δίφθογγον, ἔγειρε δὲ ἄλλος ἄλλον Ε». Τῶν παρατηρήσεων τούτων ἡ μὲν δευτέρα ἔχει τινὰ λόγον, εἰ καὶ ἄγνωστον τοῖς παλαιοῖς ἦτο τὸ ἠγειράμην ἀντὶ τοῦ ἠγέρθην ἢ ἠγρόμην, ἡ δὲ πρώτη εἶνε ἐσχάτως ἄλογος. Καὶ παρὰ Σουΐδᾳ φέρεται «Ἔγειραι σὺ αὐτὸς διὰ διφθόγγου ἀντὶ τοῦ ἐγέρθητι, ἔγειρε δὲ τὸν λίθον διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ· ἐνέργειαν γάρ τινα σημαίνει». Ἀλλὰ κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦ Βινδοβονησίου καλουμένου Λεξικοῦ «Ἐγείρου χρὴ λέγειν, οὐχὶ ἔγειρε, εἰ μή τις προσθήσει τὸ σαυτόν» (Ε, § 235). Ἐν τῷ κώδικι δ' ὅμως ἀντὶ τοῦ ἔγειρΕ, ὅπερ ὑπαγορεύει ὁ ὀρθὸς λόγος, εἶνε κακῶς γεγραμμένον ἔγειρΑΙ, ὡς καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἱπποκράτη καὶ Γαληνὸν Σχολίοις Τόμ. Β', σελ. 193 «ἔγειραι οὖν αὐτὸν καὶ ἐκεῖνα πρόστασσε τὰ ἔργα». Καὶ δεινῶς μὲν σφάλλεται ὁ Ψευδηρῳδιανὸς ἀποφαινόμενος ὅτι ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔνεγκΕ μὲν δι' Ε ψιλοῦ, ἀπένεγκΑΙ δὲ καὶ προσένεγκΑΙ καὶ κατένεγκΑΙ διὰ διφθόγγου, μεγάλως δ' ἁμαρτάνει καὶ ὁ Εὐστάθιος νομίζων ὅτι τὸ ἔνεγκΕ καὶ ἔνεγκΑΙ εἶνε ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τύπου διττὴ γραφή. Ὁ λόγος τοῦ Εὐσταθίου ἔχει οὕτως· «Ὅθεν καὶ τὸ ἔνεγκε διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχει τὴν λήγουσαν· εἰ δὲ καὶ διὰ διφθόγγου διὰ τὸ ἤνεγκα κἀξέσωσα, διφορεῖται γάρ, κτέ.» (σελ. 983. Πρβ. καὶ σελ. 1906: Τὸ δὲ ἔνειχε προστακτικὸν βοηθεῖ τοῖς μεθ' Ὅμηρον εἰς τὴν διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ γραφὴν τοῦ ἔνεγκε). Γελοιότερα δὲ τούτων πραφέρεται ἑτέρωθι ὁ πολυμαθέστατος τῆς Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος γράφων «Ὅρα δὲ τὸ νεῖμον· οὐ γὰρ πάνυ σύνηθες τὸ ῥῆμα, ὡς οὐδὲ τὸ ἀνάτειλον καὶ τὰ τοιαῦτα· νεῖμαι γὰρ καὶ ἀνάτειλαι τὸ κοινότερον» (σελ. 1576). Καταφανὴς δ' ἡ ἀλογιστία καὶ εἰκαιότης τοῦ ἀνθρώπου γίνεται καὶ ἐξ ὧν διαλαμβάνει περὶ τοῦ πεζέτεροι καὶ πεζέταιροι καὶ πεζαίτεροι (σελ. 472) «Ἐξ αὐτῆς δὲ οἱ πεζέτεροι τάγμα καὶ αὐτοὶ στρατιωτικόν, ὧν ἡ γραφὴ διάφορος· οἱ μὲν γὰρ ἐν τρισὶ ψιλοῖς Ε γράφονται κατὰ τοὺς πα-

λαιούς, στρατιῶται ὄντες τὴν μὲν μίαν πέζαν ὡπλισμένοι, τὴν δὲ ἑτέραν γυμνοί· ἄλλοι δὲ τὴν παραλήγουσαν διὰ διφθόγγου ἔχουσιν, ὡς ἐν πεζοῖς ἑταῖροι ὄντες τῷ ἄρχοντι διὰ τὸ ἐν μάχῃ ἀπόλεκτον κατ' ἀνδρείαν, ὁποίων, φασί, καὶ Δημοσθένης μέμνηται ἐν Φιλιππικοῖς[1]. Ἡ μέντοι ἀναλογία γράφει τὴν προπαραλήγουσαν καὶ διὰ διφθόγγου τῷ λόγῳ τοῦ προσιαίτερος[2] καὶ τῶν ὁμοίων». Τὸ πεζέτΕροι καὶ τὸ πεζΑΙτεροι εἶνε τύποι πλασματώδεις καὶ ὅλως ἀσύστατοι. Μόνον τὸ πεζέτΑΙροι ἔχει ὑγιῶς, περὶ οὗ ὁ Ἁρποκρατίων γράφει (ἐν λ. πεζέταιρος) «Δημοσθένης Φιλιππικοῖς. Ἀναξιμένης ἐν Α' Φιλιππικῶν περὶ Ἀλεξάνδρου λέγων φησίν· ἔπειτα τοὺς μὲν ἐνδοξοτάτους ἱππεύειν συνεθίσας ἑταίρους προσηγόρευσε, τοὺς δὲ πλείστους καὶ τοὺς πεζοὺς ἐς λόχους καὶ δεκάδας καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς διελὼν πεζεταίρους ὠνόμασεν, ὅπως ἑκάτεροι μετέχοντες τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας προθυμότατοι διατελῶσιν ὄντες»[3]. Οὐ μόνον δ' ὁ Δημοσθένης ποιεῖται χρῆσιν τῆς προκειμένης λέξεως σελ. 23, 17 «οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι» (Σχολ. «Θεόπομπός φησιν ὅτι ἐκ πάντων τῶν Μακεδόνων ἐπίλεκτοι οἱ μέγιστοι καὶ ἰσχυρότατοι ἐδορυφόρουν τὸν βασιλέα καὶ ἐκαλοῦντο πεζέταιροι») ἀλλὰ καὶ ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Ἀρριανός[4].

Τὸ ψιλογραφούμενον βλεσός βλέπομεν καὶ παρ' Ἡσυχίῳ «Βλεσός: παραλυτικός»[5], παρ' ᾧ εὑρίσκεται καὶ «Ἐμβάλ-

[1] Ἐμφερῆ τούτοις ἀναγινώσκονται ἐν τοῖς εἰς Δημοσθένη Σχολίοις σελ. 96 Δινδ.

[2] Ἀναγνωστέον ἴσως πρωϊαίτερος, οὗ γίνεται μνεία καὶ ἐν σελ. 1905, 35. Ὁ Δινδόρφιος (Δημοσθέν. Τόμ. Η', σελ. 96) γράφει «vel πεζαίτερος (quod fuisse qui cum πλησιαίτερος compararent docet Eustath. ad Hom. p. 472)».

[3] Πρβ. καὶ Φώτιον σελ. 404, 9. Ἐτυμολογικὸν Μέγα σελ. 699, 46. Ἀνώνυμον Γραμματικὸν ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου σελ. 289, 8. Ἴδε Σχαιφῆρον Δημοσθέν. Τόμ. Α', σελ. 255. Βερνάρδυν Σουΐδ. Τόμ. Β', 6', σελ. 168. Κ. Μυλλῆρον Ἀναξιμέν. Ἀποσπ. 7 (σελ. 36), κλπ.

[4] Ἴδε Βαίριον Πλουτ. Φλαμιν. σελ. 120 καὶ Ἐλλένδετον Ἀρριαν. Τόμ. Α', σελ. 133.

[5] Ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ σελ. 199, 23 καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα κεῖται «ΒλΑΙσός: παραλυτικός». Πρβ. καὶ Ἐρωτιανὸν σελ. 11.

λοντος: βλεσόπους», καὶ ἐν τοῖς Προβλήμασιν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφροδισιέως Β', 24 «Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι μακροὶ καὶ βλεσοί;». Ὀρθῶς γράφεται ἐν τοῖς τοῦ Γαληνοῦ Τόμ. Ζ', σελ. 28 «Οἷς μὲν γὰρ ὀρθότερα τοῦ δέοντός ἐστι φύσει βλαισοῦται μᾶλλον, οἷς δὲ κοιλότερα ῥαιβοῦται. Καλῶ δὲ βλαισὸν μὲν τὸ ἐπὶ τὰ ἐκτὸς ῥέπον, ῥαιβὸν δὲ τὸ ἐπὶ τἀναντία» καὶ Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 889 «καὶ καλεῖται τὰ μὲν ἔξω ῥέποντα βλαισά, τὰ δὲ ἔσω ῥαιβὰ καὶ κυλλά»[1] καὶ ἀλλαχοῦ. Γραπτέον δὲ καὶ ἐν Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 604 «βλαισοὶ μὲν γίνονται» ἀντὶ τοῦ βλαιΣΣοί καὶ σελ. 605 «ὅσοι φύσει βλαισότεροι» ἀντὶ τοῦ βλασσότεροι καὶ σελ. 677 «βεβλαισωμένον δ' εἴπερ ἐθεράπευε» καὶ «τὰ δὲ βεβλαισωμένα» ἀντὶ τοῦ βεβλαιΣΣωμένον καὶ βεβλαιΣΣωμένα.

Τοὐναντίον δὲ τὸ διφθογγογραφούμενον συκομοραία μνημονεύεται καὶ ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ σελ. 733, 32 «Τὰ διὰ τοῦ ΑΙΑ παροξύτονα θηλυκὰ μὴ ἐπιδεχόμενα συναίρεσιν διὰ διφθόγγου γράφεται· ἐλαία, ἀλκαία, συκομοραία» καὶ ἐν τῷ Τεχνολογικῷ Λεξικῷ τοῦ Φιλήμονος § 205 «Καὶ πάντα τὰ διὰ τοῦ ΕΑ δένδρων ὀνόματα περισπῶνται καὶ ψιλογραφοῦνται πλὴν τοῦ ἐλαία καὶ συκομοραία». Τοῦ παρὰ Ζωναρᾷ σελ. 1685 «Συκομοραία: δένδρον» ὑπάρχει καὶ γραφὴ συκομορέα. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου ἀναγινώσκεται τὸ ὑγιῶς ἔχον, ἐν δὲ τῷ τοῦ Σουΐδα γράφεται πλημμελῶς συκομορρέα διὰ δύο ΡΡ[2]. Εἶνε δ' ἡ λέξις συκομορέα τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ ἰδία, ἀπαντῶσα ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίῳ ΙΘ', 4, παρ' Ἐπιφανίῳ Τόμ. Γ', σελ. 27, ἐν τῷ Γεωπονικῷ Ι', γ', 7, παρὰ τῷ Ἀρμενοπούλῳ σελ. 288, κλπ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ γραφὴ συκομωραία.

Οὐ μόνον δὲ τὸ συκομορέα ἐξεφέρετο ἡμαρτημένως διὰ

[1] Πρβ. καὶ Πολυδεύκη Β', 192 «Ῥαιβοὺς δὲ καλοῦσιν οἷς καμπύλα εἰς τὸ ἔνδον τὰ σκέλη, βλαισοὺς δὲ οἷς τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων εἰς τὸ ἔξω ἀπέστραπται· καὶ τὸ μὲν Ἀρχίλοχος, τὸ δὲ Ξενοφῶν λέγει».

[2] Ἴδε καὶ Δινδόρφιον-Ἐπιφαν. Τόμ. Γ', σελ. 809. Ἔτι δὲ Λέντζιον Ἡρῳδ. Τόμ. Β', σελ. 425 καὶ σελ. 585.

διφθόγγου ἀλλὰ καὶ τὸ ἡμιεκτέον, ὡς μαρτυρεῖ τὸ εἰς τὰς Νεφέλας τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 643 σχόλιον «Παρατηρητέον δὲ ὅτι διὰ τοῦ Ε δεῖ λέγειν ἡμιεκτέον καὶ οὐ κατὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν ἡμιεκταῖον». Χάριν μὲν ὁμολογοῦμεν τῷ ποιησαμένῳ τὴν ὑπόμνησιν ταύτην, ἀλλὰ σφόδρ' ἀποδοκιμάζομεν τὴν εἰς τὸν 1356 στίχον γεγραμμένην σημείωσιν «Τὸ δὲ ἐπέχθη καὶ διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ ἀπὸ τοῦ πέκω καὶ διφθογγογραφεῖται». Ἡ διὰ διφθόγγου γραφὴ τοῦ ἐπέχθη εἶνε ἀτοπωτάτη.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου φέρει ὁ κῶδιξ σελ. 77, 9 καινός ἀντὶ τοῦ κενός. σελ. 81, 16 παρέγειρον καὶ ἔγειρος ἀντὶ τοῦ παρ' αἴγειρον καὶ αἴγειρος. σελ. 96, 5 θυρέαν ἀντὶ τοῦ θυραίαν. σελ. 115, 23 Ἴστεα ἀντὶ τοῦ Ἱστίαια. σελ. 172, 24 κνεόμενον ἀντὶ τοῦ κναιόμενον. σελ. 173, 19 κνίσεσιν ἀντὶ τοῦ κνίσαισιν. σελ. 180, 19 ὑγιαίστερος ἀντὶ τοῦ ὑγιέστερος. σελ. 192, 14 Μελαίνῃ ἀντὶ τοῦ Ἑλένῃ. σελ. 200, 3 Τορωνέως ἀντὶ τοῦ Τορωναίου ἢ Τορωναίων. σελ. 295, 5 κἑξ. νεολέα καὶ νεολέαν καὶ νεολέας ἀντὶ τοῦ νεολαία καὶ νεολαίαν καὶ νεολαίας[1]. σελ. 298, 2 ἐλεηρᾶς ἀντὶ τοῦ ἐλαιηρᾶς. σελ. 320, 20 Οἰνέοι ἢ οἱ νέοι ἀντὶ τοῦ Οἰναῖοι. σελ. 383, 21 παραιξόρουσον ἀντὶ τοῦ παρεξόρουσον. σελ. 402, 3 Πατεχίων ἀντὶ τοῦ Παταιχίων. σελ. 403, 18 παιδία καὶ πρόβατα ἀντὶ τοῦ πεδιακὰ πρόβατα. σελ. 421, 24 περισσαίνεται ἀντὶ τοῦ περιστένεται. σελ. 428, 28 χείσαισθον ἀντὶ τοῦ χείσεσθον. σελ. 469, 15 ἀρχαίνεως ἀντὶ τοῦ ἀρχένεως. σελ. 482, 14 μηλαίας ἀντὶ τοῦ μηλέας. σελ. 632, 8 ἐπιπόλεως ἀντὶ τοῦ ἐπιπολαίως. Ὀρθῶς ἀναγινώσκεται παρὰ Σουΐδᾳ «Κναιόμενον: καταπονούμενον» καὶ παρ' Ἡσυχίῳ «Θυραία: καὶ ἡ μεταξὺ δύο οἰκιῶν θύρα»[2] καὶ «Οἰναῖοι τὴν χαράδραν:

[1] Ὁ Ἀσώπιος λέγει ἐν τῷ Ὀρθογραφικῷ σελ. 61 «Οὕτω δὲ κατ' ἀναλογίαν καὶ ῥομφαία, συρμαία, νεολαία, ὅπερ ὅμως καὶ νεολέα». Τὸ νεολέα εἶνε γραφικὸν σφάλμα. Γελοιότατον δ' ἡμῖν φαίνεται τὸ παρὰ Σουΐδᾳ «Νεωλέα: ὁ τοῦ νεὼ λαός». Πρβ. καὶ Ἄλβερτον Ἡσυχ. Τόμ. Β', σελ. 668.

[2] Πρβ. καὶ Βαλκενάριον Ἀμμων. σελ. 71.

παροιμία τιθεμένη ἐπὶ τῶν ἑαυτοῖς κακόν τι προσελκομένων»[1] καὶ «Πεδιακὰ πρόβατα: πρόβατα ἀπὸ πεδίου καὶ οὐ λειμῶνος»[2]. Τὸ Παταικίων εἶνε διὰ δύο ΤΓ γεγραμμένον ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα, Πατταικίων, ὡς καὶ ἐν ἑνὶ τῶν κωδίκων τοῦ Ἁρποκρατίωνος. Ἦτο δ' ἐπιβόητος τὸ πάλαι ὁ Παταικίων, ὡς δηλοῖ μάλιστα ὁ Αἰσχίνης λέγων ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος § 189 «μὴ οὖν ἡμῖν ὡς Παταικίωνος ἄμεινον πεπολίτευσαι διέξιθι» καὶ ὁ Πλούταρχος ἱστορῶν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς σελ. 21 ὅτι «Διογένης ἀκούσας τι τοιοῦτον, τί λέγεις; ἔφη· κρείττονα μοῖραν ἕξει Παταικίων ὁ κλέπτης ἀποθανὼν ἢ Ἐπαμεινώνδας ὅτι μεμύηται;». Παρὰ Δίωνι τῷ Χρυσοστόμῳ ἐν Λόγ. ΝΒ' λέγεται «καὶ ἥρωϊ πρέποντες ἀλλ' οὐχ Εὐρυβάτῳ ἢ Παταικίωνι». Ὑπῆρχε δὲ καὶ παροιμία «Παταικίωνος συκοφαντικώτερος»[3].

Ἄνευ σφάλματος γράφεται τὸ κύριον τοῦτο ὄνομα ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου σελ. 193 καὶ σελ. 298. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ Ἰωνικοῦ παρατατικοῦ «Ἀναισίμου: ἀνήλισκε, κατεδαπάνα», τοῦ ἀδιαφθόρου παρὰ τῷ Σουΐδᾳ φυλαχθέντος, φέρεται ἐν σελ. 398 ἀνΕσίμου. Ἐν σελ. 214 ἀναγινώσκεται «Ἀναίδην: ἀθρόως, σφοδρῶς, ἀπηρυθριασμένως», ὡς καὶ ἐν σελ. 390. Τὸ ἀπηρυθριασμένως εἶνε προδήλως ἀπόδοσις τῆς κιβδήλου λέξεως ἀναίδην, ἥτις ἐκ τοῦ ἀναιδής νομισθεῖσα παράγωγος ἐξελήφθη ἰσοδύναμος τῇ ἀναιδῶς. Τὴν ἀληθῆ γραφὴν τοῦ προκειμένου ἐπιρρήματος, εἰς ἣν ἀναφέρεται πάντως τὸ ἀθρόως καὶ σφοδρῶς, βλέπει τις ἐν σελ. 400 «Ἀνέδην: ἀνειμένως. Δύναται δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων μετάγεσθαι, οἷς ἂν αἱ ἡνίαι ἀνεθῶσι. Πλάτων δὲ Νόμων ἑνδεκάτῳ εὗρε μηχανήν, ὅπως ἤθη μὴ ἀνέδην ἀναισχυντίας τε καὶ ἀνελευθέρου ψυχῆς μέτοχα συμβήσεται γίγνεσθαι ῥᾳδίως καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου τῆς δὲ πομπείας ταύ-

[1] Πρβ. καὶ Ζηνόβιον Ε', 29, κλπ.

[2] Ἴδε καὶ Βεκκήρου Ἀνέκδοτα σελ. 296, 14 καὶ Ἁρποκρατίωνα σελ. 149, 8 Βεκκ.

[3] Ἴδε καὶ Σειλῆρον Ἀλκίφρ. σελ. 321.

της τῆς ἀνέδην γεγενημένης ἀντὶ τοῦ ἄγαν. Καὶ πολλὴ ἡ τοιαύτη χρῆσις». Εἰς τὸ χωρίον τοῦ Δημοσθένους (σελ. 229, 11) γίνεται ἡ ἑξῆς παρατήρησις ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις· «Ἐὰν μὲν διὰ τῆς διφθόγγου γράφηται, τῆς ἀναισχύντου δηλοῖ· ἐὰν δὲ διὰ τοῦ Ε, ὅπερ καὶ βέλτιον, τῆς πολλῆς, ἀπὸ τῆς ἀνέσεως». Καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ζωναρᾶ λέγεται «Ἀνέδην: φανερῶς—Ἀναίδην τὸ ἀναισχύντως διὰ τῆς ΑΙ διφθόγγου» (σελ. 225). Τὸ διαστρόφως ἐξενηνεγμένον μετὰ τῆς ἐκ τῶν Ἀνεκδότων τοῦ Βεκκήρου παρατεθείσης ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐξηγήσεως εὑρίσκεται καὶ παρὰ Σουΐδᾳ, οἷον «Ἀναιδές: τὸ θρασὺ βλέπειν καὶ Ἀναίδην: ἀθρόως, σφοδρῶς, ἀπηρυθριασμένως καὶ Ἀναιδῶς: ἀναισχύντως». Ποιεῖται δὲ καὶ τοῦ προσηκόντως γεγραμμένου μνείαν ὁ Σουΐδας, ἀποδιδοὺς μὲν δαψιλῶς, ἀκωλύτως, κατακόρως, ὡς ἔτυχεν, ἱκανὰ δὲ μαρτύρια πρὸς πίστωσιν ἐπιφέρων. Τὸ ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ σελ. 258 «Τὰ εἰς ΗΝ ἐπιρρήματα διὰ τοῦ Η γράφονται, οἷον μάτην, χύδην, πρώην, ἄρδην ἀντὶ τοῦ ἀναισχύντως, φοράδην κτέ.» ἀποκαθίσταται εἰς τὴν ἀρχαίαν μορφήν, ἂν ἀναγνωσθῇ «ἄρδην ἀντὶ τοῦ (ἀφανιστικῶς, ἀναίδην ἀντὶ τοῦ) ἀναισχύντως». Πρβ. Μοσχόπουλον περὶ Σχεδῶν σελ. 189.

Παρ' οὐδενὶ σχεδὸν τῶν παλαιῶν ἔμεινεν ἀνέπαφον τὸ ἐπίρρημα *ἀνέδην*, ἀλλ' ἢ ἐν ἅπασι τοῖς ἀντιγράφοις ἢ ἔν τισιν αὐτῶν μετέπεσεν εἰς τὸ παρακεκομμένον καὶ τελέως βάρβαρον *ἀναίδην*, ὅπερ εἰς τὸ *ἀναιδῶς* τρέψας ἀδέξιος διορθωτὴς ἠφάνισε τὴν ἀληθῆ διάνοιαν τῆς τοῦ Διοδώρου ῥήσεως ΛϚ', ε', 6. Κατὰ τὴν παραδεδομένην ἡμῖν γραφὴν ὁ Διόδωρος λέγει ὅτι «καὶ τοὺς περιτυγχάνοντας δούλους τε καὶ ἐλευθέρους, ὅπως μηδεὶς ἀπαγγέλλοι τὴν περὶ αὐτοὺς ἀπόνοιαν, ἐφόνευον *ἀναιδῶς*», τουτέστι *μετ' ἀναιδείας*. Ἀλλ' ὅτι τὸ ἀληθὲς εἶνε *ἐφόνευον ἀνέδην* εὐκόλως μὲν δύναταί τις νὰ ὑπονοήσῃ, μηνύεται δὲ σαφῶς καὶ ἐκ τοῦ ἐν ΛϚ', ια', 1 «καὶ τοὺς περιτυγχάνοντας *ἀνέδην* ἐλευθέρους τε καὶ δούλους *ἐφόνευον*, ὅπως μηδεὶς ἀπαγγείλῃ τὴν περὶ αὐτοὺς ἀπόνοιάν τε καὶ παρανομίαν», ὡς παρετήρησεν ὁ Ἑρουερ-

δήν[1]. Καὶ παρ' Ἀριστείδῃ ἐγένετο παραδιόρθωσις τοῦ *ἀναίδην*, ἀλλὰ διὰ τὸ προτεταγμένον ἄρθρον *τὴν* μετεβλήθη εἰς τὸ ἐπίθετον *ἀναιδῆ*. Ἀνεγινώσκετο ἄλλοτε παρ' αὐτῷ ἐν μὲν Τόμ. Α', σελ. 757 «καὶ κακῶς *ἀναίδην* ἀγορεύοντα» καὶ σελ. 769 «ἐπαίνους *ἀναίδην* γιγνομένους» καὶ ἐν Τόμ. Β', σελ. 386 «οὐδ' ὁτιοῦν ὑπεστέλλετο ἀλλ' *ἀναίδην* ἔλεγε κακῶς», ἐν δὲ Τόμ. Β', σελ. 268 «καὶ οὐ τὴν *ἀναιδῆ*—ἐλευθερίαν εἰσάγοντες». Παρὰ Πολυβίῳ ΑΒ', ς', 7 ἀντὶ τοῦ «τῆς *ἀνέδην* ἐξουσίας» παρέχουσιν οἱ κώδικες *ἀναίδης* καὶ *ἀναιδοῦς*[2].

Τὸ *ἀνέδην* σημαῖνον κυρίως *ἀνειμένως* παρήχθη ἐκ τοῦ *ἀνίημι-ἀνίεμαι*, ἔχει δ' ἀνάλογα τὸ *σχέδην* καὶ τὸ *στάδην* καὶ ἄλλα πολλά. Παρ' Ἡσυχίῳ κεῖται καὶ «*Διέδην*: διὰ τέλους». Ἡ ἔννοια τοῦ *ἀνυποστόλως* ἡ πολλάκις ὑπὸ τοῦ *ἀνέδην* ἐμφανιζομένη δὲν εἶνε ἀλλοτρία τοῦ *ἀνειμένως*, ὡς δείκνυται μάλιστ' ἐκ τοῦ Ἰσοκρατείου Η', 41 «περὶ τῶν λοιπῶν *οὐδὲν ὑποστειλάμενος* ἀλλὰ *παντάπασιν ἀνειμένως* μέλλω τοὺς λόγους ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς». Πρβ. καὶ § 62 «ἐπειδή περ *ἀποκεκαλυμμένως* ὥρμημαι λέγειν, οὐκ ἀποκνητέον ἀποφήνασθαι καὶ περὶ τούτων». Ὀρθῶς ἐτυμολογεῖ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίρρημα ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς γράφων «Ἐκ τοῦ τοιούτου δὲ ῥήματος καὶ ἄνετοι βόες οἱ ἄφετοι καὶ ἀγελαῖοι καὶ ἀνειμένος ὁ ἀπόλυτος καὶ ἀνεπίτακτος, ὡς τὸ *ἀνειμένη μέν, ὡς ἔοικας, αὖ τρέφῃ*[3] καὶ ΑΝΕΔΗΝ ἐπίρρημα τὸ ἀνέτως καὶ ἐλευθέρως» (σελ. 168). Ἐν τοῖς εἰς Ὀρειβάσιον Σχολίοις ἀναγινώσκεται «Ἀνέδην: ἀντὶ τοῦ ἀστάτως καὶ συγκεχυμένως καὶ ἀνεδράστως· εἴρηται δὲ κατὰ στέρησιν τοῦ αἰδοῦς, ὅ ἐστι τῆς ἰδεύσεως». Μεταγράφεται δ' ἡ τελευταία λέξις ὑπὸ τῶν νέων τοῦ Ὀρειβασίου ἐκδοτῶν (Τόμ. Δ', σελ. 529) *αἰδέσεως*. Ἀλλ' ἀστοχωτάτην ἡμεῖς τὴν μεταβολὴν ταύτην εὑρίσκοντες τρέπομεν τὸ μὲν *αἰδοῦς* εἰς τὸ *ἕδους*, τὸ δὲ *ἰδεύσεως* εἰς τὸ *ἱδρύσεως*· «εἴρηται δὲ κατὰ στέρησιν τοῦ ἕδους, ὅ ἐστι τῆς ἱδρύσεως». Πρβ. Ἡσύχιον «Ἀνέδην— Κατὰ στέρησιν τοῦ ἕσαι, ὅ ἐστιν ἱδρῦσαι—Ἄλλοι δὲ ἐκκεχυμένως» καὶ Σχολιαστὴν Πλάτωνος Ἱππ. Ἐλ. σελ. 368 «Ἀνέδην: ἐκκεχυμένως καὶ

[1] Spicileg. Vatic. σελ. 123.

[2] Ἴδε Schweighæuser Πολυβ. Τόμ. ς', σελ. 646 καὶ Τόμ. Η', β', σελ. 33.

[3] Ἐκ τῆς Ἠλέκτρας τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 516. Ἀλλ' ἡ γνησία γραφὴ εἶνε στρέφει.

τὸ κατὰ στέρησιν τοῦ ἕδους. Ἐνταῦθα δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνίημι, ὡς εἰ εἶπεν ἀνέτως». Τοῦ πρὸς ἐξήγησιν τοῦ *ἀνέδην* παραλαμβανομένου ἐπιρρήματος *ἐκκεχυμένως* κάλλιστον ἡμῖν παράδειγμα φαίνεται τὸ τοῦ Ἰσοκράτους ἐν τῷ περὶ Ἀντιδόσεως § 207 «*ἐκκεχυμένως* ζῆν καὶ ῥαθύμως», πρὸς ὃ δύναται προσφυῶς νὰ παραβληθῇ τὸ παρ' Ἀθηναίῳ ΙΒ', 51 «καὶ ταῖς ἡδοναῖς οὕτως ἀσελγῶς ἐχρήσατο καὶ *χύδην*».

Ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ μνημονεύεται ἥ τε ἀληθὴς παραγωγὴ τῆς προκειμένης λέξεως ἐκ τοῦ *ἀνίημι* (σελ. 781, 31) καὶ ἡ ψευδὴς ἐκ τοῦ *ἕδος* (σελ. 103, 11. Πρβ. καὶ Λεξικὸν Ζωναρᾶ σελ. 225).

Τὸ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα «Αἴαγμα: θρῆνος καὶ σύντριμμα» ἐμφαίνει σύγχυσιν τοῦ «Αἴαγμα: θρῆνος» καὶ τοῦ «Ἔαγμα: σύντριμμα». Ὁ Φαβωρῖνος διαστέλλει τὰ ὀνόματα ταῦτα γράφων «Αἴαγμα θρῆνος διὰ διφθόγγου, ἔαγμα δὲ τὸ σύντριμμα διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ» (Πρβ. καὶ Ζωναρᾶν σελ. 86)[1]. Εἶνε δὲ τοῦ πονηροῦ κόμματος τότε ἔαγμα ἀντὶ τοῦ ἄγμα καὶ τὸ σύνθετον κατέαγμα, ὡς καὶ τὸ ἐπίθετον εὐκατέακτος ἀντὶ τοῦ εὐκάτακτος. Παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ΙΗ', ϐ', σελ. 378 ἐν ῥήσει ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων κεῖται «πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ κατεάγματος». Καὶ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Γ', σελ. 8 ἔχουσιν οἱ κώδικες οὐ μόνον «πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ κατεηγότος» ἀλλὰ καὶ κατάγματος καὶ βαρβάρως κατεάγματος. Ἐγράφετο δ' ἄλλοτε παρὰ Σουΐδᾳ καὶ «Ἐπικαίρως παραπλέοντας: τουτέστι μίαν κατακολουθοῦσαν τῇ ἑτέρᾳ» ἀντὶ τοῦ ἐπὶ κέρως. Θουκυδ. Β', 90 «ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας κτέ.». Σχολ. «Κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως: ὡς ἂν εἰ ἔλεγε μίαν κατακολουθοῦσαν τῇ ἑτέρᾳ· τοῦτο γὰρ τὸ ἐπὶ κέρως δηλοῖ»[2].

Οὐχὶ δ' ὀλιγάκις ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν μεταγραφέων *ἐπικαίρως* ἀντὶ τοῦ *ἐπὶ κέρως*, ὡς παρὰ Μαξίμῳ τῷ Τυρίῳ Λόγ. ΙΒ', 3 «νήχονται ἐπὶ μιᾶς τεταγμέναι ἀλλήλαις ἑπόμεναι, ὥσπερ στρατόπεδον *ἐπικαίρως*

[1] Ἴδε Βαλκενάριον Παρατηρήσ. εἰς Ἀμμών. σελ. 117.
[2] Ἴδε Βερνάρδυν Σουΐδ. Τόμ. Α', ϐ', σελ. 410.

βαδίζον», παρ' Ἰουλιανῷ σελ. 36, α' «ἐτάττοντο μὲν ἐπικαίρως ἱππεῖς ἑκατέρου πεζοί τε ἐν μέσῳ» καὶ σελ. 57, β' «τότε δὴ βασιλεὺς τούς τε ἱππεῖς ἐπικαίρως τάττει χωρὶς ἑκατέρου» καὶ παρ' ἄλλοις. Τὴν ὀρθὴν γραφὴν παρὰ μὲν τῷ Μαξίμῳ ἀποκατέστησεν ὁ Δαβίσιος, παρὰ δὲ τῷ Ἰουλιανῷ ὁ Βυττεμβάχιος[1].

Πολλὰ παραδείγματα τῆς τε τοῦ ΑΙ εἰς Ε μεταπτώσεως καὶ τῆς τοῦ Ε εἰς ΑΙ δύναταί τις ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Ἡσυχίου νὰ προενέγκῃ.

Τῆς πρώτης καταλέγομεν ἡμεῖς τὰ ἑξῆς·

Αἰγειτέος: ὅμοιος ὀβολός
Ἀκρέα: ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἀφροδίτη
Ἀλθέα: Οἰνέως γυνή, Μελεάγρου μήτηρ
ἀλισθένειν: ἀσθενεῖν
ἀλυσθενεῖ: ἀσθενεῖ, ἀνιᾶται
Ἀσανέων πόλιν: τὰς Ἀφίδνας
δεόμενος: καιόμενος
διαρρέειν: διαπορθεῖν
διαρρέουσαι: διαφθείρουσαι
δυθμέσι: δύσεσι, καταστροφαῖς
ἐζηῶν: νέων καὶ ἀκμαίων
ἔθεται: χαίεται
ἔθρια: εὐδία
ἐξεθιασθέν: λαμπρυνθέν
ἐξερεύμην: ἐξαίρετα ἐλάμβανον
ἰπόλια: αἰγίδια
ἐραθέντι: ληφθέντι
ἐρίτω: λαμβανέτω
ἐρρέσθη: διεφθάρη
ἔσα: εἱμαρμένη
ἐσθητά: ὁρατά
ἐτερήσας: πορνεύσας

[1] Ἐπιστ. Κριτ. σελ. 7. Ἴδε καὶ Κόβητον Μνημ. Τόμ. Η', σελ. 380 κἑξ.

εὐνεομένων: καλῶς οἰκουμένων
ἐφριδίως: ἀθρόως, ἄφνω
θέα παρεγείρω: τόπος αἴγειρον ἔχων, ὅθεν ἐθεώρουν
Θήρεον πέπλον: τὸ ποικίλον
Κασθανέα: πόλις Θεσσαλίας
κατέροντες: καταπλέοντες
κατέτυξ: γένος περικεφαλαίας
κατεωνᾶσθαι: καταντλᾶσθαι
κνεομένων: πονουμένων
λεμός: λάρυγξ, φάρυγξ
λεσήϊά τε πτερόεντα: τὰ ἀσπιδίσκια τὰ κοῦφα
μεμάσσων: μεθ' ὁρμῆς ἐξερχόμενος, πρόθυμος
μετέχμιον: ὁ μεταξὺ τῶν μαχομένων τόπος
νεετάζουσιν: οἰκοῦσι
ὀδέον: πράσιμον ἢ εἰς ἐκδημίαν ἐφόδιον
παρεφάσεις: παραινέσεις
παρεφασίῃσι: παραμυθίαις
πεπαλόεντος: τραχέος
πεπαλόεσσα: τραχεῖα
πεπέρεται: μαλάσσεται
περεούμενοι: τελειούμενοι
περεοῦσθαι: διαπερᾶν πλοίῳ ἐπιβάντα
περιτόνεον: μέρος τι τῆς νεώς
πεφάσσουσα: ἐνθουσιωδῶς ὁρμῶσα
προσενοῦσί με: προσβάλλουσι, προσέρχονται
ῥέοιτο: φθείροιτο
συνερόμενος: συμβαλλόμενος
τενίαι: ζῶναι, στέφανοι· ἢ δεσμοί, διαδήματα
ὑπὲρ τῶν νεῶν: ὑπὲρ τῶν ἄνω συνδεδεμένων καὶ διατετα[γ]μένων
φεννίδα: παιδιὰν σφαίρας
Φερεά: 'Αθήνησι ξενικὴ θεός· οἱ δὲ τὴν 'Εκάτην

ἀντὶ τοῦ: **Αἰγιναῖος**, **'Αχραία**, **'Αλθαία**, **ἀλυσθαίνειν**, **ἀλυσθαίνει**[1], **'Ασαναίων**, **δαιόμενος**, **διαρραίειν**, **διαρ-**

[1] Εὑρίσκεται δὲ γεγραμμένον παρ' Ἡσυχίῳ καὶ «'Αλυσταίνειν: ἀσθενεῖν,

ραίουσαι, δυθμαῖσι, αἰζηῶν, αἴθεται, αἰθρία, ἐξαιθριασθέν, ἐξαιρεύμην, αἰπόλια, αἱρεθέντι, αἱρείτω, ἐρραίσθη, αἶσα, αἰσθητά, ἑταιρήσας, εὐναιομένων ἢ εὖ ναιομένων, αἰφνιδίως, παρ' αἰγείρῳ, Θηραῖον, Κασθαναία, καταίροντες, καταῖτυξ, καταιονᾶσθαι, κναιομένων, λαιμός, λαισήϊα, μαιμάσσων, μεταίχμιον, ναιετάουσιν, ὀδαῖον, παραιφάσεις, παραιφασίῃσι, παιπαλόεντος, παιπαλόεσσα, πεπαίνεται, περαιούμενοι, περαιοῦσθαι, περιτόναιον, παιφάσσουσα, προσσαίνουσι, ῥαίοιτο, συναιρόμενος[1], ταινίαι, ὑπερτοναίων, φαινίνδα, Φεραία.

Τῆς δὲ δευτέρας τἀκόλουθα·

ἀλαιός : ὁ παλαιός, ἄφρων. Αἰσχύλος

ἀπελαιθρόνην : τὴν δύναμιν τὴν ἀμέτρητον

ἐκκαίας : ἐκκαύσας

ἐλαίανεν : ἐλέπτυνεν

ἐλεντύν (Γρ. ἐλεητύν): *ἔλαιον*

ἐν[ν]αίος : ἔκπληκτος

καιρατιοῦσι : τοῖς κέρασι πλήξουσι

λαιᾶναι : λεπτῦναι

ναίεσθαι : πορεύεσθαι

ναίμοιτο : καρποῖτο

ὀρχιπαιδίζειν : τὸ κακοσχολεύεσθαι παρὰ τοῖς παισί

παιτάσας : ἁπλώσας

προσωπαιδοῦντες : ἐπιβεβαιοῦντες

φαινακίζει : πλανᾷ, ἀπατᾷ, χλευάζει

φαινακισθείς : ἀπατηθείς

φαινακισμός : τὰ ὅμοια

χραιμετίσαι : κρᾶξαι ὡς ἵππος

χραιμετισμός : ἡ τῶν ἵππων φωνή

ἀδυνατεῖν». Ἴδε Ἐρίγγαν Παρατηρ. Κριτ. σελ. 171 καὶ Σμιδίτιον Ἡσυχ. Τόμ. Α', σελ. 133.

[1] Πρβ. «Συναιρουμένοις: συμβαλλομένοις» (Γρ. συναιρΟμένοις) καὶ «Συναράμενος: συναγωνιζόμενος, συμβαλόμενος». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου κεῖται «Συναιρόμενος: συμβαλλόμενος, συνερχόμενος, συμβοηθῶν».

ἀντὶ τοῦ: ἀλεός (=ἠλεός. Πρβ. «ἀλεόσσω: ματαιίζω» καὶ «ἀλεώσσειν: μωραίνειν»[1] καὶ «ἀλεόφρων: παράφρων»), ἀπέλεθρον ἶνα, ἐκκέας, ἐλέανεν, ἔλεον, ἐνεός, κερατιοῦσι, λεᾶναι, νέεσθαι, νέμοιτο, ὀρχιπεδίζειν, πετάσας, προσεμπεδοῦντες, φενακίζει, φενακισθείς, φενακισμός, χρεμετίσαι, χρεμετισμός. Ἀδελφὸν τοῦ ὀρχιπΑΙδίζειν εἶνε τὸ ὀψιπΑΙδωνας. Ὀρθῶς ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου σελ. 367, 1 καὶ σελ. 404, 7 γράφεται ὀψιπέδων.

Φέρεται δὲ παρ' Ἡσυχίῳ καὶ

θυραιός: εἶδος ἀσπίδος καὶ ὁ ξένος, ὁ ἀλλότριος καὶ ὁ ἐξωτικός

ὅπερ συνέστη ἐκ τοῦ

θυρεός: εἶδος ἀσπίδος[2]

καὶ τοῦ

θυραῖος: ὁ ξένος, ὁ ἀλλότριος καὶ ὁ ἐξωτικός

ὡς τὸ

δεδεγμένος: διακεκομμένος, ἐπιτηρήσας, ἐκδεχόμενος

ἐκ τοῦ

δεδαϊγμένος: διακεκομμένος

καὶ τοῦ

δεδεγμένος: ἐπιτηρήσας, ἐκδεχόμενος[3].

Ἴσως δὲ καὶ τὸ

ἐδέζετο: ἐπολεμεῖτο

εἶνε πλημμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ ἐδαΐζετο.

Παρατηρητέον δ' ὅτι οὐκ ὀλίγα τῶν ἐκ τοῦ Ἡσυχίου καταλεχθέντων εὑρίσκονται καὶ ἀναμαρτήτως παρ' αὐτῷ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ γεγραμμένα, οἷον

ἀπέλεθρον ἶνα: τὴν δύναμιν τὴν ἄμετρον
ἐξαιρεύμην: ἐξαίρετα ἐλάμβανον
καταίροντες: καταπλέοντες

[1] Ἀντὶ τοῦ ἀλεόσσω γραπτέον ἀλεώσσω. Πρβ. καὶ Λοβέκκιον Ῥηματ. σελ. 248 καὶ 250.

[2] Κεῖται δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ θύρεθρα καὶ θύρετρα «θυραιός: ἀσπίς» ἀντὶ τοῦ θυρεός.

[3] Ἴδε καὶ Βαλκενάριον Opusc. Τόμ. Α', σελ. 210.

λοντος: βλεσόπους», καὶ ἐν τοῖς Προβλήμασιν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφροδισιέως Β', 24 «Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι μακροὶ καὶ βλεσοί;». Ὀρθῶς γράφεται ἐν τοῖς τοῦ Γαληνοῦ Τόμ. Ζ', σελ. 28 «Οἷς μὲν γὰρ ὀρθότερα τοῦ δέοντός ἐστι φύσει βλαισοῦται μᾶλλον, οἷς δὲ κοιλότερα ῥαιβοῦται. Καλῶ δὲ βλαισὸν μὲν τὸ ἐπὶ τὰ ἐκτὸς ῥέπον, ῥαιβὸν δὲ τὸ ἐπὶ τἀναντία» καὶ Τόμ. ΙΗ', ϐ', σελ. 889 «καὶ καλεῖται τὰ μὲν ἔξω ῥέποντα βλαισά, τὰ δὲ ἔσω ῥαιβὰ καὶ κυλλά»[1] καὶ ἀλλαχοῦ. Γραπτέον δὲ καὶ ἐν Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 604 «βλαισοὶ μὲν γίνονται» ἀντὶ τοῦ βλαιΣΣοί καὶ σελ. 605 «ὅσοι φύσει βλαισότεροι» ἀντὶ τοῦ βλασσότεροι καὶ σελ. 677 «βεβλαισωμένον δ' εἴπερ ἐθεράπευε» καὶ «τὰ δὲ βεβλαισωμένα» ἀντὶ τοῦ βεβλαιΣΣωμένον καὶ βεβλαιΣΣωμένα.

Τοὐναντίον δὲ τὸ διφθογγογραφούμενον συκομοραία μνημονεύεται καὶ ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ σελ. 733, 32 «Τὰ διὰ τοῦ ΑΙΑ παροξύτονα θηλυκὰ μὴ ἐπιδεχόμενα συναίρεσιν διὰ διφθόγγου γράφεται· ἐλαία, ἀλκαία, συκομοραία» καὶ ἐν τῷ Τεχνολογικῷ Λεξικῷ τοῦ Φιλήμονος § 205 «Καὶ πάντα τὰ διὰ τοῦ ΕΑ δένδρων ὀνόματα περισπῶνται καὶ ψιλογραφοῦνται πλὴν τοῦ ἐλαία καὶ συκομοραία». Τοῦ παρὰ Ζωναρᾷ σελ. 1685 «Συκομοραία: δένδρον» ὑπάρχει καὶ γραφὴ συκομορέα. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου ἀναγινώσκεται τὸ ὑγιῶς ἔχον, ἐν δὲ τῷ τοῦ Σουΐδα γράφεται πλημμελῶς συκομορρέα διὰ δύο ΡΡ[2]. Εἶνε δ' ἡ λέξις συκομορέα τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ ἰδία, ἀπαντῶσα ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίῳ ΙΘ', 4, παρ' Ἐπιφανίῳ Τόμ. Γ', σελ. 27, ἐν τῷ Γεωπονικῷ Ι', γ', 7, παρὰ τῷ Ἀρμενοπούλῳ σελ. 288, κλπ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ γραφὴ συκομωραία.

Οὐ μόνον δὲ τὸ συκομορέα ἐξεφέρετο ἡμαρτημένως διὰ

[1] Πρβ. καὶ Πολυδεύκη Β', 192 «Ῥαιβοὺς δὲ καλοῦσιν οἷς καμπύλα εἰς τὸ ἔνδον τὰ σκέλη, βλαισοὺς δὲ οἷς τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων εἰς τὸ ἔξω ἀπέστραπται· καὶ τὸ μὲν Ἀρχίλοχος, τὸ δὲ Ξενοφῶν λέγει».

[2] Ἴδε καὶ Δινδόρφιον-Ἐπιφαν. Τόμ. Γ', σελ. 809. Ἔτι δὲ Λέντζιον Ἡρῳδ. Τόμ. Β', σελ. 425 καὶ σελ. 585.

διφθόγγου ἀλλὰ καὶ τὸ ἡμιεκτέον, ὡς μαρτυρεῖ τὸ εἰς τὰς Νεφέλας τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 643 σχόλιον «Παρατηρητέον δὲ ὅτι διὰ τοῦ Ε δεῖ λέγειν ἡμιεκτέον καὶ οὐ κατὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν ἡμιεκταῖον». Χάριν μὲν ὁμολογοῦμεν τῷ ποιησαμένῳ τὴν ὑπόμνησιν ταύτην, ἀλλὰ σφόδρ' ἀποδοκιμάζομεν τὴν εἰς τὸν 1356 στίχον γεγραμμένην σημείωσιν «Τὸ δὲ ἐπέχθη καὶ διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ ἀπὸ τοῦ πέκω καὶ διφθογγογραφεῖται». Ἡ διὰ διφθόγγου γραφὴ τοῦ ἐπέχθη εἶνε ἀτοπωτάτη.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου φέρει ὁ κῶδιξ σελ. 77, 9 καινός ἀντὶ τοῦ κενός. σελ. 81, 16 παρέγειρον καὶ ἔγειρος ἀντὶ τοῦ παρ' αἴγειρον καὶ αἴγειρος. σελ. 96, 5 θυρέαν ἀντὶ τοῦ θυραίαν. σελ. 115, 23 Ἴστεα ἀντὶ τοῦ Ἱστίαια. σελ. 172, 24 κνεόμενον ἀντὶ τοῦ κναιόμενον. σελ. 173, 19 κνίσεσιν ἀντὶ τοῦ κνίσαισιν. σελ. 180, 19 ὑγιαίςερος ἀντὶ τοῦ ὑγιέστερος. σελ. 192, 14 Μελαίνη ἀντὶ τοῦ Ἑλένη. σελ. 200, 3 Τορωνέως ἀντὶ τοῦ Τορωναίου ἢ Τορωναίων. σελ. 295, 5 κέξ. νεολέα καὶ νεολέαν καὶ νεολέας ἀντὶ τοῦ νεολαία καὶ νεολαίαν καὶ νεολαίας[1]. σελ. 298, 2 ἐλεηρᾶς ἀντὶ τοῦ ἐλαιηρᾶς. σελ. 320, 20 Οἰνέοι ἢ οἱ νέοι ἀντὶ τοῦ Οἰναῖοι. σελ. 383, 21 παραιξόρουσον ἀντὶ τοῦ παρεξόρουσον. σελ. 402, 3 Πατεχίων ἀντὶ τοῦ Παταιχίων. σελ. 403, 18 παιδία καὶ πρόβατα ἀντὶ τοῦ πεδιακὰ πρόβατα. σελ. 421, 24 περισσαίνεται ἀντὶ τοῦ περιστένεται. σελ. 428, 28 κείσαισθον ἀντὶ τοῦ κείσεσθον. σελ. 469, 15 ἀρχαίνεως ἀντὶ τοῦ ἀρχένεως. σελ. 482, 14 μηλαίας ἀντὶ τοῦ μηλέας. σελ. 632, 8 ἐπιπόλεως ἀντὶ τοῦ ἐπιπολαίως. Ὀρθῶς ἀναγινώσκεται παρὰ Σουΐδᾳ «Κναιόμενον: καταπονούμενον» καὶ παρ' Ἡσυχίῳ «Θυραία: καὶ ἡ μεταξὺ δύο οἰκιῶν θύρα»[2] καὶ «Οἰναῖοι τὴν χαράδραν:

[1] Ὁ Ἀσώπιος λέγει ἐν τῷ Ὀρθογραφικῷ σελ. 61 «Οὕτω δὲ κατ' ἀναλογίαν καὶ ῥομφαία, συρμαία, νεολαία, ὅπερ ὅμως καὶ νεολέα». Τὸ νεολέα εἶνε γραφικὸν σφάλμα. Γελοιότατον δ' ἡμῖν φαίνεται τὸ παρὰ Σουΐδᾳ «Νεωλέα: ὁ τοῦ νεὼ λαός». Πρβ. καὶ Ἄλβερτον Ἡσυχ. Τόμ. Β', σελ. 668.

[2] Πρβ. καὶ Βαλκενάριον Ἀμμων. σελ. 71.

παροιμία τιθεμένη ἐπὶ τῶν ἑαυτοῖς κακόν τι προσελκομένων»[1] καὶ «Πεδιακὰ πρόβατα: πρόβατα ἀπὸ πεδίου καὶ οὐ λειμῶνος»[2]. Τὸ Παταικίων εἶνε διὰ δύο ΤΓ γεγραμμένον ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα, Πατταικίων, ὡς καὶ ἐν ἑνὶ τῶν κωδίκων τοῦ Ἁρποκρατίωνος. Ἦτο δ' ἐπιβόητος τὸ πάλαι ὁ Παταικίων, ὡς δηλοῖ μάλιστα ὁ Αἰσχίνης λέγων ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος § 189 «μὴ οὖν ἡμῖν ὡς Παταικίωνος ἄμεινον πεπολίτευσαι διέξιθι» καὶ ὁ Πλούταρχος ἱστορῶν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς σελ. 21 ὅτι «Διογένης ἀκούσας τι τοιοῦτον, τί λέγεις; ἔφη· κρείττονα μοῖραν ἕξει Παταικίων ὁ κλέπτης ἀποθανὼν ἢ Ἐπαμεινώνδας ὅτι μεμύηται;». Παρὰ Δίωνι τῷ Χρυσοστόμῳ ἐν Λόγ. ΝΒ' λέγεται «καὶ ἥρωϊ πρέποντες ἀλλ' οὐκ Εὐρυβάτῳ ἢ Παταικίωνι». Ὑπῆρχε δὲ καὶ παροιμία «Παταικίωνος συκοφαντικώτερος»[3].

Ἄνευ σφάλματος γράφεται τὸ κύριον τοῦτο ὄνομα ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου σελ. 193 καὶ σελ. 298. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ Ἰωνικοῦ παρατατικοῦ «Ἀναισίμου: ἀνήλισκε, κατεδαπάνα», τοῦ ἀδιαφθόρου παρὰ τῷ Σουΐδᾳ φυλαχθέντος, φέρεται ἐν σελ. 398 ἀνΕσίμου. Ἐν σελ. 214 ἀναγινώσκεται «Ἀναίδην: ἀθρόως, σφοδρῶς, ἀπηρυθριασμένως», ὡς καὶ ἐν σελ. 390. Τὸ ἀπηρυθριασμένως εἶνε προδήλως ἀπόδοσις τῆς κιβδήλου λέξεως ἀναίδην, ἥτις ἐκ τοῦ ἀναιδής νομισθεῖσα παράγωγος ἐξελήφθη ἰσοδύναμος τῇ ἀναιδῶς. Τὴν ἀληθῆ γραφὴν τοῦ προκειμένου ἐπιρρήματος, εἰς ἣν ἀναφέρεται πάντως τὸ ἀθρόως καὶ σφοδρῶς, βλέπει τις ἐν σελ. 400 «Ἀνέδην: ἀνειμένως. Δύναται δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων μετάγεσθαι, οἷς ἂν αἱ ἡνίαι ἀνεθῶσι. Πλάτων δὲ Νόμων ἑνδεκάτῳ εὗρε μηχανήν, ὅπως ἤθη μὴ ἀνέδην ἀναισχυντίας τε καὶ ἀνελευθέρου ψυχῆς μέτοχα συμβήσεται γίγνεσθαι ῥᾳδίως καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου τῆς δὲ πομπείας ταύ-

[1] Πρβ. καὶ Ζηνόβιον Ε', 29, κλπ.

[2] Ἴδε καὶ Βεκκήρου Ἀνέκδοτα σελ. 296, 14 καὶ Ἁρποκρατίωνα σελ. 149, 8 Βεκκ.

[3] Ἴδε καὶ Σειλῆρον Ἀλκίφρ. σελ. 321.

της τῆς ἀνέδην γεγενημένης ἀντὶ τοῦ ἄγαν. Καὶ πολλὴ ἡ τοιαύτη χρῆσις». Εἰς τὸ χωρίον τοῦ Δημοσθένους (σελ. 229, 11) γίνεται ἡ ἑξῆς παρατήρησις ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις· «Ἐὰν μὲν διὰ τῆς διφθόγγου γράφηται, τῆς ἀναισχύντου δηλοῖ· ἐὰν δὲ διὰ τοῦ Ε, ὅπερ καὶ βέλτιον, τῆς πολλῆς, ἀπὸ τῆς ἀνέσεως». Καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ζωναρᾶ λέγεται «Ἀνέδην: φανερῶς—Ἀναίδην τὸ ἀναισχύντως διὰ τῆς ΑΙ διφθόγγου» (σελ. 225). Τὸ διαστρόφως ἐξενηνεγμένον μετὰ τῆς ἐκ τῶν Ἀνεκδότων τοῦ Βεκκήρου παρατεθείσης ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐξηγήσεως εὑρίσκεται καὶ παρὰ Σουΐδᾳ, οἷον «Ἀναιδές: τὸ θρασὺ βλέπειν καὶ Ἀναίδην: ἀθρόως, σφοδρῶς, ἀπηρυθριασμένως καὶ Ἀναιδῶς: ἀναισχύντως». Ποιεῖται δὲ καὶ τοῦ προσηκόντως γεγραμμένου μνείαν ὁ Σουΐδας, ἀποδιδοὺς μὲν δαψιλῶς, ἀκωλύτως, κατακόρως, ὡς ἔτυχεν, ἱκανὰ δὲ μαρτύρια πρὸς πίστωσιν ἐπιφέρων. Τὸ ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ σελ. 258 «Τὰ εἰς ΗΝ ἐπιρρήματα διὰ τοῦ Η γράφονται, οἷον μάτην, χύδην, πρῴην, ἄρδην ἀντὶ τοῦ ἀναισχύντως, φοράδην κτέ.» ἀποκαθίσταται εἰς τὴν ἀρχαίαν μορφήν, ἂν ἀναγνωσθῇ «ἄρδην ἀντὶ τοῦ (ἀφανιστικῶς, ἀναίδην ἀντὶ τοῦ) ἀναισχύντως». Πρβ. Μοσχόπουλον περὶ Σχεδῶν σελ. 189.

Παρ' οὐδενὶ σχεδὸν τῶν παλαιῶν ἔμεινεν ἀνέπαφον τὸ ἐπίρρημα *ἀνέδην*, ἀλλ' ἢ ἐν ἅπασι τοῖς ἀντιγράφοις ἢ ἔν τισιν αὐτῶν μετέπεσεν εἰς τὸ παρακεκομμένον καὶ τελέως βάρβαρον *ἀναίδην*, ὅπερ εἰς τὸ *ἀναιδῶς* τρέψας ἀδέξιος διορθωτὴς ἠφάνισε τὴν ἀληθῆ διάνοιαν τῆς τοῦ Διοδώρου ῥήσεως ΛϚ', ε', 6. Κατὰ τὴν παραδεδομένην ἡμῖν γραφὴν ὁ Διόδωρος λέγει ὅτι «καὶ τοὺς περιτυγχάνοντας δούλους τε καὶ ἐλευθέρους, ὅπως μηδεὶς ἀπαγγέλλοι τὴν περὶ αὐτοὺς ἀπόνοιαν, ἐφόνευον *ἀναιδῶς*», τουτέστι *μετ' ἀναιδείας*. Ἀλλ' ὅτι τὸ ἀληθὲς εἶνε *ἐφόνευον ἀνέδην* εὐκόλως μὲν δύναταί τις νὰ ὑπονοήσῃ, μηνύεται δὲ σαφῶς καὶ ἐκ τοῦ ἐν ΛϚ', ια', 1 «καὶ τοὺς περιτυγχάνοντας *ἀνέδην* ἐλευθέρους τε καὶ δούλους *ἐφόνευον*, ὅπως μηδεὶς ἀπαγγείλῃ τὴν περὶ αὐτοὺς ἀπόνοιάν τε καὶ παρανομίαν», ὡς παρετήρησεν ὁ Ἑρουερ-

δήν[1]. Καὶ παρ' Ἀριστείδῃ ἐγένετο παραδιόρθωσις τοῦ *ἀναίδην*, ἀλλὰ διὰ τὸ προτεταγμένον ἄρθρον *τὴν* μετεβλήθη εἰς τὸ ἐπίθετον *ἀναιδῆ*. Ἀνεγινώσκετο ἄλλοτε παρ' αὐτῷ ἐν μὲν Τόμ. Α', σελ. 757 «καὶ κακῶς *ἀναίδην* ἀγορεύοντα» καὶ σελ. 769 «ἐπαίνους *ἀναίδην* γιγνομένους» καὶ ἐν Τόμ. Β', σελ. 386 «οὐδ' ὁτιοῦν ὑπεστέλλετο ἀλλ' *ἀναίδην* ἔλεγε κακῶς», ἐν δὲ Τόμ. Β', σελ. 268 «καὶ οὐ τὴν *ἀναιδῆ*—ἐλευθερίαν εἰσάγοντες». Παρὰ Πολυβίῳ ΛΒ', ϛ', 7 ἀντὶ τοῦ «τῆς *ἀνέδην* ἐξουσίας» παρέχουσιν οἱ κώδικες *ἀναίδης* καὶ *ἀναιδοῦς*[2].

Τὸ *ἀνέδην* σημαῖνον κυρίως *ἀνειμένως* παρήχθη ἐκ τοῦ *ἀνίημι-ἀνίεμαι*, ἔχει δ' ἀνάλογα τὸ *σχέδην* καὶ τὸ *στάδην* καὶ ἄλλα πολλά. Παρ' Ἡσυχίῳ κεῖται καὶ «*Διέδην*: διὰ τέλους». Ἡ ἔννοια τοῦ *ἀνυποστόλως* ἡ πολλάκις ὑπὸ τοῦ *ἀνέδην* ἐμφανιζομένη δὲν εἶνε ἀλλοτρία τοῦ *ἀνειμένως*, ὡς δείκνυται μάλιστ' ἐκ τοῦ Ἰσοκρατείου Η', 41 «περὶ τῶν λοιπῶν *οὐδὲν ὑποστειλάμενος* ἀλλὰ *παντάπασιν ἀνειμένως* μέλλω τοὺς λόγους ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς». Πρβ. καὶ ℥ 62 «ἐπειδή περ *ἀποκεκαλυμμένως* ὥρμημαι λέγειν, οὐκ ἀποκνητέον ἀποφήνασθαι καὶ περὶ τούτων». Ὀρθῶς ἐτυμολογεῖ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίρρημα ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς γράφων «Ἐκ τοῦ τοιούτου δὲ ῥήματος καὶ ἄνετοι βόες οἱ ἄφετοι καὶ ἀγελαῖοι καὶ ἀνειμένος ὁ ἀπόλυτος καὶ ἀνεπίτακτος, ὡς τὸ *ἀνειμένη μέν, ὡς ἔοικας, αὖ τρέφῃ*[3] καὶ ἈΝΕΔΗΝ ἐπίρρημα τὸ ἀνέτως καὶ ἐλευθέρως» (σελ. 168). Ἐν τοῖς εἰς Ὀρειβάσιον Σχολίοις ἀναγινώσκεται «Ἀνέδην: ἀντὶ τοῦ ἀστάτως καὶ συγκεχυμένως καὶ ἀνεδράστως· εἴρηται δὲ κατὰ στέρησιν τοῦ αἰδοῦς, ὅ ἐστι τῆς ἰδεύσεως». Μεταγράφεται δ' ἡ τελευταία λέξις ὑπὸ τῶν νέων τοῦ Ὀρειβασίου ἐκδοτῶν (Τόμ. Δ', σελ. 529) *αἰδέσεως*. Ἀλλ' ἀστοχωτάτην ἡμεῖς τὴν μεταβολὴν ταύτην εὑρίσκοντες τρέπομεν τὸ μὲν *αἰδοῦς* εἰς τὸ *ἕδους*, τὸ δὲ *ἰδεύσεως* εἰς τὸ *ἱδρύσεως*· «εἴρηται δὲ κατὰ στέρησιν τοῦ ἕδους, ὅ ἐστι τῆς ἱδρύσεως». Πρβ. Ἡσύχιον «Ἀνέδην—Κατὰ στέρησιν τοῦ ἕσαι, ὅ ἐστιν ἱδρῦσαι—Ἄλλοι δὲ ἐκκεχυμένως» καὶ Σχολιαστὴν Πλάτωνος Ἱππ. Ἐλ. σελ. 368 «Ἀνέδην: ἐκκεχυμένως καὶ

[1] Spicileg. Vatic. σελ. 123.

[2] Ἴδε Schweighæuser Πολυβ. Τόμ. Ϛ', σελ. 646 καὶ Τόμ. Η', β', σελ. 33.

[3] Ἐκ τῆς Ἠλέκτρας τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 516. Ἀλλ' ἡ γνησία γραφὴ εἶνε στρέφει.

τὸ κατὰ στέρησιν τοῦ ἕδους. Ἐνταῦθα δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνίημι, ὡς εἰ εἶπεν ἀνέτως». Τοῦ πρὸς ἐξήγησιν τοῦ *ἀνέδην* παραλαμβανομένου ἐπιρρήματος *ἐκκεχυμένως* κάλλιστον ἡμῖν παράδειγμα φαίνεται τὸ τοῦ Ἰσοκράτους ἐν τῷ περὶ Ἀντιδόσεως ꝣ 207 «*ἐκκεχυμένως* ζῆν καὶ ῥαθύμως», πρὸς ὃ δύναται προσφυῶς νὰ παραβληθῇ τὸ παρ' Ἀθηναίῳ ΙΒ', 51 «καὶ ταῖς ἡδοναῖς οὕτως ἀσελγῶς ἐχρήσατο καὶ *χύδην*».

Ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ μνημονεύεται ἥ τε ἀληθὴς παραγωγὴ τῆς προκειμένης λέξεως ἐκ τοῦ *ἀνίημι* (σελ. 781, 31) καὶ ἡ ψευδὴς ἐκ τοῦ *ἕδος* (σελ. 103, 11. Πρβ. καὶ Λεξικὸν Ζωναρᾶ σελ. 225).

Τὸ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα «Αἶαγμα: θρῆνος καὶ σύντριμμα» ἐμφαίνει σύγχυσιν τοῦ «Αἶαγμα: θρῆνος» καὶ τοῦ «Ἔαγμα: σύντριμμα». Ὁ Φαβωρῖνος διαστέλλει τὰ ὀνόματα ταῦτα γράφων «Αἶαγμα θρῆνος διὰ διφθόγγου, ἔαγμα δὲ τὸ σύντριμμα διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ» (Πρβ. καὶ Ζωναρᾶν σελ. 86)[1]. Εἶνε δὲ τοῦ πονηροῦ κόμματος τό τε ἔαγμα ἀντὶ τοῦ ἆγμα καὶ τὸ σύνθετον κατέαγμα, ὡς καὶ τὸ ἐπίθετον εὐκατέακτος ἀντὶ τοῦ εὐκάτακτος. Παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 378 ἐν ῥήσει ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων κεῖται «πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ κατεάγματος». Καὶ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Γ', σελ. 8 ἔχουσιν οἱ κώδικες οὐ μόνον «πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ κατεηγότος» ἀλλὰ καὶ κατάγματος καὶ βαρβάρως κατεάγματος. Ἐγράφετο δ' ἄλλοτε παρὰ Σουΐδᾳ καὶ «Ἐπικαίρως παραπλέοντας: τουτέστι μίαν κατακολουθοῦσαν τῇ ἑτέρᾳ» ἀντὶ τοῦ ἐπὶ κέρως. Θουκυδ. Β', 90 «ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας κτέ.». Σχολ. «Κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως: ὡς ἂν εἰ ἔλεγε μίαν κατακολουθοῦσαν τῇ ἑτέρᾳ· τοῦτο γὰρ τὸ ἐπὶ κέρως δηλοῖ»[2].

Οὐχὶ δ' ὀλιγάκις ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν μεταγραφέων *ἐπικαίρως* ἀντὶ τοῦ *ἐπὶ κέρως*, ὡς παρὰ Μαξίμῳ τῷ Τυρίῳ Λόγ. ΙΒ', 3 «νήχονται ἐπὶ μιᾶς τεταγμέναι ἀλλήλαις ἑπόμεναι, ὥσπερ στρατόπεδον *ἐπικαίρως*

[1] Ἴδε Βαλκενάριον Παρατηρήσ. εἰς Ἀμμών. σελ. 117.
[2] Ἴδε Βερνάρδυν Σουΐδ. Τόμ. Α', β', σελ. 410.

βαδίζον», παρ' Ἰουλιανῷ σελ. 36, α' «ἐτάττοντο μὲν ἐπικαίρως ἱππεῖς ἑκατέρου πεζοί τε ἐν μέσῳ» καὶ σελ. 57, β' «τότε δὴ βασιλεὺς τούς τε ἱππεῖς ἐπικαίρως τάττει χωρὶς ἑκατέρου» καὶ παρ' ἄλλοις. Τὴν ὀρθὴν γραφὴν παρὰ μὲν τῷ Μαξίμῳ ἀποκατέστησεν ὁ Δαβίσιος, παρὰ δὲ τῷ Ἰουλιανῷ ὁ Βυττεμβάχιος [1].

Πολλὰ παραδείγματα τῆς τε τοῦ ΑΙ εἰς Ε μεταπτώσεως καὶ τῆς τοῦ Ε εἰς ΑΙ δύναταί τις ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Ἡσυχίου νὰ προενέγκῃ.

Τῆς πρώτης καταλέγομεν ἡμεῖς τὰ ἑξῆς·

Αἰγειρέος: ὅμοιος ὀβολός

Ἀκρέα: ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἀφροδίτη

Ἀλθέα: Οἰνέως γυνή, Μελεάγρου μήτηρ

ἀλισθένειν: ἀσθενεῖν

ἀλυσθενεῖ: ἀσθενεῖ, ἀνιᾶται

Ἀσανέων πόλιν: τὰς Ἀφίδνας

δεόμενος: καιόμενος

διαρρέειν: διαπορθεῖν

διαρρέουσαι: διαφθείρουσαι

δυθμέσι: δύσεσι, καταστροφαῖς

ἐζηῶν: νέων καὶ ἀκμαίων

ἔθεται: χαίεται

ἔθρια: εὐδία

ἐξεθιασθέν: λαμπρυνθέν

ἐξερεύμην: ἐξαίρετα ἐλάμβανον

ἐπόλια: αἰγίδια

ἐραθέντι: ληφθέντι

ἐρίτω: λαμβανέτω

ἐρρέσθη: διεφθάρη

ἔσα: εἱμαρμένη

ἐσθητά: ὁρατά

ἑτερήσας: πορνεύσας

[1] Ἐπιστ. Κριτ. σελ. 7. Ἴδε καὶ Κόβητον Μνημ. Τόμ. Η', σελ. 380 κἑξ.

εὐνεομένων: καλῶς οἰκουμένων
ἐφνιδίως: ἀθρόως, ἄφνω
θέα παρεγείρω: τόπος αἴγειρον ἔχων, ὅθεν ἐθεώρουν
Θήρεον πέπλον: τὸ ποικίλον
Κασθανέα: πόλις Θεσσαλίας
κατένοντες: καταπλέοντες
κατέτυξ: γένος περικεφαλαίας
κατεωνᾶσθαι: καταντλᾶσθαι
κνεομένων: πονουμένων
λεμός: λάρυγξ, φάρυγξ
λεσήϊά τε πτερόεντα: τὰ ἀσπιδίσκια τὰ κοῦφα
μεμάσσων: μεθ' ὁρμῆς ἐξερχόμενος, πρόθυμος
μετέχμιον: ὁ μεταξὺ τῶν μαχομένων τόπος
νεετάζουσιν: οἰκοῦσι
ὀδέον: πράσιμον ἢ εἰς ἐκδημίαν ἐφόδιον
παρεφάσεις: παραινέσεις
παρεφασίῃσι: παραμυθίαις
πεπαλόεντος: τραχέος
πεπαλόεσσα: τραχεῖα
πεπένεται: μαλάσσεται
περεούμενοι: τελειούμενοι
περεοῦσθαι: διαπερᾶν πλοίῳ ἐπιβάντα
περιτόνεον: μέρος τι τῆς νεώς
πεφάσσουσα: ἐνθουσιωδῶς ὁρμῶσα
προσενοῦσί με: προσβάλλουσι, προσέρχονται
ῥέοιτο: φθείροιτο
συνερόμενος: συμβαλλόμενος
τενίαι: ζῶναι, στέφανοι· ἢ δεσμοί, διαδήματα
ὑπὲρ τῶν νεῶν: ὑπὲρ τῶν ἄνω συνδεδεμένων καὶ διατετα[γ]μένων
φεννίδα: παιδιὰν σφαίρας
Φερεά: Ἀθήνησι ξενικὴ θεός· οἱ δὲ τὴν Ἑκάτην

ἀντὶ τοῦ: Αἰγιναῖος, Ἀχραία, Ἀλθαία, ἀλυσθαίνειν, ἀλυσθαίνει[1], Ἀσαναίων, δαιόμενος, διαρραίειν, διαρ-

[1] Εὑρίσκεται δὲ γεγραμμένον παρ' Ἡσυχίῳ καὶ «Ἀλυσταίνειν: ἀσθενεῖν,

ραίουσαι, δυθμαῖσι, αἰζηῶν, αἴθεται, αἰθρία, ἐξαιθριασθέν, ἐξαιρεύμην, αἰπόλια, αἱρεθέντι, αἱρείτω, ἐρραίσθη, αἶσα, αἰσθητά, ἑταιρήσας, εὐναιομένων ἢ εὖ ναιομένων, αἰφνιδίως, παρ' αἰγείρῳ, Θηραῖον, Κασθαναία, καταίροντες, καταῖτυξ, καταιονᾶσθαι, κναιομένων, λαιμός, λαισήϊα, μαιμάσσων, μεταίχμιον, ναιετάουσιν, ὀδαῖον, παραιφάσεις, παραιφασίησι, παιπαλόεντος, παιπαλόεσσα, πεπαίνεται, περαιούμενοι, περαιοῦσθαι, περιτόναιον, παιφάσσουσα, προσσαίνουσι, ῥαίοιτο, συναιρόμενος[1], ταινίαι, ὑπερτοναίων, φαινίνδα, Φεραία.

Τῆς δὲ δευτέρας τἀκόλουθα·

ἀλαιός : ὁ παλαιός, ἄφρων. Αἰσχύλος

ἀπελαιθρόνην : τὴν δύναμιν τὴν ἀμέτρητον

ἐκκαίας : ἐκκαύσας

ἐλαίανεν : ἐλέπτυνεν

ἐλεντύν (Γρ. ἐλεητύν): *ἔλαιον*

ἐν[ν]αῖος : ἔκπληκτος

καιρατιοῦσι : τοῖς κέρασι πλήξουσι

λαιᾶναι : λεπτῦναι

ναίεσθαι : πορεύεσθαι

ναίμοιτο : καρποῖτο

ὀρχιπαιδίζειν : τὸ κακοσχολεύεσθαι παρὰ τοῖς παισί

παιτάσας : ἁπλώσας

προσωπαιδοῦντες : ἐπιβεβαιοῦντες

φαινακίζει : πλανᾷ, ἀπατᾷ, χλευάζει

φαινακισθείς : ἀπατηθείς

φαινακισμός : τὰ ὅμοια

χραιμετίσαι : κρᾶξαι ὡς ἵππος

χραιμετισμός : ἡ τῶν ἵππων φωνή

ἀδυνατεῖν». Ἴδε Ἐρίγγαν Παρατηρ. Κριτ. σελ. 171 καὶ Σμιδίτιον Ἡσυχ. Τόμ. Α', σελ. 133.

[1] Πρβ. «Συναιρουμένοις: συμβαλλομένοις» (Γρ. συναιρΟμένοις) καὶ «Συναράμενος: συναγωνιζόμενος, συμβαλόμενος». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου κεῖται «Συναιρόμενος: συμβαλλόμενος, συνερχόμενος, συμβοηθῶν».

ἀντὶ τοῦ: ἀλεός (=ἠλεός. Πρβ. «ἀλεόσσω: ματαιίζω» καὶ «ἀλεώσσειν: μωραίνειν»[1] καὶ «ἀλεόφρων: παράφρων»), ἀπέλεθρον ἶνα, ἐκκέας, ἐλέανεν, ἔλεον, ἐνεός, κερατιοῦσι, λεᾶναι, νέεσθαι, νέμοιτο, ὀρχιπεδίζειν, πετάσας, προσεμπεδοῦντες, φεναχίζει, φεναχισθείς, φεναχισμός, χρεμετίσαι, χρεμετισμός. Ἀδελφὸν τοῦ ὀρχιπΑΙδίζειν εἶνε τὸ ὀψιπΑΙδωνας. Ὀρθῶς ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου σελ. 367, 1 καὶ σελ. 404, 7 γράφεται ὀψιπέδων.

Φέρεται δὲ παρ' Ἡσυχίῳ καὶ

θυραιός: εἶδος ἀσπίδος καὶ ὁ ξένος, ὁ ἀλλότριος καὶ ὁ ἐξωτικός

ὅπερ συνέστη ἐκ τοῦ

θυρεός: εἶδος ἀσπίδος[2]

καὶ τοῦ

θυραῖος: ὁ ξένος, ὁ ἀλλότριος καὶ ὁ ἐξωτικός

ὡς τὸ

δεδεγμένος: διακεκομμένος, ἐπιτηρήσας, ἐκδεχόμενος

ἐκ τοῦ

δεδαϊγμένος: διακεκομμένος

καὶ τοῦ

δεδεγμένος: ἐπιτηρήσας, ἐκδεχόμενος[3].

Ἴσως δὲ καὶ τὸ

ἐδέζετο: ἐπολεμεῖτο

εἶνε πλημμελὴς ἀνάγνωσις τοῦ ἐδαΐζετο.

Παρατηρητέον δ' ὅτι οὐκ ὀλίγα τῶν ἐκ τοῦ Ἡσυχίου καταλεχθέντων εὑρίσκονται καὶ ἀναμαρτήτως παρ' αὐτῷ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ γεγραμμένα, οἷον

ἀπέλεθρον ἶνα: τὴν δύναμιν τὴν ἄμετρον
ἐξαιρεύμην: ἐξαίρετα ἐλάμβανον
καταίροντες: καταπλέοντες

[1] Ἀντὶ τοῦ ἀλεόσσω γραπτέον ἀλεώσσω. Πρβ. καὶ Λοβέκκιον Ῥηματ. σελ. 248 καὶ 250.

[2] Κεῖται δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ θύρεθρα καὶ θύρετρα «θυραιός: ἀσπίς» ἀντὶ τοῦ θυρεός.

[3] Ἴδε καὶ Βαλκενάριον Opusc. Τόμ. Α', σελ. 210.

καταῖτυξ: εἶδος περικεφαλαίας
νέμοιτο: καρποῖτο, βόσκοιτο
ὀδαῖον: πράσιμον καὶ εἰς ἐκδημίαν ἐφόδιον
προσεμπεδοῦντες: ἐπιβεβαιοῦντες
ῥαίοιτο: φθείροιτο, πλανῷτο

κτλ. Καὶ τὸ παιδόθεν δὲ καὶ πεδόθεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ ἑρμηνεύονται, οἷον «Παιδόθεν: ἀρχῆθεν, ἐκ ῥίζης, ἀπὸ γενέσεως, ἐκ παιδικῆς ἡλικίας» καὶ «Πεδόθεν: ἀρχῆθεν, ἐκ ῥίζης, ἀπὸ γενέσεως, ἐκ παίδων». Τοῦ ἐν Ὀδυσσείας Ν, 295:

μύθων τε κλοπίων, οἵ τοι πεδόθεν φίλοι εἰσίν

παρέχουσιν οἱ κώδικες καὶ γραφὴν ἄντικρυς πρὸς τὸ μέτρον μαχομένην πΑΙδόθεν· φέρεται δὲ καὶ σχόλιον «ἤτοι παιδόθεν φίλοι εἰσίν»[1].

Καὶ ἐν τοῖς τοῦ Γαληνοῦ οὐχὶ σπανίως συμβαίνει ἡ σύγχυσις τοῦ στοιχείου Ε καὶ τῆς διφθόγγου ΑΙ. Ἀναγινώσκεται παρ' αὐτῷ αἰσχρόν ἀντὶ τοῦ ἐχθρόν, νεαραῖς ἀντὶ τοῦ νεῶρες, πυκιναῖς ἀντὶ τοῦ πυκίν' ἐν, κραδία σημαίνεται τλημῖα ἀντὶ τοῦ κραδίη μένε τετληυῖα, ἢ καὶ νόσον ἀντὶ τοῦ ἡ κένωσις, λέγονται δὶς ἐν ἀντὶ τοῦ λέοντ' ἔδεισεν, Ἐλαίαν ἀντὶ τοῦ Ἐλέαν, καίηται ἀντὶ τοῦ κέηται, ἐπαιρήσεις ἀντὶ τοῦ ἐπερείσεις, περίναιον καὶ περιναίου ἀντὶ τοῦ περίνεον καὶ περινέου, κτλ. καὶ τοὐναντίον συρμεσμοῦ καὶ συρμεσμούς ἀντὶ τοῦ συρμαϊσμοῦ καὶ συρμαϊσμούς, κέκουβον ἀντὶ τοῦ Καίκουβον, πρεκόκκιον καὶ πρεκόκκια (βρεκόκκια) ἢ πρεκόκια ἀντὶ τοῦ πραικόκιον καὶ πραικόκια, Ἐλεοῦντι ἀντὶ τοῦ Ἐλαιοῦντι, διαντέων καὶ διαντέοι καὶ διαντέους ἀντὶ τοῦ διανταίων καὶ διανταῖοι καὶ διανταίους, ἐροῦμαι ἀντὶ τοῦ αἱροῦμαι, ἐρεῖ ἀντὶ τοῦ αἱρεῖ, κεχρῆσθαι ἀντὶ τοῦ καὶ χρῆσθαι, ἐργάσῃ τε ἀντὶ τοῦ ἐργάσηται, κτλ.

[1] Πρβ καὶ Σνειδεβῖνον Delect. σελ. 338 καὶ Σχοιμαννὸν Opusc. Τόμ. Γ', σελ. 74.

Τόμ. ΙΗ', ϐ', σελ. 875 «αἰσχρὸν γάρ μοί ἐστιν αὖθις τὰ ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεῖν». Τίνος λέξεως ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Γαληνὸς γίνεται φανερὸν ἐκ τῆς παντὶ ἴσως γνωςῆς Ὁμηρικῆς ῥήσεως τῆς ἐν Ὀδυσσείας Μ, 452 ἀπαντώσης:

ἐχθρὸν δέ μοί ἐστιν
αὖτις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν.

Ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Β, 220 εἶνε γεγραμμένον «τοῖς οὖν καλλίστοις ἐναντίος ὁ *ἔχθιστος*» ἀντὶ τοῦ *αἴσχιστος*.

Τόμ. Ε', σελ. 418:

ὥστ', εἴ τι πάσχοιμ' ὧν ἐδόξαζόν ποτε,
μή μοι νεαραῖς προσπεσὸν ψυχὴν δάκοι.

Παρὰ Πλουτάρχῳ παρατιθεμένῳ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς (σελ. 112) οὓς καὶ ὁ Γαληνὸς στίχους ἐκ τοῦ Θησέως τοῦ Εὐριπίδου φέρουσι τἀντίγραφα:

μή μοι νεαρὸν προσπεσὸν μᾶλλον δάκῃ.

Ἐπηνώρθωσε δὲ τὴν τὸ μέτρον ταράττουσαν λέξιν ὁ Μουσγράϐιος μεταγράψας νεωρές. Ἀλλὰ κάλλιον ἔχει τὸ προπερισπώμενον νεῶρες, ὡς διδάσκει ὁ Ἀρκάδιος (ἢ ὁ Ἡρῳδιανός) ἐν τῷ περὶ Τόνων σελ. 117 «Τὰ διὰ τοῦ ωδης εἰ ἔχει οὐδέτερα, προπερισπώμενα αὐτὰ ἔχει· εὐώδης εὖωδες, γεώδης γεῶδες. Ἔτι καὶ τὰ διὰ τοῦ ωρης· νεώρης νεῶρες, αὐτώρης αὐτῶρες· καὶ τὰ παρὰ τὸ ὄλω συντεθειμένα· ἐξώλης ἐξῶλες, πανώλης πανῶλες». Παρατηρητέον δ' ὅμως ὅτι κατὰ τὸν νῦν ἐκδιδόντα τὸ τοῦ Γαληνοῦ σύγγραμμα περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος Δογμάτων (Τόμ. Α', σελ. 20 καὶ σελ. 393) τὸ νεαραῖς εἶνε ἀνάγνωσις τοῦ Χαρτερίου καὶ τοῦ Κυννίου, οὕτω μετατυπωσάντων τὸ ἐν τῇ Ἀλδείῳ ἐκδόσει νεοραῖς, ἀνθ' οὗ ἐν τῷ Μαρκιανῷ κώδικι κεῖται νεωραῖς. Ἐν τῇ γραφῇ τοῦ Μαρκιανοῦ κώδικος ΝΕΩΡΑΙΣ καθορᾶται φανερώτερον ἡ γνησία ΝΕΩΡΕΣ.

Τόμ. Ε', σελ. 296:

ὣς πυκινΑΙΣ στήθεσσιν ἀναστενάχιζ' Ἀγαμέμνων.

καὶ σελ. 299:

τῷδε μάλ' ἐν ἐπίση κραδία σημαίνεΤΑΙ τληυῖα.

Οὕτω παρεφθάρησαν ὑπὸ τῶν χρηστῶν βιβλιογράφων οἱ Ὁμηρικοὶ στίχοι (Ἰλ. Κ, 9 καὶ Ὀδ. Υ, 23):

ὣς πυκίν' ἘΝ στήθεσσιν ἀνεστενάχιζ' Ἀγαμέμνων.
τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίῃ μένε ΤΕτληυῖα.

Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ ἐν σελ. 342 ἀντὶ τοῦ προσηκόντως γεγραμμένου:

τοῦ ἐγὼ μέσον ἧπαρ ἔχοιμι
ἐσθέμεναι προσφῦσα (Ἰλ. Ω, 213)

ὁ Μαρκιανὸς κῶδιξ καί τινες τῶν ἐκδόσεων ἔχουσιν *Αἰσθέμεναι*, ὡς ἐν σελ. 700 *ἀνΑΙμοθέντος* ἢ *ἀνΑΙμωθέντος* ἀντὶ τοῦ *ἀνΕμωθέντος*.

Τόμ. Ε', σελ. 675 «καὶ γάρ, ὅταν τι τούτων ἔξω τοῦ σώματος ἐκρυῇ πλέον τοῦ ἐπιπολάζοντος, ὀδύνην παρέχει, ἢ καὶ νόσον». Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 83 ἀναγινώσκεται «καὶ γάρ, ὁκόταν τι τούτων ἔξω τοῦ σώματος ἐκρυῇ πλέον τοῦ ἐπιπολάζοντος, ὀδύνην παρέχει ἢ κένωσις».

Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 411 «Εὔδηλον δὲ τοῦτο κἀξ ὧν Σιμωνίδης εἶπεν ὧδέ πως ἐχόντων· οὔπω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν ἀνὴρ λέγοντΑΙ δὶς ἐν οὐδὲ πάρδαλιν μοῦνος στενυγρῷ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ». Ἡ ὀρθὴ γραφὴ ἐσώθη ἐν Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 897 «Διὸ καὶ τὴν δευτέραν συλλαβὴν τοῦ στενυγρῶσαι ψιλοῦντες, οὐ δασύνοντες (Γρ. ψιλοῦντΑΣ, οὐ δασύνοντΑΣ) ἀναγνωστέον ἐστίν· οὐ γὰρ ἔγκειται τὸ ὑγρόν ἐν τῇ λέξει, καθάπερ ἄν τις οἰηθείη μὴ γινώσκων ὑπὸ τῶν Ἰώνων τὸ στενὸν ὀνομάζεσθαι στενυγρόν. Ἀλλὰ τοῦτό γε (Γρ. τοῦτΟΥ γε) μαρτύριόν ἐστιν αὔταρκες τὸ παρὰ τῷ Σιμωνίδῃ γεγραμμένον ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν·

οὐκ ἄν τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν
ἀνὴρ λέοντ' ἜΔεισεν οὐδὲ πάρδαλιν
μοῦνος στενυγρῇ συμπεσὼν ἐν ἀτραπῷ.

Τόμ. ΙΘ', σελ. 229 «Καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἐλαίαν ἀκμάσαν— Ζήνων δὲ ὁ Ἐλεάτης τῆς ἐριστικῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς μνημονεύεται γεγονώς». Προφανέστατον ὑπάρχει ὅτι περὶ τῆς Ἰταλικῆς πόλεως Ἐλέας πρόκειται ἐνταῦθα, τῆς ἀποικίας οὔσης τῶν Φωκαέων, οὐχὶ δὲ περὶ τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ἐλαίας, ἧς ποιεῖται μνείαν ὁ Γαληνὸς ἐν Τόμ. ΙΔ', σελ. 22 γράφων «Καὶ γὰρ οὖν ἐν τῇ παρ' ἡμῖν χώρᾳ τῇ μεταξὺ Περγάμου τε καὶ τῆς ἐπὶ θαλάττῃ πόλεως Ἐλαίας[1] ἔστι τις λόφος θύμων μεστός, ἐν ᾧ κάλλιστον αἱ μέλιτται συντιθέασι μέλι δαπανώμενον αὐτόθι. Κεῖται δὲ ὁ λόφος οὗτος ἀπὸ Περγάμου πορευομένῳ εἰς Ἐλαίαν ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσιν». Ἴδε καὶ Στράβωνα ΙΓ', α', 67 καὶ γ', 5.

Ψευδηρῳδιανὸς Ἐπιμερ. σελ. 217 «Πλὴν τοῦ ἐλαία καὶ συκομωραία. *Ἐλέα* δὲ πόλις ψιλόν». Στέφανος Βυζάντιος «*Ἐλαία*: πόλις τῆς Ἀσίας Αἰολική—Ἔστι καὶ ἑτέρα Ἰταλίας διὰ τοῦ Ε *Ἐλέα*, ἐξ ἧς Ἐλεᾶται. Τῆς δὲ προτέρας Ἐλαῖται» καὶ «*Ἐλέα*: πόλις Ἰταλίας, ὡς εἴρηται. Ἐκαλεῖτο δὲ Ὑέλη. Ὠνομάσθη δὲ Ἐλέα ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ. Ἡ νῦν Βελέα». Σουΐδας «*Ἐλέα*: ὄνομα πόλεως, πατρὶς Ζήνωνος—Λέγεται δὲ καὶ ἑτέρα πόλις *Ἐλαία* διὰ διφθόγγου, ἧς ὁ πολίτης Ἐλαΐτης· καὶ κόλπος οὕτω καλούμενος» (Πρβ. καὶ λ. *Ζήνων*). Σχολιαστὴς Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως Προτρεπτ. Ε', 64 «*Ἐλέα* διὰ τοῦ Ε πόλις τῆς Ἰταλίας, ἀφ' ἧς ὁ πολίτης Ἐλεάτης· *Ἐλαία* δὲ ἡ διὰ τῆς ΑΙ διφθόγγου τῆς Φωκίδος (Γρ. *Αἰολίδος*), ἀφ' ἧς ὁ πολίτης Ἐλαιάτης». Εὐστάθιος σελ. 1944 «Ἦν δέ, φησί, καὶ *Ἐλαία* πόλις ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐν μέντοι ἑτέρῳ ῥητορικῷ λεξικῷ γράφει ὅτι *Ἐλαία* Αἰολὶς πόλις, *Ἐλέα* δὲ ἐν Ἰταλίᾳ. Καὶ ζητητέον ποία γραφὴ ἀκριβεστέρα ἐστίν. Ὅτι μέντοι *Ἐλαία* διὰ διφθόγγου ἐστὶν ἡ Αἰολὶς ἐμφαίνεται παρὰ Στράβωνι εἰπόντι οὕτως· Κάνη ἀκρωτήριον ἀνταῖρον τῷ Λεκτῷ καὶ ποιοῦν τὸν Ἀδραμυττηνὸν κόλπον, οὗ μέρος ὁ Ἐλαϊτικὸς καλούμενος ἀπὸ Ἐλαίας πόλεως Αἰολικῆς». Ληρεῖ ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Νικάνδρου λέγων «Ἄσαι δ' ἔγχλοα φλοιὸν ἐλαιήεντα κρότωνος: ἀντὶ τοῦ ἐλαιώδη ἢ Ἰταλικόν· *Ἐλαία γὰρ πόλις ἐν Ἰταλίᾳ*» (Θηρ. στίχ.

[1] Πρβ. καὶ Ὀρειβάσ. Τόμ. Α', σελ. 170.

676). Οὐδαμῶς δ' ὑγιέστερος ὁ λόγος καθίσταται, ἂν προκριθῇ ἡ γραφὴ *Ἐλέα*· διότι ἐξ ὀνόματος ἔχοντος τὴν δευτέραν συλλαβὴν δι' Ε ψιλοῦ γεγραμμένην ἀδύνατον εἶνε νὰ παραχθῇ τὸ ἐπίθετον *Ἐλλῆεις*. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ζωναρᾶ φέρεται «Ἐλεάτης· ἀπὸ *Ἐλέας τῆς Ἀσίας*» (σελ. 683), ὅπερ ὀφείλει ἴσως ἀναπληρούμενον ν' ἀναγνωσθῇ «Ἐλεάτης ἀπὸ Ἐλέας (τῆς Ἰταλίας, Ἐλαιάτης δὲ ἀπὸ Ἐλαίας) τῆς Ἀσίας». Ἄνευ δέ τινος ὄκνου ἀποκαθιστῶμεν τὸν διφθογγογραφούμενον τύπον παρά τε τῷ Εὐσταθίῳ σελ. 1697 «Ἕτεροι δὲ ἔθνος Μυσίας φασὶ τοὺς ὕστερον *Ἐλεάτας* ἀπὸ Κητείου ποταμοῦ χειμαρρώδους ἐν τῇ *Ἐλεάτιδι*» καὶ ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις Λ, 521 «Ἄλλοι δὲ ἔθνος Μυσίας τοὺς νῦν *Ἐλεάτας* καλουμένους», εἰ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς *Ἐλαΐτης* ὠνομάζετο ὁ κάτοικος τῆς Ἐλαίας καὶ *Ἐλαΐτις* ἡ χώρα καὶ *Ἐλαϊτικὸς* ἢ *Ἐλαΐτης* ὁ κόλπος, ὧν πάντων μαρτύρια παρέχει ἡμῖν ὁ γεωγράφος λέγων σελ. 550 «καὶ Μενεκράτους τοῦ *Ἐλαΐτου*». σελ. 571 «ἡ γὰρ Περγαμηνὴ καὶ ἡ *Ἐλαΐτις*». σελ. 572 «καὶ Μενεκράτης ὁ *Ἐλαΐτης*». σελ. 581 «καὶ τὸν *Ἐλαϊτικὸν* κόλπον». σελ. 606 «ἐν ᾧ καὶ ὁ *Ἐλαϊτικὸς* περιλαμβάνεται». σελ. 607 «ταῦτ' ἤδη τοῦ *Ἐλαϊτῶν* κόλπου». σελ. 615 «εἰς τὸν *Ἐλαΐτην* καλούμενον κόλπον» καὶ «οὗ μέρος καὶ ὁ *Ἐλαϊτικός* ἐστι» καὶ «πρὸς ἄρκτον δὲ ἡ *Ἐλαΐτις*». σελ. 616 «τῷ δὲ λόγῳ τούτῳ συνηγορεῖ τὸ ἐν τῇ *Ἐλαΐτιδι* χειμαρρῶδες ποτάμιον δείκνυσθαι Κήτειον». σελ. 621 «Μενεκράτης γοῦν ὁ *Ἐλαΐτης*». σελ. 622 «ἡ ποιοῦσα τὸν κόλπον τὸν *Ἐλαϊτικόν*». σελ. 624 «κατὰ τὸν *Ἐλαΐτην* κόλπον καὶ τὸν Ἀδραμυττηνόν». Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Παρθενίῳ Ἐρωτ. ΙΕ' «ἡ ἱστορία παρὰ Διοδώρῳ τῷ *Ἐλαΐτῃ*» καὶ παρὰ Παυσανίᾳ Ε', κδ', 6 «*Ἐλαϊτῶν* δὲ ἀνάθημα, οἳ καταβάντι ἐκ Καΐκου πεδίου ἐς θάλασσαν πρῶτοι τῇ Αἰολίδι οἰκοῦσι» καὶ παρὰ Πολυβίῳ ΚΑ', η', 12 «ὧν ἀκούσαντες οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον παραυτίκα μὲν ἐδῄουν τὴν τῶν *Ἐλαϊτῶν* χώραν». Ἐν τῇ Διδωτείῳ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοτέλους Τόμ. Δ', σελ. 45 ἀναγινώσκεται «πνεῖ γὰρ ἀπὸ Θήβης πεδίου τοῦ ὑπὲρ τὸν *Ἐλαιατικὸν* κόλπον τῆς Μυσίας». Ἀλλ' ὁ Βαλεντῖνος Ῥώσης ἐν τῷ Ψευδεπιγράφῳ Ἀριστοτέλει σελ. 247 ἀποκατέστησεν ἐκ κωδίκων τὸν δόκιμον τύπον *Ἐλαϊτικόν*. Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐν μὲν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου λέγεται (ΙΓ', 62) «καθάπερ καὶ Ἀλκιδά-

μας ὁ *Ἐλαΐτης* ὁ Γοργίου μαθητής», ὡς καὶ ἐν ταῖς Χιλιάσι τοῦ Τζέτζου (ΙΑ', 746):

ὁ Ἀλκιδάμας ἔγραψεν ἐγκώμιον θανάτου
ὁ Ἐλαΐτης σύγχρονος ὑπάρχων Ἰσοκράτους,

ἐν δὲ τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα «Ἀλκιδάμας: *Ἐλεάτης* ἀπὸ *Ἐλέας* τῆς Ἀσίας—μαθητὴς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου» καὶ «Γοργίας—διδάσκαλος Πώλου Ἀκραγαντίνου καὶ Περικλέους καὶ Ἰσοκράτους καὶ Ἀλκιδάμαντος τοῦ *Ἐλεάτου*». Ἀλλ' οὐδαμῶς ἡμεῖς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἔγραψεν ὁ Σουΐδας *ἘλΔΙάτης* ἀπὸ *ἘλΔΙας* τῆς *Ἀσίας* καὶ τοῦ *ἘλΔΙάτου*. Δύναται δ' ὁ τύπος *Ἐλαιάτης*, καίτοι ἐκ παροξυτόνου ὀνόματος ἐσχηματισμένος, νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν ἐκ τοῦ *Ποτίδαια* γενόμενον *Ποτιδαιάτης*, ᾧ ὅμοιος ὁ *Λυκαιάτης* ἐκ τοῦ *Λύκαια*. Λέγει μὲν ὁ Στέφανος ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς «Λύκαια: πόλις Ἀρκαδίας—Ὁ οἰκήτωρ *Λυκαῖος*». Ἀλλ' ὅμως παρὰ Παυσανίᾳ ἀπαντᾷ *Λυκαιᾶται* (Η', κζ', 4 καὶ 5) καὶ *τὴν Λυκαιᾶτιν χώραν* (Η', λ', 1). Ὁ Ὄθων Σνειδῆρος ἀποφαίνεται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Καλλιμάχου (Τόμ. Β', σελ. 270) ὅτι τὸ παρὰ τῷ Στεφάνῳ ἐν λέξει *Βήνη* «Βηναῖος ἦν ἢ *Κερεάτης* ἢ Κρής» εἶνε πλημμελὴς γραφὴ τοῦ *ΚερΔΙάτης*, παρηγμένου ἐκ τοῦ *Κεραία*, ὡς τὸ *γαιάτης* ἐκ τοῦ *γαῖα*[1]. Παντὶ δὲ φανερὸν ὑπάρχει ὅτι τὸ *Κεραιάτης* ἐκ τοῦ *Κεραία* οὐδὲν διαφέρει τοῦ *Ἐλαιάτης* ἐκ τοῦ *Ἐλαία*. Ἀνάλογον τούτοις εὑρίσκομεν τὸ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου παραδεδομένον «*Βαία:* ὄρος Κεφαλληνίας — Τὸ ἐθνικὸν *Βαιάτης*». Φέρεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «*Ζαῖα:* πόλις Βοιωτίας ἀρχαιοτάτη—Τὸ ἐθνικὸν *Ζαιάτης*, ὡς *Βοιάτης*» (Γρ. *Βαιάτης*) καὶ «*Μαῖα:* πόλις Ἑλλησποντία. Τὸ ἐθνικὸν *Μαιάτης* κατὰ πρόσθεσιν τοῦ ΤΗΣ» καὶ «*Ἀταία:* πόλις Λακωνική. Ὁ πολίτης *Ἀταιάτης*, ὡς Καρύα Καρυάτης, ἢ *Ἀταΐτης* ἢ Ἀταῖος» καὶ ἐν λέξει *Αἶα* «ὡς Ἀσία Ἀσιάτης, οὕτως *Αἶα Αἰάτης* καὶ Αἰήτης» (Πρβ. καὶ λ. *Ἀλθαία*). Τὸ παρὰ Παυσανίᾳ Δ', λ', 3 «Ἔστι δὲ καὶ Τύχης ναὸς *Φαραιάταις* καὶ ἄγαλμα ἀρχαῖον» εἶνε κακὴ ἀνάγνωσις τοῦ *Φαραΐταις*, ὡς γίνεται φανερὸν ἐξ ὧν γράφει ὁ Στέφανος ἐν λ. *Φαραί* «Τὸ ἐθνικὸν τῆς Μεσσηνίας *Φαραΐτης*, ὡς Θῆβαι Θηβαΐ-

[1] Παρὰ Πολυβίῳ Δ', νγ', 6 ἀναγινώσκεται «Πολυρρήνιοί μὲν καὶ Κερέται καὶ Λαππαῖοι», ὅπερ μεταβάλλεται εἰς τὸ Κερεᾶται ἢ Κεραῖται. Ἴδε Οὔλσχιον Πολυβ. σελ. 379 καὶ Μεινέκιον Ἀναλ. Ἀλεξ. σελ. 172 κέξ.

της καὶ Συκαῖ Συκαίτης». Ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος σελ. 388 ἔχουσιν οἱ κώδικες «οἱ δ' ἐκ τῆς Μεσσηνιακῆς *Φαρᾶται*»[1].

Τρεῖς τύπους τῆς Ἰταλικῆς πόλεως μνημονεύει ὁ Στράβων ἐν βιβλίῳ Ϛ' γράφων «Κάμψαντι δ' ἄλλος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις, ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκαιεῖς *Ὑέλην*, οἱ δὲ *Ἔλην* ἀπὸ κρήνης τινός, οἱ δὲ νῦν *Ἐλέαν* ὀνομάζουσιν, ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο, ἄνδρες Πυθαγόρειοι» (κεφ. α', 1), δύο δὲ Διογένης ὁ Λαέρτιος ἐν βιβλίῳ Θ' λέγων «Καὶ γὰρ οὗτος τὴν πρότερον μὲν *Ὑέλην*, ὕστερον δὲ *Ἐλέαν*, Φωκαέων οὖσαν ἀποικίαν, αὑτοῦ δὲ πατρίδα, πόλιν εὐτελῆ καὶ μόνον ἄνδρας ἀγαθοὺς τρέφειν ἐπισταμένην ἠγάπησε μᾶλλον τῆς Ἀθηναίων μεγαλαυχίας» (§ 28). Παράδοξον φαίνεται τὸ ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς τοῦ Στεφάνου κείμενον «*Θυέλα*: πόλις Οἰνωτρίας, ἐν ᾗ μοῖρα Φωκαέων ᾤκησεν, ὡς Ἡρόδοτος πρώτῳ. Τὸ ἐθνικὸν *Θυελαῖος*». Παρ' Ἡροδότῳ φέρεται «πόλιν γῆς τῆς Οἰνωτρίης ταύτην, ἥτις νῦν *Ὑέλη* καλέεται» (Α', 167). Ἴσως δὲ τὸ *Θυέλα* καὶ *Θυελαῖος* εἶνε ἐσφαλμένη ἀνάγνωσις τοῦ *Οὐέλα* (=Ὑέλη ἢ Ϝέλη) καὶ *Οὐελαῖος* (=Ὑελαῖος ἢ Ϝελαῖος). Πρβ. Διονύσιον Ἁλικαρνασσέα Ῥωμ. Ἀρχ. Α', 20 «Σπένδονταί τε δὴ πρὸς τοὺς Πελασγοὺς καὶ διδόασιν αὐτοῖς χωρία τῆς ἑαυτῶν ἀποδασάμενοι τὰ περὶ τὴν ἱερὰν λίμνην, ἐν οἷς ἦν τὰ πολλὰ ἑλώδη, ἃ νῦν κατὰ τὸν ἀρχαῖον τῆς διαλέκτου τρόπον *Οὐέλια* ὀνομάζεται. Σύνηθες γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὡς τὰ πολλὰ προτιθέναι τῶν ὀνομάτων, ὁπόσων αἱ ἀρχαὶ ἀπὸ φωνηέντων ἐγίνοντο, τὴν ΟΥ συλλαβὴν ἑνὶ στοιχείῳ γραφομένην· τοῦτο δ' ἦν ὥσπερ γάμμα διτταῖς ἐπὶ μίαν ὀρθὴν ἐπιζευγνύμενον ταῖς πλαγίαις[2], ὡς *Ϝελένη* καὶ *Ϝάναξ* καὶ *Ϝοῖκος* καὶ *Ϝανήρ* καὶ πολλὰ τοιαῦτα». Ἄξια παραθέσεως εἶνε καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ γεγραμμένα ἐν σελ. 71 «*Ἐνετοὶ* δέ, οἶμαι, τὸ πρόσθεν ὠνομάζοντο. Νῦν δὲ ἤδη Ῥωμαίων τὰς πόλεις ἐχόντων τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ὄνομα σώζουσι βραχείᾳ προσθήκῃ γράμματος ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπωνυμίας· ἔστι δὲ αὐτοῦ σύμβολον χαρακτὴρ εἷς, ὀνομάζουσι δὲ αὐτὸν ΟΥ καὶ χρῶνται ἀντὶ τοῦ βῆτα πολλάκις προσπνεύσεως, οἶμαι, τινὸς ἕνεκα καὶ ἰδιότητος τῆς γλώττης». Περὶ τοῦ

[1] Ἴδε Κραμῆρον Στράβ. Τόμ. Β', σελ. 206.

[2] Ὁ Δαβήσιος Miscell. Crit. σελ. 210 ἐκδ. Κιδδίου ἐξαλείφει τὸ πρὸ τοῦ πλαγίαις ἄρθρον.

Ἐνετία-Βενετία-Οὐενετία ποιεῖται τὴν ἑξῆς παρατήρησιν ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον Παρεκβολαῖς στίχ. 378 «Τὴν δὲ ῥηθεῖσαν *Ἐνετίαν*, εἰ χρή τι παρεκβατικώτερον εἰπεῖν, νῦν μὲν *Βενετίαν* φαμέν, καθότι καὶ Ἀρριανός φησιν, ὅτι *Ἐνετοὶ πονήσαντες ἐν μάχῃ τῇ κατὰ Ἀσσυρίους* (Γρ. *ἈσσυρίΩΝ*) *καὶ ἀποπεράσαντες εἰς Εὐρώπην ᾠκίσθησαν πρὸς Πάδῳ τῷ ποταμῷ καὶ τῇ ἐπιχωρίῳ γλώττῃ Βενετοὶ ἐς τοῦτο ἔτι ἀντὶ Ἐνετῶν κληΐζονται καὶ Βενετία ἡ γῆ ἥντινα νέμονται*· οἱ δὲ παλαιοὶ *Οὐενετίαν* τὴν χώραν ἐκάλουν κατὰ γλῶσσαν οἰκείαν, ὡς καὶ τὸν *Ὀκτάβιον Ὀκταούϊον* καὶ τὸν *Φλαβιανὸν Φλαουϊανὸν* καὶ ὅσα τοιαῦτα». Πλείονα περὶ τοῦ προκειμένου θὰ εἴπωμεν ἄλλοτε.

Τόμ. ΙΗ΄, β΄, σελ. 457 «Τοιαύτη δὲ θέσις ἐστίν, ὅταν ἐπὶ σκληροῦ τε καίηται καὶ μὴ συνεχῶς ἐπαίρηται». Ὀρθῶς γράφεται ἐν Τόμ. ϛ΄, σελ. 505 «ἐπειδὰν συγκομισθέντα κέηται».

Μεταχειρίζεται δ' ὁ Γαληνὸς οὐχὶ ὀλιγάκις τὴν ὑποτακτικὴν ταύτην ἐν συνθέσει, οἷον Τόμ. ϛ΄, σελ. 239: ἐπειδὰν μὲν ἡσυχάζουσα *περικέηται*. σελ. 278: ὅταν ἐν ταῖς πρώταις φλεψὶ πλῆθος ὠμῶν *περικέηται*. Τόμ. Ζ΄, σελ. 489: ἥτις ἂν ἐξ ὁλοκλήρων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν *συγκέηται*. Τόμ. Ι΄, σελ. 884: κἂν μὴ *προσκέηταί* ποτε τῷ λόγῳ. Τόμ. ΙΓ΄, σελ. 587: ὅταν ἐξ ἀρχῆς τε καλὸν ᾖ καὶ καλῶς *ἀποκέηται*. σελ. 796: ἣν ὄξει δριμυτάτῳ περικλυζομένη πάντοθεν *ἀποκέηται*. Ἐν Τόμ. ΙΑ΄, σελ. 662 ἀναγινώσκεται τὸ πληθυντικὸν «ὅταν ἐν μεσημβρινοῖς καὶ προσηλίοις χωρίοις *ἀποκέωνται*». Ἀπαντᾷ δὲ παρὰ τῷ Γαληνῷ καὶ ἡ εὐκτικὴ

κέοιτο (Τόμ. Α΄, σελ. 287. Τόμ. Γ΄, σελ. 241),
παρακέοιτο (Τόμ. Β΄, σελ. 49 καὶ 203. Τόμ. Γ΄, σελ. 854. Τόμ. ΙΑ΄, σελ. 453),
συγκέοιτο (Τόμ. Δ΄, σελ. 43. Τόμ. ϛ΄, σελ. 839),
ἐγκέοιτο (Τόμ. Ε΄, σελ. 258),
διακέοιτο (Τόμ. Ζ΄, σελ. 567),
ἀποκέοιτο (Τόμ. Θ΄, σελ. 602),
προσκέοιτο (Τόμ. Ι΄, σελ. 246 καὶ 757. Τόμ. Ιϛ΄, σελ. 776. Τόμ. ΙΖ΄, α΄, σελ. 882),

καταῖτυξ: εἶδος περικεφαλαίας
νέμοιτο: καρποῖτο, βόσκοιτο
ὀδαῖον: πράσιμον καὶ εἰς ἐκδημίαν ἐφόδιον
προσεμπεδοῦντες: ἐπιβεβαιοῦντες
ῥαίοιτο: φθείροιτο, πλανῷτο

κτλ. Καὶ τὸ παιδόθεν δὲ καὶ πεδόθεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ ἑρμηνεύονται, οἷον «Παιδόθεν: ἀρχῆθεν, ἐκ ῥίζης, ἀπὸ γενέσεως, ἐκ παιδικῆς ἡλικίας» καὶ «Πεδόθεν: ἀρχῆθεν, ἐκ ῥίζης, ἀπὸ γενέσεως, ἐκ παίδων». Τοῦ ἐν Ὀδυσσείας Ν, 295:

μύθων τε κλοπίων, οἵ τοι πεδόθεν φίλοι εἰσίν

παρέχουσιν οἱ κώδικες καὶ γραφὴν ἄντικρυς πρὸς τὸ μέτρον μαχομένην παΙδόθεν· φέρεται δὲ καὶ σχόλιον «ἤτοι παιδόθεν φίλοι εἰσίν»[1].

Καὶ ἐν τοῖς τοῦ Γαληνοῦ οὐχὶ σπανίως συμβαίνει ἡ σύγχυσις τοῦ στοιχείου Ε καὶ τῆς διφθόγγου ΑΙ. Ἀναγινώσκεται παρ' αὐτῷ αἰσχρόν ἀντὶ τοῦ ἐχθρόν, νεαραῖς ἀντὶ τοῦ νεῶρες, πυκιναῖς ἀντὶ τοῦ πυκίν' ἐν, κραδία σημαίνεται τληυῖα ἀντὶ τοῦ κραδίη μένε τετληυῖα, ἢ καὶ νόσον ἀντὶ τοῦ ἡ κένωσις, λέγονται δὶς ἐν ἀντὶ τοῦ λέοντ' ἔδεισεν, Ἐλαίαν ἀντὶ τοῦ Ἐλέαν, καίηται ἀντὶ τοῦ κέηται, ἐπαιρήσεις ἀντὶ τοῦ ἐπερείσεις, περίναιον καὶ περιναίου ἀντὶ τοῦ περίνεον καὶ περινέου, κτλ. καὶ τοὐναντίον συρμεσμοῦ καὶ συρμεσμούς ἀντὶ τοῦ συρμαϊσμοῦ καὶ συρμαϊσμούς, κέκουβον ἀντὶ τοῦ Καίκουβον, πρεκόκκιον καὶ πρεκόκκια (βρεκόκκια) ἢ πρεκόκια ἀντὶ τοῦ πραικόκιον καὶ πραικόκια, Ἐλεοῦντι ἀντὶ τοῦ Ἐλαιοῦντι, διαντέων καὶ διαντέοι καὶ διαντέους ἀντὶ τοῦ διανταίων καὶ διανταῖοι καὶ διανταίους, ἐροῦμαι ἀντὶ τοῦ αἱροῦμαι, ἐρεῖ ἀντὶ τοῦ αἱρεῖ, κεχρῆσθαι ἀντὶ τοῦ καὶ χρῆσθαι, ἐργάσῃ τε ἀντὶ τοῦ ἐργάσηται, κτλ.

[1] Πρβ. καὶ Σνειδεβῖνον Delect. σελ. 338 καὶ Σχοιμαννὸν Opusc. Τόμ. Γ', σελ. 74.

Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 875 «αἰσχρὸν γάρ μοί ἐστιν αὖθις τὰ ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεῖν». Τίνος λέξεως ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Γαληνὸς γίνεται φανερὸν ἐκ τῆς παντὶ ἴσως γνωςῆς Ὁμηρικῆς ῥήσεως τῆς ἐν Ὀδυσσείας Μ, 452 ἀπαντώσης:

ἐχθρὸν δέ μοί ἐστιν
αὖτις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν.

Ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Β, 220 εἶνε γεγραμμένον «τοῖς οὖν καλλίστοις ἐναντίος ὁ *ἔχθιστος*» ἀντὶ τοῦ *αἴσχιστος*.

Τόμ. Ε', σελ. 418:

ὥστ', εἴ τι πάσχοιμ' ὧν ἐδόξαζόν ποτε,
μή μοι νεαραῖς προσπεσὸν ψυχὴν δάκοι.

Παρὰ Πλουτάρχῳ παρατιθεμένῳ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς (σελ. 112) οὓς καὶ ὁ Γαληνὸς στίχους ἐκ τοῦ Θησέως τοῦ Εὐριπίδου φέρουσι τἀντίγραφα:

μή μοι νεαρὸν προσπεσὸν μᾶλλον δάκῃ.

Ἐπηνώρθωσε δὲ τὴν τὸ μέτρον ταράττουσαν λέξιν ὁ Μουσγράβιος μεταγράψας νεωρές. Ἀλλὰ κάλλιον ἔχει τὸ προπερισπώμενον νεῶρες, ὡς διδάσκει ὁ Ἀρκάδιος (ἢ ὁ Ἡρῳδιανός) ἐν τῷ περὶ Τόνων σελ. 117 «Τὰ διὰ τοῦ ωδης εἰ ἔχει οὐδέτερα, προπερισπώμενα αὐτὰ ἔχει· εὐώδης εὐῶδες, γεώδης γεῶδες. Ἔτι καὶ τὰ διὰ τοῦ ωρης· νεώρης νεῶρες, αὐτώρης αὐτῶρες· καὶ τὰ παρὰ τὸ ὄλω συντεθειμένα· ἐξώλης ἐξῶλες, πανώλης πανῶλες». Παρατηρητέον δ' ὅμως ὅτι κατὰ τὸν νῦν ἐκδιδόντα τὸ τοῦ Γαληνοῦ σύγγραμμα περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος Δογμάτων (Τόμ. Α', σελ. 20 καὶ σελ. 393) τὸ νεαραῖς εἶνε ἀνάγνωσις τοῦ Χαρτερίου καὶ τοῦ Κυννίου, οὕτω μετατυπωσάντων τὸ ἐν τῇ Ἀλδείῳ ἐκδόσει νεοραῖς, ἀνθ' οὗ ἐν τῷ Μαρκιανῷ κώδικι κεῖται νεωραῖς. Ἐν τῇ γραφῇ τοῦ Μαρκιανοῦ κώδικος ΝΕΩΡΑΙΣ καθορᾶται φανερώτερον ἡ γνησία ΝΕΩΡΕΣ.

Τόμ. Ε', σελ. 296:

ὡς πυκινΑΙΣ στήθεσσιν ἀναστενάχιζ' Ἀγαμέμνων.

καὶ σελ. 299:

τῷδε μάλ' ἐν ἐπίσῃ κραδία σημαίνεΤΑΙ τληυῖα.

Οὕτω παρεφθάρησαν ὑπὸ τῶν χρηστῶν βιβλιογράφων οἱ Ὁμηρικοὶ στίχοι (Ἰλ. Κ, 9 καὶ Ὀδ. Υ, 23):

ὣς πυκίν' ΕΝ στήθεσσιν ἀνεστενάχιζ' Ἀγαμέμνων.
τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίῃ μένε ΤΕτληυῖα.

Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ ἐν σελ. 342 ἀντὶ τοῦ προσηκόντως γεγραμμένου:

τοῦ ἐγὼ μέσον ἧπαρ ἔχοιμι
ἐσθέμεναι προσφῦσα (Ἰλ. Ω, 213)

ὁ Μαρκιανὸς κῶδιξ καί τινες τῶν ἐκδόσεων ἔχουσιν *Αἰσθέμεναι*, ὡς ἐν σελ. 700 *ἀνΑΙμοθέντος* ἢ *ἀνΑΙμωθέντος* ἀντὶ τοῦ *ἀνΕμωθέντος*.

Τόμ. Ε', σελ. 675 «καὶ γάρ, ὅταν τι τούτων ἔξω τοῦ σώματος ἐκρυῇ πλέον τοῦ ἐπιπολάζοντος, ὀδύνην παρέχει, ἢ καὶ νόσον». Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 83 ἀναγινώσκεται «καὶ γάρ, ὁκόταν τι τούτων ἔξω τοῦ σώματος ἐκρυῇ πλέον τοῦ ἐπιπολάζοντος, ὀδύνην παρέχει ἢ κένωσις».

Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 411 «Εὔδηλον δὲ τοῦτο κἀξ ὧν Σιμωνίδης εἶπεν ὧδέ πως ἐχόντων· οὔπω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν ἀνὴρ λέγοντΑΙ δὶς ἐν οὐδὲ πάρδαλιν μοῦνος στενυγρῷ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ». Ἡ ὀρθὴ γραφὴ ἐσώθη ἐν Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 897 «Διὸ καὶ τὴν δευτέραν συλλαβὴν τοῦ στενυγρῶσαι ψιλοῦντες, οὐ δασύνοντες (Γρ. ψιλοῦντΑΣ, οὐ δασύνοντΑΣ) ἀναγνωστέον ἐστίν· οὐ γὰρ ἔγκειται τὸ ὑγρὸν ἐν τῇ λέξει, καθάπερ ἄν τις οἰηθείη μὴ γινώσκων ὑπὸ τῶν Ἰώνων τὸ στενὸν ὀνομάζεσθαι στενυγρόν. Ἀλλὰ τοῦτό γε (Γρ. τοῦτΟΥ γε) μαρτύριόν ἐστιν αὔταρκες τὸ παρὰ τῷ Σιμωνίδῃ γεγραμμένον ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν·

οὐκ ἄν τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν
ἀνὴρ λέοντ' Ἔδεισεν οὐδὲ πάρδαλιν
μοῦνος στενυγρῇ συμπεσὼν ἐν ἀτραπῷ.

Τόμ. ΙΘ', σελ. 229 «Καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἐλαίαν ἀκμάσαν— Ζήνων δὲ ὁ Ἐλεάτης τῆς ἐριστικῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς μνημονεύεται γεγονώς». Προφανέστατον ὑπάρχει ὅτι περὶ τῆς Ἰταλικῆς πόλεως Ἐλέας πρόκειται ἐνταῦθα, τῆς ἀποικίας οὔσης τῶν Φωκαέων, οὐχὶ δὲ περὶ τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ἐλαίας, ἧς ποιεῖται μνείαν ὁ Γαληνὸς ἐν Τόμ. ΙΔ', σελ. 22 γράφων «Καὶ γὰρ οὖν ἐν τῇ παρ' ἡμῖν χώρᾳ τῇ μεταξὺ Περγάμου τε καὶ τῆς ἐπὶ θαλάττῃ πόλεως Ἐλαίας[1] ἔστι τις λόφος θύμων μεστός, ἐν ᾧ κάλλιστον αἱ μέλιτται συντιθέασι μέλι δαπανώμενον αὐτόθι. Κεῖται δὲ ὁ λόφος οὗτος ἀπὸ Περγάμου πορευομένῳ εἰς Ἐλαίαν ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσιν». Ἴδε καὶ Στράβωνα ΙΓ', α', 67 καὶ γ', 5.

Ψευδηρωδιανὸς Ἐπιμερ. σελ. 217 «Πλὴν τοῦ ἐλαία καὶ συκομαραία. *Ἐλέα* δὲ πόλις ψιλόν». Στέφανος Βυζάντιος «*Ἐλαία*: πόλις τῆς Ἀσίας Αἰολική—Ἔστι καὶ ἑτέρα Ἰταλίας διὰ τοῦ Ε *Ἐλέα*, ἐξ ἧς Ἐλεᾶται. Τῆς δὲ προτέρας Ἐλαῖται» καὶ «*Ἐλέα*: πόλις Ἰταλίας, ὡς εἴρηται. Ἐκαλεῖτο δὲ Ὑέλη. Ὠνομάσθη δὲ Ἐλέα ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ. Ἡ νῦν Βελέα». Σουΐδας «*Ἐλέα*: ὄνομα πόλεως, πατρὶς Ζήνωνος—Λέγεται δὲ καὶ ἑτέρα πόλις *Ἐλαία* διὰ διφθόγγου, ἧς ὁ πολίτης Ἐλαΐτης· καὶ κόλπος οὕτω καλούμενος» (Πρβ. καὶ λ. *Ζήνων*). Σχολιαστὴς Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως Προτρεπτ. Ε', 64 «*Ἐλέα* διὰ τοῦ Ε πόλις τῆς Ἰταλίας, ἀφ' ἧς ὁ πολίτης Ἐλεάτης· *Ἐλαία* δὲ ἡ διὰ τῆς ΑΙ διφθόγγου τῆς Φωκίδος (Γρ. *Αἰολίδος*), ἀφ' ἧς ὁ πολίτης Ἐλαιάτης». Εὐστάθιος σελ. 1944 «Ἦν δέ, φησί, καὶ *Ἐλαία* πόλις ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐν μέντοι ἑτέρῳ ῥητορικῷ λεξικῷ γράφει ὅτι *Ἐλαία* Αἰολὶς πόλις, *Ἐλέα* δὲ ἐν Ἰταλίᾳ. Καὶ ζητητέον ποία γραφὴ ἀκριβεστέρα ἐστίν. Ὅτι μέντοι *Ἐλαία* διὰ διφθόγγου ἐστὶν ἡ Αἰολὶς ἐμφαίνεται παρὰ Στράβωνι εἰπόντι οὕτως· Κάνη ἀκρωτήριον ἀνταῖρον τῷ Λεκτῷ καὶ ποιοῦν τὸν Ἀδραμυττηνὸν κόλπον, οὗ μέρος ὁ Ἐλαΐτικὸς καλούμενος ἀπὸ Ἐλαίας πόλεως Αἰολικῆς». Ληρεῖ ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Νικάνδρου λέγων «Ἄσαι δ' ἔγχλοα φλοιὸν ἐλαιήεντα κρότωνος: ἀντὶ τοῦ ἐλαιώδη ἢ Ἰταλικόν· *Ἐλαία γὰρ πόλις ἐν Ἰταλίᾳ*» (Θηρ. στίχ.

[1] Πρβ. καὶ Ὀρειβάσ. Τόμ. Α', σελ. 170.

676). Οὐδαμῶς δ' ὑγιέστερος ὁ λόγος καθίσταται, ἂν προκριθῇ ἡ γραφὴ *Ἐλέα*· διότι ἐξ ὀνόματος ἔχοντος τὴν δευτέραν συλλαβὴν δι' Ε ψιλοῦ γεγραμμένην ἀδύνατον εἶνε νὰ παραχθῇ τὸ ἐπίθετον. *ἘλΛΙήεις*. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ζωναρᾶ φέρεται «Ἐλεάτης· ἀπὸ *Ἐλέας τῆς Ἀσίας*» (σελ. 683), ὅπερ ὀφείλει ἴσως ἀναπληρούμενον ν' ἀναγνωσθῇ «Ἐλεάτης ἀπὸ Ἐλέας (τῆς Ἰταλίας, Ἐλαιάτης δὲ ἀπὸ Ἐλαίας) τῆς Ἀσίας». Ἄνευ δέ τινος ὄκνου ἀποκαθιστῶμεν τὸν διφθογγογραφούμενον τύπον παρά τε τῷ Εὐσταθίῳ σελ. 1697 «Ἕτεροι δὲ ἔθνος Μυσίας φασὶ τοὺς ὕστερον *Ἐλεάτας* ἀπὸ Κητείου ποταμοῦ χειμαρρώδους ἐν τῇ *Ἐλεάτιδι*» καὶ ἐν τοῖς εἰς Ὀδύσσειαν Σχολίοις Λ, 521 «Ἄλλοι δὲ ἔθνος Μυσίας τοὺς νῦν *Ἐλεάτας* καλουμένους», εἰ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς *Ἐλαΐτης* ὠνομάζετο ὁ κάτοικος τῆς Ἐλαίας καὶ *Ἐλαΐτις* ἡ χώρα καὶ *Ἐλαϊτικὸς* ἢ *Ἐλαΐτης* ὁ κόλπος, ὧν πάντων μαρτύρια παρέχει ἡμῖν ὁ γεωγράφος λέγων σελ. 550 «καὶ Μενεκράτους τοῦ *Ἐλαΐτου*». σελ. 571 «ἡ γὰρ Περγαμηνὴ καὶ ἡ *Ἐλαΐτις*». σελ. 572 «καὶ Μενεκράτης ὁ *Ἐλαΐτης*». σελ. 581 «καὶ τὸν *Ἐλαϊτικὸν* κόλπον». σελ. 606 «ἐν ᾧ καὶ ὁ *Ἐλαϊτικὸς* περιλαμβάνεται». σελ. 607 «ταῦτ' ἤδη τοῦ *Ἐλαϊτῶν* κόλπου». σελ. 615 «εἰς τὸν *Ἐλαΐτην* καλούμενον κόλπον» καὶ «οὗ μέρος καὶ ὁ *Ἐλαϊτικός* ἐστι» καὶ «πρὸς ἄρκτον δὲ ἡ *Ἐλαΐτις*». σελ. 616 «τῷ δὲ λόγῳ τούτῳ συνηγορεῖ τὸ ἐν τῇ *Ἐλαΐτιδι* χειμαρρῶδες ποτάμιον δείκνυσθαι Κήτειον». σελ. 621 «Μενεκράτης γοῦν ὁ *Ἐλαΐτης*». σελ. 622 «ἡ ποιοῦσα τὸν κόλπον τὸν *Ἐλαϊτικόν*». σελ. 624 «κατὰ τὸν *Ἐλαΐτην* κόλπον καὶ τὸν Ἀδραμυττηνόν». Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Παρθενίῳ Ἐρωτ. ΙΕ' «ἡ ἱστορία παρὰ Διοδώρῳ τῷ *Ἐλαΐτῃ*» καὶ παρὰ Παυσανίᾳ Ε', κδ', 6 «*Ἐλαϊτῶν* δὲ ἀνάθημα, οἳ καταβάντι ἐκ Καΐκου πεδίου ἐς θάλασσαν πρῶτοι τῇ Αἰολίδι οἰκοῦσι» καὶ παρὰ Πολυβίῳ ΚΑ', η', 12 «ὧν ἀκούσαντες οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον παραυτίκα μὲν ἐδῄουν τὴν τῶν *Ἐλαϊτῶν* χώραν». Ἐν τῇ Διδωτείῳ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοτέλους Τόμ. Δ', σελ. 45 ἀναγινώσκεται «πνεῖ γὰρ ἀπὸ Θήβης πεδίου τοῦ ὑπὲρ τὸν *Ἐλαιατικὸν* κόλπον τῆς Μυσίας». Ἀλλ' ὁ Βαλεντῖνος Ῥώσης ἐν τῷ Ψευδεπιγράφῳ Ἀριστοτέλει σελ. 247 ἀποκατέστησεν ἐκ κωδίκων τὸν δόκιμον τύπον *Ἐλαϊτικόν*. Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐν μὲν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου λέγεται (ΙΓ', 62) «καθάπερ καὶ Ἀλκιδά-

μας ὁ *Ἐλαΐτης* ὁ Γοργίου μαθητής», ὡς καὶ ἐν ταῖς Χιλιάσι τοῦ Τζέτζου (ΙΑ', 746):

ὁ Ἀλκιδάμας ἔγραψεν ἐγκώμιον θανάτου
ὁ Ἐλαΐτης σύγχρονος ὑπάρχων Ἰσοκράτους,

ἐν δὲ τῷ Λεξικῷ τοῦ Σουΐδα «Ἀλκιδάμας: *Ἐλεάτης* ἀπὸ *Ἐλέας* τῆς Ἀσίας—μαθητὴς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου» καὶ «Γοργίας—διδάσκαλος Πώλου Ἀκραγαντίνου καὶ Περικλέους καὶ Ἰσοκράτους καὶ Ἀλκιδάμαντος τοῦ *Ἐλεάτου*». Ἀλλ' οὐδαμῶς ἡμεῖς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἔγραψεν ὁ Σουΐδας *ἘλΑΙάτης ἀπὸ ἘλΑΙας τῆς Ἀσίας* καὶ τοῦ *ἘλΑΙάτου*. Δύναται δ' ὁ τύπος *Ἐλαιάτης*, καίτοι ἐκ παροξυτόνου ὀνόματος ἐσχηματισμένος, νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν ἐκ τοῦ *Ποτίδαια* γενόμενον *Ποτιδαιάτης*, ᾧ ὅμοιος ὁ *Λυκαιάτης* ἐκ τοῦ *Λύκαια*. Λέγει μὲν ὁ Στέφανος ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς «Λύκαια: πόλις Ἀρκαδίας—Ὁ οἰκήτωρ *Λυκαῖος*». Ἀλλ' ὅμως παρὰ Παυσανίᾳ ἀπαντᾷ *Λυκαιᾶται* (Η', κζ', 4 καὶ 5) καὶ *τὴν Λυκαιᾶτιν χώραν* (Η', λ', 1). Ὁ Ὄθων Σνειδῆρος ἀποφαίνεται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Καλλιμάχου (Τόμ. Β', σελ. 270) ὅτι τὸ παρὰ τῷ Στεφάνῳ ἐν λέξει *Βήνη* «Βηναῖος ἦν ἢ *Κερεάτης* ἢ Κρής» εἶνε πλημμελὴς γραφὴ τοῦ *ΚερΑΙάτης*, παρηγμένου ἐκ τοῦ *Κεραία*, ὡς τὸ *γαιάτης* ἐκ τοῦ *γαῖα*[1]. Παντὶ δὲ φανερὸν ὑπάρχει ὅτι τὸ *Κεραιάτης* ἐκ τοῦ *Κεραία* οὐδὲν διαφέρει τοῦ *Ἐλαιάτης* ἐκ τοῦ *Ἐλαία*. Ἀνάλογον τούτοις εὑρίσκομεν τὸ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου παραδεδομένον «*Βαία:* ὄρος Κεφαλληνίας — Τὸ ἐθνικὸν *Βαιάτης*». Φέρεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «*Ζαῖα:* πόλις Βοιωτίας ἀρχαιοτάτη—Τὸ ἐθνικὸν *Ζαιάτης*, ὡς *Βοιάτης*» (Γρ. *Βαιάτης*) καὶ «*Μαῖα:* πόλις Ἑλλησποντία. Τὸ ἐθνικὸν *Μαιάτης* κατὰ πρόσθεσιν τοῦ ΤΗΣ» καὶ «*Ἀταία:* πόλις Λακωνική. Ὁ πολίτης *Ἀταιάτης*, ὡς Καρύα Καρυάτης, ἢ *Ἀταΐτης* ἢ Ἀταῖος» καὶ ἐν λέξει *Αἶα* «ὡς Ἀσία Ἀσιάτης, οὕτως *Αἶα Αἰάτης* καὶ Αἰήτης» (Πρβ. καὶ λ. *Ἀλθαία*). Τὸ παρὰ Παυσανίᾳ Δ', λ', 3 «Ἔστι δὲ καὶ Τύχης ναὸς *Φαραιάταις* καὶ ἄγαλμα ἀρχαῖον» εἶνε κακὴ ἀνάγνωσις τοῦ *Φαραΐταις*, ὡς γίνεται φανερὸν ἐξ ὧν γράφει ὁ Στέφανος ἐν λ. *Φαραί* «Τὸ ἐθνικὸν τῆς Μεσσηνίας *Φαραΐτης*, ὡς Θῆβαι Θηβαΐ-

[1] Παρὰ Πολυβίῳ Δ', νγ', 6 ἀναγινώσκεται «Πολυρρήνιοι μὲν καὶ Κερέται καὶ Λαππαῖοι», ὅπερ μεταβάλλεται εἰς τὸ Κερεᾶται ἢ Κεραῖται. Ἴδε Οὐλσχιον Πολυβ. σελ. 379 καὶ Μεινέκιον Ἀναλ. Ἀλεξ. σελ. 172 κέξ.

της καὶ Συκαῖ Συκαίτης». Ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος σελ. 388 ἔχουσιν οἱ κώδικες «οἱ δ' ἐκ τῆς Μεσσηνιακῆς *Φαραῖαι*»[1].

Τρεῖς τύπους τῆς Ἰταλικῆς πόλεως μνημονεύει ὁ Στράβων ἐν βιβλίῳ Ϛ' γράφων «Κάμψαντι δ' ἄλλος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις, ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκαιεῖς *Ὑέλην*, οἱ δὲ *Ἕλην* ἀπὸ κρήνης τινός, οἱ δὲ νῦν *Ἐλέαν* ὀνομάζουσιν, ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο, ἄνδρες Πυθαγόρειοι» (κεφ. α', 1), δύο δὲ Διογένης ὁ Λαέρτιος ἐν βιβλίῳ Θ' λέγων «Καὶ γὰρ οὗτος τὴν πρότερον μὲν *Ὑέλην*, ὕστερον δὲ *Ἐλέαν*, Φωκαέων οὖσαν ἀποικίαν, αὐτοῦ δὲ πατρίδα, πόλιν εὐτελῆ καὶ μόνον ἄνδρας ἀγαθοὺς τρέφειν ἐπισταμένην ἠγάπησε μᾶλλον τῆς Ἀθηναίων μεγαλαυχίας» (§ 28). Παράδοξον φαίνεται τὸ ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς τοῦ Στεφάνου κείμενον «*Θυέλα*: πόλις Οἰνωτρίας, ἐν ᾗ μοῖρα Φωκαέων ᾤκησεν, ὡς Ἡρόδοτος πρώτῳ. Τὸ ἐθνικὸν *Θυελαῖος*». Παρ' Ἡροδότῳ φέρεται «πόλιν γῆς τῆς Οἰνωτρίης ταύτην, ἥτις νῦν *Ὑέλη* καλέεται» (Α', 167). Ἴσως δὲ τὸ *Θυέλα* καὶ *Θυελαῖος* εἶνε ἐσφαλμένη ἀνάγνωσις τοῦ *Οὐέλα* (=Ὑέλη ἢ Ϝέλη) καὶ *Οὐελαῖος* (=Ὑελαῖος ἢ Ϝελαῖος). Πρβ. Διονύσιον Ἁλικαρνασσέα Ῥωμ. Ἀρχ. Α', 20 «Σπένδονταί τε δὴ πρὸς τοὺς Πελασγοὺς καὶ διδόασιν αὐτοῖς χωρία τῆς ἑαυτῶν ἀποδασάμενοι τὰ περὶ τὴν ἱερὰν λίμνην, ἐν οἷς ἦν τὰ πολλὰ ἑλώδη, ἃ νῦν κατὰ τὸν ἀρχαῖον τῆς διαλέκτου τρόπον *Οὐέλια* ὀνομάζεται. Σύνηθες γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὡς τὰ πολλὰ προτιθέναι τῶν ὀνομάτων, ὁπόσων αἱ ἀρχαὶ ἀπὸ φωνηέντων ἐγίνοντο, τὴν ΟΥ συλλαβὴν ἑνὶ στοιχείῳ γραφομένην· τοῦτο δ' ἦν ὥσπερ γάμμα διτταῖς ἐπὶ μίαν ὀρθὴν ἐπιζευγνύμενον ταῖς πλαγίαις[2], ὡς *Ϝελένη* καὶ *Ϝάναξ* καὶ *Ϝοῖκος* καὶ *Ϝανήρ* καὶ πολλὰ τοιαῦτα». Ἄξια παραθέσεως εἶνε καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ γεγραμμένα ἐν σελ. 71 «*Ἐνετοὶ* δέ, οἶμαι, τὸ πρόσθεν ὠνομάζοντο. Νῦν δὲ ἤδη Ῥωμαίων τὰς πόλεις ἐχόντων τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ὄνομα σώζουσι βραχείᾳ προσθήκῃ γράμματος ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπωνυμίας· ἔστι δὲ αὐτοῦ σύμβολον χαρακτὴρ εἷς, ὀνομάζουσι δὲ αὐτὸν ΟΥ καὶ χρῶνται ἀντὶ τοῦ βῆτα πολλάκις προσπνεύσεως, οἶμαι, τινὸς ἕνεκα καὶ ἰδιότητος τῆς γλώττης». Περὶ τοῦ

[1] Ἴδε Κραμῆρον Στράβ. Τόμ. Β', σελ. 206.

[2] Ὁ Δαβήσιος Miscell. Crit. σελ. 210 ἐκδ. Κιδδίου ἐξαλείφει τὸ πρὸ τοῦ πλαγίαις ἄρθρον.

Ἐνετία-Βενετία-Οὐενετία ποιεῖται τὴν ἑξῆς παρατήρησιν ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον Παρεκϐολαῖς στίχ. 378 «Τὴν δὲ ῥηθεῖσαν *Ἐνετίαν*, εἰ χρή τι παρεκϐατικώτερον εἰπεῖν, νῦν μὲν *Βενετίαν* φαμέν, καθότι καὶ Ἀρριανός φησιν, ὅτι *Ἐνετοὶ πονήσαντες ἐν μάχῃ τῇ κατὰ Ἀσσυρίους* (Γρ. *ἈσσυρίΩΝ*) *καὶ ἀποπεράσαντες εἰς Εὐρώπην ᾠκίσθησαν πρὸς Πάδῳ τῷ ποταμῷ καὶ τῇ ἐπιχωρίῳ γλώττῃ Βενετοὶ ἐς τοῦτο ἔτι ἀντὶ Ἐνετῶν κληΐζονται καὶ Βενετία ἡ γῆ ἥντινα νέμονται*· οἱ δὲ παλαιοὶ *Οὐενετίαν* τὴν χώραν ἐκάλουν κατὰ γλῶσσαν οἰκείαν, ὡς καὶ τὸν *Ὀκτάϐιον Ὀκταούϊον* καὶ τὸν *Φλαϐιανὸν Φλαουϊανὸν* καὶ ὅσα τοιαῦτα». Πλείονα περὶ τοῦ προκειμένου θὰ εἴπωμεν ἄλλοτε.

Τόμ. ΙΗ΄, ϐ΄, σελ. 457 «Τοιαύτη δὲ θέσις ἐστίν, ὅταν ἐπὶ σκληροῦ τε καίηται καὶ μὴ συνεχῶς ἐπαίρηται». Ὀρθῶς γράφεται ἐν Τόμ. ς΄, σελ. 505 «ἐπειδὰν συγκομισθέντα κέηται».

Μεταχειρίζεται δ' ὁ Γαληνὸς οὐχὶ ὀλιγάκις τὴν ὑποτακτικὴν ταύτην ἐν συνθέσει, οἷον Τόμ. ς΄, σελ. 239: ἐπειδὰν μὲν ἡσυχάζουσα *περικέηται*. σελ. 278: ὅταν ἐν ταῖς πρώταις φλεψὶ πλῆθος ὠμῶν *περικέηται*. Τόμ. Ζ΄, σελ. 489: ἥτις ἂν ἐξ ὁλοκλήρων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν *συγκέηται*. Τόμ. Ι΄, σελ. 884: κἂν μὴ *προσκέηταί* ποτε τῷ λόγῳ. Τόμ. ΙΓ΄, σελ. 587: ὅταν ἐξ ἀρχῆς τε καλὸν ᾖ καὶ καλῶς *ἀποκέηται*. σελ. 796: ἣν ὄξει δριμυτάτῳ περικλυζομένη πάντοθεν *ἀποκέηται*. Ἐν Τόμ. ΙΑ΄, σελ. 662 ἀναγινώσκεται τὸ πληθυντικὸν «ὅταν ἐν μεσημϐρινοῖς καὶ προσηλίοις χωρίοις *ἀποκέωνται*». Ἀπαντᾷ δὲ παρὰ τῷ Γαληνῷ καὶ ἡ εὐκτικὴ

κέοιτο (Τόμ. Α΄, σελ. 287. Τόμ. Γ΄, σελ. 241),
παρακέοιτο (Τόμ. Β΄, σελ. 49 καὶ 203. Τόμ. Γ΄, σελ. 854. Τόμ. ΙΑ΄, σελ. 453),
συγκέοιτο (Τόμ. Δ΄, σελ. 43. Τόμ. ς΄, σελ. 839),
ἐγκέοιτο (Τόμ. Ε΄, σελ. 258),
διακέοιτο (Τόμ. Ζ΄, σελ. 567),
ἀποκέοιτο (Τόμ. Θ΄, σελ. 602),
προσκέοιτο (Τόμ. Ι΄, σελ. 246 καὶ 757. Τόμ. Ις΄, σελ. 776. Τόμ. ΙΖ΄, α΄, σελ. 882),

ὑποκέοιτο (Τόμ. ΙΔ', σελ. 735).

Ἔτι δὲ τὸ πληθυντικὸν *περικέαιντο* (Τόμ. Γ', σελ. 899).

Ὡς δὲ παρὰ Γαληνῷ φέρεται *καίηται* ἀντὶ τοῦ *κέηται*, οὕτω παρ' Ἡροδότῳ Β', 62 ἐν ἑνὶ ἢ δυσὶ κώδιξι «καὶ τῇ ὀρτῇ οὔνομα *καίεται* λυχνοκαΐη» ἀντὶ τοῦ *κέεται* ἤτοι κεῖται. Τὸ ἀναγινωσκόμενόν ποτε ἐν τῷ Ῥήσῳ:

ἀλλ' ἐκκαίαντες πύρσ' ἐπ' εὐσέλμων νεῶν (στίχ. 97)

μετέβαλεν ὁ Πειρσὼν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Μοίριδος (σελ. 231) εἰς τὸ *ἐκκέαντες*, ὅπερ καὶ ἐν ἀντιγράφοις μετὰ ταῦτα εὑρέθη. Ὁ αὐτὸς ἐπηνώρθωσεν αὐτόθι καὶ τὸ ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου «*Ἐκκαίας*: ἐκκαύσας» μεταγράψας *ἐκκέας*. Πρβ. Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 849:

ἤτοι κέαντες ἢ τεμόντες εὐφρόνως.

κτλ. Κεῖται δὲ καὶ ἐν Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ ΕΝΚΕΑΝΤΙ, ὅπερ μεταχαρακτηρίσας ὁ Ῥαγκαβῆς ἔγραψεν *ἐγκαίαντι*, κατάφωρον οὕτω ποιῶν τὴν περὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀνεπιστημοσύνην αὐτοῦ.

Τόμ. ΙΒ', σελ. 634 «Ζῷον δέ ἐστι πολύπουν ἐν τοῖς ὑδρηροῖς ἀγγείοις καὶ ἐν ταῖς κοπρίαις γεννώμενον, κατὰ δὲ τὰς τῶν δακτύλων ἐπαιρήσεις σφαιρούμενον». Ἀντὶ τοῦ παντελῶς ἀνυπάρκτου ἐπαιρήσεις ἀναγνωστέον ἐπΕρείσεις ἐκ τοῦ ἐπερείδειν-ἐπερείδεσθαι. Λέγει δ' ὁ συγγραφεὺς ὅτι σφαιροῦται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζῷον, τουτέστι συνερχόμενον γίνεται σφαιροειδές, ὅταν ἐπερείδωνται αὐτῷ οἱ δάκτυλοι ἤτοι ὅταν ἐπερείδῃ τις (ἐπιβάλλῃ ἢ ἐπιτιθῇ τις) αὐτῷ τοὺς δακτύλους. Κεῖται δὲ καὶ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Ἀντύλλου παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Δ', σελ. 201 «κατὰ τὴν ἐπέρεισιν τῶν δακτύλων ῥᾳδίως ὑπείκων τε καὶ ἀντιμεθιστάμενος». Οἱ κώδικες ἔχουσιν ὙΠέρεισιν. Πρβ. καὶ σελ. 405, ἔνθα φέρεται κατὰ τἀντίγραφα ἘΠερηρεισμένον καὶ ἘΠιρισμένον καὶ ὙΠερεισμένον.

Τῇ παρὰ Γαληνῷ γραφῇ ἐπΑΙρΗσεις ἀντὶ τοῦ ἐπΕρΕΙσεις ὁμοία εἶνε ἡ παρὰ Πολυβίῳ ἐξΑΙρΗσεις ἀντὶ τοῦ ἐξΕρΕΙσεις καὶ ἡ παρ' Ὀρειβασίῳ προσΑΙρΗσει ἀντὶ τοῦ προσΕρΕΙσει. Οἱ κώδικες τοῦ Πολυβίου πορίζουσι «δι' οὗ

τάς τε καταφορὰς τῶν μαχαιρῶν ἀσφαλίζεσθαι καὶ τὰς πρὸς τὴν γῆν ἐξαιρήσεις» (ς′, κγ′, 4) καὶ ἐξερείσεις, οἱ δὲ τοῦ Ὀρειβασίου «ὧν τῇ βεβιασμένῃ προσαιρήσει ἡ παραγωγὴ γίνεται» (Τόμ. Δ′, σελ. 381) καὶ προσειρήσει καὶ προσερίσει. Φέρεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ συνΑΙρΙσαντες ἀντὶ τοῦ συνΕρΕΙσαντες ἢ συνερεισάντων (Τόμ. Α′, σελ. 528) καὶ ἀντΑΙρΗσάντων-ἀντΩρΗσάντων-ἀντΕρΗσάντων ἀντὶ τοῦ ἀντΕρΕΙσάντων (Τόμ. Β′, σελ. 251).

Τοῦ ὀνόματος *ἐπέρεισις* καὶ ἄλλοι παρέχουσιν ἡμῖν μαρτύρια καὶ ὁ Σέξτος ὁ Ἐμπειρικὸς λέγων «ἡ αὐτὴ *ἐπέρεισις* τῆς χειρὸς ἐπὶ τῆς λύρας» (σελ. 14, 11) καὶ «αἱ μὲν αἰσθήσεις κατὰ *ἐπέρεισιν* καὶ νύξιν ἀντιλαμβάνεσθαι δοκοῦσι τῶν αἰσθητῶν» (σελ. 132, 2) καὶ «τὰ δὲ ἀσώματα *ἐπέρεισιν* τοιαύτην ὑπομένειν οὐχ οἷά τέ ἐστιν» (σελ. 132, 11) καὶ «τῆς τοῦ ποδὸς *ἐπερείσεως*» (σελ. 239, 10). Εὑρίσκεται δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «ἀλλ' οὐδέποτε *δακτύλου ἐπερεισθέντος* αὐτῷ πέφηνε τὸν ἀπὸ τῆς *ἐπερείσεως* τύπον φυλάττον» (σελ. 271, 26). Τὸν ἕτερον τύπον *ἐπερεισμός* βλέπει τις ἐν Ἐπιστολῇ τοῦ Ἐπικούρου παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ Ι′, 50. Τρίτος τύπος *ἐπερεισία* οὐδέποτε ὑπῆρξε. Κακῶς δὲ παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Γ′, σελ. 584 ἀναγινώσκεται ἐν τῷ κώδικι *ἐπερεισίαν*. Ὁ Ὀρειβάσιος ἔγραψεν ἀναντιλέκτως *ἐπέρεισιν*, ὡς *ἀντέρεισις* ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι καὶ *ἀπερείσεως* ἐν Τόμ. Α′, σελ. 505. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται καὶ *ἔρεισις*, *ἐνέρεισις*, *ὑπέρεισις*, *προσαπέρεισις*. Φρονοῦμεν δ' ὅτι τὸ ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου «*Ἐνεργείς:* ἡ εἰς γλουτοὺς κάθεσις τῶν χειρῶν» δὲν εἶνε γραφικὸν σφάλμα τοῦ *ἐνέργεια*, ὡς εἴκασεν ὁ Μεινέκιος, ἀλλὰ τοῦ *ἐνέρεισις*. Φέρεται δὲ παρ' Ἡσυχίῳ καὶ «Ἐναιρέσει: ἐνθλίψει», ἀνθ' οὗ ὁ Μεινέκιος ἔγραψεν *ἐκθλίψει*. Ἀλλ' ἡμῖν φαίνεται εὐλογώτερον νὰ τηρηθῇ μὲν τὸ *ἐνθλίψει*, νὰ μετατυπωθῇ δὲ τὸ *ἐναιρέσει* εἰς τὸ *ἐνερείσει*.

Κατὰ μεταβολὴν τῆς διφθόγγου ΕΙ εἰς τὸ στοιχεῖον Η ἀναγινώσκεται ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου «*Ὑπερήσμασι:* στηρίγμασι» ἀντ τοῦ *ὑπερείσμασι* καὶ «*Ἐπερήσασθαι:* ἐπιστηριχθῆναι» ἀντὶ τοῦ *ἐπερείσασθαι*. Εὑρέθη δὲ καὶ *ἐπείρησαν* γεγραμμένον παρ' Ἀθηναγόρᾳ ἀντὶ τοῦ *ἐπήρεισαν*.

Τόμ. Δ', σελ. 158 «ἀπὸ τοῦ κατὰ περίναιον ὀνομαζομένου χωρίου». σελ. 159 «τὸν δ' ἐντὸς τοῦ περιναίου τέως κατακεκρυμμένον αὐχένα». σελ. 312 «οἵ θ' ὑμένες οἱ τῇδε καὶ κύστις καὶ μήτρα καὶ περίναιον». Τόμ. Η', σελ. 13 «κατὰ τὸ καλούμενον περίναιον». σελ. 449 «τά τε πινόμενα καὶ τὰ κατὰ τοῦ περιναίου καὶ τῆς ὀσφύος ἐπιβαλλόμενα». Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 741 «ἐν ταύτῃ δὲ τῇ πλιχάδι τὸ μέσον προσαγορεύει περίναιον» (Γρ. «ἐνταῦθα δὲ τῆς πλιχάδος τὸ μέσον κτέ.») σελ. 753 καὶ 754 «μεταξὺ τοῦ περιναίου». σελ. 825 «εἶτ' ἐπὶ περίναιον» καὶ «ἐπὶ κοτύλην παρὰ περίναιον» καὶ «ἐπὶ ἰσχίον καὶ βουβῶνα παρὰ περίναιον». Ἡ ἀληθὴς τῆς λέξεως γραφὴ σώζεται ἐν Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 480 «ὅπως ὁ κατατεινόμενος, ὡς προείρηται, μὴ συνακολουθῶν (Γρ. συνακολουθῇ) τῇ κατατάσει μέσον (Γρ. μέσου) τῶν δύο σκελῶν ἡδρασμένου τοῦ ξύλου κατὰ τὸν περίνεον· οὕτω δ' ὀνομάζεται τοῦ σώματος ἡμῶν ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὃ μεταξὺ τῆς ἕδρας ἐστὶ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰδοίου» καὶ ἐν Τόμ. ΙΘ', σελ. 130 «Περινῷ: περινέῳ. Ἔςι δὲ ὁ τόπος ὁ μεταξὺ τοῦ ὀσχέου καὶ τῆς ἕδρας, ἔνθα τῆς κύστεως ὁ τράχηλος».

Ἡ διὰ διφθόγγου γραφὴ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀνόματος φέρεται καὶ κατὰ τὰς ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων παρακειμένας ῥήσεις ἐν Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 740. σελ. 745. σελ. 751 καὶ σελ. 764. Ὀρθῶς ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις εἶνε ἐκδεδομένον Τόμ. Γ', σελ. 141 «εἶτα θέσθαι τὸν πῆχυν μεσηγὺ τοῦ *περινέου* καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ». σελ. 143 «παρὰ τὸν *περίνεον* περιβεβλημένῳ» καὶ «ὁ ἱμὰς ὁ παρὰ τὸν *περίνεον*». σελ. 144 «μεσηγὺ τοῦ *περινέου* καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ». σελ. 148 «ὡς ἂν δύναιτο ἀνωτάτω πρὸς τὸν *περίνεον* ἀνάγοντα». Τὸ ἐν σελ. 20 «μεσηγὺ τῶν σκελέων ποιήσασθαι παρὰ τὸν *περίνεον*» γράφεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ παρὰ τῷ Γαληνῷ Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 480. Παρατηρητέον δ' ὅμως ὅτι καὶ ἐν τοῖς κώδιξι τῶν Ἱπποκρατείων εὑρίσκεται οὐ μόνον ἡ δι' Ε ψιλοῦ γραφὴ ἀλλὰ καὶ ἡ διὰ διφθόγγου. Ἀνεγνώσθη δὲ καὶ *περιτόναιον* ἀντὶ τοῦ *περίναιον* ἤτοι *περίνεον* ἐν Τόμ. Α', σελ. 428 «ἢν—ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογά-

στριον καὶ τὸν κτένα καὶ ἐς τὸν *περίνεον*» καὶ σελ. 452 «ἢν—ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸν *περίνεον* καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα». Τἀντίγραφα ἔχουσιν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τόποις *τὸν περιτόναιον*, *τὸν περίνεον*, *τὸν περίναιον* καὶ *τὸ περίναιον*. Τὸ διφθογγογραφούμενον *περίναιον* κεῖται καὶ ἐν τοῖς Σχολίοις τοῦ Θεοφίλου (Τόμ. Β', σελ. 436) «εἰπὼν δὲ κτένα τὴν κύστιν (ἐσήμανε), *περίναιον* δὲ τὸν τράχηλον τῆς κύστεως». Παρὰ Γαληνῷ ἐκφέρεται καθ' ἡμαρτημένον τονισμὸν *τὸ περιναῖον* Τόμ. ΙΘ', σελ. 612 «πρὸς τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα καὶ τὸ *περιναῖον*» καὶ σελ. 614 «εἰς τὸ *περιναῖον* καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα».

Ἐν τοῖς τοῦ Ὀρειβασίου ἀναγινώσκεται Τόμ. Γ', σελ. 390 «τῶν αἰδοίων—τὸ μὲν ἐκκρεμὲς στῆμα, τὸ δὲ μὴ ἐκκρεμὲς ὑπόστημα ἢ *περίνεος*» καὶ σελ. 391 «τὰ δὲ μεταξὺ τούτων τὰ πρὸς τὸν *περίνεον* πλιχάδες». Ἐν Τόμ. Δ', σελ. 452, 2 καὶ 4 καὶ σελ. 453, 6 καὶ 10 καὶ σελ. 454, 8 παρέχουσι τἀντίγραφα *περινέῳ-περινέου-περίνεον* καὶ *περιναίῳ-περιναίου-περίναιον*, ἐν δὲ σελ. 391 *περίναιον* καὶ *περιτόναιον* ἀντὶ τοῦ *περίνεον*, ἐν δὲ σελ. 14 *περιτοναίῳ* ἀντὶ τοῦ *περινέῳ*.

Παρ' Ἀριστοτέλει ἀπαντᾷ ἐν τῷ περὶ Ζῴων Γενέσεως βιβλ. Δ', κεφ. 4 «τῷ μὲν οὖν ἡ ὑστέρα, τῷ δ' ὁ *περίνεός* ἐστιν». Ἐν βιβλ. Α', κεφ. 2 «τοῦ δ' ἄρρενος τὰ περὶ τοὺς ὄρχεις καὶ τοὺς *περινέους* ἐν πᾶσι τοῖς ἐναίμοις» ὑπάρχει καὶ γραφὴ *περινΑΙους*, ἐν δὲ ταῖς περὶ τὰ Ζῷα Ἱστορίαις βιβλ. Α', κεφ. 14 «μηροῦ δὲ καὶ γλουτοῦ τὸ ἐντὸς *περίνεος*» προσφέρουσί τινα τῶν ἀντιγράφων *περίνεΟΝ*. Ὀρθῶς ἐν τῇ κατὰ Βεκκῆρον ἐκδόσει τοῦ Πολυδεύκους Β', 173 ἀναγινώσκεται «τὸ δὲ ῥαφῇ μὲν προσεοικός, ὑπὸ δὲ τὸν καυλὸν διὰ τοῦ ὀσχέου μέσου ὑπὸ τὸν ὀνομαζόμενον ταῦρον—εἰς τὸν δακτύλιον καταλῆγον *περίνεος* ὀνομάζεται ἢ τράμις ἢ ὄρρος» καὶ παρ' Ἐρωτιανῷ σελ. 109, 12 «τὸν ταῦρον· οἱ δὲ τὸ *περίνεον*».

Συνώνυμον τῷ *περίνεος* ὑπολαμβάνεται ὑπό τινων τὸ *πηρὶς* ἢ *πηρίν*, οὗ ἡ αἰτιατικὴ τονίζεται πλημμελῶς ἐν τῇ τοῦ Γαληνοῦ Ἐξηγήσει τῶν Ἱπποκράτους Γλωσσῶν (Τόμ. ΙΘ', σελ. 130) «*Πήριvα:* τὸν περίνεον. Ἐν δὲ τῷ περὶ αἱμορροΐδων καὶ συρίγγων καὶ τὴν ἕδραν λέγειν δοκεῖ». Γραπτέον *πηρῖνα*. Ἐν τῇ Ὀρθογραφίᾳ τοῦ Χοιροβοσκοῦ σελ. 248, 30 κεῖται «*Πηρίν:* σημαίνει δὲ τὸν ὄρχιν· διὰ τοῦ Ι γρά-

φεται παρὰ τὸ εἶναι δικατάληκτον· *πηρίς* γὰρ καὶ *πηρίν* τὸ ἔξωθεν τῶν αἰδοίων». Πρβ. καὶ Ἐτυμολ. Μέγ. σελ. 671, 3 «*Πηρίν*: δικατάληκτόν ἐστι· σημαίνει δὲ τὸν ὄρχιν». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ζωναρᾶ (σελ. 1544) «*Πηρῖνος*: τὸ αἰδοῖον» ἐξέπεσε πρὸ τῆς γενικῆς *ΠΗΡΙΝος* ἡ ὀνομαστικὴ *ΠΗΡΙΝ*. Τὸ πλῆρες φαίνεται παρὰ τῷ Σουΐδᾳ «*Πηρὶν πηρῖνος*: τὸ αἰδοῖον». Ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου ὀρθῶς μὲν γράφεται «*Πηρίς*: ὄσχη, κήλη, αἰδοῖον», ἐσφαλμένως δὲ «*Περίνα*: περίναιον, τὸ αἰδοῖον» ἀντὶ τοῦ *πηρῖνα* καὶ «Ἐλάφου *πέρις*: οὗτος δοκεῖ βρωθεὶς πρὸς συνουσίαν ἁρμόζειν» ἀντὶ τοῦ *πηρίς*. Τῆς αἰτιατικῆς *πηρῖνα* παρέχει ἡμῖν μαρτύριον ὁ Νίκανδρος λέγων ἐν τοῖς Θηριακοῖς στίχ. 586:

ἠὲ καὶ ἐξ ἐλάφοιο ταμὼν π η ρ ῖ ν α θοραίην.

Σχολ. «*Πηρῖνα*: ποτὲ μὲν τὸ ἀγγεῖον τῶν διδύμων, ποτὲ δὲ τὸ ἄκρον τοῦ αἰδοίου». Τῆς τοῦ Νικάνδρου χρήσεως ἐποιήσατο μνείαν καὶ ὁ Ἐρωτιανὸς ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν παρ' Ἱπποκράτει Λέξεων σελ. 111 «*Πηρῖνα*: τὸν ὀσχεόν φησιν οὕτω καλεῖσθαι Ἀντίγονος ὁ γραμματικὸς παρὰ τὸ ὡς ἐν πήρᾳ (τοὺς διδύμους εἶναι. Καὶ Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς) φησι·

ἠὲ καὶ ἐξ ἐλάφοιο (ταμὼν) π η ρ ῖ ν α θοραίην»[1].

Φέρεται δὲ καὶ «*Περῖνος*: τὸ αἰδοῖον, οἱ δὲ τὸν καυλὸν ἢ τὸ τῶν διδύμων δέρμα ἤγουν ὁ ταῦρος» παρ' Ἡσυχίῳ καὶ «*Πέριλος*: τὸ αἰδοῖον» παρὰ Ζωναρᾷ σελ. 1530 καὶ Ψελλῷ Βοισσ. Ἀνεκδ. Τόμ. Γ', σελ. 224 [2].

Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 484 «Σ υ ρ μ ε σ μ ο ὺ ς δὲ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὰς μετρίας κενώσεις εἴτε διὰ τῆς ἕδρας εἴτε καὶ δι' ἐμέτων γίγνοιντο». Διὰ τούτων ἐξηγεῖται ὁ Γαληνὸς τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων προτεταγμένης ῥήσεως «Ἦν δὲ καὶ εὐήμετος ἔῃ, ἐμέειν ἀπὸ σ υ ρ μ ε σ μ ο ῦ». Ἀλλὰ παρεφθαρμένα προφανῶς εἶνε τότε σ υ ρ μ ε σ μ ο ύ ς καὶ τὸ συρ-

[1] Ἴδε Ἔρίγγαν Π α ρ α τ η ρ. Κ ρ ι τ. σελ. 12. Ἄλβερτον Ἡ σ υ χ. Τόμ. Β', σελ. 957. Σμιδίτιον Ἡ σ υ χ. Τόμ. Γ', σελ. 316 καὶ Βερνάρδυν Σ ο υ ΐ δ. Τόμ. Β', β', σελ. 266.

[2] Ἴδε Βερνάρδυν Σ ο υ ΐ δ. Τόμ. Β', β', σελ. 215 καὶ Σμιδίτιον Ἡ σ υ χ. Τόμ. Γ', σελ. 316.

μεσμοῦ. Ἄνευ σφάλματος γράφεται ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Γ', σελ. 94 «ἦν δὲ καὶ εὐήμετος ἔῃ, καὶ ἐμέειν ἀπὸ συρμαϊσμοῦ». Πρβ. Ἐρωτιανὸν σελ. 54 «Ἀπὸ συρμαϊσμοῦ: συρμαία λέγεται ἡ ἐπιμήκης ῥαφάνη, ἣν τινες μεθ' ἅλμης ἐσθίοντες καθαίρονται. Καὶ καλεῖται συρμαϊσμὸς ὁ τοιοῦτος τῆς καθάρσεως τρόπος». Γίνεται δὲ τὸ ὄνομα συρμαϊσμός ἐκ τοῦ ῥήματος συρμαΐζειν, οὗ χρῆσις εὑρίσκεται παρ' Ἡροδότῳ λέγοντι «συρμαΐζουσι τρεῖς ἡμέρας ἐπεξῆς μηνὸς ἑκάστου ἐμέτοισι θηρώμενοι τὴν ὑγίειαν καὶ κλύσμασι» (Β', 77). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρ' Αἰλιανῷ «ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ συρμαΐζειν Αἰγύπτιοι λέγονται μαθεῖν» (π. Ζῴ. Ε', 46).

Ἐν τῷ περὶ Ἰωνικῆς Διαλέκτου Γρηγορίου τοῦ Κορίνθου (§ 129) ἀναγινώσκεται «*Συρνέη* δὲ παρ' αὐτοῖς ὀνομάζεται λάχανόν τι σελίνῳ ἐοικὸς ἢ βρῶμα διὰ στέατος καὶ μέλιτος» ἀντὶ τοῦ *συρμαίη* κατὰ μετάπτωσιν τοῦ Μ εἰς Ν καὶ τοῦ ΑΙ εἰς Ε. Τὴν ἀληθῆ γραφὴν βλέπει τις ἔν τε τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 623 «τρίψας λείην ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ ἢ ἐν *συρμαίῃ*» καὶ «ξυντρίψας ξὺν μέλιτι καὶ *συρμαίῃ*» καὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ Β', 88 «*συρμαίῃ* διηθήσαντες τὴν κοιλίην ταριχεύουσι τὰς ἑβδομήκοντα ἡμέρας» καὶ 125 «ὅσα ἔς τε *συρμαίην* καὶ κρόμμυα καὶ σκόροδα ἀναισιμώθη τοῖσι ἐργαζομένοισι». Λέγεται δὲ καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ Α', 64 «τὸ πλῆθος τῶν ἀναλωθέντων ὡς εἰς λάχανα καὶ *συρμαίαν* τοῖς ἐργάταις» καὶ παρ' Ἀριστοφάνει Εἰρ. 1254:

πώλει βαδίζων αὐτὰ τοῖς Αἰγυπτίοις·
ἔστιν γὰρ ἐπιτήδεια συρμαίαν μετρεῖν.

Σχολ. «Οἱ μὲν ἀξιοῦσι χυλὸν βοτάνης εἶναι τὴν συρμαίαν, ᾗ χρῶνται Αἰγύπτιοι πρὸς διάρροιαν, τινὲς δὲ τὸν λεγόμενον ζύθον, ὡς καί φησι Δίδυμος». Ἐν ταῖς Δαναΐσι τοῦ Ἀριστοφάνους ἐμνημονεύοντο καὶ *συρμαιοπῶλαι*, ὡς μανθάνομεν ἐκ τοῦ Πολυδεύκους Ζ', 198. Εἰς τὴν συνήθη δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις χρῆσιν τῆς συρμαίας ἀποβλέπων ὁ κωμικὸς ὠνόμασεν αὐτοὺς *μελανοσυρμαῖον λεὼν* ἐν Θεσμοφοριαζούσαις στίχ. 857, τουτέστι κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «μέλανα καὶ συρμαΐζόμενον»[1].

[1] Ἴδε Φρίσχιον Ἀριστοφάν. Θεσμοφορ. σελ. 332.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τῶν Ἡροδοτείων Λέξεων περὶ μὲν τοῦ ῥήματος εἶνε γεγραμμένον «Συρμαΐζειν: *καθαίρειν πόματι ἐκ ζειῶν καὶ ὕδατος*», περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος ἐξ οὗ τὸ ῥῆμα παράγεται «Συρμαίην: *λάχανον σελίνῳ ἐοικὸς ἢ βρῶμα διὰ στέατος καὶ μέλιτος*» (Πρβ. καὶ Σουΐδαν λ. *συρμαΐζειν*)[1]. Ἡ αὐτὴ τοῦ ὀνόματος ἐξήγησις γίνεται, ὡς εἴδομεν, καὶ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Κορίνθου. Καὶ παρ' Ἡσυχίῳ φέρεται «Συρμαία: *βρωμάτιον διὰ στέατος καὶ μέλιτος*. Λέγεται δὲ καὶ συρμαϊσμός· καὶ ἔστι πρὸς κάθαρσιν. Καὶ πόμα δι' ὕδατος καὶ ἁλῶν»[2]. Ἐμφερῶς δὲ τῷ Ἐρωτιανῷ ἐκδέχεται τὴν προκειμένην λέξιν ὁ Πολυδεύκης Α', 247 «καὶ παρὰ Ἡροδότῳ δὲ εἶδος ῥαφανῖδος συρμαία» καὶ ὁ γράψας τὸ εἰς τὴν Εἰρήνην τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 1254 σχόλιον «Ἁλμαίαν ἐκ ῥαφανίδων Αἰγυπτιακὴν πρὸς κάθαρσιν ἐπιτήδειον»[3]. Πρβ. καὶ Μοῖριν σελ. 351 «Συρμαίαν Ἀττικῶς τὰ λεπτὰ λάχανα». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου κεῖται «*Συρμαία:* τὸ καθαρτικὸν δι' ἐμέτων καὶ κοιλίας. Καὶ *συρμαΐζειν* τὸ κενοῦσθαι. Οὕτως Ἡρόδοτος» καὶ «*Συρμαίαν βλέπων:* ἀντὶ τοῦ ναυτιῶν» (Πρβ. καὶ Ἐτυμολ. Μέγ. σελ. 736, 32 καὶ Σουΐδ. λ. *συρμαία*).

Τὸ παρὰ Γαληνῷ ἐν τῇ τῶν Ἱπποκράτους Γλωσσῶν Ἐξηγήσει «*Συρμαία:* ἡ μετρίως γινομένη τῶν περὶ τὴν γαστέρα κάθαρσις» (Τόμ. ΙΘ', σελ. 143) θὰ εἶχε κάλλιον, ἂν ἀντὶ τοῦ *συρμαία* ἦτο γεγραμμένον *συρμαϊσμός*. Εἰπὼν δ' ὁ Γαληνὸς ἐν Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 484 «*Συρμαϊσμοὺς* δὲ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὰς μετρίας κενώσεις εἴτε διὰ τῆς ἕδρας εἴτε καὶ δι' ἐμέτων γίγνοιντο» ἐπιφέρει μετ' ὀλίγα «Πολλαὶ δ' ὗλαι τοῦτο περιεργάζονται· καὶ γὰρ μέλι πλέον ληφθὲν αὐτὸ καὶ μελίκρατον ἀκρατέστερον καὶ πτισάνης χυλὸς ἐξ ὕδατος ἑψημένος (Γρ. *ἡψημένος*) μόνου καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν καὶ μετὰ μέλιτος· καὶ τούτων μᾶλλον ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων ἔμετος καὶ ὁ ἀπὸ ναρκίσσου βολβοῦ· μείζων δὴ τούτων, οὐ μὴν ἤδη γλίσχρος, ὅταν εἰς ῥαφανῖδας ἐλλεβό-

[1] Ἴδε Στεῖνον Ἡροδ. Τόμ. Β', σελ. 454.

[2] Ἴδε Σμιδίτιον Ἡσυχ. Τόμ. Δ', σελ. 110.

[3] Ἴδε καὶ Φοήσιον Οἰκον. Ἱπποκρ. σελ. 361. Οὐεσσελίγγιον Διοδ. Σικελ. Τόμ. Α', σελ. 414 ἐκδ. νέας. Σπρέγγελον Διοσκορ. Τόμ. Β', σελ. 388. Κρευζῆρον Comment. Herod. σελ. 79. Βαίριον Ἡροδ. Τόμ. Α', σελ. 717 ἐκδ. β'.

ρου λευκοῦ κάρφη πήξαντες ἐν τῇ ὑστεραίᾳ τὰς ῥαφανῖδας δῶμεν φαγεῖν εἴτε μόνας εἴτε καὶ δι' ὀξυμέλιτος».

Τόμ. ϛ', σελ. 805 «Ὀνομάζουσι δὲ Ῥωμαῖοι τὸν οὕτω παλαιωθέντα κέκουβον, ὃν οὐκ ἂν ἔτι γνωρίσαις ἐξ ὁποίου γένους ἦν»[1] καὶ σελ. 809 «Ἐπὶ δὲ τῶν οἴνων ὁ παλαιότατος, ὃν ἔφην ὑπὸ Ῥωμαίων ὀνομάζεσθαι κέκουβον, εἰς τοσοῦτον κτέ.». Ὀρθῶς ἐν Τόμ. Ι', σελ. 834 γράφεται «ὁποῖος καὶ ὁ Καίκουβος ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, ὃς οὐχ ἕν τι γένος ἐστὶν οἴνου τοιούτου ἐξ ἀρχῆς, ὡς ἔνιοι νομίζουσιν, ἀλλ' ὑπὸ παλαιότητος εἰς τοῦθ' ἥκων, ὡς πυρρὰν ἔχειν χρόαν· ὅθεν περ καὶ τοὔνομα αὐτῷ».

Καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ποιοῦνται μνείαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος οἴνου, οἷον ὁ Ἀθήναιος Α', 48 «εὐγενὴς δὲ καὶ ὁ *Καίκουβος*, πληκτικός, εὔτονος· παλαιοῦται δὲ μετὰ ἱκανὰ ἔτη», ὁ Στράβων Ε', γ', 6 «ὁ δὲ *Καίκουβος* καὶ ὁ Φουνδανὸς καὶ ὁ Σητῖνος τῶν διωνομασμένων εἰσί» καὶ ὁ Διοσκορίδης Τόμ. Α', σελ. 695 «ὁ δὲ *Καίκουβος* γλυκὺς ὢν ἁδρομερέστερός ἐστι τοῦ Ἀλβανοῦ, σαρκῶν δὲ καὶ εὐχροίας γεννητικός, πέψει δὲ ἄθετος» καὶ σελ. 698 «διαφέρουσι δὲ τούτων οἱ Ἰταλικοί, ὡς ὁ Φάλερνος, Συρρεντῖνος καὶ *Καίκουβος*». Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις λέγεται Caecubum vinum καὶ ἁπλῶς Caecubum. Περὶ τοῦ τόπου τοῦ φέροντος τὸν προκείμενον οἶνον γράφει ὁ Στράβων Ε', γ', 5 «τὸ δὲ Καίκουβον ἑλῶδες ὂν εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει τὴν δενδρῖτιν».

Ὁμοίως τῷ *Καίκουβος* παραφθείρεται ὑπὸ τῶν γραφέων τὸ *Γαίτουλοι*. Οἱ κώδικες τοῦ Στράβωνος ἐν μὲν σελ. 131 ἔχουσι *Γαιτούλους* καὶ *Γαιτούλων*, ἐν δὲ σελ. 826 *Γέτουλοι-Γετοῦλοι*, ὡς καὶ ἐν σελ. 829, ἐν δὲ σελ. 838 *Γετοῦλοι*, ἐν δὲ σελ. 835 δὶς μὲν *Γετούλων*, ἅπαξ δὲ *Γετούλων-Γαιτούλων*. Ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον Παρεκβολαῖς στίχ. 215 γράφει «Ὅτι *Γαιτοῦλοι* ἔθνος μέγιστον Λιβυκόν. Τούτους Ἀρτεμίδωρος *Γαιτουλίους* λέγει. Ἡρῳδιανὸς δὲ προ-

[1] Παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Α', σελ. 349 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχουσιν «ὀνομάζουσι δὲ τὸν οὕτω παλαιωθέντα οἱ Ῥωμαῖοι Κέκουβον», ἄλλα δὲ Κεκοῦβον.

«παροξύνει λέγων ὅτι τὰ εἰς ΛΟΣ παραληγόμενα διφθόγγῳ τῇ διὰ τοῦ ΟΥ προπαροξύνεται».

Τόμ. ΙΒ', σελ. 76 «Μηλέα Ἀρμενική. Ταύτης ἐκλέλειπται τὸ παλαιὸν ὄνομα· καλοῦσι γὰρ ἅπαντες καὶ τὸν καρπὸν καὶ τὸ δένδρον πρεκόκκιον». Τόμ. ς', σελ. 466 «Ἐκ δὲ τῶν ὑγρῶν καὶ ὑδατωδῶν σωμάτων ἐστὶ καὶ τὰ βρεκόκκια καλούμενα καὶ τὰ Περσικά». σελ. 585 «καὶ τὰ Περσικὰ καὶ τὰ κάρυα καὶ τὰ πρεκόκκια καὶ τὰ ἄλλα ἁπλῶς». σελ. 594 «Ἔστι μὲν οὖν ἀμείνω τὰ πρεκόκκια καλούμενα τῶν Ἀρμενιακῶν. Ὅσοι δὲ φεύγουσι τὴν τῶν πρεκοκκίων προσηγορίαν Ἀρμενιακὰ μῆλα καλοῦσιν ἀμφότερα· τινὲς δὲ Ἀρμένια διὰ τεσσάρων συλλαβῶν, οὐ διὰ πέντε». σελ. 785 «τά τ' Ἀρμενιακὰ καὶ τὰ Περσικὰ καὶ (τὰ) πρεκόκια παρὰ Ῥωμαίοις ὀνομαζόμενα». Ἀδιάφθορος ἐτηρήθη ἡ δίφθογγος ἐν σελ. 811 «ἔτι τε τῶν πραικοκίων ὀνομαζομένων ἢ Περσικῶν» καὶ ἐν Τόμ. ΙΑ', σελ. 366 «Τά τε οὖν μόρα καὶ τὰ πραικόκκια καλούμενα καὶ τὰ σῦκα καὶ εἴ τινα τούτοις ἔοικεν ἀλύπως διέξεισι».

Παρ' Ὀρειβασίῳ ἀναγινώσκεται Τόμ. Α', σελ. 61: Ἔστι δὲ ἀμείνω τὰ *πραικόκκια* τῶν Ἀρμενιακῶν. σελ. 210: Περσικά, Ἀρμένια, *πραικόκκια*, ἐλαῖαι. σελ. 238: Περσικά, Ἀρμένια καὶ *πραικόκκια*. σελ. 243: *Πραικόκκια*, Περσικὰ καὶ πάντα τὰ ὑγρὰ καὶ ὑδατώδη. Ἀλλ' εὐλογωτέρα εἶνε ἡ δι' ἑνὸς Κ γραφή, ὡς παρὰ Διοσκορίδῃ Τόμ. Α', σελ. 150 «Τὰ μικρότερα, καλούμενα δὲ Ἀρμενιακά, ῥωμαϊστὶ δὲ *πραικόκια*, εὐστομαχώτερα τῶν προειρημένων εἰσίν». Ἴσως δὲ καὶ παρὰ Παύλῳ τῷ Αἰγινήτῃ Α', 81 «τὰ δὲ *πρεκόκκιά* τε καὶ δωράκινα καὶ Ἀρμένια κρείττονα τῶν Περσικῶν» ἔκειτο κατ' ἀρχὰς *πρΑΙκόκια*.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα παρελήφθη ἐκ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ἐν ᾗ λέγεται **praecocia** (πληθ. τοῦ **praecox**) καὶ **praecoqua** (πληθ. τοῦ **praecoquum**), τουτέστι τὰ πρὸ τῶν ἄλλων πεπαινόμενα ἤτοι ὥριμα γινόμενα, τὰ πρώϊμα. Φανερὸν δ' ὑπάρχει ὅτι κατὰ τὸν γνησιώτερον καὶ ἀκριβέστερον τρόπον τῆς ἐκφορᾶς ὀφείλει νὰ γράφηται *πραικόκια* καὶ *πραικόκιον* διὰ διφθόγγου, ὡς *πραίτωρ* (=prae-

tor), *πραίφεκτος* (=praefectus), *πραιπόσιτος* (=praepositus)[1], *Καῖσαρ* (=Caesar), *Μαικήνας* (=Maecenas), *κυαισίτωρ* (=quaesitor), *κυαίστωρ* (=quaestor), κτλ. Πρβ. Ἰωάννην Λυδὸν σελ. 140 «Ζητῆσαι δὲ ἀξιόλογον εἶναι νομίζω τί μέν ἐστι *κυαίστωρ*, τί δὲ *κυαισίτωρ*· καὶ τί μὲν σημαίνει διὰ τῆς διφθόγγου γραφόμενον, τί δὲ ψιλῆς. *Κυαίστωρ* τοίνυν ὁ ζητητὴς ἀπὸ τοῦ quaerere, οἷον ἐρευνᾶν—Ὅτε δὲ μὴ δίφθογγος ἐν προοιμίοις ἡ λέξις ἀλλὰ ψιλῇ γράφεται, οὐδέτερον μὲν τῶν εἰρημένων σημαίνει, τὸν δὲ μεμψίμοιρον καὶ βλάσφημον διὰ τῆς γραφῆς ἐπιδείξει, ὅτι queror μέμφομαι».

Καὶ οἱ μὲν παλαιότεροι, οἷον ὁ Διοσκορίδης, ὁ Γαληνὸς καὶ ἄλλοι, ἐποιοῦντο, ὡς εἰκός, χρῆσιν τοῦ διφθογγογραφουμένου *πραικόκιον* καὶ *πραικόκια*. Οἱ δὲ νεώτεροι, μάλιςα δ' οἱ ἀμελέστεροι αὐτῶν, ὡς ἔγραφον *πρεπόσιτος* καὶ *πρέδα* καὶ ἄλλα τοιαῦτα, οὕτω καὶ *πρεκόκιον* καὶ *πρεκόκια*. Ἐν τοῖς εἰς Λυκόφρονα Σχολίοις τοῦ Τζέτζου στίχ. 727 φέρεται «Ἐν λάμβδα γράφων ὁ *Κέκος* φησὶ μὴ εἶναι ἐπταισμένον τὸν στίχον». Εἶνε δὲ τὸ *Κέκος*, ὅπερ παραφθαρὲν ἐγένετο *Τζέτζης*, οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ Ῥωμαϊκὸν Caecus[2].

Τὸ *πρεκόκιον*, ὅπερ καὶ *πρεκόΚΚιον* ἐγράφετο ῥυθμιζόμενον ὑπὸ ψευδοῦς περὶ τῆς γενέσεως αὐτοῦ δόξης πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα *κόκκος*, μετέπεσεν ἔπειτα εἰς τὸ *βρεκόκκιον* (Β=Π), ἐξ οὗ ἐσχηματίσθη τὸ *βερεκόκκιον* ἢ *βερικόκκιον* καὶ *βερίκοκκον*[3]. Τὸν παρεφθαρμένον τύπον παραλαβόντες οἱ Ἄραβες ἔλεγον μετὰ τοῦ ἄρθρου al-barqûq, ἐξ οὗ τὸ Ἰταλικὸν albercocco, albicocco (ἢ arbricocco), τὸ Ἱσπανικὸν albaricoque, τὸ Γαλλικὸν abricot, τὸ Γερμανικὸν Aprikose, κτλ.[4]

[1] Ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ φέρεται «Πᾶσα λέξις ἀπὸ τῆς ΠΡΕ συλλαβῆς ἀρχομένη διὰ τοῦ Ε γράφεται—Πλὴν τοῦ πραίτωρ πραίτωρος ἀξίωμα, πραιπόσιτος, πραιτώριον καὶ πραῖδα ἡ ληστεία καὶ ἡ κλοπὴ καὶ τὰ ἑξῆς» (σελ. 107—8).

[2] Ἴδε καὶ Λοβέκκιον Σοφοκλ. Αἴ. σελ. 112 ἐκδ. β'.

[3] Ἐν τῷ Γλωσσαρίῳ τοῦ Δουκαγγίου σελ. 191 μνημονεύονται καὶ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ ἐσχάτου ἑλληνισμοῦ, βερέκοκκον, βερύκοκκον, κτλ.

[4] Ἴδε Νικλάσιον Γεωπον. σελ. 751. Σπρέγγελον Διοσκορ. Τόμ. Β', σελ. 416 καὶ Ἕννιον Kulturpflanz. und Hausthier. σελ. 369 ἐκδ. β'. Πρβ. καὶ Οἰκονόμον ἐν τῷ περὶ τῆς Γνησ. Προφ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσης σελ. 256.

Ἐν τῷ Γεωπονικῷ ἀπαντᾷ Γ', α', 4 «τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐγκεντρίσεις ὅσα πρῶτα ἀνθεῖ, οἷον δωράκινα, Δαμασκηνά, *βερικόκκια*, ἀμυγδαλέας, κερασέας» καὶ Ι', γ', 9 «*βερικόκκια*, Δαμασκηνά, ἀμύγδαλα» καὶ Ι', ογ', 2 «Ἀρμενιακόν ἐστι τὸ *βερίκοκκον*» καὶ Ι', ος', 6 «τὸ *βερίκοκκον* ἐνθεματίζεται εἰς Δαμασκηνὸν καὶ εἰς Θάσιον». Γράφει δὲ καὶ Συμεὼν ὁ Σὴθ σελ. 27, 20 Τεϋβν. «*Βερίκοκκα* τὰ λεγόμενα Ἀρμένια. Ἡ τοιαύτη ὀπώρα εὔφθαρτός ἐστι». Τὸ θηλυκὸν *βερικοκκία* μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀχμὲτ Ὀνειροκρ. κεφ. 201 «εἰς δένδρον, ὃ λέγεται *βερικοκκία*, ἀναβὰς ἤσθιεν ἐκ τοῦ καρποῦ». Εὑρίσκεται δὲ καὶ *βερικκόχροον* (ἀντὶ τοῦ *βερικοκκόχροον*) παρὰ Κωδίνῳ τῷ Κουροπαλάτῃ περὶ τῶν Ὀφφικ. σελ. 19, 12 «τὸ τοῦ σκαρανίκου αὐτοῦ βλάτιον *βερικκόχροον*, συρματέϊνον» (Πρβ. καὶ σελ. 238). Ἐν Βοτανικῷ Λεξικῷ κεῖται «Ἀρμένια: τὰ *βερίκοκκα*» καὶ «Ζαρταλοῦ: τὰ *βερίκοκκα*». Ὁ Σουΐδας λέγων «Κοκκύμηλα: εἶδος ὀπωρῶν. Τὰ παρ' ἡμῖν λεγόμενα *βερίκοκκα*» οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖται τῶν κοκκυμήλων καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν.

Ἐν τοῖς Ὀνειροκριτικοῖς τοῦ Ἀρτεμιδώρου Α', 73 φέρεται «Περσικὰ δὲ καὶ *βερόκκια* καὶ κεράσια καὶ πάντα τὰ ὅμοια πλὴν συκαμίνων κτέ.», ὅπερ ἄλλοι μὲν μετετύπωσαν εἰς τὸ *βερεκόκκια*, ἄλλοι δ' εἰς τὸ *πραικόκια*. Ὁ Ἑρχῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀρτεμιδώρου γράφει (σελ. 345) «βερεκόκκια] volebam πραικόκια. nunc malim βερίκοκκα». Ἡμεῖς ἐγκρίνομεν τὴν γραφὴν *πραικόκια* οὐδαμῶς πειθόμενοι ὅτι ἠδύνατο ὁ Ἀρτεμίδωρος νὰ εἴπῃ *βερεκόκκια* ἢ *βερίκοκκα*.

Περὶ τῆς λέξεως *βερίκοκκον* διαλαμβάνει καὶ ὁ Κοραῆς ἐν τῷ Δ' Τόμῳ τῶν Ἀτάκτων λέγων (σελ. 53): Βερίκοκον, Σ. Ζαρταλούδι, Σ. Ζαρταλοῦ, Δ. Κοκκύμηλον Ἑλλ. «Κοκκύμηλα, εἶδος ὀπωρῶν, τὰ παρ' ἡμῖν λεγόμενα Βερίκοκκα» λέγει ὁ Σουΐδας. Ὁ δὲ Διοσκορίδης (Ι, 155) τὸ ὀνομάζει *Μῆλον ἀρμενιακόν*, ὅθεν τῶν Ἰταλῶν τὸ meliaco, ἤγουν ἀρμενιακόν. Οἱ Γραικορωμαῖοι τὸ ὠνόμαζαν καὶ *Πρεκόκκιον*, ἢ *Πραικόκκιον*, Δ. ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ praecox (πρώϊμον), ὅθεν καὶ τῶν Γάλλων τὸ Abricot. Τὸ *Ζαρταλούδι* εἶναι λέξις Τουρκικὴ (Ζερντελί).

Οὐδὲν δὲ ληρωδέστερον τοῦ γεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου ἐν τῇ εἰς Πίνδαρον Εἰσαγωγῇ (σελ. 136) «ἢ διὰ τῆς μετὰ τοῦ *κόκκος* συν-

θέσεως, οἷον μελίκοκκα, βεῤῥίκοκκα ἢ βεῤῥοίκοκκα, ἴσως, οἱονεὶ βεῤ-ῥοιόκοκκα».

Τόμ. ΙΔ', σελ. 22 «Καὶ γάρ τοι καὶ τὸ ἐν Ἐλεοῦντι τῆς Χερρονήσου κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, ἔνθα τὸ ἡρῷόν ἐστι τοῦ Πρωτεσιλάου γενόμενον μέλι — πρὸς τὸ παχύτερον γίνεσθαι καὶ θρομβοῦται πολλάκις». Γραπτέον γινόμενον ἀντὶ τοῦ γενόμενον καὶ πρὸς τῷ ἀντὶ τοῦ πρὸς τό καὶ ἘλΑΙοῦντι ἀντὶ τοῦ ἘλΕοῦντι. Στέφανος Βυζάντιος «Ἐλαιοῦς: πόλις ἐν Ἑλλησπόντῳ. Τὸ ἐθνικὸν Ἐλαιούσιος καὶ τὸ θηλυκὸν Ἐλαιουσία. Ἔστι καὶ Ἄργους Ἐλαιοῦς». Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 326, 36 «Ἐλαιοῦς: πόλις ἐν Ἑλλησπόντῳ. Ἐλαιούσιος, ὡς Τραπεζοῦς Τραπεζούσιος».

Πολλαχοῦ ἀνεγινώσκετο ἄλλοτε ὁ παρεφθαρμένος τύπος, οἷον παρὰ Ξενοφῶντι Ἑλλην. Β', α', 20 «ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν *Ἐλεοῦντι*», παρὰ Δημοσθένει σελ. 672, 158 «Κριθώτην καὶ *Ἐλεοῦντα* ἐπολιόρκει», παρὰ Πλουτάρχῳ Λυσ. 9 «καθωρμισμένος εἰς *Ἐλεοῦντα* τῆς Χερρονήσου», παρ' Ἀρριανῷ Ἀναβ. Α', ια', 5 «ἐλθὼν δὲ εἰς *Ἐλεοῦντα* θύει Πρωτεσιλάῳ» καὶ 6 «Ἀλέξανδρον δὲ ἐξ *Ἐλεοῦντος* ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα κατᾶραι ὁ πλείων λόγος κατέχει», παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ ΙΓ', 39 «εἰς *Ἐλεοῦντα* καταπλεύσαντες» καὶ 49 «καὶ πρῶτον μὲν εἰς *Ἐλεοῦντα* παρεγένοντο», παρὰ Σκύλακι 67 «Χερρονήσου μῆκος ἐκ Καρδίας εἰς *Ἐλεοῦντα*», παρ' Ἀπολλοδώρῳ Βιβλ. Β', ε', 2 «παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν διὰ Λέρνης εἰς *Ἐλεοῦντα*». Καὶ παρὰ τούτοις μὲν ἀποκατέστησαν οἱ νέοι ἐκδόται τὴν ἀληθῆ γραφὴν εἴτ' ἐξ ἀντιγράφων παραλαβόντες εἴτε καὶ τῷ ὀρθῷ λόγῳ πεισθέντες, οὐχὶ δὲ καὶ παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ σελ. 666 «κατασχούσης δὲ τῆς νεὼς ἐς *Ἐλεοῦντα* τοῦτον ἔδοξα τὰ Ὁμήρου ἔπη ἀναγιγνώσκειν». Ἐν τῷ παρὰ Δημοσθένει ψηφίσματι τῶν Χερρονησιτῶν σελ. 256, 92 ἔτρεψεν ὁ Βοιμέλιος [1] τὸ ὑπό τε τοῦ Βεκκήρου καὶ τοῦ Δινδορφίου τηρηθὲν «Χερρονησιτῶν οἱ κατοικοῦντες Σηστόν, *Ἐλεοῦντα*, *Μάδυτον*» εἰς τὸ *Ἐλαιοῦντα*. Παρὰ Στράβωνι ὁ μὲν Κραμῆρος ἐξέ-

[1] Δημοσθέν. κατ' Αἰσχίν. σελ. 131.

'δωκεν ἔν τε τῷ ΙΔ' βιβλίῳ «ἀπὸ *Ἐλεοῦντος* καὶ τῶν Λωρύμων» (κεφ. β', 14) καὶ ἐν τοῖς ἐκ τοῦ Ζ' ἀποσπάσμασιν «εἶτ' ἐν κόλπῳ *Ἐλεοῦς*» (§ 52) καὶ «ὅτι ἡ πόλις ὁ *Ἐλεοῦς* ἀρσενικῶς λέγεται· τάχα δὲ καὶ ὁ Τραπεζοῦς» (§ 55) καὶ «τῷ μετὰ *Ἐλεοῦντα*» καὶ «ἀπὸ δὲ *Ἐλεοῦντος*» (§ 56), ὁ δὲ Μεινέκιος *Ἐλαιοῦντος* καὶ *Ἐλαιοῦς* καὶ *Ἐλαιοῦντα*. Ἐν τῇ Τεϋβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Παυσανίου φέρεται ἡ ἡμαρτημένη γραφὴ *Ἐλεοῦς* (Α', λδ', 2) καὶ *Ἐλεοῦντι* (Γ', δ', 6), ἀλλ' ἐν τῇ Διδωτείῳ εἶνε παρειλημμένα τὰ ὀρθῶς ἔχοντα *Ἐλαιοῦς* καὶ *Ἐλαιοῦντι*.

Οὐχὶ σπανίως γίνεται ἐν τοῖς τοῦ Ἡροδότου μνεία τῆς προκειμένης πόλεως, οἷον ς', 140 «ἐξ *Ἐλαιοῦντος* τοῦ ἐν Χερσονήσῳ». Ζ', 21 «ἐν γὰρ *Ἐλαιοῦντι* τῆς Χερσονήσου ὥρμεον τριήρεες». Ζ', 33 «ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν ἐς *Ἐλαιοῦντα*». Θ', 116 «τὰ Πρωτεσίλεω τοῦ Ἰφίκλου χρήματα ἐξ *Ἐλαιοῦντος* ὑπελόμενος· ἐν γὰρ *Ἐλαιοῦντι* τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλεω τάφος τε καὶ τέμενος περὶ αὐτόν» καὶ «ἐξ *Ἐλαιοῦντος* ἐς Σηστὸν ἐξεφόρησε» καὶ «ὅκως ἀπίκοιτο ἐς *Ἐλαιοῦντα*». Θ', 120 «ὁ ἐν *Ἐλαιοῦντι* Πρωτεσίλεως». Πανταχοῦ δὲ προσφέρουσιν οἱ κώδικες οὐ μόνον τὴν διὰ διφθόγγου γραφὴν ἀλλὰ καὶ τὴν δι' Ε ψιλοῦ, ὡς καὶ *Ἐλεούσιοι* (ἢ *Ἐλεούντιοι*) πρὸς τῷ *Ἐλαιούσιοι* ἐν Θ', 120. Παρὰ Θουκυδίδῃ πάντα σχεδὸν τἀντίγραφα ἔσωσαν τὸν γνήσιον τύπον *Ἐλαιοῦντος* καὶ *Ἐλαιοῦντα* καὶ *Ἐλαιούσιοι* ἐν βιβλ. Η', κεφ. 102 καὶ 103 καὶ 107 [1]. Τὸ ἐθνικὸν *Ἐλαιούσιοι* εὑρέθη καὶ ἐν Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ [2].

Ἐν τῷ Περίπλῳ τοῦ Σκύλακος § 67 ἀντὶ τοῦ «*Ἐλαιοῦς*, Μάδυτος» ἔχει ὁ κῶδιξ *Ἐλβιούς*. Παρὰ δὲ Σκύμνῳ τῷ Χίῳ στίχ. 707:

ἑξῆς Ἐλαιοῦς Ἀττικὴν ἀποικίαν
ἔχουσα, Φόρβας ἣν συνοικίσαι δοκεῖ

κεῖται ἐν τῷ κώδικι *Ἐλαιουσα ττικήν*· ὅθεν πρὸ τοῦ Λετροννίου ἀνεγινώσκετο *Ἐλαιοῦς Τηϊκήν* [3].

[1] Πρβ. Πόππον Θουκυδ. Μέρ. Α', β', σελ. 329 ἐκδ. μεγ. Ἐλλένδετον Ἀρριαν. Τόμ. Α', σελ. 55 καὶ Οὐεβῆρον Δημοσθ. κατ' Ἀριστοκρ. σελ. 451.

[2] Ἴδε Μειῆρον Comment. Epigr. Α', σελ. 16.

[3] Ἴδε Μεινέκιον Σκύμν. σελ. 40 καὶ Κ. Μυλλῆρον Γεωγρ. Μικρ. Τόμ. Α', σελ. 224.

Τὴν ἐσφαλμένην γραφὴν βλέπει τις καὶ παρὰ Σουΐδᾳ «'*Ἐλεοῦντα*: πόλις ἐστὶν ἐν Χερρονήσῳ τῆς Θρᾴκης. '*Ἐλεοῦς* δέ ἐστιν ἡ εὐθεῖα» (Πρβ. καὶ Ζωναρ. σελ. 687). Παρ' Ἁρποκρατίωνι ἀντὶ τοῦ «'*Ἐλαιοῦς*: πόλις ἐν Χερρονήσῳ τῇ Θρᾳκίᾳ» εἷς μὲν τῶν κωδίκων παρέχει '*Ἐλεούς*, ἕτερος δὲ '*Ἐλαιοῦντα*, ἄλλος δὲ '*Ἐλεοῦντα*. Κακῶς δ' ὁ Βεκκῆρος (σελ. 69, 17) ἐξέδωκεν '*Ἐλαιούς* ἀντὶ τοῦ '*Ἐλαιοῦς*.

Ὡς δὲ γράφεται πλημμελῶς '*Ἐλεοῦς* ἀντὶ τοῦ '*Ἐλαιοῦς*, οὕτω καὶ '*Ἐλεοῦσα* ἢ '*Ἐλεοῦσσα* ἀντὶ τοῦ '*Ἐλαιοῦσα* ἢ '*Ἐλαιοῦσσα*. 'Ετυμολ. Μέγ. σελ. 326, 41 «'*Ἐλεοῦσα*: νῆσος πλησίον Ῥόδου». Τὴν διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ γραφὴν φέρουσι καὶ τἀντίγραφα τοῦ Στράβωνος ἐν σελ. 398 καὶ 535 καὶ 651 καὶ 652 καὶ 671. 'Αλλ' ὁ Μεινέκιος καὶ ἄλλοι ἐξέδωκαν '*Ἐλαιοῦσσα* καὶ '*Ἐλαιοῦσσαν* καὶ '*Ἐλαιούσσης*[1]. 'Εν σελ. 614 ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι «κατὰ τὴν καλουμένην νῆσον *ἔχουσαν*» ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Κραμήρου καθ' ὑφήγησιν τοῦ Παλμερίου '*Ἐλεοῦσσαν*. Ὁ Μεινέκιος δ' ὅμως ἀποκατέστησε καὶ ἐνταῦθα εὖ ποιῶν τὸν διφθογγογραφούμενον τύπον '*Ἐλαιοῦσσαν*. Πρβ. Στέφανον Βυζάντιον «'*Ἐλαιοῦσσα*: νῆσος Κιλικίας κατὰ τὴν ἤπειρον—Τὸ ἐθνικὸν '*Ἐλαιούσσιος*»[2].

'Ασφαλῆ τῆς γραφῆς '*ΕλΕοῦς* καὶ '*ΕλΕοῦσ(σ)α* μαρτύρια δύναταί τις νὰ νομίσῃ τὸ παρὰ Κοΐντῳ τῷ Σμυρναίῳ Ζ', 408:

> φαίνετο δ' αὖτ' Ἐλεοῦντος ἕδος, οὗ Πρωτεσιλάου
> σῆμα πέλει πτελέῃσι κατάσκιον αἰπεινῇσιν.

καὶ τὸ παρ' Ὀππιανῷ 'Αλιευτ. Γ', 209:

> ὅσσοι θ' Ἑρμείαο πόλιν, ναυσίκλυτον ἄστυ
> Κωρύκιον, ναίουσι καὶ ἀμφιρύτην Ἐλεοῦσαν.

'Αλλ' οὐδὲν κωλύει νὰ μεταβληθῇ ἐν ἀμφοτέροις τὸ στοιχεῖον Ε εἰς τὴν δίφθογγον ΑΙ κατὰ συστολὴν προφερομένην, ὡς ἐν τῷ *ἔμπαιον* (περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σελ. 104), *γεραιᾶς*, '*Ἀθηναίαις*-'*Ἀθηναίων*, *φιλαθήναιος*, *δείλαιος*, *ἀνταίαν*, *Πειραιεύς*-*Πειραιῶς*, κτλ.

[1] Ἴδε Κραμῆρον Στράβ. Τόμ. Β', σελ. 506 καὶ σελ. 511. Πρβ. καὶ Τόμ. Γ', σελ. 27.

[2] Ὁ Κόβητος ἀποφαίνεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (Τόμ. Η', σελ. 126) ὅτι οὐχὶ ἘλαιοῦΣΣα, ΔρυμοῦΣΣα, κτλ. ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐλέγετο ἀλλὰ δι' ἑνὸς Σ ἘλαιοῦΣα, ΔρυμοῦΣα, κτλ.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τῶν Ἡροδοτείων Λέξεων περὶ μὲν τοῦ ῥήματος εἶνε γεγραμμένον «Συρμαΐζειν: *καθαίρειν πόματι ἐκ ζειῶν καὶ ὕδατος*», περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος ἐξ οὗ τὸ ῥῆμα παράγεται «Συρμαίην: *λάχανον σελίνῳ ἐοικὸς ἢ βρῶμα διὰ στέατος καὶ μέλιτος*» (Πρβ. καὶ Σουΐδαν λ. *συρμαΐζειν*)[1]. Ἡ αὐτὴ τοῦ ὀνόματος ἐξήγησις γίνεται, ὡς εἴδομεν, καὶ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Κορίνθου. Καὶ παρ' Ἡσυχίῳ φέρεται «Συρμαία: *βρωμάτιον διὰ στέατος καὶ μέλιτος*. Λέγεται δὲ καὶ συρμαϊσμός· καὶ ἔστι πρὸς κάθαρσιν. Καὶ πόμα δι' ὕδατος καὶ ἁλῶν»[2]. Ἐμφερῶς δὲ τῷ Ἐρωτιανῷ ἐκδέχεται τὴν προκειμένην λέξιν ὁ Πολυδεύκης Α', 247 «καὶ παρὰ Ἡροδότῳ δὲ εἶδος ῥαφανῖδος συρμαία» καὶ ὁ γράψας τὸ εἰς τὴν Εἰρήνην τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 1254 σχόλιον «Ἁλμαίαν ἐκ ῥαφανίδων Αἰγυπτιακὴν πρὸς κάθαρσιν ἐπιτήδειον»[3]. Πρβ. καὶ Μοῖριν σελ. 351 «Συρμαίαν Ἀττικῶς τὰ λεπτὰ λάχανα». Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Φωτίου κεῖται «*Συρμαία:* τὸ καθαρτικὸν δι' ἐμέτων καὶ κοιλίας. Καὶ *συρμαΐζειν* τὸ κενοῦσθαι. Οὕτως Ἡρόδοτος» καὶ «*Συρμαίαν βλέπων:* ἀντὶ τοῦ ναυτιῶν» (Πρβ. καὶ Ἐτυμολ. Μέγ. σελ. 736, 32 καὶ Σουΐδ. λ. *συρμαία*).

Τὸ παρὰ Γαληνῷ ἐν τῇ τῶν Ἱπποκράτους Γλωσσῶν Ἐξηγήσει «*Συρμαία:* ἡ μετρίως γινομένη τῶν περὶ τὴν γαστέρα κάθαρσις» (Τόμ. ΙΘ', σελ. 143) θὰ εἶχε κάλλιον, ἂν ἀντὶ τοῦ *συρμαία* ἦτο γεγραμμένον *συρμαϊσμός*. Εἰπὼν δ' ὁ Γαληνὸς ἐν Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 484 «*Συρμαϊσμοὺς* δὲ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὰς μετρίας κενώσεις εἴτε διὰ τῆς ἕδρας εἴτε καὶ δι' ἐμέτων γίγνοιντο» ἐπιφέρει μετ' ὀλίγα «Πολλαὶ δ' ὗλαι τοῦτο περιεργάζονται· καὶ γὰρ μέλι πλέον ληφθὲν αὐτὸ καὶ μελίκρατον ἀκρατέστερον καὶ πτισάνης χυλὸς ἐξ ὕδατος ἑψημένος (Γρ. *ἡψημένος*) μόνου καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν καὶ μετὰ μέλιτος· καὶ τούτων μᾶλλον ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων ἔμετος καὶ ὁ ἀπὸ ναρκίσσου βολβοῦ· μείζων δὴ τούτων, οὐ μὴν ἤδη γλίσχρος, ὅταν εἰς ῥαφανῖδας ἐλλεβό-

[1] Ἴδε Στεῖνον Ἡροδ. Τόμ. Β', σελ. 454.

[2] Ἴδε Σμιδίτιον Ἡσυχ. Τόμ. Δ', σελ. 110.

[3] Ἴδε καὶ Φοήσιον Οἰκον. Ἱπποκρ. σελ. 361. Οὐεσσελίγγιον Διοδ. Σικελ. Τόμ. Α', σελ. 414 ἐκδ. νέας. Σπρέγγελον Διοσκορ. Τόμ. Β', σελ. 388. Κρευζῆρον Comment. Herod. σελ. 79. Βαίριον Ἡροδ. Τόμ. Α', σελ. 717 ἐκδ. β'.

ρου λευκοῦ κάρφη πήξαντες ἐν τῇ ὑστεραίᾳ τὰς ῥαφανῖδας δῶμεν φαγεῖν εἴτε μόνας εἴτε καὶ δι' ὀξυμέλιτος».

Τόμ. ϛ', σελ. 805 «Ὀνομάζουσι δὲ Ῥωμαῖοι τὸν οὕτω παλαιωθέντα κέκουβον, ὃν οὐκ ἂν ἔτι γνωρίσαις ἐξ ὁποίου γένους ἦν»[1] καὶ σελ. 809 «Ἐπὶ δὲ τῶν οἴνων ὁ παλαιότατος, ὃν ἔφην ὑπὸ Ῥωμαίων ὀνομάζεσθαι κέκουβον, εἰς τοσοῦτον κτέ.». Ὀρθῶς ἐν Τόμ. Ι', σελ. 834 γράφεται «ὁποῖος καὶ ὁ Καίκουβος ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, ὃς οὐχ ἕν τι γένος ἐστὶν οἴνου τοιούτου ἐξ ἀρχῆς, ὡς ἔνιοι νομίζουσιν, ἀλλ' ὑπὸ παλαιότητος εἰς τοῦθ' ἥκων, ὡς πυρρὰν ἔχειν χρόαν· ὅθεν περ καὶ τοὔνομα αὐτῷ».

Καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ποιοῦνται μνείαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος οἴνου, οἷον ὁ Ἀθήναιος Α', 48 «εὐγενὴς δὲ καὶ ὁ *Καίκουβος*, πληκτικός, εὔτονος· παλαιοῦται δὲ μετὰ ἱκανὰ ἔτη», ὁ Στράβων Ε', γ', 6 «ὁ δὲ *Καίκουβος* καὶ ὁ Φουνδανὸς καὶ ὁ Σητῖνος τῶν διωνομασμένων εἰσί» καὶ ὁ Διοσκορίδης Τόμ. Α', σελ. 695 «ὁ δὲ *Καίκουβος* γλυκὺς ὢν ἁδρομερέστερός ἐστι τοῦ Ἀλβανοῦ, σαρκῶν δὲ καὶ εὐχροίας γεννητικός, πέψει δὲ ἄθετος» καὶ σελ. 698 «διαφέρουσι δὲ τούτων οἱ Ἰταλικοί, ὡς ὁ Φάλερνος, Συρρεντῖνος καὶ *Καίκουβος*». Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις λέγεται Caecubum vinum καὶ ἁπλῶς Caecubum. Περὶ τοῦ τόπου τοῦ φέροντος τὸν προκείμενον οἶνον γράφει ὁ Στράβων Ε', γ', 5 «τὸ δὲ Καίκουβον ἑλῶδες ὂν εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει τὴν δενδρῖτιν».

Ὁμοίως τῷ *Καίκουβος* παραφθείρεται ὑπὸ τῶν γραφέων τὸ *Γαίτουλοι*. Οἱ κώδικες τοῦ Στράβωνος ἐν μὲν σελ. 131 ἔχουσι *Γαιτούλους* καὶ *Γαιτούλων*, ἐν δὲ σελ. 826 *Γέτουλοι-Γετοῦλοι*, ὡς καὶ ἐν σελ. 829, ἐν δὲ σελ. 838 *Γετοῦλοι*, ἐν δὲ σελ. 835 δὶς μὲν *Γετούλων*, ἅπαξ δὲ *Γετούλων-Γαιτούλων*. Ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον Παρεκβολαῖς στίχ. 215 γράφει «Ὅτι *Γαιτοῦλοι* ἔθνος μέγιστον Λιβυκόν. Τούτους Ἀρτεμίδωρος *Γαιτουλίους* λέγει. Ἡρῳδιανὸς δὲ προ-

[1] Παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Α', σελ. 349 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχουσιν «ὀνομάζουσι δὲ τὸν οὕτω παλαιωθέντα οἱ Ῥωμαῖοι Κέκουβον», ἄλλα δὲ Κεκοῦβον.

«παροξύνει λέγων ὅτι τὰ εἰς ΛΟΣ παραληγόμενα διφθόγγῳ τῇ διὰ τοῦ ΟΥ προπαροξύνεται».

Τόμ. ΙΒ', σελ. 76 «Μηλέα Ἀρμενική. Ταύτης ἐκλέλειπται τὸ παλαιὸν ὄνομα· καλοῦσι γὰρ ἅπαντες καὶ τὸν καρπὸν καὶ τὸ δένδρον πρεκόκκιον». Τόμ. ς', σελ. 466 «Ἐκ δὲ τῶν ὑγρῶν καὶ ὑδατωδῶν σωμάτων ἐστὶ καὶ τὰ βρεκόκκια καλούμενα καὶ τὰ Περσικά». σελ. 585 «καὶ τὰ Περσικὰ καὶ τὰ κάρυα καὶ τὰ πρεκόκκια καὶ τὰ ἄλλα ἁπλῶς». σελ. 594 «Ἔστι μὲν οὖν ἀμείνω τὰ πρεκόκκια καλούμενα τῶν Ἀρμενιακῶν. Ὅσοι δὲ φεύγουσι τὴν τῶν πρεκοκκίων προσηγορίαν Ἀρμενιακὰ μῆλα καλοῦσιν ἀμφότερα· τινὲς δὲ Ἀρμένια διὰ τεσσάρων συλλαβῶν, οὐ διὰ πέντε». σελ. 785 «τά τ' Ἀρμενιακὰ καὶ τὰ Περσικὰ καὶ (τὰ) πρεκόκια παρὰ Ῥωμαίοις ὀνομαζόμενα». Ἀδιάφθορος ἐτηρήθη ἡ δίφθογγος ἐν σελ. 811 «ἔτι τε τῶν πραικοκίων ὀνομαζομένων ἢ Περσικῶν» καὶ ἐν Τόμ. ΙΑ', σελ. 366 «Τά τε οὖν μόρα καὶ τὰ πραικόκκια καλούμενα καὶ τὰ σῦκα καὶ εἴ τινα τούτοις ἔοικεν ἀλύπως διέξεισι».

Παρ' Ὀρειβασίῳ ἀναγινώσκεται Τόμ. Α', σελ. 61: Ἔστι δὲ ἀμείνω τὰ *πραικόκκια* τῶν Ἀρμενιακῶν. σελ. 210: Περσικά, Ἀρμένια, *πραικόκκια*, ἐλαῖαι. σελ. 238: Περσικά, Ἀρμένια καὶ *πραικόκκια*. σελ. 243: *Πραικόκκια*, Περσικὰ καὶ πάντα τὰ ὑγρὰ καὶ ὑδατώδη. Ἀλλ' εὐλογωτέρα εἶνε ἡ δι' ἑνὸς Κ γραφή, ὡς παρὰ Διοσκορίδῃ Τόμ. Α', σελ. 150 «Τὰ μικρότερα, καλούμενα δὲ Ἀρμενιακά, ῥωμαϊςὶ δὲ *πραικόκια*, εὐστομαχώτερα τῶν προειρημένων εἰσίν». Ἴσως δὲ καὶ παρὰ Παύλῳ τῷ Αἰγινήτῃ Α', 81 «τὰ δὲ *πρεκόκκιά* τε καὶ δωράκινα καὶ Ἀρμένια κρείττονα τῶν Περσικῶν» ἔκειτο κατ' ἀρχὰς *πρΑΙκόκια*.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα παρελήφθη ἐκ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ἐν ᾗ λέγεται **praecocia** (πληθ. τοῦ **praecox**) καὶ **praecoqua** (πληθ. τοῦ **praecoquum**), τουτέστι τὰ πρὸ τῶν ἄλλων πεπαινόμενα ἤτοι ὥριμα γινόμενα, τὰ πρώϊμα. Φανερὸν δ' ὑπάρχει ὅτι κατὰ τὸν γνησιώτερον καὶ ἀκριβέστερον τρόπον τῆς ἐκφορᾶς ὀφείλει νὰ γράφηται *πραικόκια* καὶ *πραικόκιον* διὰ διφθόγγου, ὡς *πραίτωρ* (=prae-

tor), *πραίφεκτος* (=praefectus), *πραιπόσιτος* (=praepositus)[1], *Καῖσαρ* (=Caesar), *Μαικήνας* (=Maecenas), *κυαισίτωρ* (=quaesitor), *κυαίστωρ* (=quaestor), κτλ. Πρβ. Ἰωάννην Λυδὸν σελ. 140 «Ζητῆσαι δὲ ἀξιόλογον εἶναι νομίζω τί μέν ἐστι *κυαίστωρ*, τί δὲ *κυαισίτωρ*· καὶ τί μὲν σημαίνει διὰ τῆς διφθόγγου γραφόμενον, τί δὲ ψιλῆς. *Κυαίστωρ* τοίνυν ὁ ζητητὴς ἀπὸ τοῦ quaerere, οἷον ἐρευνᾶν — Ὅτε δὲ μὴ δίφθογγος ἐν προοιμίοις ἡ λέξις ἀλλὰ ψιλῇ γράφεται, οὐδέτερον μὲν τῶν εἰρημένων σημαίνει, τὸν δὲ μεμψίμοιρον καὶ βλάσφημον διὰ τῆς γραφῆς ἐπιδείξει, ὅτι queror μέμφομαι».

Καὶ οἱ μὲν παλαιότεροι, οἷον ὁ Διοσκορίδης, ὁ Γαληνὸς καὶ ἄλλοι, ἐποιοῦντο, ὡς εἰκός, χρῆσιν τοῦ διφθογγογραφουμένου *πραικόκιον* καὶ *πραικόκια*. Οἱ δὲ νεώτεροι, μάλιςα δ' οἱ ἀμελέστεροι αὐτῶν, ὡς ἔγραφον *πρεπόσιτος* καὶ *πρέδα* καὶ ἄλλα τοιαῦτα, οὕτω καὶ *πρεκόκιον* καὶ *πρεκόκια*. Ἐν τοῖς εἰς Λυκόφρονα Σχολίοις τοῦ Τζέτζου στίχ. 727 φέρεται «Ἐν λάμβδα γράφων ὁ *Κέκος* φησὶ μὴ εἶναι ἐπταισμένον τὸν στίχον». Εἶνε δὲ τὸ *Κέκος*, ὅπερ παραφθαρὲν ἐγένετο *Τζέτζης*, οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ Ῥωμαϊκὸν Caecus[2].

Τὸ *πρεκόκιον*, ὅπερ καὶ *πρεκόΚΚιον* ἐγράφετο ῥυθμιζόμενον ὑπὸ ψευδοῦς περὶ τῆς γενέσεως αὐτοῦ δόξης πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα *κόκκος*, μετέπεσεν ἔπειτα εἰς τὸ *βρεκόκκιον* (Β=Π), ἐξ οὗ ἐσχηματίσθη τὸ *βερεκόκκιον* ἢ *βερικόκκιον* καὶ *βερίκοκκον*[3]. Τὸν παρεφθαρμένον τύπον παραλαβόντες οἱ Ἄραβες ἔλεγον μετὰ τοῦ ἄρθρου al-barqûq, ἐξ οὗ τὸ Ἰταλικὸν albercocco, albicocco (ἢ arbricocco), τὸ Ἱσπανικὸν albaricoque, τὸ Γαλλικὸν abricot, τὸ Γερμανικὸν Aprikose, κτλ.[4]

[1] Ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ φέρεται «Πᾶσα λέξις ἀπὸ τῆς ΠΡΕ συλλαβῆς ἀρχομένη διὰ τοῦ Ε γράφεται — Πλὴν τοῦ πραίτωρ πραίτωρος ἀξίωμα, πραιπόσιτος, πραιτώριον καὶ πραῖδα ἡ ληστεία καὶ ἡ κλοπὴ καὶ τὰ ἑξῆς» (σελ. 407—8).

[2] Ἴδε καὶ Λοβέκκιον Σοφοκλ. Αἴ. σελ. 112 ἐκδ. β'.

[3] Ἐν τῷ Γλωσσαρίῳ τοῦ Δουκαγγίου σελ. 191 μνημονεύονται καὶ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ ἐσχάτου ἑλληνισμοῦ, βερέκοκκον, βερόκοκκον, κτλ.

[4] Ἴδε Νικλάσιον Γεωπον. σελ. 751. Σπρέγγελον Διοσκορ. Τόμ. Β', σελ. 416 καὶ Ἕννιον Kulturpflanz. und Hausthier. σελ. 369 ἐκδ. 6'. Πρβ. καὶ Οἰκονόμον ἐν τῷ περὶ τῆς Γνησ. Προφ. τῆς Ἑλλην. Γλώσσης σελ. 256.

Ἐν τῷ Γεωπονικῷ ἁπαντᾷ Γ', α', 4 «τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐγκεντρίσεις ὅσα πρῶτα ἀνθεῖ, οἷον δωράκινα, Δαμασκηνά, *βερικόκκια*, ἀμυγδαλέας, κερασέας» καὶ Ι', γ', 9 «*βερικόκκια*, Δαμασκηνά, ἀμύγδαλα» καὶ Ι', ογ', 2 «Ἀρμενιακόν ἐστι τὸ *βερίκοκκον*» καὶ Ι', ος', 6 «τὸ *βερίκοκκον* ἐνθεματίζεται εἰς Δαμασκηνὸν καὶ εἰς Θάσιον». Γράφει δὲ καὶ Συμεὼν ὁ Σὴθ σελ. 27, 20 Τεῦβν. «*Βερίκοκκα* τὰ λεγόμενα Ἀρμένια. Ἡ τοιαύτη ὀπώρα εὔφθαρτός ἐστι». Τὸ θηλυκὸν *βερικοκκία* μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀχμὲτ Ὀνειροκρ. κεφ. 201 «εἰς δένδρον, ὃ λέγεται *βερικοκκία*, ἀναβὰς ἤσθιον ἐκ τοῦ καρποῦ». Εὑρίσκεται δὲ καὶ *βερικκόχροον* (ἀντὶ τοῦ *βερικοκκόχροον*) παρὰ Κωδίνῳ τῷ Κουροπαλάτῃ περὶ τῶν Ὀφφικ. σελ. 19, 12 «τὸ τοῦ σκαρανίκου αὐτοῦ βλάτιον *βερικκόχροον*, συρματέϊνον» (Πρβ. καὶ σελ. 238). Ἐν Βοτανικῷ Λεξικῷ κεῖται «Ἀρμένια: τὰ *βερίκοκκα*» καὶ «Ζαρταλοῦ: τὰ *βερίκοκκα*». Ὁ Σουΐδας λέγων «Κοκκύμηλα: εἶδος ὀπωρῶν. Τὰ παρ' ἡμῖν λεγόμενα *βερίκοκκα*» οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖται τῶν κοκκυμήλων καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν.

Ἐν τοῖς Ὀνειροκριτικοῖς τοῦ Ἀρτεμιδώρου Α', 73 φέρεται «Περσικὰ δὲ καὶ *βερόκκια* καὶ κεράσια καὶ πάντα τὰ ὅμοια πλὴν συκαμίνων κτέ.», ὅπερ ἄλλοι μὲν μετετύπωσαν εἰς τὸ *βερεκόκκια*, ἄλλοι δ' εἰς τὸ *πραικόκια*. Ὁ Ἑρχῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀρτεμιδώρου γράφει (σελ. 345) «βερεκόκκια] volebam πραικόκια. nunc malim βερίκοκκα».Ἡμεῖς ἐγκρίνομεν τὴν γραφὴν *πραικόκια* οὐδαμῶς πειθόμενοι ὅτι ἠδύνατο ὁ Ἀρτεμίδωρος νὰ εἴπῃ *βερεκόκκια* ἢ *βερίκοκκα*.

Περὶ τῆς λέξεως *βερίκοκκον* διαλαμβάνει καὶ ὁ Κοραῆς ἐν τῷ Δ' Τόμῳ τῶν Ἀτάκτων λέγων (σελ. 53): Βερίκοκον, Σ. Ζαρταλοῦδι, Σ. Ζαρταλοῦ, Δ. Κοκκύμηλον Ἑλλ. «Κοκκύμηλα, εἶδος ὀπωρῶν, τὰ παρ' ἡμῖν λεγόμενα Βερίκοκκα» λέγει ὁ Σουΐδας. Ὁ δὲ Διοσκορίδης (Ι, 155) τὸ ὀνομάζει *Μῆλον ἀρμενιακόν*, ὅθεν τῶν Ἰταλῶν τὸ meliaco, ἤγουν ἀρμενιακόν. Οἱ Γραικορωμαῖοι τὸ ὠνόμαζαν καὶ *Πρεκόκκιον*, ἢ *Πραικόκκιον*, Δ. ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ praecox (πρώϊμον), ὅθεν καὶ τῶν Γάλλων τὸ Abricot. Τὸ *Ζαρταλοῦδι* εἶναι λέξις Τουρκικὴ (Ζερντελί).

Οὐδὲν δὲ ληρωδέστερον τοῦ γεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Ἀσωπίου ἐν τῇ εἰς Πίνδαρον Εἰσαγωγῇ (σελ. 136) «ἢ διὰ τῆς μετὰ τοῦ *κόκκος* συν-

θέσεως, οἷον μελίκοκκα, βεῤῥίκοκκα ἢ βεῤῥοίκοκκα, ἴσως, οἱονεὶ Βεῤ-ῥοιόκοκκα».

Τόμ. ΙΔ', σελ. 22 «Καὶ γάρ τοι καὶ τὸ ἐν Ἐλεοῦντι τῆς Χερρονήσου κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, ἔνθα τὸ ἡρῷόν ἐστι τοῦ Πρωτεσιλάου γενόμενον μέλι — πρὸς τὸ παχύτερον γίνεσθαι καὶ θρομβοῦται πολλάκις». Γραπτέον γινόμενον ἀντὶ τοῦ γενόμενον καὶ πρὸς τῷ ἀντὶ τοῦ πρὸς τό καὶ ἘλΑΙοῦντι ἀντὶ τοῦ ἘλΕοῦντι. Στέφανος Βυζάντιος «Ἐλαιοῦς: πόλις ἐν Ἑλλησπόντῳ. Τὸ ἐθνικὸν Ἐλαιούσιος καὶ τὸ θηλυκὸν Ἐλαιουσία. Ἔστι καὶ Ἄργους Ἐλαιοῦς». Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 326, 36 «Ἐλαιοῦς: πόλις ἐν Ἑλλησπόντῳ. Ἐλαιούσιος, ὡς Τραπεζοῦς Τραπεζούσιος».

Πολλαχοῦ ἀνεγινώσκετο ἄλλοτε ὁ παρεφθαρμένος τύπος, οἷον παρὰ Ξενοφῶντι Ἑλλην. Β', α', 20 «ὡρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν *Ἐλεοῦντι*», παρὰ Δημοσθένει σελ. 672, 158 «Κριθώτην καὶ *Ἐλεοῦντα* ἐπολιόρκει», παρὰ Πλουτάρχῳ Λυσ. 9 «καθωρμισμένος εἰς *Ἐλεοῦντα* τῆς Χερρονήσου», παρ' Ἀρριανῷ Ἀναβ. Α', ια', 5 «ἐλθὼν δὲ εἰς *Ἐλεοῦντα* θύει Πρωτεσιλάῳ» καὶ 6 «Ἀλέξανδρον δὲ ἐξ *Ἐλεοῦντος* ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα καταῖραι ὁ πλείων λόγος κατέχει», παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ ΙΓ', 39 «εἰς *Ἐλεοῦντα* καταπλεύσαντες» καὶ 49 «καὶ πρῶτον μὲν εἰς *Ἐλεοῦντα* παρεγένοντο», παρὰ Σκύλακι 67 «Χερρονήσου μῆκος ἐκ Καρδίας εἰς *Ἐλεοῦντα*», παρ' Ἀπολλοδώρῳ Βιβλ. Β', ε', 2 «παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν διὰ Λέρνης εἰς *Ἐλεοῦντα*». Καὶ παρὰ τούτοις μὲν ἀποκατέστησαν οἱ νέοι ἐκδόται τὴν ἀληθῆ γραφὴν εἴτ' ἐξ ἀντιγράφων παραλαβόντες εἴτε καὶ τῷ ὀρθῷ λόγῳ πεισθέντες, οὐχὶ δὲ καὶ παρὰ τῷ Φιλοστράτῳ σελ. 666 «κατασχούσης δὲ τῆς νεὼς ἐς *Ἐλεοῦντα* τοῦτον ἔδοξα τὰ Ὁμήρου ἔπη ἀναγιγνώσκειν». Ἐν τῷ παρὰ Δημοσθένει ψηφίσματι τῶν Χερρονησιτῶν σελ. 256, 92 ἔτρεψεν ὁ Βοιμέλιος [1] τὸ ὑπό τε τοῦ Βεκκήρου καὶ τοῦ Διν-δορφίου τηρηθὲν «Χερρονησιτῶν οἱ κατοικοῦντες Σηστόν, *Ἐλεοῦντα*, Μάδυτον» εἰς τὸ *Ἐλαιοῦντα*. Παρὰ Στράβωνι ὁ μὲν Κραμῆρος ἐξέ-

[1] Δημοσθέν. κατ' Αἰσχίν. σελ. 131.

δωκεν ἔν τε τῷ ΙΔ′ βιβλίῳ «ἀπὸ *Ἐλεοῦντος* καὶ τῶν Λωρύμων» (κεφ. β′, 14) καὶ ἐν τοῖς ἐκ τοῦ Ζ′ ἀποσπάσμασιν «εἶτ' ἐν κόλπῳ *Ἐλεοῦς*» (ϛ 52) καὶ «ὅτι ἡ πόλις ὁ *Ἐλεοῦς* ἀρσενικῶς λέγεται· τάχα δὲ καὶ ὁ Τραπεζοῦς» (ϛ 55) καὶ «τῷ μετὰ *Ἐλεοῦντα*» καὶ «ἀπὸ δὲ *Ἐλεοῦντος*» (ϛ 56), ὁ δὲ Μεινέκιος *Ἐλαιοῦντος* καὶ *Ἐλαιοῦς* καὶ *Ἐλαιοῦντα*. Ἐν τῇ Τεϋβνηρείῳ ἐκδόσει τοῦ Παυσανίου φέρεται ἡ ἡμαρτημένη γραφὴ *Ἐλεοῦς* (Α′, λδ′, 2) καὶ *Ἐλεοῦντι* (Γ′, δ′, 6), ἀλλ' ἐν τῇ Διδωτείῳ εἶνε παρειλημμένα τὰ ὀρθῶς ἔχοντα *Ἐλαιοῦς* καὶ *Ἐλαιοῦντι*.

Οὐχὶ σπανίως γίνεται ἐν τοῖς τοῦ Ἡροδότου μνεία τῆς προκειμένης πόλεως, οἷον ϛ′, 140 «ἐξ *Ἐλαιοῦντος* τοῦ ἐν Χερσονήσῳ». Ζ′, 21 «ἐν γὰρ *Ἐλαιοῦντι* τῆς Χερσονήσου ὥρμεον τριήρεες». Ζ′, 33 «ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν ἐς *Ἐλαιοῦντα*». Θ′, 116 «τὰ Πρωτεσίλεω τοῦ Ἰφίκλου χρήματα ἐξ *Ἐλαιοῦντος* ὑπελόμενος· ἐν γὰρ *Ἐλαιοῦντι* τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλεω τάφος τε καὶ τέμενος περὶ αὐτόν» καὶ «ἐξ *Ἐλαιοῦντος* ἐς Σηστὸν ἐξεφόρησε» καὶ «ὄκως ἀπίκοιτο ἐς *Ἐλαιοῦντα*». Θ′, 120 «ὁ ἐν *Ἐλαιοῦντι* Πρωτεσίλεως». Πανταχοῦ δὲ προσφέρουσιν οἱ κώδικες οὐ μόνον τὴν διὰ διφθόγγου γραφὴν ἀλλὰ καὶ τὴν δι' Ε ψιλοῦ, ὡς καὶ *Ἐλεούσιοι* (ἢ *Ἐλεούντιοι*) πρὸς τῷ *Ἐλαιούσιοι* ἐν Θ′, 120. Παρὰ Θουκυδίδῃ πάντα σχεδὸν τἀντίγραφα ἔσωσαν τὸν γνήσιον τύπον *Ἐλαιοῦντος* καὶ *Ἐλαιοῦντα* καὶ *Ἐλαιούσιοι* ἐν βιβλ. Η′, κεφ. 102 καὶ 103 καὶ 107 [1]. Τὸ ἐθνικὸν *Ἐλαιούσιοι* εὑρέθη καὶ ἐν Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ [2].

Ἐν τῷ Περίπλῳ τοῦ Σκύλακος ϛ 67 ἀντὶ τοῦ «*Ἐλαιοῦς*, Μάδυτος» ἔχει ὁ κῶδιξ *Ἐλβιούς*. Παρὰ δὲ Σκύμνῳ τῷ Χίῳ στίχ. 707:

ἑξῆς Ἐλαιοῦς Ἀττικὴν ἀποικίαν
ἔχουσα, Φόρβας ἣν συνοικίσαι δοκεῖ

κεῖται ἐν τῷ κώδικι *Ἐλαιουσα ττικὴν*· ὅθεν πρὸ τοῦ Λετροννίου ἀνεγινώσκετο *Ἐλαιοῦς Τηϊκὴν* [3].

[1] Πρβ. Πόππον Θουκυδ. Μέρ. Α′, β′, σελ. 329 ἐκδ. μεγ. Ἑλλένδετον Ἀρριαν. Τόμ. Α′, σελ. 55 καὶ Οὐεβῆρον Δημοσθ. κατ' Ἀριστοκρ. σελ. 451.

[2] Ἴδε Μειῆρον Comment. Epigr. Α′, σελ. 16.

[3] Ἴδε Μεινέκιον Σκύμν. σελ. 40 καὶ Κ. Μυλλῆρον Γεωγρ. Μικρ. Τόμ. Α′, σελ. 224.

Τὴν ἐσφαλμένην γραφὴν βλέπει τις καὶ παρὰ Σουΐδᾳ «*Ἐλεοῦντα*: πόλις ἐστὶν ἐν Χερρονήσῳ τῆς Θρᾴκης. *Ἐλεοῦς* δέ ἐστιν ἡ εὐθεῖα» (Πρβ. καὶ Ζωναρ. σελ. 687). Παρ' Ἁρποκρατίωνι ἀντὶ τοῦ «*Ἐλαιοῦς*: πόλις ἐν Χερρονήσῳ τῇ Θρᾳκίᾳ» εἷς μὲν τῶν κωδίκων παρέχει *Ἐλεούς*, ἕτερος δὲ *Ἐλαιοῦντα*, ἄλλος δὲ *Ἐλεοῦντα*. Κακῶς δ' ὁ Βεκκῆρος (σελ. 69, 17) ἐξέδωκεν *Ἐλαιούς* ἀντὶ τοῦ *Ἐλαιοῦς*.

Ὡς δὲ γράφεται πλημμελῶς *Ἐλεοῦς* ἀντὶ τοῦ *Ἐλαιοῦς*, οὕτω καὶ *Ἐλεοῦσα* ἢ *Ἐλεοῦσσα* ἀντὶ τοῦ *Ἐλαιοῦσα* ἢ *Ἐλαιοῦσσα*. Ἐτυμολ. Μέγ. σελ. 326, 41 «*Ἐλεοῦσα*: νῆσος πλησίον Ῥόδου». Τὴν διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ γραφὴν φέρουσι καὶ τἀντίγραφα τοῦ Στράβωνος ἐν σελ. 398 καὶ 535 καὶ 651 καὶ 652 καὶ 671. Ἀλλ' ὁ Μεινέκιος καὶ ἄλλοι ἐξέδωκαν *Ἐλαιοῦσσα* καὶ *Ἐλαιοῦσσαν* καὶ *Ἐλαιούσσης* [1]. Ἐν σελ. 614 ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι «κατὰ τὴν καλουμένην νῆσον *ἔχουσαν*» ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Κραμήρου καθ' ὑφήγησιν τοῦ Παλμερίου *Ἐλεοῦσσαν*. Ὁ Μεινέκιος δ' ὅμως ἀποκατέστησε καὶ ἐνταῦθα εὖ ποιῶν τὸν διφθογγογραφούμενον τύπον *Ἐλαιοῦσσαν*. Πρβ. Στέφανον Βυζάντιον «*Ἐλαιοῦσσα*: νῆσος Κιλικίας κατὰ τὴν ἤπειρον—Τὸ ἐθνικὸν *Ἐλαιούσσιος*» [2].

Ἀσφαλῆ τῆς γραφῆς *ἘλΕοῦς* καὶ *ἘλΕοῦσ(σ)α* μαρτύρια δύναταί τις νὰ νομίσῃ τὸ παρὰ Κοΐντῳ τῷ Σμυρναίῳ Ζ', 408:

φαίνετο δ' αὖτ' Ἐλεοῦντος ἕδος, οὗ Πρωτεσιλάου
σῆμα πέλει πτελέῃσι κατάσκιον αἰπεινῇσιν.

καὶ τὸ παρ' Ὀππιανῷ Ἁλιευτ. Γ', 209:

ὅσσοι θ' Ἑρμείαο πόλιν, ναυσίκλυτον ἄστυ
Κωρύκιον, ναίουσι καὶ ἀμφιρύτην Ἐλεοῦσαν.

Ἀλλ' οὐδὲν κωλύει νὰ μεταβληθῇ ἐν ἀμφοτέροις τὸ στοιχεῖον Ε εἰς τὴν δίφθογγον ΑΙ κατὰ συστολὴν προφερομένην, ὡς ἐν τῷ *ἔμπαιον* (περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σελ. 104), *γεραιᾶς*, *Ἀθηναίαις*-*Ἀθηναίων*, *φιλαθήναιος*, *δείλαιος*, *ἀνταίαν*, *Πειραιεύς*-*Πειραιῶς*, κτλ.

[1] Ἴδε Κραμῆρον Στράβ. Τόμ. Β', σελ. 506 καὶ σελ. 511. Πρβ. καὶ Τόμ. Γ', σελ. 27.

[2] Ὁ Κόβητος ἀποφαίνεται ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (Τόμ. Η', σελ. 126) ὅτι οὐχὶ ἘλαιοῦΣΣα, ΔρυμοῦΣΣα, κτλ. ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐλέγετο ἀλλὰ δι' ἑνὸς Σ ἘλαιοῦΣα, ΔρυμοῦΣα, κτλ.

Γελοιότατον εἶνε τὸ ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ λεγόμενον σελ. 327, 32 «Ἐλεεῖς: δῆμος τῆς Ἀττικῆς. Ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ[1] ἕλους· ἑλώδης γὰρ ὁ τόπος». Περὶ τοῦ δήμου τούτου γράφεται ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς τοῦ Στεφάνου «*Ἐλαιεύς*: δῆμος τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς, ὡς Διονύσιος. Διόδωρος δ' *Ἐλαιοῦς*, ἀφ' οὗ ὁ δημότης *Ἐλαιούσιος* Τὰ τοπικὰ *Ἐλαιουντόθεν* καὶ *Ἐλαιοῦντάδε* καὶ *Ἐλαιοῦντι*. Λέγεται καὶ ἐκ *Ἐλαιέως*». Ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου σελ. 249 ἀντὶ τοῦ «*Ἐλαιοῦς*: δῆμος Ἱπποθοωντίδος» ὁ κῶδιξ προσφέρει *Ἐλεούς*. Ἐν δ' ἐπιγραφαῖς τῶν νεωτέρων χρόνων εὑρίσκεται τὸ ἐθνικὸν καὶ *Ἐλαόσιος* γεγραμμένον καὶ *Ἐλεούσιος*-*Ἐλεούσιοι* ἢ *Ἐλλεούσιοι*[2]. Συχνὴ δ' ἐν αὐταῖς εἶνε ἡ διὰ τοῦ Ε ἐκφορὰ τῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς διφθογγογραφουμένων, οἷον *Ἥφεστος*, *Ἀριστένετος*, *ἱένε*, *θεῖνε*, *κέκρυπτε*, *δόξες δ' ἐν ἄστει μυρίες αὐξούμενον*, *χέρε*[3], κτλ. καὶ τοὐναντίον *τιμᾶται οἱ ἱερεῖς τοῦ θεοῦ*, κτλ.[4]

Ἡ λέξις *Ἐλαιοῦς* παράγεται ἐκ τοῦ *ἐλαία* καὶ σημαίνει κυρίως τόπον γέμοντα ἐλαιῶν (*ἐλαιόεις*) ἢ πολλὰς ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ ἐλαίας. Μέγα δὲ πλῆθος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὑπάρχει ὀνομάτων κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ *Ἐλαιοῦς* τρόπον ἐσχηματισμένων, οἷον *Κερασοῦς*, *Πτελεοῦς*, *Πυξοῦς*, *Ἀχερδοῦς*, *Σιδοῦς*, *Πλατανιστοῦς*, *Φοινικοῦς*, *Ἀγνοῦς*, *Σχοινοῦς*, *Ἀναγυροῦς*, *Ἀνθεμοῦς*, *Σελινοῦς*, κτλ. Πρβ. καὶ *Ἀμαθοῦς*, *Ψαμαθοῦς*, *Ὑδροῦς*, *Οἰνοῦς*, *Ῥιζοῦς*, *Ἁρματοῦς*, *Ἱπνοῦς*, *Φυκοῦς*, *Κτενοῦς*, *Χαραδροῦς*, *Μυοῦς*, κτλ. Στέφανος Βυζάντιος σελ. 19, 1 «Ἀγνοῦς: δῆμος ἐν τῇ Ἀττικῇ — Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ φυομένης ἄγνου· ἐπιπολάζει γὰρ καὶ τοῦτο τὸ εἶδος παρ' Ἕλλησιν, οἷον *Σχοινοῦς*, *Σκιλλοῦς*, Πιτυώδης, *Δαφνοῦς*, *Σελινοῦς*, Ἐρι-

[1] Ἀναγνωστέον ἐν αὐτῷ, ἵν' ἀναφέρηται εἰς τὸ δῆμος. Καὶ παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ ἔχουσι τἀντίγραφα «Σχοινοῦς: Ἀρκαδίας χωρίον—Ἑλώδης δὲ ὢν ὁ τόπος ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ σχοίνων τὴν προσηγορίαν εἴληφεν, ὥσπερ καὶ τῶν δήμων ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ φυομένων Ῥαμνοῦς, κτἑ.» ἀντὶ τοῦ αὐτΟΙΣ.

[2] Ἴδε Μειῆρον Comment. Epigr. Α', σελ. 16. Βοιμέλιον Δημοσθ. κατ' Αἰσχίν. σελ. 132. Δινδόρφιον Θησ. Στεφ. Τόμ. Γ', σελ. 658 καὶ Κόβητον Μνημ. Τόμ. Η', σελ. 128. Πρβ. καὶ Κείλιον Ἀναλ. Ἐπιγρ. καὶ Ὀνοματολ. σελ. 204.

[3] Ἴδε Κείλιον Zur Syllog. Inscript. Boeot. σελ. 598.

[4] Ἴδε Κείλιον Syllog. Inscript. Boeot. σελ. 197.

κώδης[1], ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς τόποις φυομένων· καὶ τῶν Ἀθήνησι δήμων τινές, *Ἀχερδοῦς, Φηγοῦς, Μυρρινοῦς*». σελ. 395, 8 «Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν αὐτόθι κυπαρίσσων, ἣν *Κυπαρισσοῦντά* τινες καὶ Ἀπολλωνιάδα φασί»[2]. σελ. 590, 15 «Οἱ τόποι γὰρ ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων ὀνομάζονται, Κυπάρισσος, Ἐλαία, καὶ τύπῳ περιεκτικῶν, Σικυών, Μαραθών, καὶ εἰς ΟΥΣ, *Δαφνοῦς, Κερασοῦς, Φηγοῦς, Μυρρινοῦς, Ἀχερδοῦς, Ἀγνοῦς, Σελινοῦς*». σελ. 596, 1 «*Σχοινοῦς*—Ἑλώδης δὲ ὢν ὁ τόπος ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ σχοίνων τὴν προσηγορίαν εἴληφεν, ὥσπερ καὶ τῶν δήμων ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς φυομένων *Ῥαμνοῦς, Φηγοῦς, Μυρρινοῦς, Μαραθοῦς*» (Γρ. *Μαραθών*). σελ. 633, 2 «Διὸ καὶ *Τρεμιθοῦντα* κληθῆναι. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἀπὸ τῶν περὶ τὸν τόπον πεφυκυιῶν τερεβίνθων, ἃς Κύπριοι τρεμίθους καλοῦσιν, ὠνομάσθαι, ὥσπερ πλείστας ἄλλας ἀπὸ τῶν ἐν αὐταῖς πλεοναζόντων φυτῶν, ἐν μὲν τῇ Ἀττικῇ *Ῥαμνοῦντα*, ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ Κυπάρισσον καὶ Θρύον, καὶ Ἐλαίας». Πρβ. καὶ σελ. 61, 9 «Ἐπικέκληται δὲ (*Ἀκόναι*) διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ πρὸς ἀκόνας πεποιημένων λίθων» καὶ σελ. 222 «*Δάφνη*—Ὅτι παρὰ τῶν ἐκεῖ πολλῶν φυομένων δαφνῶν» καὶ σελ. 276, 18 «*Ἐρικοῦσσα*: μία τῶν Αἰόλου νήσων ἀπὸ τοῦ φυτοῦ καλουμένη, ὡς τὸ *Φοινικοῦσσα*» καὶ σελ. 318, 15· «*Θρύον*: πόλις τῆς Μεσσηνίας, ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ φυομένων θρύων ὁμοίως τῷ φυτῷ λεγομένη» καὶ σελ. 673, 11 «Εἰσὶ καὶ *Φυκοῦσσαι* νῆσοι Λιβύης· ὀνομάζονται δὲ διὰ τὸ φύκων εἶναι πλήρεις».

Καὶ ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος ἀναγινώσκεται σελ. 160 «καὶ τοῦ Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ, φύοντος πολὺ τὸ μάραθον». σελ. 182 «καλεῖται δὲ Λιθῶδες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος· μεστὸν γάρ ἐστι λίθων χειροπληθῶν». σελ. 276 «τῶν δὲ λοιπῶν Ἐρικοῦσσα μὲν καὶ Φοινικοῦσσα ἀπὸ τῶν φυτῶν κέκληνται, ἀνεῖνται δὲ εἰς νομάς». σελ. 284 «δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σιποῦς Διομήδους εἶναι κτίσμα—καὶ ὠνομάζετό γε Σηπιοῦς Ἑλληνικῶς ἀπὸ τῶν ἐκκυματιζομένων σηπιῶν»[3]. σελ. 349 «Θρύον δὲ καὶ Θρυόεσσαν τὸ Ἐπι-

[1] Πρβ. Στράβων. σελ. 277 «ἀπὸ μὲν οὖν Ἐρικώδους εἰς Φοινικώδη δέκα μίλιά φησιν ὁ χωρογράφος».

[2] Πρβ. καὶ Στράβ. σελ. 423 καὶ Σχολ. Ἰλιάδ. Β, 519. Ἴδε Μεινέκιον **Vindic. Strabon.** σελ. 146 καὶ Λοβέκκιον Προλεγομ. σελ. 64.

[3] Ἀπιθάνως τοῦτο καὶ ψυχρῶς εἶνε πεπλασμένον.

τάλιόν φασιν, ὅτι πᾶσα μὲν αὕτη ἡ χώρα θρυώδης, μάλιστα δ' οἱ ποταμοί». σελ. 394 «ὠνομάσθη δὲ καὶ Πιτυοῦσσα ἀπὸ τοῦ φυτοῦ». σελ. 423 «καὶ τὸ οἱ Κυπάρισσον ἔχον δέχονται διττῶς, οἱ μὲν ὁμωνύμως τῷ φυτῷ, οἱ δὲ παρωνύμως κώμην ὑπὸ τῇ Λυκωρείᾳ». σελ. 436 «ἀπὸ δὲ τῆς ναυπηγίας τῆς 'Αργοῦς καὶ Παγασὰς λέγεσθαι μυθεύουσι τὸν τόπον, οἱ δὲ πιθανώτερον ἡγοῦνται τοὔνομα τῷ τόπῳ τεθῆναι τοῦτο ἀπὸ τῶν πηγῶν αἳ πολλαί τε καὶ δαψιλεῖς ῥέουσι»[1]. σελ. 770 «μετὰ δὲ τὸν κόλπον ἡ 'Οφιώδης καλουμένη νῆσος ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἣν ἠλευθέρωσε τῶν ἑρπετῶν ὁ βασιλεύς». Πρβ. καὶ σελ. 160 «καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ ὡς ἂν Σχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ· τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνυδρον, τὴν σχοινοπλοκικὴν φύον σπάρτον ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα τόπον καὶ μάλιστα εἰς τὴν 'Ιταλίαν» καὶ σελ. 159 «εἶθ' ἡ τοῦ 'Ηρακλέους νῆσος ἤδη πρὸς Καρχηδόνι, ἣν καλοῦσι Σκομβραρίαν ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον».

Γράφει δὲ καὶ ὁ Εὐστάθιος ἐν μὲν ταῖς εἰς Διονύσιον Παρεκβολαῖς στίχ. 451 «*Κοτινοῦσα* ἐπὶ προτέρων ἀνθρώπων κληϊζομένη ἤγουν *Κοτινόεσσα*, ὡς πολλοὺς ἔχουσα κοτίνους, οἳ ἀγριελαίας εἶδός εἰσι» καὶ στίχ. 453 «Ὅτι δὲ πολλοὶ τόποι ἀπὸ φυτῶν ἔσχον τὰς κλήσεις, ὡς καὶ ἡ ῥηθεῖσα αὕτη *Κοτινοῦσα*, δῆλον· οὕτω γὰρ καὶ ἡ *'Ερεικοῦσα* λέγεται διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἐρείκας καὶ ἡ Μίλητος *Πιτυοῦσά* ποτε διὰ τὰς πίτυς ἐκλήθη· καὶ ἐν 'Αθήναις δὲ πολλοὶ τόποι ἐντεῦθεν ἐκλήθησαν, ὡς ἡ *'Ραμνοῦς* ἀπὸ τῶν ἐκεῖ ῥάμνων καὶ ἀπὸ τῶν Μυρρινῶν οἱ *Μυρρινούσιοι*· καὶ ἡ Ποντικὴ δὲ *Κερασοῦς* ἀπὸ τῶν φυτῶν τῶν κεράσων κέκληται»[2], ἐν δὲ ταῖς εἰς Ὅμηρον σελ. 306,8 «Ὅτι δὲ τόποι πολλάκις καὶ ἀπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς πλεοναζόντων ἐκαλοῦντο αἱ ἱστορίαι δηλοῦσιν. Ἴκαρος γοῦν *ἰχθυόεσσα* ἦν, ὅτε ἐκαλεῖτο διὰ τοὺς ἐκεῖ πολυπληθεῖς ἰχθύας[3], καὶ ἡ *Σηπιὰς* δὲ ἄκρα διὰ τὰς αὐτόθι σηπίας καὶ

[1] Πρβ. καὶ Σχολ. 'Απολλων. 'Ροδ. Α', 238. 'Αλλ' ἡ ἐκ τοῦ πηγαί (Δωρ. παγαί) ἐτυμολογία τοῦ Παγασαί καὶ ἄλλως δυσπαράδεκτος ἀποβαίνει καὶ διὰ τὴν περὶ τὴν προσῳδίαν τῆς πρώτης συλλαβῆς διαφοράν. Ἴδε καὶ Λοβέκκιον Προλεγομ. σελ. 406.

[2] Πρβ. καὶ Σχολ. 'Αριστοφ. Πλούτ. στίχ. 586.

[3] Γραπτέον «Ἴκαρος γοῦν 'Ιχθυόεσσα ἦν ὅτε ἐκαλεῖτο κτέ.».

νῆσοι *Λαγοῦσσαι* ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἐκεῖ λαγωῶν· ἔνθα καὶ ὅρα τὸ *Λαγοῦσσαι* ὡς ἀπὸ τοῦ λαγός τοῦ γραφομένου διὰ τοῦ Ο μικροῦ, ὅθεν *Λαγόεσσαι* καὶ κατὰ κρᾶσιν *Λαγοῦσσαι*[1], ὡς καὶ *Λεπαδόεσσαι Λεπαδοῦσσαι* (Λοπαδοῦσσαι) ἀπὸ τῶν κατ' αὐτὰς πλεοναζόντων· οὕτω δὲ καὶ ἄλλαι νῆσοι αἱ μὲν *Φυκοῦσσαι*, αἱ δὲ *Πιθηκοῦσσαι*, αἱ δὲ *Πιτυοῦσσαι*».

Παρατηρητέον δ' ὅτι πάντα σχεδὸν ὅσα λέγει ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς περὶ τῆς ὀνομασίας τόπων ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς πλεοναζόντων εἶνε μετενηνεγμένα ἐκ τῶν Δειπνοσοφιστῶν τοῦ Ἀθηναίου (Α΄, 55), παρ' ᾧ φέρεται καὶ ἡ ἑξῆς περικοπὴ ἐκ τῶν τοῦ Ἀγαθαρχίδου· «Ἀμφισβητούντων Ἀθηναίων πρὸς Βοιωτοὺς περὶ τῆς χώρας ἣν καλοῦσι Σίδας, Ἐπαμεινώνδας δικαιολογούμενος ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἀριστερᾶς μεταλαβὼν κεκρυμμένην ῥόαν καὶ δείξας ἤρετο αὐτοὺς τί καλοῦσι τοῦτο· τῶν δ' εἰπόντων ῥόαν, ἀλλ' ἡμεῖς, εἶπε, σίδαν· *ὁ δὲ τόπος τοῦτ' ἔχει τὸ φυτὸν ἐν αὐτῷ πλεῖστον, ἀφ' οὗ τὴν ἐξ ἀρχῆς εἴληφε προσηγορίαν*· καὶ ἐνίκησε» (ΙΔ΄, 64).

Ἐν τέλει μνημονεύομεν τὸ ἐν τοῖς Λακωνικοῖς τοῦ Παυσανίου κεφ. ιδ΄, 8 «καὶ χωρίον Πλατανιστᾶς ἐστιν ἀπὸ τῶν δένδρων, αἳ δὴ ὑψηλαὶ καὶ συνεχεῖς περὶ αὐτὸ αἱ πλάτανοι πεφύκασιν» καὶ τὸ ἐν τῇ Περιηγήσει Σκύμνου τοῦ Χίου στίχ. 789 :

> Πεύκη δὲ λέγεται διὰ τὸ πλῆθος ὧν ἔχει
> πευκῶν.

καὶ τὸ παρ' Ἡρωδιανῷ Ἱστορ. Α΄, 12 «τότε ὁ Κόμμοδος, συμβουλευσάντων αὐτῷ τινων ἰατρῶν, εἰς τὴν Λαύρεντον ἀνεχώρησεν· εὐψυχέστερον γὰρ ὂν τὸ χωρίον καὶ μεγίστοις κατάσκιον δαφνηφόροις ἄλσεσιν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τῷ χωρίῳ, σωτήριον εἶναι ἐδόκει».

Τόμ. Γ΄, σελ. 574 «Μάλιστα δ' ἐπιτήδειος εἰς ταῦτα βρόχος ὁ ἐκ δυοῖν διαντέων ἐστίν». Ἡ πλημμελὴς γραφὴ ἀπαντᾷ καὶ ἐν Τόμ. ΙΗ΄, α΄, σελ. 528 πρῶτον μὲν ἐν τῇ ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων ῥήσει «Ἄλλοι δέ τινες τόνοι νευρώδεες διαντέοι πρόσφυτοι παρατέτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν», ἔπειτα δ' ἐν τοῖς εὐθὺς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ ἐπιφερομένοις πρὸς διασάφησιν τῶν κατ' αὐτὴν «Διαντέους μὲν ἀκούειν χρὴ τοὺς ἄνωθεν

[1] Πρβ. Κραμῆρον Στράβ. Τόμ. Β΄, σελ. 414.

κάτω διήκοντας ἐπὶ πολὺ μακρούς». Ὀρθῶς γράφεται ἐν Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 506 «Ἔστωσαν δ' ἐκ δυοῖν διανταίων» καὶ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Γ', σελ. 101 «Ἄλλοι δέ τινες τόνοι νευρώδεες διανταῖοι πρόσφυτοι παρατέτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν». Ἐν τῷ παρ' Ὀρειβασίῳ ἀποσπάσματι τοῦ Μενεμάχου Τόμ. Β', σελ. 72 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων παρέχουσι τὸ διὰ διφθόγγου γεγραμμένον «καλάμου στενοῦ μὴ διανταίως τετρημένου», ἄλλα δὲ τὸ δι' Ε ψιλοῦ διαντέως.

Καὶ παρ' Ἐρωτιανῷ σελ. 45 φέρεται «*Ἀντέον* θεόν (*Ἀντέονθεον*): τὸν βλάβης ὑπονοούμενον αἴτιον ἔσεσθαι ἄνθρωπον. *Ἀντέον* δ' ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὸν σώφρονα, ὡς καὶ Σοφοκλῆς κτέ.» ἀντὶ τοῦ *ἀνταῖον*. Παρασημειωτέον δ' ὅτι τὸ μὲν *ἄνθρωπον* μεταβάλλεται ὑπὸ τῶν κριτικῶν εἰς *ἀνθρώπῳ* ἢ *ἀνθρώποις*, τὸ δὲ *σώφρονα* εἰς *κακόφρονα*, *ὀλοόφρονα* καὶ *ἀσίφρονα* ἢ *βλαψίφρονα*.

Τόμ. ΙΖ', β', σελ. 101 «Ἀλλ' ἐγὼ τὰς παλαιοτέρας ἐροῦμαι, κἂν χαλεπωτέραν ἔχωσι τὴν ἐξήγησιν». Καὶ ἐνταῦθα μὲν ἀναγινώσκεται ἐροῦμαι ἀντὶ τοῦ αἱροῦμαι, εὑρίσκεται δ' ἑτέρωθι καὶ ἐξελοῦντες γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ ἐξαιροῦντες. Τόμ. ΙΑ', σελ. 279 «Φλεβοτομήσομεν οὖν, εἰ μέγα τὸ νόσημα προσδοκοίημεν (Γρ. προσδοκῷημεν) εἶναι ἢ παρὸν ἤδη θεωροίημεν ἢ ἀρχόμενον, ἐπισκεψάμενοι τὴν ῥώμην τῆς δυνάμεως, ἐξελοῦντες τοῦ λόγου μόνα τὰ παιδία, καὶ φήσομεν κτέ.». Ὅμοιον σφάλμα ἐπηνώρθωσεν ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (Τόμ. ΙΑ', σελ. 431) μετατυπώσας τὸ παρὰ Θεμιστίῳ σελ. 325, α' «τί οὐχ ἀφελοῦμεν αὐτοῦ τοὺς ὀρόφους καὶ ἀναπετάννυμεν ὅλας τὰς πύλας;» εἰς τὸ μόνον τῷ λόγῳ ἁρμόζον ἀφαιροῦμεν. Παρ' Ἡσυχίῳ ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδικι

ἀφαιρήσασθαι
ἀφελοῦνται: ἀποστεροῦνται
ἀφαῖς

ἔγραψεν ὁ Βόσσιος ἀφαιροῦνται. Ὡς δὲ παρὰ Γαληνῷ μετέπεσε τὸ ἐξαιροῦντες εἰς τὸ ἐξελοῦντες, οὕτω παρὰ Διονυ-

σίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ τὸ ἐξελοῦντες εἰς τὸ ἐξαιροῦντες. Ῥωμ. Ἀρχ. Γ', 44 «οὐ γὰρ κλέψοντες τὸ χωρίον ἀλλὰ βίᾳ καὶ φανερῶς ἐξαιροῦντες ἄνιμεν»[1].

Ἐν τοῖς Δημοκριτείοις κεῖται «Ὁ τὰ ψυχῆς ἀγαθὰ *ἐρεόμενος* τὰ θειότερα *ἐρέεται*, ὁ δὲ τὰ σκήνεος τἀνθρωπήϊα». Οἱ τῆς παραδεδομένης γραφῆς ἀντεχόμενοι δοξάζουσιν ὅτι τὸ *ἐρεόμενος* καὶ *ἐρέεται* εἶνε ἰωνιστὶ εἰρημένα ἀντὶ τοῦ *ἐρώμενος* καὶ *ἐρᾶται*, ζητοῦσι δ' ἐπιμόχθως παραδείγματα τῆς μετ' αἰτιατικῆς συντάξεως τοῦ προκειμένου ῥήματος[2]. Ἀλλ' ἀποκαθισταμένης τῆς διὰ διφθόγγου γραφῆς *αἱρεόμενος* καὶ *αἱρέεται*, διαλύονται μὲν παραχρῆμα τὰ ψευδῆ δοξάσματα, παῦλα δὲ τῶν μακρῶν καὶ ματαίων πόνων γίνεται.

Τοὐναντίον δ' ἐν τῇ Πολιτείᾳ τοῦ Πλάτωνος σελ. 531, β' ἀνεγινώσκετο ἄλλοτε «οὓς ἔφαμεν νυνδὴ περὶ ἁρμονίας *αἱρήσεσθαι*» ἀντὶ τοῦ *ἐρήσεσθαι*, τουτέστιν ἐρωτήσειν. Κακῶς ὁ Δορβίλλιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Χαρίτωνος (σελ. 595) διατείνεται ὅτι ὑγιῶς ἔχει τὸ φερόμενόν ποτε παρὰ Δημοσθένει σελ. 773, 14 «τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτόν, ὅπερ πεποίηκε, Λυκοῦργον *αἱρεῖν* ἡγούμην» ἀντὶ τοῦ *ἐρεῖν*[3].

Συχνοτέρα δ' εἶνε ἡ παραφθορά, καθ' ἣν ὁ μέλλων *ἐρῶ* ἐν συνθέσει ἐκφερόμενος μεταπίπτει εἰς τὸν ἐνεστῶτα *αἱρῶ*, οἷον *ἀπεροῦσιν-ἀπαιροῦσιν*, *προερῶν-προαίρων*, *προσερῶν-προσαίρων*, *συνερεῖν-συναίρειν*, *ἀντερεῖν-ἀνταίρειν*[4]. Παρ' Ἀμμωνίῳ σελ. 140 κεῖται «ὥς φησι καὶ Ἀριστοφάνης

ἐγὼ δ' ὑπαίρω τὸν ὅρκον

[1] Ἴδε Κόβητον Var. Lect. σελ. 35. Ἐν τῇ Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ Κλήμεντος τοῦ Ῥώμης κεφ. 21 ὁ μὲν εἷς τῶν κωδίκων παρέχει τὸν μέλλοντα «Οὗ ἡ πνοὴ αὐτοῦ ἐν ἡμῖν ἐστι, καὶ ὅταν θέλῃ ἀνελεῖ αὐτήν», ὡς ἀναγινώσκεται καὶ ἐν τοῖς Στρωματεῦσι Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως Δ', 108, ὁ δ' ἕτερος, ᾧ ἠκολούθησεν ὁ Βρυέννιος ἐν τῇ ἀρτίως γενομένῃ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδόσει τῶν δύο πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῶν Κλήμεντος τοῦ Ῥώμης, τὸν ἐνεστῶτα ἀναιρεῖ.

[2] Ἴδε Μουλλάχιον Δημοκριτ. σελ. 255 κἑξ.

[3] Ἴδε Σχαιφῆρον Δημοσθ. Τόμ. Δ', σελ. 313.

[4] Ἴδε Κόβητον Nov. Lect. σελ. 778. Πρβ. καὶ Οὐάλζιον Ῥήτ. Τόμ. Α', σελ. 292 καὶ Ἰακώψιον Adversar. Pers. σελ. 314.

ἀντὶ τοῦ *προαίρω*». Ὁ Ἀριστοφάνης εἶπεν:

ἐγὼ δ' ὑπερῶ τὸν ὅρκον,

περὶ οὗ ἰσοδυνάμου ὄντος τῷ κοινοτέρῳ *ὑπαγορεύσω*, ποιεῖται παρατήρησιν ὁ Ἀμμώνιος ὅτι εἶνε εἰλημμένον «ἀντὶ τοῦ *προερῶ*» [1].

Ἐν τῷ Δ' Λευκτρικῷ τοῦ Ἀριστείδου Τόμ. Α', σελ. 693 ἔγραψεν ὁ Καντῆρος «ἀλλὰ πρῶτος ἀναστὰς κελεύσω τοῖς Θηβαίοις *ἀνταίρειν*» ἀντὶ τοῦ ἀτόπως ἔχοντος *ἀντερεῖν* [2]. Παρὰ Πολυβίῳ Ι', με', 9 ἔχουσι τἀντίγραφα «μέχρι ἂν ὁ ἕτερος *ἀντέρει*» καὶ *ἀνταίρει* ἀντὶ τοῦ *ἀνταίρῃ*.

Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 234 «Ὥσπερ (Γρ. Εἴπερ) γὰρ αἱ αὐξήσεις ὑπὸ τοῦ ἐμφύτου γίνονται θερμοῦ, ὥσπερ οὖν ἐρεῖ ὁ λόγος, ἀμήχανον καὶ ἀδύνατον μὴ ἰσχυρότατον εἶναι αὐτὸ ἐπὶ τῶν αὐξανομένων». Ἀναγνωστέον «ὥσπερ οὖν αἱρεῖ ὁ λόγος», ὡς ἐν Τόμ. Ε', σελ. 494 ἐν περικοπῇ ἐκ τοῦ Πλάτωνος ἀναγινώσκεται «αἱροῦντος λόγου».

Περὶ τοῦ *αἱρεῖ ὁ λόγος* γράφει ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς ἐν ταῖς εἰς τὸ Ἐπικτήτου Ἐγχειρίδιον Σημειώσεσι σελ. 132 «Ἀλλ' αἱρεῖ ὁ λόγος: νικᾷ, ἁλίσκει ὁ ὀρθὸς λόγος, ἀντιφερόμενος πρὸς τὰς ἀνθελκούσας ὀρέξεις· τοῦτο γὰρ ἐνθάδε δύναται τὸ Αἱρεῖ· ὅθεν καὶ τὸ, *Ὁ αἱρῶν λόγος*, παρά τε τῷ Ἐπικτήτῳ, καὶ τῷ Μάρκῳ Ἀντωνίνῳ οὐχ ἅπαξ, τουτέστιν, ὁ νικῶν λόγος. Παραπλησίᾳ μεταφορᾷ λέγεται καὶ τὸ convaincre (συννικᾷν) τῶν Γάλλων, ἀρχὴν λαβὸν ἐκ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις evincit ratio· ἔστι γὰρ τὸ convaincre οὐχ ἁπλῶς πείθειν, ἀλλ' ἀναμφιλέκτῳ λόγῳ καταναγκάζειν εἰς τὸ πείθεσθαι». Κεῖται δὲ ἐν μὲν ταῖς Ἐπικτήτου Διατριβαῖς «μέχρις ἂν οὗ *ὁ λόγος αἱρῇ* συνεῖναί με τῷ σωματίῳ· ὅταν δὲ μὴ *αἱρῇ*, λάβετε αὐτὸ καὶ ὑγιαίνετε» (Α', κθ', 28) καὶ «εἰ δ' ὑπακοῦσαι *λόγος αἱρεῖ*» (Β', ϛ', 20) καὶ «εἰ τοῦτο *αἱρεῖ λόγος*» (Γ', κδ', 44) καὶ «οὐδέποτε γὰρ *αἱρεῖ ὁ λόγος* ταπεινὸν εἶναι» (Γ', κδ', 58), παρὰ δὲ Μάρκῳ τῷ Ἀντωνίνῳ «καὶ ὅσα ὁ τοῦ φύσει πολιτικοῦ ζῴου *λόγος αἱρεῖ* καὶ ὡς *αἱρεῖ*» (Δ', 24) καὶ «οὐδὲ γὰρ αἱ-

[1] Ἴδε Βαλκενάριον Παρατηρ. εἰς Ἀμμών. σελ. 219.

[2] Ἴδε Καντῆρον de Ration. Emend. σελ. 184 ἐκδ. Στουρζίου.

ρεῖ λόγος μὴ τοιοῦτον ὄντα» (Ι', 32) καὶ «ἐμπαθοῦς ἀποστροφῆς ἀπὸ *τοῦ αἱροῦντος λόγου* (Β', 5). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου «ὅταν — πρός τι τῶν ἀτόπων παρὰ *τὸν αἱροῦντα λόγον* ἐκφέρηται» (σελ. 441) καὶ «ὁριζόμενος τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἐγκράτειαν ἕξεις ἀκολουθητικὰς *τῷ αἱροῦντι λόγῳ*» (σελ. 449) καὶ «ὃ πολλάκις *αἱρεῖ λόγος* ἀντὶ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ προέσθαι» (σελ. 1070. Πρβ. καὶ σελ. 651, β').

Πολλάκις δ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος χρῆσις ἠγνοήθη ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων. Παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ ἀνεγνώσθη ὑπ' αὐτῶν σελ. 94 «οὐ δὴ οὖν ἀμφιβάλλειν *ἐρεῖ* ὁ λόγος». σελ. 868 «ὁπόταν *ἐρεῖ* λόγος, εἰς ὅσον *ἐρεῖ*». σελ. 874 «τὸ γαμεῖν δέ, ἐὰν ὁ λόγος *ἔρῃ*, λέγω καὶ ὡς καθήκει». σελ. 879 «διὸ καὶ ἐσθίων καὶ πίνων καὶ γαμῶν, ἐὰν ὁ λόγος *ἔρῃ*, κτέ.». σελ. 890 «οἱ μὲν ἀκολουθοῦντες τῷ *ἐροῦντι* λόγῳ» ἀντὶ τοῦ *αἱρεῖ* καὶ *αἱρῇ* καὶ *αἱροῦντι*. Ἧττονα βλάβην ἔπαθεν ἡ γραφὴ ἐν σελ. 595, ἔνθα ἀντὶ τοῦ «ἐὰν δέῃ καὶ ὁ λόγος *αἱρῇ*» φέρεται *αἴρῃ*, ἀλλοιωθείσης μὲν τῆς προσῳδίας, ἀλλ' ἀμεταβλήτου τῆς διφθόγγου φυλαχθείσης, ὡς καὶ παρ' Ἀριστείδῃ Τόμ. Α', σελ. 92 «ἐκείνῳ μέλειν καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἀνάγκης λόγος *αἴρει*». Γράφεται δὲ καὶ παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ Τόμ. Α', σελ. 251 «ὅταν ἐξηττημένα καὶ παρειμένα ὑπὸ τοῦ *αἴροντος* αὐτὰ λόγου θεάσηται» ἀντὶ τοῦ *αἱροῦντος*. Πρβ. σελ. 168 «μετὰ τοῦ *αἱροῦντος* λόγου» καὶ σελ. 240 «παρὰ τὸν *αἱροῦντα* λόγον». Ἔτι δὲ σελ. 6 «τοῦ μὲν γὰρ γεγονότος ἐπιμελεῖσθαι τὸν πατέρα καὶ ποιητὴν *αἱρεῖ* λόγος».

Παρ' Ὠριγένει ἐν τῷ Ε' τόμῳ τοῦ κατὰ Κέλσου συγγράμματος πρῶτον μὲν εὑρίσκει τις τὸ προσηκόντως γεγραμμένον «λόγου *αἱροῦντος* μὴ τευτάζειν περὶ τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ ἱδρύματα» (κεφ. 35), ἔπειτα δέ, οὐχὶ πολλά τινα μεταξὺ διελθών, τὸ πεπλημμελημένον «ἔνθα δὲ τὰ ἐναντία τῷ γραπτῷ νόμῳ προστάσσει ὁ τῆς φύσεως, τουτέστι τοῦ θεοῦ, ὅρα, εἰ μὴ ὁ λόγος *ἐρεῖ*, μακρὰν μὲν χαίρειν εἰπεῖν τοῖς γεγραμμένοις, κτέ.» (κεφ. 37). Εἶνε δὲ καὶ τὸ *μακράν* κακὴ ἀνάγνωσις τοῦ *μακρά*, ὡς ἐν κεφ. 40 «*μακρὰν* χαίρειν φράσαντες» καὶ ἐν τόμῳ ϛ', κεφ. 52 «διόπερ *μακρὰν* χαιρέτωσαν οἱ ταῦτα λέγοντες» καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐπανέρχεται δὲ πάντως ἡ ῥῆσις εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς μορφήν, ἂν μεταποιήσωμεν αὐτὴν οὕτως· «ὅρα εἰ μὴ ὁ λόγος *αἱρεῖ*

Γελοιότατον εἶνε τὸ ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ λεγόμενον σελ. 327, 32 «Ἐλεεῖς: δῆμος τῆς Ἀττικῆς. Ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ[1] ἕλους· ἑλώδης γὰρ ὁ τόπος». Περὶ τοῦ δήμου τούτου γράφεται ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς τοῦ Στεφάνου «*Ἐλαιεύς*: δῆμος τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς, ὡς Διονύσιος. Διόδωρος δ' *Ἐλαιοῦς*, ἀφ' οὗ ὁ δημότης *Ἐλαιούσιος* Τὰ τοπικὰ *Ἐλαιουντόθεν* καὶ *Ἐλαιοῦντάδε* καὶ *Ἐλαιοῦντι*. Λέγεται καὶ ἐκ *Ἐλαιέως*». Ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου σελ. 249 ἀντὶ τοῦ «*Ἐλαιοῦς*: δῆμος Ἱπποθοωντίδος» ὁ κῶδιξ προσφέρει *Ἐλεούς*. Ἐν δ' ἐπιγραφαῖς τῶν νεωτέρων χρόνων εὑρίσκεται τὸ ἐθνικὸν καὶ *Ἐλαόσιος* γεγραμμένον καὶ *Ἐλεούσιος*-*Ἐλεούσιοι* ἢ *Ἐλλεούσιοι*[2]. Συχνὴ δ' ἐν αὐταῖς εἶνε ἡ διὰ τοῦ Ε ἐκφορὰ τῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς διφθογγογραφουμένων, οἷον *Ἥφεστος*, *Ἀριστένετος*, *ιένε*, *θεῖνε*, *κέκρυπτε*, *δόξες δ' ἐν ἄστει μυρίες αὐξούμενον*, *χέρε*[3], κτλ. καὶ τοὐναντίον *τιμᾶται οἱ ἱερεῖς τοῦ θεοῦ*, κτλ.[4]

Ἡ λέξις *Ἐλαιοῦς* παράγεται ἐκ τοῦ *ἐλαία* καὶ σημαίνει κυρίως τόπον γέμοντα ἐλαιῶν (*ἐλαιόεις*) ἢ πολλὰς ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ ἐλαίας. Μέγα δὲ πλῆθος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ὑπάρχει ὀνομάτων κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ *Ἐλαιοῦς* τρόπον ἐσχηματισμένων, οἷον *Κερασοῦς*, *Πτελεοῦς*, *Πυξοῦς*, *Ἀχερδοῦς*, *Σιδοῦς*, *Πλαται¬ιστοῦς*, *Φοινικοῦς*, *Ἀγνοῦς*, *Σχοινοῦς*, *Ἀναγυροῦς*, *Ἀνθεμοῦς*, *Σελινοῦς*, κτλ. Πρβ. καὶ *Ἀμαθοῦς*, *Ψαμαθοῦς*, *Ὑδροῦς*, *Οἰνοῦς*, *Ῥιζοῦς*, *Ἁρματοῦς*, *Ἰπνοῦς*, *Φυκοῦς*, *Κτενοῦς*, *Χαραδροῦς*, *Μυοῦς*, κτλ. Στέφανος Βυζάντιος σελ. 19, 1 «Ἀγνοῦς: δῆμος ἐν τῇ Ἀττικῇ — Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ φυομένης ἄγνου· ἐπιπολάζει γὰρ καὶ τοῦτο τὸ εἶδος παρ' Ἕλλησιν, οἷον *Σχοινοῦς*, *Σκιλλοῦς*, Πιτυώδης, *Δαφνοῦς*, *Σελινοῦς*, Ἐρι-

[1] Ἀναγνωστέον ἐν αὐτῷ, ἵν' ἀναφέρηται εἰς τὸ δῆμος. Καὶ παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ ἔχουσι τἀντίγραφα «Σχοινοῦς: Ἀρκαδίας χωρίον—Ἑλώδης δὲ ὢν ὁ τόπος ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ σχοίνων τὴν προσηγορίαν εἴληφεν, ὥσπερ καὶ τῶν δήμων ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ φυομένων Ῥαμνοῦς, κτέ.» ἀντὶ τοῦ αὐτοῖς.

[2] Ἴδε Μειῆρον Comment. Epigr. Α', σελ. 16. Βοιμέλιον Δημοσθ. κατ' Αἰσχίν. σελ. 132. Δινδόρφιον Θησ. Στεφ. Τόμ. Γ', σελ. 658 καὶ Κόβητον Μνημ. Τόμ. Η', σελ. 128. Πρβ. καὶ Κείλιον Ἀναλ. Ἐπιγρ. καὶ Ὀνοματολ. σελ. 204.

[3] Ἴδε Κείλιον Zur Syllog. Inscript. Boeot. σελ. 598.

[4] Ἴδε Κείλιον Syllog. Inscript. Boeot. σελ. 197.

κώδης[1], ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς τόποις φυομένων· καὶ τῶν Ἀθήνησι δήμων τινές, *Ἀχερδοῦς, Φηγοῦς, Μυρρινοῦς*». σελ. 395, 8 «Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν αὐτόθι κυπαρίσσων, ἣν *Κυπαρισσοῦντά* τινες καὶ Ἀπολλωνιάδα φασί»[2]. σελ. 590, 15 «Οἱ τόποι γὰρ ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων ὀνομάζονται, Κυπάρισσος, Ἐλαία, καὶ τύπῳ περιεκτικῶν, Σικυών, Μαραθών, καὶ εἰς ΟΥΣ, *Δαφνοῦς, Κερασοῦς, Φηγοῦς, Μυρρινοῦς, Ἀχερδοῦς, Ἀγνοῦς, Σελινοῦς*». σελ. 596, 1 «*Σχοινοῦς*—Ἑλώδης δὲ ὢν ὁ τόπος ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ σχοίνων τὴν προσηγορίαν εἴληφεν, ὥσπερ καὶ τῶν δήμων ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς φυομένων *Ῥαμνοῦς, Φηγοῦς, Μυρρινοῦς, Μαραθοῦς*» (Γρ. *Μαραθών*). σελ. 633, 2 «Διὸ καὶ *Τρεμιθοῦντα* κληθῆναι. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἀπὸ τῶν περὶ τὸν τόπον πεφυκυιῶν τερεβίνθων, ἃς Κύπριοι τρεμίθους καλοῦσιν, ὠνομάσθαι, ὥσπερ πλείστας ἄλλας ἀπὸ τῶν ἐν αὐταῖς πλεοναζόντων φυτῶν, ἐν μὲν τῇ Ἀττικῇ *Ῥαμνοῦντα*, ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ Κυπάρισσον καὶ Θρύον, καὶ Ἐλαίας». Πρβ. καὶ σελ. 61, 9 «Ἐπικέκληται δὲ (*Ἀκόναι*) διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ πρὸς ἀκόνας πεποιημένων λίθων» καὶ σελ. 222 «*Δάφνη*—Ὅτι παρὰ τῶν ἐκεῖ πολλῶν φυομένων δαφνῶν» καὶ σελ. 276, 18 «*Ἐρικοῦσσα*: μία τῶν Αἰόλου νήσων ἀπὸ τοῦ φυτοῦ καλουμένη, ὡς τὸ *Φοινικοῦσσα*» καὶ σελ. 318, 15· «*Θρύον*: πόλις τῆς Μεσσηνίας, ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ φυομένων θρύων ὁμοίως τῷ φυτῷ λεγομένη» καὶ σελ. 673, 11 «Εἰσὶ καὶ *Φυκοῦσσαι* νῆσοι Λιβύης· ὀνομάζονται δὲ διὰ τὸ φύκων εἶναι πλήρεις».

Καὶ ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος ἀναγινώσκεται σελ. 160 «καὶ τοῦ Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ, φύοντος πολὺ τὸ μάραθον». σελ. 182 «καλεῖται δὲ Λιθῶδες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος· μεστὸν γάρ ἐστι λίθων χειροπληθῶν». σελ. 276 «τῶν δὲ λοιπῶν Ἐρικοῦσσα μὲν καὶ Φοινικοῦσσα ἀπὸ τῶν φυτῶν κέκληνται, ἀνεῖνται δὲ εἰς νομάς». σελ. 284 «δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σιποῦς Διομήδους εἶναι κτίσμα—καὶ ὠνομάζετό γε Σηπιοῦς Ἑλληνικῶς ἀπὸ τῶν ἐκκυματιζομένων σηπιῶν»[3]. σελ. 349 «Θρύον δὲ καὶ Θρυόεσσαν τὸ Ἐπι-

[1] Πρβ. Στράβων. σελ. 277 «ἀπὸ μὲν οὖν Ἐρικώδους εἰς Φοινικώδη δέκα μίλιά φησιν ὁ χωρογράφος».

[2] Πρβ. καὶ Στράβ. σελ. 423 καὶ Σχολ. Ἰλιάδ. Β, 519. Ἴδε Μεινέκιον Vindic. Strabon. σελ. 146 καὶ Λοβέκκιον Προλεγομ. σελ. 64.

[3] Ἀπιθάνως τοῦτο καὶ ψυχρῶς εἶνε πεπλασμένον.

ταλιόν φασιν, ὅτι πᾶσα μὲν αὕτη ἡ χώρα θρυώδης, μάλιστα δ' οἱ ποταμοί». σελ. 394 «ὠνομάσθη δὲ καὶ Πιτυοῦσσα ἀπὸ τοῦ φυτοῦ». σελ. 423 «καὶ τὸ οἱ Κυπάρισσον ἔχον δέχονται διττῶς, οἱ μὲν ὁμωνύμως τῷ φυτῷ, οἱ δὲ παρωνύμως κώμην ὑπὸ τῇ Λυκωρείᾳ». σελ. 436 «ἀπὸ δὲ τῆς ναυπηγίας τῆς Ἀργοῦς καὶ Παγασὰς λέγεσθαι μυθεύουσι τὸν τόπον, οἱ δὲ πιθανώτερον ἡγοῦνται τοὔνομα τῷ τόπῳ τεθῆναι τοῦτο ἀπὸ τῶν πηγῶν αἳ πολλαί τε καὶ δαψιλεῖς ῥέουσι»[1]. σελ. 770 «μετὰ δὲ τὸν κόλπον ἡ Ὀφιώδης καλουμένη νῆσος ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἣν ἠλευθέρωσε τῶν ἑρπετῶν ὁ βασιλεύς». Πρβ. καὶ σελ. 160 «καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ ὡς ἂν Σχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ· τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνυδρον, τὴν σχοινοπλοκικὴν φύον σπάρτον ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα τόπον καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν» καὶ σελ. 159 «εἶθ' ἡ τοῦ Ἡρακλέους νῆσος ἤδη πρὸς Καρχηδόνι, ἣν καλοῦσι Σκομβραρίαν ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον».

Γράφει δὲ καὶ ὁ Εὐστάθιος ἐν μὲν ταῖς εἰς Διονύσιον Παρεκβολαῖς στίχ. 451 «*Κοτινοῦσα* ἐπὶ προτέρων ἀνθρώπων κληϊζομένη ἤγουν *Κοτινόεσσα*, ὡς πολλοὺς ἔχουσα κοτίνους, οἵ ἀγριελαίας εἶδός εἰσι» καὶ στίχ. 453 «Ὅτι δὲ πολλοὶ τόποι ἀπὸ φυτῶν ἔσχον τὰς κλήσεις, ὡς καὶ ἡ ῥηθεῖσα αὕτη *Κοτινοῦσα*, δῆλον· οὕτω γὰρ καὶ ἡ *Ἐρεικοῦσα* λέγεται διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἐρείκας καὶ ἡ Μίλητος *Πιτυοῦσά* ποτε διὰ τὰς πίτυς ἐκλήθη· καὶ ἐν Ἀθήναις δὲ πολλοὶ τόποι ἐντεῦθεν ἐκλήθησαν, ὡς ἡ *Ῥαμνοῦς* ἀπὸ τῶν ἐκεῖ ῥάμνων καὶ ἀπὸ τῶν Μυρρινῶν οἱ *Μυρρινούσιοι*· καὶ ἡ Ποντικὴ δὲ *Κερασοῦς* ἀπὸ τῶν φυτῶν τῶν κεράσων κέκληται»[2], ἐν δὲ ταῖς εἰς Ὅμηρον σελ. 306,8 «Ὅτι δὲ τόποι πολλάκις καὶ ἀπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς πλεοναζόντων ἐκαλοῦντο αἱ ἱστορίαι δηλοῦσιν. Ἴκαρος γοῦν *ἰχθυόεσσα* ἦν, ὅτε ἐκαλεῖτο διὰ τοὺς ἐκεῖ πολυπληθεῖς ἰχθύας[3], καὶ ἡ *Σηπιὰς* δὲ ἄκρα διὰ τὰς αὐτόθι σηπίας καὶ

[1] Πρβ. καὶ Σχολ. Ἀπολλων. Ῥοδ. Α', 238. Ἀλλ' ἡ ἐκ τοῦ π η γ α ί (Δωρ. π α γ α ί) ἐτυμολογία τοῦ Π α γ α σ α ί καὶ ἄλλως δυσπαράδεκτος ἀποβαίνει καὶ διὰ τὴν περὶ τὴν προσῳδίαν τῆς πρώτης συλλαβῆς διαφοράν. Ἴδε καὶ Λοβέκκιον Π ρ ο λ ε γ ο μ. σελ. 406.

[2] Πρβ. καὶ Σχολ. Ἀριστοφ. Πλούτ. στίχ. 586.

[3] Γραπτέον «Ἴκαρος γοῦν Ἰ χ θ υ ό ε σ σ α ἦν ὅτε ἐκαλεῖτο κτέ.».

νῆσοι *Λαγοῦσσαι* ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἐκεῖ λαγωῶν· ἔνθα καὶ ὅρα τὸ *Λαγοῦσσαι* ὡς ἀπὸ τοῦ λαγός τοῦ γραφομένου διὰ τοῦ Ο μικροῦ, ὅθεν *Λαγόεσσαι* καὶ κατὰ κρᾶσιν *Λαγοῦσσαι*[1], ὡς καὶ *Λεπαδόεσσαι Λεπαδοῦσσαι* (Λοπαδοῦσσαι) ἀπὸ τῶν κατ' αὐτὰς πλεοναζόντων· οὕτω δὲ καὶ ἄλλαι νῆσοι αἱ μὲν *Φυκοῦσσαι*, αἱ δὲ *Πιθηκοῦσσαι*, αἱ δὲ *Πιτυοῦσσαι*».

Παρατηρητέον δ' ὅτι πάντα σχεδὸν ὅσα λέγει ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς περὶ τῆς ὀνομασίας τόπων ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς πλεοναζόντων εἶνε μετενηνεγμένα ἐκ τῶν Δειπνοσοφιστῶν τοῦ Ἀθηναίου (Α', 55), παρ' ᾧ φέρεται καὶ ἡ ἑξῆς περικοπὴ ἐκ τῶν τοῦ Ἀγαθαρχίδου· «Ἀμφισβητούντων Ἀθηναίων πρὸς Βοιωτοὺς περὶ τῆς χώρας ἣν καλοῦσι Σίδας, Ἐπαμεινώνδας δικαιολογούμενος ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἀριστερᾶς μεταλαβὼν κεκρυμμένην ῥόαν καὶ δείξας ἤρετο αὐτοὺς τί καλοῦσι τοῦτο· τῶν δ' εἰπόντων ῥόαν, ἀλλ' ἡμεῖς, εἶπε, σίδαν· *ὁ δὲ τόπος τοῦτ' ἔχει τὸ φυτὸν ἐν αὐτῷ πλεῖστον, ἀφ' οὗ τὴν ἐξ ἀρχῆς εἴληφε προσηγορίαν*· καὶ ἐνίκησε» (ΙΔ', 64).

Ἐν τέλει μνημονεύομεν τὸ ἐν τοῖς Λακωνικοῖς τοῦ Παυσανίου κεφ. ιδ', 8 «καὶ χωρίον Πλατανιστᾶς ἐστιν ἀπὸ τῶν δένδρων, αἳ δὴ ὑψηλαὶ καὶ συνεχεῖς περὶ αὐτὸ αἱ πλάτανοι πεφύκασιν» καὶ τὸ ἐν τῇ Περιηγήσει Σκύμνου τοῦ Χίου στίχ. 789:

Πεύκη δὲ λέγεται διὰ τὸ πλῆθος ὧν ἔχει
πευκῶν.

καὶ τὸ παρ' Ἡρωδιανῷ Ἱστορ. Α', 12 «τότε ὁ Κόμμοδος, συμβουλευσάντων αὐτῷ τινων ἰατρῶν, εἰς τὴν Λαύρεντον ἀνεχώρησεν· εὐψυχέστερον γὰρ ὂν τὸ χωρίον καὶ μεγίστοις κατάσκιον δαφνηφόροις ἄλσεσιν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τῷ χωρίῳ, σωτήριον εἶναι ἐδόκει».

Τόμ. Γ', σελ. 574 «Μάλιστα δ' ἐπιτήδειος εἰς ταῦτα βρόχος ὁ ἐκ δυοῖν διαντέων ἐστίν». Ἡ πλημμελὴς γραφὴ ἀπαντᾷ καὶ ἐν Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 528 πρῶτον μὲν ἐν τῇ ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων ῥήσει «Ἄλλοι δέ τινες τόνοι νευρώδεες διαντέοι πρόσφυτοι παρατέτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν», ἔπειτα δ' ἐν τοῖς εὐθὺς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ ἐπιφερομένοις πρὸς διασάφησιν τῶν κατ' αὐτὴν «Διαντέους μὲν ἀκούειν χρὴ τοὺς ἄνωθεν

[1] Πρβ. Κραμῆρον Στράβ. Τόμ. Β', σελ. 414.

κάτω διήκοντας ἐπὶ πολὺ μακρούς». Ὀρθῶς γράφεται ἐν Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 506 «Ἔστωσαν δ' ἐκ δυοῖν διανταίων» καὶ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Γ', σελ. 101 «Ἄλλοι δέ τινες τόνοι νευρώδεες διανταῖοι πρόσφυτοι παρατέτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν». Ἐν τῷ παρ' Ὀρειβασίῳ ἀποσπάσματι τοῦ Μενεμάχου Τόμ. Β', σελ. 72 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων παρέχουσι τὸ διὰ διφθόγγου γεγραμμένον «καλάμου στενοῦ μὴ διανταίως τετρημένου», ἄλλα δὲ τὸ δι' Ε ψιλοῦ διαντέως.

Καὶ παρ' Ἐρωτιανῷ σελ. 45 φέρεται «'*Αντέον* θεόν ('*Αντέονθεον*): τὸν βλάβης ὑπονοούμενον αἴτιον ἔσεσθαι ἄνθρωπον. '*Αντέον* δ' ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὸν σώφρονα, ὡς καὶ Σοφοκλῆς κτέ.» ἀντὶ τοῦ *ἀνταῖον*. Παρασημειωτέον δ' ὅτι τὸ μὲν *ἄνθρωπον* μεταβάλλεται ὑπὸ τῶν κριτικῶν εἰς *ἀνθρώπῳ* ἢ *ἀνθρώποις*, τὸ δὲ *σώφρονα* εἰς *κακόφρονα*, *ὀλοόφρονα* καὶ *ἀσίφρονα* ἢ *βλαψίφρονα*.

Τόμ. ΙΖ', β', σελ. 101 «Ἀλλ' ἐγὼ τὰς παλαιοτέρας ἐροῦμαι, κἂν χαλεπωτέραν ἔχωσι τὴν ἐξήγησιν». Καὶ ἐνταῦθα μὲν ἀναγινώσκεται ἐροῦμαι ἀντὶ τοῦ αἱροῦμαι, εὑρίσκεται δ' ἑτέρωθι καὶ ἐξελοῦντες γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ ἐξαιροῦντες. Τόμ. ΙΑ', σελ. 279 «Φλεβοτομήσομεν οὖν, εἰ μέγα τὸ νόσημα προσδοκοίημεν (Γρ. προσδοκῴημεν) εἶναι ἢ παρὸν ἤδη θεωροίημεν ἢ ἀρχόμενον, ἐπισκεψάμενοι τὴν ῥώμην τῆς δυνάμεως, ἐξελοῦντες τοῦ λόγου μόνα τὰ παιδία, καὶ φήσομεν κτέ.». Ὅμοιον σφάλμα ἐπηνώρθωσεν ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (Τόμ. ΙΑ', σελ. 431) μετατυπώσας τὸ παρὰ Θεμιστίῳ σελ. 325, α' «τί οὐχ ἀφελοῦμεν αὐτοῦ τοὺς ὀρόφους καὶ ἀναπετάννυμεν ὅλας τὰς πύλας;» εἰς τὸ μόνον τῷ λόγῳ ἁρμόζον ἀφαιροῦμεν. Παρ' Ἡσυχίῳ ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδικι

ἀφαιρήσασθαι
ἀφελοῦνται: ἀποστεροῦνται
ἀφαῖς

ἔγραψεν ὁ Βόσσιος ἀφαιροῦνται. Ὡς δὲ παρὰ Γαληνῷ μετέπεσε τὸ ἐξαιροῦντες εἰς τὸ ἐξελοῦντες, οὕτω παρὰ Διονυ-

σίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ τὸ ἐξελοῦντες εἰς τὸ ἐξαιροῦντες. Ῥωμ. Ἀρχ. Ι', 44 «οὐ γὰρ κλέψοντες τὸ χωρίον ἀλλὰ βίᾳ καὶ φανερῶς ἐξαιροῦντες ἄνιμεν»[1].

Ἐν τοῖς Δημοκριτείοις κεῖται «Ὁ τὰ ψυχῆς ἀγαθὰ *ἐρεόμενος* τὰ θειότερα *ἐρέεται*, ὁ δὲ τὰ σκήνεος τἀνθρωπήϊα». Οἱ τῆς παραδεδομένης γραφῆς ἀντεχόμενοι δοξάζουσιν ὅτι τὸ *ἐρεόμενος* καὶ *ἐρέεται* εἶνε ἰωνιστὶ εἰρημένα ἀντὶ τοῦ *ἐρώμενος* καὶ *ἐρᾶται*, ζητοῦσι δ' ἐπιμόχθως παραδείγματα τῆς μετ' αἰτιατικῆς συντάξεως τοῦ προκειμένου ῥήματος[2]. Ἀλλ' ἀποκαθισταμένης τῆς διὰ διφθόγγου γραφῆς *αἱρεόμενος* καὶ *αἱρέεται*, διαλύονται μὲν παραχρῆμα τὰ ψευδῆ δοξάσματα, παῦλα δὲ τῶν μακρῶν καὶ ματαίων πόνων γίνεται.

Τοὐναντίον δ' ἐν τῇ Πολιτείᾳ τοῦ Πλάτωνος σελ. 531, β' ἀνεγινώσκετο ἄλλοτε «οὓς ἔφαμεν νυνδὴ περὶ ἁρμονίας *αἱρήσεσθαι*» ἀντὶ τοῦ *ἐρήσεσθαι*, τουτέστιν ἐρωτήσειν. Κακῶς ὁ Δορβίλλιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Χαρίτωνος (σελ. 595) διατείνεται ὅτι ὑγιῶς ἔχει τὸ φερόμενόν ποτε παρὰ Δημοσθένει σελ. 773, 14 «τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτόν, ὅπερ πεποίηκε, Λυκοῦργον *αἱρεῖν* ἡγούμην» ἀντὶ τοῦ *ἐρεῖν*[3].

Συχνοτέρα δ' εἶνε ἡ παραφθορά, καθ' ἣν ὁ μέλλων *ἐρῶ* ἐν συνθέσει ἐκφερόμενος μεταπίπτει εἰς τὸν ἐνεστῶτα *αἵρω*, οἷον *ἀπεροῦσιν-ἀπαίρουσιν*, *προερῶν-προαίρων*, *προσερῶν-προσαίρων*, *συνερεῖν-συναίρειν*, *ἀντερεῖν-ἀνταίρειν*[4]. Παρ' Ἀμμωνίῳ σελ. 140 κεῖται «ὥς φησι καὶ Ἀριστοφάνης

ἐγὼ δ' ὑπαίρω τὸν ὅρκον

[1] Ἴδε Κόβητον Var. Lect. σελ. 35. Ἐν τῇ Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ Κλήμεντος τοῦ Ῥώμης κεφ. 21 ὁ μὲν εἷς τῶν κωδίκων παρέχει τὸν μέλλοντα «Οὗ ἡ πνοὴ αὐτοῦ ἐν ἡμῖν ἐστι, καὶ ὅταν θέλῃ ἀνελεῖ αὐτήν», ὡς ἀναγινώσκεται καὶ ἐν τοῖς Στρωματεῦσι Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως Δ', 108, ὁ δ' ἕτερος, ᾧ ἠκολούθησεν ὁ Βρυέννιος ἐν τῇ ἀρτίως γενομένῃ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδόσει τῶν δύο πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῶν Κλήμεντος τοῦ Ῥώμης, τὸν ἐνεστῶτα ἀναιρεῖ.

[2] Ἴδε Μουλλάχιον Δημοκριτ. σελ. 255 κἑξ.

[3] Ἴδε Σχαιφῆρον Δημοσθ. Τόμ. Δ', σελ. 313.

[4] Ἴδε Κόβητον Nov. Lect. σελ. 778. Πρβ. καὶ Οὐάλζιον Ῥήτ. Τόμ. Α', σελ. 292 καὶ Ἰακώψιον Adversar. Pors. σελ. 314.

ἀντὶ τοῦ *προαίρω*». Ὁ Ἀριστοφάνης εἶπεν:

ἐγὼ δ' ὑπερῶ τὸν ὅρκον,

περὶ οὗ ἰσοδυνάμου ὄντος τῷ κοινοτέρῳ *ὑπαγορεύσω*, ποιεῖται παρατήρησιν ὁ Ἀμμώνιος ὅτι εἶνε εἰλημμένον «ἀντὶ τοῦ *προερῶ*» [1].

Ἐν τῷ Δ' Λευκτρικῷ τοῦ Ἀριστείδου Τόμ. Α', σελ. 693 ἔγραψεν ὁ Καντῆρος «ἀλλὰ πρῶτος ἀναστὰς κελεύσω τοῖς Θηβαίοις *ἀνταίρειν*» ἀντὶ τοῦ ἀτόπως ἔχοντος *ἀντερεῖν* [2]. Παρὰ Πολυβίῳ Ι', με', 9 ἔχουσι τἀντίγραφα «μέχρι ἂν ὁ ἕτερος *ἀντέρει*» καὶ *ἀνταίρει* ἀντὶ τοῦ *ἀνταίρῃ*.

Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 234 «Ὥσπερ (Γρ. Εἴπερ) γὰρ αἱ αὐξήσεις ὑπὸ τοῦ ἐμφύτου γίνονται θερμοῦ, ὥσπερ οὖν ἐρεῖ ὁ λόγος, ἀμήχανον καὶ ἀδύνατον μὴ ἰσχυρότατον εἶναι αὐτὸ ἐπὶ τῶν αὐξανομένων». Ἀναγνωστέον «ὥσπερ οὖν αἱρεῖ ὁ λόγος», ὡς ἐν Τόμ. Ε', σελ. 494 ἐν περικοπῇ ἐκ τοῦ Πλάτωνος ἀναγινώσκεται «αἱροῦντος λόγου».

Περὶ τοῦ *αἱρεῖ ὁ λόγος* γράφει ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς ἐν ταῖς εἰς τὸ Ἐπικτήτου Ἐγχειρίδιον Σημειώσεσι σελ. 132 «Ἀλλ' αἱρεῖ ὁ λόγος: νικᾷ, ἁλίσκει ὁ ὀρθὸς λόγος, ἀντιφερόμενος πρὸς τὰς ἀνθελκούσας ὀρέξεις· τοῦτο γὰρ ἐνθάδε δύναται τὸ Αἱρεῖ· ὅθεν καὶ τό, *Ὁ αἱρῶν λόγος*, παρά τε τῷ Ἐπικτήτῳ, καὶ τῷ Μάρκῳ Ἀντωνίνῳ οὐχ ἅπαξ, τουτέστιν, ὁ νικῶν λόγος. Παραπλησίᾳ μεταφορᾷ λέγεται καὶ τὸ convaincre (συννικᾷν) τῶν Γάλλων, ἀρχὴν λαβὸν ἐκ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις evincit ratio· ἔστι γὰρ τὸ convaincre οὐχ ἁπλῶς πείθειν, ἀλλ' ἀνκμφιλέκτῳ λόγῳ καταναγκάζειν εἰς τὸ πείθεσθαι». Κεῖται δὲ ἐν μὲν ταῖς Ἐπικτήτου Διατριβαῖς «μέχρις ἂν οὗ *ὁ λόγος αἱρῇ* συνεῖναί με τῷ σωματίῳ· ὅταν δὲ μὴ *αἱρῇ*, λάβετε αὐτὸ καὶ ὑγιαίνετε» (Α', κθ', 28) καὶ «εἰ δ' ὑπακοῦσαι *λόγος αἱρεῖ*» (Β', ϛ', 20) καὶ «εἰ τοῦτο *αἱρεῖ λόγος*» (Γ', κδ', 44) καὶ «οὐδέποτε γὰρ *αἱρεῖ ὁ λόγος* ταπεινὸν εἶναι» (Γ', κδ', 58), παρὰ δὲ Μάρκῳ τῷ Ἀντωνίνῳ «καὶ ὅσα *ὁ* τοῦ φύσει πολιτικοῦ ζῴου *λόγος αἱρεῖ* καὶ ὡς *αἱρεῖ*» (Δ', 24) καὶ «οὐδὲ γὰρ *αἱ-*

[1] Ἴδε Βαλκενάριον Παρατηρ. εἰς Ἀμμών. σελ. 219.

[2] Ἴδε Καντῆρον de Ration. Emend. σελ. 184 ἐκδ. Στουρζίου.

ρεῖ λόγος μὴ τοιοῦτον ὄντα» (Ι', 32) καὶ «ἐμπαθοῦς ἀποστροφῆς ἀπὸ *τοῦ αἱροῦντος λόγου* (Β', 5). Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου «ὅταν — πρός τι τῶν ἀτόπων παρὰ *τὸν αἱροῦντα λόγον* ἐκφέρηται» (σελ. 441) καὶ «ὁριζόμενος τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἐγκράτειαν ἕξεις ἀκολουθητικὰς *τῷ αἱροῦντι λόγῳ*» (σελ. 449) καὶ «ὃ πολλάκις *αἱρεῖ λόγος* ἀντὶ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ προέσθαι» (σελ. 1070. Πρβ. καὶ σελ. 651, β').

Πολλάκις δ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος χρῆσις ἠγνοήθη ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων. Παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ ἀνεγνώσθη ὑπ' αὐτῶν σελ. 94 «οὐ δὴ οὖν ἀμφιβάλλειν *ἐρεῖ* ὁ λόγος». σελ. 868 «ὁπόταν *ἐρεῖ* λόγος, εἰς ὅσον *ἐρεῖ*». σελ. 874 «τὸ γαμεῖν δέ, ἐὰν ὁ λόγος *ἔρῃ*, λέγω καὶ ὡς καθήκει». σελ. 879 «διὸ καὶ ἐσθίων καὶ πίνων καὶ γαμῶν, ἐὰν ὁ λόγος *ἔρῃ*, κτέ.». σελ. 890 «οἱ μὲν ἀκολουθοῦντες τῷ *ἐροῦντι* λόγῳ» ἀντὶ τοῦ *αἱρεῖ* καὶ *αἱρῇ* καὶ *αἱροῦντι*. Ἧττονα βλάβην ἔπαθεν ἡ γραφὴ ἐν σελ. 595, ἔνθα ἀντὶ τοῦ «ἐὰν δέῃ καὶ ὁ λόγος *αἱρῇ*» φέρεται *αἴρῃ*, ἀλλοιωθείσης μὲν τῆς προσῳδίας, ἀλλ' ἀμεταβλήτου τῆς διφθόγγου φυλαχθείσης, ὡς καὶ παρ' Ἀριστείδῃ Τόμ. Α', σελ. 92 «ἐκείνῳ μέλειν καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἀνάγκης λόγος *αἴρει*». Γράφεται δὲ καὶ παρὰ Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ Τόμ. Α', σελ. 251 «ὅταν ἐξηττημένα καὶ παρειμένα ὑπὸ τοῦ *αἴροντος* αὐτὰ λόγου θεάσηται» ἀντὶ τοῦ *αἱροῦντος*. Πρβ. σελ. 168 «μετὰ τοῦ *αἱροῦντος* λόγου» καὶ σελ. 240 «παρὰ τὸν *αἱροῦντα* λόγον». Ἔτι δὲ σελ. 6 «τοῦ μὲν γὰρ γεγονότος ἐπιμελεῖσθαι τὸν πατέρα καὶ ποιητὴν *αἱρεῖ* λόγος».

Παρ' Ὠριγένει ἐν τῷ Ε' τόμῳ τοῦ κατὰ Κέλσου συγγράμματος πρῶτον μὲν εὑρίσκει τις τὸ προσηκόντως γεγραμμένον «λόγου *αἱροῦντος* μὴ τευτάζειν περὶ τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ ἱδρύματα» (κεφ. 35), ἔπειτα δέ, οὐχὶ πολλά τινα μεταξὺ διελθών, τὸ πεπλημμελημένον «ἔνθα δὲ τὰ ἐναντία τῷ γραπτῷ νόμῳ προστάσσει ὁ τῆς φύσεως, τουτέστι τοῦ θεοῦ, ὅρα, εἰ μὴ ὁ λόγος *ἐρεῖ*, μακρὰν μὲν χαίρειν εἰπεῖν τοῖς γεγραμμένοις, κτέ.» (κεφ. 37). Εἶνε δὲ καὶ τὸ *μακρὰν* κακὴ ἀνάγνωσις τοῦ *μακρά*, ὡς ἐν κεφ. 40 «*μακρὰν* χαίρειν φράσαντες» καὶ ἐν τόμῳ Ϛ', κεφ. 52 «διόπερ *μακρὰν* χαιρέτωσαν οἱ ταῦτα λέγοντες» καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐπανέρχεται δὲ πάντως ἡ ῥῆσις εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς μορφήν, ἂν μεταποιήσωμεν αὐτὴν οὕτως· «ὅρα εἰ μὴ ὁ λόγος *αἱρεῖ*

μακρὰ μὲν χαίρειν εἰπεῖν τοῖς γεγραμμένοις, κτέ.». Ὁμοία χρῆσις τοῦ *εἰ μή* γίνεται ἐν τῷ Β′ τόμῳ τοῦ κατὰ Κέλσου «*ὅρα* δὲ *εἰ μὴ* ταῦτα ἄντικρυς ἀναστρέφει ἐπὶ τὸν Ἰούδαν» (κεφ. 76).

Ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Προπαρασκευῇ τοῦ Εὐσεβίου Γ′, ιε′, 1 «τίσιν *ἐρεῖ* λόγος πείθεσθαι» ἀποκατέστησε τὸ ὑγιῶς ἔχον ὁ Γαισφόρδος [1]. Ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ Ε′, ιϛ′, 14 ἄλλα μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι τὸ ἡμαρτημένον «πολὺς *ἐρεῖ* λόγος», ἄλλα δὲ τὸ ὀρθὸν *αἱρεῖ*. Εἶπε δ' ὁ Εὐσέβιος καὶ ἐν βιβλ. Ζ′, κδ′, 8 «εἰ λόγος *αἱρεῖ*», οὗ ὑπάρχει καὶ γραφὴ *αἵροι*, καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν κατ' αὐτὸν μαρτυρησάντων συγγράμματι Δ′, 14 «οὐχ *αἱρεῖ λόγος*» καὶ Δ′, 3 «κατὰ *τὸν αἱροῦντα* χριστιανισμοῦ *λόγον*» [2]. Πρβ. καὶ Ἰουστῖνον Ἀπολογ. Α′, 3 «ὡς *αἱρεῖ λόγος*», κτλ.

Ἐν τοῖς εἰς τὴν Ἰλιάδα Σχολίοις ἐξέδωκεν ὁ Βεκκῆρος σελ. 91, 44 «ποδώκεας: τινὲς ὡς εὐσεβέας· καὶ οὕτως *αἱρεῖ* ὁ λόγος» καὶ σελ. 308, 45 «ὁ λόγος δὲ *αἱρεῖ* στίζειν τελείᾳ ἐπὶ τὸ ταχεῖα» ἀντὶ τοῦ διὰ τοῦ Ε ψιλοῦ γεγραμμένου.

Παρὰ Πολυβίῳ Ϛ′, ε′, 5 φέρεται κατὰ τοὺς κώδικας τό τε ἐσφαλμένον «οἵας ἤδη γεγονέναι παρειλήφαμεν καὶ πάλιν πολλάκις ἔσεσθαι ὁ λόγος *ἐρεῖ*» καὶ τὸ ὀρθὸν «ὁ λόγος *αἱρεῖ*».

Παρὰ Πλάτωνι ἐν Παρμενίδῃ σελ. 141 παρέχουσι τἀντίγραφα «οὔκουν δή, ὥς γε ὁ λόγος *ἐρεῖ*». Καὶ ἐν τῇ Πολιτείᾳ δ' ἀνεγινώσκετο κοινῶς σελ. 604 «ὅπῃ ὁ λόγος *ἐρεῖ* βέλτιστ' ἂν ἔχειν» ἀντὶ τοῦ *αἱρεῖ*, ὅπερ καὶ ἐν κώδιξιν οὐκ ὀλίγοις κεῖται καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου ἐσώθη μνημονεύοντος τὰ τοῦ Πλάτωνος [3]. Πρβ. σελ. 440 «*αἱροῦντος* λόγου μὴ δεῖν» καὶ Κρίτ. σελ. 48 «ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως *αἱρεῖ*» καὶ Φίληβ. σελ. 35 «οὐδαμῇ ὁ λόγος *αἱρεῖ*». Λέγει δὲ καὶ κατὰ παρατατικὸν ὁ Πλάτων «ὁ γὰρ λόγος ἡμᾶς *ᾕρει*» (Πολιτ. σελ. 607) καὶ κατὰ παρακείμενον «ὡς καὶ νῦν αὐτὸ *ᾕρηχ'* ὁ λόγος ἔχειν» (Νόμ. σελ. 663).

[1] Πρβ. καὶ Βυττεμβάχιον Πλουτ. Ἠθικ. Τόμ. Ζ′, σελ. 312.

[2] Οὕτως ἐγράψαμεν ἀντὶ τοῦ «κατὰ τὸν αἱροῦντα χριστιανισμῷ λόγον», ὅπερ ἐξελήφθη ὑπὸ τοῦ Εἰνιχηνίου (Εὐσεβ. Ἱστορ. Τόμ. Α′, σελ. 237 ἐκδ. β′) ἀντὶ τοῦ «κατὰ τὸν πρέποντα ἢ προσήκοντα χριστιανισμῷ λόγον». Ἀλλ' ἡ ἐκδοχὴ αὕτη παντελῶς ἀπόβλητος ἡμῖν φαίνεται.

[3] σελ. 112. Ἀλλ' ἐλλείπει μὲν τὸ πρὸ τοῦ λόγος ἄρθρον, ἀντὶ δὲ τοῦ μάλιστ' ἂν εἶνε γεγραμμένον μάλιστα.

Τὸ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις «οὗτος ὁ λόγος *ἐρέει*» ἐπηνώρθωσεν ὁ Κοραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἐπικτήτου Διατριβῶν γράφων (σελ. 329) «Ἐξηγησάμεθα ἐν ἄλλοις τὴν φράσιν, *Ὁ λόγος αἱρεῖ*, ἣν πολλάκις οἱ ἀντιγραφεῖς ἀγνοήσαντες, ἠμαύρωσαν, οἷον ἐν τῷδε Ἱπποκράτους τῷ χωρίῳ (Περὶ γον. § VII, σελ. 130), *Οὗτος ὁ λόγος* *ἘΡΕΕΙ* καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἔχειν καὶ θῆλυν γόνον καὶ ἄρρενα· ἔνθα γραπτέον, ΑΙΡΕΕΙ». Ὁ Ἑρμερίνσιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἱπποκράτους Τόμ. Β', σελ. 486 παρέλαβε παρὰ τοῦ Κοβήτου τὴν ἀληθῆ γραφὴν «οὗτος ὁ λόγος *αἱρέει*». Ἔγραψε δὲ καὶ ἐν σελ. 457 «οὗτος ὁ λόγος *αἱρέει* τὰ νοσήματα κρίνεσθαι κτέ.» ἀντὶ τοῦ *ἐρεῖ* ἢ *ἔχει*. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ Α', 132 «καὶ χρᾶται ὅ τι μιν *ὁ λόγος αἱρέει*». Β', 33 «καὶ δὴ καὶ *ὁ λόγος* οὕτω *αἱρέει*»[1]. Γ', 44 «πρὸς δὲ τούτοισι οὐδὲ *λόγος αἱρέει*». Δ', 127 «ἢν μὴ ἡμέας *λόγος αἱρέῃ*». Ϛ', 124 «οὕτω οὐδὲ *λόγος αἱρέει* ἀναδεχθῆναι κτέ.». Ζ', 41 «ὅκως μιν *λόγος αἱρέοι*»[2]. Ἐν βιβλίῳ Β', 43 κεῖται «ὡς ἔλπομαί τε καὶ *ἐμὴ γνώμη αἱρέει*», ἐν δὲ τῷ κατὰ Κτησιφῶντος λόγῳ τοῦ Αἰσχίνου § 59 «ὅ τι ἂν *ὁ λογισμὸς αἱρῇ*». Πρβ. καὶ Ὁράτιον Σατ. Β', γ', 250: si **ratio evincet puerile esse amare.**

Ἀξίαν μνείας νομίζομεν καὶ τὴν τοῦ Αἰλιανοῦ χρῆσιν ἐν τῷ περὶ Ζῴων Ζ', 39 «ἀντιλέγει κατὰ κράτος Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος καὶ *ἐμέ γ' αἱρεῖ* τῇ ἀντιλογίᾳ» καὶ ΙΔ', 13 «καὶ *ἐμέ γε αἱροῦσι* λέγοντες». Ἐν τῷ πρώτῳ χωρίῳ ἐγράφετο ἄλλοτε *καὶ μεγαίρει*, ἀνθ' οὗ ὁ μὲν Βυττεμβάχιος ἀνέγνω *καὶ μέ γ' αἱρεῖ*[3], ὁ δ' Ἰακώψιος εἴκασε *κἀμέ γ' αἱρεῖ*[4], ὁ δ' Ἑρχῆρος ἐξέδωκε *καὶ ἐμέ γε αἱρεῖ*. Κατὰ συναλοιφὴν εἶπεν ὁ Φιλόστρατος σελ. 88 «*κἀμὲ* δὲ πάνυ αἱρεῖ ὁ λόγος, ὃν εἴρηκεν». Τὸ παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ Β', 116 «καὶ αὐτῷ διαλεχθεὶς περὶ ἀνθρώπων εὐεργεσίας οὕτως *εἶχεν*, ὥστε προσέχειν αὐτῷ» μετετύπωσεν εὖ ποιῶν ὁ Βαλκενάριος[5] εἰς τὸ *εἷλεν*. Πρβ. Ϛ', 75 «Θαυμαστὴ δέ τις ἦν περὶ τὸν ἄνδρα πειθώ, ὥστε πάνθ' ὁντινοῦν ῥᾳδίως *αἱρεῖν*

[1] Πρβ. Δοβραῖον Adversar. Τόμ. Α', σελ. 26.
[2] Ἴδε καὶ Βαίριον Ἡροδ. Τόμ. Α', σελ. 276 ἐκδ. β'.
[3] Πλουτ. Ἠθικ. Τόμ. Ζ', σελ. 311.
[4] Αἰλιαν. Τόμ. Β', σελ. 273.
[5] Εὐριπ. Ἱππολ. σελ. 270 καὶ Θεοκρίτ. Ἀδωνιαζ. σελ. 290.

τοῖς λόγοις» καὶ Συνέσιον Ἐπιστ. ΡΛΘ' «ἐμέ γέ τοι καὶ παρὼν μὲν ᾖρεις τῇ γλυκείᾳ Σειρῆνι τῶν λόγων».

Τόμ. Α', σελ. 245 «Ἕβδομον ἐπὶ τούτοις ἅπασιν ἀσκῆσαι τὴν μέθοδον, ὡς μὴ γιγνώσκειν μόνον ἀλλὰ κεχρῆσθαι δύνασθαι». Καὶ παρὰ Πολυβίῳ φέρεται κατὰ τἀντίγραφα «διὰ τὸ μάλιστα τούτῳ πιστεύειν κεχρῆσθαι πρὸς τὰς ἐπιφανεστάτας πράξεις» (ΙΗ', ιζ', 1) ἀντὶ τοῦ καὶ χρῆσθαι. Ἴσως δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ Συναγωγῇ. Πάππου τοῦ Ἀλεξανδρέως Δ', 31 «Ἔστω κύκλος, οὗ κέντρον μὲν τὸ Β, ἡ δὲ ἐκ τοῦ κέντρου ΒΑ. Κεκινήσθω ἡ ΒΑ εὐθεῖα οὕτως, ὥστε τὸ μὲν Β μένειν, τὸ δὲ Α ὁμαλῶς φέρεσθαι κατὰ τῆς τοῦ κύκλου περιφερείας» τρεπτέον εἰς τὸ καὶ κινείσθω. Πρβ. Δ', 45 «Ἐκκείσθω τετράγωνον τὸ ΑΒΓΔ, καὶ περὶ κέντρον τὸ Α περιφέρεια γεγράφθω ἡ ΒΕΔ, καὶ κινείσθω ἡ μὲν ΑΒ οὕτως, ὥστε τὸ μὲν Α σημεῖον μένειν, τὸ δὲ Β φέρεσθαι κατὰ τὴν ΒΕΔ περιφέρειαν» καὶ Γ', 27 «Κατεσκευάσθω γὰρ ἡμικύκλιον τὸ ΑΒΓ, καὶ ἀπὸ τοῦ Δ κέντρου πρὸς ὀρθὰς ἀνήχθω ἡ ΔΒ, καὶ κινείσθω κανόνιόν τι περὶ τὸ Α σημεῖον οὕτως, ὥστε κτέ.».

Τοὐναντίον δὲ τὴν συλλαβὴν ΚΕ εἰς τὸν σύνδεσμον ΚΑΙ μεταβάλλοντες οἱ γραφεῖς παρέχουσιν ἡμῖν παρὰ μὲν τῷ Σωρανῷ σελ. 228 «ἐπὶ πολὺ *καὶ κακουμένην*» ἀντὶ τοῦ *κΕκακΩμένην*[1], παρὰ δὲ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ σελ. 399 «Λαοκόων καὶ Οἰνώνη *καὶ Βρῆνος* ἐν Ἰλίῳ» ἀντὶ τοῦ *ΚΕβρῆνος*[2] καὶ σελ. 586 «τοῖς δὲ πολλοῖς παραχωρεῖν ὁμολογεῖ *καὶ κορῆσθαι* ἀντὶ τοῦ *ὡμολόγει κΕκορῆσθαι*[3]. Νομίζο-

[1] Πρβ. Στράβ. σελ. 826, ἔνθα ἀντὶ τοῦ «ποταμοῖς τε καὶ λίμναις κεχορηγῆσθαι παρὰ πάντων ὁμολογεῖται» φέρουσι τἀντίγραφα κΑΙχορηγΕΙσθαι-κΕχορηγΕΙσθαι-χορηγεῖσθαι.

[2] Ἴδε Εὔνιον Ἀπολλοδ. Τόμ. Α', σελ. 335 καὶ Δινδόρφιον Κλήμ. Τόμ. Α', σελ. 429.

[3] Παρὰ Πλουτάρχῳ Κάτ. Νεωτ. 50 ἀντὶ τοῦ «ἐν δὲ ταῖς ὑπατικαῖς ψήφοις μηδεμιᾶς κακουργίας γενομένης ἔγνω ΚΑΙ τῷ δήμῳ προσκεκρουκώς» κελεύει ὁ Κόβητος (Μνημ. 1876, σελ. 77) νὰ γραφῇ «ἔγνωΚΕ τῷ δήμῳ προσκεκρουκώς».

μεν δ' ὅτι καὶ παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Β', σελ. 164 «ἀλλὰ γὰρ καὶ τῆς βιαίου καὶ συντόνου ἐνεργείας *καὶ χωρίς τε* καὶ διὰ τούτων, ὡς εἰκός, ὀλιγωφελέστερός ἐστι» ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἶνε «τῆς βιαίου καὶ συντόνου ἐνεργείας *κΕχώριστΑΙ* καὶ διὰ *τοῦτΟ*, ὡς εἰκός, κτέ.». Ἐν Τόμ. Γ', σελ. 664 φέρει ὁ κῶδιξ «τὰ δὲ τηκτὰ τῆκε *ἑκάτερα* καὶ διακόψας ἀνελόμενος χρῶ» ἀντὶ τοῦ «τῆκε *ΚΑΙ κατέρα*».

Ἐν τῷ ΟΖ' Ψαλμῷ ἀναγινώσκεται «Καὶ ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν κύριος, ὡς δυνατὸς *κεκραιπαληκὼς* ἐξ οἴνου», περὶ οὗ ὁ μὲν Ἡσύχιος γράφει «*Κεκραιπαληκώς*: εὐφραινόμενος ἢ εὐφραμμένος», ὁ δὲ Φώτιος καὶ ὁ Σουίδας «*Κεκραιπαληκώς*: εὐφραμμένος», ὁ δὲ Ζωναρᾶς «*Κεκραιπαληκώς*: μεθύσας, εὐφρανθείς». Ἀλλ' ὁ περινούστατος Χοιροβοσκὸς εἰς δύο λέξεις τὴν μετοχὴν διασπάσας διδάσκει ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς σελ. 162 «*Καὶ κραιπαληκώς*: δύο μέρη λόγου, *καί* σύνδεσμος; *κραιπαληκώς* μετοχή».

Παρ' Ὀρειβασίῳ ἀντὶ τοῦ «μετὰ δὲ τὸ ἀναθερμανθῆναι τὸ σῶμα *καὶ νοτερὸν* γενέσθαι» (Τόμ. Α', σελ. 522) φέρεται καὶ ἀνάγνωσις *κενότερον*, ἀντὶ δὲ τοῦ «ἐπὶ ὧν *κέκαμπται* ἡ χείρ» (Τόμ. Δ', σελ. 254) εἶνε ἐν τοῖς κώδιξι γεγραμμένον *καὶ κάμπτεται-καὶ κέκαμπται*.

Τόμ. ΙΑ', σελ. 615 «ἐπειδὰν ἱκανῶς κατισχῦσαν τὸ καθαρτικὸν φάρμακον εἰς τὰ στόματα τῶν εἰς τὴν γαστέρα καθηκόντων ἀγγείων δῆξίν τε ἅμα καὶ ἀναςόμωσιν ἐργάση τε πλείονα καὶ συνεχῶς ἐρεθίζον καὶ σπαράττον τὰ σώματα καταλύσῃ τὴν ἐν τοῖς ἀγγείοις δύναμιν». Γραπτέον ἐργάσηΤΑΙ. Καὶ ἐνταῦθα μὲν κακῶς ἡ τελευταία τοῦ ῥήματος συλλαβὴ προενεχθεῖσα μετέπεσεν εἰς τὴν σύνδεσμον ΤΕ, ἀλλαχοῦ δ' ἔμπαλιν διὰ διφθόγγου ὁ σύνδεσμος γραφεὶς προσεκολλήθη ὡς κατάληξις τῷ προηγουμένῳ ῥήματι, οἷον Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 633 «κάμπτεται ἐντεῦθεν ἐπιςρεφόμενος λοξός, ἀνανεύεται πρὸς τὸ καλούμενον ἀντικνήμιον» καὶ Τόμ. ΙΘ', σελ. 171 «ὥσπερ γὰρ ἐγρηγορότος τοῦ ζῴου τῷ πάσας ὑπάρχειν τὰς ἐνεργείας ἡ ψυχή, ὁρᾶται γὰρ καὶ ἀκούει καὶ διὰ τῶν λοιπῶν αἰσθητηρίων ἐπιτελεῖ, κινεῖται δὲ καὶ τούτων δι' αἰσθήσεως ἀντιλαμβάνεται καὶ πᾶσαν ὑφίσταται πραγματείαν τείνασα ἑαυτὴν ἀκτι-

νοειδῶς καὶ παρασπείρασα τοῖς ὀργάνοις, δι' ὧν τὰ χρειώδη συντελεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον κτέ.». Ἀναγνωστέον «ἀνανεύει ΤΕ πρὸς τὸ καλούμενον ἀντικνήμιον» καὶ «ὥσπερ γὰρ ἐγρηγορότος τοῦ ζῴου ἁπάσας παρέχει τὰς ἐνεργείας ἡ ψυχή, ὁρᾷ ΤΕ γὰρ καὶ ἀκούει καὶ (τὰ) διὰ τῶν λοιπῶν αἰσθητηρίων ἐπιτελεῖ, κτέ.». Τὸ ἀσύντακτον καὶ ἀδιανόητον «τῷ πάσας ὑπάρχειν τὰς ἐνεργείας ἡ ψυχή» ἐτρέψαμεν εἰς τὸ «ἁπάσας παρέχει τὰς ἐνεργείας ἡ ψυχή». Ἴσως δ' ὀφείλομεν καὶ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τούτων ἐν τῇ ῥήσει «κινεῖται δὲ καὶ τούτων δι' αἰσθήσεως ἀντιλαμβάνεται» νὰ μετατυπώσωμεν εἰς τὸ ἐπίρρημα οὕτω, ὅπερ ἐπάναγκες καθ' ἡμᾶς εἶνε ν' ἀποκατασταθῇ καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἐρωτιανοῦ «καθάπερ γάρ, φησί, τοῖς ἐν πελάγει χειμαζομένοις οἱ Διόσκουροι φανέντες σωτηρίαν ἐπιφέρουσι θεοὶ ὄντες, τοῦτο καὶ αἱ κρίσιμοι ἡμέραι γενόμεναι πολλάκις σωτηρίαν ἤνεγκαν» ἀντὶ τῆς παντελῶς ἀναρμόστου ἀντωνυμίας. Ἂν δ' ὀρθῶς εἰκάζωμεν, οὐχὶ γενόμεναι ἀλλὰ λεγόμεναι ἔγραψεν ὁ Ἐρωτιανός, αἱ κρίσιμοι ἡμέραι λεγόμεναι. Ὁ νέος τοῦ Ἐρωτιανοῦ ἐκδότης παραλαβὼν τὸ ὑπὸ τοῦ Λιτραίου μετὰ τὸ πολλάκις προστεθὲν γὰρ καὶ μεταβαλὼν τὸ τοῦτο εἰς ταὐτὸ ἀνέγνω (σελ. 8) «ταὐτὸ καὶ αἱ κρίσιμοι ἡμέραι γενόμεναι· πολλάκις γὰρ σωτηρίαν ἤνεγκαν». Τὴν μετάπτωσιν τοῦ ἐπιρρήματος οὕτω εἰς τὴν ἀντωνυμίαν τοῦτο βλέπει τις καὶ παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Β', σελ. 232, ἔνθα οἱ κώδικες παρέχουσιν «ἢν δὲ ἰσχύῃ ὁ κάμνων, οὐδὲ τοῦτο πολὺ εἶναι χρὴ τὸ φάρμακον» ἀντὶ τοῦ οὐδὲ οὕτω.

Ἐκ τῆς μετὰ πολλῆς ἀκριβείας γινομένης νῦν ἐκδόσεως τοῦ περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος Δογμάτων συγγράμματος τοῦ Γαληνοῦ (Τόμ. Α', σελ. 48 καὶ σελ. 811) μανθάνομεν ὅτι τὸ ἐν Τόμ. Ε', σελ. 791 κείμενον «*ὑμνεῖ ΤΕ* καὶ θαυμάζει τὴν δύναμιν αὐτῆς» εἶνε γραφὴ τοῦ Χαρτερίου ἀντὶ τοῦ «*ὑμνεῖΤΑΙ* καὶ θαυμάζει».

Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Εὐπόλιδος παρ' Ἐρωτιανῷ σελ. 121 ἐπηνώρθωσεν ὁ Μεινέκιος τὸν πλημμελῶς ἔχοντα στίχον :

κεκράξεται φρασεῖται πρὸς τὸν αἰπόλον

μεταγράψας *φράσει ΤΕ*. Ἐν δὲ τῷ Οἰκονομικῷ τοῦ Ξενοφῶντος ΙΕ', 1 «ἐπὶ δὲ τούτοις πᾶσιν *ἤδη τέ* σοι τὰ ἐκ τῆς γῆς ὡραῖα ἀποδεικνύων» ἀποκατέστησαν τὴν λέξιν τοῦ συγγραφέως *ἤδηΤΑΙ* ὅ τε Ἑρμαννὸς καὶ ὁ Δινδόρφιος [1].

Τὸ περὶ τῆς Κορίνθου παρὰ τοῖς παλαιοῖς παροιμιαζόμενον:

Κόρινθος ὀφρυᾶ ΤΕ καὶ κοιλαίνεται

μετεβλήθη ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Στράβωνος σελ. 383 εἰς τὸ *ὀφρύεΤΑΙ*, ὅπερ οὐδαμῶς ὑποπτεύσας ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 298 «καὶ τὸ κοινῶς μὲν λεγόμενον ὀφρυᾶσθαι (Γραπτέον ἴσως *ὀφρυοῦσθαι*), ἄλλως δὲ *ὀφρύεσθαι*, ὡς ἐδήλωσε τὸ *Κόρινθος ὀφρύεται καὶ κοιλαίνεται*» (Πρβ. καὶ σελ. 290, 44). Ἡ ὀρθὴ γραφὴ ἐσώθη ἐν ταῖς ἐκ τῶν Γεωγραφικῶν τοῦ Στράβωνος Χρηστομαθείαις Η', 32.

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 699 ἀντὶ τοῦ βαρβάρου «ἀλλ' *ἐνσάπηΤΑΙ* καὶ τρηχυνθῇ τὸ ἔμβρυον» ἐκέλευσεν ὁ Ἐρίγγας ν' ἀναγνωσθῇ *ἐνσαπῇ ΤΕ* [2], ὅπερ καὶ ἐν κώδικι εὑρέθη. Παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Β', σελ. 328 πάντα τἀντίγραφα ἔχουσι τὸ πλημμελὲς «οὕτω γὰρ *ἑλξῃΤΑΙ* πρὸς ἑαυτὸν τὰ περιττὰ καὶ—πάλιν αὐτὸς ἐκκρινεῖ διὰ τῆς γαστρός» ἀντὶ τοῦ *ἕλξει ΤΕ*. Ἀλλ' ἐν Τόμ. Α', σελ. 440 εἷς τῶν κωδίκων ἔσωσε τὸ ὑγιὲς «*καθέλῃ ΤΕ* καὶ μαράνῃ», ὅπερ ἐν ἄλλοις εἶνε μεταβεβλημένον εἰς τὸ *καθέληΤΑΙ*. Ἐν Τόμ. Δ', σελ. 425 φέρεται κατὰ τἀντίγραφα «ἧς αἱ ἀρχαὶ *ἔξωθέν ΤΕ*» ἀντὶ τοῦ *ἔξω ἐῶνΤΑΙ*, ἐν δὲ Τόμ. Α', σελ. 5 «οὐ μὴν *ὑποχωρεῖΤΑΙ* κάτω ῥᾳδίως» ἀντὶ τοῦ παρὰ Γαληνῷ Ϛ', σελ. 521 «οὐ μὴν *ὑποχωρεῖ ΓΕ* ῥᾳδίως». ΤΑΙ=ΤΕ=ΓΕ.

Καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ Α', 137 εὑρίσκεται γεγραμμένον ἔν τισι τῶν κωδίκων «ὁ δὲ ναύκληρος *ποιεῖΤΑΙ* ταῦτα καὶ ἀποσαλεύσας—ὕστερον ἀφικνεῖται ἐς Ἔφεσον» ἀντὶ τοῦ *ποιεῖ ΤΕ* [3]. Πιθανώτατον δ' ἡμῖν φαίνεται ὅτι καὶ τὸ παρὰ Σέξτῳ τῷ Ἐμπειρικῷ σελ. 231, 20 «*ἐκκλίνεΤΑΙ* καὶ φεύγει τὴν τάφρον» εἶνε γραφικὸν σφάλμα ἀντὶ τοῦ «*ἐκκλίνει ΤΕ* καὶ φεύγει τὴν τάφρον».

[1] Ἴδε Ἑρμαννὸν Δράκ. Στρατον. σελ. XXVII καὶ Κόβητον Nov. Lect. σελ. 591.

[2] Παρατηρ. Κριτ. σελ. 110.

[3] Ἴδε Vollgraff Stud. Palæogr. σελ. 29.

Θαυμασίως ὁ ἔνδοξος φιλόλογος Μαδβίγιος [1] ἐθεράπευσε τὸ παρεφθαρμένον χωρίον Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου «καὶ ἄλλας (πύλας Γέλων) προσκατεσκεύασε, δι' ὧν ἦν *εὔχρηστός τε* πρὸς τὰς κατεπειγούσας χρείας» (ΙΑ', 21) μετατυπώσας τὸ *εὔχρηστός ΤΕ* εἰς τὸ ῥῆμα *εὐχρηστεῖσ-ΘΑΙ*. Εἶπε δ' ὁ Διόδωρος καὶ ἐν Ε', 12 «*εὐχρηστούμενος* κατὰ πολλὰ διὰ τοὺς ἐμπόρους».

Ἐν τῷ Πλούτῳ τοῦ Ἀριστοφάνους στίχ. 196 ἔχουσι τἀντίγραφα:

ἀλλ' ἢν τάλαντά τις λάβῃ τριακαίδεκα,
πολὺ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν ἑκκαίδεκα·
κἂν ταῦτ' ἀ ν ύ σ ῃ, τετταράκοντα βούλεται.

Ὁ Κουστῆρος ἀναπληρῶν τὸ κεχηνὸς τοῦ ῥυθμοῦ παρενέβαλε τὸ μόριον ΓΕ μετὰ τὸ *ἀνύσῃ*,

κἂν ταῦτ' ἀ ν ύ σ ῃ γ ε, τετταράκοντα βούλεται.

Ἀλλ' ὁ ποιητὴς εἶπεν ἀναμφιβόλως κατὰ μέσην διάθεσιν *ἀνύσῃΤΑΙ*, οὗ ἡ τελευταία συλλαβὴ ὁμοφωνοῦσα τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπιφερομένου ὀνόματος *ΤΕτταράκοντα* εὐκόλως ὑπ' αὐτῆς κατεπόθη. Τὴν ὀρθὴν γραφὴν εὗρεν ὁ Δαβήσιος ἐν τοῖς Συμμίκτοις Κριτικοῖς σελ. 208 [2].

Ἐπειδὴ συχνάκις ἀντὶ τοῦ ΤΕ ἀναγινώσκεται ἐν τοῖς κώδιξι ΤΑΙ, εὐκολώτατα δὲ τοῦτο δύναται νὰ μεταπέσῃ εἰς τὸ ΠΑΙ (Τ=Π), δὲν φαίνεται ἄστοχος ἡ εἰκασία τοῦ Ῥεισκίου, καθ' ἣν τὸ παρ' Εὐριπίδῃ Ἰφιγ. Τ. 238:

Ἀγαμέμνονος ΠΑΙ καὶ Κλυταιμνήστρας τέκνον.

εἶνε πλημμελὴς γραφὴ τοῦ:

Ἀγαμέμνονός ΤΕ καὶ Κλυταιμνήστρας τέκνον.

Πρβ. Ἀνδρομ. 884:

Ἀγαμέμνονός τε καὶ Κλυταιμνήστρας τόκος.

καὶ Ὀρέστ. 71:

ὦ παῖ Κλυταιμνήστρας τε κἀγαμέμνονος [3].

Τόμ. ΙΔ', σελ. 22 «Γίνεται δὲ κατὰ τὸν Ἰσθμὸν μέλι αγα-

[1] Adversar. Crit. Τόμ. Α', σελ. 487.
[2] Ἴδε καὶ Βεκκῆρον Ἀριστοφ. Τόμ. Ε', σελ. 59 καὶ Κόβητον Μνημοσ. 1874, σελ. 150.
[3] Ἴδε Κόβητον Var. Lect. σελ. 593 ἐκδ. β'.

θόν, καὶ καλεῖταί γε τοῦτο Ἰσθμιακὸν ἰδίως ἀπὸ τοῦ χωρίου, καθάπερ καὶ Τούβρεον καὶ αὐτὸ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχον». Τί εἶνε τὸ Τούβρεον παντάπασιν ἀγνοοῦμεν, εἰκάζομεν δ' ὅτι ἔγραψεν ὁ Γαληνὸς «καὶ καλεῖταί γε τοῦτο Ἰσθμιακὸν ἰδίως, ἀπὸ τοῦ χωρίου, καθάπερ καὶ τὸ Ὑβλαῖον, καὶ αὐτὸ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχον». Τοῦ Ὑβλαίου μέλιτος ποιεῖται μνείαν ὁ Στράβων λέγων σελ. 267 «αἱ μὲν οὖν πόλεις οὐκέτ' εἰσί, τὸ δὲ τῆς Ὕβλης ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ὑβλαίου μέλιτος». Πρβ. καὶ Ὀρειβάσ. Τόμ. Α', σελ. 173 «Ἀγαθὸν δὲ (μέλι) — τό τε Χῖον καὶ τὸ Σύριον καὶ τὸ Κύθνιον καὶ τὸ Σίφνιον καὶ πολλαχόθεν ἄλλοθεν τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ Σικελὸν τὸ Ὑβλαῖον» καὶ Γεωπον. ΙΕ', 7 «Ἄριστον μέλι τὸ Ἀττικὸν καὶ τοῦ Ἀττικοῦ τὸ Ὑμήττιον, καλὸν δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς νήσοις, τοῦ δὲ Σικελικοῦ τὸ Ὑβλαῖον».

Παρὰ Διοσκορίδῃ ἐφέρετο ἄλλοτ' ἐν τῷ περὶ Ὕλης Ἰατρικῆς (Β', 101) «Μέλι πρωτεύει τὸ Ἀττικὸν καὶ τούτου τὸ Ὑμήττιον καλούμενον, εἶτα τὸ ἀπὸ τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ τὸ ἀπὸ τῆς Σικελίας *σιμβλιον* καλούμενον». Ἀλλ' ὀρθῶς τὰ νῦν ἀναγινώσκεται *Ὑβλαῖον*[1].

Τόμ. ΙΘ', σελ. 92 «Δαιτίδες: μεγάλαι λαμπάδες καιόμεναί τε καλοῦνται· καταχρωμένοις δέ ποτε σημαίνει καὶ τὴν τοῦ σκορόδου κεφαλὴν διὰ τὸ ἐκ πολλῶν ἀγλίθων συγκειμένην παραπλησίως συνδεδέσθαι ταῖς λαμπάσι». Παρ' Ἐρωτιανῷ κεῖται «Δέτιδα: τὴν λαμπάδα παρὰ τὸ δεσμεύεσθαι» (σελ. 65, 12). Ἀναγνωστέον δ' ἴσως καὶ παρὰ Γαληνῷ «Δετίδες: αἱ μεγάλαι λαμπάδες καιόμεναι δεταὶ καλοῦνται». Τοῦ καιόμεναι δεταί ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐν Ἰλιάδος Λ, 554 καὶ Ρ, 663.:

καιόμεναί τε δεταί, τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ.

Σχολ. Ἰλ. Ρ, 663 «Δεταὶ δὲ ὀξυτόνως αἱ συνδεδεμέναι ἐκ ξύλων λαμπάδες». Εὐστάθ. σελ. 862 «Δεταὶ δὲ δεσμοὶ δᾴδων, τουτέστι λαμπάδων, ἃς ὁ λέων πτοεῖται» καὶ «Οὐχ ἁπλῶς

[1] Ἴδε Σπρέγγελον Διοσκορ. Τόμ. Β', σελ. 451.

δὲ αἱ λαμπάδες δεταὶ ἀλλὰ ὁμοῦ αἱ καιόμεναι δεταί. Ἄλλως γὰρ κατὰ τοὺς παλαιοὺς δεταὶ αἱ συνδεδεμέναι φρυγανίδες, αἳ ῥᾳδίως ἐξαπτόμεναι καὶ ἐπιρριπτόμεναι φοβοῦσι τὸν λέοντα» καὶ σελ. 1122 «Καιόμεναί τε δεταί, ὅ ἐστι λαμπάδες ἐκ δᾳδων ἢ ἁπλῶς ξύλων» (Πρβ. καὶ Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 258, 30 καὶ Ζωναρ. σελ. 481). Εἰς σαφηνισμὸν τοῦ προκειμένου συμβάλλεται καὶ τὸ παρὰ Πολυβίῳ «ἀνακαλεσάμενος δὲ τὸν ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν τεταγμένον Ἀσδρούβαν παρήγγειλε λαμπάδας δεσμεύειν ἐκ τῆς ξηρᾶς καὶ παντοδαπῆς ὕλης κατὰ τάχος ὡς πλείστας» (Γ', ϟγ', 4).

Ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἡσυχίου εὑρίσκεται γεγραμμένον οὐ μόνον

δεταί: λαμπάδες

ἀλλὰ καὶ

δαιταί: λαμπάδες.

Ἔτι δὲ

ἑλένη: λαμπὰς *δαιτί*

ἀντὶ τοῦ

ἑλένη: λαμπάς, *δετή*.

Πρβ. Ἀθήναιον ΙΕ', 61 «Ὅμηρος δὲ τὰς λαμπάδας δετὰς ὀνομάζει.

καιόμεναί τε δεταί, τάς τε τρεῖς ἐσσύμενός περ.

Ἑλάνη δὲ ἡ λαμπὰς καλεῖται, ὡς Ἀμερίας φησί. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἑλάνην τὴν τῶν καλάμων δέσμην» καὶ ΙΕ', 57 «ὁ δέ τις ἑλάνας, τὰς λαμπάδας οὕτω φάσκων καλεῖσθαι παρὰ τὴν ἕλην»[1].

Τὸ ὄνομα *δεταί* ἀπαντᾷ καὶ παρ' Ἀριστοφάνει λέγοντι ἐν τοῖς Σφηξίν:

ἀλλ' ὡς τάχιστα στῆθι τάσδε τὰς δετὰς
λαβοῦσ', ἵν' αὐτὸν τωθάσω νεανικῶς (στίχ. 1361).

Σχολ. «Δετάς: τὰς λαμπάδας, ὡς ἀπὸ τοῦ δέω δετὴ ῥηματικῶς. Καὶ Ὅμηρος· καιόμεναί τε δεταί». Ἐν τῷ ἀρίστῳ τῶν Ἀριστοφάνους κωδίκων φέρεται *δαίτας* ἀντὶ τοῦ *δετάς*.

Τόμ. ΙΘ', σελ. 92 «Διακνέει: ὅπερ καὶ ἀποχναίει· τὸ δὲ

[1] Ἴδε Σμιδίτιον Ἡσυχ. Τόμ. Β', σελ. 62. Ἄξια ἀναγνώσεως εἶνε καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ὄθ. Σνειδήρου γεγραμμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Νικανδρείων σελ. 120.

αὐτὸ καὶ διακναίει λέγεται». Ἂν τις ὀκνῇ νὰ πιστεύσῃ ὅτι παρέθετο ὁ Γαληνὸς τὸ πλημμελῶς ἔχον διακνέει ἀντὶ τοῦ διακναίει, δύναται νὰ μεταγράψῃ παρ' αὐτῷ «ΔιακνΑΙει: ὅπερ καὶ ἀποκναίει [τὸ δὲ αὐτὸ καὶ διακνΕει] λέγεται» ὡς ξένης χειρὸς προσθήκην σημειούμενος τὸ μεταξὺ τοῦ ἀποκναίει καὶ τοῦ λέγεται.

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις ἀναγινώσκεται Τόμ. Β', σελ. 153 «καὶ ἡ ἀσιτίη μᾶλλον διακναίει». Ἀπαντᾷ δ' ἐν αὐτοῖς καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος διακναισθῆναι, οἷον Τόμ. Β', σελ. 592 «ἢν αὐτῇσί τι διακναισθὲν ἐνσαπῇ». σελ. 699 «ἤν τι ἐν αὐτῇ διακναισθὲν μὴ ἴῃ». σελ. 710 «ἢν ἐν αὐτῇσί τι διακναισθῇ ἢ ἐνσαπῇ». σελ. 712 «ἐπὴν διακναισθῇ τι τοῦ ἐμβρύου». Τῆς μετοχῆς ποιεῖται μνείαν καὶ ὁ Ἐρωτιανὸς γράφων σελ. 64, 13 «Διακναισθέν: διαφθαρέν»[1].

Παρ' Ἡσυχίῳ φέρεται «*Διακναιόμενον:* διαπονούμενον, φθειρόμενον» καὶ «*Διακνᾶσθαι*: διαφθαρεῖν», ὅπερ μετατυποῦται εἰς τὸ «*Διακναισθέν:* διαφθαρέν» ἢ «*Διακναισθῇ:* διαφθαρῇ». Ἐξεδόθη δ' ὑπὸ τοῦ Σμιδιτίου καὶ «*Διεκναίσθη*: ἀπώλετο» ἀντὶ τοῦ *διεκλήσθη*.

Οὐκ ὀλίγα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ῥήματος παραδείγματα πορίζουσιν ἡμῖν οἱ Ἀττικοὶ ποιηταί, οἷον Αἰσχύλ. Προμ. 94: οἵαις αἰκίαισιν *διακναιόμενος*. 541: μυρίοις μόχθοις *διακναιόμενον*. Ἀγαμ. 65: *διακναιομένης* τ' ἐν προτελείοις κάμακος. Εὐριπ. Κύκλ. 486: λαμπρὰν ὄψιν *διακναίσει*. Ἠλ. 1307: μία δ' ἀμφοτέρους ἄτη πατέρων *διέκναισεν*. Ἰφιγ. Αὐλ. 27: τοτὲ δ' ἀνθρώπων γνῶμαι πολλαὶ καὶ δυσάρεστοι *διέκναισαν*. Ἡρακλ. 296: παρὰ μικρὸν ψυχὴν ἦλθεν *διακναῖσαι*. Ἀριςοφ. Βατρ. 1228: ἵνα μὴ *διακναίσῃ* τοὺς προλόγους ἡμῶν. Ἐκκλ. 957: πόθος, ὅς με *διακναίσας* ἔχει. Εἰρ. 251: οἷον πόλις τάλαινα *διακναισθήσεται*. Νεφ. 120: τὸ χρῶμα *διακεκναισμένος*. Φερεκράτ. Ἀποσπ. 43, 20: καὶ *διακέκναικ'* αἴσχιστα. Στράττ. Ἀποσπ. 1: Εὐριπίδου δὲ δρᾶμα δεξιώτατον *διέκναισ'* Ὀρέστην.

Εὑρίσκεται δὲ καὶ παρὰ Γαληνῷ Τόμ. Α', σελ. 29 «οἱ δὲ καὶ ταῦτα πάσχουσι καὶ ῥοδοδάφναις ἐνίοτε τὰ νῶτα *διακναίονται*» καὶ παρὰ

[1] Ἴδε Ἐρίγγαν Παρατηρ. Κριτ. σελ. 109 κέξ.

Φίλωνι τῷ Ἰουδαίῳ Τόμ. Ϛ', σελ. 71 «καὶ ταῖς ἐναύλοις μνήμαις τῶν κακοπραγιῶν *διακναιόμενος* καὶ διεσθιόμενος τὴν ψυχὴν ὁ δείλαιος νυκτὸς εἰσῄει βαθείας».

Λέγεται καὶ *κατακναίω*, ὡς παρὰ Θεμιστίῳ σελ. 362, β' «καὶ εὐφράνθη ἑαυτὸν *κατακναίων*», καὶ *ἐκκναίω*, ὡς παρὰ Διοσκορίδῃ Τόμ. Β', σελ. 63 «ὅτι πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δριμύτητα *ἐκκναίει*» καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ ΙΕ', 88. «*ἐκκναισεῦντι* πλατειάσδοισαι ἅπαντα».

Ἀλλὰ πολλῷ συχνότερον ἀπαντᾷ παρά τε τοῖς παλαιοῖς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις τὸ *ἀποκναίειν*, *τελέως ἀποκναίειν*, *ἀποκναίειν ἀηδίᾳ*, *ἀποκναίειν ἀηδίᾳ καὶ ἀναισθησίᾳ*, κτλ. Ὁ σοφιστὴς Τίμαιος γράφει σελ. 42 «*Ἀποκναίειν*: κατ' ὀλίγον ἀποξύειν καὶ ὡσπερεὶ διαφθείρειν», ὁ δ' ἀττικιστὴς Μοῖρις σελ. 73 «*Ἀποκναίεις* Ἀττικῶς, *ἀναιρεῖς* Ἑλληνικῶς», ὁ δὲ Φρύνιχος ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκήρου σελ. 28 «*Ἀπολέσθαι γελῶντα*: Ὅμηρος *γέλῳ ἔκθανον*, οἱ κωμικοὶ *ἀποκναισθῆναι τῷ γέλωτι*». Ἀκριβῶς περὶ τοῦ προκειμένου ῥήματος διέλαβεν ὁ Ῥουγκήνιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Τιμαίου σελ. 42 [1].

Τὸ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου φερόμενον «*Ἀπόκναισις*: ἡ μετὰ βραχὺ ἀναιροῦσα λύπη» θὰ εἶχεν ἴσως κάλλιον, ἂν ἀντὶ τοῦ *μετὰ βραχὺ* ἀνεγινώσκετο *κατὰ βραχύ*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ὡς μεταπίπτει ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τὸ καθείς εἰς τὸ καΤΑθείς καὶ τὸ μεθείς εἰς τὸ μεΤΑθείς, οὕτω καὶ τὸ κατεράσας εἰς τὸ κατΑΚεράσας καὶ τὸ μετεράσας εἰς τὸ μετΑΚεράσας.

Ὁ Πλούταρχος ἐν τοῖς Ἠθικοῖς ἔγραψε σελ. 149 «ἐπεὶ καὶ μειράκιον ἔτι, μύρου σπουδαίου Θρασυβούλῳ κομισθέντος, εἰς

[1] Ἴδε καὶ Πειρσῶνα Μοίρ. σελ. 73. Βυττεμβάχιον Πλουτ. Τόμ. Ζ', σελ. 410. Μεινέκιον Μεν. καὶ Φιλήμ. σελ. 120. Σμιδίτιον Ἡσυχ. Τόμ. Α', σελ. 248, κλπ. Ἔτι δὲ Κόβητον Μνημ. 1874, σελ. 41.

ψυκτῆρα κατεράσας μέγαν καὶ προσεγχέας ἄκρατον ἐξέπιεν» καὶ σελ. 801 «οἱ δ' Ἔφοροι κληρώσαντες ἕνα τῶν γερόντων ἐκέλευσαν εἰπεῖν τὸν αὐτὸν λόγον ἐκεῖνον, ὥσπερ εἰς καθαρὸν ἀγγεῖον ἐκ ῥυπαροῦ μετεράσαντες, ὅπως εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς πολλοῖς». Ἀλλ' οἱ κώδικες ἐν μὲν τῷ πρώτῳ χωρίῳ προσφέρουσι τρεῖς γραφάς, κατεράσας, κεράσας καὶ κατΑΚεράσας[1], ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μόνην τὴν ἡμαρτημένην μετΑΚεράσαντες, ἣν ἐπηνώρθωσεν ὁ Λοβέκκιος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Φρυνίχου σελ. 65.

Καὶ παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ΙΑ', σελ. 124 κεῖται κατὰ πλημμελῆ ἀνάγνωσιν «εἰ δέ τι τῶν πέριξ τῆς τομῆς φλεγμαίνοι, τῷ διὰ τῆς χαλκίτεως, ἐλαίῳ τήξας, ὅταν ἀτρέμα ψυχθῇ, κατΑΚεράσας εἰς θυείαν, μαλάττων τε ταῖς χερσὶ καὶ οἶνον παραχέων» ἀντὶ τοῦ κατεράσας. Παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Γ', σελ. 557 φέρεται ἐν τῷ κώδικι «εἰ δέ τι τῶν πέριξ τῆς τομῆς φλεγμαίνοιτο (Γρ. φλεγμαίνοι), τῷ διὰ τῆς χαλκίτεως, ἐλαίῳ τήξας, ὅταν ἀτρέμα ψυχθῇ, κατΑράσας εἰς θυίαν, μαλάττων ταῖς χερσὶν οἶνον παραχέων». Ἐν Τόμ. Β', σελ. 740 μετεβλήθη τὸ κατεράσας ὑπὸ τῶν γραφέων εἰς κατΑράσας καὶ καΘΑΙράσας.

Ποιεῖται δὲ πολλάκις ὁ Γαληνὸς χρῆσιν τῆς μετοχῆς κατεράσας, οἷον Τόμ. ΙΒ', σελ. 683 «εἶτα κατεράσας εἰς θυίαν καὶ τρίψας ἐπιμελῶς ἀνελοῦ εἰς ἄγγος κεραμεοῦν». σελ. 734 «ἔπειτα εἰς θυίαν κατεράσας καὶ τρίψας ἐπίβαλε ὀποβαλσάμου κοχλιάρια δύο». σελ. 931 «εἶτα κατεράσας εἰς θυείαν λέαινε καὶ χρῶ». Τόμ. ΙΓ', σελ. 347 «καὶ εἰς θυίαν κατεράσας καὶ ἀνακόψας ἀνελόμενος χρῶ». σελ. 509 «καὶ τὸν λιβανωτὸν λειώσας καὶ κατεράσας εἰς θυείαν κτέ.». σελ. 512 καὶ 748 «κατεράσας δὲ εἰς θυείαν ὄξος ἐπίρραινε». σελ. 514 «καὶ οὕτως εἰς κακκάβην κατεράσας ἐκ τῆς θυείας ἐπέβαλλε τὴν πιτυΐνην ῥητίνην». σελ. 885 «καὶ εἰς θυείαν κατεράσας τρῖβε». σελ. 886 «καὶ πάλιν ἕως ἐστὶ θερμὴ κατεράσας καὶ

[1] Ἴδε Βυττεμβάχιον Πλουτ. Τόμ. Ζ', σελ. 928.

τρίψας ἀνελοῦ». σελ. 915 «καὶ οὕτω κατεράσας εἰς θυείαν μάλασσε καὶ χρῶ». σελ. 935 «κατεράσας εἰς θυείαν καὶ ἀνακόψας χρῶ». Πρβ. καὶ σελ. 539 «καὶ εἰς οἶνον κατεράσαντες ἐῶμεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας». Ἐσφαλμένως ἐν σελ. 545 εἶνε γεγραμμένον «καὶ κατέρας εἰς ἄγγος ἐρυθροῦ χαλκοῦ καὶ θεὶς εἰς ἥλιον ἐπὶ ἡμέρας η' κίνει δὶς τῆς ἡμέρας» ἀντὶ τοῦ κατεράσας. Εὑρίσκεται δ' ἐνίοτε παρὰ τῷ Γαληνῷ καὶ ἡ προστακτικὴ κατέρασον, οἷον Τόμ. ΙΓ', σελ. 440 «κατέρασον εἰς θυείαν, ὕδατος ὀλίγου προϋποκειμένου, καὶ μαλάξας χρῶ». σελ. 512 «κατέρασον εἰς θυείαν προκεχρισμένην ἐλαίῳ». σελ. 516 «κατέρασον εἰς θυείαν καὶ μαλάξας ἀνελοῦ». σελ. 740 «κατέρασον εἰς ψυχρὸν ὕδωρ». σελ. 751 «κατέρασον ἐπάνω τῶν τετριμμένων». Τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος προστακτικὴν βλέπει τις καὶ ἐν τοῖς τοῦ Δαμοκράτους παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ΙΓ', σελ. 919. Οὐ μόνον δὲ τοῦ ἀορίστου κατέρασον παρέχει ἡμῖν παραδείγματα ὁ Γαληνὸς ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐνεστῶτος κατέρα λέγων Τόμ. ΙΒ', σελ. 736 «καὶ ἀνακόψας κατέρα εἰς χαλκοῦν ἀγγεῖον». σελ. 837 «καὶ κατέρα κατὰ τῶν ξηρῶν καὶ ἀνελόμενος χρῶ». Τόμ. ΙΓ', σελ. 52 «καὶ κατέρα κατὰ τῶν ξηρῶν καὶ ἀνακόψας ἐπιμελῶς χρῶ». σελ. 53 «καὶ κατέρα κατὰ τῶν ξηρῶν καὶ ἀνελόμενος δίδου». σελ. 98 «καὶ μίξας ἐπιμελῶς κατέρα εἰς ἀγγεῖον ὑελοῦν». σελ. 537 «καὶ κινήσας εἰς θυείαν κατέρα». σελ. 716 «κατέρα εἰς θυείαν καὶ μαλάξας ἀναιροῦ» σελ. 856 «τὰ δὲ τηκτὰ τῆκε καὶ κατέρα καὶ ἀνακόψας ἀνελόμενος χρῶ».

Οὐδὲν δὲ κωλύει νὰ καταλεχθῶσιν ἐνταῦθα καὶ τὰ χωρία, ἐν οἷς τὸ ἐξερᾶν-ἐξέρα-ἐξερᾷ καὶ τὸ ἐξεράσας-ἐξεράσαντες εἶνε ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ τεθειμένα. Τόμ. ΙΓ', σελ. 168 «χλιαρῷ ποτίσας ἀνάγκαζε ἐξερᾶν». σελ. 541 «καὶ εἰς οἶνον Ἰταλικὸν ἐξέρα». σελ. 1011 «ἐξέρα εἰς ἕτερον ἀγγεῖον καὶ πάλιν ἕψε». Τόμ. ΙΘ', σελ. 319 «καθ' ἣν καὶ τὸ ἐξ ὑποστροφῆς ἐν αὐτῷ γινόμενον θύραζε ἐξερᾷ»[1]. Τόμ. ΙΓ', σελ. 182 «ἐξεράσας εἰς θυίαν καὶ ἀνακόψας ἐπιμελῶς ἀνελόμενος

[1] Πρβ. καὶ Πλούταρχον Ἠθικ. σελ. 904, β'.

χρῶ». σελ. 360 «καὶ εἰς θυείαν ἐξεράσας ἀνελόμενος χρῶ». σελ. 736 καὶ 737 «εἰς θυείαν ἐξεράσας καὶ ἀνακόψας καὶ μαλάξας ἀνελόμενος χρῶ». σελ. 741 «καὶ εἰς θυείαν ἐξεράσας ἀνελόμενος χρῶ». σελ. 803 «καὶ εἰς θυείαν ἐξεράσας καὶ μαλακὰ μαλάξας χρῶ». σελ. 804 «ἔπειτα εἰς θυείαν ἐξεράσας καὶ μαλάξας ἀνελόμενος χρῶ». σελ. 933 καὶ 936 καὶ 937 «εἰς θυείαν ἐξεράσας καὶ ἀνακόψας ἀνελόμενος χρῶ». σελ. 1024 «καὶ εἰς θυείαν ἐξεράσας καὶ ἀνακόψας ἐπίβαλλε κτέ.». σελ. 1041 «ἐξεράσας εἰς ὀστράκινον μετρητὴν τίθει ἐν ἡλίῳ». σελ. 648 «εἰς οἶνον ἐξεράσαντες ἐῶμεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας». Τόμ. ΙΒ', σελ. 732 «καὶ εἰς θυίαν ἐξεράσαντες τρίβομεν». Τόμ. ΙΘ', σελ. 419 «ἀλλ' ἐξεράσαντες πάλιν ὀρέγονται».

Εἴδομεν ὅτι κακῶς ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου ἀναγνωσθὲν τὸ μετεράσαντες ἐγένετο μετΑΚεράσαντες. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶνε παρεφθαρμένον καὶ τὸ παρὰ Διοσκορίδῃ Τόμ. Α', σελ. 64 «μετΑΚεράσας δὲ ἐκ τοῦ κυρτιδίου ἐξιπωθὲν ἄρωμα[1] εἰς τὸν λουτῆρα πάλιν ἐπίχει τοῦ ἠρωματισμένου ἐλαίου τὸ ἴσον πλῆθος τῷ προτέρῳ». Οὐδείς, νομίζομεν, δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Διοσκορίδου μετεράσας, τουτέστι μεταγγίσας, ὡς ἐν σελ. 712 «μετὰ δὲ ταῦτα μετεράσας τὸν οἶνον εἰς ἕτερον ἀγγεῖον ἀπόθου περισφηκώσας ἐπιμελῶς» καὶ «εἶτα ὑλίσας καὶ μετεράσας ἀπόθου»[2]. Πρβ. καὶ σελ. 748 «εἰς ἄλλην χύτραν ὠμὴν μετέρασον αὐτό». Ἀναγινώσκεται δὲ καὶ παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ΙΒ', σελ. 487 καὶ 488 «εἰς θυίαν μετεράσας καὶ μαλάξας ἐπιμελῶς» καὶ σελ. 490 «μετεράσας εἰς ἀγγεῖον χαλκοῦν γεγανωμένον» καὶ σελ. 491 «μετεράσας εἰς ἀγγεῖον γεγανωμένον» καὶ σελ. 844 «εἰς θυείαν μετεράσας καὶ μαλάξας».

Συχνότερον μεταχειρίζεται ὁ Διοσκορίδης τὴν μετοχὴν κατεράσας, οἷον Τόμ. Α', σελ. 44 «κατεράσας εἰς ἀγγεῖον τοῦ

[1] Γραπτέον ἴσως «τὸ ἐξιπωθὲν φύραμα».

[2] Παρ' Ὀρειβασίῳ Τόμ. Α', σελ. 398 φέρεται «εἶτα ΔΙυλίσας καὶ μετεράσας ἀπόθου».

παρόντος τὸ χρεῖσσον». σελ. 46 «εἰς καινὸν ἀγγεῖον προκεκλυσμένον οἴνῳ παλαιῷ κατεράσας ἀποτίθεσο». σελ. 209 «κατεράσας εἰς θυΐαν καθαρίσας τε ἔμβαλε εἰς κεραμεοῦν ἀγγεῖον». σελ. 210 «κατεράσας αὐτὸ εἰς ὕδωρ καὶ ψύξας». σελ. 766 «εἶτα κατεράσας πάντα εἰς κρατῆρα πλατύστομον καινόν». σελ. 768 «καὶ τὸ λοιπὸν κατεράσας εἰς θυΐαν». σελ. 769 «ἐπὶ πᾶσι δὲ κατεράσας αὐτὴν εἰς λοπάδα κεραμέαν (Γρ. κεραμεᾶν)[1] καινήν». Πρβ. καὶ σελ. 779 «εἶτα εἰς τὰς δεξαμενὰς κατεράσαντες ἐῶσι».

Ἀπαντᾷ δὲ παρὰ τῷ Διοσκορίδῃ καὶ τὸ ἐξερᾶν Τόμ. Α', σελ. 261 «ἐξερᾶν δὲ δεῖ συνεχῶς πίνοντας» καὶ ὁ ἀόριστος αὐτοῦ ἐξεράσαι Τόμ. Β', σελ. 29 «δεῖ δὲ μετὰ τὸ ἐξεράσαι αὐτοὺς ποτίζειν οἶνον ἀψινθίτην» καὶ ὁ παθητικὸς ἐξεραθῆναι Τόμ. Β', σελ. 23 «βοηθεῖ δὲ αὐτοῖς μετὰ τὸ ἐξεραθῆναι—ἄκρατος σὺν ἀψινθίῳ πινόμενος» καὶ ἡ μετοχὴ αὐτοῦ ἐξεραθέν Τόμ. Β', σελ. 334 «βοηθεῖ δὲ ἐν ἀρχῇ καὶ οὖρον ἀνθρώπινον ποθὲν καὶ ἐξεραθέν».

Τὸ ῥῆμα *ἐρᾶν*, τουτέστι χεῖν ἢ κενοῦν, οὐδέποτε ἁπλοῦν παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐξεφέρετο ἀλλ' ἀείποτε σύνθετον, οἷον *ἈΠερᾶν*, *ΔΙερᾶν*, *ΚΑΤερᾶν* καὶ *ἘΠΙΚΑΤερᾶν*, *ΜΕΤερᾶν*, *ΣΥΝερᾶν*, *ἘΞερᾶν* καὶ *ΚΑΤΕΞερᾶν*. Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου ἀναγινώσκεται «*Ἐρᾶσαι*: κενῶσαι». Ἀλλ' ὁ Σμιδίτιος εἰκάζει «*Κεράσαι*: ἑνῶσαι». Κεῖται δὲ παρ' Ἡσυχίῳ «*Κεράσαι: μῖξαι, ἑνῶσαι*, συνάψαι»[2].

Τοῦ *ἀπερᾶν* ἐποιήσατο χρῆσιν ὁ Γαληνὸς Τόμ. ΙΓ', σελ. 174 «μάλιστα εἰ καὶ *ἀπερῷεν* τὰς τροφάς» καὶ ὁ Στράβων σελ. 52 «βιάσασθαι καὶ *ἀπερᾶσαι* τὸ πλεονάζον» καὶ ὁ Ἀλκίφρων Γ', ζ', 2 «ἤγαγεν ὡς ἑαυτὸν οἴκαδε καὶ *ἀπερᾶν* ἀπηνάγκασεν»[3]. Πρβ. καὶ Ἡσύχιον «Ἐξε-

[1] Ὁ Μεινέκιος ἐπιλαθόμενος, ὡς φαίνεται, ὅτι ἐπὶ τῆς ληγούσης τὸ προκείμενον ἐπίθετον ἐτονίζετο, κεραμεᾶ ἐκ τοῦ κεραμεοῦς, μετετύπωσε τὸ παρὰ Στράβωνι σελ. 822 «ἐν κεραμίαις σοροῖς» εἰς τὸ κεραμέαις ἀντὶ τοῦ κεραμεαῖς.

[2] Πρβ. καὶ Λοβέκκιον Σοφοκλ. Αἴ. σελ. 96 ἐκδ. β'.

[3] Ἀναγνωστέον Ἐ Π ηνάγκασεν. Ὁ Βυττεμβάχιος Πλουτ. Τόμ. Ζ', σελ.

μήμεκεν: *απήρασεν*, ἐξέχεεν». Ὁ Πίκκολος ἐν τῇ περὶ Ζώων Ἱστορίᾳ τοῦ Ἀριστοτέλους σελ. 399 ἐξέδωκεν «ἐπὰν *ἀπεράσῃ*» ἀντὶ τοῦ «ἂν *ἀπορήσῃ*». Τὸ παρὰ Θεοφράστῳ Αἰτ. Φυτ. Α', ιζ', 10 «τῆς ὑγρότητος *ἀπελαθείσης*» μετετύπωσεν ὁ Σνειδῆρος[1] εἰς τὸ *ἀπερασθείσης*. Ἀλλ' ὤφειλε νὰ γράψῃ *ἀπεραθείσης* ἄνευ τοῦ Σ.

Συχνότερον τοῦ ῥήματος *ἀπερᾶν* εἶνε τὸ ἐξ αὐτοῦ παρηγμένον ὄνομα *ἀπέρασις* ἀπαντῶν καὶ παρ' ἄλλοις καὶ μάλιστα παρὰ τῷ Θεοφράστῳ. Θεόφρ. Αἰτ. Φυτ. Β', η', 4 «τοῦτο δὲ παθόντα καὶ *ἀπέρασίν* τινα ἔλαβεν ὑγροῦ καὶ πνεύματος». Β', θ', 8 «εὔπνοιάν τε καὶ *ἀπέρασιν* ποιοῦσα». Β', ια', 11 «ἔστι δὲ ἐν τῇ τελειώσει ὁ πόνος καὶ ἡ *ἀπέρασις*». Β', ιε', 4 «λαμβάνει τινὰ ἀποπνοὴν καὶ *ἀπέρασιν*[2]. π. Ἱδρώτ. 19 «ἢ γὰρ κατ' ἄλλον τρόπον *ἀπέρασις* ἢ κατὰ τὸν αὐτόν». Στράβ. σελ. 389 «τυφλῶν ὄντων καὶ μὴ δεχομένων *ἀπέρασιν*». Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 134 «τοὺς μὲν ἐμέτους ποιητέον ἄνευ φαρμακείας καὶ περιεργίας, μηδὲν ἐκταράττοντας ἀλλ' ὅσον ἀπεψίαν ἐκφυγεῖν αὐτόθεν ἀφιέντας ἀπραγμόνως τῷ πλεονάζοντι τὴν *ἀπέρασιν*»[3]. Ἰάμβλιχ. π. Μυστηρ. Γ', 9 «*ἀπέρασιν* δὲ καὶ ἀποκάθαρσιν ἰατρείαν τε οὐδαμῶς αὐτὸ κλητέον»[4]. Ὀρειβάσ. Τόμ. Δ', σελ. 68 «εὐκολίας πρὸς τὰς *ἀπεράσεις* γεγενημένης». Σχολ. σελ. 529 «Ἀπεράσεις: ὥστε τοὺς ἐμέτους ἀπεράσεις ἐκάλεσεν». Γραπτέον «*ὅτι* τοὺς ἐμέτους κτέ.».

Τοῦ μετὰ τῆς ΔΙΑ προθέσεως συντεθειμένου ῥήματος τὸ μὲν ἐνεργητικὸν παρ' οὐδενὶ τῶν παλαιῶν εὑρέθη, τὸ δὲ παθητικὸν παρὰ μόνῳ τῷ Πλουτάρχῳ ἅπαξ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς, ὡς καὶ τὸ ὄνομα *διέραμα*, οἷον σελ. 692 «ἐξανθεῖ γὰρ καὶ ἀποπνεῖ *διερωμένου* πολλάκις» καὶ σελ. 1088 «*διεράματι* τοῦ σώματος χρῆσθαι τῇ ψυχῇ».

Τὸ παρ' Ἡσυχίῳ «Διῆσαν: διέρεισαν» μεταγράφει ὁ Σμιδίτιος «Διέσησαν: *διέρασαν*». Περὶ τούτου οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν

856 διατείνεται ὅτι ὑπὸ τοῦ Ἀλκίφρονος ἐγράφη τὸ ἁπλοῦν ἠνάγκασεν, προσετέθη δ' αὐτῷ ἡ πρόθεσις κατὰ πλάνην τοῦ βιβλιογράφου ἐκ τοῦ ἈΠερᾶν.

[1] Θεοφρ. Τόμ. Α', σελ. 373 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 87.

[2] Εἶνε δὲ τὸ ἀπέρασιν ἀνάγνωσις τοῦ Σνειδήρου (Θεοφρ. Τόμ. Α', σελ. 425 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 173) ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἀΦΑΙρΕσιν.

[3] Ἴδε Βυττεμβάχιον Πλουτ. Τόμ. Ζ', σελ. 855 κἑξ.

[4] Ἐν τοῖς κώδιξι φέρεται καὶ ἡμαρτημένη γραφὴ ἀΦΑΙρΕσιν.

ἢ ὅτι τοῦ ἀναυξήτου τύπου *διΕρασαν* προτιμητέος εἶνε ὁ ηὐξημένος *διΗρασαν*.

Τοῦ *κατερᾶν* πολλὰ παραδείγματα κατελέξαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν[1]. Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Στράβωνι σελ. 812 «εἶτα τὸ μελίκρατον *κατήρασε*», περὶ οὗ ἐν ταῖς Χρηστομαθείαις εἶνε γεγραμμένον «ὅτι *κατήρασε* λέγει ὁ συγγραφεὺς ἀντὶ τοῦ κατέπιεν, ἐναντίως τῷ *ἐξήρασεν*», καὶ παρ' Ἀγαθαρχίδῃ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ῇ 28 «εἰς ἀγγεῖον *κατήρασαν*» καὶ παρὰ Δημητρίῳ ἐν τῷ περὶ Ἑρμηνείας ῇ 302 «καὶ πολλήν τινα τοιαύτην δυσφημίαν *κατήρασε* τοῦ δικαστηρίου» (=κατέχεε, κατήντλησε, κατεσκέδασε). Ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ τοῦ Πολυδεύκους λέγεται «ὅθεν εἴρηται ἐν τῇ μέσῃ κωμῳδίᾳ καταστακμνίζειν τὸν οἶνον τὸ *κατερᾶν*» (Ζ', 162). Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τῷ *καταστα μνίζειν* τρόπον εἶνε ἐσχηματισμένα τὸ παρὰ Διοσκορίδῃ μάλιστ' ἀπαντῶν *καταγγίζειν*, οἷον «καὶ μετὰ τοῦτο ψύξαντας *καταγγίζειν* εἰς ἀγγεῖον πεπισσωμένον· ἔνιοι δὲ θαλάττης πελαγίας καὶ ὕδατος ὀμβρίου καὶ μέλιτος καὶ γλεύκους ἴσα μίξαντες καὶ *καταγγίσαντες* ἡλιάζουσιν ἐπὶ ἡμέρας μ'» (Τόμ. Α', σελ. 701 Πρβ. καὶ σελ. 702. 703. 706, κτλ.), καὶ τὸ ἐκ τοῦ Ἀριστοφάνους μνημονευόμενον *καταχυτρίζειν*, ὅπερ ἰσοδύναμον τῷ *ἐγχυτρίζειν* ἐκλαμβάνεται[2]. Συνωνυμεῖ δὲ τῷ ῥήματι *κατερᾶν* οὐ μόνον τὸ *καταστα μνίζειν* καὶ τὸ *καταγγίζειν* ἀλλὰ καὶ τὸ *κατακενοῦν*, ὡς γίνεται φανερὸν ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Γαληνοῦ «καὶ εἰς θυείαν *κατεράσας* τρῖβε—καὶ πάλιν *κατακενώσας* τρῖβε—καὶ *κατακενώσας* εἰς θυείαν πάλιν τὸ τρίτον τρῖβε—καὶ πάλιν ἕως ἐστὶ θερμὴ *κατεράσας* καὶ τρίψας ἀνελοῦ» (Τόμ. ΙΓ', σελ. 885—6).

Τοῦ *ἐπικατερᾶν* μόνος ὁ Γαληνὸς παρέχει ἡμῖν παραδείγματα λέγων «καὶ λειοτριβοῦσιν αὐτὰ σὺν ὀλίγῳ γλυκεῖ καὶ *ἐπικατερῶσι* καὶ συνέψουσι» καὶ «ψύξαντας μᾶλλον καὶ ξύοντας ἤπερ *ἐπικατερῶντας*» (Τόμ. ΙΓ', σελ. 39 καὶ σελ. 491).

Τοῦ *μετερᾶν* οὐκ ὀλίγα παρετέθησαν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μαρτύ-

[1] σελ. 177 καὶ σελ. 180.

[2] Ἴδε Βεκκῆρον Ἀριστοφ. Τόμ. Γ', σελ. 517 καὶ Μεινέκιον Ἀποσπ. Κωμ. Τόμ. Β', σελ. 357 καὶ σελ. 1212.

ρια [1]. Πλημμελῶς ἔχει τὸ παρὰ Ψελλῷ ἀναγινωσκόμενον «ἢ *μετερασθῶμεν* ὑπὸ θεοῦ εἰς τόπον ἄϋλον καὶ ἀσώματον» (Πατρολ. Ἑλλην. Τόμ. ΡΚΒ', σελ. 1125, β'). Τὸ ὄνομα *μετέρασις* κεῖται παρὰ τῷ Σωρανῷ σελ. 193 Ἑρμ. «συνεκτικὴν δὲ τὴν *μετέρασιν* τε καὶ σφήνωσιν».

Συνώνυμα τῷ *μετερᾶν*, τουτέστι μετακενοῦν, εἶνε τὸ *μεταγγίζειν*, ἐξ οὗ τὸ *μεταγγισμός*, καὶ τὸ *μεταντλεῖν* καὶ τὸ *μεταχεῖν*, οἷον Γαλην. Τόμ. ΙΑ', σελ. 215 «*μεταγγίζειν* αὐτὰ εἰς τὴν ἑτέραν (χύτραν)». Διοσκορίδ. Τόμ. Α', σελ. 64 «*μετάγγιζε* δὲ πολλάκις εἰς ἕτερα ἀγγεῖα μέλιτι κατακεχρισμένα», κτλ. Ἀνθολ. Παλατ. Θ', 180 «καὶ συγκυκῶσα καὶ *μεταντλοῦσ'* αὖ πάλιν». Γεωπον. Θ', ιη', 8 «εἰς ἀγγεῖα καθαρὰ *μεταντλήσας*», κτλ. Διοσκορίδ. Τόμ. Α', σελ. 701 «καὶ μετὰ τὸν χειμῶνα *μετάχει* εἰς κεράμια». Ὀρειβάσ. Τόμ. Β', σελ. 273 «καὶ *μεταχεῖται* εἰς ἑτέραν χύτραν ὁ χυλός», κτλ. Παρατηρητέον δ' ὅτι, ὡς λέγεται *καταγγίζειν* καὶ *μεταγγίζειν*, οὕτω καὶ *ἐξαγγίζειν*, τουτέστιν ἐκβάλλειν ἢ ἐκχεῖν ἐξ ἄγγους ἤγουν ἐκκενοῦν, οὗ μόνον τὸ παθητικὸν εὑρέθη ἅπαξ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις «καὶ *ἐξαγγίζοιτ'* ἂν καθ' ἑκάστην ἡμέρην». Ἀλλ' οἱ νέοι ἐκδόται ἔγραψαν *ἐξαλίζοιτ' ἂν* ἢ *ἐξαλίζοιτο ἄν*. Πρβ. Γαληνὸν Τόμ. ΙΘ', σελ. 98 «*Ἐξαλίζοιτο*: ἐκκενοῖτο» [2].

Τὸ *συνερᾶν* βλέπει τις παρ' Ἰσοκράτει σελ. 110, β' «*συνερᾶσαι* τοὺς λόγους ἅπαντας» καὶ παρ' Ἀριστοτέλει Τόμ. Γ', σελ. 105, 51 Διδ. «ὅταν ἐξαιρεθέντα *συνεράσῃ* τις πλείω τοιαῦτα εἰς κύστιν» καὶ σελ. 374, 52 «κἂν πολλὰ *συνεράσας* τις ᾠὰ εἰς κύστιν ἤ τι τοιοῦτον ἕψῃ» καὶ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις Τόμ. Β', σελ. 789 «ἐς ἐχῖνον *ξυνερᾶσαι*». Ἐν τοῖς Δειπνοσοφισταῖς τοῦ Ἀθηναίου βιβλ. Η', κεφ. 64 ἀναγινώσκεται «Ἔρανοι δέ εἰσιν αἱ ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων εἰσαγωγαί [3], ἀπὸ τοῦ *συνερᾶν* καὶ συμφέρειν ἕκαστον». Ὁ Εὐστάθιος γρά-

[1] σελ. 179.

[2] Ἴδε Φοήσιον Οἰκονομ. Ἱπποκρ. σελ. 130 καὶ Ἑρμερίνσιον Ἱπποκράτ. Τόμ. Β', σελ. 46.

[3] Ὁ Μεινέκιος ἀκολουθήσας τῷ Κασαυβόνῳ ἐξέδωκε ΣΥΝαγωγαί. Παρ' Εὐσταθίῳ ἐν μὲν σελ. 1702 ἀναγινώσκεται «Ἔτι ὅρα καὶ τὸ αἱ ἀπὸ τῶν συμβολῶν εἰσαγωγαί, ὅπερ ἐστὶ περίφρασις τοῦ αἱ συμβολαί, αἱ συμποσιακαὶ δηλαδή», ἐν δὲ σελ. 1119 «Ἔρανος δέ ἐστιν ἡ ἀπὸ συμβολῶν συναγωγή».

φει *συνεράσθαι* ἀντὶ τοῦ *συνερᾶν* σελ. 1702 «Καθὰ δηλοῖ ὁ Δειπνοσοφιστὴς λέγων ὅτι ἔρανοί εἰσι κατὰ τοὺς πολλούς[1] αἱ ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων εἰσαγωγαί, ἀπὸ τοῦ *συνεράσθαι*, φησί, καὶ συμφέρειν ἕκαστον — Ὅρα δ' ἐν τοῖς ῥηθεῖσι τὸ *συνεράσθαι* καινὸν ἄν· καὶ ἴσως ἀπ' αὐτοῦ γίνεται κατ' ἔννοιαν ἐναντίαν τὸ *ἐξερᾶν*, οὗ πλείων χρῆσις· ἔτι δὲ καὶ τὸ *συμφέρειν* γλυκέως ῥηθὲν καὶ δηλοῦν τὸ συνάγειν, ὅπερ ἐπὶ βαστάγματος *συνδιαφέρειν* λέγεται»[2].

Τὸ *ἐξερᾶν* εἶνε τὸ κοινότατον καὶ γνωστότατον τῶν ἐκ τοῦ *ἐρᾶν* συνθέτων ῥημάτων ἁπάντων καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς ποιηταῖς ἐνίοτε, οἷον παρὰ Φερεκράτει Ἀποσπ. 125, 1:

ὦ μαλάχας μὲν ἐ ξ ε ρ ῶ ν, ἀναπνέων δ' ὑάκινθον,

ἀνθ' οὗ ὁ Πόρσων ἄνευ τινὸς ἀνάγκης εἴκασεν *ἐξεμῶν*[3], καὶ παρὰ Κράτητι Ἀποσπ. 14, 8:

τὴν χύτραν χρὴν ἐ ξ ε ρ ᾶ ν τὰ τεῦτλα.

καὶ παρ' Ἀριστοφάνει Σφηξ. 993:

φέρ' ἐ ξ ε ρ ά σ ω.

καὶ Ἀχαρν. 341:

τοὺς λίθους νῦν μοι χαμᾶζε πρῶτον ἐ ξ ε ρ ά σ α τ ε.

Σχολ. «Φέρ' ἐξεράσω: ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν γῆν μεταβαλῶ[4] τὰς ψήφους· ἔρα γὰρ ἡ γῆ» καὶ «Ἐξεράσατε: ἀντὶ τοῦ ἐκκενώσατε, ἐκβάλετε, ἀπορρίψατε. Πεποίηται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τῆς ἔρας, τουτέστι τῆς γῆς». Πρβ. καὶ Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 422, 1 «Ἐξ οὗ καὶ *ἐξερᾶσαι* τὸ τὴν τροφὴν εἰς τὴν γῆν ἀπορρῖψαι»,

Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Δημοσθένει σελ. 963, 62 καὶ σελ. 993, 28 «*ἐξέρα* τὸ ὕδωρ» καὶ παρ' Αἰνείᾳ Τακτ. ΛΑ', 13 «*ἐξεράσας* τὸ ἔλαιον ἀναγνώσεται» καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. Β', 69 «παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἱεροφαντῶν *ἐξερᾶσαι* τὸ ὕδωρ» καὶ παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ Θ', 4 «εἴ τις δύναται τὰ ἔντερα πιέσας τὸ ὑγρὸν

[1] Γραπτέον ἴσως π α λ α ι ο ύ ς.

[2] Πρβ. καὶ Στούρζιον Ἐ τ υ μ. Μ έ γ. σελ. 369, 32.

[3] A d v e r s a r. σελ. 125. Ἴδε Λοβέκκιον Φ ρ υ ν. σελ. 64 καὶ Μεινέκιον Ἀποσπ. Κ ω μ. Τόμ. Β', σελ. 319.

[4] Γραπτέον ἴσως κ α τ α β ά λ ω.

ἐξερᾶσαι» καὶ παρὰ Συνεσίῳ Ἐπιστ. ΡΛ′ «οὐκ ἔστιν ἀπὸ κιβωτίων *ἐξερᾶσαι* βιβλία» καὶ παρὰ Ψευδαριστοτέλει Τόμ. Δ′, σελ. 278, 31 «ὅταν δ' ὥσπερ *ἐξεράσωσι*, κουφίζονται» καὶ παρ' Εὐσταθίῳ Πονηματ. σελ. 163, 65 «εἰς ἔμετον προκαλούμεθα τοὺς φαγόντας ὡς καὶ αὐτὸ *ἐξερᾶσαι* τὸ ἐντεθέν» καὶ σελ. 248, 88 «*ἐξεράσων* τὰ κατὰ τοῦ μητροπολίτου» καὶ σελ. 301, 11 «κατὰ ἑκάστην ἀπαιώρησιν *ἐξεράσας* χρήματα»[1].

Ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις εὑρίσκεται οὐ μόνον τὸ ἐνεργητικὸν ἀλλὰ καὶ τὸ παθητικόν, οἷον Τόμ. Β′, σελ. 234 «ἐπὴν *ἐξεράσῃς* τὸ ὕδωρ» καὶ σελ. 458 «καὶ τὴν κεφαλὴν βαρέεται καὶ *ἐξερᾷ*» καὶ σελ. 710 «ἐπειδὰν τὸ αἷμα *ἐξεραθὲν* ὑπόχολον γένηται»[2]. Πρβ. καὶ Παῦλον Αἰγινήτην σελ. 170, 50 «μετὰ τὸ *ἐξεραθῆναι*».

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου κεῖται «Ἐξέλεα· *ἐξήρα*», ὅπερ μετατυπωτέον ἴσως εἰς τὸ «*Ἐξέμεε: ἐξήρα*». Περὶ τοῦ παρακειμένου *ἐξεμήμεκεν* ποιούμενος λόγον ὁ Ἡσύχιος γράφει «Ἐξεμήμεκεν: *ἀπήρασεν*, ἐξέχεεν».

Ἐκ τοῦ *ἐξερᾶν* ἐσχηματίσθη τὸ ὄνομα *ἐξέραμα*, οὗ ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ Β′ Ἐπιστολῇ τοῦ Πέτρου Β′, 22 «κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον *ἐξέραμα*». Παρὰ τοῖς Παροιμιογράφοις λέγεται «κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ *τὸν ἴδιον ἔμετον*» ἢ ἄνευ τῆς μετοχῆς «κύων ἐπὶ (ἢ εἰς) *τὸν ἴδιον ἔμετον*». Τοῦ *ἐξέραμα*, οὗ φέρεται καὶ τύπος πλημμελὴς *ἐξέρασμα* ἐν τοῖς Ἐπιμερισμοῖς τοῦ Ψευδηρῳδιανοῦ σελ. 31, πορίζει ἡμῖν παράδειγμα καὶ ὁ Εὐστάθιος Πονηματ. σελ. 248. Γράφει δ' ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι καὶ «ὡμολόγησας ἄρα ἐν συλλόγῳ τῷ κατὰ σὲ *ἐξεραστὴς* εἶναι», ἐν δὲ ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1856 «ἀπειλουμένη τὴν διὰ αἰκίας *ἐξέρασιν*». Παρεφθαρμένον πάντως εἶνε τὸ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις «ὡσαύτως τὸ ἐπίχολον καὶ ἔναιμον σῶμα μελαγχολικὸν μὴ ἔχον *ἐξερρώσιας*» ἢ *ἐξερώσιας*, ὡς γράφεται παρὰ τῷ σοφιστῇ Παλλαδίῳ[3], ὅστις παραθέμενος τὴν ῥῆσιν ταύτην ποιεῖται τὴν ἑξῆς ἐν τῷ σχολίῳ παρατήρησιν· «Λέγει οὖν Ἱπποκράτης ὅτι τὸ ξανθοχο-

[1] Τὴν παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ Γαληνῷ καὶ Διοσκορίδῃ χρῆσιν ἐδηλώσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν σελ. 90 καὶ σελ. 178 καὶ σελ. 180.

[2] Ἴδε καὶ Λοβέκκιον Φρυν. σελ. 64.

[3] Σχολ. εἰς Ἱπποκρ. καὶ Γαλην. Τόμ. Β′, σελ. 176.

λικὸν καὶ ὕφαιμον σῶμα μελαγχολικόν, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἐξερώσιας, τουτέστι κενώσεις». Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ *ἐξερᾶν* ἀδύνατον εἶνε νὰ παραχθῇ τύπος *ἐξέρΩσις* ἢ *ἐξέΡΡΩσις*, ἀναγνωστέον ἐν τῇ ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων ῥήσει *ἐξερΑσιας* ἤγουν *ἐξεράσεις*.

Τὸ *κατεξερᾶν* ἀπαντᾷ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ σελ. 47 «*κατεξερῶσιν* αὐτῶν τῶν ἀγαλμάτων» καὶ ἐν ταῖς Ἐπικτήτου Διατριβαῖς Γ', ιγ', 23 «καὶ μὴ *κατεξέρα* αὐτῶν τὸ σαυτοῦ φλέγμα» καὶ Γ', κα', 6 «ὕπαγε, ζήτει τίνων *κατεξεράσεις*». *Ἀνεξερᾶν* εἶπεν ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Ὀππιανοῦ Ἁλιευτ. Α', 137 «ἀναπτύων: *ἀνεξερῶν*». Μεταχειρίζεται δ' οὗτος καὶ τὸν ἀναύξητον τοῦ *ἐξερᾶν* ἀόριστον Α', 560 «ἀπήμεσε: ἀπέπτυσεν, *ἐξέρασεν*, ἐξέχεεν» καὶ Γ', 161 «ἀνήμεσαν: *ἐξέρασαν*, ἔχυσαν, ἀνέδωκαν».

Τὸ *ἐξερῶ* παραφθαρὲν ἐν τῇ χυδαίᾳ λαλιᾷ ἐγένετο *ξερνῶ* ἢ *ξερνάω*, τουτέστιν ἐμῶ, ἀνθ' οὗ πρὸς δήλωσιν μεγάλου καὶ σφοδροῦ ἐμέτου παραλαμβάνεται τὸ *ξερνοβολῶ* ἢ *ξερνοβολάω*. Κυκλοῦνται δὲ παρὰ τοῖς ἰδιώταις καὶ τὰ ὀνόματα *ξέρασμα*, *ξερατό(ν)* καὶ *ξερατικό(ν)*.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ δημώδει φωνῇ συνήθους ῥήματος ποιούμενος λόγον ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς ἐν τῷ Ε' τόμῳ τῶν Ἀτάκτων σελ. 250 γράφει:

ΞΕΡΝΩ, Δ. Σ. (vomir), Ἐμῶ, Ἑλλ. καὶ σπανιώτερον Ἐξερῶ, Ἑλλ. ὡς ὁ Ἱπποκράτης (Περὶ νούσ. IV, 23, σελ. 141, Lind) μίαν ἴσως φοράν: «Γαστὴρ δὲ σκληρὴ γίνεται . . . καὶ τὴν κεφαλὴν βαρέεται, καὶ ἐξερᾷ». Ὡς ἀπὸ τὸ Περάω, Ἑλλ. προσθέσαντες τὸ *ν* ἐσχηματίσαμεν τὸ Περνῶ, Δ. Σ. οὕτως ἀπὸ τὸ Ἐξεράω τὸ Ἐξερνῶ.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κοραῆς. Ἡμεῖς δ' ἁπλῶς ἐν τῷ παρόντι ὑπομιμνήσκοντες ὅτι συχνὴ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ εἶνε ἡ ἐπένθεσις τοῦ Ν, οἷον *περνῶ*, *ξερνῶ*, *γερνῶ*, *φέρνω*, *δέρνω*, *γδέρνω*, *παίρνω*, *σέρνω* ἢ *σούρνω* (=σύρω), *στέλνω*, *χαλνῶ*, κτλ. καὶ εἰς ἄλλον καιρὸν ἀποτιθέμενοι τὸν ἀκριβῆ περὶ τοῦ πράγματος λόγον καταχωρίζομεν παραδείγματά τινα τοῦ κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ Ε ψιλοῦ τύπου *ξερᾶν*-*ξερᾶσαι* ἐκ τοῦ ἐσχάτου ἑλληνισμοῦ. Ψευδογαλην. Τόμ. ΙΔ', σελ. 544 «ἔξεστι δ' αὐτὸν μετὰ τὸ δειπνῆσαι ἐμέσαι εἴτε τῷ πρωΐ[1] *ξερᾶσαι*». Ὀρνεοσόφ. σελ. 522, 26 Ἔργ. «ἄρχεται χασμᾶσθαι καὶ *ξερᾶν*» (σελ. 523,

[1] Τὸ κατὰ δοτικὴν πτῶσιν ἐξενηνεγμένον «τῷ πρωΐ» εὕρομεν καὶ παρ' ἄλλοις τῶν μεταγενεστέρων.

6: χασμᾷ καὶ *ἐμέττει*)[1]. σελ. 527, 22 «*ξερᾷ* φλέγματα πράσινα» (σελ. 528, 4: *ἐμέττει* φλέγματα πρασίζοντα). σελ. 528, 12 «εἰς τὸ *ξηράσαι* (Γρ. *ξερᾶσαι*) φλέγμα ἢ χολήν» (σελ. 528 22: περὶ τοῦ *ἐμέσαι*[2] αὐτὸν φλέγμα ἢ χολήν). σελ. 530, 2 «ὅταν ὁ ἱέραξ κρέας *ξεράσῃ* μετὰ πόνου». σελ. 530, 26 «εἰ δὲ τὸ κρέας ὃ ἔλαβε *ξεράσῃ* ὄζει (Γρ. *ὄζΟΝ*), δὸς αὐτῷ κρέας μετὰ οἴνου παλαιοῦ». σελ. 580, 28 «ὅταν καυματισθῇ ὄρνεον διὰ τὸν πλεονασμὸν τῆς χολῆς, *ξερᾷ*». Πρβ. καὶ σελ. 571, 23 «εἰς *ξερατὸν* ἱέρακος».

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ
ΤΟΥ
ΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Θ, 246 ΣΧΟΛΙΟΥ

«Οὐ γὰρ πυγμάχοι εἰμέν: *ἐφύσαμεν· οὐκ ἤδη* τὴν δύναμιν Ἀλκίνοος ἐσεμνύνετο περὶ τῶν ἰδίων πολιτῶν, ὁπότε δὲ ἔγνω ἐλάττονας πεφηνέναι τοὺς Φαίακας τοῦ Ὀδυσσέως, προσέθηκε τὸ κτέ.».

Ἵν' ἔχῃ νοῦν τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ, ἀναγνωστέον: «*ἐφ' ὅσον μὲν οὐκ ᾔδει* τὴν δύναμιν Ἀλκίνοος ἐσεμνύνετο περὶ τῶν ἰδίων πολιτῶν, ὁπότε δὲ ἔγνω ἐλάττονας κτέ.».

Κ. Σ. Κ.

---

[1] Παρατηρήσεως ἄξιος εἶνε ὁ τύπος ἐμέττω, πρὸς ὃν δύναται νὰ παραβληθῇ ὁ θλάττω ἀντὶ τοῦ θλῶ. Λέγεται δὲ καὶ ἱδρώττω ἀντὶ τοῦ ἱδρῶ. Περὶ πάντων τούτων θὰ γράψωμεν τὰ δέοντα ἀλλαχοῦ.

[2] Κάλλιον, νομίζομεν, ἔχει τὸ «πρὸς τὸ ἐμέσαι».

ΠΟΙΚΙΛΑ

§ 1. Καθεστάκει-καθεστήκει.

Ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις Β', 28 φέρεται: «ἐπειδήπερ ταύτην ὁ βασιλεὺς πρυτανεῖον καθεστήκει καὶ μητρόπολιν τῆς Ἑλλάδος τὰς ἄλλας καθῃρηκὼς διὰ τοῦτο πόλεις».

Τὸ καθεστήκει ὁμοίαν ἔννοιαν τῷ ἐγεγένητο ἢ ἀπεδέδεικτο ἑρμηνεῦον ἀπᾴδει ὅλως τοῦ προκειμένου χωρίου, ὅπερ ἀπαιτεῖ προφανῶς ῥῆμα μεταβατικὸν σημαῖνον ἐπεποιήκει ἤ, ὡς λέγεται κοινῶς, εἶχε καταστήσῃ. Ὁ σχολιαστὴς ἔγραψεν ἀναμφιλέκτως: «ταύτην ὁ βασιλεὺς πρυτανεῖον καθεςάκει», ὡς ὁ Σκήψιος Δημήτριος παρ' Ἀθην. σελ. 697, γ' «ὃν καὶ ὁ πρῶτος μετὰ Φιλέταιρον ἄρξας Περγάμου Ἄτταλος δικαστὴν καθεστάκει βασιλικὸν τῶν περὶ τὴν Αἰολίδα» καὶ ὁ Ἰώσηπος ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ § 17 «ὃν ἐγὼ καθεστάκειν τῆς Τιβεριάδος στρατηγόν».

Τὸ καθεστηκέναι ἢ καθεστάναι ἀναφέρεται εἰς τὸ καθίστασθαι, τὸ δὲ καθεστακέναι εἰς τὸ καθιστάναι. Εἶνε δ' ὁ ἐνεργείας ἐμφαντικὸς τύπος ἑστακέναι ἴδιος τῶν μεταγενεστέρων εὑρισκόμενος μὲν καὶ ἁπλοῦς ἀλλὰ πολλῷ συχνότερον σύνθετος, οἷον ἀνεστακέναι, ἐφεστακέναι, κτλ.

ἑστακέναι. Ἐπιγρ. Θηρ. 2448, Α', 27 «ἐπιτετελεκεῖα οὖν καὶ ἑστακεῖα πάντα κατὰ τὰς ἐκείνων ἐντολάς»[1]. Δίων Χρυσόστ. Λόγ. ΛΑ', σελ. 628 «τὸν δεῖνα δὲ τὸν εὐχερῆ λίαν ποιητὴν — οὐ μόνον

[1] Ἴδε Ἀρήνσιον Διαλ. Δωρ. σελ. 346 καὶ Σνειδεδῖνον Ὑπερείδ. σελ. 58.

χαλκοῦν ἑστάκασιν ἀλλὰ καὶ παρὰ Μένανδρον». Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Ε', α', 21 «ἔνθα τὴν σκηνὴν *ἑστάκεισαν*». ΙΗ', η', 8 «νῦν οὖν, εἰ μὲν φθάνεις τὸν ἀνδριάντα *ἑστακώς*, ἑστάτω». Μετατυπωτέον δὲ καὶ τὸ ἐν βιβλ. Ζ', ι', 3 «*ἕστηκε* δ' Ἀβεσάλωμος ἐν τῇ κοιλάδι τῇ βασιλικῇ στήλην λίθου μαρμαρίνου» εἰς τὸ *ἕσταχε* καὶ τὸ ἐν Μακκαβαίων Α', κεφ. ιγ', 38 «καὶ ὅσα *ἑστήκαμεν* πρὸς ὑμᾶς ἕστηκε» εἰς τὸ *ἑστάκαμεν*.

ἀνεστακέναι. Ἐπικτ. Διατρ. Α', δ', 30 «εἶτα Τριπτολέμῳ μὲν ἱερὰ καὶ βωμοὺς πάντες ἄνθρωποι *ἀνεστάκασιν*, κτέ.». Βασιλ. Α', ιε', 12 «καὶ *ἀνέστακεν* αὐτῷ χεῖρα».

συνανεστακέναι. Ἐπιφάν. Τόμ. Β', σελ. 174 «ἧς τὸ φύραμα ἀνειληφέναι λέγουσιν αὐτὸν καὶ ἐν αὐτῷ *συνανεστακέναι*».

διεστακέναι. Διονύσ. Ἁλικαρν. περὶ Συνθέσ. Ὀνομ. ΚΒ' «διακέκρουκε τὸ συνεχὲς τῆς ἁρμονίας καὶ *διέστακε*»[1]. Τὸ παρὰ Ψευδαριστοτέλει Τόμ. Δ', σελ. 45 Διδ. «πνεῖ δ' ἀπὸ τῶν Συρίων πυλῶν, ἃς *διέστηκεν* ὅ τε Ταῦρος καὶ Ταυρόσια ὄρη» μνημονεύων ὁ Κάρολος Μυλλῆρος ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Μικρῶν Γεωγράφων (Τόμ. Α', σελ. 476) γράφει «ἃς *διέσταχεν* ὅ τε Ταῦρος καὶ τὰ Ῥώσια ὄρη».

ἐξεστακέναι. Πράξ. Ἀποστόλ. Η', 11 «προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις *ἐξεστακέναι* αὐτούς».

ἐφεστακέναι. Πολύβ. Ι', κ', 5 «κατὰ μέρος μὲν οὖν ἄνδρας ἐπιμελεῖς *ἐφεστάκει* πρὸς ταύτην τὴν χρείαν». Ὀρθῶς ἔγραψεν ὁ Βεκκῆρος ἐν βιβλ. Ι', κδ', 2 «τοῦ δὲ καιροῦ τοῦ κατὰ τὴν διήγησιν *ἐφεστακότος* ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῶν Φιλοποίμενος πράξεων» ἀντὶ τοῦ *ἐφεστηκότος* καὶ ἐν βιβλ. ΛΒ', θ', 1 «τῆς δὲ κατὰ τὴν διήγησιν ἐφόδου καὶ τῶν καιρῶν *ἐφεστακότων* ἡμᾶς ἐπὶ τὴν οἰκίαν ταύτην» ἀντὶ τοῦ *ἐφεστηκότων*[2]. Ὡς δὲ λέγεται *ἐφιστάναι* καὶ *ἐπιστῆσαι* κατ' ἔλλειψιν τῆς αἰτιατικῆς *τὸν νοῦν* ἢ *τὴν γνώμην* ἢ *τὴν διάνοιαν*, οὕτω καὶ *ἐφεστακέναι*. Στοβ. Ἀνθολ. ΟΘ', 53 «ἀλλ' ὡς παρορῶντας τῷ μὴ *ἐφεστακέναι*, πάντως δ' ἂν ἰδόντας, εἴπερ ἐπέστησαν». Παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Κιτιεῖ ἀναγινώσκεται «ἐφ' ἑκατέρων δὲ τῶν προκειμένων καταρτισμῶν *ἐφέσταχεν* ὅτι κατάτασιν οὐδ' ἥντινοῦν ἔχοντες τινῶν ἐξαρθρή-

[1] Ἴδε Σχαιφῆρον Διον. περὶ Συνθέσ. σελ. 331. Πρβ. καὶ Μελετ. Κριτ. σελ. 154 καὶ Σημειώσ. εἰς Δημοσθ. Τόμ. Α', σελ. 198.

[2] Πρβ. καὶ Διν̣δόρφιον Θησ. Στεφ. Τόμ. Δ', σελ. 792.

σέων κρατοῦσιν»[1]. Τοῦ *ἐφιστάναι* καὶ *ἐπιστῆσαι ὅτι*, τουτέστι *παρατηρεῖν* καὶ *παρατηρῆσαι ὅτι*, καὶ ἄλλοι ἡμῖν παρέχουσι παραδείγματα καὶ ὁ Σωρανὸς λέγων σελ. 152 Ἑρμ. «μὴ *ἐφιστὰς ὅτι* διὰ τῶν ἐμέτων διαφθορὰ γίνεται μᾶλλον» καὶ σελ. 264 «μὴ *ἐπιστήσας ὅτι* δι' ὧν ἐπιτείνεται τὰ φλεγμαίνοντα, διὰ τούτων ἡ πύρωσις αὔξεται». Πρβ. καὶ Κλήμ. Ἀλεξανδρ. σελ. 596 «*ἐκεῖνο* δὲ οὐκ *ἐπέστησεν, ὅτι* εἰ καὶ μὴ πράξει τινὲς καὶ τῷ βίῳ κτέ.» καὶ σελ. 773 «*κἀκεῖνο ἐπιστησάτωσαν, ὅτι* φησὶν ἡ γραφὴ κτέ.», κτλ.

καθεστακέναι. Διόδ. Σικελ. ΛΒ', ια', 3 «ἔφη γὰρ αὐτὸν παρειληφέναι γυναῖκα νοσοῦσαν, *καθεστακέναι* δὲ νεανίσκον ὑγιαίνοντα». Ἱερεμ. Ϛ', 17 «*καθέστακα* ἐφ' ὑμᾶς σκοπούς». Μακκαβ. Α', ι', 20 «καὶ νῦν *καθεστάκαμέν* σε σήμερον ἀρχιερέα τοῦ ἔθνους σου». Σχολ. Ἱπποκρ. καὶ Γαλην. Τόμ. Α', σελ. 49 «ταύτας μὲν οὖν τὰς ἐμβολὰς ὃν τρόπον δεῖ ποιεῖσθαι διὰ τοῦ πρώτου βιβλίου φανερόν σοι *καθεστάκαμεν*».

ἀποκαθεστακέναι. Πολύβ. ΚΑ', θ', 9 «βραχεῖαν αὐτοῦ νῦν λαβόντες ἀπόδειξιν εὐνοίας *ἀποκαθεστακέναι* μὲν αὐτῷ τὸν υἱόν, κτέ.». Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 776 «στερκτικὴ δὲ οἰκείωσις εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως *ἀποκαθεστακυῖα* τὸν γνωστικὸν χρόνου καὶ τόπου μὴ προσδεόμενον».

μεθεστακέναι. Λογγῖν. περὶ Ὕψ. ΙϚ', 2 «τὴν δὲ τῆς ἀποδείξεως φύσιν *μεθεστακὼς* εἰς ὑπερβάλλον ὕψος καὶ βάθος».

παρεστακέναι. Πολύβ. Γ', ϞΔ', 7 «μέγαν φόβον καὶ πολλὴν ἀπορίαν *παρεστακὼς* ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀνθρώποις». Λογγῖν. περὶ Ὕψ. ΚΖ', 3 «ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον ἐπὶ τοῦ Ἀριστογείτονος ἐμπαθὲς τὸ πολυπρόσωπον καὶ ἀγχίστροφον *παρέστακεν*»[2]. Ἰώσηπ. Ἰουδ. Πολ. Β', ς', 2 «καὶ τοσαῦτα μὲν *παρεστακέναι* θύματα περὶ τῆς ἀρχῆς τῷ θεῷ» (Πρβ. καὶ Ἀρχαιολ. ΙϚ', δ', 1). Σχολ. Πινδ. Νεμ. Ζ', 94 «ἐπὶ τῷ δοκεῖν μικρολόγον *παρεστακέναι* τὸν Νεοπτόλεμον». Σχολ. Ἱπποκρ. καὶ Γαλ. Τόμ. Α', σελ. 19 «καὶ τὸν καταρτισμὸν οὕτω *παρέστακεν*».

περιεστακέναι. Ψευδοπλάτ. Ἀξιόχ. σελ. 370, δ' «εἰς τοὐναντίον με τῷ λόγῳ *περιέστακας*».

συνεστακέναι. Ἰάμβλιχ. Βι'. Πυθαγ. § 261 «αἰτιασάμενοι τὸν Δη-

[1] Σχολ. εἰς Ἱπποκρ. καὶ Γαλην. Τόμ. Α', σελ. 4.
[2] Ἴδε τὴν ὑπὸ τοῦ Οὐεισκίου ἔκδοσιν τοῦ Λογγίνου σελ. 594.

μοχήδην *συνεστακέναι* τοὺς νεωτέρους ἐπὶ τυραννίδι». Ἀνθολογ. Παλατ. ΙΑ', 139:

τὸν δ' υἱὸν τούτῳ φησὶ συνεστακέναι.

Σχολ. Ἰλιάδ. Λ, 832 «περὶ μέντοι τῆς παρ' αὐτῷ τροφῆς οὐδὲν *συνέστακεν* ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον διὰ τῶν πραγμάτων ἐπιμαρτυρεῖ τροφέα τὸν Φοίνικα *συνεστακὼς* τούτου».

Κεῖται δὲ καὶ παρὰ Σέξτῳ τῷ Ἐμπειρικῷ σελ. 212, 23: τοῖς τὰ πάντα *συνεστακόσιν* ἀριθμοῖς. σελ. 216, 20: ἔξ τε οὐσῶν τῶν τὰ πάντα *συνεστακυιῶν* ἀρχῶν. σελ. 250, 12: ἕτερον οὖν ζητούντων ἡμῶν, ἕτερον *παρεστάκασιν*. σελ. 361, 3: *παρεστακότες* καὶ τὸ ἔκ τίνος ὕλης ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις ἀκολούθως πειρασόμεθα κτέ. σελ. 379,20: ἐσόμεθα *παρεστακότες* ὅτι οὐδὲ ἀληθὴς οὐδὲ ἀποδεικτικὸς δύναται εὑρεθῆναι. σελ. 485, 5: δεῖ τοὺς *συνεστακότας* αὐτὸ ὄγκους μετακοσμηθῆναι. σελ. 590, 13: τὸ δ' ὅτι οὔτε αἰσθητόν ἐστιν οὔτε νοητόν ἐστι τὸ σῶμα *παρεστάκαμεν* ἐν τοῖς πρὸς τοὺς φυσικούς. σελ. 756, 6: ἐσόμεθα *παρεστακότες* καὶ τὴν μουσικὴν ἀνυπόστατον.

Ὑπὸ τῆς ἐν τῇ παρηκμακυίᾳ γλώσσῃ ἐπιπολαζούσης συνηθείας παραχθεὶς ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος προηνέγκατο ἐν τῷ περὶ τῆς Λεκτικῆς Δημοσθένους Δεινότητος κεφ. 54 κατὰ παρακείμενον τὴν Δημοσθενικὴν ῥῆσιν «οὐχὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν παρῄρηται καὶ τετραρχίας *κατέστησεν*;», ἤγουν: καὶ τετραρχίας *καθέστακεν*. Οὐδαμῶς δ' ὤκνησεν ὁ Ῥείσκιος νὰ προκρίνῃ τὴν γραφὴν ταύτην τῆς ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ ῥήτορος φερομένης (σελ. 117, 26)[1].

Τὸν τύπον *καθεστακέναι* οὔτε ὁ Δημοσθένης οὔτ' ἄλλος παλαιὸς ῥήτωρ ἐγίνωσκεν. Ἀπαντᾷ μὲν ἐν τῷ ὑπὲρ Εὐξενίππου λόγῳ τοῦ Ὑπερείδου «τίνας οὖν κέκρικα καὶ εἰς ἀγῶνα *καθέστακα*;»[2]. Ἀλλ', ὡς ὀρθότατα παρετήρησεν ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (Τόμ. Β', σελ. 326), ὁ Ὑπερείδης ἔγραψε μόνον «τίνας οὖν κέκρικα;», τὸ δ' ἐπιφερόμενον εἶνε νεωτέρου τινὸς προσθήκη ἐξαπλοῦντος ἢ ἐξηγουμένου τὸ *κέκρικα*.

Οὐχὶ χρεῖττον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἑστακέναι, ἀνεστακέναι,

[1] Ἴδε Σχαιφῆρον Δημοσθέν. Τόμ. Α', σελ. 566 καὶ Βοιμέλιον Δημοσθ. Δημηγορ. σελ. 624 καὶ Σνειδεβῖνον Ὑπερείδ. σελ. XVIII.

[2] Ἴδε Σνειδεβῖνον Ὑπερείδ. σελ. 50.

καθεστακέναι, παρεστακέναι, συνεστακέναι, κτλ. εἶνε τὸ παθητικὸν ἑστάσθαι, ἀνεστάσθαι, καθεστάσθαι, παρεστάσθαι, συνεστάσθαι, κτλ., οὗ ἱκανὰ μαρτύρια δύναταί τις ἐκ τῆς γλώσσης τῶν μεταγενεστέρων νὰ παραγάγῃ.

ἀνεστάσθαι. Κλήμ. Ἀλεξ. σελ. 764 «ναὶ μὴν καὶ σώματά φησι τὸ εὐαγγέλιον πολλὰ τῶν κεκοιμημένων *ἀνεστάσθαι*». σελ. 804 «ἀκολούθως δὲ καθὸ γέγονεν τοῦτο πεπονθότα καὶ *ἀνεσταμένον*». Πρβ. καὶ Πάππον Ἀλεξανδρέα Συναγ. Δ', 51 (Τόμ. Α', σελ. 260 Οὔλσχ.).

ἀφεστάσθαι. Ὀρειβάσ. Τόμ. Δ', σελ. 325 «τραύματος ὄντος κατά τι τοῦ μηροῦ μέρος καὶ τῶν πλησίον σωμάτων *ἀφεσταμένων*» (ἐκ διορθώσεως ἀντὶ τοῦ *ἀφΙσταμένων*) καὶ «ὥστε τὰ μὲν *ἀφεσταμένα* διὰ τῆς ἐπιδέσεως πειθηνίως ἄγεσθαι πρὸς παρακόλλησιν» (φέρεται καὶ γραφὴ *ἀφΙστάμενα*).

διεστάσθαι. Στοβ. Ἀνθολ. ΜΓ', 92 «φαμὶ δ' ἐγὼν ἐς μοῖρας τρεῖς *διεστάσθαι* τὴν σύμπασαν πολιτείαν»[1]. Ὀρειβάσ. Τόμ. Δ', σελ. 290 «πρὸς τὴν τῶν *διεσταμένων* ὀστέων συναρμογήν». Κλήμ Ἀλεξ. σελ. 854 «τὰς τῶν ὡρῶν διανομὰς τριχῇ *διεσταμένας*». Ἐπιφάν. Τόμ. Β', σελ. 151 «τριχῇ *διεσταμένον* εἰς ὀγδοάδα καὶ δεκάδα καὶ δωδεκάδα». Ἐν τῷ Τιμαίῳ τοῦ Πλάτωνος σελ. 81, δ' ἀντὶ τοῦ «ἐπειδὰν τῶν περὶ τὸν μυελὸν τριγώνων οἱ ξυναρμοσθέντες μηκέτι ἀντέχωσι δεσμοὶ τῷ πόνῳ *διΙστάμενοι*» παρέλαβον οἱ νέοι ἐκδόται ἐκ τοῦ ἀρίστου κώδικος τὸν παρακείμενον *διΕσταμένοι*. Ἀλλὰ τοιοῦτος τύπος κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύνατο νὰ προενεχθῇ ἐκ τοῦ Πλατωνικοῦ στόματος, εἰκάζομεν δ' ὅτι ἐγράφη ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου *διεΞαΜΜένοι* ἐκ τοῦ *διαξαίνεσθαι*.

καθεστάσθαι. Στοβ. Ἀνθολ. ΜΗ', 61 «δεῖ δὲ τὰν σεμνότατα *καθεστάσθαι* περὶ αὐτόν». Διόδ. Σικελ. Β', κϐ', 3 «εὐδοκιμεῖν παρὰ τῷ βασιλεῖ μάλιστα τῶν *καθεσταμένων* ἐπάρχων». ΙΕ', ιδ', 2 «ὁ δ' ἐν τῇ Λίσσῳ *καθεσταμένος* ἔπαρχος». ΙΖ', ις', 2 «τὸν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμόνα *καθεσταμένον* τοῦ πολέμου». Ἀριθμ. Γ', 32 «*καθεσταμένος* φυλάσσειν τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων». Βασιλ. Β', γ', 39 «καὶ ὅτι ἐγώ εἰμι

[1] Ἴδε Μεινέκιον Στοϐ. Ἀνθολ. Τόμ. Β', σελ. XII καὶ Κόϐητον Μνημοσ. 1874, σελ. 102.

συγγενὴς σήμερον καὶ *καθεσταμένος* ὑπὸ βασιλέως». Γ', δ', 27 «καὶ ἐχορήγουν οἱ *καθεσταμένοι* οὕτω τῷ βασιλεῖ Σαλωμών». Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. ΙΕ', α', 2 «ὥστε δέξασθαι τὸν ἀντ' ἐκείνου *καθεσταμένον* Ἡρώδην». Ἰουδ. Πολ. Β', κα', 6 «ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ Ἰωσήπου *καθεσταμένος*». Ὠριγέν. Τόμ. Α', σελ. 359 «ἄρχοντες *καθεσταμένοι* ἐπὶ τῶν ἔργων». Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Θ', ια', 4 «καὶ τῶν καθόλου λόγων ἔπαρχος πρὸς αὐτοῦ *καθεσταμένος*». Βι'. Κωνσταντ. Α', μδ', 1 «οἷά τις κοινὸς ἐπίσκοπος ἐκ θεοῦ *καθεσταμένος*». Δ', κδ' «ἐγὼ δὲ τῶν ἐκτὸς ὑπὸ θεοῦ *καθεσταμένος* ἐπίσκοπος ἂν εἴην». Εὐστάθ. σελ. 952, 58 «καὶ οὕτω μὲν *καθεστάσθω* καὶ ταῦτα». Φώτ. σελ. 122, 5 «Καθεστηκώς: *καθεσταμένος*». Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Σουΐδᾳ «*Καθεσταμένος*: ἐπιτετραμμένος. *Καθεσταμένος ἐπὶ τῆς γάζης*: τεταγμένος. Καὶ αὖθις *καὶ φυλάσσειν μὲν τῶν καθεσταμένων οὐδὲν ἠξίου*, τουτέστι τῶν ἤδη τελεσθέντων». Ὀρθῶς ἔγραψεν ὁ μὲν Κοραῆς ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος σελ. 556 «ὁ δὲ νεωστὶ *καθέσταται* τῆς μεγάλης Ἀρμενίας βασιλεύς» ἀντὶ τοῦ *καθίσταται* καὶ ἐν ταῖς Ἐπικτήτου Διατριβαῖς Δ', α', 84 «σύμμετρον ἔχεις καὶ *καθεσταμένην* τὴν ὄρεξιν» ἀντὶ τοῦ *καθισταμένην*, ὁ δὲ Κόβητος ἐν τῷ Ἀνθολογίῳ τοῦ Στοβαίου Μ', 8 «Ἱππομέδων ὁ Λακεδαιμόνιος ὁ νῦν ἐπὶ Θρᾴκης *καθεσταμένος* ὑπὸ Πτολεμαίου» ἀντὶ τοῦ *καθιστάμενος*[1]. Πλημμελῶς ἀνεγινώσκετό ποτε παρ' Ἡροδότῳ Α', 196 «νόμοι δὲ αὐτοῖσι ὧδε *κατεστέαται*». Οἱ κώδικες προσφέρουσι καὶ γραφὴν *κατεστέαΣΙ*, ἣν ἐνέκρινάν τινες τῶν ἐκδοτῶν[2]. Ἀλλ' ὁ Βρεδόβιος διατείνεται ὅτι ὁ Ἡροδότειος τύπος εἶνε *κατεστᾶσι*, οὐχὶ *κατεστέασι*[3]. Καὶ ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι τοῦ Αἰσχύλου στίχ. 956 ἐγένετο διάστροφος ἀνάγνωσις:

ἐπεὶ δ' ἀκούειν σοῦ κ α θ έ σ τ α μ α ι τάδε.

ἀντὶ τοῦ *κατέστραμμαι*. Σχολ. «Ἄλλως *καθέσταμαι* ἀντὶ τοῦ κατέστην».

παρεστάσθαι. Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 257, 17 «διὰ τούτων μὲν δὴ *παρεστάσθω* ὅτι ὁ ἄνθρωπος κτέ.». σελ. 541, 4 «οὐδὲν δὲ ψαῦσίς ἐστιν, ὡς *παρέσταται*». Τὸ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἡσυχίου «*Παρεσταμένη*

[1] Μνημοσ. 1874, σελ. 101.

[2] Ἴδε Βαίριον Ἡροδ. Τόμ. Α', σελ. 394 ἐκδ. β'. Πρβ. καὶ Διndόρφιον περὶ Διαλ. Ἡροδ. σελ. 38.

[3] περὶ Διαλ. Ἡροδ. σελ. 398.

γῇ: ἐφ' ᾗ τις ὀφείλει δάνειον» μετετύπωσεν ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνῃ (1875, σελ. 292) εἰς τὸ *παρεστιγμένη* παραθέμενος ἐκ τοῦ Ἡσυχίου τὸ «*Ἄστικτον*: τὸ ἀνέπαφον χωρίον· τὸ γὰρ ὑποκείμενον *ἐστίχθαι* ἐλέγετο» καὶ τὸ «*Ἐστιγμένην* οἰκίαν: ὑποκειμένην χρεώσταις».

προεστάσθαι. Ἰώσηπ. Τόμ. Α', σελ. 796, 32 Διδ. «διαμεῖναι δὲ καὶ μέχρι Φήλικος *προεσταμένου* τῆς Ἰουδαίας». Ἀλλ' ἐν τῇ Τεϋβνηρείῳ ἐκδόσει Τόμ. Δ', σελ. 292, 32 εἶνε γεγραμμένον *προϊσταμένου*.

συνεστάσθαι. Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 511, 21 «τοῖς ἀπό τινος χρόνου λέγουσιν αὐτὸν *συνεστάσθαι*». Διόδ. Σικελ. Α', θ', 2 «τό γε τῶν ἱστοριογράφων γένος παντελῶς φαίνεται νεωστὶ τῷ κοινῷ βίῳ *συνεσταμένον*». Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. ΙΕ', ε', 2 «τῆς ἐπ' Ἀκτίῳ μάχης *συνεσταμένης* Καίσαρι πρὸς Ἀντώνιον». Εὐσέβ. εἰς Κωνσταντ. Ϛ', 13 «καὶ πρώτη τῶν ἐξ ἀρτίων καὶ περιττῶν ἀριθμῶν *συνεσταμένων*». Πάππ. Ἀλεξ. Συναγ. Γ', 91 «καὶ ἔχειν *συνεσταμένον* τὸ ὀκτάεδρον». Δ', 73 «ἰσοσκελὲς ἄρα τρίγωνον *συνέσταται*» [1]. Πρόκλ. Διάδ. σελ. 328, 17 Τεϋβν. «ἀναγκαῖον ἄρα τὰς *συνεσταμένας* εὐθείας ἀπὸ τῶν περάτων ἄρχεσθαι τῆς βάσεως». Παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ΙΗ', α', σελ. 687 φέρεται «ὥστε οὐδ' ἂν ἰάσαιτό τις αὐτὸν ἤδη *συνιστάμενον* ἀλλ' ἔτ' ἀρχόμενον». Πιθανώτατον δ' ὅμως φαίνεται ὅτι οὐχὶ τοῦ ἐνεστῶτος χρῆσιν ὁ Γαληνὸς ἐποιήσατο ἀλλὰ τοῦ παρακειμένου, ὃν ἀποκατέστησαν παρὰ τῷ Ὀρειβασίῳ οἱ νέοι αὐτοῦ ἐκδόται Τόμ. Γ', σελ. 641.

ὑφεστάσθαι. Σχολ. Ἱπποκρ. καὶ Γαλην. Τόμ. Α', σελ. 21 «*ὑφέσταται* δὲ τὴν ἐπὶ κεφαλὴν κατάσεισιν οὕτως ἂν γίνεσθαι δεόντως ὑπὸ τῶν αἱρουμένων αὐτῇ χρῆσθαι». Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ γραφὴ *ὑφίσταται*.

Τοῦ μετὰ τῆς προθέσεως ΚΑΤΑ συντεθειμένου, *καθεστάσθαι*, καὶ τοῦ μετὰ τῆς ΣΥΝ, *συνεστάσθαι*, γίνεται μάλιστα χρῆσις ὑπὸ τοῦ Πολυβίου λέγοντος σελ. 269, 10 Οὐλσχ.: οἵπερ ἔτυχον ὕπατοι τότε *καθεσταμένοι*. σελ. 336, 5: οἱ δὲ πρὸς τοὺς συμμάχους *καθεσταμένοι* τὰς πρεσβείας ἐπετέλουν. σελ. 363, 1: Ἄρατον δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ *καθεσταμένον* ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν παραλαμβάνειν τὴν στρατηγίαν. σελ. 398, 13: δεδιότες μὴ πρᾶξιν ὁ Φίλιππος εἴη διὰ τῶν ἔνδον *συνεσταμένος* κατὰ τῆς πόλεως. σελ. 412, 20: ὁ δ' Ἀπελλῆς δοκῶν ἠνυ-

[1] Καὶ ἐν Ε', 16 εἴκασεν ὁ Οὖλσχιος «καὶ αἱ ἴσαι συνΕσταμέναι» ἀντὶ τοῦ συνΙστάμεναι (Τόμ. Α', σελ. 330).

κέναι τι τῆς προθέσεως τῷ δι' αὐτοῦ *καθεστάσθαι* τὸν τῶν 'Αχαιῶν στρατηγόν. σελ. 488, 27: 'Αντίοχος δὲ *καθεσταμένος* πολιορκίαν περὶ τὴν καλουμένην πόλιν Δοῦρα. σελ. 566, 16: οἱ *καθεσταμένοι* μὲν ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἄρχοντες, προσαγορευόμενοι δὲ πραίφεκτοι. σελ. 591, 18: δοκεῖ καλῶς κατὰ γε τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς *συνεστάσθαι*. σελ. 621, 17: τηλικοῦτον μὲν πόλεμον *συνεσταμένοι* περὶ τῶν κατὰ τὴν 'Ιταλίαν πραγμάτων. σελ. 659, 22: ἤδη δ' ἐντελεῖς αὐτοῦ *συνεσταμένου* τὰς πρὸς τὴν πολιορκίαν παρασκευάς. σελ. 715, 29: δοκεῖν γὰρ ἅμα τἀδελφῷ *καθεσταμένος* ἀγορανόμος ἀναβαίνειν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ὡς ἐπὶ τὴν οἰκίαν (Πρβ. καὶ σελ. 715, 27). σελ. 919, 5: διὰ τὴν πρὸς 'Αδαῖον οἰκειότητα τὸν ἐπὶ τῆς Βουβαστοῦ τότε *καθεσταμένον*. σελ. 977, 3: ὑπὲρ τῶν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν *καθεσταμένων* ὑπάτων. σελ. 1081, 5: αὐτὸς δὲ πυνθανόμενος τὸν ἐπὶ τῆς Πέργης *καθεσταμένον* ὑπ' 'Αντιόχου φρούραρχον κτέ. σελ. 1115, 18: καὶ καταλαβὼν τὸν Τίτον πρεσβευτὴν *καθεσταμένον* ὑπὸ τῆς συγκλήτου πρός τε Προυσίαν καὶ τὸν Σέλευκον. σελ. 1182, 15: τῶν *καθεσταμένων* ἀρχόντων ἐν τῇ 'Ρώμῃ. σελ. 1256, 25: οἱ δὲ περὶ τὸν Τορκουᾶτον θεωροῦντες αὐτὸν *συνεσταμένον* ξενικὴν χεῖρα βαρεῖαν ὑπεμίμνησκον τῶν ἐντολῶν. σελ. 1295, 17: πρεσβευτὴς ἅμα καὶ ναύαρχος *καθεσταμένος*. σελ. 1318, 12: ἤδη γὰρ ἔτυχον ὕπατοι τότε *καθεσταμένοι*. σελ. 1332, 5: ἐδόκουν ἀφυέστατοι πρὸς τὴν χρείαν εἶναι ταύτην οἱ *καθεσταμένοι*. σελ. 1360, 13: *καθεσταμένου* στρατηγοῦ διὰ τῶν πολλῶν.

Τοῦ ἁπλοῦ *ἑστάσθαι* σπανιωτάτου ὄντος δύο ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν παραδείγματα, τὸ παρ' 'Ησυχίῳ «'Ρητῷ: ὡμολογημένῳ, *ἑσταμένῳ*» καὶ τὸ παρὰ Γρηγορίῳ τῷ Νύσσης Τόμ. Α', σελ. 777, δ' «ὕφαιμος ὀφθαλμός, θρὶξ *ἑσταμένη* καὶ ἐπιφρίσσουσα». Τὸ ἐν τῷ κώδικι τοῦ 'Ησυχίου φερόμενον «*'Εστάμεναι:* ἐστολισμέναι οὖσαι» εἶνε κακὴ ἀνάγνωσις τοῦ *ἐσταλμέναι*.

῎Αξιον δὲ παρατηρήσεως νομίζομεν ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος τύπος δὲν συζυγεῖ πάντοτε τῷ παθητικῷ ἀορίστῳ *σταθῆναι*, ἀλλ' ἐνίοτε τῷ μέσῳ *στήσασθαι*, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Πολυβίου χωρίοις *συνεσταμένος ξενικὴν χεῖρα βαρεῖαν* καὶ *συνεσταμένος πολιορκίαν*, κτλ. Πρόδηλον ὑπάρχει ὅτι κατ' ἀόριστον ταῦτα ἐκφερόμενα γίνονται *συστησάμενος ξενικὴν χεῖρα βαρεῖαν* καὶ *συστησάμενος πολιορκίαν*, κτλ.

§ 2. Εἶτεν ἄκρα-εἶτ' ἐνάκρα.

Ἐξεδόθη νεωστὶ ἐν Παρισίοις ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΑΝΑΠΛΟΥΣ ΒΟΣΠΟΡΟΥ.

Ἀνελίξαντες τὸ βιβλίον τοῦτο οὐκ ὀλίγα εὕρομεν ἐν αὐτῷ πλημμελῶς καὶ ἀτόπως ἔχοντα, οἷον σελ. 5, 7 «Καὶ τὰ μὲν καθόλου, βουλομένοις μὴ μακρὰν περιάγειν· ταὐτὰ τὰ δὲ ἐπὶ μέρους ἤδη λεκτέον» ἀντὶ τοῦ «Καὶ τὰ μὲν καθόλου — ταῦτα· τὰ δὲ ἐπὶ μέρους ἤδη λεκτέον» καὶ σελ. 5, 13 «οὐ γὰρ ἄν μοι δοκῇ τοσοῦτον ἐπικρατῆσαι τὸ ἐπιχώριον πάθος — εἰ μή τι μεῖζον ἦν τῆς τοπικῆς ἱστορίας» ἀντὶ τοῦ «οὐ γὰρ ἄν μοι δοκεῖ τοσοῦτον ἐπικρατῆσαι τὸ ἐπιχώριον πάθος» ἤτοι «οὐ γάρ μοι δοκεῖ τοσοῦτον ἂν ἐπικρατῆσαι», κτλ.

Ἀλλὰ τὸ μάλιστα παράδοξον ἡμῖν φανὲν κεῖται ἐν σελ. 9, 6 «Εἶτ' ἐνάκρα πλεῖστον ὑπερτείνουσα τὰς ἄλλας καὶ τοῦ τε ῥεύματος καὶ τῶν πνευμάτων τὴν βίαν ἐκδεχομένη». Ἐβδελύχθημεν τὴν ῥῆσιν ἀναγνόντες ταύτην, ἐγελάσαμεν δ' ἰδόντες ἐν σελ. 146 ἀστερίσκον τῷ ἐνάκρα παρακείμενον ὡς μὴ φερομένῳ ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου. Ἐλπίζομεν δ' ὅτι οὔτ' εἰς αὐτόν ποτε θὰ καταχωρισθῇ οὔτ' εἰς ἄλλο Ἑλληνικὸν λεξικὸν ἡ ὅλως τερατώδης καὶ ἀνήκουστος αὕτη λέξις ἡ προελθοῦσα ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως τοῦ ΕΙΤΕΝΑΚΡΑ, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ΕΙΤΕΝ ʼΑΚΡΑ, εἶτεν ἄκρα.

Ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου λέγεται «Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι ἐν τοῖς Αἰλίου Διονυσίου φέρεται καὶ ὡς Ἀττικὰ μὲν τὸ εἶτα καὶ ἔπειτα· τὸ δὲ εἶτεν, φησί, καὶ ἔπειτεν Ἰακά· διό, φησί, καὶ παρ' Ἡροδότῳ κεῖνται» (σελ. 1158, 38). Ἐχεγγυώτατος τῆς παρ' Ἡροδότῳ χρήσεως μάρτυς εἶνε ὁ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ ἀκμάσας ἀττικιστὴς Αἴλιος Διονύσιος, τούτῳ δὲ μᾶλλον ὀφείλομεν νὰ προσέχωμεν ἢ τοῖς συχνάκις παραφθείρουσι τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους βιβλιογράφοις. Ἔπειτεν καὶ μετέπειτεν ἔγραψεν ἀναμφισβητήτως ὁ Ἡρόδοτος, οὐχὶ δὲ ἔπειτα καὶ μετέπειτα, ὡς ἀναγινώσκεται ἐν τοῖς κώδιξιν αὐτοῦ. Ἐν βιβλ. Α', 146 πάντα τἀντίγραφα ἔχου-

σιν «ὅτι ἐφόνευσάν σφέων τοὺς πατέρας καὶ ἄνδρας καὶ παῖδας καὶ ἐπείτε ταῦτα ποιήσαντες αὐτῇσι συνοίκεον», ἐν δὲ βιβλ. Β', 52 ἄλλα μὲν «ἔπειτα δὲ χρόνου πολλοῦ διεξελθόντος ἐπύθοντο», ἄλλα δὲ ἐπείτε. Εἶνε δὲ τὸ ἐπείτε, ΈΠΕΙΤΕ, προφανῶς ἡμαρτημένη γραφὴ τοῦ Ἰωνικοῦ τύπου ἔπειτεν, ἜΠΕΙΤΕΝ [1], ὃν ἀποκατέστησεν ὁ Σχαιφῆρος καὶ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Φερεκύδους τρέψας τὸ «ἔπειτα ἐνίσχει Ἀγήνωρ Ἀργιόπην τὴν Νείλου τοῦ ποταμοῦ» εἰς τὸ ἔπειτεν ἴσχει [2].

Ὁ λόγος τοῦ Φρυνίχου «Εἶτεν καὶ ἔπειτεν ἐσχάτως βάρβαρα· εἶτα οὖν σὺ καὶ ἔπειτα λέγε» (σελ. 124) σαφῶς μηνύει ὅτι συνήθης τοῖς μεταγενεστέροις ἀπέβη ἡ χρῆσις τῶν Ἰωνικῶν εἶτεν καὶ ἔπειτεν.

Ἐν τῷ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίῳ Δ', 28 ὁ Οὐχτικανὸς κῶδιξ φέρει ὑπὸ τῆς πρώτης χειρὸς γεγραμμένον «αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ πρῶτον χόρτον, *εἶτεν* στάχυν, *εἶτεν* πλήρης σῖτος ἐν τῷ στάχυϊ». Ὁ Μάϊος ἐξέδωκεν «*εἶτ' ἐν* στάχυν, *εἶτ' ἐν* πλῆρες κτέ.» [3].

Τὸ *εἶτεν* εὑρίσκεται ἐν τῇ Περιηγήσει τοῦ Σκύμνου στίχ. 502:

εἶτεν συνάπτει Μέγαρα, Δωρικὴ πόλις.

καὶ ἐν τῇ Παλατίνῃ Ἀνθολογίᾳ Θ', 194:

ἀρξάμενος πρώτου ἀπὸ γράμματος, εἶτεν ἐφεξῆς.

καὶ ἐν τῇ πρὸ μικροῦ ἐκδοθείσῃ ἐπιγραφῇ ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Ἀθηναίῳ Τόμ. Δ', σελ. 373, στίχ. 150 «*εἶτεν* θήσει τοὺς καταστρωτῆρας». Ἀπαντᾷ δ' ἐν αὐτῇ καὶ «*ἔπειτεν* ἐγνιτρώσει τὰς στήλας» (σελ. 372, στίχ. 85) καὶ «*ἔπειτεν* ἀναθυρώσει τοὺς ἁρμούς» (σελ. 373, στίχ. 142) καὶ «*ἔπειτεν* καταχλειέτω» (σελ. 374, στίχ. 169). Πρβ. καὶ Σχόλ. Ἱπποκρ. καὶ Γαλην. Τόμ. Α', σελ. 19 «*εἶτεν* μετ' ὀλίγους ἀριθμούς» καὶ σελ. 23 «*ἔπειτεν* τὸ περισσεῦον τῶν ἱμάντων». Τοῦ ἐν σελ. 32 «*εἶτα* αἱ γινόμεναι διὰ τούτου τοῦ μηροῦ ἐμβολαί» ὑπάρχει καὶ γραφὴ *εἶτε*, ἣν δύναταί τις νὰ ὑπολάβῃ πλημμελῆ ἀνάγνωσιν τοῦ *εἶτεν*.

[1] Ἴδε Δινδόρφιον περὶ Διαλ. Ἡροδ. σελ. 36 καὶ Βρεδόβιον περὶ Διαλ. Ἡροδ. σελ. 107 κέξ. Πρβ. καὶ Στεῖνον Ἡροδ. Τόμ. Α', σελ. LXVI.

[2] Σχολ. Ἀπολλ. Ῥοδ. σελ. 262.

[3] Ἴδε Κόβητον Καιν. Διαθ. σελ. XXXIII.

Τοῦ συνθέτου *ἔπειτεν*, ὅπερ μνημονεύεται καὶ ἐν τοῖς Κανόσι τοῦ Θεογνώστου σελ. 161, 29, ἐποιήσατο πολλάκις χρῆσιν ὁ Μάχων παρ' Ἀθην. ΙΓ', 44, στίχ. 38:

ἔπειτεν εἰπεῖν φασι τὴν Γναθαίνιον[1].

στίχ. 60:

ἔπειτεν αὐταῖς ἐπί τινος στενῆς ὁδοῦ.

ΙΓ', 45, στίχ. 45:

εἰς τὴν μεγάλην· ἔπειτεν ὁ βασιλεὺς λέγει.

στίχ. 50:

κἄπειτεν αἰτήσασαν αὐτὸν μνᾶν μίαν.

Ἐν στίχ. 57 ἀναγινώσκεται τὸ ἁπλοῦν «*εἶτεν* ὕστερον».

Ἐν τοῖς εἰς Πίνδαρον Σχολίοις Ἰσθμ. Ϛ', 20 (Ζ', 27) φέρεται «Κώμαζ' ἔπειτ' ἐν ἀδυμελεῖ σὺν ὕμνῳ: — Περιττεύει δὲ ἤτοι ἡ ἘΝ πρόθεσις ἢ ἡ ΣΥΝ». Ἀλλ' ὁ Πίνδαρος εἶπε:

κώμαζ' ἔπειτεν ἀδυμελεῖ σὺν ὕμνῳ.

ὡς ἐν Πυθ. Δ', 211:

ἡμιθέων πλόος ἄγαγεν· ἐς Φᾶσιν δ' ἔπειτεν
ἤλυθον.

καὶ ἐν Νεμ. Γ', 49:

ἑξέτης τὸ πρῶτον, ὅλον τ' ἔπειτεν χρόνον.

καὶ στίχ. 54:

Ἰάσον' ἔνδον τέγει, καὶ ἔπειτεν Ἀσκλαπιόν[2].

Κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Μεγαρέως παρ' Ἀριστοφάνει Ἀχαρν. 745:

κἤπειτεν ἐς τὸν σάκκον ὧδ' ἐσβαίνετε[3].

§ 3. Διένεξις=διαφορά.

Ἐν τοῖς εἰς Θουκυδίδην Σχολίοις Β', 37 φέρεται: «Ἀρίστη

[1] Ἴδε Πόρσωνα Miscell. Crit. σελ. 244.

[2] Ἴδε Ἑρμαννὸν Opusc. Τόμ. Α', σελ. 265. Βοίκχιον Πινδ. Τόμ. Α', σελ. 468 καὶ Σνειδεβίνον Πινδ. Τόμ. Α', σελ. 120. Ὁ Βέργκιος ἐν τῇ γ' ἐκδόσει τῶν Λυρικῶν Ποιητῶν σελ. 135 καὶ 197 καὶ 271 εἰκάζει ὅτι ὁ Πίνδαρος ἔγραψεν ἔπειταν.

[3] Ἴδε Ῥεισίγιον Coniectan. Βιβλ. Α', σελ. 221 κἑξ. Ἀρήνσιον Διαλ. Δωρ. σελ. 384 καὶ Δινδόρφιον Ἀριστοφ. Τόμ. Γ', σελ. 419.

πολιτεία τὸ κατὰ νόμους μὲν ἀπονέμειν πᾶσι τὸ δίκαιον κατὰ τὰς ἰδίας διαφοράς τε καὶ διενίξας καὶ μὴ περιορᾶν μήτε τὸν ἀδικούμενον μήτε τὸν ἀδικοῦντα, ἕκαστον δὲ τῶν πολιτῶν οὐκ ἀπὸ μέρους προτιμᾶν κτέ.».

Οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία ὅτι τὰ συνώνυμα ὁ σχολιαστὴς συνάψας εἶπε «κατὰ τὰς ἰδίας διαφοράς τε καὶ διενέξεις», οὐχὶ δ', ὡς ὑπέλαβεν ὁ Γοτλεβῆρος, «κατὰ τὰς ἰδίας διαφοράς τε καὶ δημοσίας». Εἶνε δὲ τὸ ὄνομα διένεξις τοῦ πονηροῦ κόμματος ἁπαντῶν ἐν μόνῳ τῷ Βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ, οἷον «πρὸς Ἀλανοὺς εἰς διενέξεις ἀκαίρους ἐχώρουν» (Γεώργ. Παχυμ. Τόμ. Β', σελ. 422, 4) καὶ «μεσίτην τοῦτον προβαλλομένους καὶ λυτῆρα τῶν διενέξεων» (Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 311, 16) καὶ «τὰς διενέξεις διαλύειν τῶν φιλονεικούντων» καὶ «διενέξεως δὲ γενομένης μέσον τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ» καὶ «τούτων τὴν διένεξιν Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἀναισχυντίαν κρίνων κατὰ τῆς βασιλείας καὶ ἄμφω ὑπερορίζει» (Γεώργ. Κεδρην. Τόμ. Β', σελ. 203, 23. σελ. 287, 1. σελ. 483, 8) καὶ «ὃς μεταξὺ δύο τινῶν εἴτε ὁμαιμόνων εἴτε προσφιλῶν διενέξεις τε καὶ διαμάχας ἀναρριπίζει» (Συντίπ. σελ. 189, 2 Τεϋβν.) καὶ «διαφοράν: διένεξιν» (Σχολ. Εὐριπ. Τόμ. Δ', σελ. 12, 19 Δινδ.), κτλ.

Ὁμοίως τῷ διένεξις εἶνε ἐσχηματισμένα τὸ ἀνένεξις, ἐπένεξις, κατένεξις, μετένεξις, προένεξις, προσένεξις καὶ συνένεξις.

ἀνένεξις. Βεκκ. Ἀν. σελ. 756, 16 «περίκλασις φωνῆς λέγεται ἡ ἐν τῷ αὐτῷ *ἀνένεξις* καὶ κατένεξις».

ἐπένεξις. Πατρολογ. Ἑλλην. Τόμ. ΠΗ', σελ. 1169, ά «ἐπιτατικὴ καὶ ἀπότομος *ἐπένεξις* εἰς σωτηρίαν τῶν νοσούντων». Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 354, 30 «*Ἐπένεξις: ἀπὸ* τοῦ ἐνέκω ἐνέξω ἔνεξις καὶ *ἐπένεξις*».

κατένεξις. Θεοφάν. σελ. 653, 11 «διὰ τὴν ἀσεβῶς γεγενημένην εἰς τὰς ἱερὰς εἰκόνας—*κατένεξιν*». Βεκκ. Ἀν. σελ. 756, 3 «ὀμκλισμὸς δὲ λέγεται ἡ *κατένεξις* καὶ ὁ κοιμισμός». σελ. 756, 8 «ὀμκλισμὸς ἀντὶ τοῦ *κατένεξις* καὶ κοίμισις». Εὐστάθ. σελ. 152, 14 «διὰ τὴν

ἄνωθεν ἐκ μετεώρου *κατένεξιν*». Σουΐδ. λ. *καταλύσας* «τάττεται δὲ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ἀπαγξαμένου *κατενέξεως*».

μετένεξις. Ζωναρ. Ἱστορ. Τόμ. Δ', σελ. 293, 1 Δινδ. «πολιορκία Βαβυλῶνος καὶ *μετένεξις* τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου».

προένεξις. Βεκκ. Ἀν. σελ. 743, 25 «Προφορὰ *προένεξις*. Ὅρος τῆς ἀναγνώσεώς ἐστιν οὗτος· τῶν ἀμέτρως καὶ ἐμμέτρως γεγραμμένων ἡ ἄπταιστος *προένεξις* καλλίστη ἐστὶν ἀνάγνωσις». σελ. 756, 9 «οἷα ἡ τῆς βχρείας *προένεξις*». Ἀρμενόπουλ. Α', ιγ', 34 «καὶ τῇ *προενέξει* τῆς ἀπογραφῆς ἐπιζητεῖν». Εἶπε δὲ καὶ ὁ Φώτιος «οὕτως τὸ ἐναντιοφανὲς τῆς τῶν ψαλμικῶν ῥητῶν λυθήσεται *προενέξεως*».

προσένεξις. Νικήτ. Χωνιάτ. σελ. 582, 12 «ᾤετο *προσένεξιν* τὴν ἀφαίρεσιν καὶ πρόσθεσιν τὴν μετάθεσιν». Πατρολογ. Ἑλλην. Τόμ. ΠΖ', σελ. 3329, γ' «κατὰ μόνην Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος *προσένεξιν*». Βι'. Ἐπιφαν. Τόμ. Α', σελ. 44, 6 «ἐν γὰρ τῇ ὥρᾳ τῆς *προσενέξεως* οὐδέποτε ἐτελείωσεν τὴν *προσένεξιν*». Εὐστάθ. Πονημκτ. σελ. 5, 30 «οὔτε δῶρα οὔτε *προσένεξιν* ἑτεροίαν».

συνένεξις. Εὐστάθ. Πονημκτ. σελ. 7, 26 «λαλιὰν εὐπαίδευτον, *συνένεξιν* ἀστικήν, συνδρομὴν ἀσκέλιστον».

Εὑρίσκεται δὲ καὶ τύπος *εἰσένεγξις, κατένεγξις* καὶ *προσένεγξις*. Σχολ. Πλάτ. Νόμ. σελ. 855, γ' «εἰσαγωγαί εἰσιν αἱ εἰς τὰ δικαστήρια *εἰσενέγξεις* κτέ.». Εὐστάθ. σελ. 157, 30 «ἡ τῶν ἄνωθεν κατασκηπτόντων εἰς γῆν πυρωδῶν *κατένεγξις*». Ἱερακοσόφ. 286 «μαρμάρου καὶ ὀστράκου ἀπὸ *κατενέγξεως* οἰκημάτων». Θωμ. Μάγιστρ. σελ. 306, 1 «Πρόσοδος: ἡ *προσένεγξις*». Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ γραφὴ *προσένεξις*· ἔτι δὲ *προσφορὰ καὶ προσένεξις*.

K. Σ. K.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Τὸ δεύτερον τεῦχος τοῦ πέμπτου τόμου θὰ περιέχῃ ὑπὲρ τὰς **250** σελίδας.

Τὰ τρία τεύχη τοῦ πρὸ ἐτῶν ἐν Ὁλλανδίᾳ ἐκτυπωθέντος Λογίου Ἑρμοῦ μεταρρυθμισθέντα καὶ ἐπαυξηθέντα καὶ συμπληρωθέντα θ' ἀποτελέσωσι τὸν πρῶτον, τὸν δεύτερον, τὸν τρίτον καὶ τὸν τέταρτον τόμον τοῦ νῦν ἐκδιδομένου. Λόγοι δ' ἰσχυροὶ ὑπηγόρευσαν τὴν ἀπὸ τοῦ πέμπτου τόμου ἀρχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ νέου τούτου περιοδικοῦ συγγράμματος, οὗ ἕκαστος τόμος ἐκ δύο τευχῶν συγκείμενος καὶ πλείονας τῶν **450** σελίδων περιλαμβάνων θὰ τιμᾶται δραχμῶν νέων ἤτοι φράγκων 8.

Ὁ Λόγιος Ἑρμῆς θὰ πωλῆται καὶ κατὰ τεύχη ἐν τῷ τυπογραφείῳ ἡμῶν, κειμένῳ πλησίον τῶν Ἁγίων Θεοδώρων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 *Μαΐου* 1876.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ.

Ἐν σελ. **29** ἐπανελήφθη ἐξ ἀπροσεξίας ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς **24**, ἐκ τούτου δ' ἡ πρώτη τῶν Γλωσσικῶν Παρατηρήσεων πεντηκοστὺς περιέχει οὐχὶ πεντήκοντα, ὡς ἦτο προσῆκον, ἀλλὰ πεντήκοντα καὶ μίαν παρατηρήσεις.

Ἐν σελ. **170**, στίχ. **25** παρελείφθη τὸ: Ἀλλ' ἴσως εἶνε κάλλιον νὰ μετατυπωθῇ τὸ τοῦτο εἰς τὸ τότε.